

**INTEGRALNA STRATEGIJA RAZVOJA
OPĆINE JABLANICA
2014 – 2023**

I. SADRŽAJ

I. SADRŽAJ.....	2
II. UVOD.....	4
III. METODOLOGIJA KREIRANJA STRATEGIJE RAZVOJA.....	5
IV. STRATEŠKA PLAFORMA.....	6
IV.1. SOCIO – EKONOMSKA ANALIZA	6
IV. 1.1. <i>Geografski položaj i prirodne karakteristike Općine Jablanica</i>	6
IV. 1.1.1. Historijski aspekti razvoja općine Jablanica	7
IV. 1.1.2. Prirodni resursi općine Jablanica	8
IV. 1.2. <i>Demografske karakteristike i kretanja</i>	9
IV. 1.2.1. Ukupan broj stanovnika, struktura stonovništva Opštine Jablanica	9
IV. 1.2.2. Prostorni raspored stanovništva.....	11
IV. 1.2.3. Prirodni priraštaj stanovništva	13
IV. 1.2.4. Migracije stanovništva	14
IV. 1.3. <i>Pregled stanja i kretanja u lokalnoj ekonomiji</i>	16
IV. 1.3.1. Broj i struktura preduzeća i preduzetničkih radnji.....	16
IV. 1.3.2. Bruto domaći proizvod i plaće	18
IV. 1.3.2.1. Analiza strukture ekonomije Općine Jablanica	21
IV. 1.3.3. Spoljnotrgovinska razmjena.....	22
IV. 1.3.4. Investicije u privredi.....	23
IV. 1.3.5. Turistički potencijal i turistička infrastruktura	24
IV. 1.3.2. Poljoprivreda	26
IV. 1.4. <i>Pregled stanja i kretanja na tržištu rada</i>	30
IV. 1.4.1. Zaposlenost i nezaposlenost.....	30
IV. 1.4.1.1. Zaposlenost	30
IV. 1.4.1.2. Nezaposlenost	32
IV. 1.4.2. Penzioneri - broj, spolna struktura, struktura po vrsti penzije/mirovine.....	35
IV. 1.5. <i>Pregled stanja i kretanja u oblasti društvenog razvoja</i>	37
IV. 1.5.1. Obrazovanje.....	37
IV. 1.5.1.1. Predškolski odgoj.....	37
IV. 1.5.1.2. Osnovno obrazovanje.....	38
IV. 1.5.1.3. Srednje obrazovanje	39
IV. 1.5.2. Kultura	40
IV. 1.5.3. Sport	40
IV. 1.5.4. Zdravstvena zaštita	41
IV. 1.5.5. Socijalna zaštita.....	43
IV. 1.5.6. Civilna zaštita	45
IV. 1.5.7. Sigurnost građana	46
IV. 1.5.8. Osjetljive /ranjive grupe.....	46
IV. 1.5.9. Problematika raseljenih lica i povratnika na području općine Jablanica.....	48
IV. 1.5.10. Analiza stanja mladih	48
IV. 1.5.11. Organizacije civilnog društva	49
IV. 1.6. <i>Stanje javne infrastrukture i javnih usluga</i>	50
IV. 1.6.1. Cestovna mreža	50
IV. 1.6.2. Javna rasvjeta, pokrivenost elektromrežom	53
IV. 1.6.3. Telekomunikacijska infrastruktura.....	54
IV. 1.6.4. Vodosnabdjevanje	57
IV. 1.6.5. Kanalizaciona infrastruktura	58
IV. 1.6.5.1. Gradska kanalizaciona mreža	58
IV. 1.6.6. Stanje administrativnih usluga lokalne samouprave	60
IV. 1.7. <i>Stanje okoliša</i>	64
IV. 1.7.1. Kvalitet zraka	64
IV. 1.7.2. Upravljanje vodama.....	65
IV. 1.7.3. Korištenje, zaštita i upravljanje zemljištem	65
IV. 1.7.4. Korištenje, zaštita i upravljanje šumama	65
IV. 1.7.5. Upravljanje otpadom	66
IV. 1.7.6. Upravljanje prostorom i okolišom	67
IV. 1.7.7. Biodiverzitet, prirodno naslijeđe	67
IV. 1.7.8. Energetska efikasnost i obnovljivi izvori energije	68
IV. 1.8. <i>Prostorno planska dokumentacija</i>	68
IV. 1.9. <i>Budžet</i>	70
IV. 1.9.1. Pregled planiranih i ostvarenih prihoda.....	70

IV. 1.9.2. Kretanje poreznih prihoda	70
IV. 1.9.3. Kretanje neporeznih prihoda	71
IV. 1.9.4. Kretanje grantova	71
IV. 1.9.5. Kretanje kapitalnih i administrativnih izdataka	72
IV. 1.9.6. Kreditna zaduženost	74
IV. 2. STRATEŠKO FOKUSIRANJE	76
IV. 2.1. Strateški fokusi	78
IV. 3. VIZIJA I STRATEŠKI CILJEVI RAZVOJA	78
IV. 3.1. Strateški cilj 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	79
IV. 3.2. Strateški cilj 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava	79
IV. 3.3. Strateški cilj 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine	80
IV. 3.4. Strateški cilj 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja	80
V. SEKTORSKI RAZVOJNI PLANOVI	81
V.1. PLAN LOKALNOG EKONOMSKOG RAZVOJA	81
V. 1.1. Sektorsko fokusiranje	81
V. 1.2. Razvojni ciljevi ekonomskog razvoja	83
V. 1.3. Programi, projekti i mjere	84
V. 1.4. Procjena očekivanih ishoda sa indikatorima	86
V.2. PLAN DRUŠTVENOG RAZVOJA	87
V.2.1. Sektorsko fokusiranje	87
V.2.2. Razvojni ciljevi društvenog razvoja	89
V.2.3. Programi, projekti i mjere	91
V.2.4. Procjena očekivanih ishoda sa indikatorima	93
V.3. PLAN ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	94
V.3.1. SEKTORSKO FOKUSIRANJE	94
V.3.2. Ciljevi zaštite životne sredine	97
V. 3.3. Programi, projekti i mjere	98
V. 3.4. Procjena očekivanih ishoda sa indikatorima	100
VI. OPERATIVNI DIO	102
VI. 1. PLAN IMPLEMENTACIJE	102
VI. 1.1. Orijentacioni pregled prioriteta projekata i mjera za period od 3	102
VI.1.2. Indikativni plan finansiranja strateških projekata i mjera za naredne 3 godine	116
VI. 2. AKCIONI PLAN ZA PROJEKTE KOJI SE IMPLEMENTIRAJU U 2014. GODINI	144
VI. 3. PLAN RAZVOJA ORGANIZACIJSKIH KAPACITETA I LJUDSKIH POTENCIJALA	155
VI. 4. PRAĆENJE, OCJENJIVANJE I AŽURIRANJE STRATEGIJE RAZVOJA	157
VII. ANEKSI	164
VII. 1. STRUKTURA PROGRAMA, PROJEKATA I MJERA PO SEKTORIMA	164
VII. 1. 1. Sektor LER	164
VII. 1. 2. Sektor za društveni razvoj	171
VII. 1. 3. Sektor zaštite okoline	181
VII. 2. PLAN MONITORINGA PO SEKTORIMA	190
VII. 2. 1. Plan monitoringa LER	190
VII. 2. 2. Plan monitoringa za društveni razvoj	194
VII. 2. 3. Plan monitoringa za okoliš	202
VII. 3. PROJEKTI OBRASCI PO SEKTORIMA	213
VII. 3.1. Projektni obrasci sektora LER	213
VII. 3.2. Projektni obrasci sektora društva	245
VII. 3.3. Projektni obrasci sektora okoliša	297

II. Uvod

Strategija Integralnog razvoja 2014.-2023. je ključni strateški dokument općine Jablanica, koji daje osnovne smjernice razvoja općine Jablanica. Strategija razvoja obuhvaća ekonomski, društveni i okolišni sektor.

Integralna strategija lokalnog razvoja općine Jablanica izrađena je od strane Općinskog razvojnog tima koje je imenovao načelnik općine, te uz sudjelovanje predstavnika javnog, privatnog i nevladinog sektora. Pored strateških pravaca razvoja, strategija također sadrži detaljne planova i programa u svakom od sektorima, i kreira podlogu na temelju koje u razvoju općine Jablanica aktivno učešće mogu uzeti različiti nivoi vlasti i partneri iz civilnog i privatnog sektora.

Kao što smo već napomenuli, strategija obuhvata ekonomski, društveni i sektor zaštite okoliša, a razvoj ovih sektora se odvija uz puno poštivanje temeljnih principa prostornog planiranja.

Vizija razvoja i strateški ciljevi općine definisani su na period od 10 godina. Općinski razvojni tim izradio je sektorske planove i operativni dio strategije za sva tri sektora. Sektorski planovi, i u njima definirani programi, projekti i mjere, određeni su na period od 5 godina.

Strategija kroz akcioni plan sadrži listu definisanih prioritetnih programa, projekata i mjera u svakom od sektoru i implementacijom istih će se postići osvajanje postavljenih ciljeva. Težnja je da prioritetni programi i projekti nisu samo plan korištenja budžetskih sredstava općine, nego i dobra osnova za pristup eksternim izvorima sredstava, poput predpristupnih programa Europske unije.

Kod izrade Strategije razvoja općine Jablanica posebno se vodilo računa o ostvarivanju horizontalne i vertikalne usklađenosti Strategije sa strategijama i planova na višim nivoima vlasti, kao i međusobne usklađenosti ciljeva između sva tri sektora.

Preduslov za kvalitetnu i pravovremenu implementaciju Strategije jeste uspostava Strategijom predviđenih mehanizama za njenu implementaciju, izvještavanje, ažuriranje i sveukupnu operacionalizaciju.

Tehnička pomoć pri procesu izrade Strategije razvoja Općinskom razvojnog timu pružena je u okviru Projekta Integriranog lokalnog razvoja (ILDLP), Razvojnog programa Ujedinjenih naroda (UNDP) i uz finansijsku podršku Švicarske agencije za razvoj i saradnju.

III. Metodologija kreiranja Strategije razvoja

U izradi strateškog plana razvoja općine Jablanica korištena je standardizovana Metodologija za integralno planiranje lokalnog razvoja (MiPRO), prihvaćena i preporučena od strane entitetskih vlada te saveza općina i gradova. MiPRO je u potpunosti usklađena sa postojećim zakonskim okvirom kojim je definisano planiranje razvoja na lokalnom nivou, gdje je općinska uprava nosilac procesa izrade i implementacije strategije, uz maksimalno sudjelovanje relevantnih aktera lokalne zajednice. MiPRO je u potpunosti usklađena sa vodećim principima i pristupima strateškom planiranju koje promoviše Europska unija.

Vodeći principi na kojima se temelji Strategija razvoja općine Jablanica su održivost i socijalna uključenost. Održivost kao princip integrira ekonomski i okolišni aspekt, dok princip socijalne uključenosti podrazumijeva jednake šanse za sve i jednakost u smislu identificiranja potreba i interesa socijalno isključenih grupa stanovništva.

Strategiju karakteriziraju integracija (što znači da su ekonomski, društveni i sektor zaštite okoliša promatrani kao neodvojivi dijelovi jedne cjeline) i participacija (svi relevantni akteri su angažovani i doprinijeli su izradi Strategije).

Općina se angažirala u procesu izrade Strategije vođena uvjerenjem da strateško planiranje predstavlja ključni instrument za aktivno i odgovorno upravljanje lokalnim razvojem. Proces izrade Strategije razvoja, iniciran od strane Općinskog načelnika i podržan od strane Općinskog vijeća, započeo je potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju između Općine Jablanica i Razvojnog programa Ujedinjenih naroda (UNDP) dana 19.09.2012. godine, imenovanjem Općinskog razvojnog tima i angažovanjem Partnerske grupe za razvoj.

Proces je vodio Općinski razvojni tim kao operativno i koordinacijsko tijelo zaduženo za vođenje participativnog procesa izrade Integralne strategije lokalnog razvoja općine Jablanica. U samom procesu stvoreni su mehanizmi za snažno građansko sudjelovanje, kroz rad Partnerske grupe kao foruma putem kojeg se osiguralo sudjelovanje građana u procesu strateškog planiranja lokalne zajednice, savjetodavnog tijela koje su činili predstavnici nevladinog sektora, mjesnih zajednica, javnih ustanova. Poseban naglasak stavljen je na uključivanje i adekvatno prepoznavanje potreba potencijalno ranjivih kategorija stanovništva.

Polazna osnova za izradu Strategije razvoja općine Jablanica je bila analiza postojećih strateških dokumenata, nivoa njihove realizacije i stepena razvijenosti ljudskih resursa neophodnih za izradu i implementaciju Strategije.

Ova analiza je bila nadograđena na osnovu analize relevantnih kvalitativnih i kvantitativnih podataka. Najvažniji dio Strategije predstavlja strateška platforma koja obuhvaća socio-ekonomsku analizu, viziju razvoja, strateške fokuse i strateške ciljeve općine Jablanica. Sektorski planovi ekonomskog razvoja, društvenog razvoja i zaštite okoliša izradio je Općinski razvojni tim uz učešće sektorskih radnih grupa za svaki sector, koji su činili predstavnici javnog, privatnog i nevladinog sektora.

U završnom dijelu proces izrade Strategije, Općinski razvojni tim, je na bazi principa integracije, objedinio i uskladio sektorske dokumente, izradio okvirne trogodišnje planove implementacije, financijsku konstrukciju, plan razvoja organizacijskih i ljudskih potencijala neophodnih za proces izrade Strategije.

IV. STRATEŠKA PLAFORMA

IV.1. SOCIO – EKONOMSKA ANALIZA

IV. 1.1. Geografski položaj i prirodne karakteristike Općine Jablanica

Općina Jablanica sa svojih 301 km² površine i 11.701 stanovnika spada u red manjih općina u Federaciji Bosne i Hercegovine. Gustina naseljenosti iznosi 38,87 km². Smještena je u kotlini rijeke Neretve, između planina Prenja i Čvrsnice, koje svojom prelijepom dolinom otvaraju litičasti kanjon dug više od 30 kilometara. Sam grad je smješten na nekoliko terasa na nadmorskoj visini od 202 metra.

Općina Jablanica je jedna od 9 općina Hercegovačko-neretvanskog kantona. Smještena je u sjevernom dijelu gornje ili visoke Hercegovine. Nalazi se na raskrsnici magistralnih puteva Sarajevo-Mostar i Mostar Banjaluka, te regionalnih puteva Jablanica-Posušje i Ostrožac-Fojnica. Kroz Jablanicu prolazi i željeznička pruga Sarajevo-Ploče. Jablanica je od Mostara udaljena 45, a od Sarajeva 80 kilometara. U narednoj tabeli su prikazani uporedni pokazatelji o površini u km² za Bosnu i Hercegovinu, Federaciju Bosne i Hercegovine, Hercegovačko-neretvanski kanton i Općine Jablanica.

Bosna i Hercegovina	51.209,20
Federacija Bosne i Hercegovine	26.110,00
Hercegovačko-neretvanski kanton	4.401,00
Općina Jablanica	301,00

Na području općine Jablanice ne postoji meteorološka stanica za praćenje fizičkogeografskih pojava i procesa, pa su podaci za ovu analizu dobiveni interpolacijom podataka sa meteoroloških stanica Ivan sedlo, Mostar i Konjic. Uzet je reprezentativan period od trideset godina, koje može sa velikom vjerovatnoćom oslikati klimu i klimatsko stanje općine Jablanica.

Na području općine Jablanica se prepliću izmjenjeno mediteranski i kontinentalni klimatski uticaji. Prostor pripada izmjenjenoj mediteranskoj klimi, sa izuzetkom visokih planina kojima odgovara kontinentalni i planinski tip klime. Prosječna godišnja temperatura na širem području grada iznosi 12 do 13 stepeni Celzijusa. Prosječne julske temperature su od 20° do 24° C, a januarske do 5^oC. Srednje temperature za vegetacijski period pokazuju da sa aspekta poljoprivredne proizvodnje ovaj prostor po svom termičkom režimu spada u srednje povoljno do povoljno područje unutar BiH.

Godišnja količina padavina iznosi 125 do 1.500 mm, što je dosta ujednačeno. Oblačnost je ujednačena i kreće se između 46% i 53% tako da ovo područje možemo smatrati dosta sunčanim.

Najniže temperature se javljaju u periodu decembar-februar, a najviše u periodu juli-avgust. Iz pregleda srednje mjesečne količine padavina u mm za period 1931-1960. godine može se zaključiti da su najveće mjesečne padavine u periodu oktobar-mart.

Analiza srednjih veličina mjesečne vlažnosti vazduha za period 1952-1961. godine ukazuje da je najveća vlažnost vazduha u periodu oktobar-februar.

IV. 1.1.1. Histrorijski aspekti razvoja općine Jablanica

Općina Jablanica ima značajnu kulturno-historijsku baštinu. Od istraženih i evidentiranih tragova ostataka kulturno-historijskog nasljeđa na području općine Jablanica od najstarijih početaka do danas bilježimo spomenike:

- **iz metalnog doba** - gradine (Stuparina- Dragan selo, Gradište- Ostrožac, Križ-Jablanica, gradina –Glogošnica, gradina i grad - Mrakovo);
- **iz antičkog doba** (ostaci rimskih građevina (villae rusticae) na četiri lokaliteta nekadašnjeg Ostrošca, te vrijedni ostaci kapitela i nadgrobne ploče-stele koji se i danas čuvaju u Zemaljskom muzeju u Sarajevu. Ostaci antičkih građevina u Donjem Papratsku i Žugličima - sve potopljene jablaničkim jezerom);
- **iz perioda kasne antike i srednjeg vijeka** (fortifikacija i grad – administrativno sjedište općine u koju su spadala sela: Ostrožac, Radešine, Seljani, Ribići, Papratsko i Dobrigošće na kosi - brdu između Ribića i Ostrošca, "kula" Hercega Stjepana Vukčića Kosače iz 1444.godine, na Borovcu, između Draganjske planine i Cetine, Gradac na ušću Rame u Neretvu - lokalitet sadašnjeg ostrva kod Jablaničke brane).

Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode Mostar je po zahtjevu općine Jablanica, 1984. godine izvršio detaljno rekognosciranje terena i prikupio značajnu historijsku, tehničku i fotodokumentacionu građu, putem koje se po prvi put došlo do potpunije evidencije i uvida u brojčano stanje objekata raznih vrsta i porijekla, stanja očuvanosti i stepena dotrajalosti. Nakon urađenog inventara, utvrđeno je da je vrijednost i raznovrsnost spomeničkog fonda, u poređenju sa ranijim saznanjima kao i podacima iz stručne literature mnogo veća. Od svih spomenika najbrojniji su srednjovjekovni spomenici- stećci kojih je evidentirano 683 (271 ploča, 301 sanduk i 22 sljemenaka), na 42 lokaliteta.

Prema spomenutom istraživanju Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode Mostar evidentirano je još 69 stećaka na šest lokaliteta u općini Jablanica koji su od 1945. godine do danas, uglavnom izgradnjom javnih objekata - akumulacionih jezera, komunikacija, infrastrukturnih objekata i sl., te manjim brojem privatnih intervencija, uništeni.

Što se tiče infrastrukture mostova na području Općine Jablanica, izgrađene mostove možemo podijeliti u tri grupe:

- **Iz otomanskog perioda** - stari most na jedan luk ispod sela Slatine preko Rame-potopljen Jablaničkim jezerom, Hadži Nezgodina kamena džamija u Doljanima uništena u posljednjem ratu, poslije rata obnovljena; Šaban-baša Živkovićeve džamija u Sovićima izgrađena prije 1844.godine - uništena u posljednjem ratu, poslije rata obnovljena: Grob Dive Grabovčeve na Kedžari, Risovac
- **Iz austrougarskog perioda** - ovalni kameni željeznički most u Glogošnici - najvećim dijelom potopljen Grabovičkim jezerom, u funkciji, destruiran i dograđivan betonom i asfaltom, te željeznički most na rijeci Doljanci ispod Šljunkare prema Zemljoradničkoj zadruzi.
- **Novije doba** - lokalitet i porušeni željeznički most preko Neretve, spomenik iz II svjetskog rata-preostao jedan dio mosta dok je drugi u grabovičkom jezeru kao i drveni most koji je služio za prelaz i bio posebno atraktivan za posjetioce.

Državna Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika, donijela je odluku da se istorijsko područje - nekropola sa 150 stećaka, lokalitet Dugo polje, općina Jablanica, Istorijsko područje-nekropola sa 21 stećkom, lokalitet Ponor općina Jablanica i Istorijsko područje-nekropola sa 41 stećkom, lokalitet Risovac, općina Jablanica proglase Nacionalnim spomenicima Bosne i Hercegovine.

Najznačajnija institucija je JU Muzej „Bitka za ranjenike na Neretvi“. Muzej „Bitka na Neretvi“ je otvoren 1978. godine. Memorijalni kompleks Bitka za ranjenike na Neretvi u Jablanici je Odlukom Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika BiH proglašeno nacionalnim spomenikom.

IV. 1.1.2. Prirodni resursi općine Jablanica

Na području opštine Jablanica postoje značajni resursi mineralnih sirovina. Za neke od njih su izvršena prethodna istraživanja, za neke i detaljna, a samo za manji dio i eksploataciona istraživanja.

Najznačajnije po dosadašnjem obimu eksploatacije su sirovine koje spadaju u grupu arhitektonsko-građevinskog kamena: *gabra*, poznat više kao „*jablanički granit*“ i metamorfisani krečnjak.

Masiv stijenske mase gabra prostire se od ušća Rame u Neretvu, zahvata dijelom Čarsko brdo, prelazi na desnu stranu Neretve, uz lijevu obalu Doljanke do Tovarnice. Ova eruptivna masa izgleda u dubinskim slojevima prelazi i na desnu obalu Doljanke. Na površinskom dijelu prisutni su različiti varijeteti kamena po hemijskoj strukturi ali i po boji.

Eksploatacija *gabra* u Jablanici ima 90-godišnju tradiciju. Godišnja proizvodnja dostizala je preko desethiljada kubnih metara bloka koji se djelimično prodavao kao sirovi blok, a većim dijelom prerađivao u pogonima Granita. Proizvodi od jablaničkog gabra davno su prešli granice Bosne i Hercegovine, Balkana, a i Evrope. Podaci o eksploatacionim rezervama stari su nekoliko desetljeća, a prema njima pretpostavljene rezerve omogućuju stogodišnju proizvodnju.

Krečnjak kao građevinski materijal ima dugu tradiciju u gradnji individualnih objekata i nadgrobnih spomenika na ovom području. Planinski masivi Prenja i Čvrtnice uglavnom su građeni upravo od ovih sedimentnih stijena. Za arhitektonsko-građevinske namjene uglavnom se eksploatišu metamorfisani slojevi sa obronaka Čvrtnice počevši od Tovarnice preko lokaliteta Bukova i Crnog Vrha do Donje Jablanice. Iz područja Tovarnice vadi se krečnjak obojen željeznim oksidima (lokalni naziv „Kumbo“).

Na lokalitetu Bukova utvrđeno je postojanje kvalitetnog krečnjaka, ali nije vršena eksploatacija. Iz obronaka Crnog Vrha, jugozapadno od Jelačića vršena je povremena eksploatacija ovog krečnjaka za proizvodnju nadgrobnih spomenika, a i za potrebe građevinarstva (obrađen u obliku bunje za zidove-podzida kod Srednje škole).

U Donjoj Jablanici već dvadesetak godina se eksploatišu metamorfisani krečnjak i proizvode razne vrste kamenih obloga-ploča.

Na području sela Sovići na lijevoj obali rijeke Doljanke, dijelom u zahvatu regionalnog puta Jablanica-Posušje istraživane su pojave gipsa. Potvrđen je dobar kvalitet sirovine, a dosadašnji rezultati potvrđuju opravdanost eksploatacije sa aspekta rezervi.

Detaljna istraživanja željezne rude iz Tovarnice uradio je sedamdesetih godina prošlog stoljeća Rudarsko-metalurški kombinat iz Zenice, te na osnovu toga i idejne projekte za eksploataciju.

Zbog svojih fizičkih svojstava škriljac je nepogodan za građevinske potrebe mada se u lokalnim okvirima, naročito u prošlosti, koristio kao građevinski materijal za zidanje kuća.

U naselju Slatina postoji izvor mineralne vode koji nije istražen, ni po sastavu ni po izdašnosti.

Općina Jablanica obiluje značajnim prirodnim resursima kao što je voda koja još uvijek nije u dovoljnoj mjeri iskorištena. Voda za piće je samo djelomično iskorištena za potrebe lokalnog stanovništva, a postoje značajne rezerve koje je moguće iskoristiti u komercijalne svrhe. Voda kao hidropotencijal je maksimalno iskorištena samo na rijeci Neretvi, a ostali su neiskorišteni potencijali na rijeci Doljanci i manjim pritokama.

Prirodni resursi u općini Jablanica su: Jablaničko i Grabovičko jezero, planine Prenj i Čvrtnica, rijeke Neretva, Doljanka, Šanica, Draganjka i Bijeljanjka.

Na području općine Jablanica registrovani su objekti prirodnog nasljeđa (Rješenjem Zemaljskog zavoda za zaštitu spomenika kulture SR BiH kao prirodne rijetkosti na području općine Jablanica proglašeni su:

klisura Prenja (1957.), Hajdučka Vrata kao spomenik prirode (1966.), Vrelo Perutac -Komadinovo vrelo (1954.). Potopljene spomenici brisani su sa liste prirodnih rijetkosti.

IV. 1.2. Demografske karakteristike i kretanja

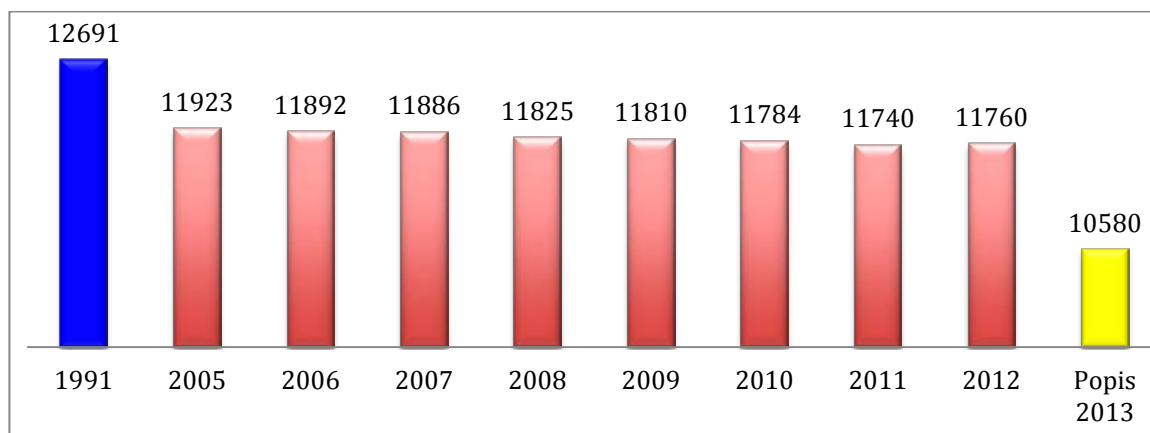
Za demografsku analizu stanovništva općine Jablanica, osnovni izvor podataka predstavlja zadnji popis stanovništva iz 1991.g., kao jedini relevantni pokazatelj demografskih podataka, kao i procjene statističkih zavoda o karakteristikama stanovništva Bosne i Hercegovine, koje se u dovoljnoj mjeri podudaraju sa stvarnim stanjem stanovništva, pa se kao takvi mogu uzimati kao osnova za usporedbe i analize demografske strukture stanovništva.

IV. 1.2.1. Ukupan broj stanovnika, struktura stanovništva Opštine Jablanica

Prema podacima iz posljednjeg službenog popisa stanovništva iz 1991. godine, na području općine Jablanica je živjelo 12.691 stanovnika. Od toga broja, većinu stanovnika (72%) su činili Bošnjaci, 18% stanovnika su činili Hrvati, 4% su činili Srbi i 6 % stanovnika su „ostali“.

Prema procjenama statističkih zavoda, na teritoriji općine Jablanica u 2011.g. živjelo je 11.740 stanovnika. U odnosu na popis iz 1991.g., smanjen je broj stanovnika za 951 ili 7.5 % ukupnog stanovništva. Netom završeni popis stanovništva pokazuje da je broj stanovnika u odnosu na 1991. godinu manji za 2.111 ili 16,35%. i iznosi 10.580 stanovnika. Ovako značajan gubitak stanovnika posljedica je brojnih faktora, kao što su ratna razaranja i prisilno migriranje stanovništva i negativnih prirodnih kretanja stanovništva (stopa nataliteta-mortaliteta, prirodni priraštaj, migracije, emigracije...).

Sadašnja politika razvoja ima za posljedicu centralizaciju stanovnika u većim nodalnim centrima te depopulaciju manjih i manje razvijenih gradova-općina. Ovakvo negativno kretanje stanovništva i prostorno neravnomjeran raspored stanovništva ima za posljedicu centralizaciju funkcija, finansijskih tokova, privrednih i kulturnih aktivnosti u većim gradovima što manjim gradovima poput Jablanice ograničava razvojne mogućnosti, i rezultira daljnim odljevom radnoaktivnog stanovništva i obrazovanog kadra koji je procentualno najveći emigrant iz manjih u veće sredine.

Slika 1 Kretanje stanovništva općine Jablanica¹

Iz grafikona vidljiv je kontinuiran pad broja stanovnika općine Jablanica u periodu 1991.g.-2013. g.

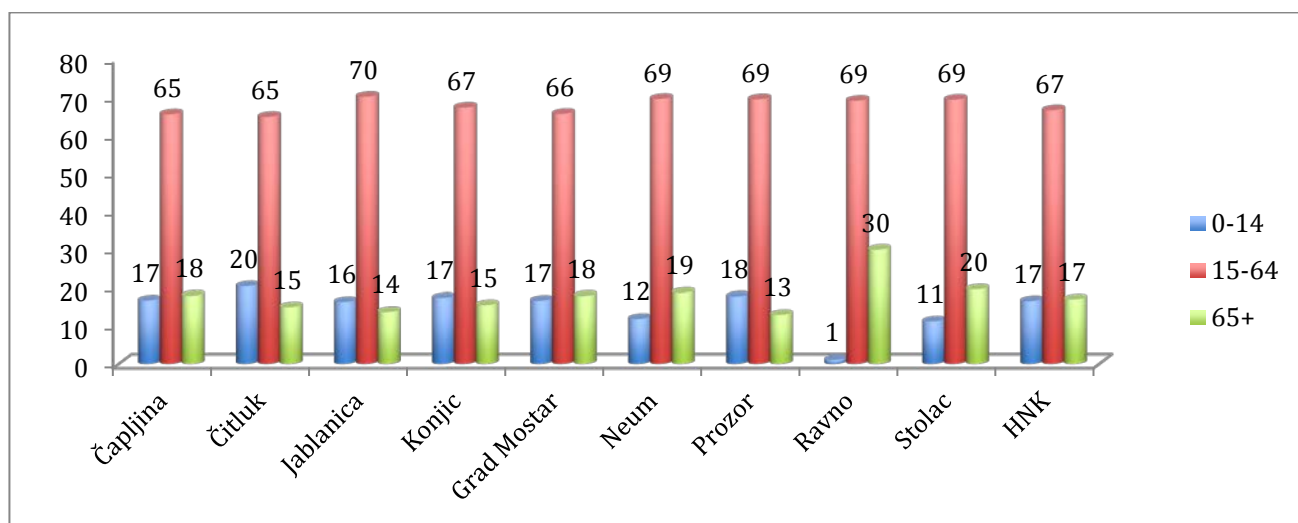
Podaci o trenutnom stanju zastupljenosti konstitutivnih naroda i nacionalnih manjina nisu dostupni, ali se može zaključiti po analiza i procjenama da je stanovništvo homogenizirano sa dominantnim brojem Bošnjaka.

¹ Izvor: Statistički bilteni HNK-a

	0-14	15-64	65+
2009.	1934	8248	1628
2010.	1930	8230	1624
2011.	1911	8226	1603

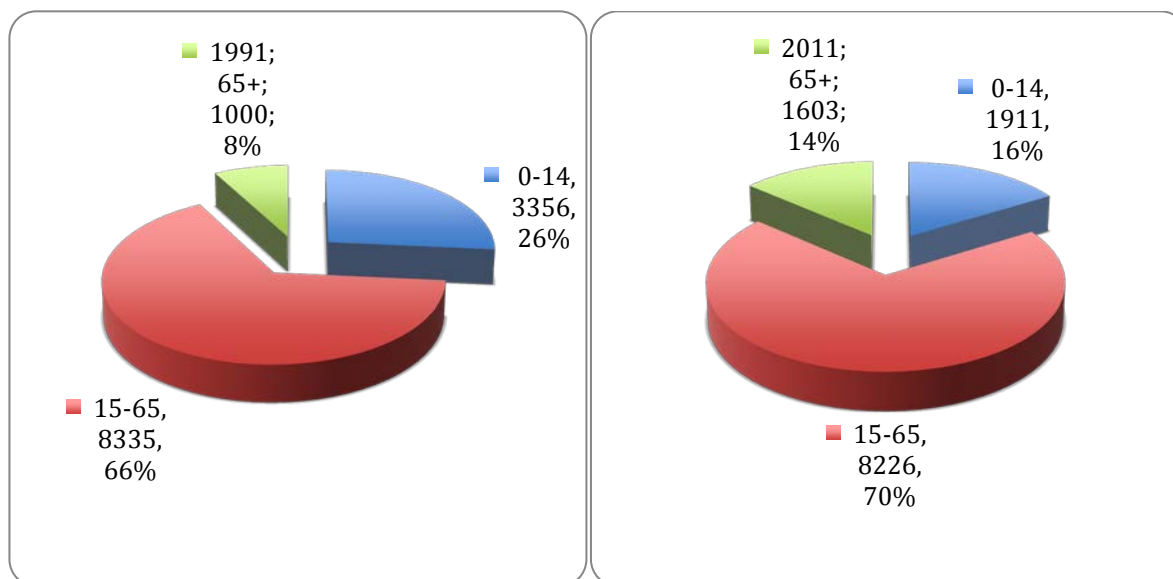
Tabela 1. Dobna struktura stanovništva²

Dobna struktura stanovništva predstavlja vrlo značajan faktor za prostorno planiranje i planiranje strategije razvoja lokalne samouprave. Stanovništvo se generalno dijeli u tri dobne grupe: 0-14.g., 15-64.g. i 65+ godina.

Slika 2 Poređenje dobne strukture općina u HNK u 2011. g (%)

U poređnju sa drugim općinama, Općina Jablanica ima najveći postotak stanovništva radne dobi (70%) i među najmanjim postotkom populacije starije od 65 godina (14%).

Slika 3. Poređenje starosne strukture stanovništva 1991. – 2011. ³

Od broja stanovnika u dobi od 0-14.g. zavisi broj obdaništa i osnovnih škola, broj pedijatar i doktora, broj i vrsta sportskih društava koja imaju omladinske pogone, broj rekreacionih sportskih terena, broj i

² Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku³ Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

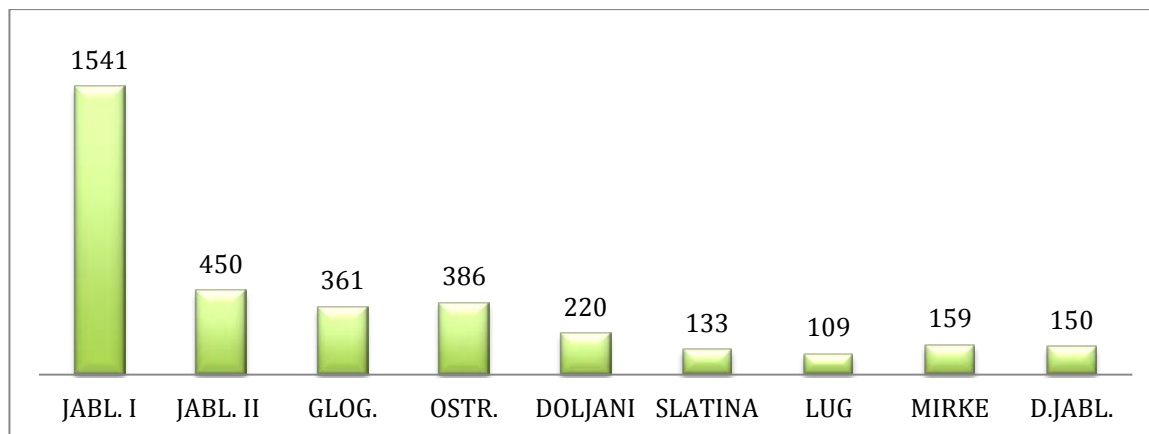
vrsta kulturnih i zabavnih objekata, učešće lokalne vlasti i nevladinog sektora u promociji, zaštiti i edukaciji mladih, saobraćajne infrastruktura i zaštita pješaka, posebno na kritičnim mjestima, i mnogi drugi faktori.

Negativan prirodni priraštaj, koji je u 2011.g. iznosio -2,46 jedan je od uzroka smanjenja broja stanovnika. Iz naprijed navedenog grafikona vidljivo je da je stanovništvo u općini Jablanica relativno staro, odnosno da je starosna struktura stanovništva u odnosu na 1991 godinu nepovoljna. **Vidimo da se učešće mladih u ukupnom broju stanovnika sa 26 % 1991 smanjilo na 14,5 % u 2012. godini, a da se broj starih osoba u posmatranom period sa 8 % popeo na 14 %.**

Stanovništvo u dobi od 15-64. g. najbrojnije je stanovništvo općine sa 8.226 stanovnika. Ova je grupa izuzetno važna za razvoj lokalne zajednice, jer se u njoj nalaze stanovništvo radne dobi sa udjelom od 70,1 %⁴, Međutim ovaj ekonomski najaktivniji dio stanovništva **prvenstveno zbog nedostatka zaposlenja, odlazi u veće gradske centre.**

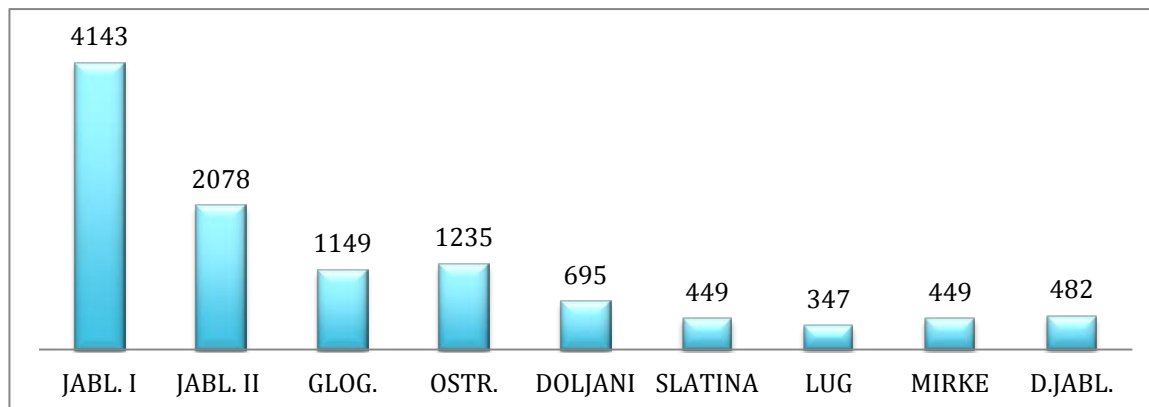
IV. 1.2.2. Prostorni raspored stanovništva

Općina Jablanica je organizovana kroz devet mjesnih zajednica. MZ Jablanica I obuhvata dio naseljenog mjesta Jablanica i to uže gradsko područje i naseljena mjesta: Krstac, Dobrigošće, Gornje Paprasko, Donje Paprasko, Dobrinja, Čivelj i Lendava i organizovana je u 12 podružnica.

Slika 4. Broj domaćinstava po MZ (procjena 2012)⁵

Broj stanovnika po mjesnim zajednicama se kontinuirano mijenjao i prema posljednjim procjenama i podacima dobivenim od predsjednika mjesnih zajednica broj domaćinstava po mjesnim zajednicama u 2012. godini prikazan je slikom 4.

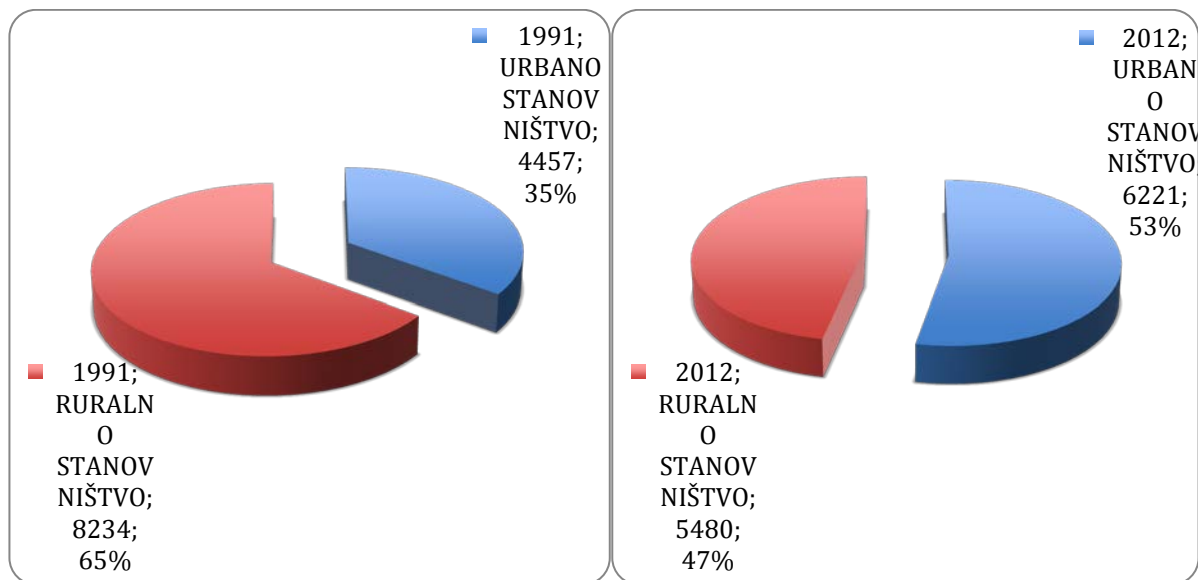
Slika 5. Broj stanovnika po mjesnim zajednicama Općine Jablanica u 2012. godini

⁴ Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

⁵ Izvor: Analiza MZ-a

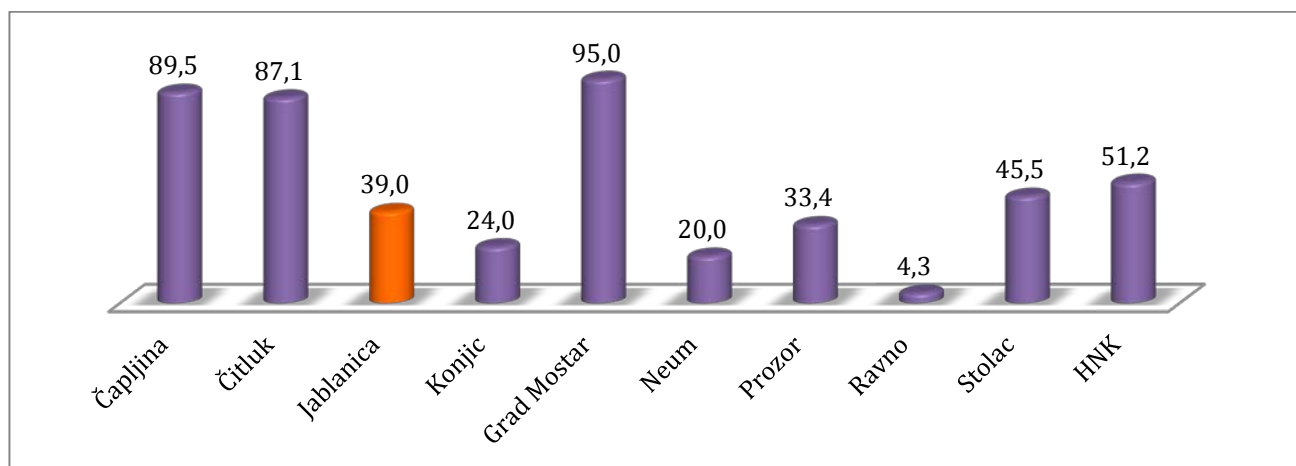
Procjenjeni broj stanovnika po naprijed navedenim podacima je u skladu sa procjenom Federalnog zavoda za statistiku i kreće se oko 11.701 stanovnika.

Možemo reći da su podaci o broju članova domaćinstva sljedeći: u 1991 prosječan broj članova domaćinstva je bio 3,88, a procjene za 2012. su govorele o 3.509 domaćinstava i 3,33 član /domaćinstvu. Preliminarni rezultati popisa pokazuju da je u 2013. godini bilo 10.580 stanovnika i 3.193 domaćinstava i 3.31 članova domaćinstva. Vidimo da unatoč greškama u procjeni broja stanovnika i broja domaćinstava, prosječan broj članova domaćinstva u jednom domaćinstvu je skoro isti.

Slika 6. Stanovništvo u urbanim i ruralnim područjima⁶

Prema podacima posljednjeg službenog popisa iz 1991. godine, na području općine Jablanica većina stanovništva (oko 70%) je naseljavala ruralna područja. Sa površinom od 301 km², općina Jablanica je peta po veličini općina u HNK.

Slika 7. Gustina naseljenosti u odnosu na općine u HNK⁷

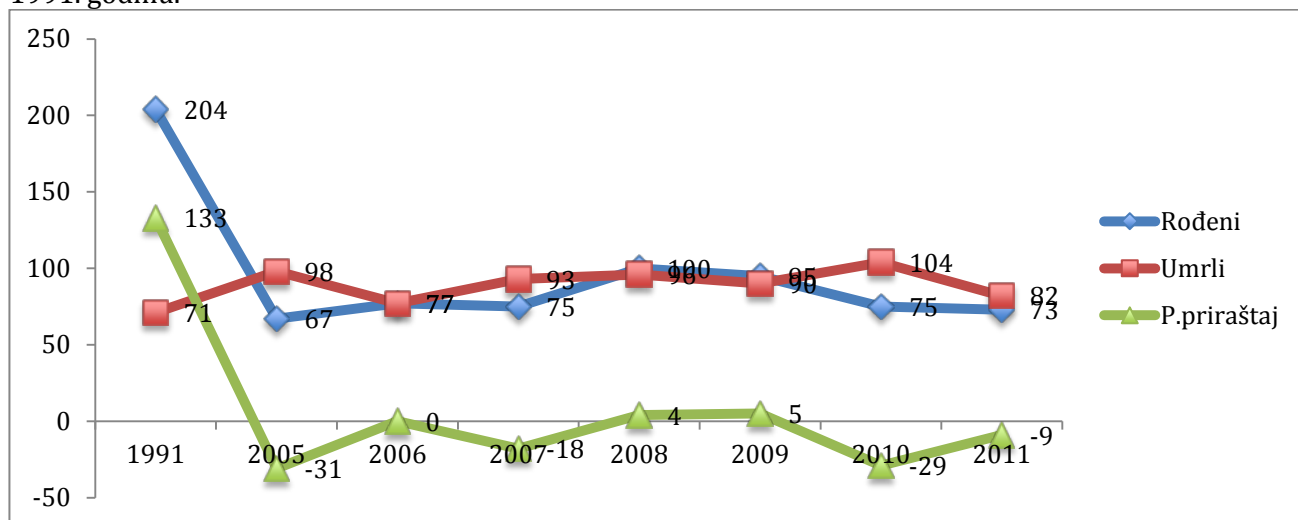
Istovremeno, prosječna gustina naseljenosti stanovništva od 38,87 stanovnika po km² Općinu Jablanica svrstava među općine sa malom gustinom naseljenosti. Sa ovom gustinom naseljenosti Općina Jablanica spada u pretežito ruralno područje. Gustina naseljenosti Općine Jablanica je više od 2 puta manja od prosječne gustine naseljenosti u FBiH koja iznosi 89,6 stanovnika po km².

⁶ Izvor: Federalni zavod za statistiku FBiH i Analiza predsjednika podružnica MZ-a

⁷ Statistički bilten HNK-a za 2011.godinu

IV. 1.2.3. Prirodni priraštaj stanovništva

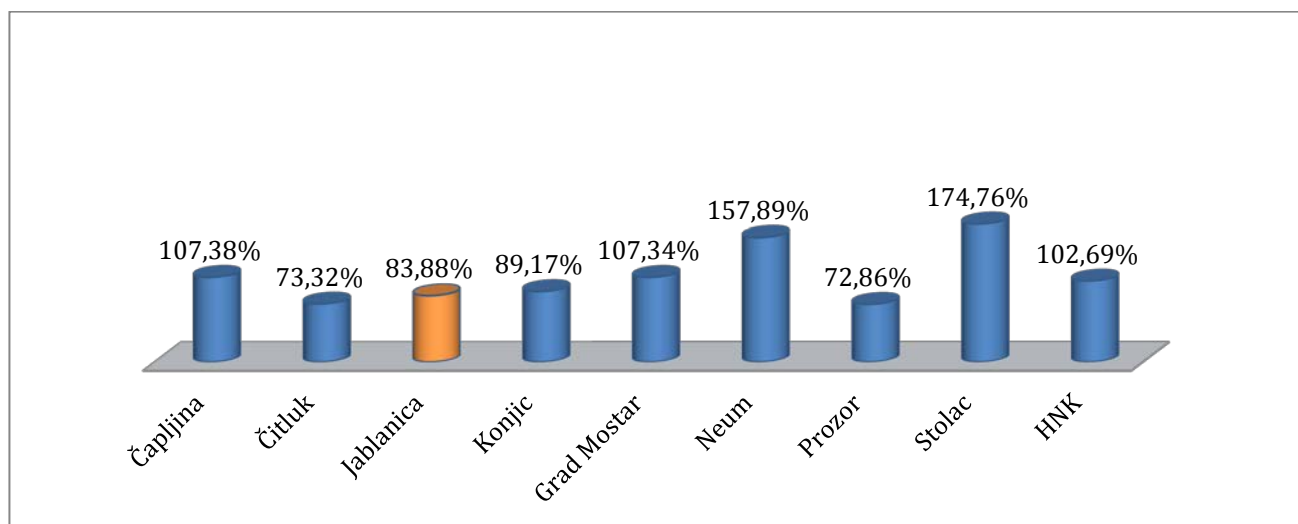
Kada je u pitanju prirodni priraštaj primjetan je pad broja živorođenih i rast broja umrlih u odnosu na 1991. godinu.

Slika 8. Prirodni prirast stanovništva (u apsolutnim brojkama)⁸

U 2008. i 2009. godini zabilježen je pozitivan prirodni priraštaj u odnosu na sve ostale godine koje su praćene. Uzimajući u obzir ovaj trend **pretpostavljamo da će se ukupan broj stanovnika na području općine i dalje smanjivati**, posebno ako se u obzir uzmu i tzv. socijalne i ekonomske migracije ka većim urbanim područjima Sarajeva i Mostara.

Kontinuiran pad broja stanovnika u ovoj dobi ima za posljedicu smanjenje broja učenika osnovnih škola koji je sa 1.243 u 2005.g. pao na 960 u 2010.g. Ako se uzme da prosječan razred broji trideset učenika, može se zaključiti da je u period od pet godina općina Jablanica izgubila približno devet razreda. Ovakvom dinamikom broja učenika bi relativno brzo pao na približno 700 učenika, što će dovesti do zatvaranja škola u perifernim mjestima i otpuštanje određenog broja zaposlenih.

Slika 9. Indeks starenja⁹

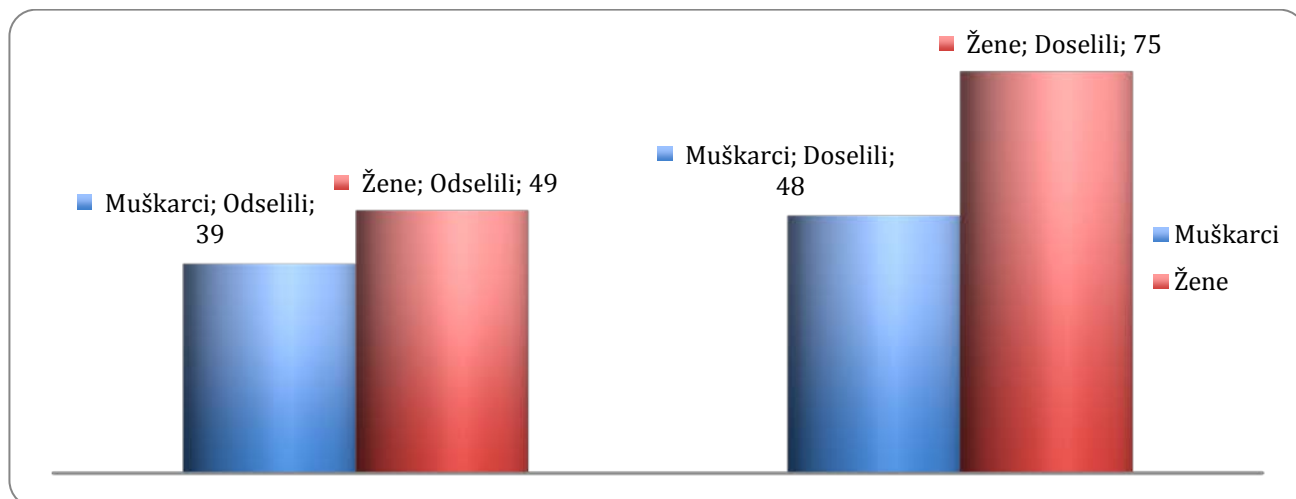
Indeks starenja od 83,8% ukazuje da na svakih 100 stanovnika starosne dobi od 0-14 godina dolazi 83 stanovnika starijih od 65 godina. Stopa starenja u općini Jablanica je 83 % i dvostruko je veća od granične stope (40%) koja razdvaja staru populaciju. Stopa starenja populacije Općine Jablanica je veća od prosječne stope starenja u FBiH 71,5%.

⁸ Izvor: Popis 1991.godine – Federalni zavod za statistiku

⁹ Izvor: Statistički bilten HNK 2011.godine

Stanovništvo preko 65 godina broji 1.603 stanovnika. Za potrebe ovog stanovništva strategijom razvoja treba predvidjeti načine poboljšanja životnog standarda kroz poboljšanje zdravstvene zaštite, organizaciju društava koja će se baviti problemima penzionera, infrastrukturalno omogućiti prostore za šetnju, rekreaciju, zelene površine-parkove, uređenje smještajnih kapaciteta za iznemogle-starački dom. Sa aspekta konfiguracije grada, broja zelenih površina, organizovanosti penzionera i smještajnih kapaciteta, može se reći da je općina Jablanica kvalitetno mjesto za život ove populacije. U 2011.g. penzionerima općine Jablanica isplaćeno je ukupno 597.849 KM iz federalnog penzionog fonda.¹⁰

IV. 1.2.4. Migracije stanovništva

Slika 10. Migracije stanovništva u 2011. godini¹¹

Migracije predstavljaju svaku promjenu mjesta boravka pojedinca ili većih i manjih grupa ljudi. Razlikuju se emigracije- odseljavanje stanovništva i imigracije- doseljavanje stanovništva.

	<i>FBiH</i>	<i>RS</i>	<i>BD BiH</i>	<i>Inozemstvo</i>	<i>Ukupno</i>
Doseljeni 2012.g.	93	1	1	0	59
Odseljeni 2012.g.	121	2	1	4	128
Migracioni saldo	-21	-1	0	-4	-33

Tabela 2. Migracije

Općina jablanica ima negativan migracioni saldo. U 2012. g. u Jablanicu je doselilo 93 stanovnika, a odselilo 121, što u kombinaciji sa kategorijom odseljenog stanovništva (mlado radno-aktivno stanovništvo, obrazovani kadar), predstavlja problem za razvoj općine. Potrebno je preduzeti mjere na razvijanju privrede i kvaliteta života kako bi se negativni migracioni saldo prekinuo i zaustavilo emigriranje radno-sposobnog stanovništva.

¹⁰ Izvor podataka: Federalni zavod za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje Mostar

¹¹ Izvor: Baza podataka agencije REDAH

Preovladavaju negativni trendovi razvoja stanovništva općine Jablanica. Broj stanovnika u konstantnom je padu od 1991. g. do danas. U posljednjih deset godina starosna struktura stanovništva se dramatično promijenila. Udio osoba starijih od 65 godina u ukupnoj populaciji se skoro udvostručio, a udio mladih je pao za 10% i trenutno je na nivou koji ne omogućava reprodukciju populacije. Prirodni prirast stanovništva je oko nule ili je broj umrlih veći od broja rođenih. Progresivno se povećava broj umrlih, a smanjuje broj rođenih. Svi ostali indikatori upućuju na to da se radi o staroj populaciji. Općina Jablanica ima i negativan migracioni saldo. Kontinuirano je veći broj imigranata u odnosu na emigrante. Poremećena je nacionalna struktura stanovništva. Ovi i brojni drugi pokazatelje alarmantno upućuju na depopulaciju općine koja na godišnjem nivou gubi cca 140 stanovnika sa tendencijom povećanja ovog broja.

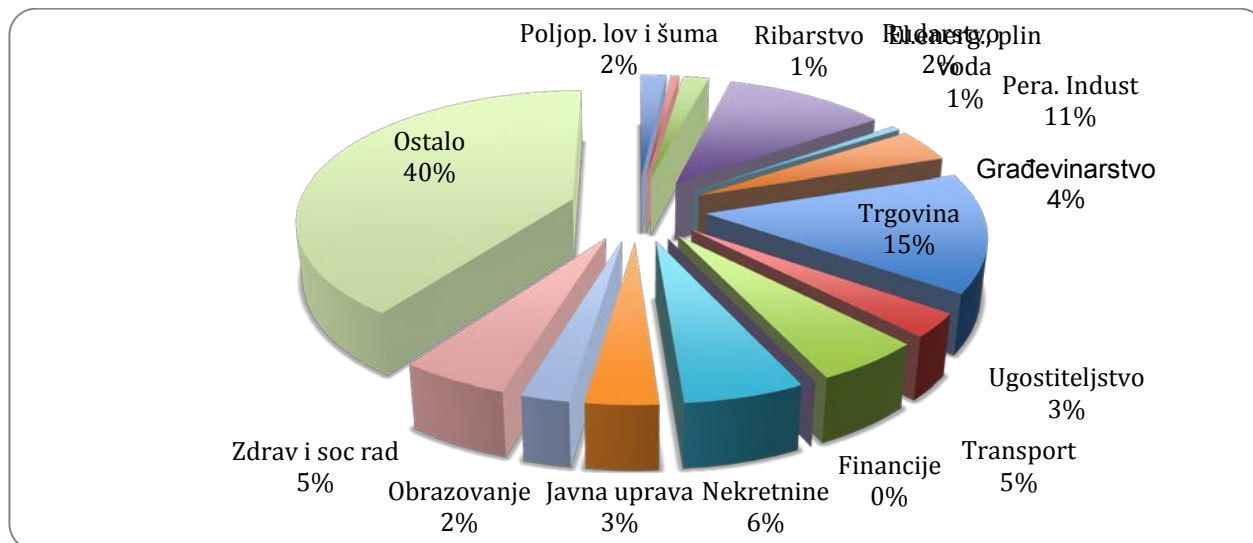
Potrebno je poduzeti odgovarajuće mjere za podsticanje nataliteta, zaustaviti migraciju radno-sposobnog stanovništva i odliv visoko-obrazovanog kadra. Ova populaciona politika mora se zakonskim aktima urediti na višim nivoima vlasti, dok općina Jablanica u svojim ingerencijama može doprinijeti poboljšanju demografske slike stanovništva, prvenstveno podizanju privrednog rasta, a time i podizanjem životnog standarda stanovništva, što je u neposrednoj vezi sa demografski kretanjima stanovnika.

Gledajući kvalitetu života općine u poređenju sa drugim općinama u FBiH, općina Jablanica predstavlja mjesto relativno kvalitetnog života. Prema nivou razvijenosti Federacije BiH, općina jablanica je na 98 % razvijenosti Federacije uz visoku stopu nezaposlenosti.

Potrebno je razviti populacionu politiku u cilju povećanja broja stanovnika, samim tim i radno-sposobnog stanovništva, jer privredni rast, uključeno u globalizacijske i interaktivne procese regionalne saradnje, kvalitete života zavise direktno od broja i stručne-obrazovane strukture stanovništva kao nosioca razvoja.

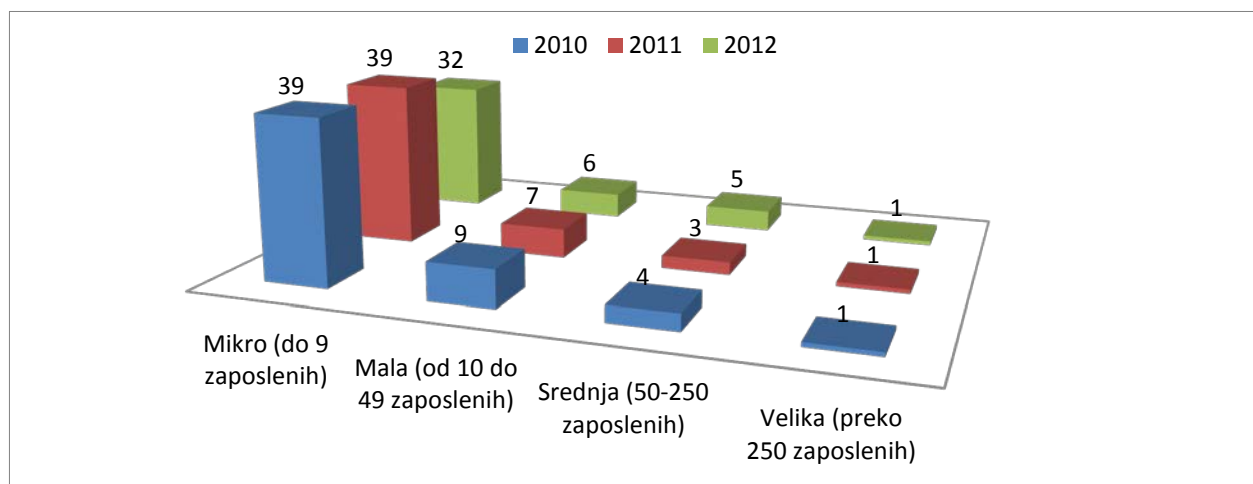
IV. 1.3. Pregled stanja i kretanja u lokalnoj ekonomiji

IV. 1.3.1. Broj i struktura preduzeća i preduzetničkih radnji

Slika 11. Učešće pojedinih djelatnosti u ukupnom broju registrovanih pravnih osoba¹².

Vidimo da u ukupnom broju registrovanih pravnih osoba dominiraju pravne osobe u djelatnostima: **ostale društvene, socijalne i vlastite uslužne djelatnosti, prerađivačka industrija, trgovina na veliko i malo.**

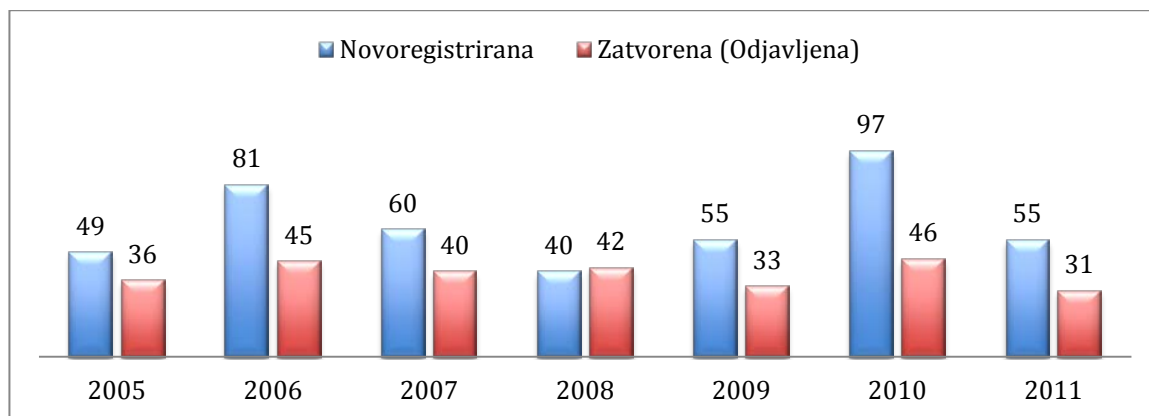

Slika 12. Broj registrovanih pravnih osoba po broju zaposlenih¹³

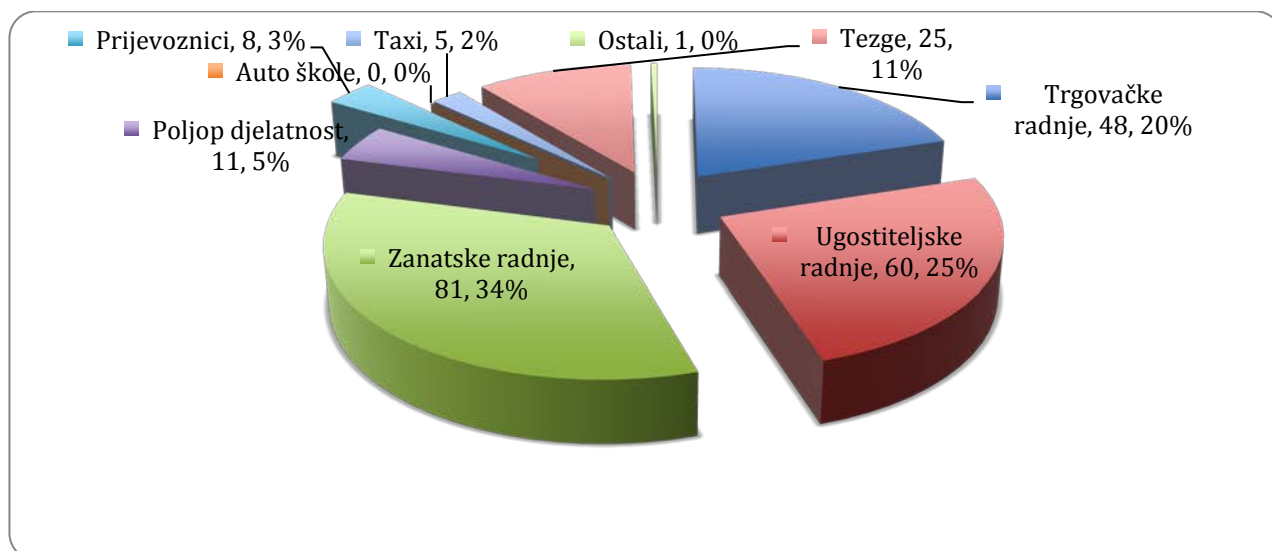
Kada je u pitanju veličina preduzeća vidimo da dominiraju mikro poduzeća, odnosno preduzeća do 9 zaposlenih. Analizirajući registraciju preduzeća po broju zaposlenih može se konstatovati da postojeća struktura preduzeća u kojoj preovladavaju mikro preduzeća, nije u stanju zaposliti veći broj nezaposlenih lica.

¹² Izvor: Statistički bilten HNK-a

¹³ Izvor: Poreska uprava Jablanica

Slika 13. Broj registrovanih pravnih osoba¹⁴

Analizirajući graf broj 13. možemo utvrditi da se radi o velikom broju preduzeća i radnji koji godišnje vrše različite prijave i odjave djelatnosti. Ipak postoji pozitivan trend, tj. sa slike se vidi da je broj novoregistrovanih preduzeća za posmatrani period veći u odnosu na broj preduzeća koja su odjavljena. Razlozi otvaranja, zatvaranja djelatnosti, odnosno prijave i odjave djelatnosti su u činjenici da je zakonom omogućeno sezonsko poslovanje i određen broj zanatskih radnji, naročito onih kojima za obavljanje djelatnosti nije potreban poslovni prostor u zimskom periodu, a zbog prirode posla kojim se bave odlučuju se na odjavu djelatnosti.

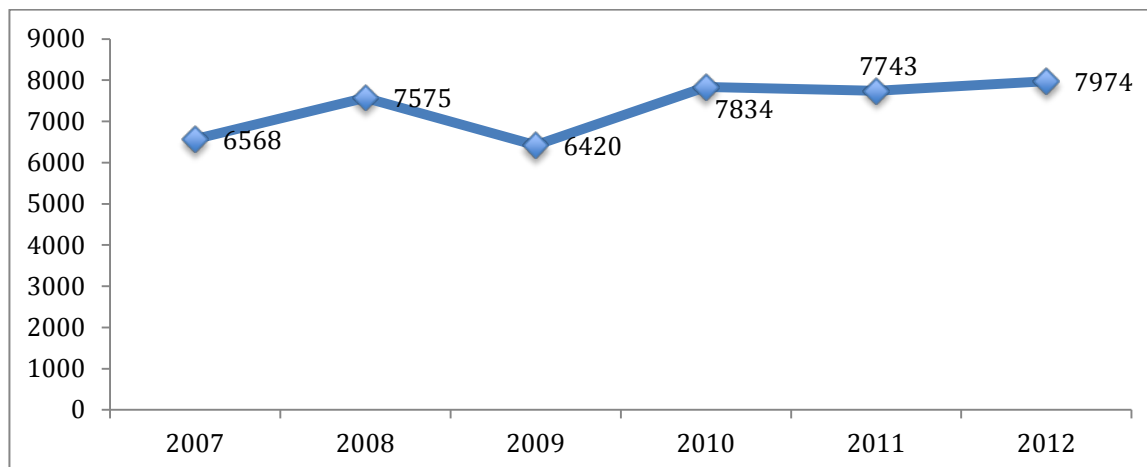
Slika 14. Procentualno učešće pojedinih djelatnosti u ukupnom broju registrovanih samostalnih djelatnosti u 2011. godini¹⁵

Podaci iz nadležnih općinski službi pokazuju da je broj registrovanih obrta kontinuirano u opadanju. Analizirajući strukturu obrta, vidimo da svakako prednjače zanatske, ugostiteljske i trgovačke radnje. Prema podacima nadležne službe, na području općine Jablanica djeluje 239 obrta, odnosno samostalnih djelatnosti. U 2007. godini broj registrovanih obrtnika je bio 342, što je pad za više od 25 %.

¹⁴ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica¹⁵ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

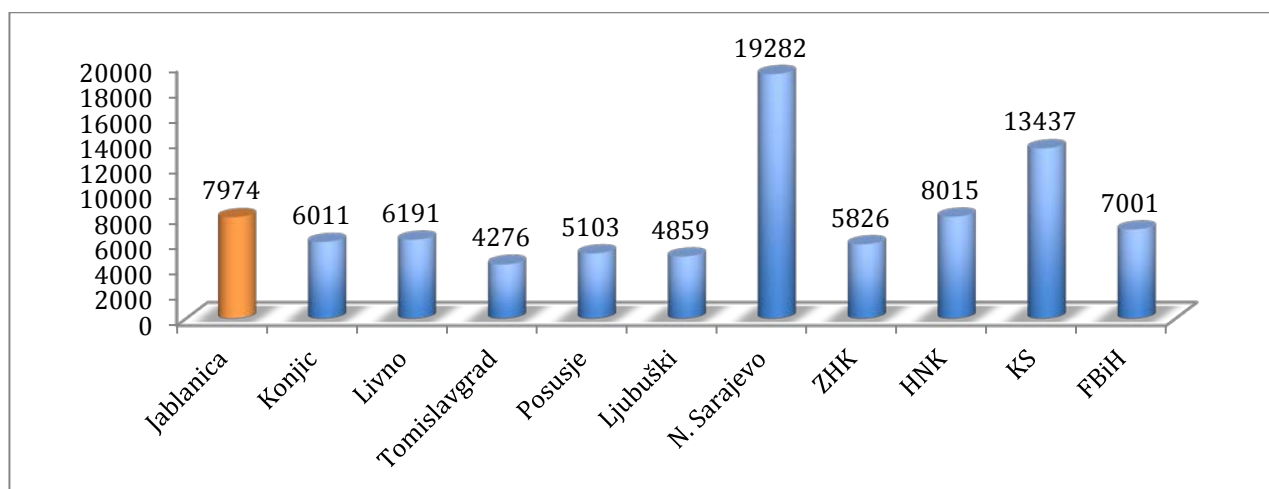
IV. 1.3.2. Bruto domaći proizvod i plaće

Bruto domaći proizvod po glavi stanovnika se u period 2007. – 2012. kretao od 6.500 do 7.700 KM.

Slika 15. BDP (KM) u općini Jablanica za period 2007-2012 godina¹⁶

Napominjemo da Federalni zavod za statistiku ne radi obračun GDP-a po općinama. Federalni zavod za programiranje razvoja je izvršio procjenu GDP po općinama prema formuli koja se temelji na broju zaposlenih i prosječnoj plaći na području općine i u FBiH. Vrijednosti BDP-a predstavljaju jako grubu procjenu BDP-a pošto je poznato da poslodavci iz privatnog sektora često prijavljuju zakonom definirane minimalne plaće te da je registrirani broj zaposlenih značajno manji od stvarnog broja onih koji rade.

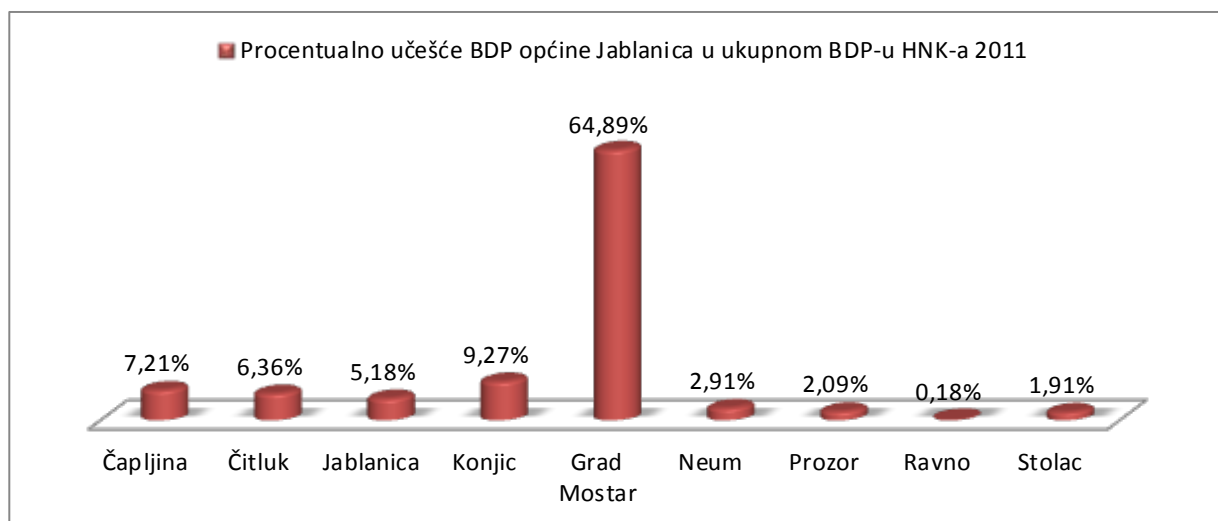

Slika 16. Usporedba BDP-a (KM) po stanovniku u 2012. godini¹⁷

Iz gornjeg dijagrama vidimo da je BDP po stanovniku u općini Jablanica nešto niži od prosječnog BDP-a po stanovniku u HNK. Međutim, prikazane podatke treba uzeti sa rezervom pošto su dobiveni metodologijom u kojoj su dvije glavne varijable registrovana zaposlenost i formalno prijavljene plaće. Ova metodologija daje više iznose BDP u općinama sa velikim javnim sektorom i velikim javnim poduzećima koja u pravilu registriraju zaposlene i prijavljuju stvarna primanja zaposlenih. U općine sa snažnim privatnim sektorom, zbog neprijavljivanja radnika i prijavljivanja minimalnih, zakonom definisanih plaća, ovakav metodološki pristup rezultira značajno nižim od stvarnog BDP-a po glavi stanovnika.

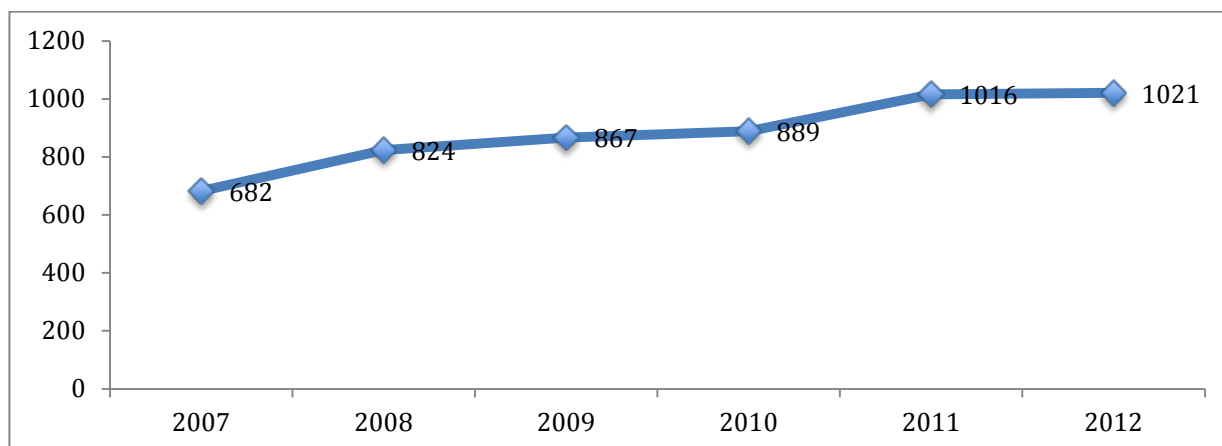
¹⁶ Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja – Socioekonomski pokazatelji po općinama 2011.godine

¹⁷ Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja – Socioekonomski pokazatelji po općinama 2011.godine

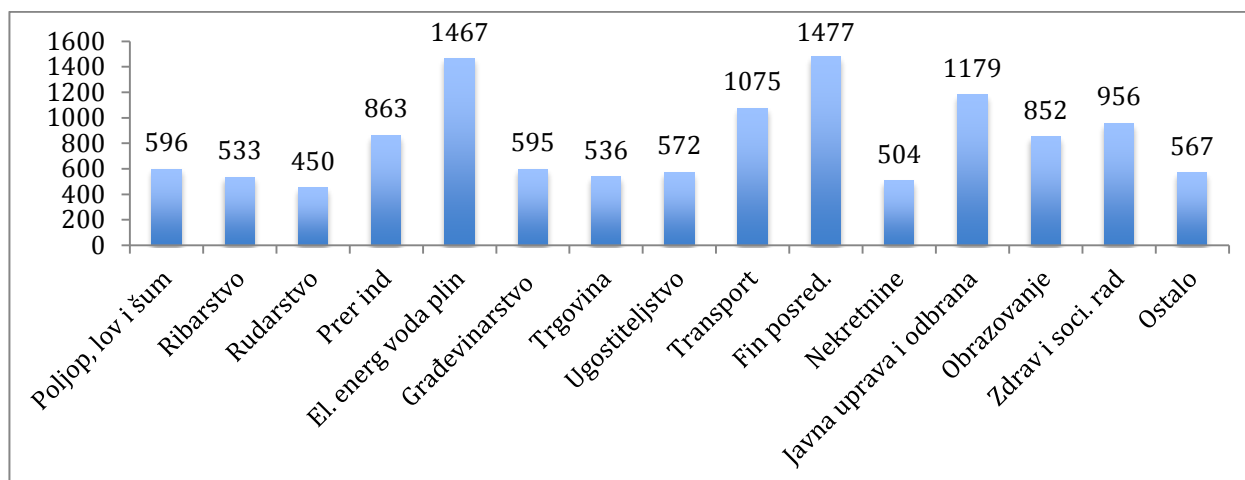
Slika 17. Postotak učešća BDP općine Jablanica u BDP HNK u 2011. godini¹⁸

Ekonomsko učešće općine Jablanica u ekonomiji HNK mjereno kroz učešće općine u BDP-u HNK je malo i iznosilo je 5,18% od ukupnog BDP HNK u 2011. godini.

Slika 18. Promjena prosječne neto plaće na području Općine Jablanice (KM)

Prosječna neto plaća na području Općine Jablanica povećana je sa 682 KM u 2007. godini na 1.021 KM u 2012. godini.

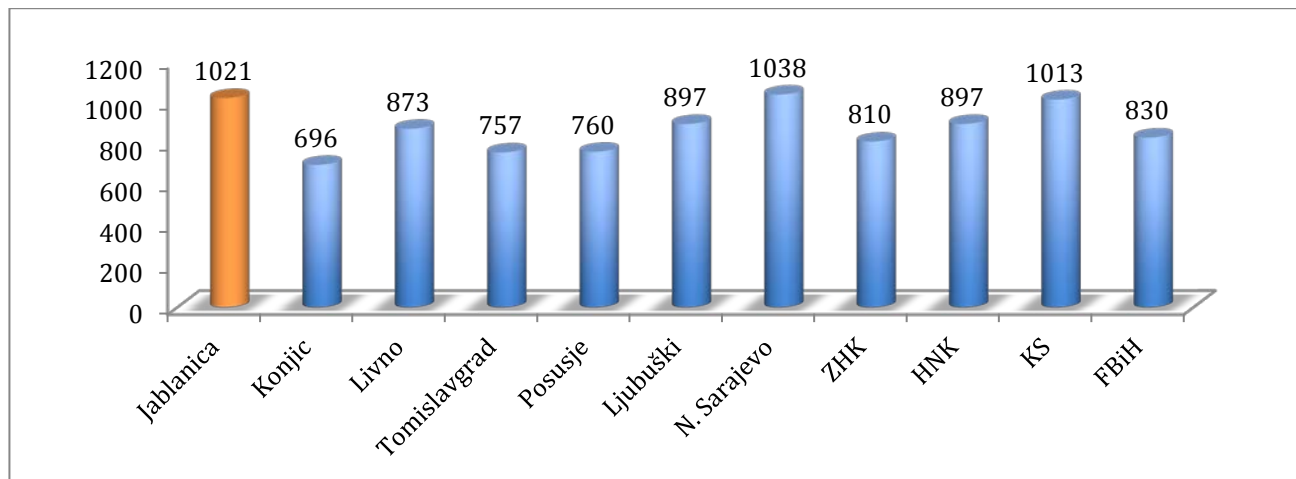

Slika 19. Prosječna plata po djelatnostima za HNK u 2011. godini (KM)¹⁹

¹⁸ Izvor: Statistički bilten HNK 2011.godina

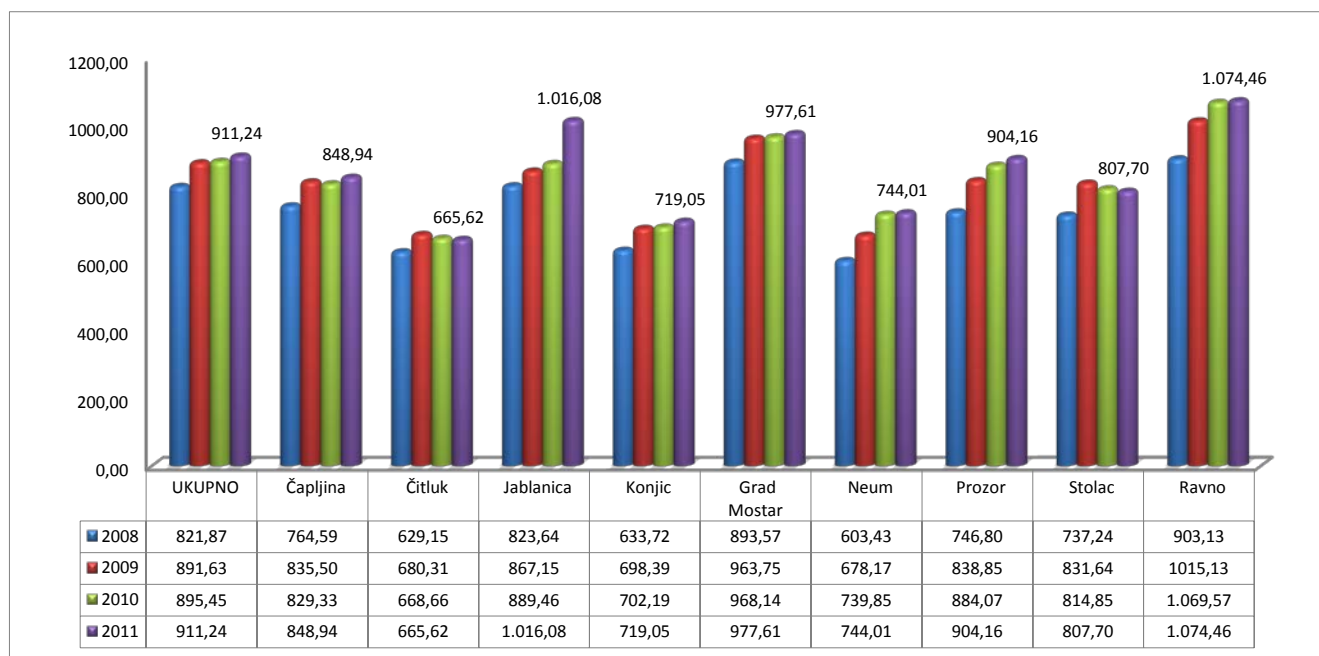
¹⁹ Izvor: Statistički bilten HNK 2011.godina

Prosječne mjesečne neto plaće u datom period su bile najveće u djelatnostima finansijskih usluga i posredovanja, proizvodnji i opskrbi električnom energijom, plinom i vodom, javnoj upravi i odbrani. Najniže plaće su u vađenju rude i kamena, trgovini na veliko i malo i održavanju. Vidimo iz ovih pokazatelja da su najveće plaće u onim djelatnostima u kojima je mala mogućnost za otvaranje novih radnih mjesta. Najniže plaće su upravo u onim djelatnostima koje imaju mogućnost za rast i gdje je potencionalno moguće zaposliti najveći broj nezaposlenih. Najveći rast plaća za posmatrani period se dogodio u djelatnostima i preduzećima u kojima je država i dalje većinski vlasnik. U Jablanici je to Elektroprivreda BiH.

Slika 20. Usporeda prosječnih neto plaća za 2012. godinu (KM)

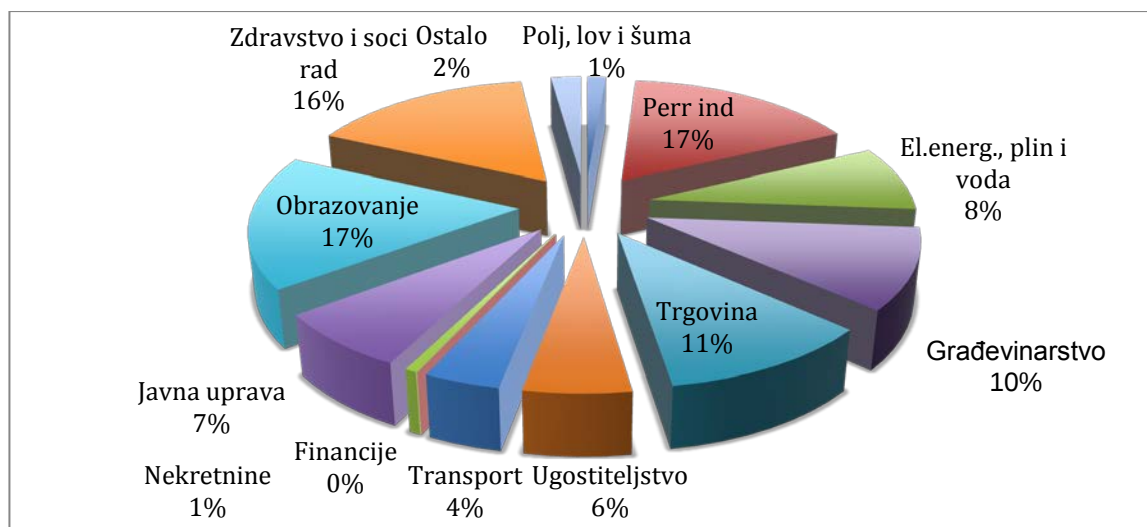
Usporedba prosječnih plaća po djelatnostima na području općine Jablanica sa prosječnim neto plaćama na području HNK pokazuje da su prosječne plaće na području općine Jablanica značajno veće od prosječnih plaća u HNK, a koje su opet veće od prosječnih plata FBiH.

Slika 21. Prosječne plate za općine HNK²⁰ (KM)

Podaci o promjeni prosječne plaće u općinama HNK pokazuje da općina Jablanica, Ravno i Grad Mostar imaju veću platu od prosječne u HNK. Veće prosječne plaće u općini Jablanica mogu potencijalno izazvati ekonomsku migraciju radno sposobnog stanovništva, i to posebno najkvalitetnijeg dijela radne snage.

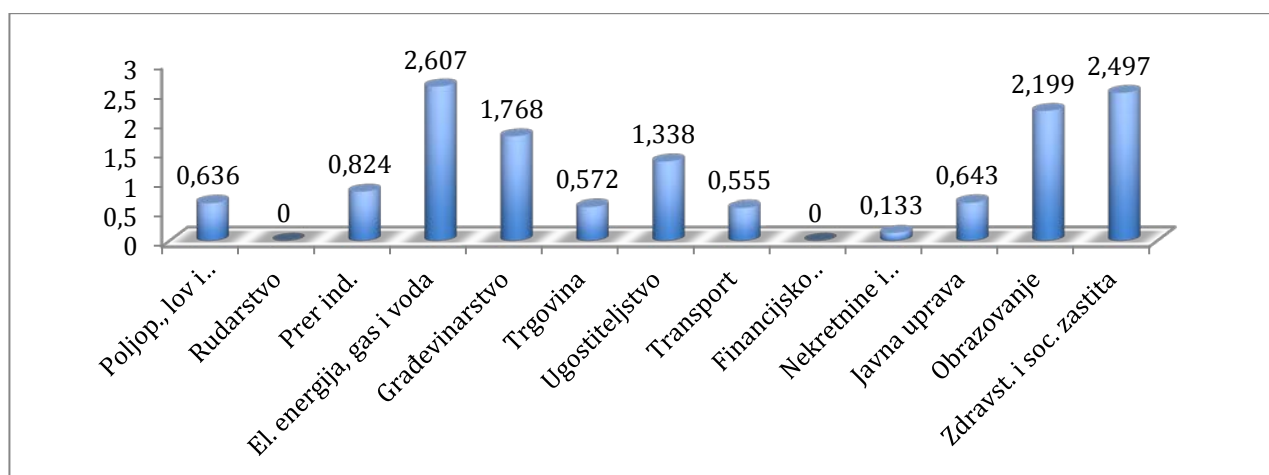
²⁰ Statistički bilten HNK 2011.godina

IV. 1.3.2.1. Analiza strukture ekonomije Općine Jablanica

Slika 22. Koncentracija zaposlenosti po SKD na području općine Jablanica u 2011

Djelatnosti javne uprave, obrazovanja, zdravstva i socijalnog rada čine 40% ukupnog registrovanog zapošljavanja na području Općine Jablanica. U djelatnosti prerađivačke industrije zaposleno je 17% od ukupnog broja registrovanih zaposlenih.

Analiza strukture ekonomije korištenjem lokacijskog kvocijenta je utvrđena poređenjem koncentracije zaposlenosti u pojedinim djelatnostima na području Općine Jablanica sa koncentracijom zaposlenosti u tim djelatnostima na području FBiH. Lokacijski kvocijent koristimo za identificiranje djelatnosti koje bi mogle biti nosioci razvoja Općine Jablanica. Vrijednost lokacijskog kvocijenta iznad 1,2 je indicija da je određena djelatnost "izvozna" djelatnost koja ima multiplikativni efekt na ekonomiju lokalne zajednice. Vrijednost lokacijskog kvocijenta manja od 1 upućuje na nerazvijenu djelatnost koja u slučajevima kada je lokacijski kvocijent ispod vrijednosti od 0,8 se može smatrati nedovoljno razvijenom.

Slika 23. Lokacijski kvocijent za djelatnosti na području Općine Jablanica (2011)²¹

Analiza lokacijskog kvocijenta za djelatnosti na području Općine Jablanica ukazuje na visoku koncentraciju zaposlenosti u djelatnosti proizvodnje i opskrbe električnom energijom, plinom i vodom, građevinarstva, obrazovanja, zdravstvo i socijalni rad i ugostiteljstva. Procjena je da će se u djelatnostima vezanim za električnu energiju zadržati stagnacija zaposlenih, eventualno, da će biti ostvaren blagi rast u slučaju realizacije projekta mini hidroelektrana na rijeci Doljanci. Visok koeficijent u djelatnostima obrazovanja i zdravstvene i socijalne zaštite govori da u ovim djelatnostima ima višak zaposlenih.

²¹ Statistički bilten HNK 2011.godina

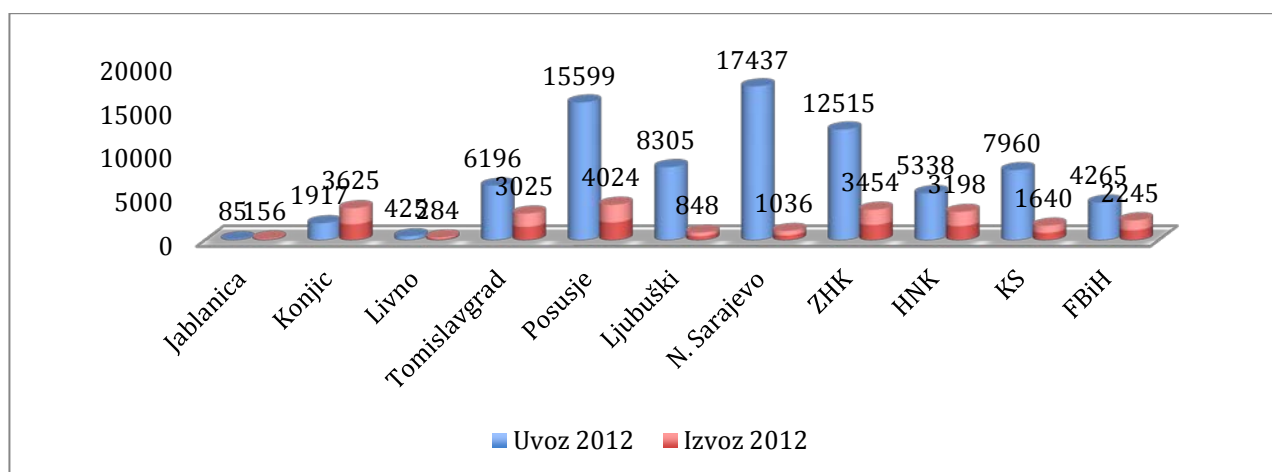
Lokacijski kvocjent od 0.636 u djelatnosti poljoprivrede lova i šumarstva ukazuje na to da je ova djelatnost nerazvijena u odnosu na prosjek u FBiH.

Koncentracija zaposlenosti u djelatnosti prerađivačke industrije iznosi 0.824 i ona graniči sa vrijednosti koja bi ovu djelatnost na području Općine Jablanica, u poređenju sa koncentracijom zaposlenosti u toj djelatnosti na području FBiH, svrstalo u nerazvijene djelatnosti.

Sve ostale djelatnosti izuzev poljoprivrede, lov i šumarstvo, trgovina na veliko i malo i održavanje, javna uprava i odbrana imaju koncentraciju zaposlenosti koja je ispod prosječne koncentracije zaposlenosti u tim djelatnostima u FBiH.

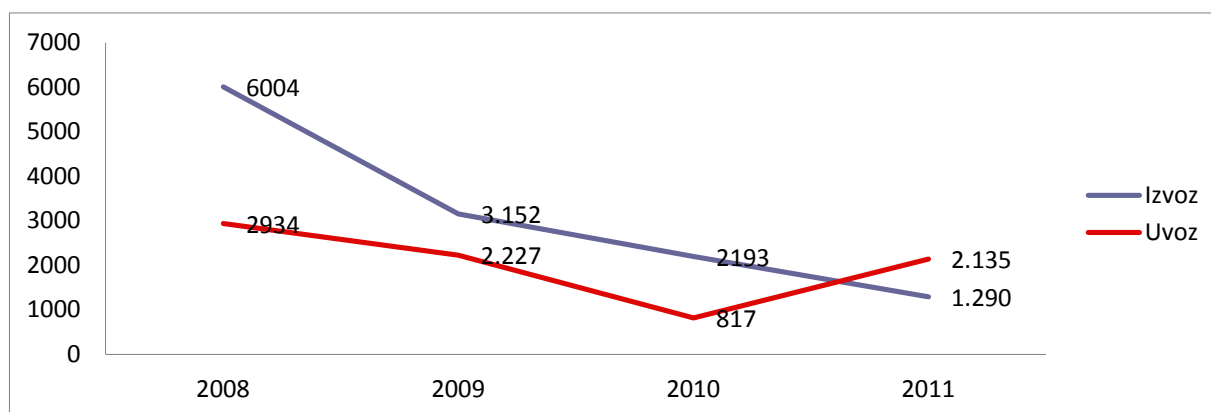
Jablanička ekonomija ima priliku i šansu u djelatnostima kao što je prerađivačka industrija, naročito u djelatnostima prerade i obrade kamena. Također smo vidjeli da su djelatnosti građevinarstva i hotelijerstva i ugostiteljstva razvijenije od prosjeka FBiH. Postoji prostor za razvoj poljoprivredne proizvodnje zato što u Jablanici postoji tradicija konzumiranja janjetine sa raznja koja se sprema u nekoliko restorana, a koji su veliki potrošači kvalitetnih poljoprivrednih proizvoda koje nude svojim gostima. Prerađivačka industrija i poljoprivreda mogu ubrzati razvoja ostalih usluga prvenstveno ugostiteljstva transporta, djelimično i trgovine.

IV. 1.3.3. Spoljnotrgovinska razmjena

Slika 24. Poređenje uvoza/izvoza po glavi stanovnika u 2012. godini²²

Poređenjem uvoza i izvoza po glavi stanovnika, vidimo da općina Jablanica u svim godinama osim u 2011. ima manji uvoz od izvoza po glavi stanovnika. Uvoz po glavi stanovnika na području općine Jablanica je za više od deset puta manji od prosječnog uvoza po glavi stanovnika u FBiH. Izvoz po glavi stanovnika je također među najnižima u poređenju sa drugim općinama i za više od dva puta niži od prosječnog izvoza po glavi stanovnika u FBiH.

Slika 25. Uvoz / izvoz sa područja općine Jablanica²³ (KM)

²² Federalni zavod za programiranje razvoja – Socioekonomski pokazatelji po općinama 2011.godine

²³ Federalni zavod za programiranje razvoja – Socioekonomski pokazatelji po općinama 2011.godine

Uzrok pada izvoza po glavi stanovnika je činjenica da je ekonomska kriza zahvatila područje općine Jablanica, odnosno prerađivačka industrija granita je zapala u krizu i probleme koji su rezultirali uvođenjem stečaja, u do tada dobrim dijelom izvozno orijentisano preduzeće. Ukoliko ekonomska kriza potraje još jedan period moglo bi doći do daljnjeg pada izvoza jablaničkog kamena gabra, a samim tim i do smanjanje ekonomske razmjene i dalje stagnacije privrednog rasta.

IV. 1.3.4. Investicije u privredi

HE na Neretvi su imale sljedeće investicije u privredi u period od 2005.- 2011. godina

Djelatnost investitora	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Proizvodnja i opskrba elek. energijom, plin i vodom	4.545.264	6.772.582	12.042.148	5.296.836	7.106.377	5.024.825	6.647.955

Tabela 3. Investicije u privredi²⁴

Naprijed navedene investicije su bile u vezane za remontovanje postojećih mašina i produženja radnog vijeka mašina u hidroelektranama Jablanica, Grabovica i Salakovac.

U industrijsku zonu "Šljunkara" izvršena su slijedeća ulaganja:

GODINA	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	UKUPNO
IZNOS ULAGANJA	5.830	51.664,25	526,50	40.473,58	8.424,00	158.309,23	317.833,34	29.893,21	155.172,06	768.126,17

Tabela 4. Ulaganja u industrijsku zonu Šljunkara²⁵

Ukupan iznos ulaganja u industrijsku zonu "Šljunkara" iznosi 1.155.329,82 KM.

Iznos od 768.126,17 KM (iz gornje tabele) su finansirali Federalno ministarstvo poduzetništva, razvoja i obrta finansiralo projekte u iznosu 195.000,00 KM, a JP Elektroprivreda BiH d.d. finansirala trafo-stanicu u iznosu od 74.000,00 KM i Općina Jablanica u iznosu od 407.272,45 KM.

Ostatak ulaganja u industrijsku zonu "Šljunkara" u iznosu od 387.203,65 KM, a koji nije prikazan u gore navedenoj tabeli, odnosi se na ulaganja u kanalizaciju i finansiran je od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNK-a u iznosu od 370.678,30 KM i Općine Jablanica u iznosu od 16.525,35 KM.

Obaveze HE Grabovica prema Općini Jablanica su se realizovale u slijedećim iznosima:

	IZNOS
Regulacija korita Suhava u naselju Glogošnica	1.275.881,94
Otpadne vode sa prečišćivačem	296.891,35
Odvajanje otpadnih voda	1.117.035,60
Šljunkara	318.414,55
Centralni dio grada – Granitov krug	332.901,96
Ispod upravne zgrade HE na Neretvi Jablanica	317.932,94
UKUPNO:	3.649.058,34

Tabela 5. Obaveze HE Grabovica 2004-2011.godine²⁶

Projekat Gravitacioni Vodovod "Šanica" je počeo sa realizacijom krajem 2005.godine, a realizovan je sredinom 2012. godine i odvijao se u fazama i ukupna vrijednost investicije je 2.569.196,22 KM.

²⁴ Izvor: JP EP BiH d.d., HE na Neretvi

²⁵ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

²⁶ Izvor: Dokumentacija JP EP d.d., HE na neretvi

IV. 1.3.5. Turistički potencijal i turistička infrastruktura

Općina Jablanica ima veoma dobre prirodne preduslove za razvoj turizma. Prirodni resursi u općini Jablanica su: Jablaničko i Grabovičko jezero, planine Prenj i Čvrstica, rijeke Neretva, Doljanka i Šanica. Rijeke Doljanka i Šanica su veoma interesantne za sportski ribolov i kampiranje u prirodi. Obje navedene planine imaju preko 2000 metara n/v i kao takve predstavljaju izazov mnogim planinarima. Na spomenutim planinama postoji mogućnost zimskog i ljetnog turizma. Postoje uslovi za turno skijanje što je kombinacija skijanja i planinarenja. Kada je riječ o lovu nekada je bilo mogućnosti lova na visoku divljač, a danas je fond visoke divljači desetkovan usljed krivolova i predstavlja ozbiljan problem za opstanak ugrožene vrste divojarca na ovim prostorima. Stanje objekata na ovim planinama je, nažalost katastrofalno, a kada tome dodamo lošu markaciju, postojanje minskih polja **te neorganizovanost i nepostojanje turističke ponude** jasno da ne možemo očekivati veliku posjećenost i značajnije korištenje ovih resursa. Na južnim obroncima Čvrstnice nalazi se Park prirode Blidinje koji dobrim dijelom zahvata jablaničku opštinu. U okviru parka je već afirmisano skijalište sa popratnim sadržajima individualnim i kolektivnim smještajnim kapacitetima.

Pored toga Jablanica ima i kulturno-historijski spomenike koji su proglašeni Nacionalnim spomenicima kulture od strane Komisije za očuvanje nacionalni spomenika BiH: kompleks Bitka na Neretvi sa muzejem i četiri nekropole stećaka.

Grabovičko jezero i rijeka Neretva pružaju mogućnost bavljenja sportskim ribolovom i to prvenstveno variličarstvom te su idealna područja za organizovanje takmičenja ovoga tipa. Pored ovoga ovi lokaliteti mogu biti zanimljivi i za vožnju kajaka.

Jablaničko jezero, svakako, pruža mogućnosti za odmor posebno u ljetnoj sezoni. Naime, odmah po svršetku rata Jablaničko jezero je postalo poželjna destinacija za bh građane koji sebi nisu mogli priuštiti odlazak na more, pa je u ljeto 1996, 97. i 98. godine zabilježen veliki priliv gostiju. Ovakav trend je potakao lokalno stanovništvo na izgradnju privatnih plaža, kampova i smještajnih kapaciteta, a zemljište uz obale jezera je postalo veoma atraktivno i skupo. Ovakva pojava dovela je do toga da imamo uzrpaciju priobalnog pojasa, koji je u funkciji zaštitne zone, pa čak imamo i gradnju na samome jezeru što uveliko narušava sam ambijenet. U posljednje vrijeme plaže postaju sve manje posjećene, a interes za dolazak na jezero je sve manji.

Smještajni kapaciteti su: Park prirode „Blidinje“ (50 kreveta i 270 stolica); „Pansion Vilinac“ (restoran sa saunom i salon barom, 30 ležaja); Hajdučke Vrljeti (60 kreveta, 220 stolica); Motel „Risovac“ (17 kreveta, 100 stolica); Buffet Bar (45 stolica). Smještajni kapaciteti u gradu Jablanici su: Hotel „Jablanica“ kapaciteta 32 sobe sa 72 ležaja, motel „Kamel“ ima kapacitet 12 soba sa 24 ležaja, motel „Maksumić komerc“ u Lendavi kapaciteta 26 soba i apartmanom.

Planinski kapaciteti, na skijalištu Risovac su 157 ležaja, dok u samom gradu postoje 132 ležaja. Popunjenost kapaciteta nije zadovoljavajuća i za zvanične organe je veoma teško utvrditi jer po podacima TZ-e u Jablanici nisu zabilježena noćenja gostiju.

Izgradnjom koridora Vc, ski centar Risovac kao i sama Jablanica, bi trebali postati atraktivna i lahko dostupna destinacija velikom broju turista. Trend interesovanja za ulaganja i dolazak na zimski odmor na ovaj prostor je u porastu i **predstavlja veliku razvojnu šansu za općinu Jablanica.**

Spomen kompleks „Bitka na Neretvi“ je prije rata bila poznata i posjećena destinacije mnogih građana ex Jugoslavije i Evrope. Ono po čemu je Jablanica u svijetu prepoznatljiva je Bitka za ranjenike kojoj je ovaj kompleks i posvećen. Pored „jablaničke jaganjetine“, ovo je najprepoznatljiviji naš brend u širim okvirima.

Spomen kompleks je u veoma lošem stanju i njegov najkapitalniji i najatraktivniji eksponat Srušeni most je napola uništen. Također fundus Muzeja je veoma oskudan i trenutno svojim ponudom nije u onakvom stanju kakvog ga nekada pamtim.

Uprkos nezadovoljavajućem stanju Spomen kompleksa možemo reći da ipak privlači veliku pažnju turista i taj trend je u porastu. Ovu destinaciju godišnje posjeti oko **15.000 registrovanih gostiju**, dok je broj

neregistrovanih gostiju mnogo veći, i do nekoliko puta. Ova konstatacija nam govori da vrijedi posvetiti pažnju ovoj ustanovi kako bi mogli u budućnosti kvalitetno eksploatirati ovaj resurs.

Lokaliteti na kojima se nalaze stećci kao i četiri nekropole koje su proglašene nacionalnim spomenicima do sada su u veoma maloj mjeri bili dio interesa turista. Naime ovi lokaliteti nisu na kvalitetan način obilježeni, ne postoji uređena signalizacija i infrastruktura koja bi turiste odvela do odredišta. Po nama pomenuti stećci predstavljaju neizostavan dio turističke ponude Jablanice. Blizina mora, pozicija između dva centra Sarajeva i Mostara, odvojak za koridor VC, blizina Međugorja Jablanici pružaju realnu osnovu za razvoj tranzitnog turizma.

Glavni pravci razvoja općine Jablanica su **usmjereni na razvijanje tzv. tranzitnog turizma ponudom sadržaja na glavnim putnim pravcima**. U tranzitni turizam potrebno je ukomponovati segment kulturno historijskog turizma, s revitalizacijom spomenika kulture Muzej „Bitka za ranjenike na Neretvi“.

Međutim, pošto ova djelatnost uglavnom služi za zadovoljavanje potreba tranzitnog turizma i jednog manjeg dijela lokalnog stanovništva potrebno je uraditi dodatnu analizu i vidjeti da li je unutar djelatnosti potrebno razvijati hotelijerstvo, što bi ukazivalo na to da ista nije isključivo orijentisana na zadovoljenje turista-prolaznika i da može poslužiti kao potrebna infrastruktura za daljnji razvoj turizma bilo ljetnog, zimskog, kulturnog, kongresnog i sl.

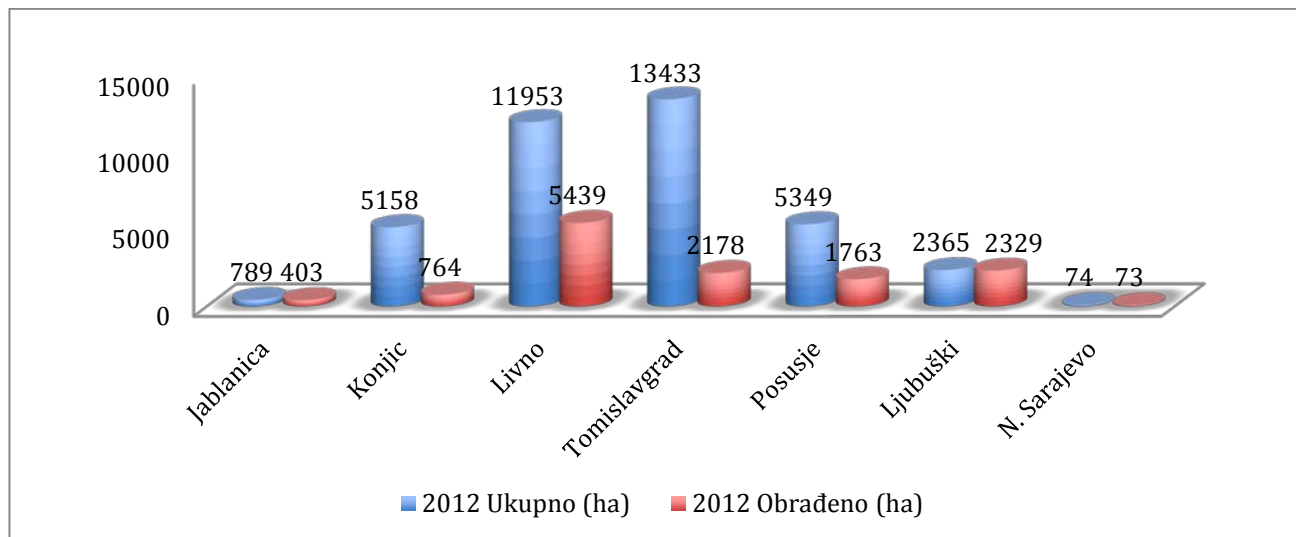
Park prirode Blidinje je područje na kojem se mogu naći mnoge endemske vrste biljnog i životinjskog svijeta uz dosta izvora čiste, pitke vode. Najpoznatije znamenitosti parka uz jezero su i bogata arheološka nalazišta, te nekropola sa 150 stećaka u Dugom polju koja je u januaru 2004. godine dobila status Nacionalnog spomenika Bosne i Hercegovine. U parku je smješten i moderan ski centar koji je zimi odredište mnogih posjetitelja prvenstveno iz Hercegovine i Dalmacije. U skijaškom centru je instalirana četverosjedna žičara kapaciteta 1942 osoba/h uz prosječan nagib staze od 29,08% kao i manja žica tzv. baby lift koja je pogodna za početnike i djecu. **Ovaj prostor je potrebno afirmisati, promovisati i ponuditi ga kao turistički proizvod.**

Razvoj turizma na jablaničkom jezeru je uslovljen rješavanjem problema uzurpacije priobalnog pojasa. Kao direktna posljedica naprijed navedenog problema su nepostojanje uređenih plaža uz obalu jezera sa adekvatnom komunalnom infrastrukturom.

Planine Prenj i Čvrstica su od davnina poznate kao atraktivne destinacije za lov i planinarenje. Preduslov intenzivnijem razvoju jesu poboljšanje infrastukture (prometne, turističke), turističke ponude te postojanje zainteresiranih investitora koji bi uložili sredstva u turističke kapacitete i sl.

IV. 1.3.2. Poljoprivreda

Od ukupne površine općine Jablanica (301 km²) poljoprivredno zemljište pokriva oko 15,7% ili cca 45 km². Na jednog stanovnika općine Jablanica dolazi 0,34 hektara poljoprivrednog zemljišta. U Federaciji BiH dolazi 0,56 hektara, a u Republici Srpskoj 0,90 hektara poljoprivrednog zemljišta po stanovniku. Ostali dio zemljišta su voćnjaci, livade, pašnjaci, zapušteno zemljište.

Slika 26 Usporedba raspoloživih i obrađenih površina oranica i bašti (ha)

Općina Jablanica spada među općine sa najmanjim raspoloživim površinama oranica i bašti.

Prije ratnog perioda u poređenju sa poljoprivredom Bosne i Hercegovine gdje je bilo angažirano oko 21% aktivnog stanovništva, u općini Jablanica, prema našim procjenama bilo je angažirano 8-10% stanovništva u agrarnoj privredi, uključujući i aspekt malog dijela prehrambenog kompleksa. Sadašnje stanje nije puno različito u odnosu na prijeratno.

Program obnove poljoprivrednoga sektora na općini Jablanica imao je više humanitarni nego tržišni karakter, pa mu se može dati više socijalna nego razvojna funkcija. Na nivou općine Jablanica nije bilo pokušaja generalne revitalizacije niti značajnijeg ino-agrarne finansijskog inputa.

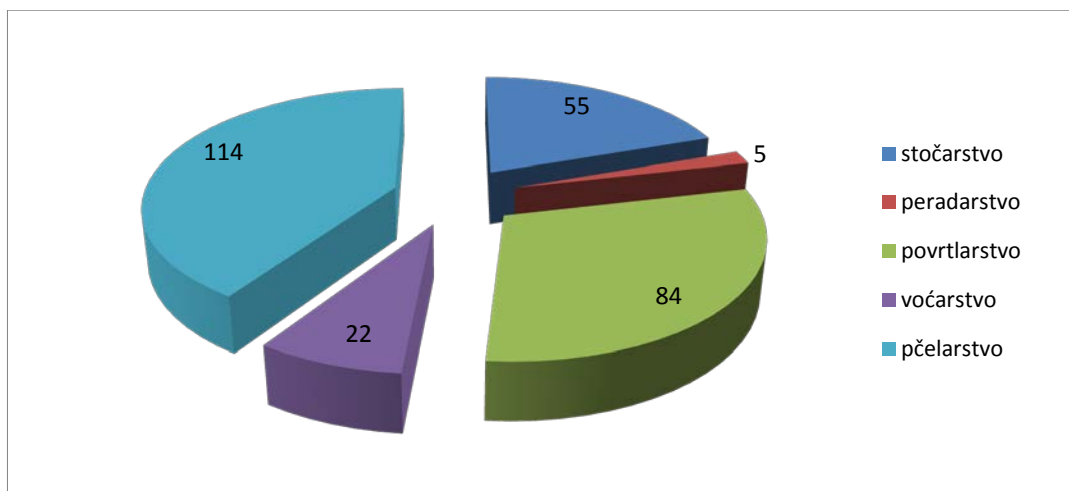
Određena ruralna područja i poljoprivredno zemljište u općini Jablanica su napuštena, stočni fond smanjen (225 krava i 860 ovaca), a mehanizacija zastarjela. Jablanički poljoprivredni proizvođači nisu veliki snadbjevači naših ugostiteljskih objekata. Janjci manjim dijelom dolaze sa područja općine Konjic dok je najvećim dijelom snadbjevanje ugostiteljskih objekata vrši od strane velik proizvođača i uvoznika sa teritorija drugih općina iz BiH. Stručna podrška je osigurana isključivo od strane općine kroz, Savez poljoprivrednih udruženja i njihovu stručnu službu.

Projekat spostavljanje sistema poljoprivredne stručne službe u Savezu poljoprivrednih udruženja je realizovala općina, i pokazao se veoma uspješnim. Instalirani su i pozicionirani stručni kadrovi koji su izolirani u svom djelovanju i nalaze se u ulozi savjetodavaca. Ovim modelom nastala je vertikalna veza koja će objedinjavati poljoprivredne proizvođače na jednom mjestu te će biti glavna veza za daljnje plansko širenje i napredak poljoprivrede na općinskom nivou.

Ukupnu politiku prema poljoprivredi na općini Jablanica nužno je usmjeravati u pravcu **neposrednih mjera i aktivnosti u zaštiti zemljišta, orjentisanje ka organskoj proizvodnji, otkupu i preradi proizvoda, subvencioniranju proizvoda, pripreme za transformaciju postojeće prirodne poljoprivredne proizvodnje u tržište**. U općini Jablanica je uspostavljen Registar poljoprivrednih gazdinstava i klijenata. Unos podataka i podnošenje zahtjeva u općini je započeto 2009. godine, i do sada je u registar upisano 11 poljoprivrednih klijenata i 193 gazdinstava.

Sa podacima kojima raspolaže Savez poljoprivrednih udruženja, broj članova Saveza koji su evidentirani kao poljoprivredni proizvođači je 280. Mada ta brojka ne govori ni približno tačan broj porodica i

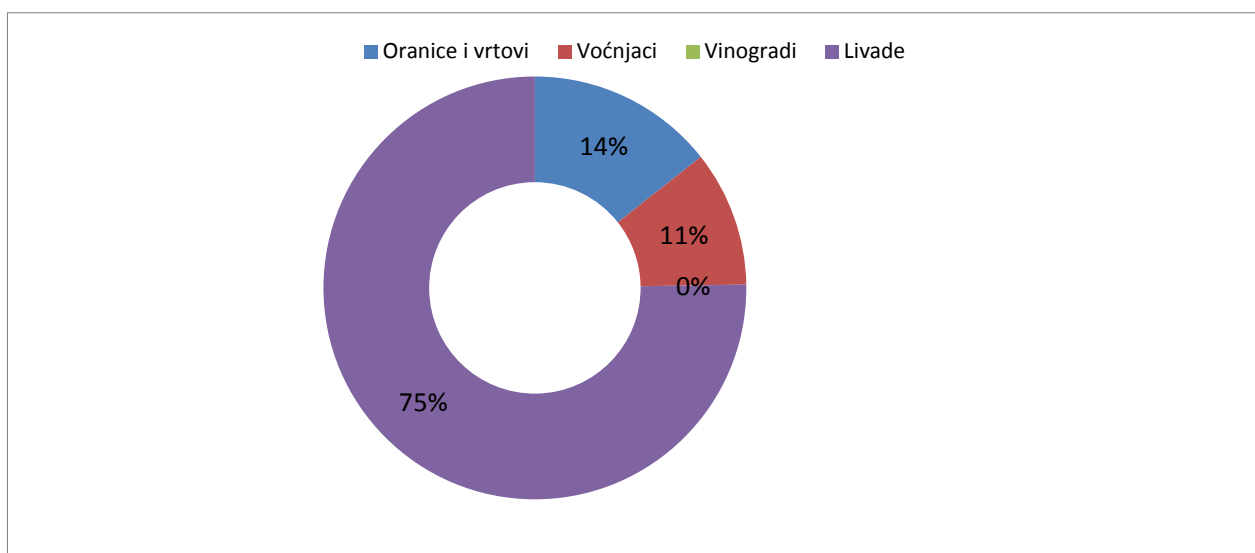
pojedinaца koji se bave poljoprivredom, **zapravo njihov broj je znatno veći i prema procijenama iz Saveza njihov broj je preko 600**. Gledajući po broju članova porodičnih domaćinstava može se sa sigurnošću reći da **broj stanovnika koji nadopunjuju svoj kućni budžet ili isključivo žive od poljoprivrede je negdje oko 2.400**.

Slika 27. Struktura poljoprivrednih gazdinstava²⁷

Ekološka proizvodnja je prema našim stručnim analizama oblast gdje će općina Jablanica sigurno iskoristiti svoje komparativne prednosti područja koje je potpuno nezagađeno. **U ukupnom agrarnom kompleksu (biljna i animalna proizvodnja) općina Jablanica treba konkurisati kao područje ekološki prihvatljivo za uzgoj eko hrane te formirati i zaštititi zone za ekološku proizvodnju.** Ovaj sistem će omogućiti poljoprivrednim proizvođačima da certificiraju svoje proizvode, naprave brend i budu prepoznatljivi.

Činjenica je da je u nekim proizvodnjama zemljište ograničavajući faktor. Da bi se iskoristile ove prirodne pretpostavke neophodno je ukupnjavanje manjih privatnih parcela te dodijela poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države.

Slika 28. Struktura obradivih površina²⁸

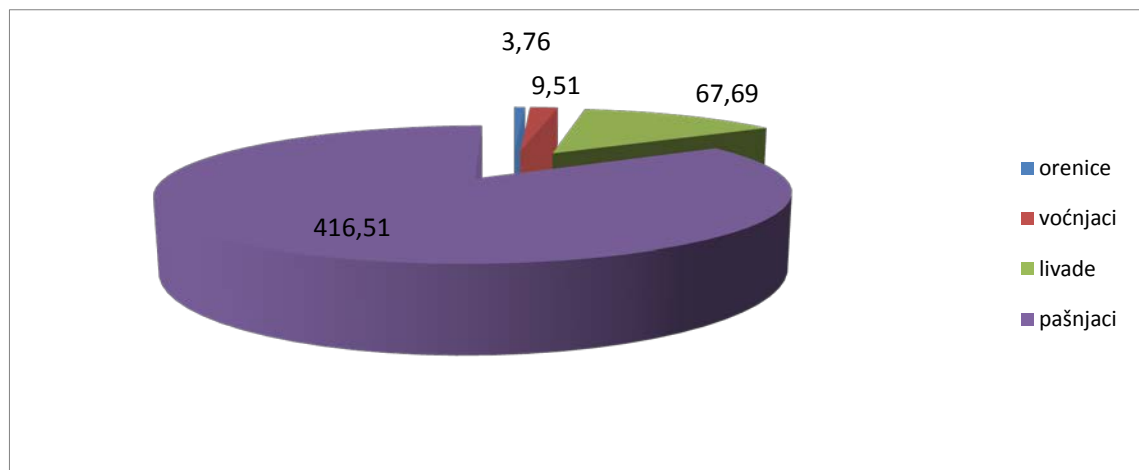
Ukupne površine poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države na području Općine Jablanica, prema podacima iz katastra zemljišta i zemljišnih knjiga, a koje su navedene u Programu gospodarenja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države iznose : 494,0287 ha. Površine poljoprivrednog zemljišta iz poglavlja V ovog Programa, prema kulturi zemljišta obuhvataju: .

²⁷ Dokumentacija Općine Jablanica

²⁸ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

R.br.	Oranica Ha	Voćnjak ha	Livada ha	Pašnjak Ha
1.	34.942	91.385	651.202	4.162.758

Tabela 6. Struktura poljoprivrednog zemljišta u ha

Slika 29. Površine u vlasništvu države u ha²⁹

Finansijsku podršku za provedbu navedenih zadataka neophodno je obezbijediti na nivou općine, kantona i FBiH.

²⁹ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

Najznačajnija djelatnost (trenutno) na području općine Jablanica je djelatnost proizvodnje i opskrbe električnom energijom. U upravljanje ekonomskim razvojem općine mora se uzeti u obzir značaj ove djelatnosti i usmjeriti aktivnosti na daljnji njen razvoj naročito u razvoju i realizaciji investicija na korištenju obnovljivih izvora energije, odnosno pretvaranju hidropotencijala rijeke Doljanke u električnu energiju, a **kroz izgradnju jedne male i nekoliko mini hidroelektrana.**

Osnova ekonomskog razvoja naše općine u narednom planskom periodu, pored naprijed navedenih potencijala u proizvodnji električne energije, jeste **prerađivačka industrija, odnosno razvoj djelatnosti prerade i obrade kamena.** Naravno da industriju prerade i obrade kamena treba pratiti djelatnost vađenja kamena, te smatramo da postoje realne osnove za daljnji razvoj ove dvije djelatnosti koje su usko povezane i nadopunjuju se. Napore je potrebno usmjeriti na podršku postojećim poduzetnicima i razvoju njihovih kapaciteta u pravcu korištenja prirodnog bogatstva prvenstveno kamena gabra.

Za razvoj preduzetništva i podsticanje rasta malih i srednjih preduzeća od velike važnosti je pružanje nefinansijske i finansijske pomoći. Iako preduzetnici ističu u prvi plan potrebu za dobijanjem finansijske pomoći smatramo da je ovom sektoru potrebna, i da je gotovo od podjednake važnosti i nefinansijska pomoć.

Nefinansijsku podršku ne čine samo savjetodavne usluge već cjelokupan sistem organizovanja jednostavne i jeftine procedure za pokretanje i realizaciju poslovanja preduzetnika, kao i pružanja što kvalitetnijih i jeftinih usluga koje se mogu pružiti, a koje se odnose na reformu općinske uprave da se pored ostalog, uspostave i realizuju aktivnosti koje bi bile od značaja za podršku razvoja preduzetništva u Jablanici.

Također treba posvetiti pažnju Udruženju poduzetnika Jablanica i prihvatiti ih kao ravnopravnog partnera kako bi općina postala servis preduzetnika u cilju poboljšanja njihovih poslovnih performansi a kako bi što značajnije ojačali sektor MSP.

Pored gore navedenog najveće napore u kreiranju poslovnog ambijenta potrebno je usmjeriti na **razvoju fizicke infrastrukture potrebne za daljnji razvoj privatnog sektora,** što se odnosi na uređenje postojeće i kreiranje novih industrijskih zona. Definisanjem i uređenjem industrijskih zona ili prostora, sa svom neophodnom infrastrukturom, a što uključuje od dobijanja svih potrebnih dozvola u kratkom roku, obezbeđenje svih infrastrukturnih instalacija (voda, struja itd), prevazišli bi se neki od problema sa kojima je privreda suočena.

S obzirom na ekološke, morfološke, geografske i imovinsko karakteristike poljoprivrednog zemljišta u općini organska poljoprivreda se nameće kao realna vizija razvoja, a naročito organska proizvodnja povrća, stoke sitnog zuba, meda, ljekobilja te šumskih proizvoda. **Potrebno je izraditi programe razvoja organskih proizvođača, sakupljača, otkupljivača i prerađivača u općini, te izraditi poticajne mjere prema istima.**

Zbog usitnjenosti poljoprivrednih parcela koja stvara probleme intenzivnijoj proizvodnji potrebno je preko izvršne i zakonodavne vlasti predlagati rješavanje ovog problema i inicirati promjenu zakonskih propisa viših nivoa vlasti kako bi se pokašale ukрупniti parcele.

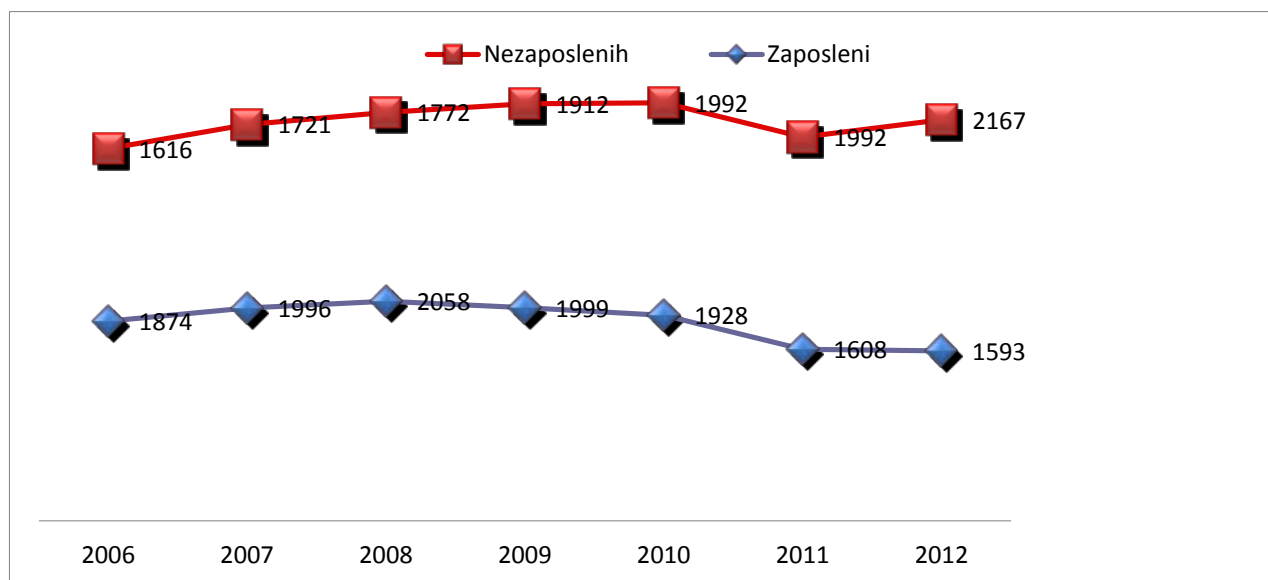
Prioritetno bi bilo izvršiti bonitetno kartiranje zemljišta na području općine sa preporukama za uzgoj pojedinih poljoprivrednih kultura na određenim mikro lokacijama.

Izraditi projekte navodnjavanja većih poljoprivrednih površina jezerskom vodom i predvidjeti budžetska sredstva za realizaciju ovih projekata je također jedan o prioriteta.

IV. 1.4. Pregled stanja i kretanja na tržištu rada

IV. 1.4.1. Zaposlenost i nezaposlenost

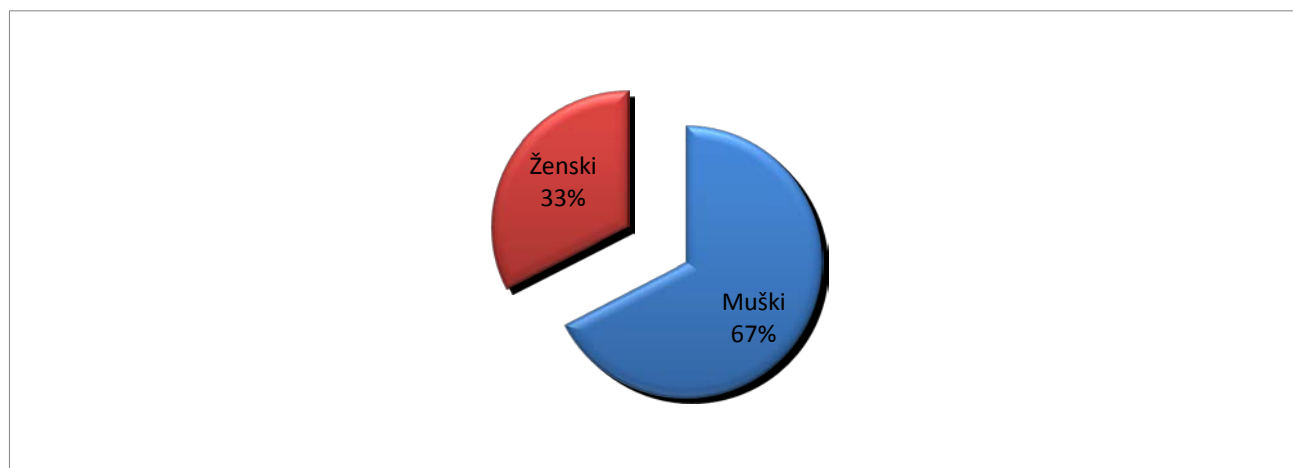
Jedan od najvećih problema koji je prisutan u BiH pa i u našoj općini je visoka stopa nezaposlenosti. Prema podacima Zavoda za zapošljavanje Jablanica sa 31.12.2012. godine na birou se nalazilo ukupno 2.167 nezaposlenih osoba. To ukazuje na veoma tešku situaciju na tržištu rada na području općine Jablanica. Zvanični podaci iz zavoda za zapošljavanje se odnose na formalnu nezaposlenost.

Slika 30. Kretanje broja zaposlenih i nezaposlenih.³⁰

IV. 1.4.1.1. Zaposlenost

Bitno je naglasiti da zaposlenost nije podjednako uticala na oba spola. Posmatrajući 2011. godinu vidimo da žene čine 33 % od ukupnog broja zaposlenih osoba.

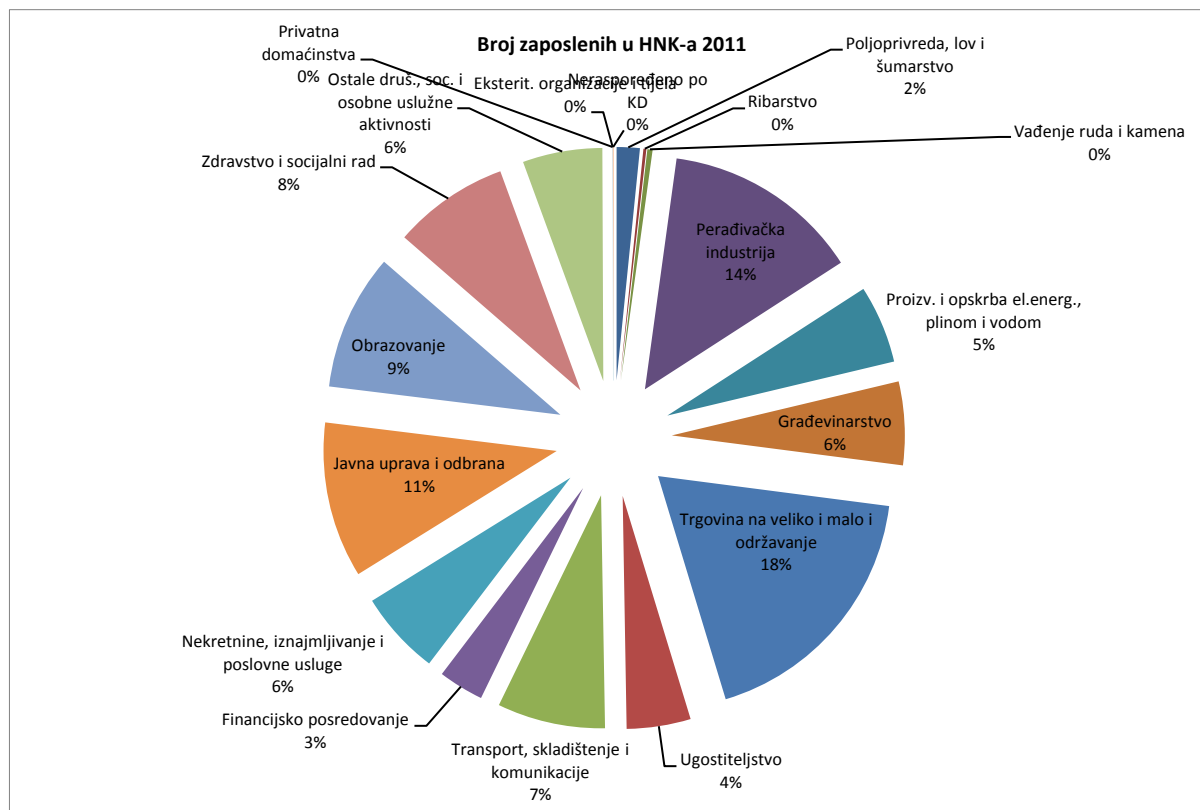
Slika 31. Spolna struktura zaposlenih

Posmatrano za 2011. godinu najveći procenat učešća u ukupnoj strukturi zaposlenosti imaju eksterne organizacije i tijela sa 50%, obrazovanje sa 9 %, prerađivačka industrija i zdravstvo sa 8%, trgovina na veliko i malo i održavanje sa 6 %, građevinarstvo sa 5 %, javna uprava i odbrana sa 4 %. Ako se podaci koji su predstavljeni naprijed navedenom slikom predstave kao zaposlenost u primarnom, sekundarnom i tercijarnom sektoru dolazimo do slijedećih podataka:

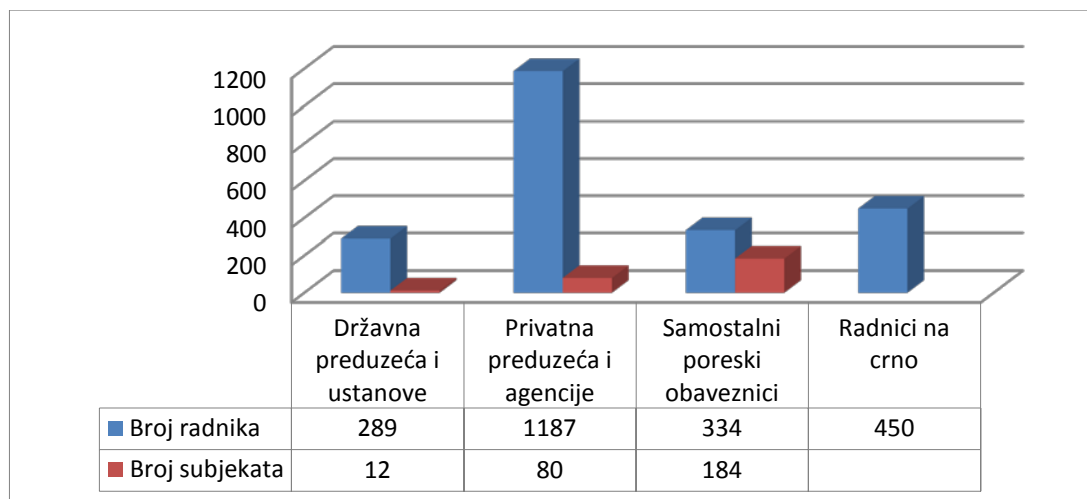
³⁰ Izvor: Biro rada Jablanica

SEKTOR	Primarni	Sekundarni	Tercijarni
Broj zaposleni	11	292	1344
Postotak	0,67	17,72	81,60

Tabela 7. Zaposlenost po sektorima

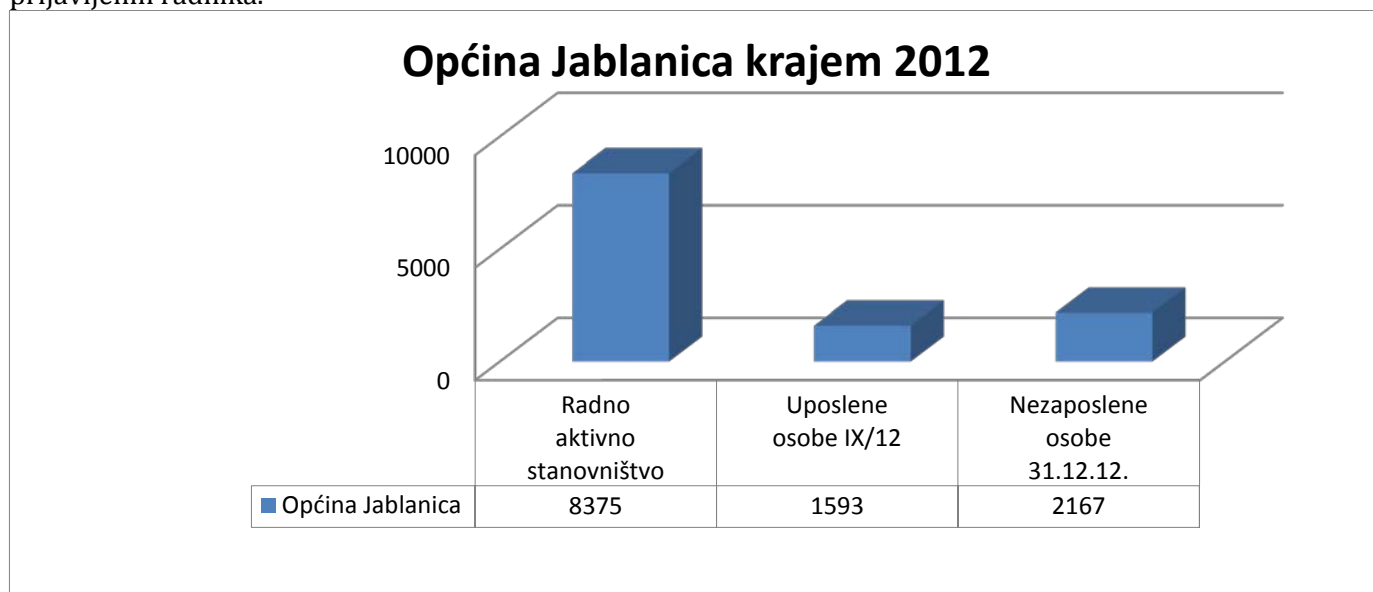
Slika 32. Postotak zaposlenih po sektorima u HNK

Slika 33. Odnos broja radnika i broja subjekata u Općini Jablanica³¹

Podaci Porezne uprave Federacije BiH o broju zaposlenih krajem 2012. godine, prikazani u naprijed navedenoj tabeli su objavljeni u brošuri, biltenu Zapošljavanje-Informativni pregled službe za zapošljavanje HNK, broj 2, mart 2013. godine su podaci koji su najtačniji. Oni govore da u općini Jablanica ima 1.810 zaposlenih lica krajem 2012. godine. Također po prvi put je jedan zvanični organ

³¹ Izvor: Bilten Zapošljavanje – informativni pregled; Služba za zapojavanje HNK 2013. godine

objavio procjene rada na crno na području općine Jablanica i podaci govore o 450 lica koji rade, a koji nisu uredno prijavljeni na evidencije. Procjejenjuje se da je stopa rada na crno 25 % u odnosu na ukupan broj prijavljenih radnika.

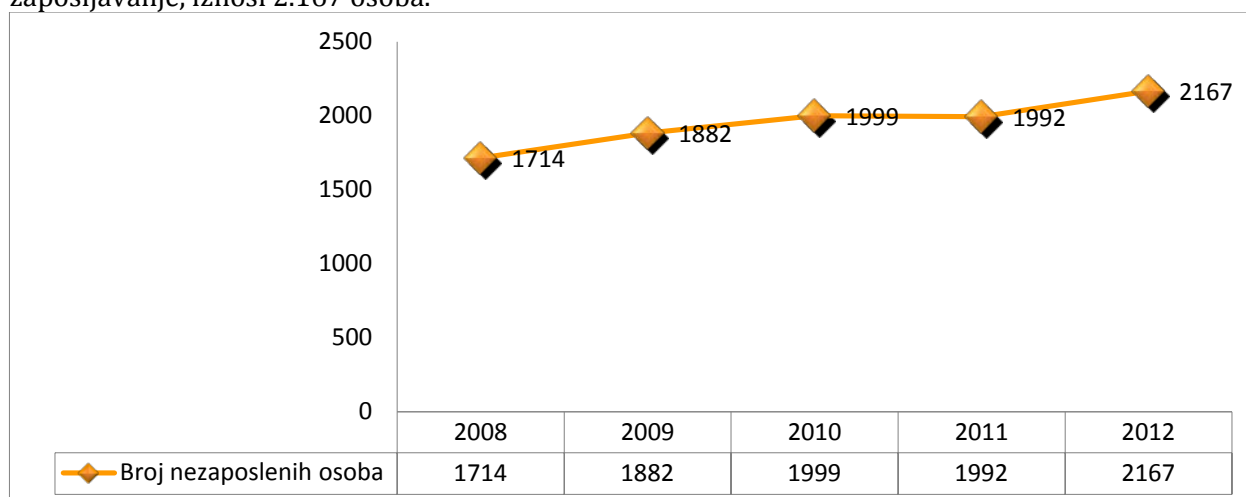
Slika 34. Broj radno aktivnog stanovništva krajem 2012 godine.³²

Upoređujući podatke o broju subjekata na području općine Jablanica sa podacima o broju subjekata u Jablanici je krajem 2012. godine evidentirano 8,31 preduzeće (privatna i državna preduzeća i ustanove) na 1.000 stanovnika. U HNK je krajem 2012. godine evidentirano 14,77 preduzeća (privatna i državna preduzeća i ustanove) na 1.000 stanovnika. Ovi podaci govore da je stanovništvo općine Jablanica manje poduzetno i ekonomski aktivno u odnosu na prosjek HNK.

Ovi podaci su bolji kada se tiče samostalnih poreznih obveznika kojih u Jablanici na 1.000 stanovnika ima 15,72 dok je prosjek HNK 13,60 samostlnih obveznika.

IV. 1.4.1.2. Nezaposlenost

Na području općine Jablanica u 2012. godini ukupan broj nezaposlenih, prema podacima Zavoda za zapošljavanje, iznosi 2.167 osoba.

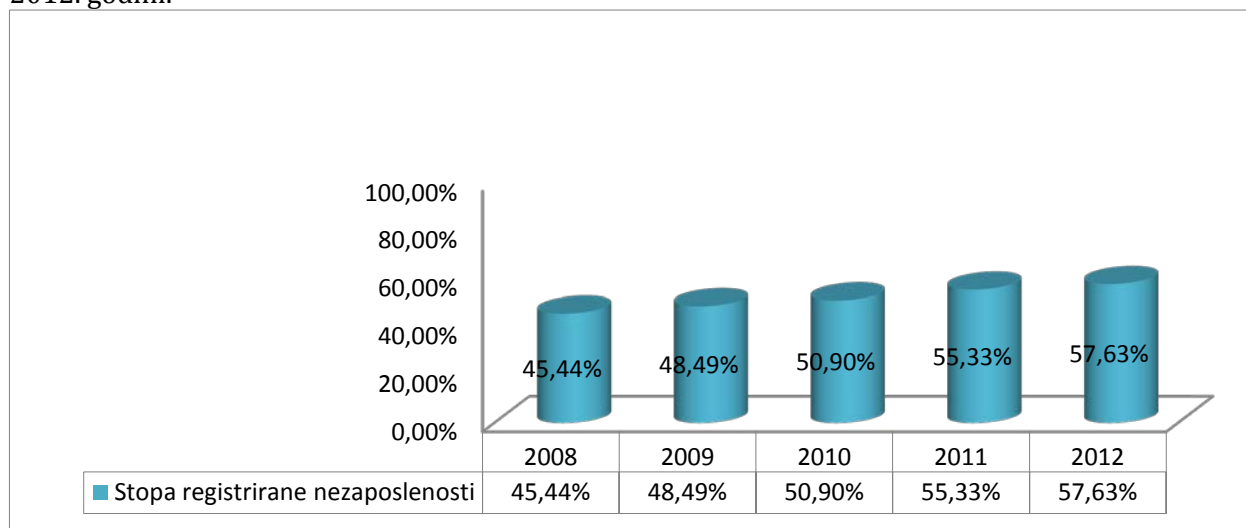
Slika 35. Broj nezaposlenih osoba na području Općine Jablanica 2008-2012³³

Evidentan je trend rasta nezaposlenih osoba u općini Jablanica. Zadržavanje broja nezaposlenih lica u 2011. na nivou 2010. godine je vjerovatno zbog provođenja općinskog projekta stimulisanja

³² Izvor: Služba za zapošljavanje HNK

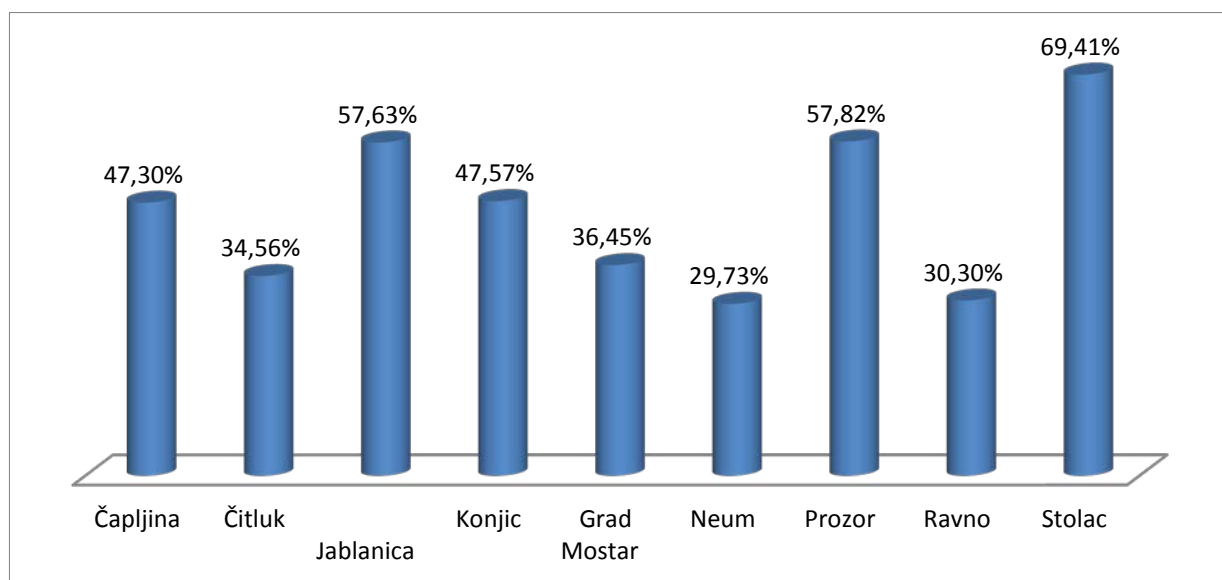
³³ Izvor: Biro rada Jablanica

zapošljavanja. Nakon završetka tog projekta broj nezaposlenih je porastao, a što se vidi kroz podatak u 2012. godini.

Slika 36. Stopa registrirane nezaposlenosti u Općini Jablanica³⁴

Vidimo da se stopa registrovane nezaposlenosti u posljednjih 5 godina kontinuirano povećava i da je u tom periodu porasla za dodatnih 12%.

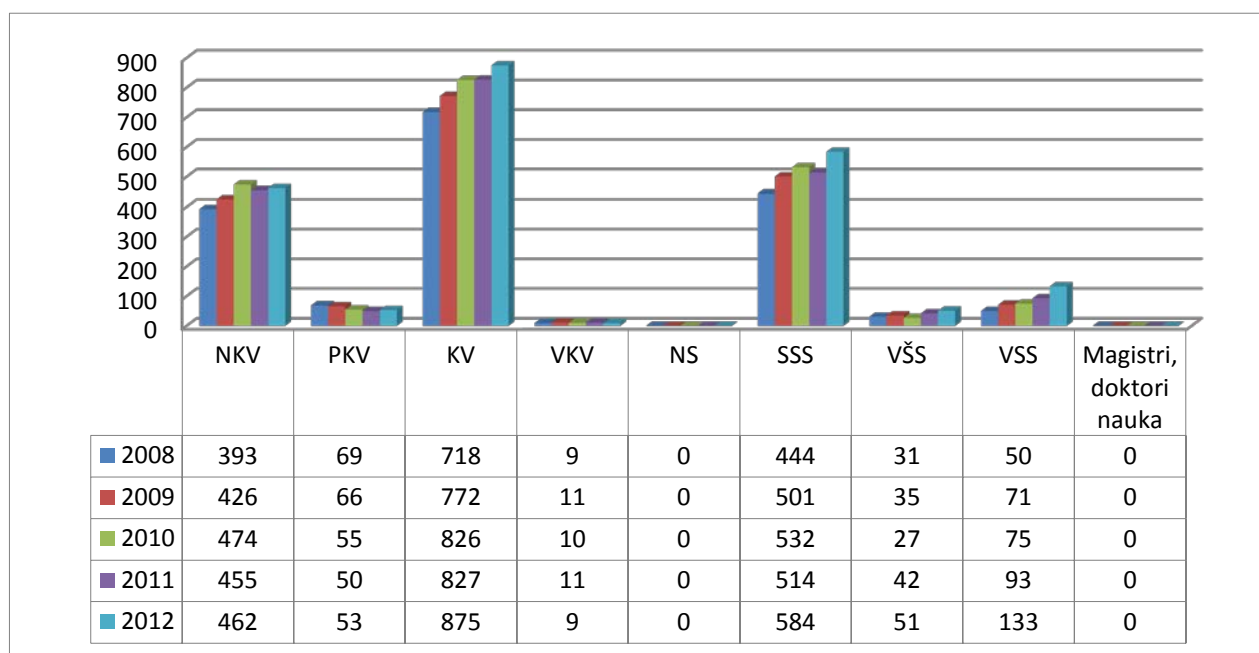

Slika 37. Stopa registrirane nezaposlenosti u HNK za 2012. godinu³⁵

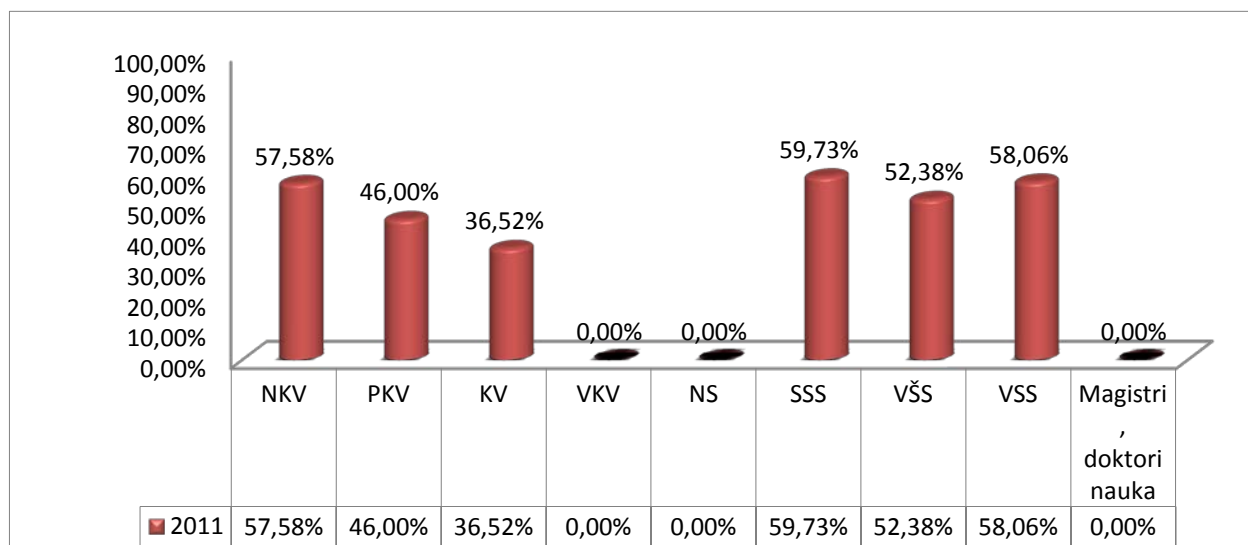
Sa stopom registrovane nezaposlenosti od 57,63% Općina Jablanica spada među nekoliko općina u HNK sa veoma visokom stopom. Jedino Općina Stolac ima veću stopu nezaposlenosti. Velika stopa nezaposlenosti je posljedica priliva radnika na biro za zapošljavanje usljed ekonomske krize i otpuštanja radnika u firmama koje se bave obradom i preradom granita.

³⁴ Izvor: Zapošljavanje informaativni pregled Mostar 2013

³⁵ Izvor: Zapošljavanje informaativni pregled Mostar 2013

Slika 38. Broj registriranih nezaposlenih po obrazovnoj strukturi u Općini Jablanica³⁶

Radnici bez kvalifikacija, kvalifikovani radnici i radnici sa srednjom stručnom spremom čine najveći dio od ukupnog broja nezaposlenih. U svim kategorijama nezaposlenih lica vidimo trend rasta. Naročito je veliki broj lica sa srednjm školom i kvalifikovanih lica koji čine 48 % od ukupnog broja nezaposlenih lica. Nešto više od 8 % nezaposlenih lica su lica sa višom i visokom stručnom spremom. Evidentno je da jablanička privreda nije u stanju apsorbovati najveći dio visokoobrazovanih kadrova.

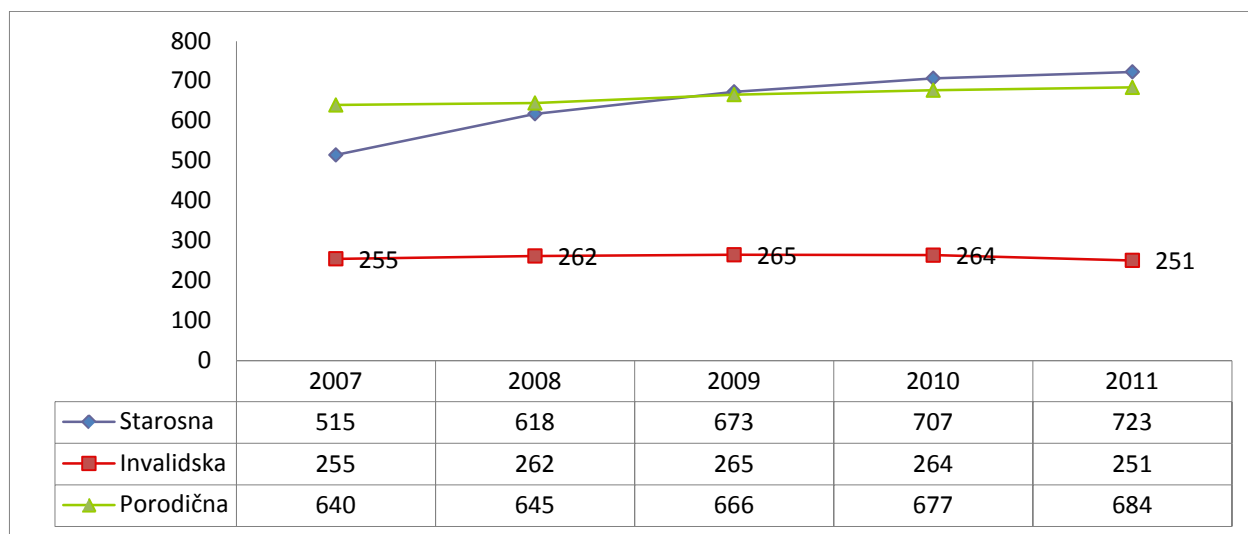
Slika 39.. Učešće žena u ukupnoj registriranoj nezaposlenosti u Općini Jablanica³⁷

Sa slike vidimo da je procentualno učešće ženske populacije u broju nezaposlenih posebno izraženo za NKV, SSS, VŠS i VSS i značajno je veće u odnosu na muški dio populacije.

³⁶ Izvor: Biro rada Jablanica³⁷ Izvor: Biro rada Jablanica

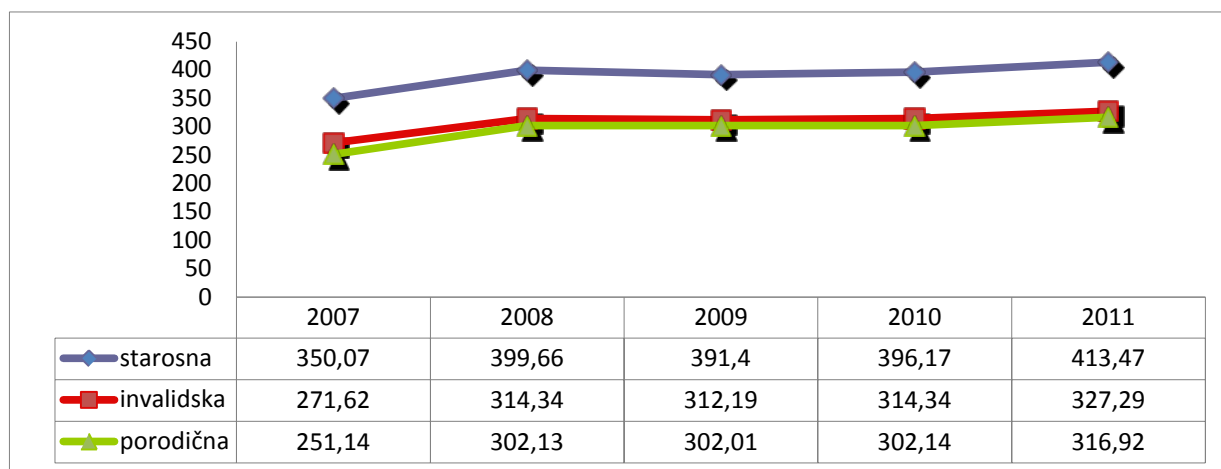
IV. 1.4.2. Penzioneri - broj, spolna struktura, struktura po vrsti penzije/mirovine

Penzioneri su posebno osjetljiva grupa u Bosni i Hercegovini i općini Jablanica, obzirom na visinu primanja i stanje penzinog sistema FBiH koji mora proći značajnu reformu.

Slika 40. Broj penzionera/umirovljenika Općine Jablanica³⁸

Broj penzionera u kategoriji starosna penzija porastao je za 40 % u odnosu na 2007. godinu, a broj invalidskih penzija je smanjen za 2 % dok je broj porodičnih penzija porastao za 8 %.

Slika 41. Visina penzija za period 2007-2011. U općini Jablanica.

Penzije su imale svoj rast tokom posmatranog perioda tako da su starosne penzije povećane za 18 %, invalidske za 20 % posto, dok su porodične povećane za 26 %.

³⁸ Izvor: Centar za socijalni rad Jablanica

Osnovni identifikovani problemi na tržištu rada su:

- Enormno visoka stopa nezaposlenosti (57,63%) koja je među najvišim u BiH.
- Značajno niža stopa zaposlenosti žena (33%) od stope zaposlenosti muškaraca.
- Zadovoljavajuća kvalifikacijska struktura nezaposlenih o osoba, najmanje je lica sa osnovnim obrazovanjem (23 %).

Na identifikovane probleme općina Jablanica, kroz saradnju sa drugim institucijama i organizacijama (škole, zavod za zapošljavanje, razvojne agencije, itd.) može djelovati kroz:

- Pokretanje programa samozapošljavanja;
- Pokretanje programa subvencioniranog zapošljavanja u privatnom sektoru;
- Pokretanje programa zapošljavanja za teže zapošljive kategorije;
- Dodatnim zapošljavanjem u uslugama potrebnim građanstvu (npr. njega za stare i onemoćale osobe, itd.);
- Volonterski program;
- Programi dodatne edukacije i prekvalifikacije.

IV. 1.5. Pregled stanja i kretanja u oblasti društvenog razvoja

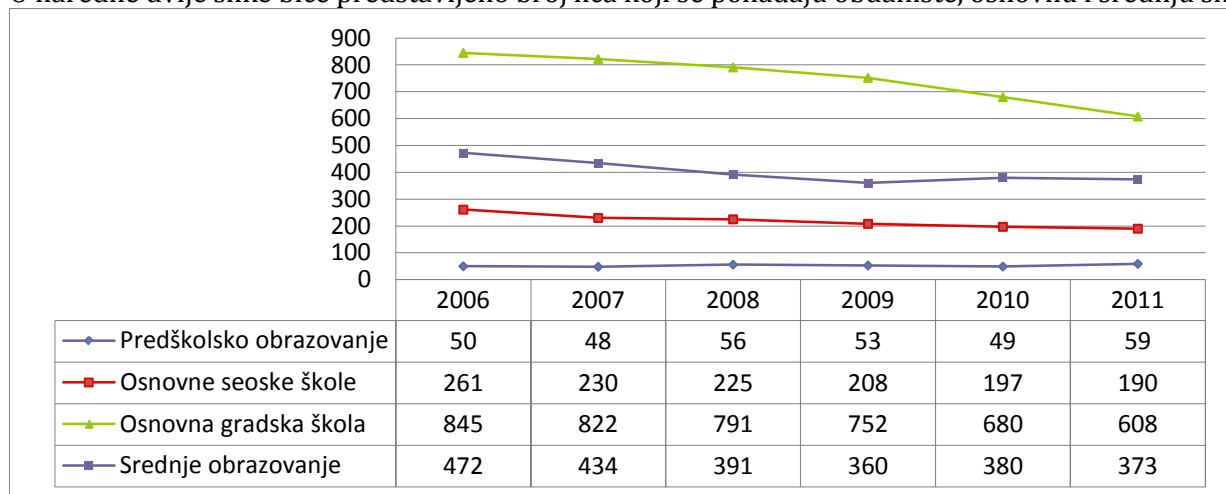
IV. 1.5.1. Obrazovanje

IV. 1.5.1.1. Predškolski odgoj

Predškolski odgoj i obrazovanje na području općine Jablanica organizovano se sprovodi od 01.09.1978. godine kroz dječije obdanište koje je djelovalo u sklopu Osnovne škole "Suljo Čilić", a od 03.10.1996. godine djeluje kao Javna ustanova dječije obdanište "Pčelica"

Kroz redovni primarni program u toku godine prođe od 50-60 djece. Osim primarnog programa realizuje se program "Predškole" za djecu koja nisu obuhvaćena redovnim programom, traje dva mjeseca (april i maj) i kroz koji prođe u prosjeku 25 djece. Relativno mali broj djece koji je ovom djelatnošću obuhvaćen leži u uzroku što imamo problema sa prevozom korisnika i teškom finansijskom situacijom roditelja.

U naredne dvije slike biće predstavljeno broj lica koji se pohađaju obdanište, osnovnu i srednju školu

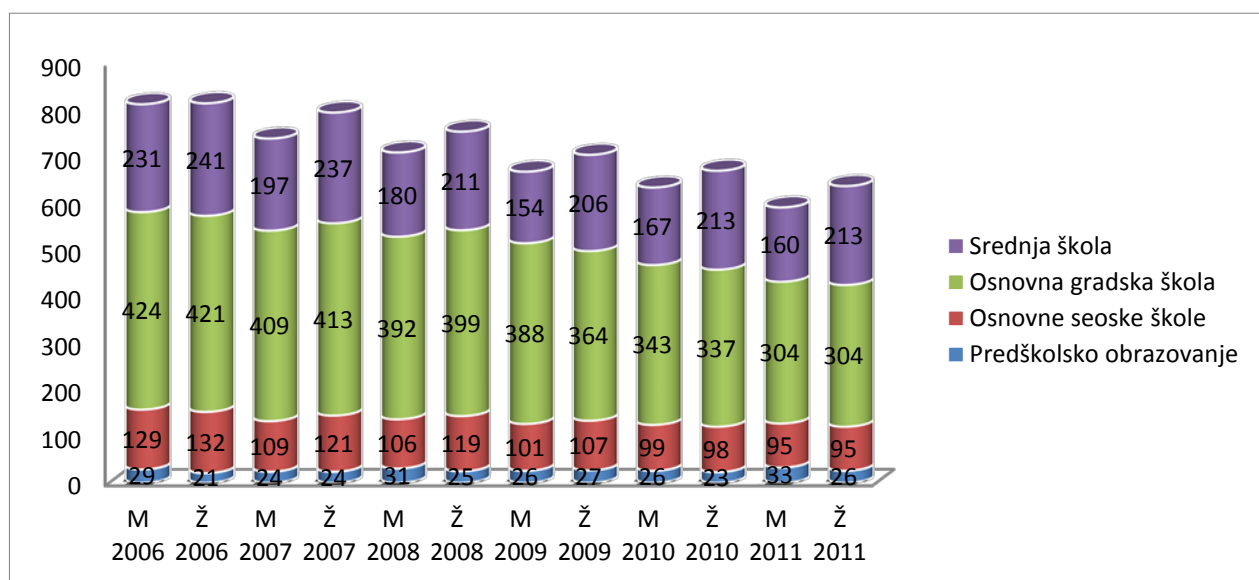

Slika 42. Broj učenika u Općini Jablanica 2006-2012³⁹

Iz slike vidimo da je na području općine Jablanica prisutan trend smanjenja broja učenika u školama na području općine, u centralnoj, područnim školama i srednjoj školi Jablanica. Poredeći 2011. godinu sa 2006. godinom vidimo da je upisano manje učenika za oko 21 % u srednjem obrazovanju. Razlog ovome može biti činjenica da veliki broj učenika koji završe osnovno obrazovanje na području općine Jablanica nastavljaju sa srednjim obrazovanjem u drugim općinama (35 učenika u 2011. godini, 49 u 2010. godini i 51 učenik u 2009. godini).

U centralnoj školi u 2011. godini upisano je manje u odnosu na 2006. godinu 28 %, a u područnim školama taj je procenat manji za 1 % i iznosi 27 %. Za 18 % više djece pohađa predškolsko obrazovanje, odnosno uključeno je u jedan vid predškolskog obrazovanja, primarni i projekat „predškole“.

³⁹ Izvor: Osnovna škola Jablanica

Slika 43. Broj učenika u Općini Jablanica po spolu 2006-2011⁴⁰

IV. 1.5.1.2. Osnovno obrazovanje

Osnovno obrazovanje na području općine Jablanica, sa tradicijom od 110 godina odvija se u centralnoj Osnovnoj školi „Suljo Čilić“ i u šest područnih odjeljenja: PO Ostrožac, PO Glogošnica, PO Ravna, PO Krstac, PO Slatina i PO Doljani.

Programi odgojno-obrazovnog rada temelje se na Konceptiji osmogodišnjeg i devetogodišnjeg odgoja i obrazovanja sa jasno utvrđenim ciljevima i zadacima, koji se realiziraju kroz redovnu, dopunsku, izbornu nastavu te vannastavne i vanškolske slobodne aktivnosti, kao i rad okvira kulturnih djelatnosti. Osnovni vid odgojno-obrazovne djelatnosti škole je nastava koja se izvodi u dvije smjene.

Nastavna sredstva kao bitan preduslov savremene nastave se iz godine u godinu nastoje zamjeniti i dopuniti savremenijom opremom.

Narednom tabelom je prikazan broj učionica u osnovnoj školi i obdaništu koje zadovoljavaju funkciju nastave.

Naziv ustanove	Broj područnih škola	Broj učionica u funkciji
JU OŠ „Suljo Čilić“ -matična škola		24
PO Ostrožac	1	6
PO Glogošnica	1	2
PO Ravna	1	1
PO Slatina	1	2
PO Krstac	1	1
PO Doljani	1	2
JU Dječije obdanište Pčelica	1	3

Tabela 8. Infrastrukturno stanje školskih objekata⁴¹

⁴⁰ Izvor: Osnovna škola Jablanica

⁴¹ Izvor: Osnovna škola Jablanica

IV. 1.5.1.3. Srednje obrazovanje

JU „Srednja škola“ u Jablanici koja je otpočela sa radom 1974. godine raspolaže sa 1.695,49 m² zatvorenog prostora sa fiskulturnom salom dimenzija 16 m x 8 m, što ne zadovoljava Pedagoške standarde. Nastava se izvodi u jedanaest (11) učionica sa dva specijalizovana kabineta za informatiku i strane jezike. Pad nataliteta u lokalnoj zajednici i šire, odražava se direktno na smanjenje broja učenika što u najgorem slučaju može dovesti do gašenja škole. Smanjenje broja učenika, odnosno, broja odjeljenja prouzrokovat će tehnološki višak, a najveći dio uposlenika (misli se na profesore) ima između 35-45 godina. Broj odjeljenja diktira i broj ostalih uposlenika u školi. Npr. u školama ispod 12 odjeljenja, po važećim Pedagoškim standardima i normativima, poslove sekretara škole i računovodstvene poslove obavlja jedan radnik. Trenutno na 18 odjeljenja i 398 učenika radi samo jedan pedagog. Škola nema psihologa, socijalnog radnika, pomoćnika direktora, bibliotekara itd.

Biblioteka raspolaže sa 8.429 knjiga sa 530 naslova i to po učeniku 22 knjige. Stručne literature znatno nedostaje jer u zadnjih deset godina škola nije nabavljala stručnu literaturu zbog nedostatka sredstava, ali su profesori pojedinačno kupovali stručnu literaturu za sebe i koristili u izvođenju nastavnog procesa.

Srednja škola oskudijeva kad su u pitanju nastavno-didaktička sredstva i oprema. Posebno je izražen problem slabe opremljenosti kabineta informatike, kabineta fizike i hemije što se direktno negativno odražava na kvalitet same nastave.

Osim ovih problema, odnosno slabe opremljenosti kabineta ističemo problem skućenog prostora, dotrajalosti namještaja, neadekvatno opremljene fiskulturne sale i prostora za obavljanje praktične nastave za građevinska zanimanja.

U predškolskom odgoju trebalo bi povećati mogućnost djeci za rano učenje - učenje po mjeri djeteta. Implementacija obaveznog programa u godini pred polazak u školu može se afirmisati zakonom o lokalnoj samoupravi i pravičnom raspodjelu javnih prihoda i jednakopravnosti u općini. Povećan obuhvat predškolskim odgojem i obrazovanjem direktno utiče na kasniju uspješnost djece u školi i životu, te smanjuje stepen asocijalnog i kriminalnog ponašanja. Usklađivanje potrebnog stručnog kadra sa potrebama obrazovne ustanove predstavlja jedan od veoma važnih preduslova kvalitetnog rada.

Osnovna škola još uvijek ne posjeduje dovoljan broj kvalitetnih i modernih nastavnih učila i opreme usklađen sa uslovima koji su propisani pedagoškim standardima i normativima. Potrebno je izvršiti nabavku namještaja za učionice, obnoviti knjižni fond koji trenutno nije usklađen sa pedagoškim standardima i normativima. Zatim, potrebno je izvršiti određene infrastrukturne radove kako u centralnoj školi tako i u područnim školama.

Jedna od otežavajućih okolnosti u nastavnom procesu Srednje škole jeste nepostojanje opremljenih kabineta za praktičnu nastavu naročito za zanimanja kamenorezac i kamenoklesar obzirom da se radi o izuzetno važnom i tradicionalnom zanimanju na ovom prostoru.

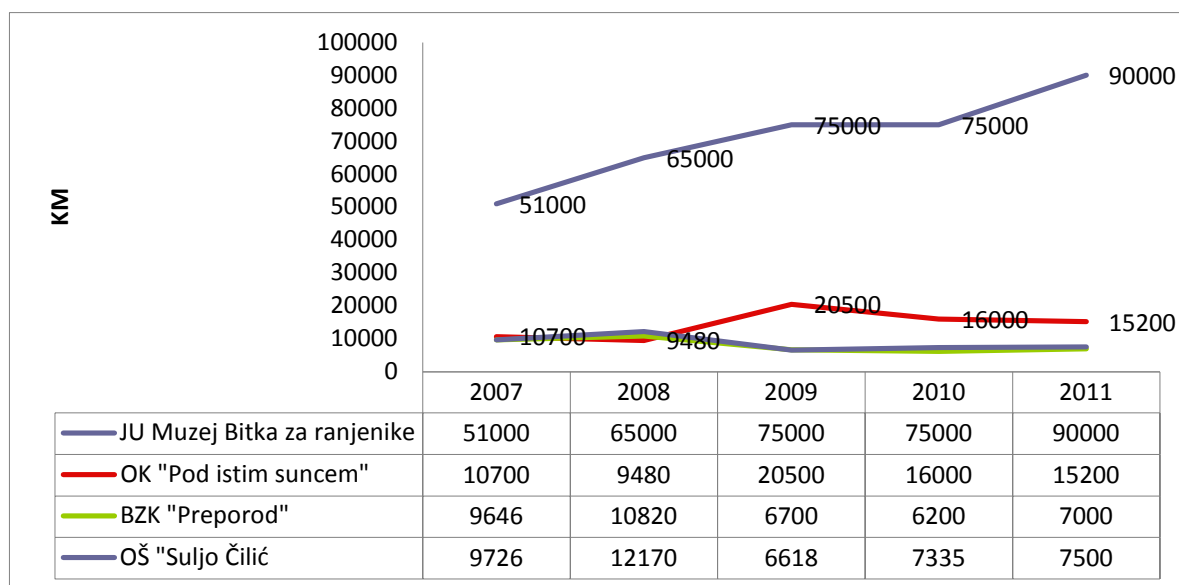
Školaska dvorana u Srednjoj školi Jablanica također ne odgovara standardima i normativima, te je neophodna izgradnja novu školske dvorane ili adaptacija postojeće.

U saradnji sa lokalnom zajednicom i svim zainteresiranim treba stvoriti povoljne uslove za uvođenje atraktivnih i tradicionalnih zanimanja i na taj način privući učenike iz drugih gradova kojima bi trebalo ponuditi smještaj.

IV. 1.5.2. Kultura

Obzirom na veoma bogatu kulturnu tradiciju i raspoložive resurse Jablanicu je moguće profilirati u značajan kulturni centar, a uz veći angažman svih subjekata veoma brzo se mogu realizovati različiti sadržaji: smotre izvornog stvaralaštava, tradicionalane sportske igre, večeri poezije, umjetničke kolonije, izložbe revijalnog ili takmičarskog karaktera, te provedba kontinuiranih aktivnosti na očuvanju i zaštiti kulturno historijskih spomenika na čitavom području općine Jablanica. Također postoje uslovi za oživljavanje dramskog stvaralaštva, održavanje pozorišnih predstava, angažovanje profesionalnih dramskih grupa kao i organizovanje umjetničkih radionica.

Općina Jablanica izdvaja značajna sredstva za institucije kulture, a iznos sredstava je prikazan slijedećim grafom:

Slika 44. Finansiranje ustanova kulture⁴²

U skladu sa Strategijom razvoja kulture općine Jablanica za period 2013-2017. i strateškim ciljem: „Obezbjedena adekvatna i kontinuirana podrška lokalnih vlasti i drugih subjekata u stvaranju i prezentovanju kuturnih vrijednosti”, te razvojnom mjerom: „Obezbjedenje prioritetne podrške za kulturno-umjetnička društva, institucije kulture i udruženja koja pripremaju programe i njeguju kulturno stvaralaštvo, nasljeđe i običaje naroda BiH” definiran je projekat: „Uspostaviti Kulturni centar u Jablanici ili instituciju koja će se profesionalno i sveobuhvatno baviti kulturom”, s tim da bi ovaj Centar trebalo proširiti i na mlade kao posebnu ciljnu i interesnu grupu čiji je aktivizam od posebnog značaja za sveukupan razvoj i napredak lokalne zajednice.

IV. 1.5.3. Sport

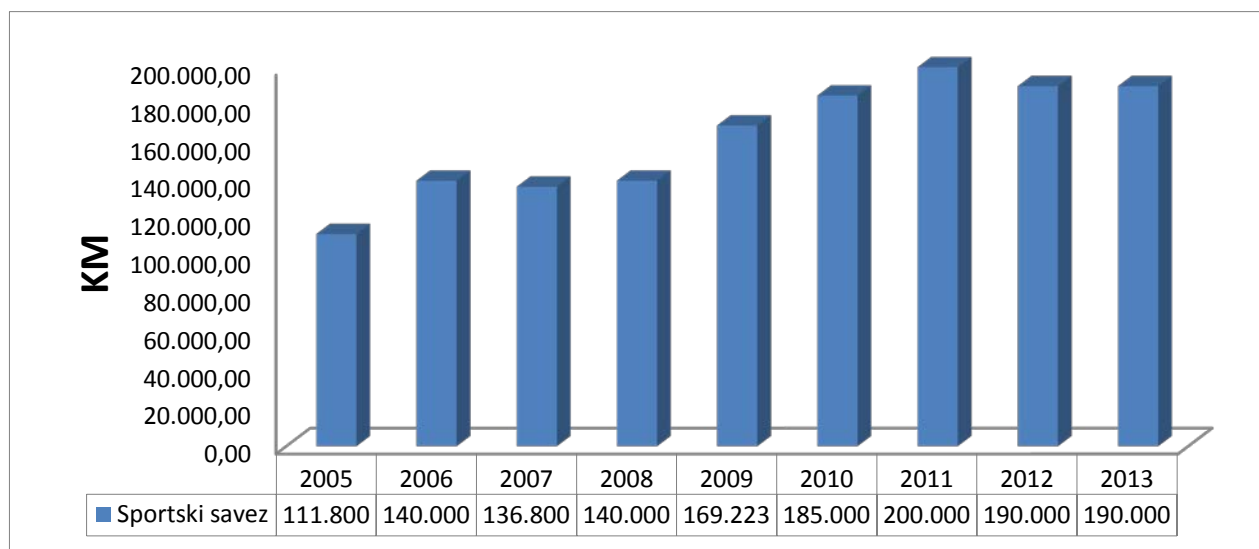
Okosnica i nosilac razvoja sporta u općini Jablanica je Sportski savez općine Jablanica. Osnovni zadaci Saveza su: organizaciju sportskih priredbi, uređenje sistema sportskih takmičenja, osiguranje sredstava za zadovoljavanje potreba i interesa društva u sportu, sistematsko ostvarivanje aktivnosti djece, omladine i drugih građana u različitim oblicima sportskog vježbanja, usavršavanje sportskog podmlatka, i drugi oblici dječijeg, omladinskog, studentskog i invalidskog sporta.

U sklopu Sportskog saveza su: Fudbalski klub, Košarkaški klub, Ženski rukometni klub, Karate klub, Planinarsko-smučarsko društvo Vilinac, Planinarsko društvo Plasa, Tavla klub, Udruženje sportista invalida, Odbojkaški klub, Stonoteniserski klub HASPIN, Klub ekstremnih sportova.

⁴² Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

Najznačajniji sportski tereni i objekti: Gradski fudbalski stadion kapaciteta 2000 mjesta sa pomoćnim igralištem; Sala OŠ „Suljo Čilić“, kapaciteta 500 gledalaca, koja je višenamjenskog tipa (koriste je učenici, košarkaši, rukometaši, karatisti i rekreativci); Otvoreni stadion malih sportova, kapaciteta oko 3000 gledalaca; Otvoreni stadion i mala sportska dvorana Srednje škole Jablanica, te niz sportskih terena raspoređenih po gradskim kvartovima. Također, kod OŠ „Suljo Čilić“, izgrađen teren za „veliki“ tenis koji bi trebao potaći razvoj ovoga sporta na području općine Jablanica. U toku je i izgradnja sportske dvorane u Jablanici. Od seoskih igrališta najznačajnija su: asfaltirana igrališta na Djevoru, Doljanima i Ostrošcu, te djelimično urađena igrališta: Ravna, Krstac, Zlate, Donje Paprasko, Šabančići, Glodnica i Slatina.

Finansiranje sporta se vrši na osnovu javnog poziva za programe ili putem grantova sportskim organizacijama.

Slika 45. Izdavanja iz budžeta za Sportski savez

Općina Jablanica iz budžeta osigurava značajna sredstva za financiranje Sportskog saveza. U period 2005. – 2013. Sportskom savezu je iz općinskog budžeta osigurano oko 1.5 miliona KM.

U cilju podizanja masovnosti sporta potrebno je izgraditi igrališta za djecu te u svakoj mjesnoj zajednici asfaltnu površinu i igrališta za košarku, rukomet i nogomet.

U toku osnovnog školovanja obavezno uključivati djecu u ponuđene sportske programe i kroz redovno bavljenje tjelesnom vježbom i sportskim aktivnostima, uticati na stvaranje navika zdravog načina življenja.

Sportske objekte različite starosti i opremljenosti nužno je tehnološki osposobiti prema zahtjevima modernog sporta, a ovisno o razvijenosti pojedinih sportova i strategiji razvoja općinskog sporta.

Najznačajniji objekat u oblasti sporta je sportska dvorana Jablanica koju je potrebno završiti i pustiti u funkciju radi daljnje afirmacije dvoranskog sporta, a naročito ženskog rukometa.

Posebnu pažnju i u ovoj oblasti treba posvetiti izgradnji institucionalnih kapaciteta, koji će na najfunkcionalniji i najekonomičniji način provoditi općinske politike iz ove oblasti i upravljati sportskim objektima, kontinuirano i predano raditi na omasovljenju amaterskog sporta i sl.

IV. 1.5.4. Zdravstvena zaštita

U skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti Federacije BiH (decembar 1977. god.), Dom zdravlja Jablanica definisan je, kao zdravstvena ustanova koja pruža sve vrste zdravstvenih usluga iz djelatnosti primarne zdravstvene zaštite, zubozdravstvene zaštite, usluge sekundarne zdravstvene zaštite tipa konsultativno - specijalističkih zdravstvenih usluga, odnosno usluga vanbolničke dijagnostike, za što je neophodan, te se angažira potrebni, a nedostajući kadar iz drugih zdravstvenih ustanova na području HNK (stalna saradnja

sa Općom bolnicom Konjic, RMC-om i KBC-om). U sklopu zgrade Doma zdravlja ima pet ambulanti porodične medicine sa osam educiranih ljekara i tri sektorske ambulante na terenu (Ostrožac, Doljani i Glogošnica) sa prisustvom tima porodične medicine jednom sedmično.

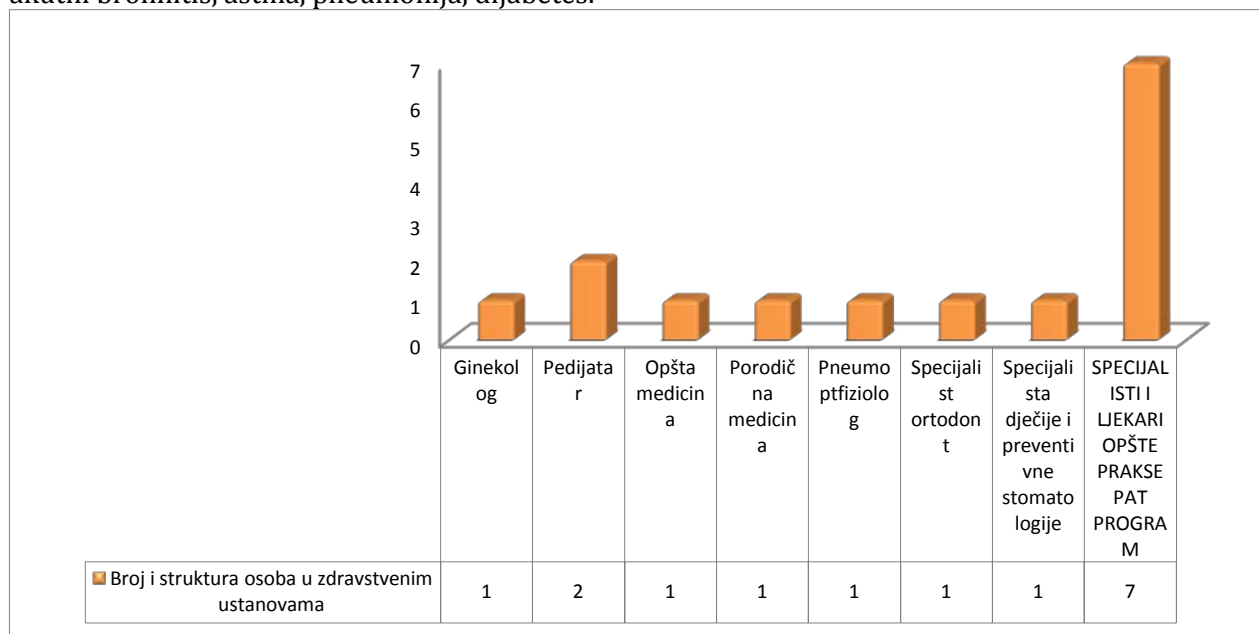
Zdravstvena i socijalna zaštita na području Općine Jablanica su na zadovoljavajućem nivou. Bez obzira na čitav niz poteškoća s kojima se susreće, Dom zdravlja Jablanica uspijeva zadovoljiti potrebe za zdravstvenom zaštitom područja i stanovništva koje mu gravitira.

Zgrada Doma zdravlja Jablanica napravljena je 1950. godine i uz povremena ulaganja u neophodnu infrastrukturu i opremu, u potpunosti zadovoljava potrebe lokalne zajednice. Donacijom Japanske vlade, Dom zdravlja je dobio kvalitetan ultrazvučni aparat sa tri sonde, koji zadovoljava većinu potreba ove dijagnostičke procedure, opremu za laboratorij, spirometar, transportni defibrilator, mobilni EKG aparat, komplet KPR.

Ustanova	Površina	Kapaciteti - broj kreveta (gdje je relevantno)	Izvršena energetska revizija (DA/NE)	Omogućen fizički pristup osobama s posebnim potrebama
Dom zdravlja	2168 m ²			Da
Dom za stara lica	800 m ²	31		DA
Područne ambulante	150 m ²			da/ne

Tabela 9. Stanje zdravstvene infrastrukture u Općini Jablanica⁴³

Najčešća oboljenja stanovnika općine Jablanica su: hipertenzija, respiratorne infekcije gornjih puteva, akutni bronhitis, astma, pneumonija, dijabetes.

Slika 46. Broj i struktura osoba u zdravstvenim ustanovama⁴⁴

Općina Jablanica izdvaja značajna sredstva za finansiranje zdravstvene zaštite, a iznos tih sredstava je prikazan na slijedećem grafikonu:

⁴³ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

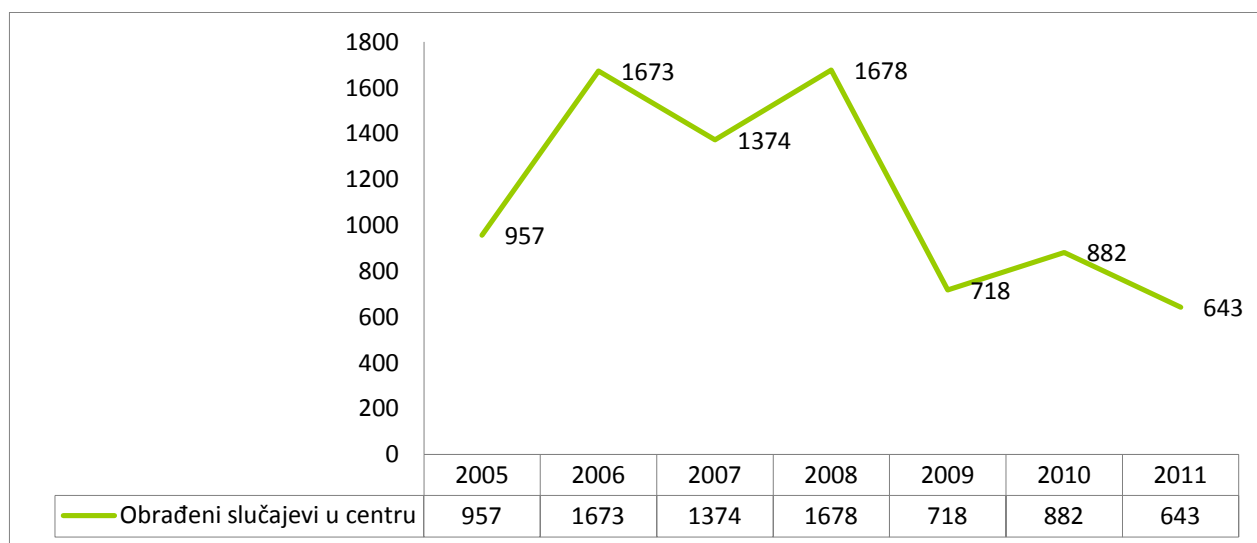
⁴⁴ Izvor: Dom zdravlja Jablanica

Slika 47. Finansiranje zdravstvene zaštite iz Budžeta Općine⁴⁵

IV. 1.5.5. Socijalna zaštita

JU „Centar za socijalni rad“ Jablanica osnovan je 1997. godine kao Javna ustanova u državnoj svojini sa svojstvom pravnog lica.

Centar u svom radu primjenjuje Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite CŽR-a i zaštite porodice sa djecom.

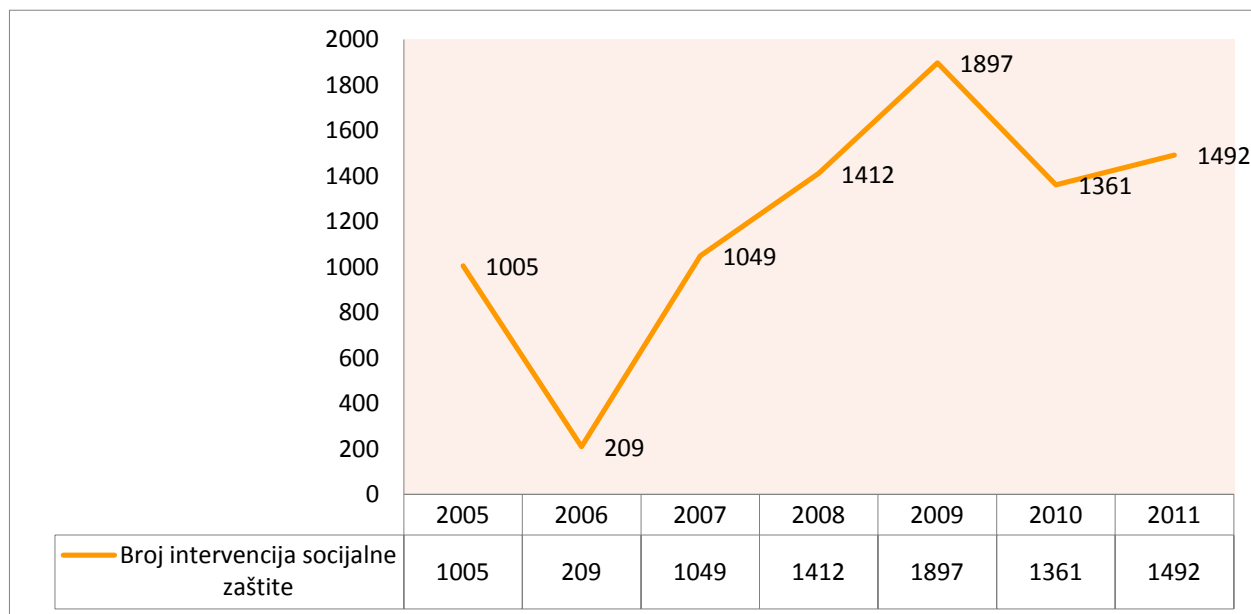
Slika 48. Odrađeni slučajevi u centru⁴⁶

Centar za socijalni rad posreduje u postupku razvoda braka, vodi postupke vraćanja roditeljskog prava, oduzimanja poslovne sposobnosti, sklapanja braka prije punoljetstva, stavljanja pod starateljstvo, promjene staratelja i prestanka starateljstva, te postupke maloljetnih delikvencija, nasilja u porodici, kategorisanja djece i dr. Značajno je istaći da broj korisnika jednokratne pomoći bilježi stalni trend rasta. Ukupno stanje u oblasti socijalne zaštite u ovom periodu je otežavala i problematika raseljenih osoba i izbjeglica, posebno lica smještenih u kolektivnim centrima.

Veoma bitan segment u oblasti socijalnih pitanja je i briga o starim i iznemoglim licima. Općinsko vijeće Jablanica je odlukom od 30.12.2003. godine utvrdilo interes za izgradnju doma za „Stara i iznemogla lica“ i uspostavu javne službe za brigu o starim licima na području Općine i šire. Dom za stara i iznomogla lica otvoren je 2005. godine.

⁴⁵ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

⁴⁶ Izvor: Centar za socijalni rad Jablanica

Slika 49. Broj intervencija socijalne zaštite⁴⁷

U cilju poboljšanja u oblasti socijalne zaštite na području općine Jablanica, a na osnovu povećanog broja slučajeva nasilja u porodici, narušenih porodičnih odnosa, brakorazvoda, maloljetničke delikvencije koja je u najvećem broju izazvana narušenim porodičnim odnosima, ovisnošću i sl., neophodno je formiranje jednog psihološkog savjetovališta na nivo općine. Djelovanje savjetovališta olakšalo bi rješavanje problema u domenu Centra, suda, policije i drugih subjekata. Za pomoć žrtvama nasilja od ogromne koristi bi bilo pokrenuti i realizovati inicijativu za otvaranje bezbjedonosne kuće na međuopćinskom nivou (Jablanica, Konjic, Prozor-Rama).

Javna ustanova Dom za stara i iznemogla lica Jablanica je ustanova socijalne zaštite čija je misija zaštita starih i iznemoglih lica i drugih odraslih lica koji nisu u mogućnosti da se brinu o sebi, a u stanju su socijalne potrebe i neophodna im je pomoć trećeg lica.

Dom za stara i iznemogla lica Jablanica raspolaže sa smještajnim kapacitetima od 30 ležajeva sa dvokrevetnim i trokrevetnim sobama. Popunjenost kapaciteta je 100%.

Dom za stara i iznemogla lica ima od 10 od 15 zahtjeva na Listi čekanja za smještaj. Obzirom na tendenciju porasta potreba za brigu o starim osobama, evidentna je potreba za proširenjem smještajnih kapaciteta, kako sa socijalnog tako i sa ekonomskog aspekta. Izgradnjom prizemnog objekta sa deset dvokrevetnih soba obezbijedio bi se mjesečni budžet koji sada izdvaja općina Jablanica za Dom za stara i iznemogla lica, a sa aspekta korisnika fizički bi se odvojio dio za nepokretne korisnike i korisnike sa narušenim mentalnim zdravljem, te se u dobrom dijelu olakšao rad i život pokretnih korisnika očuvanog mentalnog i fizičkog zdravlja.

Sistem zdravstvene i socijalne zaštite u općini Jablanice funkcioniše dobro u skladu sa pozitivnim zakonskim normama. Sa ciljem unapređenja zdravstvene i socijalne zaštite stanovnika Općine Jablanica potrebno je:

- Nabaviti novo kvalitetno sanitetsko vozilo, prilagođeno za transport povrijeđenih i oboljelih;
- Jačati djelatnosti konsultativno - specijalističkih službi (internista, urolog, hirurg, ortoped, orinolarolog, dijabetolog) kroz njihovo prisustvo u redovnim sedmičnim, mjesečnim terminima;
- Poboljšati rad sektorskih ambulanti (omogućiti prisustvo medicinske sestre - tehničara u ambulanti Doljani, kompijutersko uvezivanje svih ambulanti i direktan uvid u zdravstveni status svih registriranih pacijenata);

⁴⁷ Izvor: Centar za socijalni rad Jablanica

- Nabaviti novi RTG aparat, jer postojeći u potpunosti ne zadovoljava sve prohtjeve;
- Naknada za novorođeno dijete;
- Pomoć u kući za stara i iznemogla lica;
- Psihosocijalno savjetovalište: za mlade, žrtve svih vrsta nasilja, trgovine ljudima, ugrožene porodičnom i socijalnom situacijom;
- Prihvatilište za žrtve nasilja;
- Zbog neuslovnog radnog prostora centra potrebno je rekonstrukcija postojećeg prostora ili izgradnja novog objekta.

IV. 1.5.6. Civilna zaštita

Putem civilne zaštite organizovano se provode mjere i aktivnosti na zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. Time se uspostavlja sistem zaštite i spašavanja koji je u stanju djelovati i odgovoriti na sve potencijalne opasnosti, na način da cjelovito, dugoročno i u najvećoj mjeri zadovolji potrebe općine Jablanica i njenih građana.

Prirodne i druge pojave koje se najčešće javljaju na području Općine Jablanica su: požari, odronjavanje i klizanje tla, poplave, visoki snijeg i snježni nanosi, kao i postojanje minsko-kontaminiranih površina.

U 2012. godini na području općine Jablanica u tri velika šumska požara opožarena površina iznosila je 3.893 ha, od čega je 2.281 ha pod šumom i 1.612 ha goleti.

Jedan od najčešćih oblika incidenata u prostoru je pojava klizišta. Do 2005.godine na području Općine registrovano je ukupno 7 klizišta kojim je ugroženo 35 stanovnika. Od 2005. Do 2011. godine konstantno se registruju nova klizišta koja ugrožavaju stambene objekte, putne komunikacije i stanovništvo.

U periodu 2005-2011. godine sanirano je 41 klizište sa ulaganjem u ukupnom iznosu od 519,989,51 KM. Prosječno godišnje je sanirano 6 klizišta, sa prosječnim godišnjim ulaganjem od 74.284 KM.

Opis	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Broj registriranih klizišta na području JLS	4	4	2	26	1	15	2
Broj klizišta kumulativno	4	8	7	30	27	32	22
Broj stanovnika direktno ugroženog klizištima	10	19	9	119	10	118	15
Broj saniranih klizišta	0	3	3	4	10	12	9
Nivo investicija u sanaciju klizišta (KM)	12.745,0 0	47.954,1 7	14.616,4 6	43.303,4 9	297.644,8 7	56.665,4 0	47.060,1 2

Tabela 10. Klizišta na području Općine Jablanica⁴⁸

Prema podacima dobijenim od Centra za uklanjanje mina BH MAC, na području općine Jablanica je sljedeća minsko situacija: Ukupno procjenjena sumnjiva površina iznosi 6.033.662 m² (oko 2% teritorije Općine) sa procjenjenim brojem mina u iznosu oko 1100 komada. (I kategorija = 439.138 m²; II kategorija = 1.146.536 m²; III kategorija 4.447.988 m²). (Podaci se odnose na stanje 31.12.2012. godine). Za područje općine Jablanica pripremljeno je 9 projekata kojima je obuhvaćena površina od 330.108 m² i 18 projekata za tehničko izviđanje koji tretiraju površinu od 1.469.187 m².

U proteklom periodu na području općine Jablanica realizovani su deminerski projekti: 5 projekata čišćenja u površini od 85.621 m² i 10 projekata tehničkog izviđanja u površini od 298.194 m².

⁴⁸ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

Ukupna dužina vodotoka na području općine iznosi 45678 m. Dužina poplavno rizičnih vodotoka iznosi 2949 metara, što čini 6,45 % ukupne dužine vodotoka i potencijalno je ugroženo oko 345 stanovnika. U periodu 2005-2011. godine, uređeno je ukupno 656 m sa prosječnim godišnjim ulaganjem od 261.132,70 KM.

IV. 1.5.7. Sigurnost građana

Godina	Ukupan broj krivičnih djela	Ukupan broj prijavljenih počinilaca	Broj krivičnih djela po poznatom počinocu	Broj krivičnih djela po nepoznatom počinocu	Procenat ukupne ras vijetlje- nos ti	Broj počinilaca maloljetni-ka	Ukupan broj prijavljenih prekrš aja
2005	119	75	30	89	47,00%	5	124
2006	152	55	17	135	20,00%	1	87
2007	116	53	15	101	31,00%	4	63
2008	101	43	15	86	32,00%	3	36
2009	102	41	18	84	30,00%	0	52
2010	98	45	14	84	24,00%	0	48
2011	89	45	15	74	28,00%	0	43

Tabela 11. Krivična djela na prostoru Općine Jablanica⁴⁹

Ukupan broj krivičnih djela i počinilaca krivičnih djela u Jablanici je u opadanju za posmatrani period od 2005. do 2011. godine. Također se može konstatovati da u posljednjih nekoliko godina krivična djela nisu činila maloljetna lica što je sigurno veoma dobar pokazatelj sigurnosti građana u Jablanici i Jablanice kao jedne sigurne sredine za život i rad njenih građana. Od ukupnog broja krivičnih djela 80 do 90 % svih krivičnih djela su imovinski delikti.

IV. 1.5.8. Osjetljive /ranjive grupe

Maloljetnici															
Godina	Djeca bez roditeljskog staranja			Odgovno zanemarena i zapuštena djeca			Djeca čiji je razvoj ometen obiteljskim problemima			Djeca sa mentalnim i fizičkim smetnjama					
	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S			
2005	5	7	12	4	10	14	2	1	3	16	5	21			
2006	5	5	10	3	6	9	4	5	9	15	4	19			
2007	4	5	9	10		10	4	5	9			0			
2008	3	5	8	10		10	5	4	9	15	5	20			
2009	2	5	7			0			0	18	6	24			
2010	2	3	5			0	4	1	5	17	10	27			
2011	1	2	3	2		2	5	2	7	14	11	25			
Odrasli															
Godina	Osobe ometene u psihičkom i fizičkom razvoju i osobe sa invaliditetom			Materijalno neosigurane i za rad nesposobne osobe			Stare osobe bez obiteljskog staranja			Osobe društveno negativnog ponašanja			Osobe i obitelji u stanju soc. potrebe kojima je usljed posebnih okolnosti potrebna pomoć		
	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S			
2005			0	47	89	136	11	39	50	7	8	15	61	42	103
2006	129	95	224	12	41	53	11	35	46	7	8	15	25	84	109
2007	152	124	276	11	45	56	13	31	44	8	7	15	106	129	235
2008	167	333	500	9	43	52			0	9	6	15			0
2009	119	95	214	11	42	53	8	30	38	7	11	18	207	132	339
2010	143	125	268	11	44	55	9	21	30	8	14	22	177	193	370
2011	136	112	248	11	48	59	5	28	33	9	6	15	175	201	376

Tabela 12. Osjetljive i ranjive grupe⁵⁰

Na području općina Jablanica u 2010. godini bilo je petero djece bez roditeljskog staranja (djeca bez oba roditelja, nepoznatih roditelja, napuštena od roditelja lišenih roditeljskog prava i roditelja spriječenih da

⁴⁹ Izvor: Policijska stanica Jablanica

⁵⁰ Izvor: Centar za socijalni rad Jablanica

vrše roditeljsku dužnost), a u 2011. godini troje djece. Od 2005. godine kada je u evidenciji Centra za socijalni rad bilo 12 djece do 2011. godine kada je bilo troje djece, primjetno je smanjenje broja djece u ovoj kategoriji, a trend smanjenja bilježimo i u kategoriji odgojno zanemarene djece kojih je u 2005. godini bilo 14-oro djece, dok ih u 2011. godini bilježimo dvoje.

U 2005. godini, bilo je troje odgojno zapuštene djece dok ih je u 2011. godini evidentirano dvoje.

U 2005. godini evidentirano je troje djece sa ometenim porodičnim prilikama dok u 2011. godini bilježimo sedmero, što je porast broja djece u ovoj kategoriji.

Od 2005. godine kada je evidentirano 21 djete sa mentalnim i fizičkim smetnjama (slijepe i slabovide, gluhe i nagluhe, sa poremećajima u govoru i glasu, sa tjelesnim oštećenjima i trajnim smetnjama u fizičkom razvoju, sa smetnjama u psihičkom razvoju i sa kombiniranim smetnjama), do 2011. godine kada je evidentirano 25 djece, što je porast broja djece u ovoj kategoriji.

U 2006. godini evidentirane su 224 osobe ometene u psihičkom i fizičkom razvoju i osobe sa invaliditetom (slijepe i slabovide, gluhe i nagluhe, sa poremećajima u govoru i glasu, sa tjelesnim oštećenjima i trajnim smetnjama u fizičkom razvoju, sa smetnjama u psihičkom razvoju i sa kombiniranim smetnjama).

U 2011. godini, sa različitim oscilacijama bilježimo 248 osoba, što predstavlja porast osoba iz ove kategorije.

Prema evidenciji Centra, od 2005. godine do 2011. godine bilježimo smanjenje broja osoba koja su materijalno neosigurana i za rad nesposobna, kao i broj osoba bez porodičnog staranja

Od 2005. godine do 2011. godine uz oscilacije po godinama evidentiran je podjednak broj osoba društveno negativnog ponašanja.

Prema evidenciji Centra za socijalni rad, od 2005. godine do 2011. godine, zbog teške ekonomske situacije povećava se broj osoba i porodica u stanju socijalne potrebe na području naše općine.

Potrebno je rješavanje statusa djece bez roditeljskog staranja, poslije punoljetstva, jer tada ova djeca nailaze na razne poteškoće u društvu, izlaze iz okvira socijalne zaštite i potrebna im je pomoć u novim životnim izazovima: prilagođavanju društvenom okruženju, u nastavku školovanja, zapošljavanju, stambenom zbrinjavanju pod stručnim nadzorom i sl.

Pored gore navedenog potrebno je:

- Pokrenuti savjetodavni rad sa roditeljima i starateljima u cilju promjena ponašanja djece;
- Uvesti psiho-socijalni tretman kod djece;
- Uvesti medicinske i edukativne mjere u cilju poboljšanja zdravlja kod djece i odraslih osoba sa mentalnim i fizičkim smetnjama;
- Povećati finansijska sredstva za materijalno osiguranje ovih osoba;
- Otkloniti postojeći nedostatak odsustva sistemske brige o starim osobama;
- Obezbjediti tuđu njegu i pomoć u kući osobama bez porodičnog staranja;
- Uvesti psiho-socijalni tretman za osobe društveno negativnog ponašanja u cilju uklanjanja oblika društveno negativnog ponašanja.

Potrebno je povećati finansijska sredstva za jednokratne pomoći obzirom da se povećava broj osoba i porodica u stanju socijalne potrebe i osigurati izuzetnu pomoć u vanrednim okolnostima kao što su npr: od ementarne nepogode, bolesti koje iziskuju dugotrajnije liječenje u zemlji i inozemstvu i sl.

IV. 1.5.9. Problematika raseljenih lica i povratnika na području općine Jablanica

Na području općine Jablanica trenutno boravi 265 raseljenih lica, od čega je 126 interno raseljenih. Riječ je o licima koja ne koriste kolektivni niti alternativni smještaj, već borave u Jablanici, ali njihova imovina u povratničkim naseljima na području naše općine još uvijek nije obnovljena. Ostali raseljeni su iz općina Prozor-Rama, Foča, Čapljina, Čelinac, Gacko, Nevesinje i dr.

U povratnička naselja Doljane, Soviće, Kosne Luke, odnosno, MZ Doljani vratilo se ukupno 695 lica, dok su se u povratničku MZ Slatina vratila 652 lica.

U kolektivnom centru «Gornja Kolonija» Jablanica, koji je u fazi gašenja, trenutno boravi 10 porodica sa ukupno 29 lica iz općina Prozor-Rama, Foča i interno raseljena lica. U alternativnom smještaju je 1 porodica. U saradnji sa humanitarnom međunarodnom organizacijom Hilfswerk Austria International, sa sjedištem u Beču, realizuje se projekat pod nazivom „Sistem socijalnog stanovanja (SHS) – Razvoj integriranog modela i obezbjeđenje trajnog stambenog rješenja ranjivim i socijalno ugroženim kategorijama u BiH“. Kroz navedeni projekat, a putem izgradnje stambenih jedinica po modelu socijalnog stanovanja, obezbijedit će se poboljšanje uslova života za 8 porodica u općini Jablanica, što će u velikoj mjeri doprinijeti u gašenju preostalog kolektivnog centra. Realizacijom ovog Projekta izvjesno je da bi kolektivni centar Gornja Kolonija napustili i “najteži” preostali slučajevi koji su bez izglednih prilika za povratak u prijeratno mjesto prebivališta.

Na području Općine Jablanica ratnim dejstvima ukupno je uništeno 428 stambenih jedinica i pomoćnih i gospodarskih objekata. Od naprijed navedenog broja do sada je obnovljen 261 objekat, dok ih je još uvijek neobnovljeno 167.

Općina Jablanica već dugi niz godina kontinuirano pruža pomoć za rekonstrukciju stambenih i gospodarskih objekata. Tako je i u 2013. godini budžetom općine Jablanica za rekonstrukciju kuća i gospodarskih objekata povratnika, planirano 50.000,00 KM.

U povratničkim MZ su obnovljena i područna odjeljenja osnovne škole koju pohađaju učenici do petog razreda. Također je obnovljen i Društveni dom u Doljanima, vjerski objekti, značajan broj puteva, vodovoda kao i drugi objekti infrastrukture.

Kako bi se stvorili uslovi za povratak raseljenih lica u mjesta prijeratnog prebivališta i njegovu održivost, neophodno je nastaviti sa aktivnostima općinske administracije u pravcu upućivanja preporuka i prijedloga nadležnim ministarstvima i međunarodnim humanitarnim organizacijama za nastavak obnove stambenih jedinica, te obezbjeđenje poljoprivredne mehanizacije, sadnica, sjemenskog materijala i provedbu projekata održivog razvoja na povratničkim područjima.

IV. 1.5.10. Analiza stanja mladih

Dokument Politika za mlade i Akcioni plan provođenja u općini Jablanica je usvojen 28.03.2013. godine, na VI sjednici Općinskog vijeća Jablanica za period 2013-2017 godina.

Na području općine Jablanica djeluju tri omladinske organizacije, s kojima Općina Jablanica ima dobru dugogodišnju saradnju: Vijeće mladih Jablanica, Omladinski klub „Pod istim suncem“ Jablanica i Omladinska organizacija „Prenj“;

Usvajanjem Pravilnika o vođenju spiska omladniskih organizacija na području općine Jablanica, postoji mogućnost da broj OCD-a koja se bave pitanjima mladih (u skladu sa Zakonom o mladima) bude veći od trenutnog.

IV. 1.5.11. Organizacije civilnog društva

Od 1997. godine pa na ovamo bilježimo kontinuirani porast broja OCD-a u Jablanici (trenutno imamo 72 registrovane) od toga možemo reći da aktivno radi nekih 30% organizacija. Evidentno je da se osnivaju organizacije sa istim ciljevima i aktivnostima.

Od 72 registrirane nevladine organizacije na području općine Jablanica dominiraju organizacije koje se bave pitanjima: boračkih populacija, ekologije, kulture i mladih, te strukovne organizacije, udruženja lovaca, ribolovaca, pčelara i sl., a veliki broj organizacija otpada na sportske kolektive.

Njihovi glavni unutrašnji problemi mogu se, uglavnom, svesti na nedostatak finansijskih i drugih materijalnih sredstava, nedovoljan stepen stručnosti i osposobljenosti njihovih lidera. Primjetno da je većini organizacija jedini zvor finansiranja općinski budžet. Također prilikom provedbe LOD II programa mali broj organizacija je uspio da zadovolji kriterije.

U daljoj izgradnji i osposobljavanju nevladinog sektora u Jablanici, pored angažovanja na njegovom funkcionalnom, organizacionom i kadrovskom jačanju, primarni pravci tog razvoja treba da budu: kontinuirana i sadržajna saradnja vladinog i nevladinog sektora, te jačanje materijalne osnove i finansijskih mogućnosti nevladinih organizacija za realizaciju djelatnosti i ostvarenje ciljeva za koje su osnovane.

Strateško i dugoročno finansiranje su temelj za održivost nevladinih organizacija i za planiranje njihove kontinuirane aktivnosti. No, hronična oskudica finansijskih sredstava opredjeljuje NVO da se više orijentišu na tzv. projektno ugovorno finansiranje, kao finansiranje specifičnih projekata ili oblasti u kojima se pružaju usluge. Pri tome je posebno važno da se ta sredstva obezbjeđuju u skladu sa procedurama koje su konzistentne sa principima dobre regulative, sa obavezom osiguravanja efikasnog upravljanja tim novcem, te sa odgovornošću za korišćenje u skladu sa namjenom. Evidentno je strateško opredjeljenje i dosljednost općine Jablanica u dostizanju evropskih standarda i vrijednosti kada je riječ o odnosu vladinog i nevladinog sektora.

Shodno napretku u razvoju politike prema mladima, omladinske politike i razvoja civilnog društva u općini Jablanica, potrebno je dosljedno primjenjivati relevantne dokumente koji se bave mladima i organizacijama civilnog društva, i između ostalog:

- Nastaviti implementaciju Politika za mlade i implementaciju akcionog plana radi ostvarenja ciljeva definisanih u nevedenom dokumentu;
- Kontinuirano pratiti stanje u svim sektorima koji se dotiču mladih (kultura, sport, obrazovanje, društvo, socijalna politika...) te istraživati potrebe mladih i donosti adekvatne mjere prema trenutnom stanju;
- Posebnu pažnju posvetiti podršci Vijeću mladih i drugim OCD-ima koje se bave mladima u općini Jablanica;
- Kontinuirano promovisati aktivnije učešće mladih u društvenim procesima kroz aktivnosti OCD-a i povećanje broja mladih u savjetima mjesnih zajednica;
- Promovisati volonterizam među mladima u partnerstvu sa svim institucijama i tijelima koja se bave mladima;
- Posebnu pažnju i u ovoj oblasti treba posvetiti izgradnji institucionalnih kapaciteta, koji će na najfunkcionalniji i najekonomičniji provoditi općinske politike iz ove oblasti.

Za daljnji razvoj civilnog društva potrebno je:

- Dosljedna provdaba usvojenih politika prilikom raspodjele općinskih sredstava namijenjenih za OCD i kontrolu kvalitet provedenih aktivnosti;
- Strateški i po stvarnim potrebama finansirati pojedine oblasti/sektori unutar OCD-a;
- Razvijati kapacitete organizacije jer OCD- nemaju iskustva u pisanju projekta prema donatorima koji imaju zahtjevnije kriterije;
- Edukovati osoblje OCD-a za pisanje prijedloga projekta/upravljanje projektnim ciklusom i drugim temama vezanim za rad OCD-a.

IV. 1.6. Stanje javne infrastrukture i javnih usluga

IV. 1.6.1. Cestovna mreža

Saobraćajna povezanost na teritoriji općine Jablanica ostvarena je preko magistralnih, regionalnih, lokalnih i nekategorisanih puteva i ista se može ocijeniti kao zadovoljavajuća.

Lokalni putevi povezuju centar općine sa naseljenim mjestim na području općine Jablanica. Ukupna dužina lokalnih puteva je 61 km. Stanje istih je dobro, izuzetak čine lokalni putevi za naselja Šanicu i Dobrigošće, te lokalni put za Pisvir (devastirani relej RTVBiH) koji su još uvijek makadamski putevi. Preko nekategorisanih puteva u općini Jablanica ostvarena je saobraćajna povezanost unutar samih naseljenih mjesta. Ukupna dužina nekategorisanih puteva iznosi 91,35 km. Proteklih godina uložena značajna sredstva u rekonstrukciju lokalnih i nekategorisanih puteva.

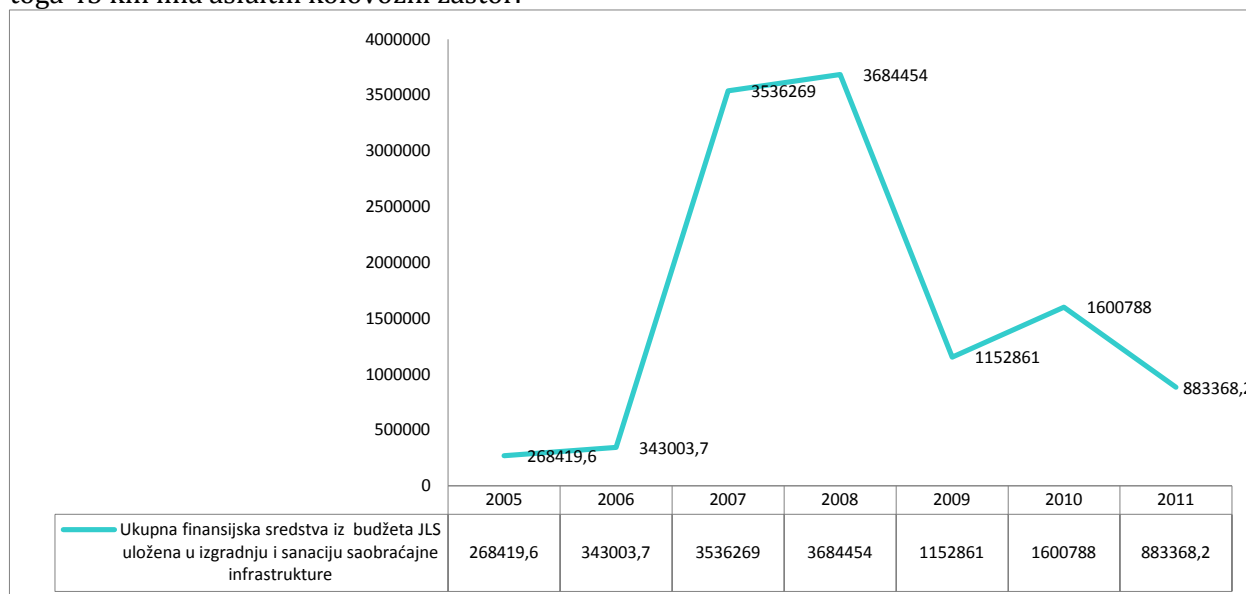
Cestovna mreža na području Općine Jablanica prikazana je u sljedećoj tabeli:

Opis	Dužina (km)	%	Stanje (dobro/loše) / stepen modernizacije
Nekategorizirani	60	32,17	Dobar
Lokalni	61	32,71	Dobar
Regionalni	38	20,38	Dobar
Magistralni	27,5	14,75	Dobar
Autocesta	0	0	Dobar
Ukupno	186,5	100	Dobar

Tabela 13. Cestovna infrastruktura Općine Jablanica⁵¹

Općina Jablanica je povezana sa drugim lokalnim zajednicama u regiji i šire preko magistralnih puteva M-17 (Sarajevo-Mostar) i M-16 (Banja Luka-Jablanica) koji odgovaraju propisanim elementima za kategoriju puteva kojoj pripadaju i regionalnih puteva R-419 (Jablanica-Posušje, odnosno Tomislavgrad - granica sa Republikom Hrvatskom) i R 437 Fojnica-Ostrožac.

Unutar općine povezanost između naseljenih mjesta u ruralnom području i grada kao i izlazak na magistralne puteve M-17 i M16 i regionalne puteve R 419 i R 437 ostvarena je preko lokalnih i nekategorisanih puteva. Ukupna dužina lokalnih puteva na području općine Jablanica iznosi 61 km, od toga 45 km ima asfaltni kolovozni zastor.

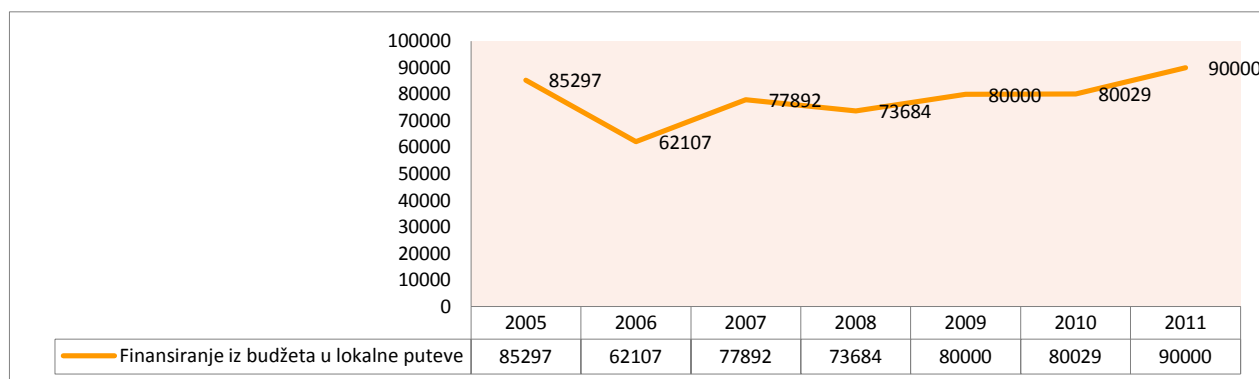

Slika 50. Ukupna finansijska sredstva iz budžeta JLS uložena u izgradnju i sanaciju saobraćajne infrastrukture⁵²

⁵¹ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

⁵² Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

Povezanost prigradskih naselja sa gradom je preko lokalnih puteva sa asfaltnom površinom ukupne dužine 10,20 km.

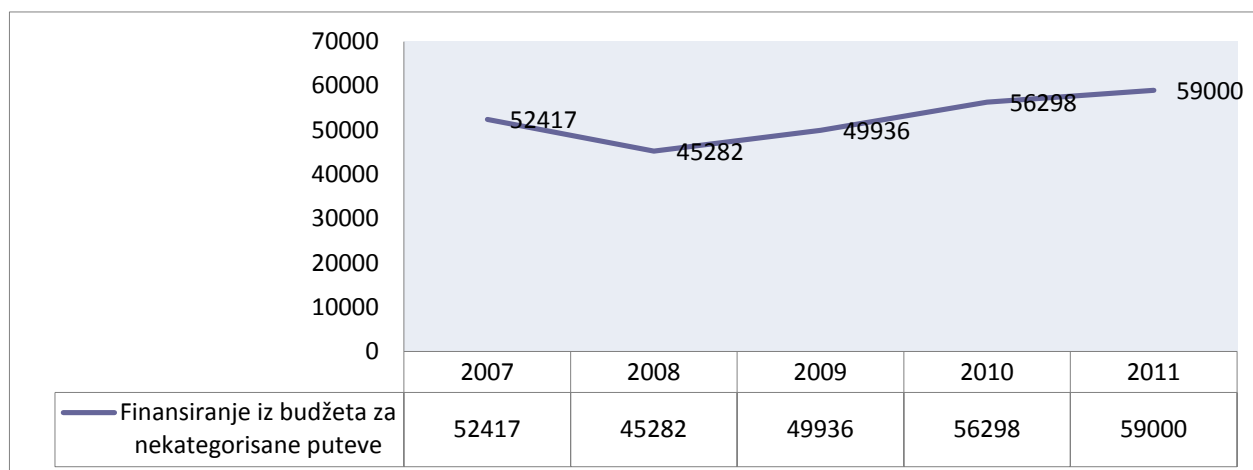

Slika 51. Finansiranje iz budžeta u lokalne puteve⁵³

Unutar grada kao urbane sredine i sjedišta općine za saobraćaj (kretanje motornih vozila i pješaka) postoji cjelovit međusobno povezan kompleks javno prometnih površina oblika ulica, trgova, stepeništa ukupne dužine 7.783 m i površine 25.298 m² sa gradskim parkom u središtu grada površine 12.735 m² i vanjskim kompleksom ispred JU Muzej "Bitka na Neretvi" ukupne površine 25.357 m².

Magistralni putevi M-17 i M-16 svom dužinom prolaska kroz teritoriju općine su u zadovoljavajućem stanju i redovno se održavaju. Održavanje magistralnih puteva u nadležnosti je Direkcije za ceste FBiH.

Regionalni put R-419 u jednom dijelu svoje dužine prolaska preko teritorije općine (dionica Jablanica-Doljani), zbog neriješene odvodnje sa puta, čestih i opasnih odrona, te lošeg i dotrajalog asfaltnog zatora nije u zadovoljavajućem stanju. Također, još uvijek postoje dionice puta koje su makadamske i neuređene.

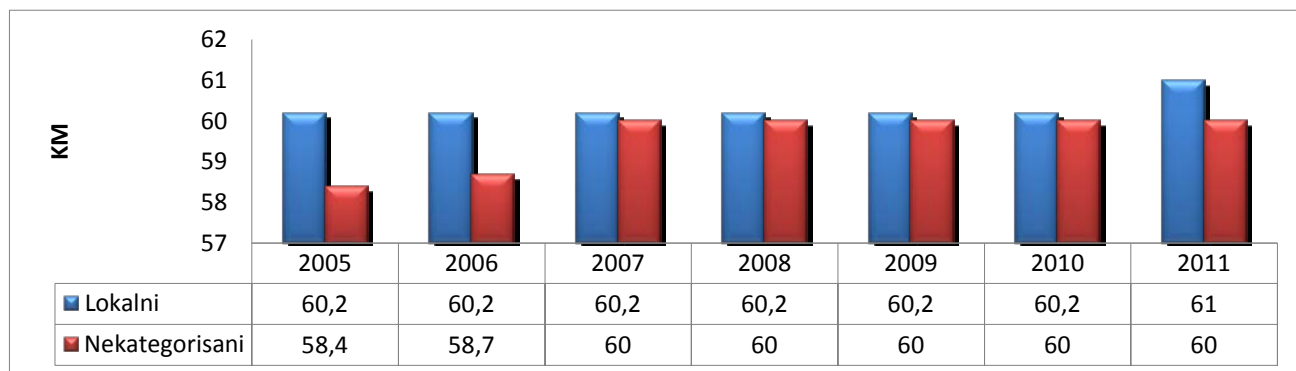

Slika 52. Finansiranje iz budžeta za nekategorisane puteve⁵⁴

Lokalni i nekategorisani putevi koji povezuju naseljena mjesta ruralnog područja sa gradom do mjesta spajanja sa magistralnim putevima su u funkciji saobraćaja, ali sa nizom evidentnih nedostataka koje treba otkloniti.

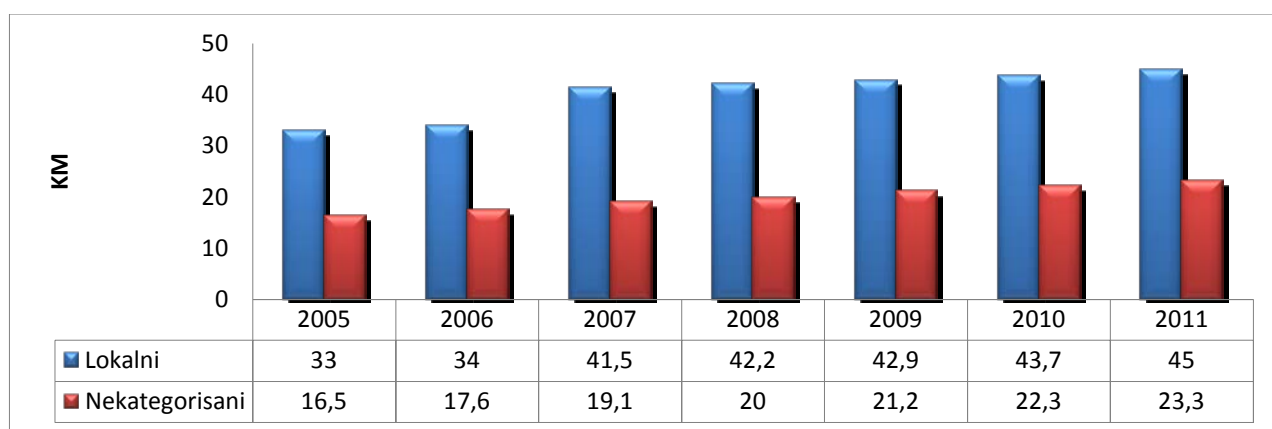
⁵³ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

⁵⁴ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

Slika 53. Dužina puteva u Općini Jablanica

Vidimo da u posljednjem periodu nije došlo do povećanja dužine lokalnih i nekategorisanih puteva. Nasuprot tome asfaltirano je dodatnih 15 kilometara lokalnih puteva i 7 kilometara nekategorisanih puteva.

Slika 54. Dužina asfaltiranih puteva u Općini Jablanica⁵⁵

ZAKLJUČAK:

Općina Jablanica je u proteklim godinama uložila značajna finansijska sredstva u izgradnju i rekonstrukciju lokalnih i nekategorisanih puteva. Pored povećanja stepena saobraćajne povezanosti i modernizacije putnih komunikacija investiranje u izgradnju putnih komunikacija u ruralnim područjima ima veliki značaj i za stvaranje preduslova za ostanak stanovništva na tim područjima, te pružanje mogućnosti za intenzivnije bavljenje poljoprivredom.

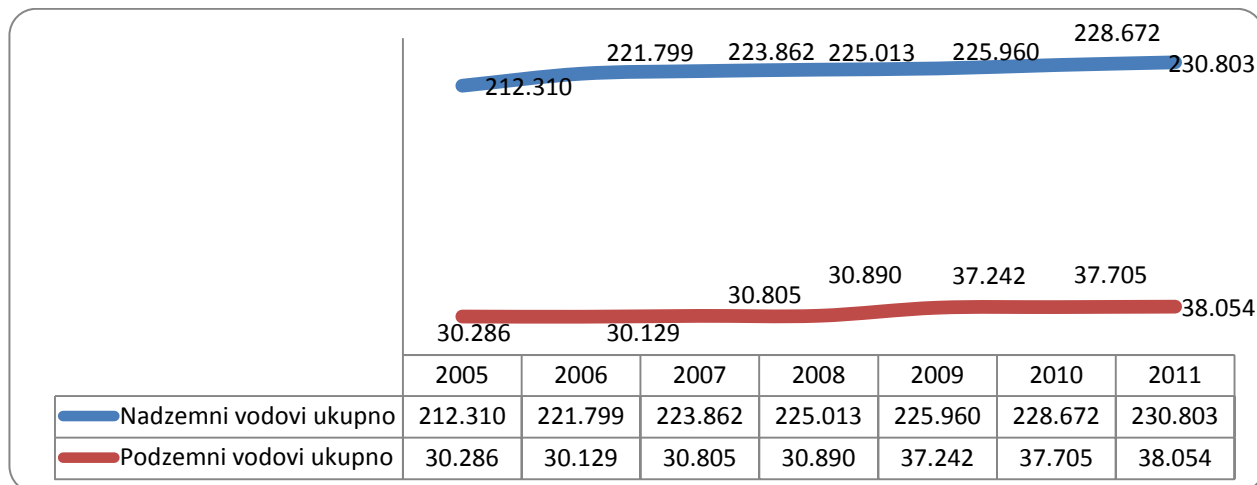
Posebnu pažnju u narednom periodu treba posvetiti asfaltiranju neasfaltiranih puteva, ali i redovnom investiranju u održavanje asfaltiranih puteva. Potrebno je u gradskom području i pojedinim prigradskim MZ-a obezbijediti siguran saobraćaj pješaka izgradnjom trotoara.

Bolja saobraćajna povezanost omogućila je i veći stepen pokrivenosti općine organizovanim prikupljanjem i odvozom otpada, odnosno smanjenje broja divljih deponija.

⁵⁵ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

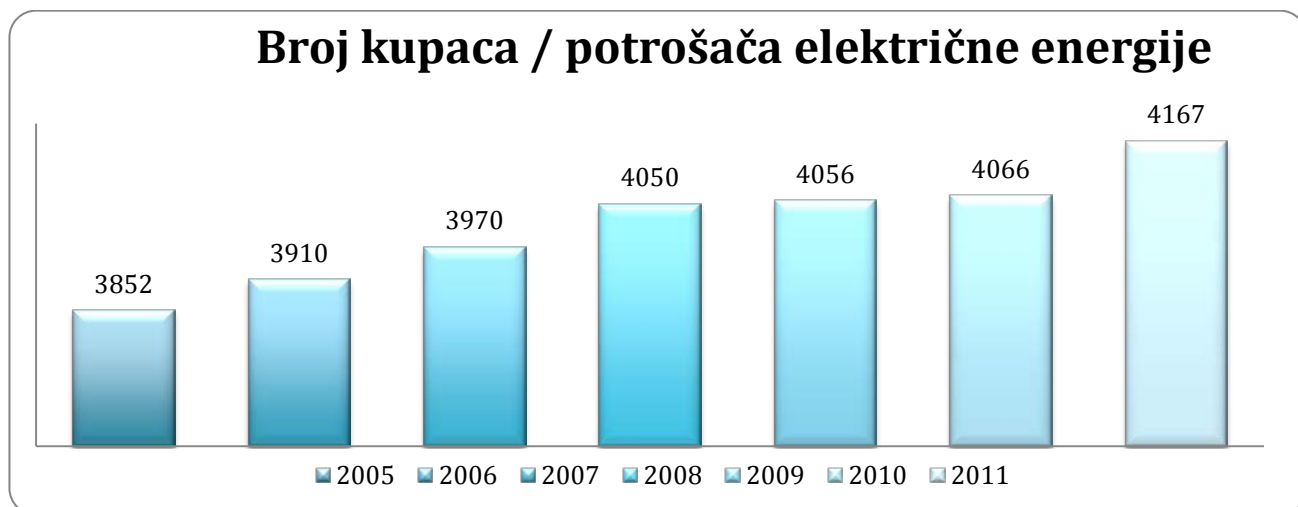
IV. 1.6.2. Javna rasvjeta, pokrivenost elektromrežom

Za opskrbu i distribuciju električne energije na teritoriji općine postoji i u radno funkcionalnom stanju je odgovarajuća mreža dalekovoda i trafostanica. Sva naselja imaju obezbjeđenu elektrodistributivnu mrežu.

Slika 55. Stanje elektro-distributivne mreže na području Općine Jablanica⁵⁶

Svi privredni subjekti u urbanom području imaju odgovarajuće napajanje električnom energijom kao i industrijska zona "Šljunkara"

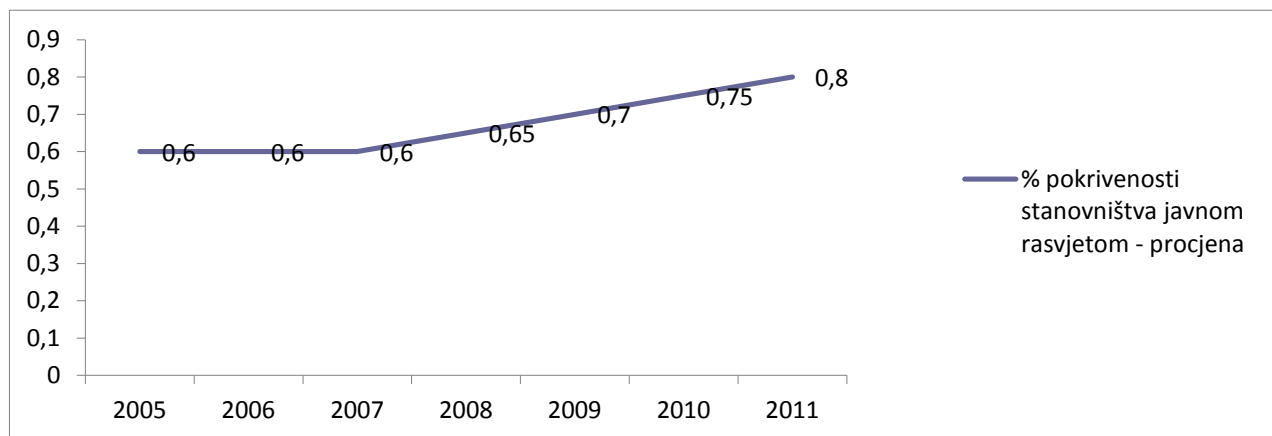
Slika 56. Broj kupaca / potrošača električne energije⁵⁷

Od ukupnog broja 4.177 kupaca/potrošača u 2011. godini 3.669 kupaca/potrošača ili 87,84% su **domaćinstva**, 448 kupaca/potrošača ili oko 10,73 % su **privredni subjekti**, 56 kupaca/potrošača ili 1,34 % se odnosi na **javnu rasvjetu** i imamo 4 kupca/potrošača na naponu od 10 kV ili 0,09%.

Stepen pokrivenosti općine Jablanica javnom rasvjetom trenutno iznosi 80 % i isti se može okarakterisati kao jako dobar. Od ukupno 43 naseljena mjesta na području općine Jablanica javnom rasvjetom je pokriveno 36 naselja. Naseljena mjesta koja još uvijek nisu pokrivena javnom rasvjetom su: Dobrinja, Rodići, Brguljići, Gornja Slatina (zaseok Husrepi), Šanica, Poda, Gornje Paprasko II.

⁵⁶ Izvor: Elektrodistribucija Mostar

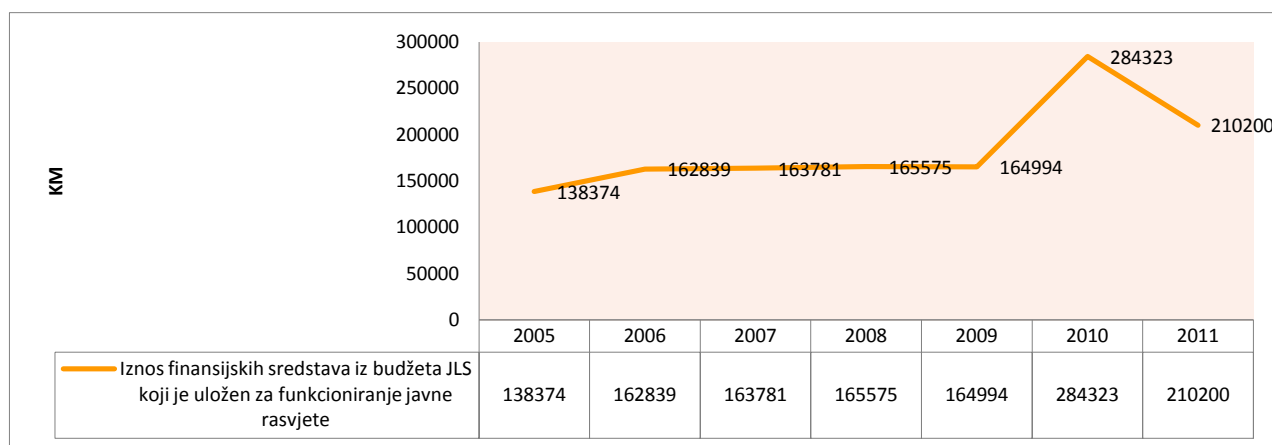
⁵⁷ Izvor: Elektrodistribucija Mostar

Slika 57. % pokrivenosti stanovništva javnom rasvjetom - procjena⁵⁸

Naseljena mjest u kojim je potrebno proširenje javne rasvjete su slijedeća: Krstac, Gornje Paprasko I, Mrakovo, Bijela i Sovići.

U budžetu općine Jablanica za 2013. godinu planirana su sredstva u iznosu od 25.000,00 KM za proširenje javne rasvjete.

Usluge održavanja javne rasvjete finansiraju se iz Budžet općine Jablanica. Za 2013. godinu planirana su sredstva u iznosu od 30.000,00 KM. Također, troškovi za utrošenu električnu energiju za javnu rasvjetu finansiraju se iz Bužeta općine Jablanica. Za 2013. godinu planirana su sredstva u iznosu od 180.000,00 KM. Radi smanjenja utroška električne energije neophodno bi bilo izvršiti faznu zamjenu postojećih sijalica sa ekološki prihvatljivim „Led“ sijalicama, a sve zamijene dotrajalih (pregorijelih) sijalica vršiti ugradnjom „Led“.

Slika 58. Iznos finansijskih sredstava iz budžeta Općine koji je uložan za funkcioniranje javne rasvjete⁵⁹

IV. 1.6.3. Telekomunikacijska infrastruktura

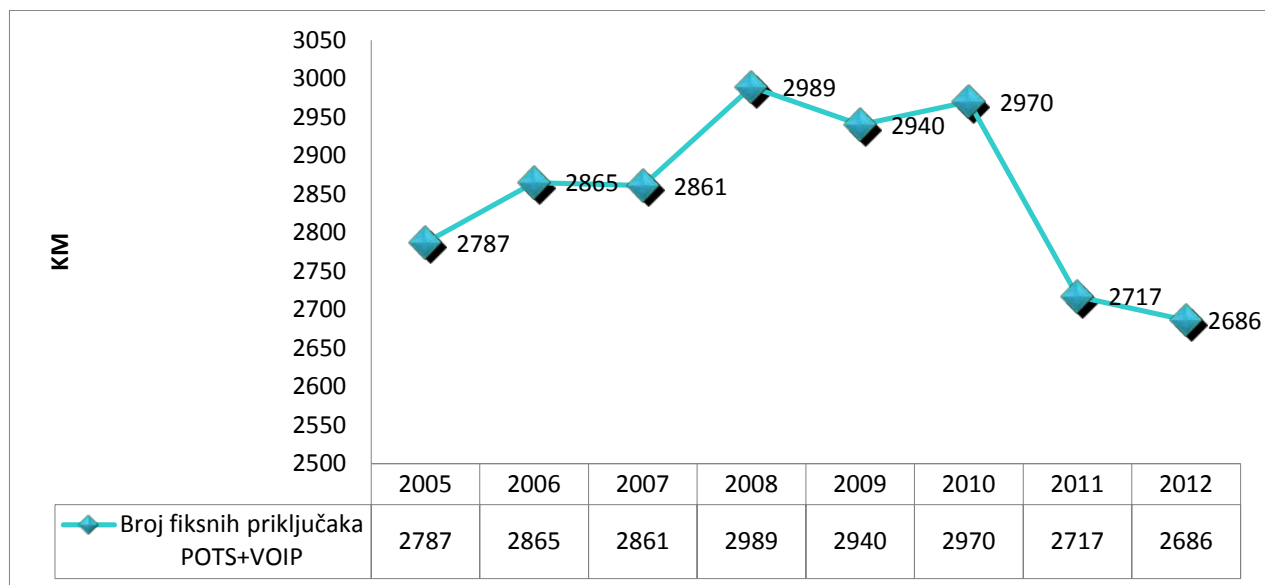
Pod pojmom telekomunikacione infrastrukture na teritoriji općine se podrazumijeva: instalirana stabilna telefonsko-telegrafska mreža putem odgovarajućih telefonskih centrala, mobilna telefonija i pokrivenost područja općine baznim stanicama i repeaterima, RTV prijem i pokrivenost područja općine RTV signalom, kablovska televizija i internet.

Na teritoriji općine instalirani su zadovoljavajući kapaciteti stabilne telefonsko-telegrafске mreže u obliku pretplatničkih bakarnih mreža i optičkih mreža sa telefonskim centralama BH Telekomu u gradu i

⁵⁸ Izvor: Elektrodistribucija Jablanica

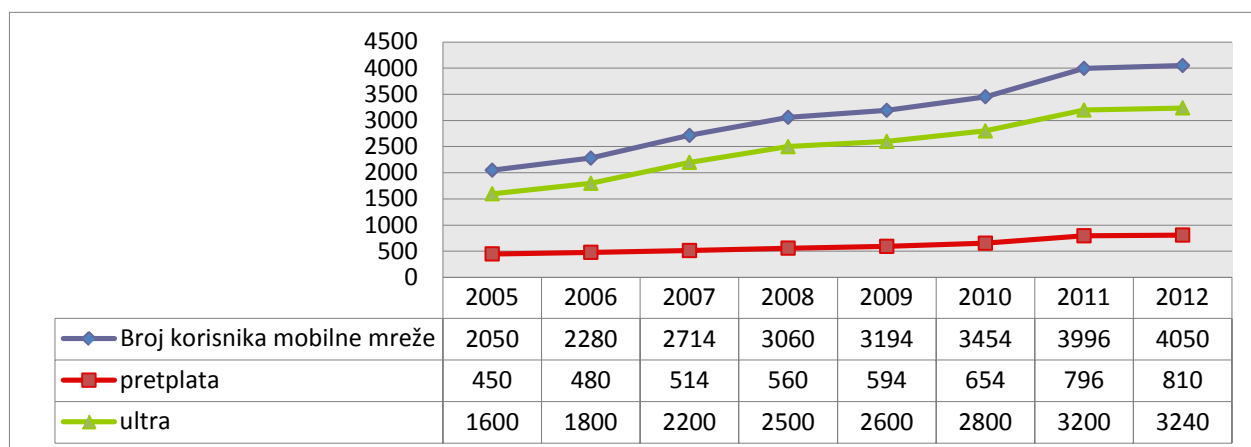
⁵⁹ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

naseljima: Ostrožac, Glogošnica, Slatina i Mrakovo i telefonskim centralama JPHT d.o.o. Mostar u naseljima Doljani i Gračac (općina Prozor-Rama) za rubna područja općine.

Slika 59. Broj fiksnih priključaka POTS+VOIP (podaci se odnose na BH Telecom operater)⁶⁰

Pokrivenost teritorije općine sa signalom mobilne telefonije je 100% ukupne površine putem baznih stanica i repetitorima BH Telekoma, Eroneta i Mobis-a.

Slika 60. Broj korisnika mobilne mreže (podaci se odnose na BH Telecom operater)⁶¹

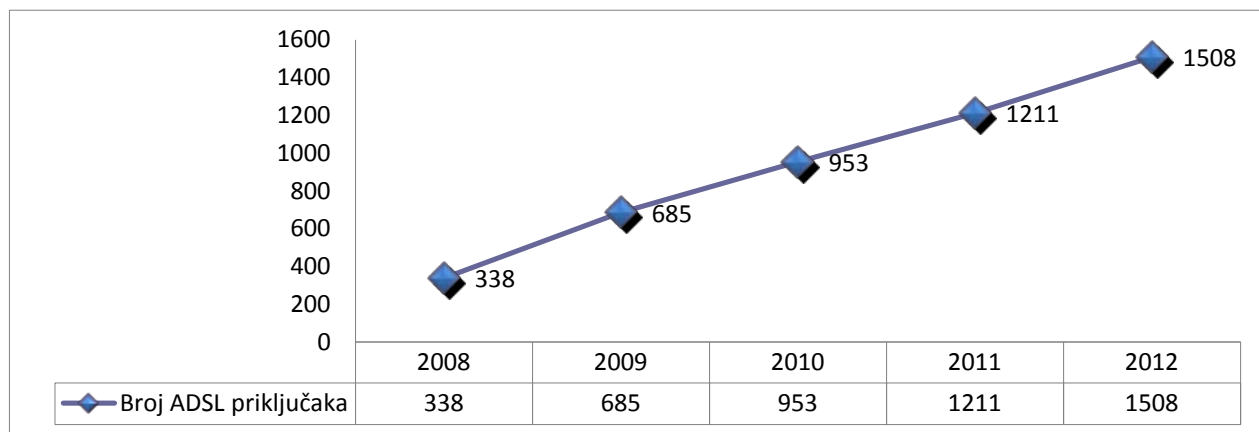
Prijem RTV signala BHT1 i FTV na većem području općine je putem predajnika na brdu Gradac iznad grada, a na manjem području općine (MZ Doljani) putem predajnika Borovnik preko koga se još prima i signal HTV2.

Kablovska televizija sa preko 1.100 priključaka je dostupna samo na području grada i prigradskom naselju Mirke preko izgrađene odgovarajuće kablovske mreže sa potrebnim pojačalima TV signala koji se emituje iz stanice Kablovske televizije smještene u gradu.

Internet se može koristiti tj., dostupan je svim pretplatnicima fiksne telefonije na teritoriji općine.

⁶⁰ Izvor: BH Telecom d.d. Jablanica

⁶¹ Izvor: BH Telecom d.d. Jablanica

Slika 61. Broj ADSL priključaka (podaci se odnose na BH Telecom operater)⁶²

Stabilna telefonsko telegrafska mreža BH Telekom i JP HT Mostar d.o.o., u dosadašnjem periodu, zadovoljavajuće je pokrila područje općine pretplatničkim bakarnim mrežama sa instaliranim značajnim kapacitetima i izgrađenom odgovarajućom infrastrukturu na širem području, kao i optičkim mrežama koje su do sada dovedene do centara svih naselja, čime su ostvarene pretpostavke njihovog širenja u budućem periodu do samih domova korisnika.

Na teritoriji općine Jablanica BH Telekom je izgradio 5 (pet) objekata za pružanje širokog spektra telekomunikacionih usluga i to:

a) Iz oblasti fiksne telefonije

Lokacija centrale	telefonske	Maksimalni kapacitet	mogući	Trenutno instalirani	Broj pretplatnika	uključenih
Jablanica			2664	2056		1930
Ostrožac			240	240		223
Glogošnica			888	528		492
Slatina			205	205		205
Mrakovo			240	120		78
Ukupno			4237	3149		2928

Tabela 14. Fiksna telefonija na području Općine Jablanica

Napomena: Od navedenih 2.928 priključenih pretplatnika (korisnika BH Telekom), ukupno je 166 pravnih lica.

b) Iz oblasti mobilne telefonije: 1. Bazna stanica Križ, 2. Bazna stanica Hudusko, 3. Bazna stanica Borovik – Blidinje, 4. Repeater Tunel Lendava, 5. Repeater Tunel Jelašje, 6. Repeater Tunel Crnaje.

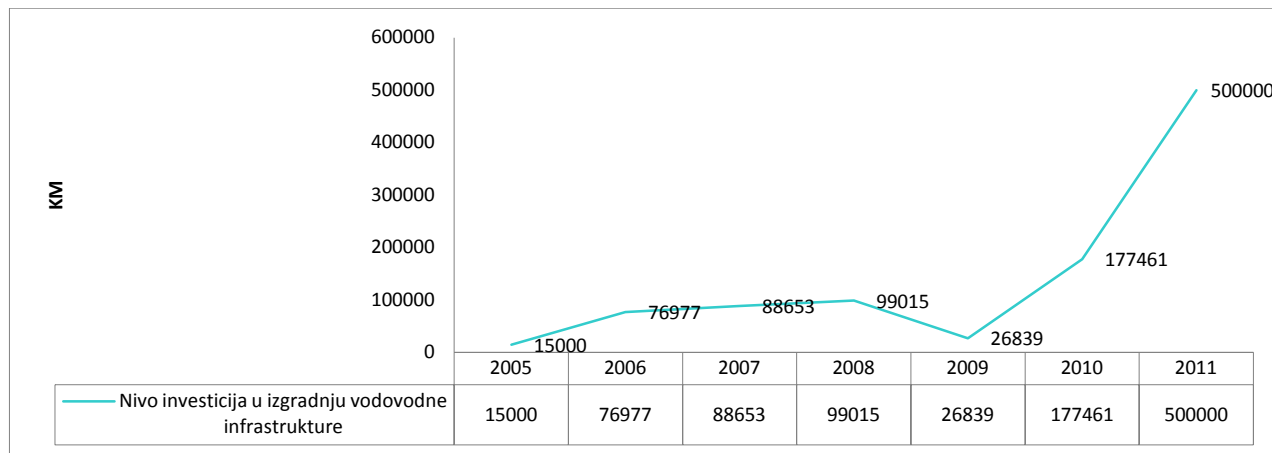
RTV prijem na teritoriji općine nije zadovoljavajući. Tokom rata uništeni TV predajnik "PISVIR" je u izraženoj mjeri ostavio značajan dio teritorije općine bez RTV signala. Postojeći predajnik "Gradac" oskudno opremljen potrebnom opremom nakon rata sa nestabilnim i nesigurnim napajanjem električnom energijom ne pokriva značajan dio teritorije općine RTV signalom, a na dijelovima teritorije općine koji su pokriveni RTV signalom sa ovog predajnika veoma česti su prekidi u emitovanju RTV signalom (posebno kada je loše vrijeme sa grmljavinama).

Kablovska televizija koja je dostupna samo korisnicima u gradskom području iz tehničkih razloga veoma često emituje program slabog kvaliteta slike i zvuka.

⁶² Izvor: BH Telecom d.d. Jablanica

IV. 1.6.4. Vodosnabdjevanje

Na teritoriji općine evidentan je potencijal vode za piće iz više poznatih izvora promjenjive izdašnosti u brdskim dijelovima i vrela poznatih pod nazivom "Komadinovo vrelo" i "Šanica". Možemo zaključiti da na teritoriji općine Jablanica na neki način imaju riješena pitanja vodosnabdjevanja. Jedino naselje Risovac vodu obezbjeđuje putem čatrnja.

Slika 62. Nivo investicija u izgradnju vodovodne infrastrukture⁶³

Trenutno se glavna vodoopskrba stanovništva i privrednih subjekata na teritoriji općine Jablanica vrši sa vrela "Komadinovo vrelo". Vodom iz gradskog rezervoara, putem distributivne mreže, snabdjevaju se domaćinstva i privredni subjekti u gradskom području i prigradskim naseljima: Lug, Bačina, Šljunkara (dio), Mirke (dio), Dobrinja i Lendava dok se iz rezervoara Donja Jablanica vodosnabdjevanje vrši u slijedećim naseljenim mjestima: Donja Jablanica, Djevor i Glogošnica (veći dio).

Vodom iz pomenutog vodovoda snabdjeva se ukupno 1.691 domaćinstava, tj. 5.073 stanovnika i 216 privrednih subjekata, i to:

- u gradskom području 1.367 domaćinstava, tj. 4.101 stanovnika i 194 privrednih subjekata,
- u prigradskim naseljima 324 domaćinstava tj. 972 stanovnika i 22 privrednih subjekata.

Geografski položaj vrela prema gradu i okolnim naseljima je nepovoljan, te se opskrba vodom iz vrela vrši metodom pumpanja.

Zbog neredovnog snabdjevanja vodom potrošača iz rezervoara Donja Jablanica (rad crpki prilagođava režimu rada centralnog rezervoara), prevelikog opterećenja pumpi, te velikih eksploatacionih troškova Općina Jablanica otpočela je sa realizacijom kapitalnog projekta izgradnje gravitacionog vodovoda sa izvorišta «Šanica». Projekat "Izgradnja gravitacionog vodovodnog sistema sa izvorišta Šanica" kapitalni je projekat i projekat od strateškog interesa za općinu Jablanica. Radovi su u završnoj fazi. Sredstva za izvođenje radova obezbjeđena su putem sufinansiranja između općine Jablanica i Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNK.

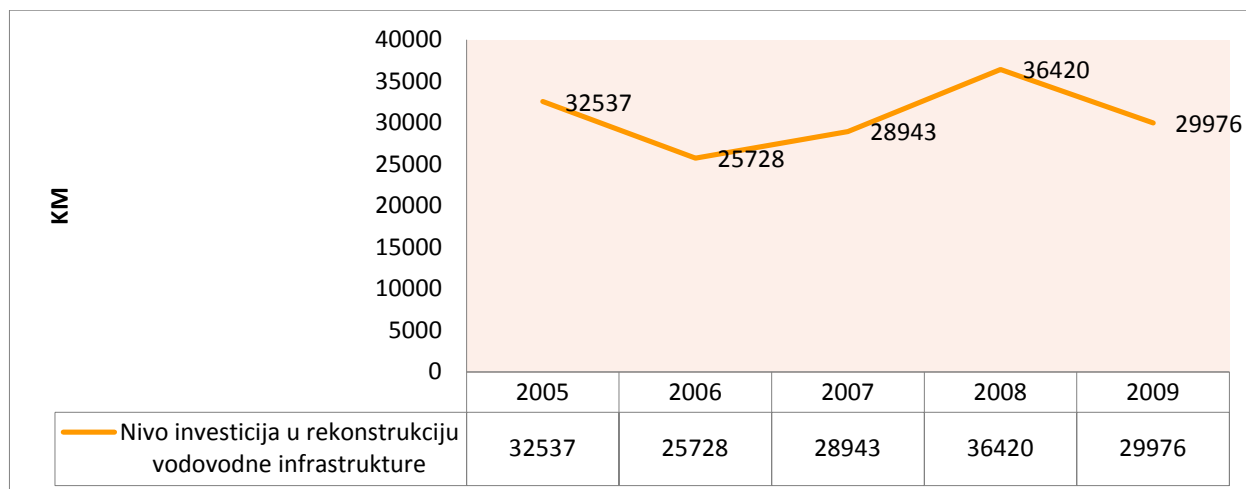
Vodosnabdjevanje seoskih područja vrši se iz lokalnih vodovoda koje su mještani sami gradili i istima gazduju. Zbog nedovoljne izdašnosti pojedinih kaptiranih vrela, dotrajalih cjevovoda, te nekontrolisane potrošnje javlja se problem sa nedostatkom vode u ljetnom periodu nekim naseljenim mjestima (Gornje Paprasko, Ravna-Košćan, Mrakovo, Rodići).

U cilju racionalnog gazdovanja vodom neophodno je pristupiti rješavanju problematike gubitaka na mreži: kvarovi i neregistrovani priključci, te ugradnja kontrolnih mjernih mjesta i vodomjera, te postojeće male vodovode uvezati u jedan sistem. Takvi vodovodi su u naseljima Krstac i Slatina.

U cilju poboljšanje stanja vodosnabdjevanja općina Jablanica krenula je u aktivnosti proširenja gradske vodovodne mreže na prigradska naselja Zlate i Mirke.

⁶³ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

Naselje Glogošnica, pored snabdjevanja vodom iz Regionalnog vodovoda "Komadinovo vrelo", ima i svoj mjesni vodovod sa izvora "Dibek" koji je za jedan dio naselja spojen u distributivnu mrežu Regionalnog vodovoda "Komadinovo vrelo".

Slika 63. Nivo investicija u rekonstrukciju vodovodne infrastrukture⁶⁴

Nedostaci na vodovodnoj infrastrukturi vodovoda regionalni vodovod "Komadinovo vrelo" su evidentni i u narednom periodu se trebaju rješavati, a problemi su sljedeći:

- Oprema i uređaji za elektro upravljanje pumpnim agregatima su tehnološki zastarjeli i izražen je problem nabavke rezervnih dijelova;
- Instalirane vodene pumpe nedovoljnog kapaciteta pojedinačno ne mogu normalnim režimom rada obezbijediti potrebnu količinu vode stanovništvu i privrednim subjektima posebno u ljetnom periodu;
- Velika potrošnja električne energije na pumpanju vode-značajan trošak u proizvodnji vode i nestabilno napajanje TS 10/0,4 KW pumpne stanice električnom energijom preko dalekovoda (česti prekidi u napajanju električnom energijom pumpne stanice);
- Veliki gubici vode u distributivnoj mreži na području grada zbog dotrajalosti mreže (izgrađena prije 60 godina);
- Rezervoar vode u Donjoj Jablanici u lošem je stanju i nedovoljnog je kapaciteta.

Kako tehničko rješenje novoizgrađenog vodovodnog sistema Šanica predviđa spajanje sa postojećim vodovodom to će, u narednom periodu, u znatnoj mjeri biti prevaziđeni postojeći problemi.

Izraditi vodovode u svim naseljima i iste predati na upravljanje nadležnom preduzeću je orijentacija općine Jablanica u narednom periodu.

IV. 1.6.5. Kanalizaciona infrastruktura

IV. 1.6.5.1. Gradska kanalizaciona mreža

Trenutna pokrivenost kanalizacionom mrežom iznosi oko 50% stanovništva općine Jablanica. Kanalizacionom mrežom pokriveno je gradsko područje i veća prigradska naselja (Jelačići, Ostrožac, Donje Paprasko, Glogošnica).

⁶⁴ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

Kanalizacioni sistem bio je mješoviti sa prihvatanjem fekalne i oborinske kanalizaciju i sa izljevima direktno u vodotoke Doljanke i Neretve. U sklopu rješavanja urbanističko-tehničkih uslova za izgradnju HE Grabovica planirano je rješavanje gradske kanalizacije, sa izgradnjom prečištača. Počelo se sa projektom izgradnje separativnog sistema sa razdvajanjem fekalne i oborinske kanalizacija.

Do sada su izgrađeni glavni kolektori u sjevernom, centralnom i južnom dijelu grada sa postrojenjima za prečišćavanje otpadnih voda na tri lokaliteta: Šljunkara, u krugu preduzeća Granit, te iza upravne zgrade HE Jablanica. Prečišćavanje otpadnih voda za južni dio grada još uvijek nije regulisano.

Izgrađeni uređaji za prečišćavanje otpadnih voda još uvijek nisu u funkciji zbog određenih tehničkih nedostataka, te je u narednom periodu planirano otklanjanje istih, puštanje u probni rad i predaja na upravljanje komunalnom preduzeću. Takođe planirana je i izgradnja uređaja za prečišćavanje na lokalitetu stadion.

Pokrivenost kanizacionom mrežom prigradskih i seoskih naselja na području Općine Jablanica djelimično je riješena.

U okviru realizacije kapitalnih projekata po Sporazumu o rješavanju međusobnih odnosa u postupku izdavanja upotrebne dozvole za HE Jablanica sa JP "Elektroprivreda" BiH d.d. Sarajevo realizovani su projekti izgradnje kanizacione mreže sa uređajima za prečišćavanje otpadnih voda u naseljima Ostrožac i Donje Paprasko.

U naselju Ostrožac izgrađena je kanizaciona mreža i instalirana dva uređaja za prečišćavanje otpadnih voda. Kanizacioni sistem još uvijek nije stavljen u funkciju mada su stvorene pretpostavke i u narednom periodu se planira puštanje sistema u funkciju i predaja komunalnom preduzeću na upravljanje i gazdovanje.

U naselju Donje Paprasko, zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa kolektor nije u potpunosti završen. Instalirana su dva uređaja za prečišćavanje otpadnih voda. Kako jedan dio naselja Peta nije u mogućnosti gravitacionim putem priključiti se na postojeći uređaj za prečišćavanje ukazala se potreba za instaliranjem još jednog, manjeg, uređaja.

U toku 2008. godine, naselju Glogošnica, izgrađena je kanizaciona mreža i uređaj za prečišćavanje otpadnih voda i isti je povremeno puštan u probni rad. U toku dosadašnjeg rada postrojenja utvrđen je veći dotok vode u odnosu na broj ekvivalent stanovnika, a isti je posljedica nekontrolisane potrošnje pitke vode, svođenja krovnih oluka u fekalni kolektor i prisustva podzemnih voda. Da bi postrojenje moglo pravilno funkcionisati neophodno je otkloniti naprijed navedene nedostatke.

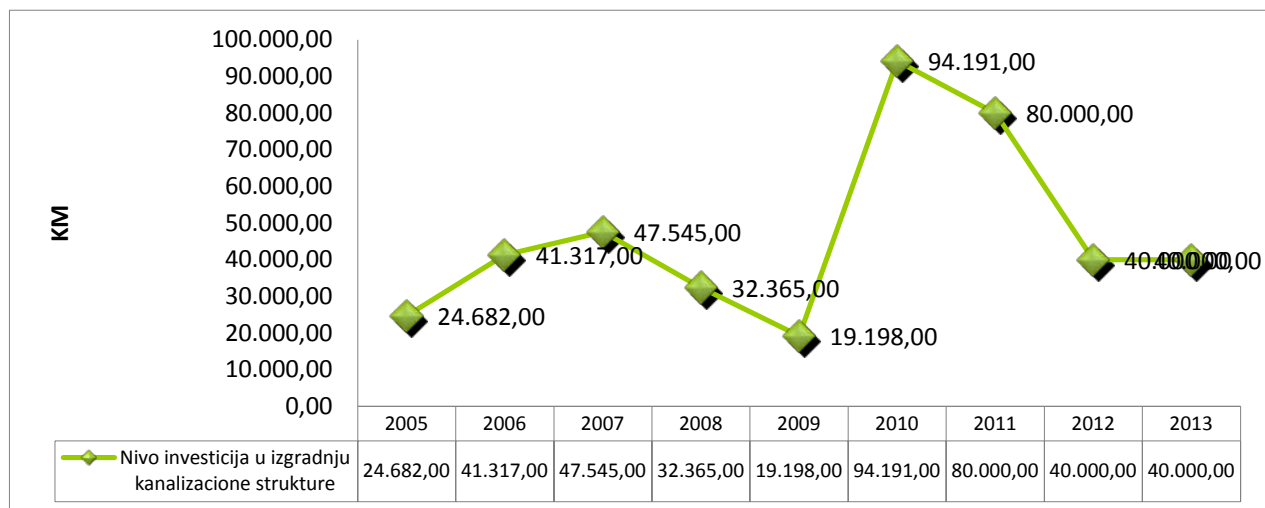
U Mjesnoj zajednici Slatina Općina Jablanica je otpočela sa projektom izgradnje kanizacione mreže. Radovi se izvode fazno, u skladu sa obezbjeđenim budžetskim sredstvima za ovu namjenu.

Cilj projekta je svesti kolektore na jedan lokalitet i time stvoriti pretpostavku za izgradnju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda.

Za izgradnju kanizacionog sistema u naseljima sjeverno od Jablanice (Mirke, Baćina, Šljunkara, Čehari i Bukov Pod) izrađena je projektna dokumentacija. U projektu sufinansiranja između Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNK i Općine Jablanica realizovane su dvije faze izgradnje kanizacione mreže u naselju Baćina i Šljunkara, te izvršen priljučak kanizacione mreže na prečištaču, koji se nalazi na lokalitetu Šljunkara. Nastavak ovog projekta planiran je u narednom periodu u skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima za ovu namjenu.

Kanalizacioni sistem u naselju Ravna riješen je izgradnjom septičkih jama, čiju je izgradnju finansirala Općina Jablanica.

U ostalim naseljenim mjestima na području općine Jablanica još uvijek ne postoji bilo kakva kontrolisana kanizaciona instalacija. Također, lokalitet Risovca, na kome se nalazi veliko vikend naselje još uvijek nema riješeno pitanje dispozicije i prečišćavanje otpadnih voda.

Slika 64. Nivo investicija u izgradnju kanalizacione strukture⁶⁵

U periodu od 2005. – 2012. godine općine Jablanica uložila je znatna finansijska sredstva u projekte rješavanja kanalizacione mreže (u saradnji sa JP Elektroprivreda BiH i Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNK

ZAKLJUČAK:

I pored značajnih finansijskih sredstava koje je općina Jablanica uložila u izgradnju separatnog kanalizacionog sistema isti još uvijek nije u funkciji. Otpadne vode se još uvijek neprečišćene ispuštaju u vodotoke, što za posljedicu ima konstantno zagađenje istih, ugrožavanje zdravlja ljudi, biodiverzitet. Neophodno je u što skorije vrijeme otkloniti evidentirane nedostatke na uređajim za prečišćavanje otpadnih voda i pustiti kanalizacioni sistem u funkciju, uspostaviti kontrolu ispuštenih otpadnih voda u vodotoke.

IV. 1.6.6. Stanje administrativnih usluga lokalne samouprave

Općina Jablanica je u sastavu Hercegovačko–neretvanskog kantona Federacije Bosne i Hercegovine sa područjem i granicama utvrđenim posebnim Zakonom. Radi zadovoljavanja zajedničkih potreba i interesa građana i njihovog neposrednog učešća u odlučivanju o lokalnim poslovima na području Općine je osnovano devet mjesnih zajednica u okviru kojih je obrazovano 43 podružnice.

Organi općine Jablanica su Općinsko vijeće kao organ odlučivanja u Općini Jablanica i Općinski načelnik kao izvršni organ općine Jablanica. Općinsko vijeće broji 19 vijećnika. Međusobni odnosi Općinskog vijeća i Općinskog načelnika zasnivaju se na principima međusobnog uvažavanja i saradnje, uz pojedinačnu odgovornost za ostvarivanje vlastitih nadležnosti definisanih Zakonom i zajedničku odgovornost za funkcinisanje općine Jablanica. Organom državne službe općine Jablanica rukovodi Općinski načelnik u skladu sa Zakonom, Statutom Općine i drugim propisima, putem općinskih službi za upravu i službi za obavljanje stručnih, tehničkih i drugih poslova općine Jablanica. Prema sistematizaciji općinskog organa uprave, u Općini Jablanica su upražnjena slijedeća radna mjesta:

⁶⁵ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

OPĆINSKI NAČELNIK

SEKRETAR ORGANA UPRAVE

ŠEF SLUŽBE ZA OPĆU UPRAVU

Šef Odjeljenja i str.savj.za opću upravu

Viši referent za poslove pružanja informacija, prodaju biliega i personalne poslove

Viši referent za poslove protokola, prijemne kancelarije

Viši referent za ovjere prepisa i legalizaciju potpisa

Viši samostalni referent - Arhivar

Viši referent - matičar

Stručni savjetnik za druš.djelatnosti, nevladin sektor, briga o mladima, adm.

Stručni saradnik za poljoprivredu i šumarstvo

Stručni saradnik za registracije i dozvole za podršku i razvoj biznisa, te poslove statistike

Tržišno-turističko ugost. inspektor

Komunalno-sanitarni inspektor

Urbanističko-građevinski inspektor, inspektor saobraćaja i puteva

Viši referent koordinator za poslove MZ i matičar MU

Viši referent matičar u mjesnom uredu

Viši referent matičar u mjesnom uredu

Šef Odjeljenja i str.savjet.za upravno-prav.poslove

Referent za analit.knjig.dokum. obračun i evidenciju nakn.

Viši samos. referent za pitanje izbjeglica i raseljenih lica

ŠEF SLUŽBE ZA PROS. UREĐENJE, GRAĐENJE ...

Šef Odjeljenja

Viši stručni saradnik za poslove urbanizma

Stručni savjetnik za građenje, komunalne poslove i obnovu

Viši stručni saradnik za pravne poslove

Stručni saradnik za pravne poslove

Stručni saradnik za urbanističko-tehničke poslove

Stručni saradnik za komunalne poslove i obnovu

Viši samostalni referent za lok.infrast., saobr.povez., zaštitu okoline, vodonaprivredu

Viši referent za kontrolu stam. i poslovnih prostora

Viši referent za kontrolu, korištenje javnih površina i naplatu naknada

Šef Odjeljenja

Stručni saradnik za geodetske poslove i katastar nekretnina

Stručni savjetnik za imovinsko pravne poslove

Viši referent za geodetske poslove

Viši referent za geodetske poslove

Viši referent za geodetske poslove

Viši referent za katast., administrativne poslove

ŠEF STRUČ. SLUŽBE ZA POSLOVE OV-a I OPĆ.NAČ. - SEKRETAR OV

Šef Odjeljenja i str.savj.za norm.prav.posl.

Str. savjetnik za informisanje i odnose sa javnošću

Viši referent za administrativne poslove

Viši referent - vozač

Šef Odjeljenja i str.savj.za lok.ekon.razvoj i invest.

Stručni savjetnik za računovodstvo i finansije

Stručni savjetnik za budžet

Viši stručni saradnik za javne nabavke i pravne poslove

Viši referent blagajnik - likvidator

Viši samos. ref.koordinator za praćenje, usmjeravanje, obavlj. oper. teh. posl.

Ref. opera. na tel.cent. kontrolor na ulazu u zgradu

Viši referent grafičar kućni majstor

Referent daktilograf

Viši referent - Ugostitelj

Higijeničar - Čistač

Higijeničar - Čistač

Dostavljač - Kurir

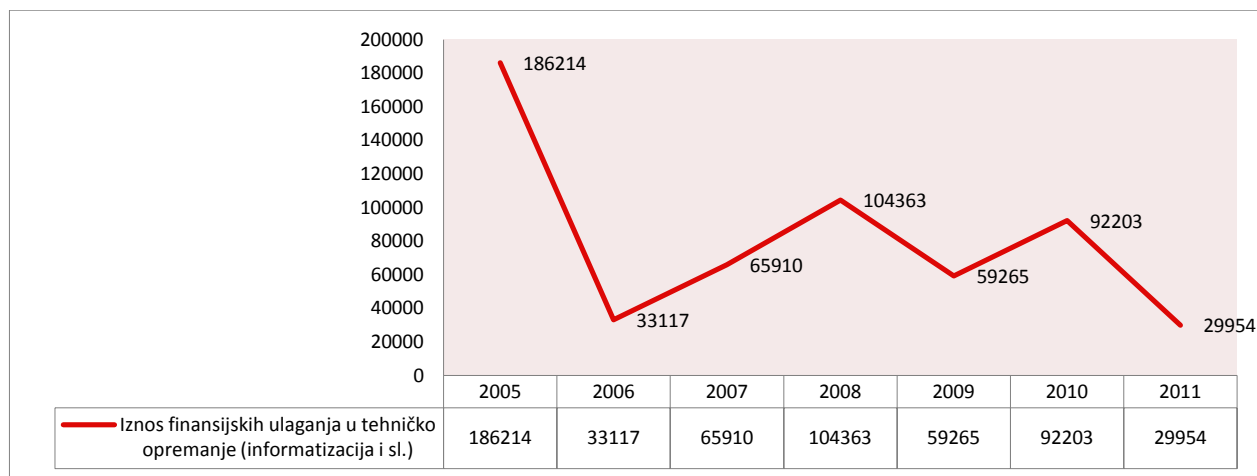
Referent - Vozač

ŠEF SLUŽBE ZA CIVILNU ZAŠTITU

Viši samostalni ref.za prikupljanje, sistematizaciju i distr.podataka - informacija

Viši samostalni referent za popunu i mobilizaciju ljudstva, MTS i opremu

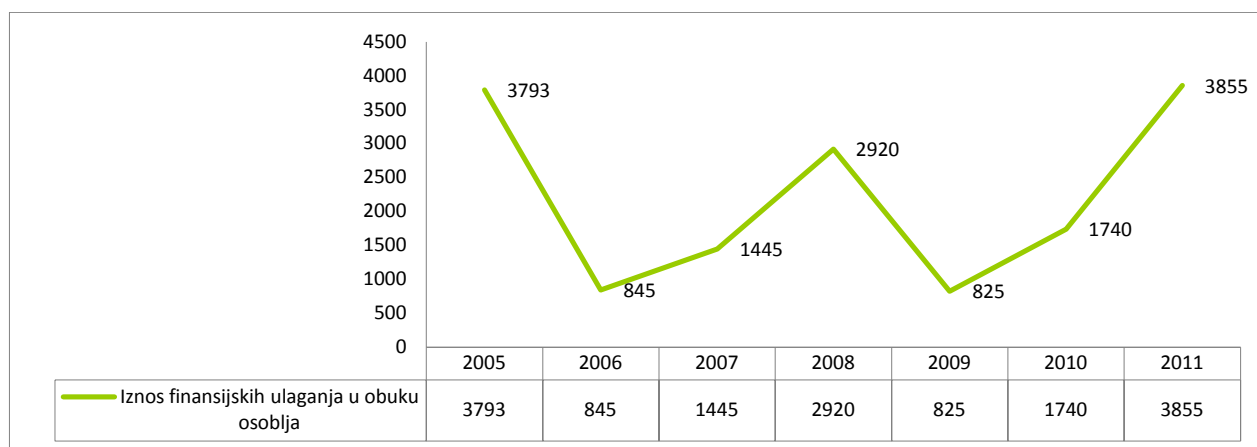
Unutrašnja organizacija Organa državne službe, općine Jablanica utvrđena je tako da se naročito osigura zakonito, stručno i racionalno vršenje službe, blagovremeno i efikasno ostvarivanje prava korisnika usluga, efikasno rukovođenje, puna zaposlenost državnih službenika i namještenika kao i transparentnost rada.

Slika 65. Iznos finansijskih ulaganja u tehničko opremanje (rekonstrukcija, informatizacija i sl.)⁶⁶

U skladu sa politikom Općinskog vijeća, koja za cilj ima jačanje lokalne zajednice i stvaranje ambijenta za prosperitet Općine uveden je sistem upravljanja kvalitetom u organ državne službe, općine Jablanica, čime se pridružujemo maloj grupi općina i javnih institucija u Bosni i Hercegovini koje su prepoznale potrebu usklađivanja svog poslovnog sistema sa zahtjevima međunarodnog standarda ISO 9001:2000.

Certifikat predstavlja određen nivo garancije da su naši poslovni procesi djelotvorni, razvojno usmjereni, te da se osigurava prilika iskorištavanja svih unutarnjih rezervi koje ranije nisu bile prepoznate. Certifikacijom uvodimo koncept ciljevima vođene organizacije u kontroliranim uslovima odvijanja procesa. Certifikacijom našeg poslovnog sistema načinili smo značajan iskorak u sferi modernog poslovanja prema međunarodnom standardu čime dajemo pozitivan primjer organizacijama u okviru lokalne zajednice i šire.

Slika 66. Iznos finansijskih ulaganja u obuku osoblja⁶⁷

Proces stvaranja boljih uslova za rad organa državne službe, kao najvažnije karike i preduslova za poboljšanje kvaliteta pruženih usluga, općina Jablanica, kao prioritetan zadatak, intenzivno je, počev od 2005. godine, implementirala realizacijom „Projekta upravne odgovornosti - GAP. GAP je, pri realizaciji Projekta na partnerskoj osnovi, pružio značajnu tehničku, materijalnu, edukativnu i savjetodavnu pomoć općini Jablanica a krunu ovog projekta predstavlja otvoren savremeni Centar za pružanje usluga građanima - šalter sala.

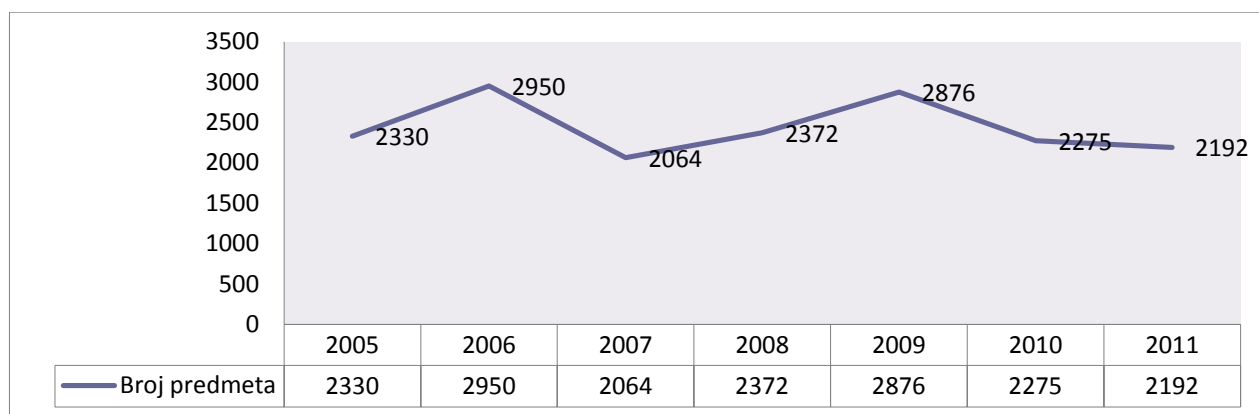
⁶⁶ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

⁶⁷ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

Općinska uprava Jablanica putem godišnjeg budžeta i u skladu sa dokumentiranim procedurama osigurava raspoloživost resursa (kadrovskih, tehničkih, finansijskih), te pristup informacijama koje su neophodne prilikom monitoringa, toka realizacije i potpomaganja realizacije pojedinih procedura.

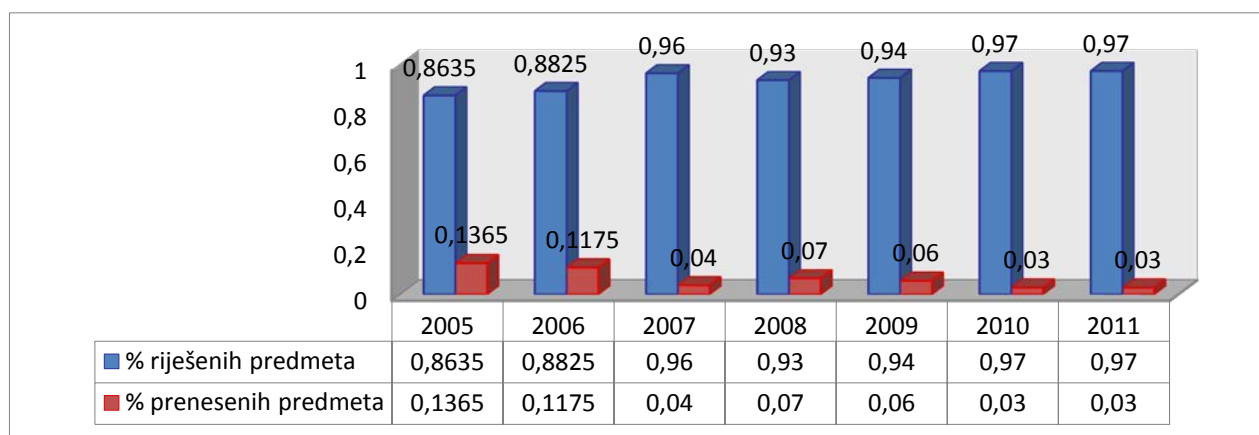
Općinska uprava Jablanica prati, mjeri i analizira procese prilikom godišnjeg preispitivanja sistema upravljanja kvalitetom od strane rukovodstva, internog audita ili po ukazanoj potrebi. Zaključci koji proizilaze iz izvršenih pregleda i analiza su temelj za kontinuirano usavšavanje procesa.

Osim toga, za provedbu aktivnosti prema procedurama usmjerenim prema korisniku, odnosno procedurama koje prilikom pružanja usluga koriste uposlenici Uprave, izrađene su informativne brošure u kojima se nalaze osnovni podaci koji se tiču određenog zahtjeva, uključujući zakonski osnov i način realizacije postupka po zahtjevu. Informativne brošure su dostupne korisnicima usluga u šalter sali, te na internet stranici općinske uprave www.jablanica.ba.

Slika 67. Broj predmeta⁶⁸

Realizacijom procesa stvaranja boljih uslova za rad organa državne službe, kao najvažnije karike i preduslova za poboljšanje kvaliteta pruženih usluga, vidljivo je povećana efikasnost i efektivnost na svim nivoima općinske uprave, što se posebno odrazilo na kontinuirano povećanje broja riješenih predmeta u toku godine.

Slika 68. Rješeni i preneseni predmeti⁶⁹

Mjerenja i analize ostvarenih rezultata procesa realizacije usluga zasniva se na mjerenju zadovoljstva korisnika usluga. Rezultati godišnjih anketa pokazuju kontinuiran rast broja anketiranih koji su iskazali zadovoljstvo pruženim kvalitetom usluga, uz visoku prosječnu „godišnju“ ocjenu kvaliteta rada uposlenika općine Jablanica.

Proces kontinuiranog poboljšanja kvaliteta pružanja usluga rezultat je mjera koje se provode putem zaključaka rukovodstva nakon periodičnih analiza rezultata proizašlih mjerenjem zadovoljstva korisnika

⁶⁸ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

⁶⁹ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

usluga i analizom prijema građana kod Općinskog načelnika, što smatramo efikasnim mehanizmom povratne sprege koji Općinskom načelniku omogućuje kontinuirano preispitivanje rada općinskih službi i drugih subjekata u cilju preduzimanja operativnih mjera za kontinuirana poboljšanja procesa i kvaliteta pruženih usluga.

ZAKLJUČCI:

U narednom periodu neophodno je graditi još transparentniju i efikasniju lokalnu upravu koja će biti partner građanima i građanskom društvu.

Neophodno je istaći potrebu nastavka i produbljivanja saradnje sa susjednim i drugim općinama i subjektima posebno s aspekta izrade i realizacije strateških razvojnih planova. Općina Jablanica je među prvima u BiH pristupila mreži "Zdravih gradova" i Savezu općina i gradova BiH kao jedinoj asocijaciji čiji je primarni cilj pomoć lokalnoj samoupravi u odnosu na više nivoe vlasti. Na inostranom planu općina Jablanica je uspostavila izvanrednu saradnju sa Komunom Vejle iz Danske, Općinom Paraćin iz Srbije, općinom Gevgelija iz Makedonije i općinom Bašiskele iz Republike Turske. Saradnju, na bazi definisanih ciljeva, i u buduću treba podržavati i proširivati.

U cilju stvaranja pogodnijih uslova za rast lokalne ekonomije i povećanje zaposlenosti neophodno je jačati općinsko odjeljenje za zajedničke poslove, finansije, lokalni ekonomski razvoj i investicije u smislu mogućnosti pružanja stalnih savjetodavnih i stručnih usluga u sklopu Centra za pružanje usluga građanima.

Povećanje efikasnosti i efektivnosti lokalne uprave treba biti naš trajni zadatak. S tim u vezi, težeći da u potpunosti ispunimo potrebe i očekivanja korisnika usluga za brzo rješavanje njihovih zahtjeva, uz ispunjavanje najviših standarda profesionalnog izvršavanja poslova u organu uprave potrebno je dalje unapređenje rada uvođenjem elektronske uprave. Uz postojeći sistem upravljanja kvalitetom ISO 9001-2008, zbog veće efikasnosti rada organa uprave, kao i javnih preduzeća i javnih ustanova čiji je osnivač općina, neophodno je planirati uvođenje novog sistema, u najrazvijenijim općinama drugih država, vrlo uspješno primjenjenog sistema rada organa uprave i pružanja usluga korisnicima (S-48).

IV. 1.7. Stanje okoliša

IV. 1.7.1. Kvalitet zraka

Na području općine Jablanica nije postavljena stanica za praćenje kvaliteta zraka. Do evidentne promijene u čistoći zraka dolazi u zimskom periodu u području grada, kada se uz pojačano sagorijevanje fosilnih čvrstih goriva (ugalj) i razgradive bio mase (drvo), uglavnom iz pekara koje koriste te energente čitavu godinu i intenzivnijeg loženja u kućnim ložištima dolazi do pojačane koncentracije polutanata u vazduhu. Na području općine ne postoje veći zagađivači zraka. Kao rješenje ovog problema bila bi toplifikacija grada, posebno kolektivnih stambenih objekata i stambenih kompleksa kroz zajedničku ili pojedinačnu ugradnju kotlovnica, ili osposobljavanje postojećih sa ugradnjom prečišćivača. Obzirom da kroz općinu i grad prolaze dvije magistralne ceste neposredno uz stambene objekte i naselja povećana frekventnos motornih vozila u kombinaciji sa velikim transportnim vozilima, te brojem od cca 2.000 motornih vozila u gradu automobili su jedan od glavnih zagađivača zraka i tla i vode (CO₂, olovo, sumpor dioksid...).

Nepostojanje velikih industrijskih kompleksa uveliko doprinosi čistoći zraka. Zbog velike vlažnosti zraka i velikog broja kišnih dana u kombinaciji sa izlučivanjem polutanata može izazvati dodatne probleme kod bolesti respiratornih organa.

Osnovni uzrok problema sa kvalitetom zraka je nepostojanje gradske kotlovnice, zagađenost zraka u zimskom periodu, te akumulacija vještačkog jezera, odnosno velika vlažnost zraka, kao i vozila bez odgovarajućih filtera, a sve skupa ima štetan uticaj na okolinu i zdravlje ljudi.

IV. 1.7.2. Upravljanje vodama

Kroz područje općine Jablanica protiču rijeke Neretva, Doljanka, Draganka, Bijeljanka, Šanica, Suhava. Na području Općine postoji veći broj izvorišta koja su dijelom već iskorištena za snabdjevanje vodom lokalnog stanovništva. Izvorišta pitke vode, koja se koriste za vodosnabdjevanje, osim Komadinovog Vrela, nisu zaštićena, ali JKP "Jablanica" u određenoj mjeri vrši urednu kontrolu i hlorisanje vode za piće uglavnom za gradski vodovod. Potrebno je izvršiti registraciju svih prirodnih izvorišta s ciljem sistemskog planiranja njihove zaštite. Posebnom odlukom zaštićeno je izvorište "Komadinovo vrelo", odakle se snabdijeva grad Jablanica i prigradska naselja pitkom vodom. Također je izgradnjom Gravitacionog vodovoda "Šanica" i rijeka Šanica postala izvorište za širu upotrebu vode za piće, **te je neophodno donošenjem odgovarajućih odluka riješiti problem strožije zaštite i ovog izvorišta.** Zbog kvaliteta i čistoće vode ovo područje kao i čitavo Grabovičko jezero je posebno atraktivno za uzgoj ribe, što potvrđuje veliki broj ribnjaka postavljenih na ovom potezu. Izgradnjom vodovoda u prigradskim i seoskim područjima, povećava se i količina otpadnih voda koje se direktno ispuštaju u vodotoke.

Primaran zadatak općine Jablanica bio je efikasno prikupljanje otpadne vode iz grada i naselja na širem području Općine sa većim brojem stanovnika. U tom pogledu izgrađeno je 8 prečistača otpadnih voda (u naselju Ostrožac 2, Paprasko 2, Glogošnica 1, urbano područje grada 3), do kojih je urađena i kanalizaciona mreža sa odvojenim oborinskim od fekalnih voda.

JP Elektroprivreda BiH d.d. je u period 2004-2005. godine izvršila uređenje korita vodotoka rijeke Suhava u dužini od 558 m, kao zaostalu obavezu prema Opštini Jablanica nastalu prilikom izgradnje HE Grabovica.

IV. 1.7.3. Korištenje, zaštita i upravljanje zemljištem

Zemljište predstavlja najvrijedniji prirodni resurs, a poljoprivredno zemljište predstavlja opći društveni interes. Upotreba zemljišta na području općine pretežno je usmjerena na privrednu ili neku drugu tehničku upotrebu (izgradnja i proširenje naselja i infrastrukturnih objekata i sl.), a manji dio koristi se i u poljoprivredne svrhe.

Područje Jablanice nije jednolično poljoprivredno područje. Raznolikost se ogleda u klimi, nadmorskoj visini, reljefu terena, sastavu tla i upotrebnoj vrijednosti zemljišta, te se može reći da se poljoprivreda razvija u apsolutnoj heterogenosti.

U poslijeratnom periodu u Općini **dolazi do ekspanzije bespravne gradnje, uglavnom na lokalitetu Risovac (dijelom kroz uzurpaciju državnog zemljišta, te masovne promjene vlasništva na privatnom zemljištu, usitnjavanja parcela i promjene namjene zemljišta), gdje je izgrađeno preko 1300 bespravnih objekata koje je uglavnom pratila izgradnja infrastrukture (putevi, elektrifikacija ...).**

Na području Općine registrovano je preko 20-etak klizišta. Pored sanacije klizišta, neophodno je putem pošumljavanja i sadnjom sadnica posebno na zemljištu koje je nekontrolisanom sječom (lokalitet Bukov Pod-Brana....) u poslijeratnom period, kao i djelovanjem požara uništeno smanjiti opasnost od erozije i klizišta.

Zemljište koje je označeno kao minska polja neophodno je u narednom periodu deminirati zbog mogućnosti njegovog daljeg korištenja, kao i sprečavanja nastajanja posljedica opasnih po život i zdravlje stanovnika.

IV. 1.7.4. Korištenje, zaštita i upravljanje šumama

U proteklom periodu šumama na teritoriju Općine Jablanica gazdovalo je preduzeće "Šumarstvo srednje-neretvljansko". U poslijeratnim godinama vršena je nekontrolisana sječa šumskog fonda, a što je imalo za posljedicu stvaranje goleti. U većim požarima koji su izbili u posljednjim godinama uništen također veliki dio šumskog fonda.

Šume su ogromno prirodno dobro na prostoru naše općine i pokrivaju 20.343 ha ili 68,65 % ukupne teritorije. Državne šume su 84,65 %, privatne 13,92 % a u susvojini je 1,43 % površine.

Ne postoji zakon o šumama i to je uglavnom osnovni problem, jer sada institucije ove države nemaju zakonski osnov da bi na neki način reagovala na terenu.

Donošenjem odgovarajuće zakonske regulative iz oblasti šumarstva, a koja je u proceduri pred Skupštinom HNK-a, definisalo bi se planiranje u šumarstvu, gospodarenje šumama i šumskim zemljištima preko šumsko gospodarske/privredne osnove (ŠGO) kao zvaničnog dokumenta utemeljenog na zakonskim propisima. Ovim zakonom i dokumentom definisala bi se preduzeća ovlaštenja za upravljanje šumama, uzgoj i zaštita šuma i druge oblasti od krucijalnog značaja za očuvanje, unaprijeđenje i zaštitu šuma, kao što je zaštita od bolesti, insekata, bespavnog zauzimanja i građenja na šumskom zemljištu, lovstvo i sl.

Na području općine Jablanica postoje pretpostavke za ograničenu eksploataciju drvne mase, ali i zbog raznolikosti klime i velike oscilacije u nadmorskoj visini postoji mogućnost rasadničke proizvodnje.

Masovnom sječom ogrijevnog drveta osiromašujemo šume, a vrlo često visoko kvalitetno tehničko drvo završi kao ogrijev. Zadatak lokalne zajednice je da pomogne u izradi projekta za grijanje koje neće koristiti drvo kao sirovinu.

IV. 1.7.5. Upravljanje otpadom

U općini Jablanica organizovanim prikupljanjem otpada pokriveno je 70 % stanovništva, odnosno omogućeno je organizovano prikupljanje otpada za 2197 domaćinstava i oko 300 poslovnih subjekata. 30 % teritorije općine, trenutno, nije pokriveno uslugom. Također na oko 50 % teritorije pokrivene uslugom organizovanog odvoza otpada, evidentan je problem nedovoljnog broja raspoloživih kontejnera, te potreba za većim brojem odvoza u toku sedmice. U cilju prevazilaženja navedenog problema planirana je realizacija projekta proširenja obuhvata organizovanog prikupljanja i odvoza otpada. U saradnji sa švedskom organizacijom SIDA u toku 2014. godine realizovat će se projekat nabavke i instaliranja kontejnera u naseljenim mjestima koja do sada nisu bila pokrivena organizovanim prikupljanjem i odvozom otpada, te poboljšanja stanja u naseljenim mjestima koja su bila pokrivena ovom mrežom.

Evidentno je odlaganje krutog otpada u lokalitetu Šljunkare, nasip u industrijskoj zoni. Na području općine Jablanica još uvijek nisu regulisani tokovi zbrinjavanja specijalnog (nekomunalnog) otpada, dio ovog otpada sigurno ide na deponiju i miješa se sa komunalnim otpadom, dok se dio lageruje i čeka se prilika za njegovo zbrinjavanje.

Komunalni čvrsti otpad je izvor zagađenja koji ugrožava sva područja životne sredine. Pored zagađenja zemljišta, što je nepovoljno sa estetskog, higijenskog i sanitarnog stanovišta, čvrsti otpad ugrožava vodene sisteme (površinske i podzemne vode, izvorišta i dr.), a ima i direktni uticaj na kvalitet zraka u bližoj okolini. Zbog razvoja metana (bioplina), neuslovna smetlišta su potencijalna opasnost za pojavu požara i eksplozija i pogodna za razvoj glodara i ptica koje raznose otpad i prenose zarazne bolesti. Na taj način, ukoliko čvrsti otpad nije na adekvatan način odložen, može imati direktne nepovoljne posljedice po cjelokupni život čovjeka (zdravlje, ekonomiju, finansije i dr.).

Bitno je napomenuti da popravka stanja može ići i u pravcu podizanja svijesti građana naročito u pogledu selektivnog prikupljanja otpada, instalisanja dovoljnog broja kontejnera, izgradnje zelenih otoka i sl.

Općina Jablanica je izradila Plan upravljanja otpadom za period 2012-2017. godina. Plan je usvojen od strane Općinskog vijeća i u toku je njegova implementacija, a isti je korišten kao platforma iz oblasti upravljanja otpadom za ovu strategiju.

Općinska deponija komunalnog otpada u Jablanici je otvorenog tipa i to je prostor koji ne zadovoljava uslove sanitarne deponije, niti je propisno pripremljen za tu namjenu. Na odlagalištu ne postoji sistem za zaštitu voda, tla ili zraka.

Na deponiji su izvršeni određeni sanacioni radovi (ograđivanje, izgrađen objekat, dovedena pitka voda i sl.) ali još uvijek nema kontrole procjednih voda i gasova. Povremeno se vrši zasipanje inertnim materijalom pomoću bagera.

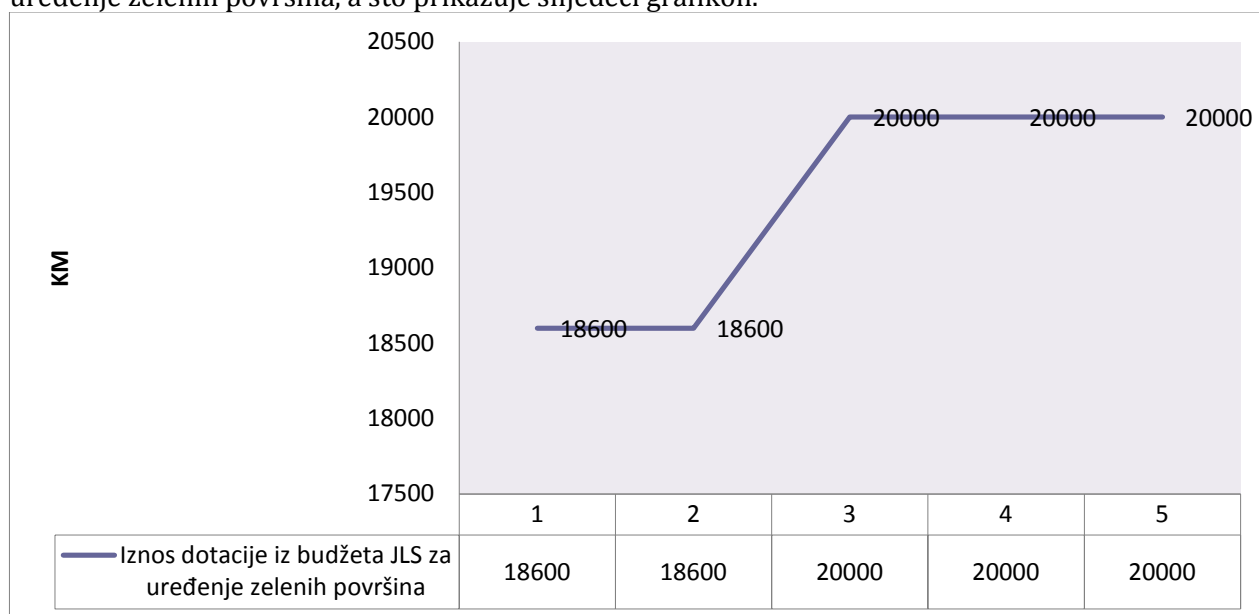
U cilju postepene sanacije deponije komunalnog otpada i tehničkog unapređenja općina Jablanica je izradila Plan prilagođavanja upravljanja otpadom za deponiju komunalnog otpada „Bukovo“.

Ovim Planom prilagođavanja je previđena sanacija postojeće deponije komunalnog otpada u Jablanici od narednih 5 (pet) godina.

Planirano je uređenje i izgradnja svih objekata koji osiguravaju kvalitetno i sigurno funkcioniranje deponije tako da će ista udovoljavati regulativama Bosne i Hercegovine i Evropske Unije. Tokom ovog perioda pristupilo bi se postepenom zatvaranju i potpunoj sanaciji ove deponije, te bi se kompletan sortirani otpad preko pretovarne stanice odvezio do buduće Regionalne deponije koja je planirana na području grada Mostara.

IV. 1.7.6. Upravljanje prostorom i okolišom

Jedina uređena parkovska površina je centralni gradski park i zelene površine lokalitet ispred HE skladišta i park HE, te lokalitet Muzej Bitka za ranjenike na Neretvi dok ostalo gradsko zelenilo čine manje uređene zelene površine ispred objekata kolektivnog stanovanja i nekih od objekata društvene infrastrukture i zaštitno gradsko zelenilo uz riječne obale i na zemljištu urbanog područja na kome, zbog većeg nagiba, nije moguća gradnja. Općina Jablanica izdvaja određena sredstva iz budžeta za održavanje i uređenje zelenih površina, a što prikazuje slijedeći grafikon.

Slika 69. Iznos dotacije iz budžeta Općine za uređenje zelenih površina⁷⁰

Bez odgovarajućih kolektora i prečišćaća otpadnih voda, separatnog sistema za odvodnju oborinskih i površinskih voda i uređene kanalizacione mreže po sistemu odvojenih kanalizacija (posebno za fekalije, a posebno za oborinske vode), u gradskom području ne može se dati zadovoljavajuća ocjena stanja okoliša. Trenutni problem koji treba rješavati je izgradnje azila – utočišta za zbrinjavanje pasa litalica, odnosno definiranje lokacija i izdavanje početne potrebne urbanističke dokumentacija za izgradnju objekta sa pratećim sadržajima kao bi se u narednom periodu riješio i taj problem.

IV. 1.7.7. Biodiverzitet, prirodno naslijeđe

U cjelini posmatrano na općini je prisutna velika šarolikost u pogledu prirodne osnove. Raznovidnost biodiverziteta (biljnog i životinjskog fonda) proizilazi iz njenog smještaja između dva klimatska tipa, umjerene vlažne kontinentalne klime i mediteranskog klimata. Velika morfostrukturna raščlanjenost reljefa uvjetuje vertikalnu zonalnu promjenu biodiverziteta sa povećanjem nadmorske visine tako da su na teritoriji Općine Jablanica zastupljene izrazito planinske biljne vrste poput četinara, mahovina, lišajeva i pašnjaka na visokim planinama, sve do mediteranskih kultura: smokva, kivi i slično, na najnižim nadmorskim visinama. Općina Jablanica ima svoje specifičnosti u pogledu prirodnih bogatstava prije svega tla koje direktno utiče na vegetaciju.

Park prirode Blidinje obuhvaća područje planinskih masiva Čvrsnice, Čabulje i Vrana, a dijelom obuhvaća općinu Jablanica. Zbog svojih povoljnih geomorfoloških osobina i prekrasnih krajolika to je područje

⁷⁰ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

proglašeno parkom prirode. Područje Blidinja jedinstvena je prirodna pojava, koja sadrži mnoge endemske vrste bilnog i životinjskog svijeta, uz dosta izvora čiste, pitke vode. To područje je poznato kao i jedno od najbrojnijih staništa endemskog bora munike.

Općina Jablanica obiluje velikim bogatstvom prirodnog naslijeđa. Rješenjem zemaljskog zavoda za zaštitu spomenika kulture SR BiH, kao prirodne rijetkosti na području općine Jablanica proglašeni su: klisura Prenja – dolina neretve između planina Prenja i Čvrsnice, Hajdučka vrata – na planini Čvrsnici, Komadinovo vrelo – 7km južno od Jablanice.

Najznačajnije mjesto prirodnog naslijeđa zauzima daleko poznati gatro, čija eksploatacija i prerada ima skoro stogodišnju tradiciju u Jablanici, te mermerizirani dolomitični krečnjak, mangan, barit, gips i željezne rude (magnezit i hematit). Geološka ispitivanja nalazišta gipsa na području općine Jablanica započeta su krajem prošlog stoljeća, a nastavljena su u posljednjih nekoliko godina. Područje općine Jablanica pokriveno je šumama u površini od 20343 hektara, od čega je državna svojina u iznosu od 17221 ha.

IV. 1.7.8. Energetska efikasnost i obnovljivi izvori energije

Rijeke na teritoriji Općine Jablanica imaju veliki hidroenergetski potencijal. Izdvajaju se dva veća vodotoka Neretva i Doljanka. Hidroenergetski potencijal rijeke Neretve je u potpunosti iskorišten izgradnjom HE Jablanica i HE Grabovica. Studijom iskorištenosti vodopotencijala na području Općine Jablanica tretirane su rijeke Doljanka i Glogošnica. Od iskorištavanja hidropotencijala rijeke Glogošnice se odustalo zbog geološke strukture krša (krečnjak i dolomit) koji je vodopropustan, te većina oborinskih voda i recentnih sniježnih voda sa obronaka Prenja prodire u unutrašnjost zemljišta i ne dotiče u riječno korito, tako da pogotovo u ljetnim mjesecima ne postoji dovoljan i stalan dotok vode.

Studija je pokazala da na osnovu količine vode, pada riječnog korita (5,54%) i kanjonastog izgleda korita, rijeka Doljanka ima dovoljan hidropotencijal za izgradnju mini i srednjih HE sa ukupnim energetske potencijalom od 8231 kW, odnosno 8,2 MW ili izraženo u jedinicama energije 72,1 GWh. Studijom su predviđene 4 MHE (MHE Kraje, 248 kW, MHE Ilijina Gruda 816 kW, MHE Kosne Luke 658 kW, MHE Zlate 511 kW, te HE na ušću rijeke Doljanka u urbanom području grada Jablanica sa vodnom akumulacijom.

Ne postoji studija iskorištenosti vjetropotencijala kao i solarne energije Općine Jablanica, te je obzirom na relativno veliki broj sunčanih sati i povoljne vjetrove neophodno istu izraditi. Za poboljšanje toplinske energetske efikasnosti potrebno je izvršiti toplifikacija grada, posebno kolektivnih stambenih objekata i stambenih kompleksa kroz zajedničku ili pojedinačnu ugradnju kotlovnica ili osposobljavanje postojećih sa ugradnjom kvalitetnih izolacionih fasada na istim objektima.

IV. 1.8. Prostorno planska dokumentacija

Postojeći Prostorni plan kao temeljni dokument za sistemsko i odgovorno upravljanje prostorom je urađen 80-ih godina prošlog vijeka i naravno da je u skoro svim svojim elementima prevaziđen i neupotrebljiv, odnosno ograničavajući faktor u smislu razvoja. U cilju rješavanja ovog problema 2010. godine Općina Jablanica je donijela Odluku o Pristupanju izradi Prostornog plana općine Jablanica za period 2012-2022.godine.

U cilju poboljšanja stanja upravljanja prostorom 2008. godine Općina Jablanica donijela je Izmjenu prostornog plana Jablanica za lokalitet K.O. Risovac i Sovići u cilju omogućavanja razvoja ovog dijela općine – definisano istražno polje rude gipsa i omogućen razvoj Risovca kao sportsko-turističkog središta. U 2010. godini usvojen je novi Urbanistički plan Jablanica.

Potrebno je sada sve planove nižeg reda usaglasiti sa Urbanističkim planom Jablanica.

Centar Općine - urbano središte Jablanice, prema pretpostavkama Urbanističkog plana predviđeno je za cca 10.000 stanovnika. Sekundarni centri - Ostrožac, Glogošnica i Doljani prema pretpostavkama Urbanističkog plana predviđeni su sa koncentracijom stanovnika od 2.000-2.500 stanovnika, naselje Slatina do 1.000 stanovnika. Svi sekundarni centri Općine su prostorno relativno prihvatljivo raspoređeni, s naglaskom prema kotlini Neretve, odnosno Jablaničkog i Grabovičkog jezera. Izuzetak je sekundarni centar Doljani. Njegova lokacija, postavljena istočno u području planinskih masiva Čvrsnica-Čabulja, i relativno udaljeno od urbanog centra Općine, treba da u mnogim funkcijama zadovolji znatan broj sela Doljanske doline i visoravni Risovac. Ovaj centar treba posebno "pomoći" u razvoju.

Poseban problem upravljanja prostorom je niz ograničavajućih faktora od koji ćemo nabrojati samo najizraženije: 2 velike hidroakumulacije, 2 brze saobraćajnice-magistralne ceste kroz gradski centar, elektroenergetski objekti – razvodna postrojenja, dalekovodi visokog napona, eksploataciona i istražna polja gabra, zaštićena područja – NP „Prenj, Čvrsnica i Čabulja“ Park prirode Blidinje, zaštitni koridori i ograničenja u korištenju teritorije općine. Postojanja svega naprijed navedenog je dovelo do činjenice da mali procenat teritorije općine je u stvarnoj nadležnosti općine.

ZAKLJUČCI:

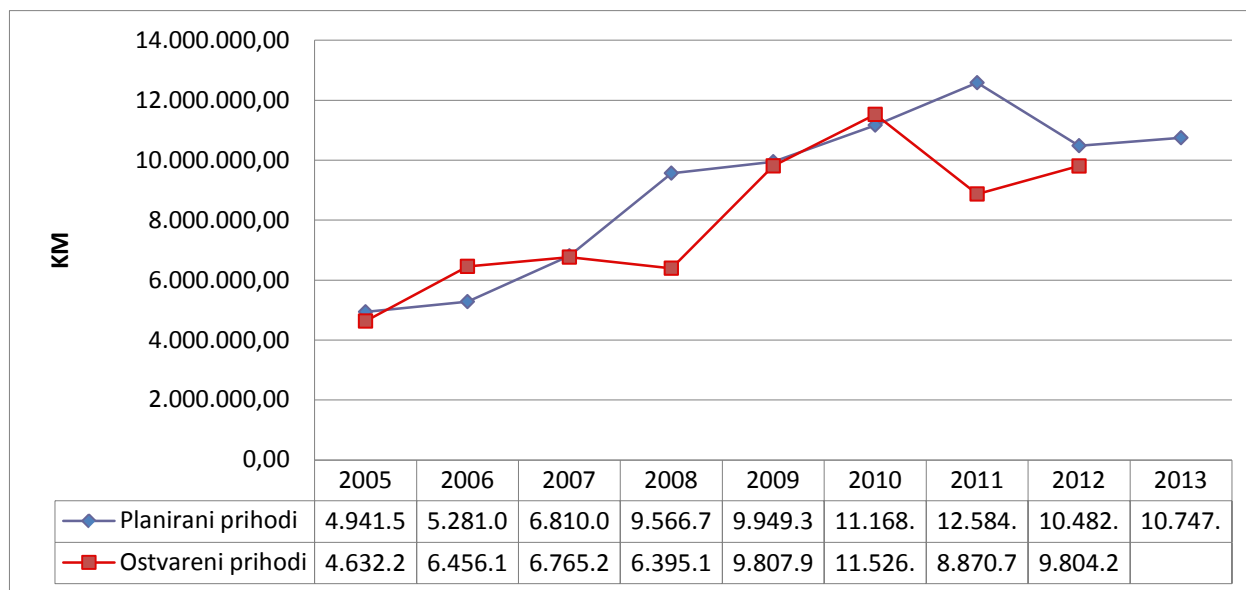
Radi smanjivanja štetnog utjecaja na okoliš treba nastaviti provođenje odgovarajuće mjere prevencije i zaštite koje bi smanjile zagađenje vode, te provesti mjerenje onečišćenja zraka, tj. emisiju štetnih plinova, te druge štetne utjecaje na okoliš. Unapređenja u sektoru okoliša imaju značajnu funkciju u zaštiti prirodnog naslijeđa, zelenila i očuvanju biološkog diverziteta, kao i promoviranju proizvodnje i potrošnje u funkciji efikasnog korišćenja resursa.

Mjere koje bi doprinjele poboljšanju stanja okoliša su:

- Podizanje ekološke svijesti;
- Smanjenje emisije zagađivača zraka uz poboljšanje energetske efikasnosti;
- Poboljšanje kvaliteta vode i snabdijevanja vodom;
- Smanjenje emisije štetnih tvari u komunalnim otpadnim vodama;
- Poboljšanje čistoće grada (uključujući: nastavak ozelenjavanja gradskih površina i povećavanje pješačkih zona, prikupljanjem krutog otpada, sanacijom divljih deponija) i smanjenje devastacije zemljišta izazvanog površinskim kopovima, uređenje vodotoka Neretve od brane hidroakumulacije Jablaničkog Jezera do ušća rijeke Doljanjke i osiguranje biološkog minimum protoka vode;
- Uvođenje institucionalnog monitoringa sa efikasnim sankcijama u provođenju postojeće zakonske regulative iz oblasti okoliša.

IV. 1.9. Budžet

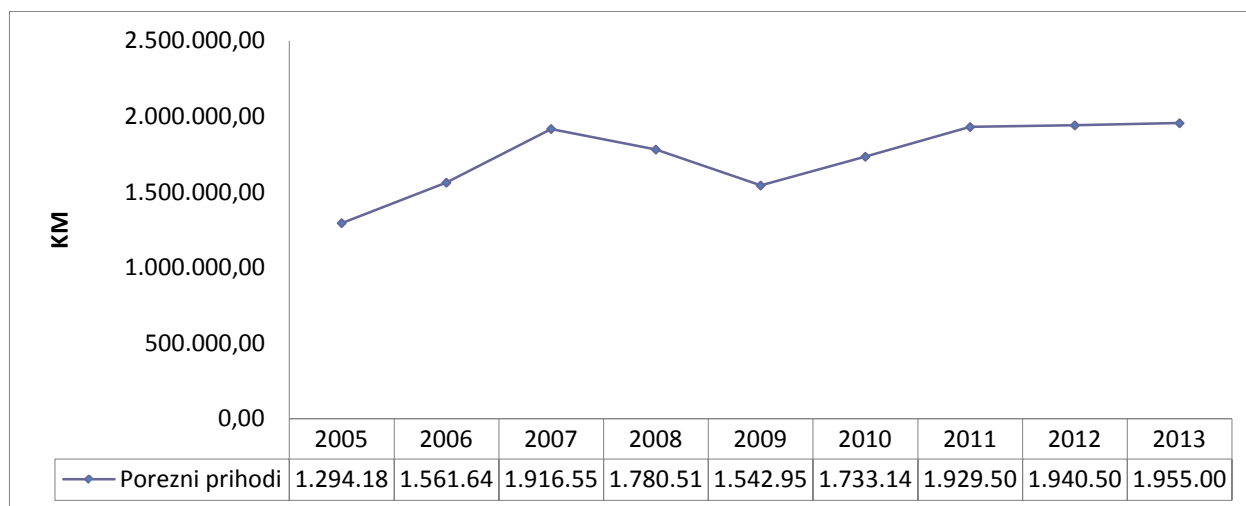
IV. 1.9.1. Pregled planiranih i ostvarenih prihoda

Slika 70. Planirani i ostvareni prihodi 2005-2013⁷¹

Prihodi budžeta Općine Jablanica u 2012. godini iznosili su 9.804.200,00 što je za 211 % više u odnosu na 2005. godinu. Povećanje ovih prihoda nastalo je usljed donošenja federalnog zakona o hidroakumulacijama vezanog za nadoknadu izgubljenih resursa i nadoknade višegodišnjih šteta na teritoriji općine Jablanica nastalom izgradnjom HA objekata.

IV. 1.9.2. Kretanje poreznih prihoda

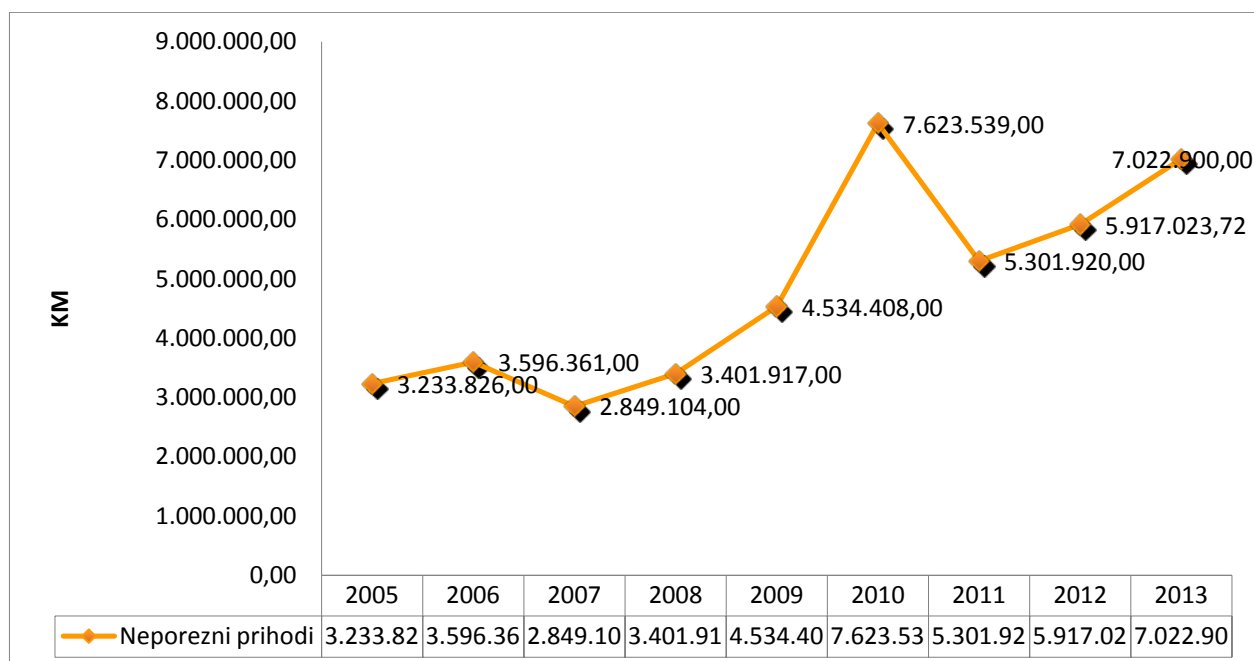
Slika 71. Porezni prihodi⁷²

U strukturi ukupnih prihoda budžeta, 19,79. %, su porezni prihodi. U okviru poreznih prihoda, najveće učešće imaju prihodi od indirektnih poreza sa jedinstvenog računa i čine 61 % poreznih prihoda.

⁷¹ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

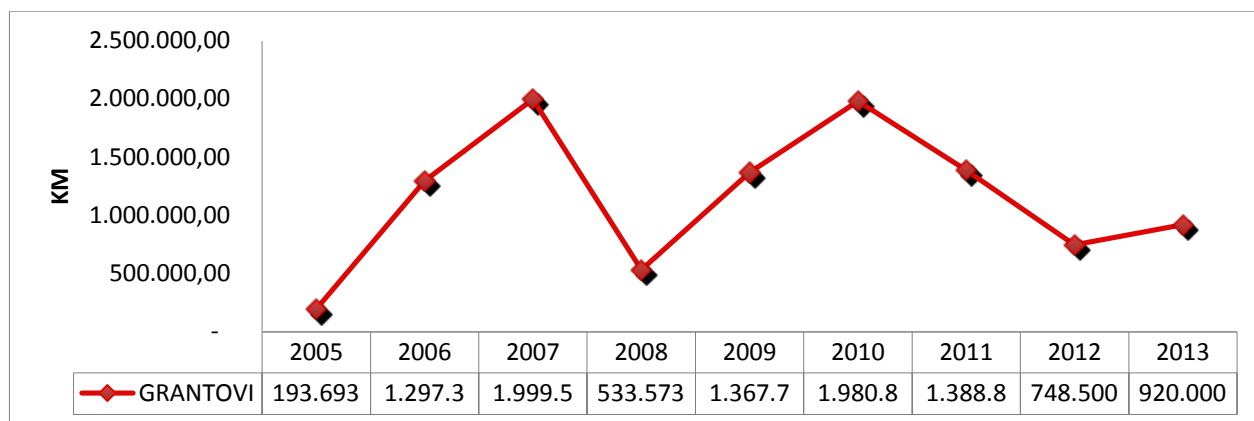
⁷² Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

IV. 1.9.3. Kretanje neporeznih prihoda

Slika 72. Neporezni prihodi⁷³

Kod svih ostalih vrsta poreza, prihodi ostvareni od hidroakumulacija se kreću u rasponu od 65 do 85 % u vremenskom period od 2005. do 2012. godine. Neporezni prihodi ukupno su veći za 182 % po izvršenju u posmatranom period. Uzrok ovom povećanju su povećane naknade po zakonu o hidroakumulacijama koje ostvaruje općina Jablanica.

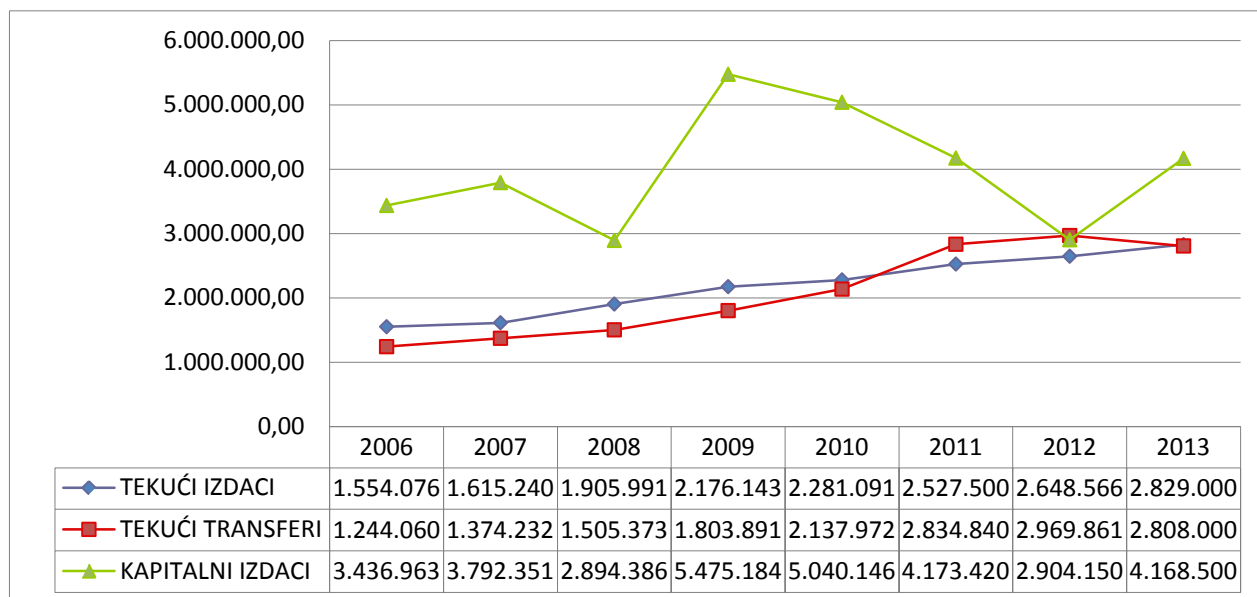
IV. 1.9.4. Kretanje grantova

Slika 73. Grantovi⁷⁴

Na ime izdataka za posebne namjene-grantovi koji se kreću oko 7,6 % u 2012. godini koje čine grantovi viših nivoa, javnih preduzeća i ostali grantovi. Ovi grantovi imaju oscilaciju i isti zavise od finansijskih kapaciteta viših nivoa vlasti koji se sve više umanjuju. U strukturu ovih grantova najveće učešće imaju grantovi od strane Elektroprivrede BiH, koji su po osnovu zaostalih obaveza iz ranijih perioda, a po osnovu izgradnje hidroakumulacije jablaničkog i grabovičkog jezera.

⁷³ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica⁷⁴ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

IV. 1.9.5. Kretanje kapitalnih i administrativnih izdataka

Slika 74. Kapitalni, tekući izdaci i transferi za period 2006-2013⁷⁵

Ukupna budžetska potrošnja, kao i budžetska sredstva u trendu su rasta iz godine u godinu. U 2012. godini u odnosu na 2006. godinu ostvaren je porast za 70 %, na tekućim izdacima. Godišnja povećanja su se kretala od 3 do 17 % u zavisnosti od posmatrane godine. Najveće povećanje je bilo 2008. godine kada je izvršeno povećanje neto plata zaposlenika općine Jablanica, u skladu sa zakonskim rješenjima koja tretiraju ovu oblast. Sredstva utrošena za plaće, naknade troškova zaposlenih i izdatke za materijal i usluge, neophodne za funkcionisanje organa uprave, čine 27 % općinskog budžeta u 2012. godini. Taj raspon se kreće od 20 do 30 %, i isti su 2008. godine bili 39 % dok su 2010. godini bili nešto manji od 20 %. Tekući transferi u 2012. godini su za 238 % veći nego u 2006. Transferi su se kretali oko 20 % općinskog budžeta, da bi 2011. godine imali skok na 30 % gdje se i sada zadržavaju. Kapitalni izdaci su činili oko 50 % svih budžetskih sredstava. Ovaj trend je opao u 2012. godini kada je izvršenje budžeta u kapitalnim projektima **bilo na 30 % ukupnog budžeta. Strogo primjenom zakona i propisa u ovoj oblasti ima prostora za planiranje realnije fiskalne strategije, zasnovane na čvršćim ograničenjima javne potrošnje, a u isto vrijeme potrebno je napraviti značajne iskorake u mjerama i aktivnostima koji će dovesti do povećanja i jačanja fiskalnih kapaciteta.** U sporedbi sa drugim općinama koje učestvuju u projektu, općina Jablanica ima relativno nizak udio troškova za plaće i naknade zaposlenima i materijalne troškove poslovanja općinske administracije u ukupnim rashodima 27 %. Zakonom o izdvajanju i usmjeravanju dijela prihoda preduzeća ostvarenog korištenjem hidroakumulacionih objekata općina Jablanica dobiva naknadu od JP EP BIH koja se kreće oko 4.500.000,00 KM.

Iz analiza prihoda općine Jablanica u posljednjih 10 godina vidimo da su porezni prihodi u prosjeku rasli po godišnjoj stopi od 9,37%.

Godišnje stope rasta (pada) prihoda značajno osciliraju svake godine i to u rasponu od (-20%) do 47,4% u 2006. godini. Prosječni godišnji poreski prihodi u posljednjih 10 godina iznose 4.472.051,00 KM. Neporeski prihodi nisu ništa stabilniji i imaju velike oscilacije u smislu godišnje stope rasta (pada) prihoda koji se kreće od (-43,57%) do 93,14%. Prosječni godišnji neporeski prihod u posljednjih 10 godina iznosi 2.495.904,00 KM, a godišnja prosječna stopa rasta ovih prihoda 0.21% (kada eliminiramo outliere).

⁷⁵ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Poreski prihodi (KM)	842,82 8	1,068,8 43	1,226,8 01	1,596,5 01	1,955,2 47	1,817,7 24	1,543,7 12	1,733,1 94	1,930,0 00	1,710,6 82
Godisnji rast poreskih prihoda (%)		26.82	14.78	30.14	22.47	-7.03	-15.07	12.27	11.36	-11.36
Neporeski (KM)	2,834,8 56	3,483,1 94	3,211,2 13	3,561,5 03	2,810,4 10	4,043,8 07	4,534,4 08	7,623,5 39	5,301,9 20	5,220,5 41
Godisnji rast neporeskih prihoda (%)		22.87	-7.81	10.91	-21.09	43.89	12.13	68.13	-30.45	-1.53
Tekući grantovi (KM)	200,87 0	43,058	193,69 3	1,297,3 61	1,999,5 66	533,57 3	1,367,7 51	1,980,8 74	1,388,8 00	692,40 2
Godišnji rast tekući grantovi (%)		-78.56	349.84	569.80	54.13	-73.32	156.34	44.83	-29.89	-50.14
Ostali prihodi (KM)	-	-	517	738	-	-	2,362,0 51	188,93 7	250,00 0	1,115,1 12
Godisnji rast ukupnih prihoda (%)		18.47	0.82	39.38	4.78	-5.47	53.37	17.52	-23.04	-1.49
Ukupno (KM)	3,878, 554	4,595, 066	4,632, 581	6,456, 714	6,765, 279	6,395, 068	9,808, 075	11,52 6,669	8,870, 671	8,738, 674

Tabela. 15. Ukupni prihodi u općini Jablanica u posljednjih 10 godina

“**Neporeski prihodi** su rasli prosječnom godišnjom stopom od 10,78%. U posljednje dvije godine je došlo do pada ovih prihoda od 30,45% u 2011. i 1,53% u 2012. godini. Kada su u pitanju projekcije ukupnih prihoda u 2014-2016 one su date u Dokumentu okvirnog budžeta 2014-2016. Projekcije prihoda od indirektnih poreza urađene su od strane Jedinice za makroanalize (OMA), Uprave za indirektno oporezivanje.

Procjenjuje se pad ovih prihoda u 2014. za 17 % u odnosu na procjenu za 2013. godinu, u 2015. procjenjuje se porast ovih prihoda za 11% u odnosu na 2014. godinu, te porast za 3% u 2016. godini u odnosu na projekciju za 2015. godinu.

Prihodi od poreza na imovinu

Procjena je da će se prihodi od poreza na imovinu zadržati na istom nivou za sve godine tj. 2014. – 2016. godine.

Prihodi od direktnih poreza

Prihodi od poreza na dohodak su planirani u iznosu od 450.000,00 KM za 2013. godinu i prema procjeni ovi prihodi će rasti 3% u 2014. godini u odnosu na procjenu za 2013. godinu, dok je procjena da će u 2015. i 2016. godini rasti po 5%.

Neporezni prihodi

Očekivani ukupni iznos ovih prihoda u 2013. iznosi 6.882.900,00 KM. Ubiranje ovih prihoda u 2014. planirano je u nešto većem iznosu u odnosu na 2013.godinu, dok je procjena da će ovi prihodi u 2015. i 2016. godini ostati na istom nivou.

Ovi prihodi se sastoje od: prihoda od prava na eksploataciju prirodnih resursa, prihoda od legalizacije i prodaje zemljišta, prihoda od naknade za korištenje građevinskog zemljišta, prihoda po osnovu prirodnih

pogodnosti-rente, prihoda od korištenja hidroakumulacionih objekata, komunalnih naknada, ostalih općinskih naknada te ostalih neporeznih prihoda.

Procijenjeni prihodi od naknade za korištenje građevinskog zemljišta iznose po 550.000,00 KM za sve tri godine. Ovaj iznos je procijenjen na osnovu izdatih rješenja za poslovne prostore.

Prihodi po osnovu legalizacije procijenjeni su u iznosu od po 1.000.000,00 KM što predstavlja 70% ukupnog iznosa po izdatim rješenjima. Ovaj iznos je umanjen iz razloga što je pretpostavka da se zbog otežane naplate neće moći naplatiti sva izdata rješenja. Ovaj iznos se planira u manjem iznosu nego što je planirano DOB-om i za 2014. godinu usljed izmjena općinskih propisa koji preciziraju ove naknade.

Komunalne naknade u iznosu od po 500.000,00 KM za svaku godinu je procijenjena na bazi sistematizovanih podataka. Naknada za zemljište, uređenje građevinskog zemljišta i za rentu procijenjeni su na bazi dosadašnjeg iskustva.”⁷⁶

Pored pretpostavki i projekcija za period 2014-2016. godine koje su preuzete iz Dokumenta okvirnog budžeta – proračuna Općine Jablanica, u projekcijama za naredne 2 godine predviđen je godišnji rast poreznih prihoda od 5%. Ostali prihodi su zadržani na razini prihoda 2016. godine kako su predviđeni u Dokumentu okvirnog budžeta – proračuna Općine Jablanica za period 2014-2016. godina.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Porezni prihodi	1,950,000.00	1,795,000.00	1,899,000.00	1,959,000.00	2,056,950.00	2,159,797.50
Neporezni prihodi	6,882,900.00	6,863,200.00	7,639,000.00	7,636,000.00	7,636,000.00	7,636,000.00
Tekuci transferi	1,400,000.00	400,000.00	500,000.00	600,000.00	600,000.00	600,000.00
Kapitalni primitci	526,000.00	460,000.00	150,000.00	150,000.00	150,000.00	150,000.00
Ukupo (KM)	10,758,900	9,519,200	10,188,000	10,345,000	10,442,950.	10,545,797.

Tabela. 16. Projekcija prihoda općine Jablanica u narednom periodu

Ukupni procijenjeni rashodi za period 2014-2018 u prosjeku godišnje iznose oko 10,000,000 KM.

Od tog iznosa, za kapitalne projekte, na godišnjoj razini se može izdvojiti oko 3,000,000 KM.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Tekući izdaci	2,741,000	2,626,000	2,887,000	2,933,000	2,933,000	2,933,000
Tekući transferi	2,795,500	2,837,600	2,766,700	2,783,900	2,783,900	2,783,900
Kapitalni transferi	4,317,500	3,246,300	3,740,000	4,170,000	4,000,000	4,000,000
Izdaci za kamate	132,500	100,500	68,600	37,800	37,000	37,000
Izdaci	750,500	678,800	676,700	371,800	300,000	300,000
Tekuce reserve	30,000	30,000	50,000	50,000	50,000	50,000
Ukupno	10,767,000	9,519,200	10,189,000	10,346,500	10,103,900	10,103,900

Tabela. 17. Projekcija rashoda općine Jablanica u narednom periodu

IV. 1.9.6. Kreditna zaduženost

Gradovi i općine mogu se dugoročno zadužiti ukoliko u vrijeme odobrenja zaduženja iznos servisiranja duga koji dospijeva u svakoj narednoj godini, uključujući i servisiranje za predloženo novo zaduženje i sve zajmove za koje su izdate garancije grada i općine, ne prelazi 10% prihoda ostvarenih u prethodnoj godini.

⁷⁶ Izvor: Dokument okvirnog budžeta – proračuna Općine Jablanica za period 2014-2016. godina.

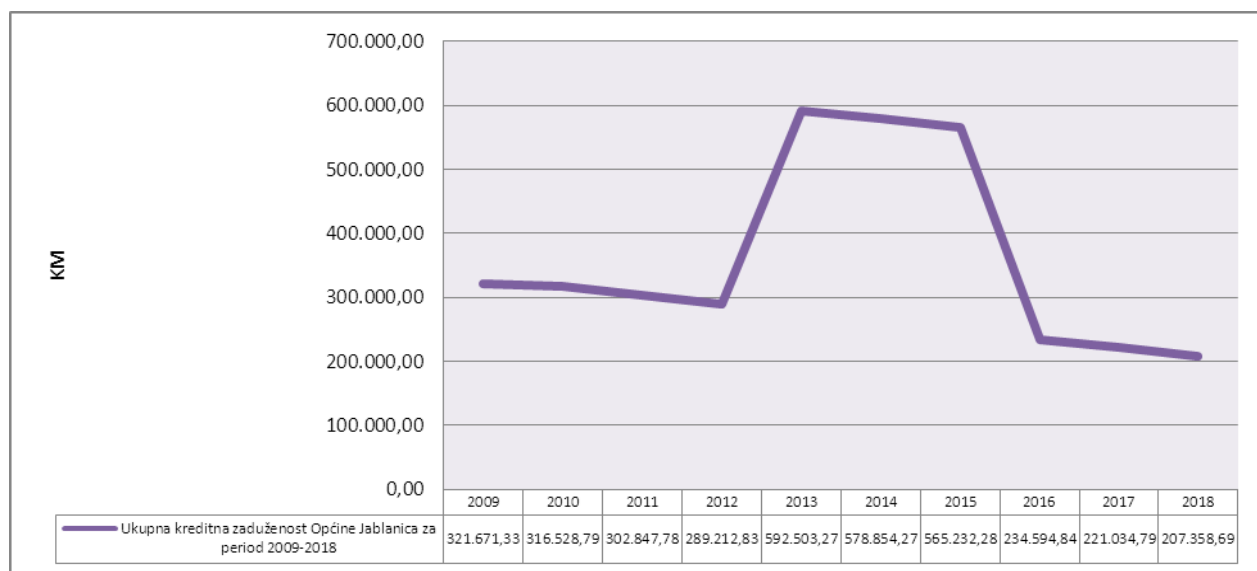
Sposobnost zaduživanja općine računamo po formuli:

ukupni godišnji tekući prihodi - ukupni godišnji tekući rashodi - godišnja isplata postojećih dugova = neto tekući suficit (deficit)

Odnos neto tekućeg suficita i predviđene rate konkretnog duga je pokazatelj kreditne sposobnosti jedne opštine.

Radi izračuna neto suficita (deficita) prilagođavamo tekuće prihode i tekuće rashode na način da: (i) tekuće prihode proračuna umanjujemo za kapitalne transfere i donacije, naknade za uređenje zemljišta i jednokratnog zakupa zemljišta, a (ii) tekuće rashode umanjujemo za kapitalne transfere, kapitalne subvencije javnim preduzećima i troškova kamate.

Općina Jablanica je koristila kreditno zaduženje radi finansiranja kapitalnih projekata vodovod Zlate, sportska dvorana i za finansiranje deficita. U narednom grafikonu mogu se vidjeti iznosi zaduženja za navedene namjene.

Slika 74. Ukupna kreditna zaduženost Općine Jablanica za period 2009-2018⁷⁷

To znači da ukupne otplate tekuće godine ne smiju preći 10% prihoda ostvarenih u predhodnoj godini. Kreditni potencijal općine će biti poboljšán u 2016. godini kada bi općina Jablanica mogla raspolagati sa sredstvima, odnosno kada bi se mogla zadužiti na iznos od 300.000,00 KM godišnje.

⁷⁷ Izvor: Dokumentacija Općine Jablanica

IV. 2. STRATEŠKO FOKUSIRANJE

SWOT analiza predstavlja most između sadašnjeg stanja, koje je utvrđeno analizom i željenog budućeg stanja koje se definiše strateškim planom razvoja.

Najvažnije snage općine Jablanica uključuju njen geoprometni položaj, odnosno dobru saobraćajnu povezanost sa centrima kao što su Sarajevo i Mostar, blizinu luke Ploče, bogato kulturno historijsko nasljeđe, prvenstveno Muzej „Bitka za ranjenike na Neretvi”, prirodna bogatstva, poput arhitektonsko-građevinskog kamena gabra, poznate gastro ponude jablaničke jagnjetine s raznja, potencijala planina, jezera za razvoj svih oblika turizma, certificirane lokalne uprave, brojnog NVO sektora.

Sa druge strane, najvažnije slabosti, prepreke i ograničenja uključuju nepovoljne demografske trendove, nedovršene infrastrukturne radove izgradnje prečištača otpadnih voda, odnosno završetak i puštanje u rad prečištača. Slabosti naše općine su i nedovoljna nadležnost općine u gospodarenju prirodnim resursim, nedovoljan stepen finalizacije proizvoda u industriji kamena, neuvezanost obrazovnog sistema i potreba tržišta rada, nedovoljna uvezanost poljoprivredne proizvodnje i otkupa, odnosno tržišta, nedovoljna iskorištenost turističkih potencijala. Također slabosti općine Jablanica su barijere za privlačenje investicija – nepripremljena prostorno planska dokumentacija za potrebe investitora, mala dostupnost zemljišta za gradnju, nepostojanje katastra podzemnih instalacija. Većina navedenih slabosti su posljedice loše ekonomske situacije koja je produbljena globalnom ekonomskom krizom Jablanicu učinila sredinom sa visokom stopom nezaposlenih lica. Slabosti na koje se može utjecati direktnim intervencijama su nepostojanje prostorno-planske dokumentacije, nizak nivo ekološke svijesti, nedovršena infrastruktura. Ove slabosti bi trebalo minimizirati ili potpuno eliminisati kako bi se konkurentske prednosti iskoristile na najbolji mogući način.

Najvažnije mogućnosti, koja omogućavaju i olakšavaju realizaciju razvoja konkurentskih prednosti općine Jablanica su buduće investicije u izgradnju koridora V c i priključka za Jablanicu, očekivani projekti gradnje mini i male hidrocentrale, kao i poboljšanje uspostavljene saradnje sa komunom Vejle, Paraćinom, Gevgelijom i općinom Bašiskele u zajedničkim projektima, učešće u regionalnim projektima od zajedničkog interesa u oblasti turizma, uključenje u programe i potpore državnih, entitetskih i kantonalnih institucija, uključivanje jablaničana iz dijaspore u razvojne projekte, aktiviranje neaktivnih privrednih kapaciteta, regionalno povezivanje na infrastrukturnim i projektima zaštite okoliša. Također mogućnosti se ogledaju u razvoju zimskog turizma, sportsko-rekreativnog turizma, i s njima povezane proizvodnje zdrave hrane. Ove prilike, bi trebalo maksimalno iskoristiti da bi se i konkurentske prednosti realizovale na najbolji mogući način.

Među najvažnije prijetnje za razvoj opštine Jablanica mogu se ubrojiti politička nestabilnost u zemlji i regiji nedovoljno stimulativan pravni i finansijski okvir u BiH koji odvraća strane ulagače, nedovoljna koordinacija lokalne, entitetske i državne vlasti, barijere i isprepletenost nadležnosti, a naročito na polaganje prava na prirodne resurse lokalnih zajednica, neadekvatna zastupljenost općine u projektima strateškog razvoja Kantona, regije i Federacije i to u oblasti poduzetništva, turizma, poljoprivrede, ekologije, nedovoljna pomoć viših nivoa vlasti općini u stvaranju uslova za obnovu i održivi povratak stanovništva, loša provedba, slabi efekti i nedovršen proces privatizacije preduzeća Granit, postojanje minskih polja na području općine, sporo usvajanje standard EU. Ove prijetnje mogu dovesti do opadanja konkurentnosti i usporavanja privrednog i društvenog razvoja, te ugroziti ostvarenje mogućnosti. Zato ih je, slično kao i slabosti, potrebno minimizirati ili ako je moguće potpuno eliminisati.

SNAGE

- ✓ Povoljan geoprometni položaj:
 - Raskrsnica magistralnih cestovnih puteva prema sjeveru, zapadu i jugu (tzv. jablanički Y)
 - Blizina priključka na budući koridor Vc,
 - dostupnost željezničkog saobraćaja i aerodroma Mostar i Sarajevo,
 - blizina turističkih destinacija u regionu,
 - blizina univerzitetskih centara Sarajevo, Mostar,
- ✓ Izgrađen imidž općine Jablanica kroz:
 - Kulturno historijsko naslijeđe - Muzej „Bitka za ranjenike na Neretvi”,
 - Proizvodnja i prerada arhitektonsko-građevinskog kamena gabra (industrija Granita),
 - Proizvodnja električne energije (Hidroelektrane na Neretvi),
 - Tradicionalno jelo - „Jablanička jagnjetina s ražnja”
- ✓ Dostupni prirodni resursi (AG kamen: granit-gabro i metamorfozirani krečnjak, gips, magnetitna željezna ruda, šljunak, hidropotencijal, šume, pašnjaci, ljekovito bilje, sunce, pitka voda, nezagađeno tlo)
- ✓ Postojanje iskustava u oblasti eksploatacije i obrade kamena
- ✓ Zadovoljavajući nivo urbanizacije užeg gradskog područja (dostupnost priključenja na instalacije, uređene parkovske površine, djelimično uređeni trotoari..)
- ✓ Očuvane i raznolike prirodne ljepote, bogato kulturno-istorijsko naslijeđe, brojnost vodotoka, atraktivnost planina Prenj i Čvrsnica
- ✓ Značajan nivo općinskog budžeta u odnosu na broj stanovnika
- ✓ Izgrađeno partnerstvo između javnog i privatnog sektora i podrška općine Jablanica razvoju malog i srednjeg biznisa (stimulacije od strane općine)
- ✓ Lokalna uprava usklađena prema ISO 9001:2000
- ✓ Brojnost udruženja i uključenost civilnog sektora u izradu strateških planova
- ✓ Značajna podrška Općine Jablanica u stipendiranju đaka i studenata

SLABOSTI

- ✧ Nepovoljni demografski trendovi (negativan prirodni priraštaj, napuštanje sela)
- ✧ Visoka stopa nezaposlenosti, rad na crno, siva ekonomija
- ✧ Neefikasno i nefunkcionalno razvijena infrastruktura:
 - magistralni putevi prolaze kroz grad,
 - nedovršena kanalizaciona mreža fekalnih i oborinskih voda u mjesnim zajednicama,
 - nedovršeni prečistači otpadnih voda,
 - neriješen problem toplifikacije grada,
 - nestabilno snabdjevanje električnom energijom u pojedinim mjesnim zajednicama,
 - neodgovarajuća sekundarna vodovodna mreža (azbestne cijevi)
- ✧ Nedovoljna nadležnost općine u gospodarenju prirodnim resursima
- ✧ Nedovoljan stepen finalizacije u industriji kamena
- ✧ Administrativne barijere za privlačenje investicija – nepripremljena prostorno planska dokumentacija za potrebe investitora, mala dostupnost zemljišta za gradnju, nepostojanje katastra podzemnih instalacija...
- ✧ Slaba razvijenost turističkog proizvoda (neuređen spomen kompleks, neiskorišteni resursi planina, jezera, rijeka, neadekvatan turistički marketing..)
- ✧ Bespravna gradnja uz obalu Jablaničkog jezera
- ✧ Slabo razvijena poduzetnička svijest i obučenost poduzetništva
- ✧ Mala sposobnost privrede da apsorbuje novu radnu snagu
- ✧ Nedovoljna uvezanost/organizovanost proizvodnje i otkupa proizvođača i otkupljivača
- ✧ Nedosljedna implementacija: Strategija razvoja poljoprivrede, Strategija razvoja turizma, Lokalni ekološki akcioni plan (LEAP)
- ✧ Slaba saobraćajna povezanost MZ-a i gradskog područja
- ✧ Nepovoljna vlasnička struktura u komunalnom preduzeću koje upravlja vodosnabdjevanjem i odvozom otpada
- ✧ Nerazvijen sistem integralnog upravljanja otpadom i svijest građana o potrebi očuvanja i zaštite okoliša: nema sanitarne deponije, nema selektiranja i reciklaže otpada, brojne divlje deponije, nedovoljna edukacija građana

MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
- Investicije u izgradnju koridora V c i priključka za Jablanicu - Očekivani projekti gradnje malih hidrocentrala - Aktiviranje neaktivnih privrednih kapaciteta - Razvoj zimskog turizma - Razvoj sportsko rekreativnog turizma - Učešće u regionalnim projektima od zajedničkog interesa u oblasti turizma - Proizvodnja eko hrane - Poboljšanje saradnje sa komunom Vejle, regijom Danske - članicom EU, Paraćinom – Srbija, Gevgelijom – Makedonija, Bašiskele – Turska u zajedničkim projektima i aplikacijama prema EU institucijama - Uključenje u Programe i potpore državnih, entitetskih i kantonalnih institucija - Uključivanje jablaničana iz dijaspeore u razvojne projekte - Regionalno povezivanje na infrastrukturnim i projektima zaštite okoliša	✗ Politička nestabilnost u zemlji i regiji (ustavno uređenje zemlje, nesinhronizirani zakoni, nepovoljan politički ambijent, otvorena pitanja BiH i susjednih država) ✗ Nedovoljno stimulativan pravni i finansijski okvir u BiH odvraća strane ulagače (nesigurnost za investitora) ✗ Nedovoljna koordinacija lokalne, entitetske i državne vlasti, barijere i isprepletenost nadležnosti a naročito na polaganje prava na prirodne resurse lokalnih zajednica ✗ Neadekvatna zastupljenost općine u projektima strateškog razvoja Kantona, Regije i Federacije u oblasti poduzetništva, turizma, poljoprivrede, ekologije ✗ Nedovoljna pomoć viših nivoa vlasti općini u stvaranju uslova za obnovu i održivi povratak stanovništva ✗ Loša provedba, slabi efekti i nedovršen proces privatizacije preduzeća Granit ✗ Postojanje minskih polja na području općine

IV. 2.1. Strateški fokusi

Socio-ekonomska i SWOT analiza ukazuju na sljedeće strateške fokuse općine Jablanica:

- Kreiranje povoljnog i poticajnog poslovnog ambijenta za razvoj MSP i stvaranje preduslova za iskorištavanje mineralnih sirovina, prvenstveno jablaničkog gabra i razvoj poljoprivrede
- Razvoj poslovne, komunalne infrastrukture i općinske administracije u službi građana, privrede, mladih.
- Razvoj kulturno historijskog i prirodnog nasljeđa, turizma
- Unapređenje kvaliteta života, rada i odmora s ciljem razvoja Jablanice kao mjesta ugodnog življenja

IV. 3. VIZIJA I STRATEŠKI CILJEVI RAZVOJA

Vizija općine Jablanica je definisana sljedećom rečenicom: “Mjesto trajne inspiracije humanosti, izvrsnosti u obradi kamena, bogatog kulturno-historijskog i prirodnog nasljeđa, prepoznatljive gastronomske ponude – čarolija Neretve, sunca i kamena – MOJA JABLANICA”

Vizijom se želi prikazati željena pozicija općine Jablanica u dijelu obrade kamena kao i u dijelu iskorištavanja bogatog kulturno historijskog nasljeđa. Iz vizije općine Jablanica se prepoznaju osnovne smjernice razvoja općine, odnosno strateški ciljevi. Definisana su četiri strateška cilja.

IV. 3.1. Strateški cilj 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede

Analiziranjem problema kada je u pitanju kreiranje povoljnog i poticajnog poslovnog ambijenta za razvoj MSP, utvrđeno je da resurse treba usmjeriti na razvoj sektora MSP, snažnu institucionalnu podršku razvoju poduzetništva, stvaranje preduslova za efikasnije privlačenje investitora, te stvaranje preduslova za iskorištavanje prirodnih resursa, prvenstveno arhitektonsko građevinskog kamena, a onda i rudnog bogatstva i drugih resursa, a u cilju povećavanja broja zaposlenih, što će se direktno odraziti na ekonomski rast i razvoj i naravno smanjenje siromaštva. Naprijed navedena ulaganja moraju biti praćena ulaganjima u razvoj ljudskih resursa i stvaranje kvalifikovane radne snage.

Zbog evidentnog nedostatka kvalitetne radne snage ovim ciljem se želi osnažiti obrazovni sistem sa kojim se može pokrenuti proces izgradnje sistema cjeloživotnog učenja koji bi omogućili brzo prilagođavanje radne snage potrebama tržišta.

Fokusiranje općine treba da bude i inteziviranje poljoprivredne proizvodnje kao porodičnog biznisa, proizvodnja organske hrane. Proizvodnja hrane omogućava seoskom stanovništvu samozapošljavanje na svom porodičnom imanju i ostanak na selu, što je moglo bi se reći jedan od ciljeva ove strategije. Jedan od najvećih problema sa kojim se danas poljoprivreda suočava jest tržište i plasman poljoprivrednih proizvoda. Kao jedno od mogućih rješenja jeste povezivanje poljoprivredne proizvodnje sa ugostiteljima i trgovcima, koje bi na temelju potpisanih sporazuma o količinama, kvaliteti i dinamici isporuke bili u mogućnosti prodati, kroz svoje objekte, poljoprivredne proizvode proizvedene u općini Jablanica. Ovo je danas jedan od najkvalitetnijih načina rješavanja prodaje poljoprivrednih proizvoda.

IV. 3.2. Strateški cilj 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava

Prostorni plan općine je strateški dokument kojim se treba definisati poslovna infrastruktura, odnosno kojim se dugoročno trebaju predvidjeti zemljišta pogodna za industriju, čime se povećava konkurentnost i privlačnost investitora. Izgradnjom poduzetničkih zona općine žele potaknuti razvoj privrede na svom području, riješiti prostorne probleme poduzetnika i poticati buduće poduzetnike na ulaganje. Prvi korak u tom procesu je obezbjeđenje zemljišta, za bar dvije nove poslovne zone, priprema projektne dokumentacije, kako bi projekti biti pripremljeni na način da mogu biti predloženi za finansiranje.

I pored značajnog potencijala gradskog područja u smislu dosta razvijene infrastrukture moglo bi se reći da ipak nije dovoljna i treba je dopunjavati i nije razvijena u mnogim seoskim područjima. Naime iako nam podaci SEA govore da je veliki dio površine općine Jablanica pokriven saobraćajnom infrastrukturom, još uvijek je potrebno raditi na povezivanju naselja asfaltiranjem novih površina i puteva.

I pored 100 % pokrivenosti domaćinstava mrežom električne energije, problem predstavljaju loše niskonaponske prilike i dotrajala niskonaponska mreža, što zahtijeva izgradnju, modernizaciju i rekonstrukciju distributivne mreže koja bi zadovoljila potrebe korisnika.

Također resurse općine je potrebno usmjeriti na rekonstrukciju sekundarne vodovodne i kanalizacione mreže.

Lokalna uprava mora postati lider svih procesa i promjena na području općine kroz implementaciju kvalitetnih projekata razvoja, korištenju prirodnih resursa, kreator imidža, mjesta poželjnog za život, rad, investiranje, i dalje inicijator jačanja saradnje sa NVO sektorom i MZ, a sve u cilju sveukupnog bržeg razvoja. Pravac razvoja je da općinska uprava težište u svom radu ubuduće mora imati na jačanju ljudskih i tehnoloških potencijala, uvođenje jednog od sistema "servisa građana" implementacija e-governmenta (elektronske vlade) i aktivnog uključivanja u projekte prilagođavanja prema evropskim normama i izazovima. U cilju dostizanja efikasne i efektivne javne uprave neophodno je povećanje ulaganja u kontinuirano tehničko opremanje i informatizaciju.

IV. 3.3. Strateški cilj 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine

Značajno kulturno istoriskog i prirodnog nasljeđa, potencijali za razvoj turizma, predstavljaju jednu od najvažnijih komparativnih prednosti općine Jablanica koje bi tek trebalo na najbolji način iskoristiti. Domaći i međunarodni turisti Jablanicu doživljavaju kao zanimljivu i iznad svega jedinstvenu turističku destinaciju s prepoznatljivim identitetom, ali sa nezadovoljavajućom turističkom infrastrukturom. Općina Jablanica bi u turizmu trebalo da računa na različite proizvode, izvedene iz bogate resursne osnove i strukture atrakcija, s ciljem da u turizmu bude zaposlena tokom cijele godine, a što se može postići vraćanjem u prijeratnu funkciju kompleksa Bitke za ranjenike na Neretvi, oživljavanjem jezera i planina u ljetnom period, razvojem zimskog turizma i poboljšavanjem usluga i gastro ponude jablaničkih restorana. Da bi se ovo ostvarilo građani Jablanice moraju da prihvataju turizam i turističku privredu kao važan faktor privrednog razvoja i dugoročnog ekonomskog prosperiteta ovog područja. Razvoj turizma nije moguće ostvariti bez kvalitetne infrastrukture i znanja, obrazovanja i novih tehnologija, odnosno njihovog prenosa svim akterima u turizmu. Kao srodna grana turizmu moguće je razvijati i trgovinu, a nezaobilazna je i poljoprivreda.

IV. 3.4. Strateški cilj 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja

Unapređenje kvaliteta života, rada i odmora s ciljem razvoja Jablanice kao mjesta ugodnog življenja podrazumjeva dodatna ulaganja u razvoj i poboljšanje obrazovne, zdravstvene, socijalne, kulturne i sportske infrastrukture. Raznolikost i bogatstvo kulturno istoriskog i prirodnog nasljeđe uz povezivanje civilnog i javnog sektora trebaju biti smjernice društvenog razvoja, a u pravcu stvaranja Jablanice mjestom ugodnog življenja. Jablanica svoje kapacitete i resurse treba usmjeriti na završetak sportske dvorane, izgradnju i unapređenje infrastrukturnih objekata u oblasti kulture (galerija, kino-pozorišna dvorana is l.), socijalne zaštite (proširenje staračkog doma, izgradnja objekta sigurne kuće i sl.) i obrazovanja. Takođe, evidentno je da na području općine postoji potreba za stalnim autobuskim linijama u posljepodnevnim satima koje će povezivati različite mjesne zajednice sa centrom općine.

V. SEKTORSKI RAZVOJNI PLANOVI

V.1. Plan lokalnog ekonomskog razvoja

V. 1.1. Sektorsko fokusiranje

SWOT analiza - ekonomski razvoj

Osnovna snaga općine Jablanica, koja može biti korištena u ekonomskom razvoju su njen geoprometni položaj, odnosno dobra saobraćajnu povezanost sa centrima kao što su Sarajevo i Mostar, blizinu luke Ploče, bogato kulturno historijsko nasljeđe, prvenstveno Muzej „Bitka za ranjenike na Neretvi”, prirodna bogatstva, poput arhitektonsko-građevinskog kamena gabra, izgrađeni hidroenergetski objekti i potencijal rijeke Doljanke, poznate gastro ponude jablaničke jagnjetine s raznja. Kod ekonomskog razvoja potrebno je uzeti u obzir i prilike koje se pružaju i koje će biti skoro na raspolaganju, a to su investicije u koridor V c, mogućnost ulaganja u energetske sektor, turizam.

Sa druge strane, općina treba da uloži napore na eliminisanju glavnih slabosti i pretnji koje se negativno odražavaju na ekonomiju. Slabosti naše općine su i nedovoljna nadležnost općine u gospodarenju prirodnim resursima, nedovoljan stepen finalizacije proizvoda u industriji kamena, neuvezanost obrazovnog sistema i potreba tržišta rada, nedovoljna uvezanost poljoprivredne proizvodnje i otkupa, odnosno tržišta, nedovoljna iskorištenost turističkih potencijala. Također slabosti općine Jablanica su barijere za privlačenje investicija – nepripremljena prostorno planska dokumentacija za potrebe investitora, mala dostupnost zemljišta za gradnju. One na koje se može utjecati direktnim intervencijama su nepostojanje prostorno-planske dokumentacije, nizak nivo ekološke svijesti, nedovršena infrastruktura. Prijetnja koja može ugroziti ekonomski razvoj Jablanice je neadekvatna privatizacija industrije granite kao i nedovoljna nadležnost općine u upravljanju prirodnim resursima.

Socio-ekonomska i SWOT analiza lokalnog ekonomskog razvoja ukazuju na nekoliko razvojnih fokusa općine Jablanica, a to su:

- Kreiranje povoljnog i poticajnog poslovnog ambijenta za razvoj MSP i stvaranje preduslova za iskorištavanje mineralnih sirovina, prvenstveno jablaničkog granita
- Razvoj kulturno historijskog i prirodnog nasljeđa, turizma i organske poljoprivrede
- Razvoj poslovne infrastrukture

U okviru gore navedenih strateškog fokusa potrebo je odgovoriti na nekoliko pitanja među kojima su dva najvažnija i glase:

(1) na koji način iskoristiti postojeće znanje, proizvodne kapacitete i dostupne resurse za snažniji razvoj industrije prerade i obrade kamena sa akcentom na veći stepen prerade proizvoda, i

(2) kako stvoriti stimulativno okruženje za razvoj postojećih preduzeća, kao i za privlačenje novih investitora?

Prioritetno je potrebno osigurati izradu planske dokumentacije, kako za cijelu općinu tako i za potrebe privrede. Potrebno je naći prostore za bavljenje biznisom, tj. obezbjediti građevinsko zemljište potencijalnim investitorima. Pored putne infrastrukture, elektro i vodo snadbjevanja, razvoj poslovne infrastrukture treba zasnivati i na klaster-povezivanju među firmama (kamena i poljoprivrede), unapređenju rada poslovnog inkubator, itd. Neophodno je obezbjediti podsticaje na nivou općine kao i podsticaje viših nivoa vlasti. Partnerstvo javnog i privatnog sektora treba još dalje osnaživati i jačati s ciljem poticanja privatnih investicija. Potrebno je privredi pružiti i pravovremene i pouzdane informacije o uslovima registracije, posticajima, zemljišnim površinama itd., te i na taj način stvarati bolje poslovno okruženje i uslove za ekonomski rast.

Bogato kulturno-historijsko naslijeđe, prirodno naslijeđe i gastronomska ponuda, nisu na pravi način iskorišteni i turizam je djelatnost na koju se u budućnosti računa i u koju treba uložiti dosta napora, kako bi turističku ponudu podigli na viši nivo i kako bi turizam u Jablanici mogao živjeti cijelu godinu. Potrebno je obnoviti i rekonstruisati turističke kapacitete, prvenstveno Muzej, te raditi na promociji općine kao turističkog mjesta. Paralelno treba raditi na podizanju kvaliteta postojeće turističke ponude.

Općina Jablanica kao i većina općina susreće se sa problemom usitnjenosti parcela. Pored toga smatramo da imamo potencijale za zapošljavanje ljudi u poljoprivredi. Kao glavni pravac kretanja poljoprivrede nameće se pitanje uvezivanje proizvođača poljoprivrednih proizvoda i trgovaca i ugostitelja. Pažnju treba usmjeriti u podržavanje poljoprivrede kao porodičnog biznisa kako bi podigli standar življenja u ruralnim područjima i ostanak stanovništva na svojim imanjima. Poseban segment razvoja poljoprivrede je razvoj organske poljoprivredne proizvodnje povrća, stoke sitnog zuba, meda, ribe ljeko bolja i td.

SNAGE	SLABOSTI
- Povoljan geoprometni položaj - Tradicija u proizvodnji i preradi arhitektonsko-građevinskog kamena- jablaničkog granita - Kulturno historijsko naslijeđe - Muzej „Bitka za ranjenike na Neretvi” - Iskustvo u proizvodnji električne energije (Hidroelektrane na Neretvi) - Tradicionalno jelo - „Jablanička jagnjetina s raznja” - Dostupni prirodni resursi (AG kamen: granit-gabro i metamorfozirani krečnjak, gips, magnetitna željezna ruda, šljunak, hidropotencijal, šume, pašnjaci, ljekovito bilje, sunce, pitka voda, nezagađeno tlo) - Partnerstvo između javnog i privatnog sektore (subvencioniranje, formiranje vjeća za konkurentnost) - Očuvane i raznolike prirodne ljepote, bogato kulturno-istorisko naslijeđe, brojnost vodotoka, atraktivnost planina Prenj i Čvrsnica - Općinski budžet razvojna komponenta	- Postojeći prostorni plan prevaziđen - Nedovoljno razvijena fizička i poslovna infrastruktura za razvoj privrede - Nedostatak raspoloživog građevinskog zemljišta za poslovni sektor - Visoka stopa nezaposlenosti - Organizirana promocija poslovnih mogućnosti i resursa općine Jablanica potencijalnim investitorima - Neiskorišteni prirodni resursi planina i jezera i zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju - Neadekvatna turistička promocija i marketing - Neuvezanost poljoprivrednih proizvođača - Bespravna gradnja uz obalu jezera - Slabo razvijena poduzetnička svijest i obučenost poduzetnika - Odliv školovanog i radno sposobnog kadra
- MOGUĆNOSTI/PRILIKE	- PRIJETNJE
- Investicije u izgradnju koridora V c i priključka za Jablanicu - Aktiviranje neaktivnih privrednih kapaciteta - Stvaranje preduslova za korištenje raspoloživih prirodnih resursa - Promocija u mogućnost ulaganja u energetske sektor-mini hidrocentrale - Razvoj zimskog turizma - Regionalno uvezivanje u turističku ponudu (projekti) - Lobiranje za investicije iz dijaspor - Projekti u oblasti energetske efikasnosti - Korištenje programa podrške i fondova EU	- Politička nestabilnost u zemlji i regiji (ustavno uređenje zemlje, nesinhronizirani zakoni, nepovoljan politički ambijent, otvorena pitanja BiH i susjednih država) - Produženje globalne krize i recesije - Ekonomska nestabilnost BiH - Siva ekonomija - Nedovoljna nadležnost općine u upravljanju prirodnim resursima - Privatizacija industrije granita - Nedovoljna ulaganja u poduzetničku infrastrukturu od strane viših nivoa vlasti

V. 1.2. Razvojni ciljevi ekonomskog razvoja

Ciljevi ekonomskog razvoja	Veza sa strateškim ciljevima	Veza sa razvojnim ciljevima u drugim sektorima
OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta	SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	DR OC 1. Do 2018. g. obrazovni sistem usklađen sa normama i standardima i 20% više vannastavnih sadržaja, a 250 đaka usmjereno na zanimanje obrade kamena ZO OC 1. Do kraja 2018. godine rekonstruisana 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90% općine pokriveno izgrađenim sistem vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje za 80% stanovništva Općine. ZO OC 2. Do kraja 2018. godine urađena sva prostorna planska dokumentacija
OC 2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi	SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	ZO OC 1. Do kraja 2018. godine rekonstruisana 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90% općine pokriveno izgrađenim sistem vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje za 80% stanovništva Općine. ZO OC 2. Do kraja 2018. godine urađena sva prostorna planska dokumentacija ZO OC 4. Do kraja 2018. godine, unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda DR OC 3. Do 2018 razviti kapacitete svih subjekata društvenog razvoja za razvijanje i implementaciju projekata i ostvariti 90% finansiranja projekata OCD putem programskog budžetiranja općine
OC 3. Razviti poslovnu infrastrukturu opremanjem najmanje dvije poslovne zone do 2018 godine.	SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava	ZO OC 1. Do kraja 2018. godine rekonstruisana 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90% općine pokriveno izgrađenim sistem vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje za 80% stanovništva Općine. ZO OC 2. Do kraja 2018. godine urađena sva prostorna planska dokumentacija

OC 4. Do 2018. razvijeni turistički proizvodi i povećana turistička potrošnja dva puta i duže zadržavanje gostiju	SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine	DR OC 2. Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija DR OC 3. Do 2018 razviti kapacitete svih subjekata društvenog razvoja za razvijanje i implementaciju projekata i ostvariti 90% finansiranja projekata OCD putem programskog budžetiranja općine ZO OC 1. Do kraja 2018. godine rekonstruisana 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90% općine pokriveno izgrađenim sistem vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje za 80% stanovništva Općine. ZO OC 2. Do kraja 2018. godine urađena sva prostorna planska dokumentacija ZO OC 3. Do kraja 2018. godine 95% stanovništva obuhvaćeno organizovanim prikupljanjem otpadom, 50% obuhvaćeno selektiranim prikupljanjem i završeni radovi na rekonstrukciji gradske deponije. ZO OC 4. Do kraja 2018. godine, unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda
--	---	---

Integracija sa strateškim dokumentima viših nivoa

Strategijom razvoja BiH 2010-2014 godine, strateškim ciljem 2. Konkurentnost definišu se prioriteti u poboljšanju konkurentnosti kao što su: klasteri, kompetentnost ljudskih resursa, naučno-tehnološka i poslovna infrastruktura, jedinstven ekonomski prostor. Naprijed navedeni prioriteti imaju stratešku vezu sa ciljevima ekonomskog razvoja općine Jablanica.

Također, Strategija razvoja BiH 2010-2014 godine, strateškim ciljem 3. Zapošljavanje definiše priotitete koji se mogu prepoznati u ciljevima ekonomskog razvoja općine Jablanica, kao što su: razvoj malih i srednji preduzeća i otvaranje novih radnih mjesta, funkcionisanje tržišta rada i aktivne mjere zapošljavanja, poboljšanje vještina na tržištu rada, strukovnog obrazovanja i treninga.

Strategija razvoja BiH 2010-2014 godine, strateškim ciljem 4. Održiv razvoj, u dijelu prioriteta koji govore o poljoprivredi, proizvodnji hrane i ruralnom razvoju, definiše iste na gotovo isti način kao što je to definisano i povezano sa ciljevima ekonomskog razvoja općine Jablanica.

V. 1.3. Programi, projekti i mjere

Za realizaciju plana ekonomskog razvoja općine Jablanica definisano je 38 projekata i 5 mjera grupisanih u 9 programa:

Program 1.1. Razvoj konkurentnosti i klastera

Projekat 1.1.1. Izgradnja Centra za obradu kamena

Projekat 1.1.2. Sufinansiranje zajedničkog nastupa na sajmovima

Projekat 1.1.3. Poduzetnički inkubator

Projekat 1.1.4. Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta

Mjera 1.1.1. Uspostava klastera u industriji kamena (umrežavanje, uvezivanje)

Mjera 1.1.2. Usklađivanje nastavnih planova u Srednjoj školi Jablanica

Program 1.2. Kreditiranje i subvencioniranje poduzetnika

Projekat 1.2.1. Razvoj Start – up i mladih preduzeća

Projekat 1.2.2. Kreditiranje preduzetnika i subvencioniranje kamate

Projekat 1.2.3. Poticanje industrijske proizvodnje (prerada i obrada kamena i sl)

Projekat 1.2.4. Poticanje obrta

Projekat 1.2.5. Poticanje trgovine, turizma i ugostiteljstva

Program 1.3. Marketing područja

Projekat 1.3.1. Projekat izgradnje mini HE na rijeci Doljanci

Projekat 1.3.2. Obnovljivi izvori energije-izrada studije

Projekat 1.3.3. Projekat izgradnje tvornice vode na izvoristu Komadinovo vrelo

Projekat 1.3.4. Podrška općine projektu eksploatacije i prerade gipsa

Projekat 1.3.5. Podrška općine projektu eksploatacije i prerade željezne rude

Projekat 1.3.6. Mineralna vuna-kamena vuna kao izolacioni materijal u građevinarstvu

Mjera 1.3.1. Uspostavljanje bolje saradnje lokalne vlasti sa privatnim sektorom

Program 2.1. Podrška organskoj i konvencionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji

Projekat 2.1.1. Izraditi i usvojiti plan razvoja i program poticaja organske proizvodnje

Projekat 2.1.2 Subvencioniranje određivanja strukture tla i određivanje pogodnih kultura za uzgoj na različitim mikrolokalitetima

Projekat 2.1.3. Podržati tradicionalnu poljoprivrednu proizvodnju

Projekat 2.1.4. Subvencioniranje sadnje bobičastog voća i njena prerada

Projekat 2.1.5. Poticanje sakupljača i uzgajivača ljekovitoga bilja

Projekat 2.1.6 Izrada tipskih projekata za uzgoj određenih poljoprivrednih kultura i farmi

Projekat 2.1.7. Podrška Općine uzgoju kurbana

Mjera 2.1.1. Uspostavljanje i razvoj klastera poljoprivrede (umrežavanje, uvezivanje)

Mjera 2.1.2 Praćenje implementacije plana gospodarenja poljoprivrednim zemljištem

Program 2.2. Podrška certifikaciji poljoprivredne proizvodnje

Projekat 2.2.1. Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta

Projekat 2.2.2. Sufinansiranje uvođenja HACCP i HALAL standarda

Projekat 2.2.3. Sufinansiranje uvođenja certifikacije organske proizvodnje

Program 2.3 .Zaštita i izrada plana proglašenja jablaničkih autohtonih sorti

Projekat 2.3.1 Očuvanje domaćih sorti voća i povrća

Projekat 2.3.2 Podržati očuvanje biodiverziteta

Projekat 2.3.3 Zaštititi i poticati jablaničke autohtone sorte vinove loze

Program 3.1. Ažuriranje prostorno planske dokumentacije u skladu sa zahtjevima privrede

Projekat 3.1.1. Urediti prostorno plansku dokumentaciju i definirati istražni prostor i eksploataciona polja

Projekat 3.1.2. Ekološki isplativa eksploatacija kamena u slojevitim uslovima

Projekat 3.1.3. Obezbeđenje zemljišta za izgradnju poslovnih zona

Projekat 3.1.4. Finansiranje izgradnje poslovnih zona

Program 3.2. Razvoj poljoprivredne infrastrukture

Projekat 3.2.1. Izgradnja zelene pijace

Projekat 3.2.2. Izraditi i usvojiti plan navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta i izgradnja sistema

Program 4.1. Kreiranje raznovrsne turističke ponude i promocija

Projekat 4.1.1. Mapiranje turističkih potencijala i promocija općine kao turističke destinacije

Projekat 4.1.2. Sanacija i osposobljavanje stare pruge prema Prenju

Projekat 4.1.3. Unapređenje znanja i vještina ljudskih resursa u oblasti turizma

Projekat 4.1.4. Osnivanje turističke zajednice

Nekoliko naprijed navedenih programa ima i predviđene mjere čijom realizacijom će biti upotpunjena realizacija samog programa, a tako i operativnog cilja koji se želi postići programom.

Mjere su predviđene kao kontinuirana aktivnosti za koje nisu potrebna posebna finansijska sredstva.

Inicijative međuopćinske saradnje:

- Projekat Kamen koji implementira općina Posušje zajedno sa svojim partnerima.

V. 1.4. Procjena očekivanih ishoda sa indikatorima

Sektorski cilj	Procjena očekivanih ishoda sa indikatorima
OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta	- broj novih radnih mjesta - obim izvoza jablaničkog kamena gabra - broj i vrijednost novih investicija
OC 2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi	- broj novih poljoprivrednih gazdinstava - količine proizvedenih i plasiranih poljoprivrednih proizvoda - broj ugovora proizvođač-trgovac-ugostitelj
OC 3. Razviti poslovnu infrastrukturu opremanjem najmanje dvije poslovne zone do 2018 godine	- broj ha zemljišta na raspolaganju investitorima - broj infrastrukturno opremljenih parcela - broj privrednih subjekata korisnika poslovnih zona
OC 4. Do 2018. razvijeni turistički proizvodi i povećana turistička potrošnja dva puta i duže zadržavanje gostiju	- ostvareni broj noćenja - broj posjetilaca kulturno historijskih spomenika - vrijednost ostvarenog prihoda od turizma

V.2. Plan društvenog razvoja

V.2.1. Sektorsko fokusiranje

Socio-ekonomska i SWOT analiza društvenog razvoja pokazala je da su svi relevantni subjekti iz ove oblasti otvoreni za pristup novim idejama i uvođenje novih vrijednosti, temeljem postojećih kapaciteta i postojećih ljudskih resursa koji se oslanjaju na postojeće strateške dokumente, podršci svim ranjivim i socijalno isključenim grupama, nacionalnim manjinama, podršci sportu, mladima u njihovom školovanju i zapošljavanju, obrazovanju, zdravstvu, informativnoj djelatnosti, OCD-ovima, efikasnoj javnoj upravi.

Analiza je takođe pokazala uočljivost nedostatka institucionalnih, prostornih kapaciteta i materijalno-tehničkih i finansijskih sredstava u većini oblasti društvenog razvoja (stručnom obrazovanju, rtv-u, kulturi, sportu, socijalnoj zaštiti ranjivih kategorija društva), ali i nepostojanje proaktivnog pristupa u razvoju subjekata društvenog razvoja (nepostojanje strategije za promociju općine, odnosno nedovoljna promocija kulturnog nasljeđa, nekompatibilnost civilnog sektora sa općinskim politikama i nedovoljna društvena korisnost, nedovoljna zastupljenost žena i mladih u organima mjesne zajednice, te nedovoljna uključenost uspješnih pojedinaca u razvoju Jablanice).

Sa aspekta sigurnosti i zaštite ljudskih i materijalno tehničkih resursa u općini Jablanica uočljivo je odsustvo sistemskog pristupa rješavanja problema, te nedostatak određenih materijalno tehničkih sredstava koja bi bila u funkciji sigurnosti i zaštite građana, javne i privatne imovine.

S tim u vezi definirani su sljedeći fokusi društvenog razvoja:

Razvoj i društvena valorizacija obrade kamena

Obzirom na potencijal i dugogodišnju tradiciju obrade kamena potrebno je razviti kapacitete Srednje škole u Jablanici, u okviru relevantne oblasti, kao i kapacitete zainteresiranih subjekata, gdje bi se poseban naglasak stavio na jačanje mehanizama socijalnog dijaloga i razvoja partnerstva i participacije svih relevantnih aktera, te socijalnu integraciju, socijalnu i ekonomsku koheziju kroz participaciju na tržištu rada. Provedbom navedenih aktivnosti bile bi osigurane pretpostavke da Srednja škola u Jablanici postane regionalni obrazovni centar izvrsnosti u obradi kamena. Ovaj centar treba doprinijeti očuvanju tradicije u obradi kamena, ali razvijati nove tehnologije i prilagođavati se novim potrebama tržišta i tako doprinijeti konkurentnosti ovog zanata. Doprinosi se očekuju i u smanjenju broja odlazaka mladih, povećanju produkcije potrebnih kadrova, povećanju broja zaposlenih, razvoju imidža općine Jablanice i stvaranju mjesta ugodnijeg življenja, što će u konačnici doprinijeti i rastu nataliteta.

Unapređenje kulturno-sportskih sadržaja

Obzirom na postojeće kulturno-historijske vrijednosti u Jablanici, te postojanje strateških dokumenata u ovoj oblasti i narastajuće potrebe za njihovo dosljedno provođenje uspostaviti krovnu ustanovu u oblasti kulture.

U skladu sa strateškim dokumentom i ukazanim potrebama u oblasti kulture i sporta osigurati da općina Jablanica ima zadovoljavajući stupanj kvalitetnih usluga za građane iz ove oblasti obnoviti centralni eksponat – porušeni most, rekonstruisati kino, formirati galeriju, urediti plato muzeja, te realizirati funkcionalnost sportskih terena i objekata na području općine sa posebnim akcentom na novu sportsku dvoranu. Uvođenjem ovih sadržaja osiguravamo bolju turističku ponudu, dodatna zapošljavanja, bolji imidž i u konačnici zadovoljavamo kulturne i sportske potrebe građana i činimo Jablanicu mjestom ugodnog življenja. U okviru ovog procesa neophodno je, uz ostale mogućnosti, koristiti mehanizme javnog i privatnog partnerstva.

Institucionalni razvoj svih segmenata iz oblasti društvenog sektora i podizanje kvalitete usluga

Educirati teorijski i praktično čelne ljude zaposlene u društvenom sektoru u pripremanju i implementaciji projekata, što uključuje i namicanja sredstva koja nisu iz budžeta općine, a sve u cilju što uspješnijeg upavljanja društvenim razvojem općine. Potrebno je kontinuirano raditi na podizanju kvalitete javnih usluga u općini, posebno prema socijalno ugroženim kategorijama.

Sektorska SWOT analiza- društveni razvoj

<i>SNAGE</i>	<i>SLABOSTI</i>
- Postojanje kapaciteta za razvoj kulturno-historijskog turizma - Otvoren pristup općine novim idejama - Izrađen strateški dokument za oblast kulturnog razvoja i mladih, i uspješna suradnja sa mladima i organizacijama civilnog društva - U fazi izrade strategija razvoja sporta - Podrška ranjivim i socijalno isključenim grupama i podrška porastu nataliteta - Tradicija u oblasti sporta, veliki broj vrhunskih sportista - Tradicija u eksploataciji i obradi kamena - Kvalitetno osnovno i predškolsko obrazovanje, te kvalitetni prostorni kapaciteti i kadrovski kapaciteti - Razvijeni resursi u rtv djelatnosti u odnosu na ostale općine - Kvalitetna infrastruktura u oblasti sporta - Kontinuirana podrška u obrazovanju putem stipendiranja studenata, učenika, učenika iz reda nac. manjina i soc. ugroženih - Podrška u zapošljavanju visokobrazovanim kadrovima (volontiranje i stažiranje) - Postojanje ustanove za starije i nemoćne osobe - Efikasna javna uprava - Institucionalni okvir za dobro funkcionisanje MZ-a - Opređenost za rješavanje problema iz domena socijalne zaštite	- Nedostatak kadrovskih, institucionalnih i dijelom prostornih kapaciteta u oblasti rtv-a, kulture i sporta, socijalne zaštite - Nepostojanje proaktivnog pristupa u razvoju kulture, nedostatak sredstava za podršku u oblasti kulture - Nedostatak prostornih kapaciteta i stručnog kadra u oblasti obrade kamena u srednjem obrazovanju - Nedovoljno razvijeni ljudski potencijali u općini Jablanica i javnim ustanovama za upravljanje projektnim ciklusom i razvojem - Nedovoljna uključenost uspješnih pojedinaca u razvoju Jablanice - Nepostojanje strategije za promociju općine, odnosno nedovoljna promocija kulturnog nasljeđa - Negativan prirodni priraštaj - Nedostatak finansijskih i tehničkih sredstava, te kadrova, neodgovarajući prostorni kapaciteti centra za socijalni rad - Aktivnosti civilnog sektora nisu kompatibilne sa općinskim politikama i nedovoljna društvena korisnost - Zastarjela oprema kina Jablanica - Nedovoljna zastupljenost žena i mladih u organima mjesne zajednice - Nedovoljno funkcionalan sistem civilne zaštite na loklanom nivou
<i>- PRILIKE</i>	<i>- PRIJETNJE</i>
- Mogućnost apliciranja na EU fondove - Ulazak HR u EU - RTV djelatnost potencijal za promociju prirodne i kulturne baštine općine Jablanica na regionalnom nivou - Formiranje regionalnog centra za edukaciju u oblasti obrade kamena - Osmišljavanje suradnje sa uspješnim pojedincima Jablanice - Pokretanje modela za uključivanje mladih i žena u aktivnosti na nivou lokalne zajednice - Pokretanje razvoja kulturnih i sportskih sadržaja u svrhu promocije i razvoja turizma, kulture i sporta u BiH i šire - Valorizacija značajnih kulturno-historijskih građevina (stara kasarna, nekropole stećaka...) - Javno privatno partnerstvo - Potencijal za proširenje zdravstvenih usluga i brige o starima i iznemoglim licima	- Politička nestabilnost u zemlji - Nedovoljna koordinacija lokalne, entitetske i državne vlasti i isprepletenost nadležnosti - Nedovoljne zakonske regulative - Centralizacija kulture - Veći priliv azilanata iz zemalja EU u narednom periodu - Nepostojanje zakonske regulative u oblasti socijalne zaštite - VC koridor - komunikacijska izoliranost - Slaba vertikalna koordinacija unutar sistema civilne zaštite sa organima viših nivoa

V.2.2. Razvojni ciljevi društvenog razvoja

Ciljevi društvenog razvoja	Veza sa strateškim ciljevima	Veza sa razvojnim ciljevima u drugim sektorima
OC 1. Do 2018. g. obrazovni sistem usklađen sa normama i standardima i 20% više vannastavnih sadržaja, a 250 đaka usmjereno na zanimanje obrade kamena	SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede.	LER OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta LER OC 2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi LER OC 4. Do 2018. razvijeni turistički proizvodi i povećana turistička potrošnja dva puta i duže zadržavanje gostiju
OC 2. Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija	SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine.	LER OC 3. Razviti poslovnu infrastrukturu opremanjem najmanje dvije poslovne zone do 2018 godine. LER OC 4. Do 2018. razvijeni turistički proizvodi i povećana turistička potrošnja dva puta i duže zadržavanje gostiju
OC 3. Do 2018 razviti kapacitete svih subjekata društvenog razvoja za razvijanje i implementaciju projekata i ostvariti 90% finansiranja projekata OCD putem programskog budžetiranja općine	SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede. SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine.	LER OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta LER OC 3. Razviti poslovnu infrastrukturu opremanjem najmanje dvije poslovne zone do 2018 godine. LER OC 4. Do 2018. razvijeni turistički proizvodi i povećana turistička potrošnja dva puta duže zadržavanje gostiju ZO OC 3. Do kraja 2018. godine 95% stanovništva obuhvaćeno organizovanim prikupljanjem otpadom, 50% obuhvaćeno selektiranim prikupljanjem i završeni radovi na rekonstrukciji gradske deponije
OC 4. Do 2018. godine obezbijediti kvalitetu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana	SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	LER OC 3. Razviti poslovnu infrastrukturu opremanjem najmanje dvije poslovne zone do 2018 godine. LER OC 4. Do 2018. razvijeni turistički proizvodi i povećana turistička potrošnja dva puta duže zadržavanje gostiju ZO OC 4. Do kraja 2018. godine, unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda

Integracija sa strateškim dokumentima viših nivoa

Strategija razvoja BiH 2010-2014 godine, strateškim ciljem 3. Zapošljavanje, definiše aktivne mjere zapošljavanja, poboljšanja vještina na tržištu rada, strukovnog obrazovanja i treninga na koji način bi se poboljšao poslovni ambijent i mogućnost zapošljavanja, a strateški cilj 7. Socijalna uključenost, predviđa poseban dokument, trenutno u fazi prijedloga, gdje je poseban naglasak stavljen na socijalnu integraciju, socijalnu i ekonomsku koheziju kroz participaciju na tržištu rada. S tim u vezi Strategija definiše strateške pravce koji su bitni za općinu Jablanica obzirom na definirane fokuse društvenog razvoja općine Jablanica:

- Razvoj i društvena valorizacija obrade kamena;
- Unapređenje kulturno-sportskih sadržaja i adekvatna uključenost OCD-a;
- Institucionalni razvoj svih segmenata iz oblasti društvenog sektora i podizanje kvaliteta usluga.

Strategija definiše i druge prioritete od značaja za društveni razvoj na području općine:

- Razvijati kapacitete pružitelja usluga socijalne zaštite na lokalnom nivou;
- Jačati mehanizme socijalnog dijaloga i razviti partnerstva i participaciju svih relevantnih aktera;
- Razvijati mreže socijalne zaštite kroz jačanje međusektorske saradnje sa zdravstvom, obrazovanjem, institucijama tržišta rada i NVO-ima.

Posebno je naglašena potreba sveobuhvatnog jačanja i razvoja kapaciteta društvenog sektora općine Jablanica, obzirom da je neophodno na vrijeme ostvariti adekvatne pretpostavke za predstojeće obaveze usklađivanja sa standardima iz domena socijalne uključenosti radi efikasnog i efektivnog korištenja budućih podrški iz EU u području saradnje javnog i civilnog sektora, pripreme i implementacije adekvatnih politika, doprinosa jačanju socijalnog kapitala i veće socijalne kohezije u društvu, što je osnov za dalji razvoj BiH na svim njenim nivoima.

U domenu obrazovanja, plan društvenog razvoja naslanja se na Strateške pravce razvoja obrazovanja u BiH, sa planom implementacije 2008-2015, i na Strategiju razvoja stručnog obrazovanja i obuke u BiH za period 2007-2013, koji su vezani za sektorski cilj društvenog razvoja broj 1. Značajno je naglasiti vezu sa Strateškim pravcima razvoja obrazovanja u BiH, tačka 3. Obrazovanje za društvenu koheziju i ekonomski rast i razvoj BiH, tačka 4. Glavni pravci razvoja obrazovanja sa odjeljkom 4.7. Osiguravanje kvaliteta, podrška razvoju obrazovanja, gdje je predviđeno osnivanje Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, tačka 5. Plan razvoja obrazovanja u BiH do 2015. sa općim ciljem 8. Integracija BiH obrazovanja u obrazovni prostor EU do 2015. godine. S tim u vezi značajno je sveopšte razumijevanje činjenica da obrazovanje nije potrošnja nego primarna proizvodnja čiji su efekti dugoročno ulaganje u procese koji će rezultirati drugim potrebnim proizvodima. Da bismo ovaj zadatak kvalitetnije obavili, nužno je objediniti sve elemente obrazovanja, uz postupno usklađivanje obrazovnog sistema i dosljedno uvažavanje koncepta cjeloživotnog učenja, te razvijati jedinstveni sistem školskog i profesionalnog usmjeravanja koji će pojedincu omogućiti usluge obavljanja, usmjeravanja i savjetovanja u svim fazama karijere, što je razrađeno tačkom 2. Strategije razvoja stručnog obrazovanja i obuke u BiH koja definiše kontekst razvoja stručnog obrazovanja i obuke, te tačkom 3. Menadžment u stručnom obrazovanju.

Plan društvenih djelatnosti u domenu obrazovanja usklađen je i sa Strategijom razvoja malog i srednjeg poduzetništva u HNK 2012-2020 godine, i to sa strateškim ciljevima 1. Promoviranje razvoja poduzetništva, 2. Jačanje institucija podrške MSP.

U oblasti kulture i sporta relevantne su Strategija kulturne politike u BiH i Strategija razvoja sporta u BiH za period 2010-2014 godina. S tim u vezi razvojni cilj 2. društvenog razvoja u oblasti kulture u skladu je sa tačkama 4. Demokratsko društvo i kulturna politika, 6. Kulturna politika u sistemu, 7. Tržište i kultura i 8. Programi i projekti u kulturi, Strategije kulturne politike u BiH, a razvojni cilj 2 društvenog razvoja u

oblasti sporta u skladu je sa strateškim ciljem 1. Strategije razvoja sporta u BiH, koji glasi "Gdje je sport dostupan svima".

Plan društvenog razvoja je usklađen sa Strateškim planom razvoja zdravstva u F BiH u period 2008 - 2018. godine, s naglaskom na poglavlje 4.4. Pružanje usluga, Strateškim planom razvoja primarne zdravstve zaštite (PZZ) FBiH i to: općim cijem 1. Pобоljšanje zdravlja stanovništva, dostupnu, kvalitetnu i isplativu PZZ orijentiranu ka porodici i zajednici, baziranoj na promociji zdravlja i prevenciji bolesti, te općim ciljem 2. Unapređenje resursa u PZZ (kadar, prostor, oprema), kao i Strategijom za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici FBiH, strateški pravci 2. Unaprijediti znanje i vještine osoba koje se profesionalno bave pitanjima nasilja u porodici, 4. Povećana društvena svijest o nasilju u porodici i oblicima nenasilničkog ponašanja i 5. Razvijen multidisciplinarni pristup u lokalnim zajednicama u pružanju odgovarajućih vidova zaštite i tretmana žrtava nasilja u porodici i rada sa osobama koje su počinile nasilje u porodici.

Plan društvenog razvoja usklađen je i sa Revidiranom strategijom Bosne i Hercegovine za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma, kao i sa Okvirnim programom povratka izbjeglica i raseljenih osoba u BiH za period 2009–2014. godine, koji daje pregled planirane podrške rekonstrukciji stambenog fonda i infrastrukture za povratak izbjeglica i raseljenih osoba.

V.2.3. Programi, projekti i mjere

Za realizaciju plana društvenog razvoja definisano je 74 projekta i mjera grupisanih u 11 programa:

Program 1.1. Unapređenja obrazovanja

Projekat 1.1.1. Revitalizacija Srednje škole u Jablanici

Projekat 1.1.2. Nabavka nastavnih učila, rekonstrukcija grijanja i dvorišta u Osnovnoj školi

Projekat 1.1.3. Ostvarivanje boljih i sigurnijih uslova boravka djece u J.U. Pčelica Jablanica

Projekat 1.1.4. Mala škola klavira

Projekat 1.1.5. Stipendiranje đaka i studenata

Projekat 1.1.6. Obezbeđivanje uslova za vannastavne aktivnosti kroz nabavku ozvučenja i muzičkih instrumenata, nabavku didaktičke opreme, uređenje kabineta za hemiju i biologiju i nabavka literature

Program 2.1. Izgradnje prostora za kulturno-sportske aktivnosti

Projekat 2.1.1. Nabavka adekvatne vanjske scenske pozornice (krovna konstrukcija, rasvjeta, razglasna oprema)

Projekat 2.1.2. Rekonstrukcija zgrade i izgradnja amfiteatra u ulici Branilaca grada za potrebe kulturnih aktivnosti

Projekat 2.1.3. Izgradnja omladinskog hostela

Projekat 2.1.4. Završetak radova na gradskoj dvorani

Projekat 2.1.5. Formiranje sportsko-edukativnog turističkog karting centra

Projekat 2.1.6. Izrada projektne dokumentacija za sanaciju i zaštitu kamenog mosta u Glogošnici, najstarija željeznička stanica u Prenju

Projekat 2.1.7. Planiranje, izgradnja i rekonstrukcija društvenih prostorija za rad MZ-a i društvene aktivnosti, sportskih i dječijih igrališta na području općine Jablanica

Projekat 2.1.8. Obnova vodenica na području općine Jablanica

Program 2.2. Revitalizacije muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“

Projekat 2.2.1. Obnova porušenog historijskog mosta preko rijeke Neretve

Projekat 2.2.2. Revitalizacija zgrade i platoa Muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica

Projekat 2.2.3. Opremanje i uređenje prostora za biblioteku, suvenirnicu i etnografsku izložbu Muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica

Program 2.3. Dokumentiranja i izdavaštva u oblasti kulture i sporta

Projekat 2.3.1. Izdavanje fotomonografije "90 godina fudbala u Jablanici"

Projekat 2.3.2. Prikupljanje, evidentiranje, digitalizacija i arhiviranje dokumentacije materijalnog i nematerijalnog kulturnog nasljeđa na području općine Jablanica

Projekat 2.3.3. Valorizacija kulturno-historijskog spomenika stara kasarna u Jablanici

Program 2.4. Razvoja kapaciteta subjekata društvenog razvoja

Projekat 2.4.1. Nabavka audio-video, računarske opreme i automobila za RTV Jablanica

Projekat 2.4.2. Prostorno proširenje za RTV Jablanica, Centar za socijalni rad, OKPIS i kongresni centar

Projekat 2.4.3. Unapređenje rada općinskih službi-sistem S-48 I informatizacija rada OV-a

Projekat 2.4.4. Revitalizacija JU Centar za socijalni rad Jablanica i nabavka automobila

Projekat 2.4.5. Obezbeđenje uslovnih poslovnih prostorija sa neophodnom opremom za rad Pčelarskog društva "Bagrem"

Projekat 2.4.6. Veslački maraton "Ismet Kovačević-Gagula"

Program 3.1. Program neformalnih edukacija

Projekat 3.1.1. Obuka žena liderica

Projekat 3.1.2. Razvijene MZ

Projekat 3. 1.3. Razvoj i unapređenje pčelarstva

Projekat 3. 1.4. Tradicionalna izrada ručnih radova

Projekat 3. 1.5. Obilježavanje istorijskih datuma NOB-e i godišnjice Bitke na Neretvi

Program 4.1. Podrške žrtvama nasilja

Projekat 4.1.1. Podrška JU Centar za socijalni rad rizičnim kategorijama društva

Projekat 4.1.2. "Dnevni centar za djecu" Jablanica

Program 4.2. Jačanja zdravstvenih i socijalnih usluga

Projekat 4.2.1. Nabavka novog RTG aparata

Projekat 4.2.2. Formiranje odjela za fizikalnu medicine i rehabilitaciju, nabavka opreme i edukacija osoblja

Projekat 4.2.3. Podrška pružanju specijalističkih usluga u Domu zdravlja Jablanica

Projekat 4.2.4. Podrška paraplegičarima

Projekat 4.2.5. Podrška porodicama za novorođenčad

Projekat 4.2.6. Program edukacije kadra za rad na UZ aparatu (škola ultrazvuka), spirometru i trening osoblja u hitnoj medicinskoj pomoći

Program 4.3. Širenja kapaciteta doma za stara i iznemogla lica

Projekat 4.3.1. Povećanje smještajnih kapaciteta u JU „Dom za stara i iznemogla lica“ Jablanica

Projekat 4.3.2. Nabavka opreme u JU Dom za stara i iznemogla lica

Program 4.4. Razvoja vatrogasne djelatnosti

Projekat 4.4.1. Izgradnja Vatrogasnog doma

Projekat 4.4.2. Nabavka vatrogasne autocisterne

Projekat 4.4.3. Rekonstrukcijahidrantske mreže

Program 4.5. Stambenog zbrinjavanja i poboljšanja sigurnosti građana

Projekat 4.5.1. Video nadzor (MUP)

Projekat 4.5.2. Rekonstrukcija otvora i mokrih čvorova MUP-a

Projekat 4.5.3. Zgrada socijalnog stanovanja

Projekat 4.5.4. Stambeno zbrinjavanje mladih

Projekat 4.5.5. Podrška stambenom zbrinjavanju povratnika

Projekat 4.5.6. Podrška stambenom zbrinjavanju boračkih populacija

Projekat 4.5.7. Azil za pse

Inicijative međuopćinske saradnje

1. Projekat Azil za pse na nivou općina HNK

V.2.4. Procjena očekivanih ishoda sa indikatorima

Sektorski cilj	Procjena očekivanih ishoda sa indikatorima
OC 1. Do 2018. g. obrazovni sistem usklađen sa normama i standardima i 20% više vannastavnih sadržaja, a 250 đaka usmjereno na zanimanje obrade kamena	- % realiziranih standarda i normativa - broj učenika u smjerovima obrade kamena - % povećanja vannastavnih sadržaja u obrazovnim ustanovama
OC 2. Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija	- Broj novih manifestacija u sportu - Broj novih manifestacija u kulturi - Broj novih sportskih objekata i terena u funkciji
OC 3. Do 2018 razviti kapacitete svih subjekata društvenog razvoja za razvijanje i implementaciju projekata i ostvariti 90% finansiranja projekata OCD putem programskog budžetiranja općine	- % OCD projekata financiranih projektnim finansiranjem - Osigurana podrška za minimalno 3 projekata od strane EU - Razvijeno 10 potpunih projektnih aplikacija
OC 4. Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana	- Uvedene 4 nove usluge Centra za socijalni rad - Uvedene 2 nove usluge Doma zdravlja - Proširen kapacitet Doma za stara i iznemogla lica za min. 30% - Stavljena u funkciju zgrada socijalnog stanovanja - Smanjen broj krivičnih dijela za 20% u odnosu na 2011. god.

V.3. Plan zaštite životne sredin

V.3.1. Sektorsko fokusiranje

Unutar grada kao urbanog središta za kretanje motornih vozila i pješaka postoji izgrađen međusobno povezan sistem javno prometnih površina-saobraćajnica, trgova i stepeništa. Sistem lokalnih saobraćajnica treba unaprijediti, izvršiti rekonstrukciju i poboljšanje saobraćajnih parametara za postojeće saobraćajnice, te u potpunosti izgraditi nove, koje će otvoriti mogućnost privrednog razvoja i formiranje novih stambenih i stambeno-poslovnih zona.

Stanje kanalizacione infrastrukture nije zadovoljavajuće, jer još uvijek u vodotoke ispuštamo neprečišćene fekalije. Potrebno je završiti ovaj proces, izgraditi nedostajuće prečistače, izvršiti korekcije na postojećim, napraviti sporazum sa JKP vezano za gazdovanje i održavanje. Izvan užeg urbanog područja na području sekundarnih općinskih centara - Glogošnica, Ostrožac, Slatina i Doljani stanje je sljedeće Glogošnica-izgrađena kanalizaciona mreža i uređaj za prečišćavanje koji još nije u funkciji, Ostrožac-izvršena rekonstrukcija mreže i izgrađeni uređaji za prečišćavanje koji je trenutno u pripremi za puštanje u probni rad (jedan pušten u probni rad), Slatina-s obzirom na konfiguraciju terena i strukturu naselja ne postoji jedinstveni kanalizacioni sistem nego nekoliko manjih koji se izljevaju ili u vodotok ili u septičke jame (počelo se sa stvaranjem pretpostavki za izgradnju uređaja za prečišćavanje većeg dijela naselja-lokalitet Bare izgrađeno nekoliko kolektora). Od ostalih naseljenih mjesta na području općine samo u Donjem Paprasku (na obali Jablaničkog jezera) postoji izgrađena kanalizaciona mreža, napravljena dva uređaja za prečišćavanje i trenutno u fazi rješavanja imovinskih odnosa za izgradnju trećeg prečistača čime bi ovo naseljeno mjesto u potpunosti riješilo problem dispozicije otpadnih voda.

Uže urbano područje pokriveno gradskim vodovodom sa izvorišta Komadinovo vrelo iz kojeg se voda pumpama doprema do centralnog rezervoara. U završnoj fazi je puštanje u sistem gravitacionog vodovoda sa izvorišta Šanica. Neophodno što hitnije pristupiti rekonstrukciji primarne i sekundarne mreže, urediti glavni gradski rezervoar, zaštititi izvorišta ograđivanjem zaštitne zone.

Izvan užeg urbanog područja postoji nekoliko desetina izgrađenih većih ili manjih seoskih vodovoda, bilo bi potrebno povećati izdašnost kaptiranjem novih izvorišta, uvesti sistem praćenja potrošnje i naplaćivanje, uspostaviti sistem kontinuiranog praćenja kvaliteta vode u ovim vodovodima, odnosno sve vodovode dati na upravljanje JKP Jablanica.

Evidentno prisutan problem ispuštanja biološkog minimuma u staro korito Neretve nizvodno od brane - problem koji se treba rješavati sa JP EP BiH.

Postojeći Prostorni plan kao temeljni dokument za sistemsko i odgovorno upravljanje prostorom je urađen 80-ih godina prošlog vijeka i naravno da je u skoro svim svojim elementima prevaziđen i neupotrebljiv, odnosno ograničavajući faktor u smislu razvoja. U cilju rješavanja ovog problema 2010. godine Općina Jablanica je donijela Odluku o Pristupanju izradi Prostornog plana općine Jablanica za period 2012-2022.godine.

U cilju poboljšanja stanja upravljanja prostorom 2008. godine donijeli smo Izmienu prostornog plana Jablanica za lokalitet K.O. Risovac i Sovići u cilju omogućavanja razvoja ovog dijela općine—definisano istražno polje rude gips i omogućen razvoj Risovca kao sportsko-turističkog središta. U 2010. godini usvojen je novi Urbanistički plan Jablanica. Potrebno je sada sve planove nižeg reda usaglasiti sa Urbanističkim.

Centar Općine - urbano središte Jablanice prema pretpostavkama Urbanističkog plana predviđeno je za cca 10.000 stanovnika. Sekundarni centri - Ostrožac, Glogošnica i Doljani prema pretpostavkama Urbanističkog plana predviđeni su sa koncentracijom stanovnika od 2.000-2.500 stanovnika, naselje Slatina do 1.000 stanovnika. Svi sekundarni centri Općine su prostorno relativno prihvatljivo raspoređeni, s naglaskom prema kotlini Neretve, odnosno Jablaničkog i Grabovičkog jezera.

U ovom trenutku u procesu izrade i donošenja su svi prostorni planovi višeg reda (PP F BiH, PP HNK) iz kojih mi moramo crpiti odnosno obavezno preuzeti postavke koje se tiču teritorije općine Jablanica kao

npr. granice zaštićenih područja, infrastrukturni koridori od interesa za Federaciju i kanton-cestovini, energetske objekti.

Poseban problem upravljanja prostorom je niz ograničavajućih faktora od koji ćemo nabrojati samo najizraženije: određeni dio općine kontaminiran minama, 2 velike hidroakumulacije, 2 brze saobraćajnice-magistralne ceste kroz gradski centar, elektroenergetski objekti – razvodna postrojenja, dalekovodi visokog napona, eksploataciona i istražna polja gabra, zaštićena područja – NP „Prenj, Čvrsnica i Čabulja“ Park prirode Blidinje, zaštitni koridori i ograničenja u korištenju teritorije općine zbog postojanja svega naprijed navedenog je dovelo do činjenice da mali procenat teritorije općine je u stvarnoj nadležnosti općine.

U općini Jablanica organizovanim prikupljanjem otpada pokriveno je 70 % stanovništva, odnosno 30 % teritorije općine, trenutno, nije pokriveno uslugom. Međutim, na oko 50 % teritorije pokrivene uslugom organizovanog odvoza otpada, evidentan je problem nedovoljnog broja raspoloživih kontejnera, te izražena potreba za većim brojem odvoza u toku sedmice.

Prikupljanje i odvoz krutog otpada predstavlja problem koji još uvijek nije sistemski riješen, evidentno je postojanje divljih deponija.

Na području općine Jablanica još uvijek nisu regulisani tokovi zbrinjavanja specijalnog (nekomunalnog) otpada, dio ovog otpada sigurno ide na deponiju i mješa se sa komunalnim otpadom.

Bitno je napomenuti da unapređenje stanja može ići i u pravcu podizanja svijesti građana naročito u pogledu selektivnog prikupljanja otpada, instalisanja dovoljnog broja kontejnera, izgradnje zelenih otoka i sl. Postupajući u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom (Službene novine Federacije BiH broj 33/03 i 72/09) Općina Jablanica je izradila Plan upravljanja otpadom za period 2012-2017. godina. Plan je usvojen od strane Općinskog vijeća i u toku je njegova implementacija u 2014. godini očekuje se nabavka opreme, kamiona i nedostajućih kontejnera, definisanje mjesta i lokacija za kontejnere kako bi ovaj projekat zaživio.

Općinska deponija komunalnog otpada u Jablanici je otvorenog tipa i to je prostor koji ne zadovoljava uslove sanitarne deponije, niti je propisno pripremljen za tu namjenu. Na odlagalištu ne postoji sistem za zaštitu voda, tla ili zraka.

Na deponiji su izvršeni određeni sanacioni radovi ali još uvijek nema kontrole procjednih voda i gasova. Povremeno se vrši zasipanje inertnim materijalom pomoću bagera.

U cilju postepene sanacije deponije komunalnog otpada i tehničkog unapređenja općina Jablanica je izradila plan upravljanja u tu svrhu. Ovim Planom prilagođavanja je predviđena sanacija postojeće deponije komunalnog otpada u Jablanici u periodu od narednih 5 (pet) godina.

Planom prilagođavanja je predviđeno uređenje i izgradnja svih objekata koji osiguravaju kvalitetno i sigurno funkcioniranje deponije tako da će ista udovoljavati regulativama Bosne i Hercegovine i Evropske Unije. Tokom ovog perioda pristupilo bi se postepenom zatvaranju i potpunoj sanaciji ove deponije, te bi se kompletan sortirani otpad preko pretovarne stanice odvezio do buduće Regionalne deponije koja je planirana na području općine Mostara.

Planom upravljanja otpadom HNK za razdoblje 2011-2021 godina predviđena je etapna izgradnja regionalne deponije, te izgradnja pretovarnih stanica za privremeno skladištenje, pripremu i pretovar otpada namijenjenog transportu prema regionalnoj deponiji. Planirana je uspostava RCUO „Uborak“ koji bi zadovoljio potrebe čitavog HNK.

Sektorska SWOT analiza- životna sredina

SNAGE	SLABOSTI
- Povoljni klimatski uslovi i relativno nezagađena životna sredina - Značajan nivo općinskog budžeta u odnosu na broj stanovnika - Okvirno zadovoljavajući nivo prostorno-planske dokumentacije užeg urbanog područja - Spremnost lokalne samouprave za rješavanje problema u oblasti zaštite i unapređenja okoliša - Prirodni potencijali i resursi: okruženje bogato vodotocima, izvorima pitke vode, plodno poljoprivredno zemljište, šumsko zemljište, livade, pašnjaci, - Dostupni prirodni potencijali i resursi: granit-gabro, gips, magnetitna željezna ruda, AG kamen, šljunak, hidropotencijal, šume, pašnjaci, ljekovito bilje, sunce, pitka voda, nezagađeno tlo, razna divljač i endemsko bilje... - Prirodne rijetkosti - uspostavljen Park prirode "Blidinje", u procedure uspostava Nacionalnog parka "Prenj, Čvrsnica, Čabulja" - Historijske vrijednosti-neropole stećaka kao nacionalni spomenici BiH, spomen kompleks "Bitka za ranjenike na Neretvi" također nacionalni spomenik BiH - Potencijali za razvoj različitih vidova turizma- ljetnjeg, zimskog, kulturno-historijskog, lovno-ribolovnog i planinarskog turizma - Zadovoljavajući nivo urbanizacije užeg gradskog područja - izgrađena kanalizaciona i vodovodna infrastruktura, trotoari, zelene površine, park... - Organizovano prikupljanje otpada na 80% teritorija općine - Izgrađeni kapaciteti za sport i rekreaciju: školske dvorane, stadioni, tenisko igralište, trim staza, skijalište... - Veliki broj udruženja i uključenost civilnog sektora u izradu i provođenje planova	- Nedostatak prostornoplanske dokumentacije za vangradsko područje - Nedovoljni kapaciteti općinske uprave za planiranje i unapređenje stanja okoliša - Neefikasno i nefunkcionalno razvijena infrastruktura- magistralne ceste prolaze kroz gradsko središte, nedovršen kanizacioni system sa prečišćavanjem, nepostojanje sistemskog načina toplifikacije užeg urbanog područja - Devastacija i degradacija plodnog zemljišta i biodiverziteta usljed nekontrolirane eksploatacije, prekomjerne sječe šuma, bespravne gradnje... - Degradacija šumskih površina usljed čestih i nekontroliranih požara - Nedovoljna nadležnost općine u gospodarenju prirodnim resursima - Značajne površine zapuštenog i neobrađenog poljoprivrednog zemljišta - Nedovoljna iskorištenost turističkih potencijala - Nedosljedna implementacija usvojenih strategija: Strategija razvoja poljoprivrede, Strategija razvoja turizma, Lokalni ekološki akcioni plan (LEAP) - Nerazvijen system integralnog upravljanja otpadom - Neuslovna gradska deponija - Postojanje divljih deponija - Nedovoljno razvijena svijest stanovništva o potrebi zaštite okoliša
MOGUĆNOSTI/PRILIKE	PRIJETNJE
- Učešće u regionalnim projektima od zajedničkog interesa u oblasti turizma - Regionalno povezivanje na infrastrukturnim i projektima zaštite okoliša - Mogućnost uključenja u programe i potpore državnih, entitetskih i kantonalnih institucija - Izgradnja regionalnog odlagališta otpada - Podizanje svijesti o zaštiti i unapređenju okoliša	- Politička nestabilnost u zemlji i regiji (ustavno uređenje zemlje, nesinhronizirani zakoni, nepovoljan politički ambijent, otvorena pitanja BiH i susjednih država) - Nedostatak integriranog i poticajnog planiranja i razvoja zaštite okoliša od strane viših razina vlasti - Sporost u donošenju zakonskih i podzakonskih akata koji reguliraju oblast zaštite okoliša - Nedovoljna koordinacija lokalne, entitetske i

	državne vlasti, barijere i isprepletenost nadležnosti a naročito na polaganje prava na prirodne resurse lokalnih zajednica - Neadekvatna zastupljenost općine u projektima strateškog razvoja Kantona, Regije i Federacije u oblasti, turizma, ekologije... - Nedostatak povoljnih izvora finansiranja na višim nivoima vlasti - Postojanje minskih polja na području općine - Sporo usvajanje standarda EU - Zagađivanje okoliša i devastacija prirodnog ambijenta iz bližeg i daljeg okruženja
--	---

V.3.2. Ciljevi zaštite životne sredine

Ciljevi zaštite životne sredine	Veza sa strateškim ciljevima	Veza sa razvojnim ciljevima u drugim sektorima
OC 1. Do kraja 2018. godine rekonstruisana 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90% općine pokriveno izgrađenim sistem vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje za 80% stanovništva Općine.	SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja	LER OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta LER OC 3. Razviti poslovnu infrastrukturu opremanjem najmanje dvije poslovne zone do 2018 godine. LER OC 4. Do 2018. razvijeni turistički proizvodi i povećana turistička potrošnja i dva puta duže zadržavanje gostiju
OC 2. Do kraja 2018. godine urađena sva prostorna planska dokumentacija	SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine	LER OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta
OC 3. Do kraja 2018. godine 95% stanovništva obuhvaćeno organizovanim prikupljanjem otpadom, 50% obuhvaćeno selektiranim prikupljanjem i završeni radovi na rekonstrukciji gradske deponije.	SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava	DR OC 3. Do 2018 razviti kapacitete svih subjekata društvenog razvoja za razvijanje i implementaciju projekata i ostvariti 90% finansiranja projekata OCD putem programskog budžetiranja općine
OC 4. Do kraja 2018. godine, unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda	SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja	DROC 4. Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana

Integracija sa strateškim dokumentima viših nivoa

Svi sektorski ciljevi su u korelaciji sa: NEAP-om i Strategijom zaštite okoliša FBiH.

Najznačajniji strateški dokument iz oblasti životne sredine na nivou BiH je Akcioni plan zaštite životne sredine Bosne i Hercegovine (NEAP BiH). Osam prioriternih oblasti NEAP-a su:

- Vodni resursi / otpadne vode;
- Održivi razvoj ruralnih područja;
- Upravljanje životnom sredinom (informacioni sistem/integralno planiranje/edukacija);
- Zaštita biološke i pejzažne raznolikosti;
- Otpad / upravljanje otpadom;
- Privreda / održivi razvoj privrede;
- Javno zdravlje;
- Deminiranje.

Inače, oblasti - «Zakonsko i institucionalno jačanje» i «Izrada dokumentacione osnove za planiranje i upravljanje životnom sredinom» su prepoznate kao uvjet za implementaciju predviđenih aktivnosti u svim drugim oblastima.

Sektorski cilj 1. je povezan sa prioriternom oblašću 1 - Vodni resursi/otpadne vode, dok je sektorski cilj 2. povezan sa prioriternim oblastima 1 i 2 Vodni resursi/otpadne vode i Održivi razvoj ruralnih područja. Prioritetne mjere i aktivnosti povezane sa sektorskim ciljem 1. su:

- Izrada i realizacija projekata za izgradnju novih i sanaciju postojećih sistema za prečišćavanje otpadnih voda;
- Sanacija postojećih i izgradnja novih kanalizacijskih sustava u najugroženijim regionima u BiH.

Drugi značajan strateški dokument iz ove oblasti, a koji je donesen na entitetskom nivou, jeste Strategija zaštite okoliša Federacije Bosne i Hercegovine (usvojena u januaru 2009. godine). Federalna strategija zaštite voda, odnosno upravljanja vodama je urađena zasebno, a za izradu je zaduženo Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Prijedlog ovog dokumenta je usvojen od strane Vlade FBiH juna 2010. godine. Posebno važni dokumenti, više fokusirani na ukupan privredni razvoja ali svakako sa segmentima koji imaju zajedničke elementa sa okolišom su Strategija razvoja FBiH 2010-2020, Strateški plan i program razvoja energetskog sektora FBiH, te planski dokumenti Kantona. U kantonu HNK još nije usvojena Strategija zaštite okoliša.

V. 3.3. Programi, projekti i mjere

Za realizaciju plana zaštite životne sredine definisano je 84 projekata i 10 mjera grupisanih u 22 programa:

Program 1.1. Izgradnja gradskih saobraćajnica

- Projekat 1.1.1. Izgradnja (nastavak) saobraćajnice ulice ZAVNOBIH-a
- Projekat 1.1.2. Izgradnja saobraćajnice do harema Jasen
- Projekat 1.1.3. Izgradnja saobraćajnice – spoj ulica Proleterskih brigada i Sulje Čilića
- Projekat 1.1.4. Nastavak izgradnje saobraćajnice kroz ind.zonu Šljunkara

Program 1.2. Rekonstrukcija gradskih saobraćajnica i trotoara

- Projekat 1.2.1. Omladinsko šetalište
- Projekat 1.2.2. Branilaca grada
- Projekat 1.2.3. Doljanka A,B,C

Program 1.3. Uređenje trgova, dvorišta i parkirališta

- Projekat 1.3.1. Izgradnja podzemne garaže Rasadnik
- Projekat 1.3.2. Uređenje Trga oslobođenja
- Projekat 1.3.3. Uređenje trotoara, parking prostora i dvorišta
- Projekat 1.3.4. Parkiralište i krug Doma zdravlja
- Projekat 1.3.5. Uređenje Trga Alije Izetbegovića
- Mjera 1.3.1. Odluka o naplaćivanju parkiranja

Program 1.4. Rekonstrukcija lokalnih nekategorisanih puteva

- Projekat 1.4.1. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Lendava-Topalov greb-Dobrigošće
- Projekat 1.4.2. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Šanica
- Projekat 1.4.3. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Ravna -Bijela-Tretište

- Projekat 1.4.4. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Lokve
- Projekat 1.4.5. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta za Dobrinju
- Projekat 1.4.6. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Žarnik-Glogošnica
- Projekat 1.4.7. Rekonstrukcija pristupnih puteva u MZ
- Program 1.5. Završetak postojećih i izgradnja novog „prečišćaća“ i kanalizacione mreže u užem urbanom području
 - Projekat 1.5.1. Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda („Šljunkara“, „Krug Granita“ i „Krug HE n/N Jablanica“)
 - Projekat 1.5.2. Izgradnja i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda na lokalitetu „Muzej- stadion“
 - Projekat 1.5.3. Nastavak projekta razdvajanja fekalne i oborinske kanalizacije na području gdje su izgrađeni prečišćaći
 - Projekat 1.5.4. Završetak izgradnja kanalizacione mreže Bačina-Mirke-Čehari-Bukov Pod
- Mjera 1.5.1. Odluka OV-a o davanju na upravljanje, održavanje i naplaćivanje kanalizacionog sistema
- Program 1.6. Završetak rekonstrukcije kanalizacionih sistema u većim prigradskim naseljima
 - Projekat 1.6.1. Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u prigradskim naseljima (Donje Paprasko, Ostrožac, Glogošnica)
 - Projekat 1.6.2. Izgradnja kanalizacionog sistema na Risovcu-1.faza
 - Projekat 1.6.3. Izgradnja kanalizacionog sistema na Zlatama
- Mjera 1.6.1. Donošenje odluke OV-a o davanju na upravljanje, održavanje i naplaćivanje kanalizacione mreže JKP
- Program 1.7. Završetak rekonstrukcije gradskog vodovoda
 - Projekat 1.7.1. Puštanje u sistem gravitacionog vodovoda sa izvorišta Šanica
 - Projekat 1.7.2. Rekonstrukcija mreže(primarna i sekundarna) gradskog područja
 - Projekat 1.7.3. Rekonstrukcija vodovodnog bazena
- Program 1.8. Završetak rekonstrukcije i uvezivanje u sistem gazdovanja od strane JKP lokalnih-seoskih vodovoda
 - Projekat 1.8.1. Rekonstrukcija lokalnih vodovoda i uvezivanje u sistem gazdovanja (Glogošnica-Dibek, Donje Paprasko i Šanica)
 - Projekat 1.8.2. Rekonstrukcija lokalnih vodovoda (Gornje Paprasko, Košćan, Doljani,...)
- Mjera 1.8.1. Donošenje Odluke OV-a o davanju na upravljanje, održavanje i naplaćivanje JKP
- Program 1.9. Izgradnja vodovodnog sistema na Risovcu
 - Projekat 1. 9.1. Izrada vodovodne mreže
 - Projekat 1.9.2. Izgradnja postrojenja za kondicioniranje
- Program 2.1. Izrada prostornog plana općine Jablanica
 - Projekat 2.1.1. Izrada prostorno-planske osnove
 - Projekat 2.1.2. Izrada prednacrt a i prijedloga plana
- Mjera 2.1.1. Donošenje Odluke OV-a o usvajanju PP
- Program 2.2. - Izrada i donošenje novih regulacionih planova u užem urbanom području i poslovnih zona
 - Projekat 2.2.1. Regulacioni plan Centar 1, Centar 2 i Bokulja-Jarišta
 - Projekat 2.2.2. Usaglašavanje postojećih regulacionih planova sa UP
- Mjera 2.2.1. Donošenje potrebnih Odluka OV-a
- Projekat 2.3.1. Izrada i donošenje regulacionih planova poslovnih zona (Petlja koridor Vc i Gornja Jarišta-Bokulja)
- Program 2.3. Izrada i donošenje urbanističkih planova sekundarnih centara
 - Projekat 2.3.1. Urbanistički plan Ostrožac
 - Projekat 2.3.2. Urbanistički plan Glogošnica
- Mjera 2.4.1. Donošenje potrebnih Odluka OV-a
- Program 3.1. Implementacija Općinskog Plana upravljanja otpadom
 - Projekat 3.1.1 Cjelo područje općine pokriti organizovanim prikupljanjem i odvozom otpada i izgradnja „zelenih otoka“
 - Projekat 3.1.2 Sanacija divljih deponija na području općine
 - Projekat 3.1.3. Propisno odlaganje prikupljenog otpada, reciklaža i trgovanje otpadom
- Mjera 3.1.1. Donošenje Odluke o uspostavljanju sistema naplaćivanja

Program 4.1. Povećanje Energetske efikasnosti za 30%

Projekat 4.1.1. Izrada Studije toplifikacije gradskog područja

Projekat 4.1.2. Utopljavanje javnih objekata- škole, dom zdravlja,...

Projekat 4.1.3. Zamjena rasvjetnih tijela na mreži javne rasvjete –uže urbano područje i proširenje mreže

Program 4.2. Unapređenje stanja javnog zdravlja

Projekat 4.2.1. Instaliranje mjerne stanice za praćenje parametara stanja zraka

Projekat 4.2.2. Izrada studije uticaja hidroakumulacija na stanje zdravlja

Projekat 4.2.3. Uređenje plaža na području Jablaničkog jezera-Crnaje i Žuglići (hostel), starom koritu Neretve – Genina i Šanica

Projekat 4.2.4. Uređenje gradskog parka

Projekat 4.2.5. „Rekonstrukcija“ postojećih i uspostava novih drvoreda

Program 4.3. - Zaštita tla

Projekat 4.3.1. Deminiranje područja

Projekat 4.3.2. Sanacija klizišta

Projekat 4.3.3. Podizanje javne svijesti građana o energetskej efikasnosti, neophodnosti selektiranja otpada, prirodnom i kulturno-historijskom nasljeđu, poljoprivrednika o pravilnoj obradi zemlje i o značaju šuma.

Nekoliko naprijed navedenih programa ima i predviđene mjere čijom realizacijom će biti upotpunjena realizacija samog programa, a tako i operativnog cilja koji se želi postići programom.

Mjere su predviđene kao kontinuirana aktivnosti za koje nisu potrebna posebna finansijska sredstva.

Inicijative međuopćinske saradnje

- Projekat izgradnje regionalne deponije

V. 3.4. Procjena očekivanih ishoda sa indikatorima

Sektorski cilj	Procjena očekivanih ishoda sa indikatorima
OC 1. Do kraja 2018. godine rekonstruisana 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90% općine pokriveno izgrađenim sistem vodosnabdijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje za 80% stanovništva Općine.	- dužina rekonstruisanih saobraćajnica (km) - % i broj stanovnika općine obuhvaćeno sistemom vodosnabdijevanja (90%) - dužina i kvalitet izgrađene i rekonstruisane kanalizacione mreže - Procenta stanovništva čije se otpadne vode prečišćavaju
OC 2. Do kraja 2018. godine urađena sva prostorna planska dokumentacija	- Usvojen prostorni plan općine Jablanica - Broj urbanističkih i regulacionih planova (2+5) - 80% riješenost zahtjeva za legalizaciju objekata

OC 3. Do kraja 2018. godine 95% stanovništva obuhvaćeno organizovanim prikupljanjem otpadom, 50% obuhvaćeno selektiranim prikupljanjem i završeni radovi na rekonstrukciji gradske deponije.	- % stanovnika općine obuhvaćeno organizovanim prikupljanjem otpada (95%) - % stanovnika općine obuhvaćeno selektiranim prikupljanjem (50%) - % završenih radova rekonstrukcije gradska deponija u obimu u odnosu na potrebne radova (40%) - broj saniranih divljih deponija - broj izgrađenih zelenih otoka
OC 4. Do kraja 2018. godine, unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda	- instalirana mjerna stanica i uspostavljen katastar zagađivača - 10 objekata u kojima su provedene mjere energetske efikasnosti - smanjenje budžetskih izdvajanja za javnu rasvjetu za 20% - 3 edukativne radionice godišnje namjenjene građanima

VI. Operativni dio

VI. 1. Plan implementacije

VI. 1.1. Orijentacioni pregled prioritetnih projekata i mjera za period od 3

Plan implementacije 2014 - 2016.							
Sektor 1: Ekonomski razvoj							
Projekti/mjere	Program	Veza sa strateškim i sektorskim ciljevima	Orijentacijski period realizacije (dinamika implementacije)			Nositelji implementacije	Ciljne grupe (korisnici)
			2014.	2015.	2016.		
Projekat 1.1.1. Izgradnja Centra za obradu kamena	Program 1.1	SC 1 / OC 1		X	X	Općina Jablanica	Učenici srednje škole, srednja škola, UPJ, privrednici
Projekat 1.1.2. Sufinansiranje zajedničkog nastupa na sajmovima	Program 1.1	SC 1 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	UPJ, privrednici
Projekat 1.1.3. Poduzetnički inkubator	Program 1.1	SC 1 / OC 1	X	X	X	UPJ	Privrednici početnici
Projekat 1.1.4. Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta	Program 1.1	SC 1 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	UPJ, privrednici
Projekat 1.2.1. Razvoj Start – up i mladih preduzeća	Program 1.2	SC 1 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	Nezaposlena lica
Projekat 1.2.2. Kreditiranje preduzetnika i subvencioniranje kamate	Program 1.2	SC 1 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica, Vakufska banka	UPJ, privrednici, poljoprivrednici

Projekat 1.2.3. Poticanje industrijske proizvodnje (prerada i obrada kamena i sl)	Program 1.2	SC 1 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	UPJ, privrednici proizvođači
Projekat 1.2.4. Poticanje obrta	Program 1.2	SC 1 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	UPJ, privrednici obrtnici
Projekat 1.2.5. Poticanje trgovine, turizma i ugostiteljstva	Program 1.2	SC 1 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	UPJ, privrednici trgovci, ugostitelji, turistički radnici
Projekat 1.3.1. Projekat izgradnje mini HE na rijeci Doljanci	Program 1.3	SC 1 / OC 1		X		Općina Jablanica	UPJ, investitori
Projekat 1.3.2. Obnovljivi izvori energije-izrada studije	Program 1.3	SC 1 / OC 1			X	Općina Jablanica	UPJ, investitori
Projekat 1.3.3. Projekat izgradnje tvornice vode na izvoru Komadinovo vrelo	Program 1.3	SC 1 / OC 1		X		Općina Jablanica	UPJ, investitori
Projekat 1.3.4. Podrška općine projektu eksploatacije i prerade gipsa	Program 1.3	SC 1 / OC 1			X	Općina Jablanica	UPJ, investitori
Projekat 1.3.5. Podrška općine projektu eksploatacije i prerade željezne rude	Program 1.3	SC 1 / OC 1			X	Općina Jablanica	UPJ, investitori
Projekat 1.3.6. Mineralna vuna-kamena vuna kao izolacioni materijal u građevinarstvu	Program 1.3	SC 1 / OC 1			X	Općina Jablanica	UPJ, investitori
Projekat 2.1.1. Izraditi i usvojiti plan razvoja i program poticaja organske proizvodnje	Program 2.1	SC 1 / OC 2	X	X	X	Općina Jablanica, SPU	Poljoprivrednici, organski proizvođači
Projekat 2.1.2. Subvencioniranje određivanja strukture tla i određivanje pogodnih kultura za uzgoj na različitim mikrolokalitetima	Program 2.1	SC 1 / OC 2	X	X	X	SPU	Poljoprivrednici
Projekat 2.1.3. Podržati tradicionalnu poljoprivrednu proizvodnju	Program 2.1	SC 1 / OC 2	X	X	X	Općina Jablanica, SPU	Poljoprivrednici
Projekat 2.1.4. Subvencioniranje sadnje	Program 2.1	SC 1 / OC 2	X	X		SPU	Poljoprivrednici

bobičastog voća i njena prerada							
Projekat 2.1.5. Poticanje sakupljača i uzgajivača ljekovitoga bilja	Program 2.1	SC 1 / OC 2	X	X		SPU	Zainteresovani sakupljači ljekobilja
Projekat 2.1.6. Izrada tipskih projekata za uzgoj određenih poljoprivrednih kultura i farmi	Program 2.1	SC 1 / OC 2	X			Općina Jablanica	Poljoprivrednici
Projekat 2.1.7. Podrška općine uzgoju kurbana	Program 2.1	SC 1 / OC 2		X	X	Općina Jablanica	Poljoprivrednici
Projekat 2.2.1. Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta	Program 2.2	SC 1 / OC 2	X	X	X	SPU	UPJ, privrednici, poljoprivrednici
Projekat 2.2.2. Sufinansiranje uvođenja HACCP i HALAL standarda	Program 2.2	SC 1 / OC 2	X	X	X	SPU	Poljoprivrednici
Projekat 2.2.3. Sufinansiranje uvođenja certifikacije organske proizvodnje	Program 2.2	SC 1 / OC 2	X	X	X	SPU	Poljoprivrednici, organski proizvođači
Projekat 2.3.1. Očuvanje domaćih sorti voća i povrća	Program 2.3	SC 1 / OC 2			X	SPU	Poljoprivrednici
Projekat 2.3.2. Podržati očuvanje biodiverziteta	Program 2.3	SC 1 / OC 2			X	SPU	Poljoprivrednici
Projekat 2.3.3. Zaštititi i poticati jablaničke autohtone sorte vinove loze	Program 2.3	SC 1 / OC 2			X	SPU	Poljoprivrednici
Projekat 3.1.1. Urediti prostorno plansku dokumentaciju i definirati istražni prostor i eksploataciona polja	Program 3.1	SC 2 / OC 3		X		Općina Jablanica	UPJ, investitori
Projekat 3.1.2. Ekološki isplativa eksploatacija kamena u slojevitim uslovima	Program 3.1	SC 2 / OC 3		X		Općina Jablanica	UPJ, investitori
Projekat 3.1.3 Obezbjedenje zemljišta za izgradnju poslovnih zona	Program 3.1	SC 2 / OC 3			X	Općina Jablanica	UPJ, investitori
Projekat 3.1.4. Finansiranje izgradnje poslovnih zona	Program 3.1	SC 2 / OC 3			X	Općina Jablanica	UPJ, investitori

Projekat 3.2.1. Izgradnja zelene pijace	Program 3.2	SC 2 / OC 3	X			Općina Jablanica	Poljoprivredni
Projekat 3.2.2. Izraditi i usvojiti plan navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta i izgradnja sistema	Program 3.2	SC 2 / OC 3	X	X	X	Općina Jablanica	Poljoprivredni
Projekat 4.1.1. Mapiranje turističkih potencijala i promocija općine kao turističke destinacije	Program 4.1	SC 3 / OC 4	X		X	Općina Jablanica	Turistički radnici, ugostitelji
Projekat 4.1.2. Sanacija i osposobljavanje stare pruge prema Prenju	Program 4.1	SC 3 / OC 4				Općina Jablanica	Turistički radnici Turisti
Projekat 4.1.3. Unapređenje znanja i vještina ljudskih resursa u oblasti turizma	Program 4.1	SC 3 / OC 4	X	X	X	Općina Jablanica	Zaineresovana lica, turistički radnici
Projekat 4.1.4. Osnivanje turističke zajednice	Program 4.1	SC 3 / OC 4			X	Općina Jablanica	Turisti
Sektor 2: Društveni razvoj							
Projekat 1.1.1. Revitalizacija Srednje škole u Jablanici	Program 1.1	SC 1-SC 2/OC 1		X	X	JU Srednja škola	Učenici i profesori, sportska udruženja
Projekat 1.1.2. Nabavka nastavnih učila, rekonstrukcija grijanja i dvorišta u Osnovnoj školi	Program 1.1	SC 2 / OC 1	X	X	X	Osnovna škola	Učenici i profesori, roditelji
Projekat 1.1.3. Ostvarivanje boljih i sigurnijih uslova boravka djece u J.U. Pčelica Jablanica	Program 1.1	SC 2 / OC 1		X	X	JU „Pčelica“ Jablanica	Djeca, roditelji
Projekat 1.1.4. Mala škola klavira	Program 1.1	SC 2-SC 4 / OC 1		X	X	Međunarodni centar za djecu i omladinu „Fortis“ Jablanica	Djeca i mladi
Projekat 1.1.5. Stipendiranje đaka i studenata	Program 1.1	SC 1-SC 4 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	Đaci i studenti

Projekat 1.1.6 Obezbjediavanje uslova za vannastavne aktivnosti kroz nabavku ozvučenja i muzičkih instrumenata, nabavku didaktičke opreme, uređenje kabineta za hemiju i biologiju i nabavka literature	Program 1.1	SC 1-SC 4 / OC 1				Općina Jablanica	Đaci
Projekat 2.1.1. Nabavka adekvatne vanjske scenske pozornice (krovna konstrukcija, rasvjeta, razglasna oprema)	Program 2.1	SC 4 / OC 2			X	Okpis / Vijeće mladih	Građani, OCD-a , srednja i osnovna škola Općina Jablanica drugi
Projekat 2.1.2.Rekonstrukcija zgrade i izgradnja amfiteatra u ulici Branilaca grada za potrebe kulturnih aktivnosti	Program 2.1	SC 3-SC 4 / OC 2		X	X	Općina Jablanica	Građani, OCD-a
Projekat 2.1.3. Izgradnja omladinskog hostela	Program 2.1	SC 2-SC 3-SC 4 / OC 2		X	X	OK „Pod istim suncem“	Mladi i djeca iz BiH
Projekat 2.1.4. Završetak radova na gradskoj dvorani	Program 2.1	SC 2-SC 4 / OC 2	X	X	X	Općina Jablanica	Sportiski klubovi, poslovna zajednica, građani
Projekat 2.1.5. Formiranje sportsko-edukativnog turističkog karting centra	Program 2.1	SC 2- SC 4 / OC 2				Amk Sunce Jablanica	Građani
Projekat 2.1.6. Izrada projektne dokumentacije za sanaciju i zaštitu kamenog mosta u Glogošnici, najstarija željeznička stanica u Prenju	Program 2.1	SC 2- SC 4 / OC 2				Općina Jablanica	Turisti, građani
Projekat 2.1.7. Planiranje, izgradnja i rekonstrukcija društvenih prostorija za rad MZ-a i društvene aktivnosti, sportskih i dječijih igrališta na području općine Jablanica	Program 2.1	SC 2- SC 4 / OC 2	X	X	X	Općina Jablanica	Građani
Projekat 2.1.8. Obnova vodenica na području općine Jablanica	Program 2.1	SC 2- SC 4 / OC 2				Općina Jablanica	Turisti, građani
Projekat 2.2.1.Obnova porušenog istorijskog mosta preko rijeke Neretve	Program 2.2	SC 2-SC 3-SC 4 / OC 2	X	X	X	JU Muzej „Bitka za ranjenike na	Turisti, građani

						Neretvi	
Projekat 2.2.2. Revitalizacija zgrade i platoa Muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica	Program 2.2	SC 2-SC 3-SC 4 / OC 2	X	X	X	JU Muzej „Bitka za ranjenike na Neretvi	Turisti, građani
Projekat 2.2.3. Opremanje i uređenje prostora za biblioteku, suvenirnicu i etnografsku izložbu Muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica	Program 2.2	SC 2-SC 3 / OC 2		X	X	Udruženje žena „Most“ jablanica	Turisti, građani
Projekat 2.3.1. Izdavanje fotomonografije "90 godina fudbala u Jablanici""	Program 2.3	SC 4 / OC 2				Odbor za kulturu	Fudbalski klub, sportska javnost, građani
Projekat 2.3.2. Prikupljanje, evidentiranje, digitalizacija i arhiviranje dokumentacije materijalnog i nematerijalnog kulturnog nasljeđa na području općine Jablanica	Program 2.3	SC 4 / OC 2		X	X	Odbor za kulturu	Kulturno-historijska, obrazovna i arhivističko-muzejska javnost, građani
Projekat 2.3.3. Valorizacija kulturno-historijskog spomenika stara kasarna u Jablanici	Program 2.3	SC 4 / OC 2		X		Općina Jablanica	Kulturno-historijska, obrazovna i arhivističko-muzejska javnost, građani
Projekat 2.4.1. Nabavka audio-video, računarske opreme i automobila za RTV Jablanica	Program 2.4	SC 2 / OC 2		X	X	RTV Jablanica	Građani
Projekat 2.4.2. Prostorno proširenje za RTV Jablanica, Centar za socijalni rad, OKPIS i kongresni centar	Program 2.4	SC 2-SC 4 / OC 2		X	X	OKPIS / RTV /JU Centar za socijalni rad	Korisnici usluga ustanova, građani
Projekat 2.4.3. Unapređenje rada općinskih službi-sistem S-48 i informatizacija rada OV-a	Program 2.4	SC 2- SC 4 / OC 2		X	X	Općina Jablanica	Korisnici usluga / OV
Projekat 2.4.4. Revitalizacija JU Centar za socijalni rad Jablanica i nabavka	Program 2.4	SC 2- SC 4 / OC 2				Općina Jablanica	Korisnici centra,

automobila							zaposlenici
Projekat 2.4.5. Obezbjedenje uslovnih poslovnih prostorija sa neophodnom opremom za rad Pčelarskog društva "Bagrem"	Program 2.4	SC 2- SC 4 / OC 2				Općina Jablanica	Pčelari
Projekat 2.4.6. Veslački maraton „Ismet Kovačević-Gagula“	Program 2.4	SC 3 –SC 4 / OC 2	X	X	X	Općina Jablanica	Mještani okolnih sela, građani, turisti
Projekat 3.1.1. Obuka žena liderica	Program 3.1	SC 2 / OC 3		X	X	Udruženje žena „Most“	Žene
Projekat 3.1.2. Razvijene MZ	Program 3.1	SC 2 / OC 3		X	X	Općina Jablanica / OKPIS	Savjeti MZ-a
Projekat 3.1.3. Razvoj i unapređenje pčelarstva	Program 3.1	SC 2 / OC 3				P.D. „Bagrem“ Jablanica	Pčelari, zainteresovani građani
Projekat 3. 1.4. Tradicionalna izrada ručnih radova	Program 3.1	SC 2 / OC 3				UŽ „Most“	Zanatlije, turisti
Projekat 3. 1.5. Obilježavanje istorijskih datuma NOB-e i godišnjice Bitke na Neretvi	Program 3.1	SC3 –SC 4/OC 3	X	X	X	Općina Jablanica / SABNOR	Turisti, OCD
Projekat 4.1.1. Podrška JU Centar za socijalni rad rizičnim kategorijama društva	Program 4.1	SC 2-SC 4 / OC 4				JU Centar za socijalni rad Jablanica	Djeca i omladina u rizičnim grupama, porodice sa poremećenim odnosima, žrtve nasilja itd
Projekat 4.1.2. "Dnevni centar za djecu" Jablanica	Program 4.1	SC 2-SC 4 / OC 4	X	X	X	OKPIS	Djeca iz problematičnih porodica
Projekat 4.2.1. Nabavka novog RTG aparata	Program 4.2	SC 2 / OC 4			X	JU Dom zdravlja Jablanica	Pacijenti Doma zdravlja

Projekat 4.2.2. Formiranje odjela za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju, nabavka opreme i edukacija osoblja	Program 4.2	SC 2 / OC 4				JU Dom zdravlja Jablanica	Pacijenti Doma zdravlja
Projekat 4.2.3. Podrška pružanju specijalističkih usluga u Domu zdravlja Jablanica	Program 4.2	SC 2-SC 4 / OC 4	X	X	X	JU Dom zdravlja Jablanica	Pacijenti Doma zdravlja
Projekat 4.2.4. Podrška paraplegičarima	Program 4.2	SC 2-SC 4 / OC 4	X	X	X	Općina Jablanica	Populacija paraplegičara
Projekat 4.2.5. Podrška porodicama za novorođenčad	Program 4.2	SC 2-SC 4 / OC 4	X	X	X	Općina Jablanica	Mladi bračni parovi
Projekat 4.2.6. Program edukacije kadra za rad na UZ aparatu (škola ultrazvuka), spirometru i trening osoblja u hitnoj medicinskoj pomoći	Program 4.2	SC 2-SC 4 / OC 4				JU Dom zdravlja Jablanica	Zaposlenici ustanove
Projekat 4.3.1. Povećanje smještajnih kapaciteta u JU „Dom za stara i iznemogla lica“ Jablanica	Program 4.3	SC 2- SC 4 / OC 4	X	X		Općina Jablanica	Stare i iznemogle osobe koji trebaju usluge doma
Projekat 4.3.2. Nabavka opreme u JU Dom za stara i iznemogla lica	Program 4.3	SC 2- SC 4 / OC 4		X		JU „Dom za stara i iznemogla lica“ Jablanica	Korisnici usluga Doma staraca
Projekat 4.4.1. Izgradnja Vatrogasnog doma	Program 4.4	SC 2 / OC 4		X	X	Općina Jablanica	Vatrogasci, građani
Projekat 4.4.2. Nabavka vatrogasne autocisterne	Program 4.4	SC 2 / OC 4	X	X	X	Općina Jablanica	Vatrogasci, građani
Projekat 4.4.3. Rekonstrukcija hidrantske mreže	Program 4.4	SC 2 / OC 4				Općina Jablanica	Građani
Projekat 4.5.1. Video nadzor (MUP)	Program 4.5	SC 2-SC 4 / OC 4	X			MUP	Građani
Projekat 4.5.2. Rekonstrukcija otvora i mokrih čvorova MUP-a	Program 4.5	SC 2 / OC 4		X	X	MUP	Uspostlenici, građani
Projekat 4.5.3. Zgrada socijalnog stanovanja	Program 4.5	SC 2-SC 3 / OC 4	X			Hilswerk Austrija	Socijalno najugroženije

							porodice
Projekat 4.5.4. Stambeno zbrinjavanje mladih	Program 4.5	SC 2- SC 4 / OC 4	X	X	X	Općina Jablanica	Mladi bračni parovi (do 35 godina)
Projekat 4.5.5. Podrška stambenom zbrinjavanju povratnika	Program 4.5	SC 2-SC 4 / OC 4	X	X	X	Općina Jablanica	Povratnici
Projekat 4.5.6. Podrška stambenom zbrinjavanju boračkih populacija	Program 4.5	SC 2-SC 4 / OC 4	X	X	X	Općina Jablanica	Boračke populacije
Projekat 4.5.7. Azil za pse	Program 4.5	SC 2- SC 4 / OC 4	X	X	X	Općina Jablanica	Građani, napušteni psi
Sektor 3: Okoliš							
Projekt 1.1.1. Izgradnja saobraćajnice Ulice ZAVNOBIH-a	Program 1. 1	SC 2 / OC 1		X	X	Općina Jablanica	Stanovnici naselja Gornja Kolonija i potencijalni investitori
Projekt 1.1.2. Izgradnja saobraćajnice do harema Jasen	Program 1. 1	SC 2 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	Građani, posjetioci mezarju
Projekt 1.1.3. Izgradnja saobraćajnice – spoj ulica Proleterskih brigada i Sulje Čilića	Program 1. 1	SC 2 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	Stanovnici Gornje Kolonije
Projekt 1.1.4. Nastavak izgradnje saobraćajnice kroz ind.zonu Šljunkara	Program 1. 1	SC 2 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	Poslovni subjekti, investitori
Projekat 1.2.1. Omladinsko šetalište	Program 1. 2	SC 2 / OC 1		X	X	Općina Jablanica	Građani, prolaznici, turisti
Projekat 1.2.2. Branilaca grada	Program 1. 2	SC 2 / OC 1		X	X	Općina Jablanica	Građani, prolaznici, turisti
Projekat 1.2.3. Doljanka A,B,C	Program 1. 2	SC 2 / OC 1			X	Općina Jablanica	Građani,

							prolaznici
Projekat 1.3.1. Izgradnja podzemne garaže Rasadnik	Program 1. 3	SC 2 / OC 1		X	X	Općina Jablanica	Građani
Projekat 1.3.2. Uređenje Trga oslobođenja	Program 1. 3.	SC 2 / OC 1			X	Općina Jablanica	Građani
Projekat 1.3.3. Uređenje trotoara, parking prostora i dvorišta	Program 1. 3	SC 2 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	Građani
Projekat 1.3.4. Parkiralište i krug Doma zdravlja	Program 1. 3	SC 2 / OC 1				Općina Jablanica	Korisnici usluga i osoblje Doma zdravlja
Projekat 1.3.5. Uređenje Trga Alije Izetbegovića	Program 1. 3	SC 2 / OC 1			X	Općina Jablanica	Građani prolaznici, turisti
Projekat 1.4.1. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Lendava - Topalov Greb-Dobrigošće	Program 1.4	SC 2 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	Stanovnici naselja Gornje Paprasko i Dobrigošće
Projekat 1.4.2. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Šanica	Program 1.4	SC 2 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	Stanovnici naselja Šanica i preduzeće za održavanje gravitacionog vodovoda
Projekat 1.4.3. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Ravna-Bijela - Tretište	Program 1.4	SC 2 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	Stanovnici naselja Bijela i Tretište, turisti
Projekat 1.4.4. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Lokve	Program 1.4	SC 2 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	Stanovnici naselja Rodići i posjetioči spomen kompleksa „Lokve“
Projekat 1.4.5. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta za Dobrinju	Program 1.4	SC 2 / OC 1			X	Općina Jablanica	Stanovnici naselja Dobrinja
Projekat 1.4.6. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Žarnik – Glogošnica	Program 1.4	SC 2 / OC 1			X	Općina Jablanica	Stanovnici potprenjskih sela
Projekat 1.4.7. Rekonstrukcija pristupnih	Program 1.4	SC 2 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	Stanovnici MZ-a

puteva u MZ							
Projekat 1.5.1.Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda ("Šljunkara", "Krug Granita" i "Krug HE n/N Jablanica")	Program 1.5	SC 2 / OC 1	X	X		Općina Jablanica	Građani
Projekat 1.5.2.Izgradnja i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda na lokalitetu "Muzej- stadion"	Program 1.5	SC 2 / OC 1				Općina Jablanica	Građani
Projekat 1.5.3.Nastavak projekta razdvajanja fekalne i oborinske kanalizacije na području gdje su izgrađeni prečistači	Program 1.5	SC 2 / OC 1		X	X	Općina Jablanica	Građani
Projekat 1.5.4.Završetak izgradnja kanalizacione mreže Baćina-Mirke-Čehari-Bukov Pod	Program 1.5	SC 2 / OC 1		X	X	Općina Jablanica	Stanovnici naselja Baćina-Mirke-Čehari-Bukov Pod
Projekat 1.6.1. Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u prigradskim naseljima (Donje Paprasko, Ostrožac, Glogošnica)	Program 1.6	SC 2 / OC 1	X	X		Općina Jablanica	Građani
Projekat 1.6.2.Izgradnja kanalizacionog sistema na Risovcu-1.faza	Program 1.6	SC 2 / OC 1			X	Općina Jablanica	Stanovnici naselja Risovac , posjetioči, turisti
Projekat 1.6.3.Izgradnja kanalizacionog sistema na Zlatama	Program 1.6	SC 2 / OC 1		X	X	Općina Jablanica	Stanovnici naselja Zlate i naselja nizvodno niz Doljanku i Neretvu
Projekat.1.7.1.Puštanje u sistem gravitacionog vodovoda sa izvorišta Šanica	Program 1.7	SC 2 / OC 1		X		Općina Jablanica	Građani koji su priključeni na vodovodnu mrežu
Projekat 1.7.2.Rekonstrukcija mreže(primarna i sekundarna) gradskog područja	Program 1.7	SC 2 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	Građani koji su priključeni na vodovodnu mrežu,

							JKP
Projekat 1.7.3. Rekonstrukcija vodovodnog bazena	Program 1.7	SC 3 / OC 1	X			Općina Jablanica	Građani koji su priključeni na vodovodnu mrežu, JKP
Projekat 1.8.1. Rekonstrukcija lokalnih vodovoda i uvezivanje u sistem gazdovanja (Glogošnica-Dibek, Donje Paprasko i Šanica)	Program 1.8	SC 2 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	Stanovnici MZ-a
Projekat 1.8.2. Rekonstrukcija lokalnih vodovoda (Gornje Paprasko, Košćan , Doljani,...)	Program 1.8	SC 2 / OC 1	X	X	X	Općina Jablanica	Stanovnici MZ-a
Pojekat 1.9.1. Izrada vodovodne mreže na Risovcu	Program 1.9	SC 2 / OC 1			X	Općina Jablanica	Vlasnici objekata na Risovcu i mještani naselja Risovac, turisti
Pojekat 1.9.2. Izrada postrojenja za kondicioniranje na Risovcu	Program 1.9	SC 2 / OC 1				Općina Jablanica	Vlasnici objekata na Risovcu i mještani naselja Risovac, turisti
Projekat 2.1.1. Izrada prostorno- planske osnove	Program 2.1	SC 2 – SC 4/ OC 2	X			Općina Jablanica	Građani i privredni subjekti
Projekat 2.1.2. Izrada prednacrt a i prijedloga plana	Program 2.1	SC 1 - SC 2 - SC 3 – SC 4/ OC 2	X	X		Općina Jablanica	Građani i privredni subjekti
Projekat 2.2.1. Regulacioni plan Centar 1, Centar 2, Bokulja-Jarišta	Program 2.2	SC 1 - SC 2 - SC 3 – SC 4/ OC 2	X	X		Općina Jablanica	Građani i privredni subjekti
Projekat 2.2.2. Usaglašavanje postojećih detaljnih planova sa UP	Program 2.2	SC 2 – SC 4/ OC 2		X	X	Općina Jablanica	Građani i privredni subjekti obuhvaćeni detaljnim planom
Projekat 2.2.3. Izrada i donošenje regulacionih planova poslovnih zona (Petlja koridor Vc i Gornja	Program 2.2	SC 1 - SC 2 - SC 3 – SC 4/ OC 2			X	Općina Jablanica	Građani, privredni subjekti i

Jarišta-Bokulja)							investitori
Projekat 2.3.1.Urbanistički plan Ostrožac	Program 2.4	SC 1 - SC 2 - SC 3 – SC 4/ OC 2				Općina Jablanica	Stanovnici naselja Ostrožac, vlasnici vikend i privredni subjekti
Projekat 2.3.2. Urbanistički plan Glogošnica	Program 2.4	SC 3 / OC 2				Općina Jablanica	Stanovnici naselja Glogošnica
Projekat 3.1.1. Cijelo područje općine pokriti organizovanim prikupljanjem i odvozom otpada i izgradnja „zelenih otoka“	Program 3.1	SC 2 / OC 3	X			Općina Jablanica	Svi građani i pravni subjekti
Projekat 3.1.2. Sanacija divljih deponija na području općine	Program 3.1	SC 2 / OC 3	X	X	X	Općina Jablanica	Građani
Projekat 3.1.3. Propisno odlaganje prikupljenog otpada, reciklaža i trgovanje otpadom	Program 3.1	SC 2 / OC 3	X	X	X	Općina Jablanica	Građani
Projekat 3.1.4. Propisno odlaganje prikupljenog otpada, reciklaža i trgovanje otpadom	Program 3.1	SC 3 / OC 3	X	X	X	Općina Jablanica	Građani
Mjera 3.1.1.Predvidjeti budžetsku stavku –subvencije za otkup „zanimljivog“ otpada	Program 3.1	SC 3 / OC 3		X	X	Općina Jablanica	Građani, JKP
Projekat 4.1.1.Izrada Studije toplifikacije gradskog područja	Program 4.1	SC 2 – SC 4/ OC 2			X	Općina Jablanica	Stanovnici gradskog područja
Projekat 4.1.2. Utopljavanje javnih objekata- škole, dom zdravlja,...	Program 4.1	SC 3 – SC 4/ OC 24		X	X	Općina Jablanica	Korisnici Javnih objekata
Projekat 4.1.3.Zamjena rasvjetnih tijela na mreži javne rasvjete –uže urbano područje i proširenje mreže	Program 4.1	SC 3 – SC 4/ OC 2	X	X	X	Općina Jablanica	Općina Jablanica
Projekat 4.2.1.Instaliranje mjerne stanice za praćenje parametara stanja zraka	Program 4.2	SC 3 – SC 4/ OC 2				Općina Jablanica	Građani

Projekat 4.2.2.Izrada studije uticaja hidroakumulacija na stanje zdravlja	Program 4.2	SC 3 – SC 4/ OC 2				Općina Jablanica	Građani
Projekat 4.2.3.Uređenje plaža na području Jablaničkog jezera-Crnaje i Žuglići (hostel), plaža u starom koritu Neretve-Genina i plažu Šanica.	Program 4.2.	SC 3 – SC 4/ OC 2			X	Općina Jablanica	Svi korisnici plaža
Projekat 4.2.4.Uređenje gradskog parka	Program 4.2	SC 3 – SC 4/ OC 2		X	X	Općina Jablanica	Građani
Projekat 4.2.5.„Rekonstrukcija“ postojećih i uspostava novih drvoreda	Program 4.2	SC 3 – SC 4/ OC 2		X	X	Općina Jablanica	Stanovnici grada
Projekat 4.3.1.Deminiranje područja	Program 4.4	SC 4 / OC 4		X	X	Općina Jablanica	Građani
Projekat 4.3.2.Sanacija klizišta	Program 4.4	SC 4 / OC 4		X	X	Općina Jablanica	Građani ugroženi klizištima
Projekat 4.3.3.Podizanje javne svijesti građana o energetskej efikasnosti, neophodnosti selektiranja otpada, poljoprivrednika o pravilnoj obradi zemlje, prirodnom i kulturno-historijskom naslijeđu i značaju šuma	Program 4.4	SC 1 - SC 2 - SC 3 – SC 4/ OC 2	X	X	X	Općina Jablanica	Svi građani i pravni subjekti

VI.1.2. Indikativni plan finansiranja strateških projekata i mjera za naredne 3 godine

Veza sa strateškim ciljem/ ciljevima	Projekat / mjera	Indikatori	Ukupni izdaci	Finansiranje iz općinskog budžeta				Finansiranje iz ostalih izvora							Nositelji implementacije	Veza sa budžetom (vrsta rashoda u opštinskom budžetu)	Opštinsko odjeljenje odgovorno za implementaciju
				god. I	god. II	god. III	ukupno (I+II+III)	Kredit	Entitet Kanton	Drža-va	Javna pod.	Privat. izvori	IPA	Dona-tori			
SC 1	Projekat 1.1.1. Izgradnja Centra za obradu kamena	-broj firmi koje su dobile uslugu od Centra -broj učenika koja imaju praktični nastavu u centru -broj izdatih promotivnih materijala	500.000		50.000	50.000	100.000						400.000		Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje
SC 1	Projekat 1.1.2. Sufinansiranje zajedničkog nastupa na sajmovima	-broj sajmovi na kojima učestvuju firme iz Jablanice -broj firmi čije je učešće na sajmovi subvencionirano -broj ugovora koji su sklopile firme na sajmovima	100.000	5.000	5.000	5.000	15.000					75.000			Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu

SC 1	Projekat 1.1.3. Poduzetnički inkubator	-broj usluga pruženih poduzetnicima unutar inkubatora -broj izdanja i broj distribuiranih publikacija	54.000	6.000	6.000	6.000	18.000					24.000				UPJ	Tekući transferi	Odjeljenje za LER i Služba opću upravu
SC 1	Projekat 1.1.4. Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta	-broj subvencioniranih preduzeća koja su dobila certifikat	75.000	5.000	5.000	5.000	15.000					50.000				Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu
SC 1	Projekat 1.2.1. Razvoj Start – up i mladih preduzeća	-broj start-up preduzeća koja su dobila neki oblik podrške -broj seminara kako započeti biznis -broj finansiranih projekata	50.000	10.000	10.000	10.000	30.000									Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba opću upravu
SC 1	Projekat 1.2.2. Kreditiranje preduzetnika i subvencioniranje kamate	-broj poduzetnika korisnika subvencija	1.050.000	110.000	110.000	110.000	330.000							500.000		Općina Jablanica, Vakufska banka	Izdaci	Odjeljenje za LER
SC 1	Projekat 1.2.3. Poticanje industrijske proizvodnje (prerada i obrada kamena i sl)	-broj preduzeća koja su primila poticaje -povećanje obima proizvodnje	300.000	60.000	60.000	60.000	180.000									Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba opću upravu
SC 1	Projekat 1.2.4. Poticanje obrta	-broj obrtnika koji su primili poticaje	150.000	30.000	30.000	30.000	90.000									Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu

SC 1	Projekat 1.2.5. Poticanje trgovine, turizma i ugostiteljstva	-broj trgovačkih, ugostiteljskih firmi koje su primile podsticaje -% povećanja obima trgovine, ugostiteljskih usluga	50.000	10.000	10.000	10.000	30.000									Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu
SC 1	Projekat 1.3.1. Projekat izgradnje mini HE na rijeci Doljanci	-izrađen promotivni material koji će biti korišten za dodjelu koncesija	5.000		5.000		5.000									Općina Jablanica	Izdaci	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje
SC 1	Projekat 1.3.2 Obnovljivi izvori energije-izrada studije	-izrađena studija	30.000			30.000	30.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje
SC 1	Projekat 1.3.3. Projekat izgradnje tvornice vode na izvoristu Komadinovo vrelo	-izrađen promotivni material koji će biti korišten za dodjelu koncesija	10.000		10.000		10.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi i izdaci	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje
SC 1	Projekat 1.3.4. Podrška općine projektu eksploatacije i prerade gipsa	-izrađen promotivni material koji će biti korišten za dodjelu koncesija	10.000			10.000	10.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi i izdaci	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje
SC 1	Projekat 1.3.5. Podrška općine projektu eksploatacije i prerade željezne rude	-izrađen promotivni material koji će biti korišten za dodjelu koncesija	10.000			10.000	10.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi i izdaci	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje

SC 1	Projekat 1.3.6. Mineralna vuna-kamena vuna kao izolacioni materijal u građevinarstvu	-izrađen promotivni material	10.000			10.000	10.000								Općina Jablanica	Kapitalni transferi i izdaci	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu, Služba za urbaniza i građenje
SC 1	Projekat 2.1.1. Izraditi i usvojiti plan razvoja i program poticaja organske proizvodnje	-usvojen plan razvoja organske proizvodnje	50.000	10.000	10.000	10.000	30.000								Općina Jablanica, SPU	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu
SC 1	Projekat 2.1.2. Subvencioniranje određivanja strukture tla i određivanje pogodnih kultura za uzgoj na različitim mikrolokalitetima	- broj uzetih uzoraka -broj poljoprivrednih proizvođača koji su primili podršku u uzorkovanju	22.000	4.000	2.800	2.800	9.600					6.000			SPU	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu
SC 1	Projekat 2.1.3. Podržati tradicionalnu poljoprivrednu proizvodnju	-broj poljoprivrednih proizvođača koji su primili neki oblik podrške	275.000	55.000	55.000	55.000	55.000								Općina Jablanica, SPU	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu
SC 1	Projekat 2.1.4. Subvencioniranje sadnje bobičastog voća i njena prerada	-broj zasađenih sadnica -broj amaterskih voćnjaka	120.000	20.000	20.000		40.000					40.000		40.000	SPU	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu
SC 1	Projekat 2.1.5. Poticanje sakupljača i uzgajivača ljekovitoga bilja	-Broj zainteresiranih proizvođača -Broj parcela -Količina sakupljenog ljekovitog bilja.	15.000	5.000	5.000		10.000					5.000			SPU	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu

SC 1	Projekat 2.1.6 Izrada tipskih projekata za uzgoj određenih poljoprivrednih kultura i farmi	-broj izrađenih projekata -broj realizovanih projekata	5.000	5.000			5.000								Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu
SC 1	Projekat 2.1.7 Podrška općine projektu uzgoja kurbana	- broj poljoprivrednih proizvođača koji su primili neki oblik podrške	40.000		10.000	10.000	20.000								Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu
SC 1	Projekat 2.2.1. Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta	-broj subvencioniranih poljoprivrednih proizvođača koja su dobila certifikat	30.000	2.000	2.000	2.000	6.000					20.000			SPU	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu
SC 1	Projekat 2.2.2. Sufinansiranje uvođenja HACCP i HALAL standarda	-broj subvencioniranih poljoprivrednih proizvođača koja su dobila certifikat	30.000	2.000	2.000	2.000	6.000					20.000			SPU	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu
SC 1	Projekat 2.2.3. Sufinansiranje uvođenja certifikacije organske proizvodnje	-broj subvencioniranih poljoprivrednih proizvođača koja su dobila certifikat	30.000	2.000	2.000	2.000	6.000					20.000			SPU	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu
SC 1	Projekat 2.3.1. Očuvanje domaćih sorti voća i povrća	-broj zainteresiranih proizvođača -broj parcela zasađenih voćem i povrćem. -broj zasađenih sadnica.	5.000			5000	5.000								SPU	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu
SC 1	Projekat 2.3.2. Podržati očuvanje biodiverziteta	-različitost bilja. -količina zasađenog bilja.	5.000			5000	5.000								SPU	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu

SC 1	Projekat 2.3.3. Zaštititi i poticati jablaničke autohtone sorte vinove loze	-utvrđivanje autohtonosti. -broj zainteresiranih proizvođača. -broj parcela zasađenih vinovom lozom. -broj zasađenih sadnica.	5.000			5000	5.000									SPU	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu
SC 2	Projekat 3.1.1. Urediti prostorno plansku dokumentaciju i definirati istražni prostor i eksploataciona polja	-usvojen prostorni plan -broj otvorenih eksploatacionih polja	200.000		200.000		200.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje
SC 2	Projekat 3.1.2. Ekološki isplativa eksploatacija kamena u slojevitim uslovima	-dokazana mogućnost projektovane tehnologije eksploatacije, -dokazana ekonomičnost i ekološkičnost predmetne djelatnosti i isključenost sintagme o zagađenosti okoline u ovoj branši	200.000		200.000		200.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje
SC 2	Projekat 3.1.3. Obezbjedenje zemljišta za izgradnju poslovnih zona	-broj ha osiguranog zemljišta za izgradnju poslovnih zona	200.000			200.000	200.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje

SC 2	Projekat 3.1.4. Finansiranje izgradnje poslovnih zona	-broj infrastrukturno opremljenih parcela	2.500.000			1.000.000	1.000.000		500.000							Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje
SC 2	Projekat 3.2.1. Izgradnja zelene pijace	-površina zelene pijace -broj prodajnih mjesta	100.000	30.000			30.000							70.000		Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu
SC 2	Projekat 3.2.2. Izraditi i usvojiti plan navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta i izgradnja sistema	-usvojen plan -izgrađena dužina cjevovoda	300.000	48.000	48.000	48.000	144.000				60.000					Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu
SC 3	Projekat 4.1.1. Mapiranje turističkih potencijala i promocija općine kao turističke destinacije	-usvojena studijaturističkih potencijala	10.000	3000		3.500	6.500									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu
SC 3	Projekat 4.1.2. Sanacija i osposobljavanje stare pruge prema Prenju	-% obnovljenost pruge	1.000.000									800.000				Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Odjeljenje za LER, Služba za prostorno uređenje i građenje i Služba za opću upravu
SC 3	Projekat 4.1.3. Unapređenje znanja i vještina ljudskih resursa u oblasti turizma	-broj edukacija -broj učesnika	10.000	2.000	2.000	2.000	6.000									Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu

SC 3	Projekat 4.1.4. Osnivanje turističke zajednice	-% ostvarenja plana rada turističke zajednice	20.000			20.000	20.000									Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje
UKUPNO ZA SEKTOR LER:			7.576.000	424.000	859.800	1.718.800	3.002.100	0	500.000	0	60.000	270.000	1.200.000	40.000	570.000			
SC1 SC 2	Projekat 1.1.1. Revitalizacija Srednje škole u Jablanici	-% povećanja energetske efikasnosti -postotak smanjenja troškova - broj korisnika sportske dvorane -poboljšano vladanje đaka	160.000		47.000	43.000	90.000		20.000							Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.1.2. Nabavka nastavnih učila, rekonstrukcija grijanja i dvorišta u Osnovnoj školi	-% povećanja broja učenika -broj učenika zaposlenih nakon školovanja -postotak povećanja energetske efikasnosti -postotak smanjenja troškova	285.000	30.000	30.000	30.000	90.000								64.000	Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER

SC 2	Projekat 1.1.3. Ostvarivanje boljih i sigurnijih uslova boravka djece u J.U. Pčelica Jablanica	-broj djece -povećan stepen zadovoljstva korisnika usluga	29.000		14.250	14.200	28.450								500	Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.1.4. Mala škola klavira	-broj edukovane djece i mladih -povećan broj kulturnih manifestacija	10.500												4.200	Centar „Fortis“ Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 1 SC 4	Projekat 1.1.5. Stipendiranje đaka i studenata	- broj odličnih učenika, - broj studenata, - broj učenika iz romske populacije	1.725.000	345.000	345.000	345.000	1.035.000									Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 2 SC 3 SC 4	Projekat 1.1.6 Obezbeđivanje uslova za vannastavne aktivnosti kroz nabavku ozvučenja i muzičkih instrumenata, nabavku didaktičke opreme, uređenje kabineta za hemiju i biologiju i nabavka literature	-broj učenika uključen u vannastavne aktivnosti - količina nabavljene opreme, - broj održanih manifestacija	45.000											16.000		Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 2 SC 3 SC 4	Projekat 2.1.1. Nabavka adekvatne vanjske scenske pozornice (krovnna konstrukcija, rasvjeta, razglasna oprema)	- broj kulturnih manifestacija	60.000			18.000	18.000								24.000	Općina Jablanica	Kapitalni izdaci	Služba za opću upravu i Odjeljenje za LER

SC 2 SC 3 SC 4	Projekat 2.1.2. Rekonstrukcija zgrade i izgradnja amfiteatra u ulici Branilaca grada za potrebe kulturnih aktivnosti	- broj kulturnih manifestacija	100.000			35.000	35.000								40.000	Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2 SC 3 SC 4	Projekat 2.1.3. Izgradnja omladinskog hostela	- broj turista - broj korisnika sportova na Jablaničkom jezeru -povećan broj zaposlenih	1.000.000			125.000	125.000								800.000	Ok „Pod istim suncem“	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 1 SC 2	Projekat 2.1.4. Završetak radova na gradskoj dvorani	-broj kulturno- sportskih manifestacija -broj sportista -povećan broj zaposlenih	1.800.000	800.000	600.000	400.000	1.800.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2 SC 4	Projekat 2.1.5. Formiranje sportsko-edukativnog turističkog karting centra	-broj edukovane djece i mladih -broj sportskih manifestacija	35.000												8.750	Amk Sunce Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER

	Projekat 2.1.6. Izrada projektne dokumentacije za sanaciju i zaštitu kamenog mosta u Glogošnici, najstarija željeznička stanica u Prenju	-izrađena projektna dokumentacija	15.000												9.000	Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2 SC 4	Projekat 2.1.7. Planiranje, izgradnja i rekonstrukcija društvenih prostorija za rad MZ-a i društvene aktivnosti, sportskih i dječijih igrališta na području općine Jablanica	-broj društvenih, - broj subjekata koji koriste prostore, - broj sportskih i dječijih igrališta	200.000	37.500	50.000	50.000	137.500									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2 SC 4	Projekat 2.1.8. Obnova vodenica na području općine Jablanica	-broj obnovljenih vodenica -broj posjetilaca	10.000													Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2 SC 3 SC 4	Projekat 2.2.1. Obnova porušenog istorijskog mosta preko rijeke Neretve	-povećan broj turista -povećan stepen zadovoljstva turista	1.200.000	30.000	21.000	21.000	72.000								1080.000	Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER

SC 2 SC 3 SC 4	Projekat 2.2.2. Revitalizacija zgrade i platoa Muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica	- broj održanih manifestacija - broj posjetilaca	400.000	20.000	25.500	29.500	75.000								292.000	Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2 SC 3	Projekat 2.2.3. Opremanje i uređenje prostora za biblioteku, suvenirnicu i etnografsku izložbu Muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica	-raznovrstnost i broj izrađenih suvenira -količina prodatih proizvoda	94.000		10.520	12.040	22.560								56.400	Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu
SC 2 SC 3	Projekat 2.3.1. Izdavanje fotomonografije "90 godina fudbala u Jablanici""	-izrađena monografija	12.000												5.000	Odbor za kulturu	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 3 SC 4	Projekat 2.3.2. Prikupljanje, evidentiranje, digitalizacija i arhiviranje dokumentacije materijalnog i nematerijalnog kulturnog nasljeđa na području općine Jablanica	-količina prikupljenog, materijala -kvalitet i količine arhivske građe	6.000		3.000	3.000	6.000									Odbor za kulturu	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 3 SC 4	Projekat 2.3.3. Valorizacija kulturno-historijskog spomenika stara kasarna u Jablanici	-osigurana pretpostavka za poduzimanje aktivnosti u skladu sa valorizacijom - broja kulturno-hist. spomenika	8.000			8.000	8.000									Odbor za kulturu	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu

SC 2	Projekat 2.4.1. Nabavka audio-video, računarske opreme i automobila za RTV Jablanica	-broj nabavljenih uređaja i opreme -kvalitet programa -nivo glrdanosti i slušanosti	65.000		15.000	15.000	30.000									RTV Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 2 SC 4	Projekat 2.4.2. Prostorno proširenje za RTV Jablanica, Centar za socijalni rad, OKPIS i kongresni centar	-površina proširenog prostora -broj održanih događaja	1.000.000		30.000	300.000	330.000								300.000	Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu Služba za prostorno uređenje i građenje
SC 2 SC 4	Projekat 2.4.3. Unapređenje rada općinskih službi-sistem S-48 I informatizacija rada OV-a	-broj riješenih zahtjeva građana -Smanjenje troškova rada OV-a	60.000		40.000	20.000	60.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi i izdaci	Služba za opću upravu
	Projekat 2.4.4. Revitalizacija JU Centar za socijalni rad Jablanica i nabavka automobila	- izvršeni građevinski radovi	30.000													Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu
	Projekat 2.4.5. Obezbjedenje uslovnih poslovnih prostorija sa neophodnom opremom za rad Pčelarskog društva "Bagrem"	-broj sastanaka u prostorijama -broj učlanjenih pčelara -vrsta i količina nabavljene oprema	16.000												8.000	Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 3 SC 4	Projekat 2.4.6. Veslački maraton „Ismet Kovačević-Gagula“	-broj učesnika -stepen povećanja promocije općine -broj posjetilaca/turista	45.000	5.000	10.000	10.000	25.000									Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu

SC 2	Projekat 3.1.1. Obuka žena liderica	-broj osnaženih žena za vođenje vlastitog biznisa -broj pokrenutih biznisa od strane korisnica	4.000		1.000	1.000	2.000								2.000	UŽ „Most“ Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 2	Projekat 3.1.2. Razvijene MZ	- stepen efikasnosti i efektivnosti savjeta MZ - stepen uključenosti građana u rad MZ - stepen uključenosti marginaliziranih grupa u rad MZ-a	56.500		9.125	9.125	24.500								20.000	OKPIS	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 2	Projekat 3.1.3. Razvoj i unapređenje pčelarstva	- broj pčelara -broj pčelinjih društava - stepen proizvodnje pčelinjih proizvoda	30.000												12.000	Pčelarsko društvo „Bagrem“ Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 2	Projekat 3.1.4. Tradicionalna izrada ručnih radova	- broj raznovrsnih proizvoda -količina izrađenih proizvoda - ostvaren promet	1.500													UŽ „Most“ Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 3 SC 4	Projekat 3.1.5. Obilježavanje istorijskih datuma NOB-e i godišnjice Bitke na Neretvi	-broj učesnika -stepen povećanja promocije općine -broj posjetilaca/turista	50.000	5.000	5.000	5.000	15.000		15.000							Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu

SC 2	Projekat 4.1.1. Podrška JU Centar za socijalni rad rizičnim kategorijama društva	-broj korisnika usluga -broj riješenih predmeta na zadovoljstvo korisnika	76.000			31.200	31.200							14.400	JU Centar za socijalni rad	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 2 SC 4	Projekat 4.1.2. "Dnevni centar za djecu" Jablanica	-broj posjetilaca - uspjeh u školskim i vanškolskim aktivnostima korisnika centra -zadovoljstvo lokalne zajednice	200.000	2.000	6.000	12.000	20.000							100.000	OKPIS / JU Centar za socijalni rad	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 2	Projekat 4.2.1. Nabavka novog RTG aparata	- broj izvršenih usluga - stepen zadovoljstva korisnika usluga	140.000			70.000	70.000						56.000	14.000	JU Dom zdravlja Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 2	Projekat 4.2.2. Formiranje odjela za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju, nabavka opreme i edukacija osoblja	- broj korisnika usluga JU - period oporavka pacijenata - stepen efikasnosti i efektivnosti poslovanja	25.000											5.000	JU Dom zdravlja Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 2 SC 4	Projekat 4.2.3. Podrška pružanju specijalističkih usluga u Domu zdravlja Jablanica	- broj usluga JU -broj građana koji koriste usluge specijalista	250.000	50.000	50.000	50.000	150.000								Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu

SC 2 SC 4	Projekat 4.2.4. Podrška paraplegičarima	- broj usluga socijalne i zdravstvene zaštite paraplegičara, -povećano zadovoljstvo korisnika	27.000	5.400	5.400	5.400	16.200								Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 2 SC 4	Projekat 4.2.5. Podrška porodicama za novorođenčad	- % nataliteta, - broja porodica sa jedno ili više djece - broja porodica koje napuštaju općinu,	100.000	20.000	20.000	20.000	60.000								Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
	Projekat 4.2.6. Program edukacije kadra za rad na UZ aparatu (škola ultrazvuka), spirometru i trening osoblja u hitnoj medicinskoj pomoći	- broj osoba koje su prošle obuku	20.000										10.000		Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 2 SC 4	Projekat 4.3.1. Povećanje smještajnih kapaciteta u JU „Dom za stara i iznemogla lica“ Jablanica	- broj korisnika -budžetska izdvajanja	250.000	30.000	95.000		125.000							125.000	Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2-SC 4	Projekat 4.3.2. Nabavka opreme u JU Dom za stara i iznemogla lica	-broj nabavljenih uređaja i opreme	30.000		3.000		3.000							27.000	Dom za stara i iznem. lica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu

SC 2	Projekat 4.4.1. Izgradnja Vatrogasnog doma	- % izgrađenosti vatrogasnog doma -% opremljenosti vatrogasnog doma	570.000		160.000	160.000	320.000								250.000	Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu, Služba za CZ-u, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 4.4.2. Nabavka vatrogasne autocisterne	-broj intervencija -brzina intervencije	250.000	100.000			100.000								150.000	Općina Jablanica	Kapitalni transferi i izdaci	Služba za opću upravu, Služba za CZ-u, i Odjeljenje za LER
	Projekat 4.4.3. Rekonstrukcija hidrantske mreže	-dužina rekonstruisane mreže -broj rekonstruisanih hidranata	30.000												12.000	Općina Jablanica	Kapitalni transferi i izdaci	Služba za opću upravu, Služba za CZ-u
SC 2 SC 4	Projekat 4.5.1. Video nadzor (MUP)	-broj krivičnih djela -broj izrečenih kazni	30.000	30.000												Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu
SC 2	Projekat 4.5.2. Rekonstrukcija otvora i mokrih čvorova MUP-a	- broj rekonstruisanih otvora - stepen zadovoljstva uposlenih	25.000		6.000	6.500	12.500		12.500							Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER

SC 2	Projekat 4.5.3. Zgrada socijalnog stanovanja	-broj korisnika, -smanjen broj korisnika kolektivnog centra, - gašenje kolektivnog centra.	504.000	124.000			124.000							380.000	Hilswerk Austrija	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje
SC 2 SC 4	Projekat 4.5.4. Stambeno zbrinjavanje mladih	-broj korisnika -% natalitet -% procenat mladih u zajednici	50.000	10.000	10.000	10.000	30.000								Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za opću upravu
SC 2-SC 4	Projekat 4.5.5. Podrška stambenom zbrinjavanju povratnika	- broj stambeno riješenih povratnika, - broj povratnika na povratničkim područjima	250.000	50.000	50.000	50.000	150.000								Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu i Služba za prostorno uređenje i građenje
SC 2 SC 4	Projekat 4.5.6. Podrška stambenom zbrinjavanju boračkih populacija	- broj stambeno riješenih pripadnika boračkih populacija -broj korisnika	150.000	30.000	30.000	30.000	90.000								Općina Jablanica	Kapitalni transferi i izdaci	Služba za opću upravu
SC 2 SC 4	Projekat 4.5.7. Azil za pse	-Broj zbrinutih životinja; -Povećan stepen sigurnosti građana;	50.000	10.000	20.000	20.000	50.000								Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za opću upravu i Služba za prostorno uređenje i građenje

UKUPNO ZA SEKTOR DRUŠRVENOG RAZVOJA:			11.514.500	1.733.900	1.711.745	1.959.015	5.374.660		47.500						461.000	3.696.300			
SC 2	Projekt 1.1.1. Izgradnja saobraćajnice Ulice ZAVNOBIH-a	-dužina izgrađenih saobraćajnica (320m)	520.000		100.000	100.000	200.000										Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekt 1.1.2. Izgradnja saobraćajnice do harema Jasen	-dužina izgrađenih saobraćajnica (440m)	400.000	50.000	50.000	50.000	150.000										Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekt 1.1.3. Izgradnja saobraćajnice – spoj ulica Proleterskih brigada i Sulje Čilića	-dužina izgrađenih saobraćajnica (440m)	200.000	60.000	40.000	40.000	140.000										općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekt 1.1.4. Nastavak izgradnje saobraćajnice kroz ind.zonu Šljunkara	-dužina izgrađenih saobraćajnica (240m)	300.000	50.000	50.000	50.000	150.000					150.000					Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.2.1. Omladinsko šetalište	-dužina izgrađenih saobraćajnica (300m)	160.000		80.000	80.000	160.000										Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER

SC 2	Projekat 1.2.2. Branilaca grada	-dužina izgrađenih saobraćajnica (300m)	110.000													Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.2.3. Doljanka A,B,C	-dužina izgrađenih saobraćajnica (350m)	180.000			60.000	60.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.3.1. Izgradnja podzemne garaže Rasadnik	-broj parking mjesta (68)	700.000								700.000					Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.3.2. Uređenje Trga oslobođenja	-površina uređenog prostora	600.000			100.000	100.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.3.3. Uređenje trotoara, parking prostora i dvorišta	-broj parking mjesta	430.000	102.500	100.000	100.000	302.500									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.3.4. Parkiralište i krug Doma zdravlja	-broj parking mjesta	120.000													Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER

SC 2	Projekat 1.3.5. Uređenje Trga Alije Izetbegovića	-površina uređenog prostora	300.000			100.000	100.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.4.1. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Lendava -Topalov greb - Dobrigošće	-dužina izgrađenih saobraćajnica (3700)	520.000	80.000	110.000	110.000	300.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.4.2. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Šanica	-dužina izgrađenih saobraćajnica (1300m)	220.000	30.000	60.000	60.000	150.000						70.000			Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.4.3. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Ravna -Bijela - Tretište	-dužina izgrađenih saobraćajnica	520.000	30.000	100.000	100.000	230.000						70.000			Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.4.4. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Lokve	Dužina izgrađenih saobraćajnica (1450m)	260.000	30.000	100.000	60.000	190.000						70.000			Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.4.5. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta za Dobrinju	-dužina izgrađene saobraćajnica (1000 m)	160.000			160.000	160.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER

SC 2	Projekat 1.4.6. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Žarnik - Glogošnica	-dužina izgrađene saobraćajnice (2000 m)	260.000		90.000	90.000	180.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.4.7. Rekonstrukcija pristupnih puteva u MZ	-dužina rekonstruisanih puteva	200.000	118.500	40.000	40.000	198.500									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.5.1. Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda na "Šljunkari", Krug Granita i krug HE n/N Jablanica	-dobijena vodna dozvola -prečistač predat na upravljanje JKP	175.000								175.000					Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.5.2. Izgradnja i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda lokalitet " Muzej stadion "	-dobijena vodna dozvola -prečistač predat na upravljanje JKP	190.000								190.000					Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.5.3. Nastavak projekta razdvajanja fekalne i oborinske kanalizacije na području gdje su izgrađeni prečistači	-izrađena projektna dokumentacija -izgrađen novi kolektor u dužini od (xy m)	240.000								240 000					Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.5.4. Završetak izgradnja kanalizacione mreže Baćina-Mirke- Čehari-Bukov Pod	-izgrađen novi kolektor u dužini od (xy m) i x septičkih jama	350.000						350.000							Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER

SC 2	Projekat 1.6.1. Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u prigradskim naseljima "Donje Paprasko Ostrožac , Glogošnica "	-dobijena vodna dozvola -prečistač predat na upravljanje JKP	215.000	50.000	30.000	35.000	115.000				55.000					Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.6.2. Izgradnja kanalizacionog sistema na Risovcu-1.faza	-projektana dokumentacija -izgrađen novi kolektor u dužini od (xy m) i uređaj za prečišćavanje	1.000.000			50.000	50.000			500.000						Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.6.3. Izgradnja kanalizacionog sistema na Zlatama	-projektana dokumentacija -izgrađen kolektor u dužini od (xy m) i uređaj za prečišćavanje	280.000		15.000		15.000			265.000						Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat.1.7.1. Puštanje u sistem gravitacionog vodovoda sa izvorišta Šanica	-vodovod pušten u sistem	110.000		110.000		110.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.7.2. Rekonstrukcija mreže(primarna i sekundarna) gradskog područja	-dužina rekonstruisane vodovodne mreže	1.500.000	30.000	100.000	100.000	230.000			300.000						Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER

SC 2	Projekat 1.7.3. Rekonstrukcija vodovodnog bazena	-rekonstruisan bazen	40.000	40.000			40.000								Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.8.1. Rekonstrukcija lokalnih vodovoda i uvezivanje u sistem gazdovanja (Glogošnica –Dibek, Donje Paprasko i Šanica)	-dužina rekonstruisane vodovodne mreže	175.000	94.800	40.000	40.000	174.800								Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 1.8.2. Rekonstrukcija lokalnih vodovoda (Gornje Paprasko, Koščan, Doljani, ...)	-dužina rekonstruisane vodovodne mreže	175.000	50.000	75.000	50.000	150.000								Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Pojekat 1.9.1. Izrada vodovodne mreže na Risovcu	-dužina izgrađenog cjevovoda	1.000.000			50.000	50.000		500.000						Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Pojekat 1.9.2. Izgradnja postrojenja za kondicioniranje na lokalitetu Risovac	-dužina mreže -% izgrađenosti postrojenja	1.000.000						500.000						Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2	Projekat 2.1.1. Izrada prostorno-planske osnove	-usvojena Prostorno-planska osnova	70.000	70.000			70.000								Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER

SC 1 SC 2 SC 3 SC 4	Projekat 2.1.2. Izrada prednacrt i prijedloga plana	-izrađen prednacrt i prijedlog plana	70.000	20.000	50.000		70.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 1 SC 2 SC 4	Projekat 2.2.1. Regulatorni plan Centar 1, Centar 2, Bokulja- Jarišta	-usvojeni regulatorni planovi	180.000	30.000	30.000	30.000	90.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2 SC 4	Projekat 2.2.2. Usaglašavanje postojećih regulatornih planova sa UP	-broj usvojenih izmjenjenih regulatornih planova	60.000		30.000	30.000	60.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 1 SC 2 SC 4	Projekat 2.2.3.Izrada i donošenje regulatornih planova Poslovnih zona- petlja koridor Vc- Gornja Jarišta – Bokulja)	-usvojeni regulatorni planovi	80.000			40.000	40.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 1 SC 2 SC 3 SC 4	Projekat 2.3.1. Urbanistički plan Ostrožac	-usvojen UP plan	50.000													Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2 SC 3 SC 4	Projekat 2.3.2. Urbanistički plan Glogošnica	-usvojen UP plan	50.000			20.000	20.000				30.000					Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER

SC 2 SC 3 SC 4	Projekat 3.1.1. Cijelo područje općine pokriti organizovanim prikupljanjem i odvozom otpada	-broj inataliranih novih kontejnera	400.000	40.000			40.000							360.000		Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2 SC 3 SC 4	Projekat 3.1.2. Sanacija divljih deponija na području općine	-broj saniranih divljih deponija	50.000	3.000	15.000	15.000	33.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2 SC 3 SC 4	Projekat 3.1.3. Propisno odlaganje prikupljenog otpada, reciklaža i trgovanje otpadom	-količina prikupljenog otpada -broj instaliranih kontejnera -finansijska sredstva od prodaje otpada	365.000	50.000	40.000	40.000	130.000							150.000		Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2 SC 3 SC 4	Mjera 3.1.4. Predvidjeti budžetsku stavku subvencija za otkup „zanimljivog“ otpada.	-količina otkupljenog otpada	50.000		10.000	10.000	20.000									Općina Jablanica	Tekući transferi, subvencije	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 2 SC 4	Projekat 4.1.1. Izrada Studije toplifikacije gradskog područja	-izrađena studija	50.000			50.000	50.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 3 SC 4	Projekat 4.1.2. Utopljavanje javnih objekata- škole, dom zdravlja,...	-broj objekata u kojima su provedene mjere energetske efikasnosti	120.000		30.000	30.000	60.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER

SC 3 SC 4	Projekat 4.1.3. Zamjena rasvjetnih tijela na mreži javne rasvjete –uže urbano područje i proširenje mreže	-broj zamjenjenih rasvjetnih tijela -broj instaliranih novih rasvjetnih tijela	240.000	70.000	50.000	50.000	170.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 3 SC 4	Projekat 4.2.1. Instaliranje mjerne stanice za praćenje parametara stanja zraka	-količina i vrsta prikupljenih podataka mjerne stanice	50.000													Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 3 SC 4	Projekat 4.2.2. Izrada studije uticaja hidroakumulacija na stanje zdravlja	-izrađena studija	50.000													Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 3 SC 4	Projekat 4.2.3. Uređenje plaža na području Jablaničkog jezera-Crnaje i Žuglići (hostel), Neretva Genina i Šanica	-površina uređenog prostora - plaže,	100.000			75.000	75.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 3 SC 4	Projekat 4.2.4. Uređenje gradskog parka	-površina uređenog prostora	100.000		20.000	20.000	40.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 3 SC 4	Projekat 4.2.5. „Rekonstrukcija“ postojećih i uspostava novih drvoreda	-broj zasađenih novih stabala -broj saniranih stabala	50.000													Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER

SC 4	Projekat 4.3.1. Deminiranje područja	-površina deminiranog područja	100.000		20.000	20.000	40.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 4	Projekat 4.3.2. Sanacija klizišta	-broj i površina saniranih klizišta	50.000		10.000	10.000	20.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
SC 1 SC 2 SC 3 SC 4	Projekat 4.3.3. Podizanje javne svijesti građana o energetske efikasnosti, neophodnosti selektiranja otpada, prirodnom i kulturno-historijskom nasljeđu, poljoprivrednika o pravilnoj obradi zemlje i značaju šuma	-broj održanih edukativnih predavanja -broj odštampanog edukativnog materijala, -broj stanovnika obuhvaćenih edukacijom	10.000	4.000	2.000	2.000	8.000									Općina Jablanica	Kapitalni transferi	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
UKUPNO ZA SEKTOR OKOLIŠA			14.235.000	1.097.500	1.597.000	2.072.000	4.766.500	0	2.615.000	0	735.000	850.000	0	790.000	0			
UKUPNO FINANSIJSKI PLAN			33.325.500	3.255.400	4.168.545	5.749.315	13.143.260	0	3.162.500	0	795.000	1.120.000	1.200.000	1.291.000	4.266.300			

VI. 2. Akcioni plan za projekte koji se implementiraju u 2014. godini

Akcioni plan za 2014. godinu						
Projekti / mjere	Veza sa programom*	Veza sa strateškim i sektorskim ciljevima	Osnovne informacije za praćenje		Nosioći implementacije	Vrijednost projekta
			Inidikatori	Trajanje (od-do)		
Sektor 1: Ekonomski razvoj						
Projekat 1.1.2. Sufinansiranje zajedničkog nastupa na sajmovima	Program 1.1	SC 1 / OC 1	-broj sajmova na kojima učestvuju firme iz Jablanice, -broj firmi čije je učešće na sajmovi subvencionirano -broj ugovora koji su sklopile firme na sajmovima	I-XII	Općina Jablanica	5.000
Projekat 1.1.3. Poduzetnički inkubator	Program 1.1	SC 1 / OC 1	-broj usluga pruženih poduzetnicima unutar inkubatora -broj izdanaj i broj distribuiranih publikacija	I-XII	UPJ	6.000
Projekat 1.1.4. Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta	Program 1.1	SC 1 / OC 1	-broj subvencioniranih preduzeća koja su dobila certifikat	2014-2018	Općina Jablanica	5.000
Projekat 1.2.1. Razvoj Start – up i mladih preduzeća	Program 1.2	SC 1 / OC 1	-broj start-up preduzeća koja su dobila neki oblik podrške -broj seminara kako započeti biznis -broj finansiranih projekata	I-XII	Općina Jablanica	10.000

Projekat 1.2.2. Kreditiranje preduzetnika i subvencioniranje kamate	Program 1.2	SC 1 / OC 1	-broj poduzetnika korisnika subvencija	I-XII	Općina Jablanica, Vakufska banka	110.000
Projekat 1.2.3. Poticanje industrijske proizvodnje (prerada i obrada kamena i sl)	Program 1.2	SC 1 / OC 1	-broj preduzeća koja su primila poticaje -povećanje obima proizvodnje	I-XII	Općina Jablanica	60.000
Projekat 1.2.4. Poticanje obrta	Program 1.2	SC 1 / OC 1	-broj obrtnika koji su primili poticaje	I-XII	Općina Jablanica	30.000
Projekat 1.2.5. Poticanje trgovine, turizma i ugostiteljstva	Program 1.2	SC 1 / OC 1	-broj trgovačkih, ugostiteljskih firmi koje su primile podsticaje -% povećanja obima trgovine, ugostiteljskih usluga	I-XII	Općina Jablanica	10.000
Projekat 2.1.1. Izraditi i usvojiti plan razvoja i program poticaja organske proizvodnje	Program 2.1	SC 1 / OC 2	-usvojen program poticaja organske proizvodnje -Broj zainteresiranih proizvođača -Broj poljoprivrednika koji su ostvarili poticaj	I-XII	Općina Jablanica, SPU	10.000
Projekat 2.1.2 Subvencioniranje određivanja strukture tla i određivanje pogodnih kultura za uzgoj na različitim mikrolokalitetima	Program 2.3	SC 1 / OC 2	-broj uzetih uzoraka -broj poljoprivrednih proizvođača koji su primili podršku u uzorkovanju	I-XII	SPU	4.000

Projekat 2.1.3. Podržati tradicionalnu poljoprivrednu proizvodnju	Program 2.1	SC 1 / OC 2	-broj poljoprivrednih proizvođača koji su primili neki oblik podrške	I-XII	Općina Jablanica	55.000
Projekat 2.1.4 Subvencioniranj e sadnje bobičastog voća i njena prerada	Program 2.1	SC 1 / OC 2	-broj zasađenih sadnica -broj voćnjaka	I-XII	SPU	20.000
Projekat 2.1.5 Poticanje sakupljača i uzgajivača ljekovitoga bilja	Program 2.1	SC 1 / OC 2	-Broj zainteresiranih proizvođača -Broj parcela zasađenih ljekobiljm. -Količina proizvedene sakupljenog ljekobilja.	I-XII	SPU	5.000
Projekat 2.1.6 Izrada tipskih projekata za uzgoj određenih poljoprivrednih kultura i farmi	Program 2.1	SC 1 / OC 2	-broj izrađenih projekata -broj realizovanih projekata	I-XII	Općina Jablanica	5.000
Projekat 2.2.1. Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta	Program 2.2	SC 1 / OC 2	-broj subvencioniranih poljoprivrednih proizvođača koja su dobila certifikat	2014-2018	SPU	2.000
Projekat 2.2.2. Sufinansiranje uvođenja HACCP i HALAL standarda	Program 2.2	SC 1 / OC 2	-broj subvencioniranih poljoprivrednih proizvođača koja su dobila certifikat	2014-2018	SPU	2.000
Projekat 2.2.3. Sufinansiranje uvođenja certifikacije organske proizvodnje	Program 2.2	SC 1 / OC 2	-broj subvencioniranih poljoprivrednih proizvođača koja su dobila certifikat	2014-2018	SPU	2.000

Projekat 3.2.1 Izgradnja zelene pijace	Program 3.2	SC 2 / OC 3	-površina zelene pijace -broj prodajnih mjesta	I-XII	Općina Jablanica	30.000
Projekat 3.2.2 Izraditi i usvojiti plan navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta i izgradnja sistema	Program 3.2	SC 2 / OC 3	-usvojen plan -dužina sistema navodnjavanja	I-XII	Općina Jablanica	48.000
Projekat 4.1.1 Mapiranje turističkih potencijala i promocija općine kao turističke destinacije	Program 4.1	SC 3 / OC 4	-usvojena studija turističkih potencijala - broj promotivnih aktivnosti	I-XII	Općina Jablanica	3.000
Projekat 4.1.3 Unapređenje znanja i vještina ljudskih resursa u oblasti turizma	Program 4.1	SC 3 / OC 4	-broj edukacija -broj učesnika	2014-2018	Općina Jablanica	2.000
Sektor 2: Društveni razvoj						
Projekat 1.1.2. Nabavka nastavnih učila, rekonstrukcija grijanja i dvorišta u Osnovnoj školi	Program 1.1	SC 2 / OC 1- OC 4	-% povećanja broja učenika -broj učenika zaposlenih nakon školovanja -postotak povećanja energetske efikasnosti -postotak smanjenja troškova	I-XII	Osnovna škola	30.000
Projekat 1.1.5. Stipendiranje đaka i studenata	Program 1.1	SC 1-SC 4 / OC 1	-broj odličnih učenika, -broj studenata -broj učenika iz romske	I-XII	Općina Jablanica	345.000

			populacije			
Projekat 2.1.4. Završetak radova na gradskoj dvorani- nastavak izgradnje	Program 2.1	SC 2-SC 4 / OC 2	-broj kulturno-sportskih manifestacija -broj sportista -povećan broj zaposlenih	I-XII	Općina Jablanica	800.000
Projekat 2.1.7. Planiranje, izgradnja i rekonstrukcija društvenih prostorija za rad MZ-a i društvene aktivnosti, sportskih i dječijih igrališta na području općine Jablanica	Program 2.1	SC 2- SC 4 / OC 2	-broj društvenih prostorija -broj subjekata koji koriste prostore -broj sportskih i dječijih igrališta	I-XII	Općina Jablanica	37.500
Projekat 2.2.1. Obnova porušenog istorijskog mosta preko rijeke Neretve	Program 2.2	SC 2-SC 3-SC 4 / OC 2	-povećan broj turista -povećan stepen zadovoljstva turista	I-XII	JU Muzej „Bitka za ranjenike na Neretvi	30.000
Projekat 2.2.2. Revitalizacija zgrade i platoa Muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica	Program 2.2	SC 2-SC 3-SC 4 / OC 2	- broj održanih manifestacija - broj posjetilaca	I-XII	JU Muzej „Bitka za ranjenike na Neretvi	20.000
Projekat 2.4.6. Veslački maraton „Ismet Kovačević-	Program 2.4	SC 3- SC 4 / OC 2	-broj učesnika -stepen povećanja promocije općine -broj posjetilaca/turista	V-IX	Općina Jablanica	5.000

Gagula“						
Projekat 3.1.5. Obilježavanje istorijskih datuma NOB-e i godišnjice Bitke na Neretvi	Program 3.1	SC 3- SC 4 / OC 3	-broj učesnika -stepen povećanja promocije općine -broj posjetilaca/turista	I-V	Općina Jablanica/Sabno r	5.000
Projekat 4.1.2. “Dnevni centar za djecu” Jablanica	Program 4.1	SC 2-SC 4 / OC 4	-broj posjetilaca -uspjeh u školskim i vanškolskim aktivnostima korisnika centra -zadovoljstvo lokalne zajednice	I-XII	Okpis/JU Centar za socijalni rad	2.000
Projekat 4.2.3. Podrška pružanju specijalističkih usluga u Domu zdravlja Jablanica	Program 4.2	SC 2-SC 4 / OC 4	-broj usluga JU -broj građana koji koriste usluge specijalista	I-XII	Općina Jablanica / Dom zdravlja	50.000
Projekat 4.2.4. Podrška paraplegičarima	Program 4.2	SC 2-SC 4 / OC 4	-broj usluga socijalne i zdravstvene zaštite paraplegičara, -povećano zadovoljstvo korisnika	I-XII	Općina Jablanica	5.400
Projekat 4.2.5. Podrška porodicama za novorođenčad	Program 4.2	SC 2-SC 4 / OC 4	- % nataliteta, -broja porodica sa jedno ili više djece -broja porodica koje napuštaju općinu	I-XII	Općina Jablanica	20.000
Projekat 4.3.1. Povećanje smještajnih kapaciteta u JU „Dom za stara i iznemogla lica“ Jablanica	Program 4.3	SC 2- SC 4 / OC 4	-broj korisnika -budžetska izdvajanja	I-XII	Dom za stara i iznemogla lica	30.000

Projekat 4.4.2. Nabavka vatrogasne autocisterne	Program 4.4	SC 2 / OC 4	-broj intervencija -brzina intervencije	I-XII	Civilna zaštita/općina Jablanica	100.000
Projekat 4.5.1. Video nadzor (MUP)	Program 4.5	SC 2-SC 4 / OC 4	-broj krivičnih djela -broj izrečenih kazni	I-XII	Mup	30.000
Projekat 4.5.3. Zgrada socijalnog stanovanja	Program 4.5	SC 2-SC 3 / OC 4	-broj korisnika, -smanjen broj korisnika kolektivnog centra, - gašenje kolektivnog centra.	I-VII	Hilswerk Austija	124.000
Projekat 4.5.4. Stambeno zbrinjavanje mladih	Program 4.5	SC 2- SC 4 / OC 4	-broj korisnika -% natalitet -% procenat mladih u zajednici	I-XII	Općina Jablanica	10.000
Projekat 4.5.5. Podrška stambenom zbrinjavanju povratnika	Program 4.5	SC 2-SC 4 / OC 4	-broj stambeno riješenih povratnika, -broj povratnika na povratničkim područjima	V-XII	Općina Jablanica	50.000
Projekat 4.5.6. Podrška stambenom zbrinjavanju boračkih populacija	Program 4.5	SC 2-SC 4 / OC 4	-broj stambeno riješenih pripadnika boračkih populacija -broj korisnika	I-VII	Općina Jablanica	30.000
Projekat 4.5.7. Azil za pse	Program 4.5	SC 2- SC 4 / OC 4	-broj zbrinutih životinja; -povećan stepen sigurnosti građana	I-XII	Općina Jablanica	10.000
Sektor 3: Okoliš						
Projekat 1.1.2. Izgradnja saobraćajnice do harema Jasen	Program 1. 1	SC 2 /OC 1	-dužina izgrađenih saobraćajnica (440m)	I-XII	Općina Jablanica	50.000
Projekat 1.1.3. Izgradnja	Program 1.1	SC 2 /OC 1	-dužina izgrađenih saobraćajnica (440m)	I-XII	Općina Jablanica	60.000

saobraćajnice – spoj ulica Proleterskih brigada i Sulje Čilića						
Projekat 1.1.4. Nastavak izgradnje saobraćajnice kroz ind.zonu Šljunkara	Program 1.1	SC 2 /OC 1	-dužina izgrađenih saobraćajnica (240m)	I-XII	Općina Jablanica	50.000
Projekat 1.3.3. Uređenje trotoara , parking prostora i dvorišta	Program 1.3	SC 2 /OC 1	-broj parking mjesta -dužina rekonstruisanih trotoara	I-XII	Općina Jablanica	102.500
Projekat 1.4.1. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Lendava - Topalov greb - Dobrigošće	Program 1.4	SC 2-SC 3-SC 4 /OC 1	-dužina izgrađenih saobraćajnica (3700)	I-XII	Općina Jablanica	80.000
1.4.2. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Šanica	Program 1.4	SC 2 /OC 1	-dužina izgrađenih saobraćajnica (1300m)	I-XII	Općina Jablanica	30.000
Projekat 1.4.3. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Ravna -Bijela-Tretište	Projekat 1.4	SC 2 /OC 1	-dužina izgrađenih saobraćajnica	I-XII	Općina Jablanica	30.000
Projekat 1.4.4. Rekonstrukcija i asfaltiranje	Projekat 1.4	SC 2 /OC 1	-dužina izgrađenih saobraćajnica (1450m)	I-XII	Općina Jablanica	30.000

lokalnog puta Lokve						
Projekat 1.4.7. Rekonstrukcija pristupnih puteva u MZ	Program 1.4	SC 2 /OC 1	-dužina izgrađenih saobraćajnica	I-XII	Općina Jablanica	118.500
Projekat 1.6.1. Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u prigradskim naseljima (Donje Paprasko, ostrožac i Glogošnica)	Program 1.6	SC 2 /OC 1	-dobijena vodna dozvola -prečištač predat na upravljanje JKP	I-XII	Općina Jablanica	50.000
Projekat 1.7.2. Rekonstrukcija vodovodne mreže(primarna i sekundarna) gradskog područja	Program 1.7	SC 2 /OC 1	-dužina rekonstruisane vodovodne mreže	I-XII	Općina Jablanica	30.000
Projekat 1.7.3. Rekonstrukcija vodovodnog bazena	Program 1.7	SC 2-SC 3-SC 4 /OC 1	-rekonstruisan bazen	I-XII	Općina Jablanica	40.000
Projekat 1.8.1. Rekonstrukcij lokalnih vodovoda i uvezivanje u sistem gazdovanja JKP (Glogošnica-Dibek, Donje Paprasko i	Program 1.8	SC 2-SC 3-SC 4 /OC 1	-vodovodi predati na upravljanje i gazdovanje JKP	I-XII	Općina Jablanica	89.500

Šanica)						
Projekat 1.8.2. Rekonstrukcija lokalnih vodovoda (Gornje Papraske, Koščan, Doljani,...)	Program 1.8	SC 2 /OC 1	-dužina rekonstruisanih vodovoda	I-XII	Općina Jablanica	50.000
Projekat 2.1.1. Izrada prostorno- planske osnove	Program 2.1.	SC 2 /OC 2	-usvojena Prostorno- planska osnova	I-XII	Općina Jablanica	70.000
Projekat 2.1.2. Izrada prednacrt i prijedloga plana	Program 2.1	SC 1- SC 2 -SC 3 /OC 2	-izrađen prednacrt i prijedlog plana	I-XII	Općina Jablanica	20.000
Projekat 2.2.1. Regulacioni plan Centar 1, Centar 2, Bokulja- Jarišta	Program 2. 2	SC 2.3,4 / OC 2.	-usvojeni regulacioni planovi	I-XII	Općina Jablanica	30.000
Projekat 3.1.1. Cijelo područje općine pokriti organizovanim prikupljanjem i odvozom otpada i izgradnja „zelenih otoka“	Program 3.1	SC 2 /OC 3	-broj instaliranih novih kontejnera	I-XII	Općina Jablanica	40.000
Projekat 3.1.2. Sanacija divljih deponija na području općine	Program 3.1	SC 2 /OC 3	-broj saniranih divljih deponija	I-XII	Općina Jablanica	3.000
Projekat 3.1.3. Propisno odlaganje	Program 3.1	SC 2 /OC 3	-količina prikupljenog selektiranog otpada -broj instaliranih	I-XII	Općina Jablanica	50.000

prikupljenog otpada, reciklaža i trgovanje otpadom			kontejnera za selektiranje otpada -finansijska sredstva ostvarena od prodaje selektiranog otpada			
Projekat 4.1.3. Zamjena rasvjetnih tijela na mreži javne rasvjete –uže urbano područje i proširenje mreže	Program 4.1	SC 2 / OC 1	-broj zamjenjenih rasvjetnih tijela -broj instaliranih novih rasvjetnih tijela	I-XII	Općina Jablanica	70.000
Projekat 4.3.3. Podizanje javne svijesti građana o energetskej efikasnosti, neophodnosti selektiranja otpada, prirodnom i kulturno-historijskom nasljeđu, poljoprivrednika o pravilnoj obradi zemlje i značaju šuma	Program 4.3	SC 2 /OC 4	-broj održanih edukativnih predavanja -broj odštampanog edukativnog materijala	I-XII	Općina Jablanica	4.000

VI. 3. Plan razvoja organizacijskih kapaciteta i ljudskih potencijala

Strategija razvoja općine od procesa izrade (planiranja) do implementacije/sprovođenja je veliki izazov za jedinicu lokalne samouprave. Stepen i kvalitet realizacije strategije, kao zbir svih pojedinačno realizovanih projekata i mjera, jasno će pokazati koliko je jedinica lokalne samouprave blizu ili daleko od ostvarenja definisanih strateških ciljeva i vizije općine.

Oćinska uprava ima najveću obavezu i odgovornost za implementaciju ukupne strategije, a za to je potrebno imati odgovarajuću organizacionu strukturu i kvalitetne kadrove. Za uspješnu realizaciju razvojnih planova potrebno je prilagoditi postojeće ili uspostaviti nove organizacione strukture i obezbijediti odgovarajuće ljudske kapacitete. Ključni operativni kapacitet za upravljanje razvojem (jedinica za upravljanje razvojem) mora biti jasno definisan. Zadatak tog kapaciteta je svakodnevno staranje o realizaciji strategije kao cjeline i svakog projekta pojedinačno, koordinacija svih aktivnosti i aktera od promocije, pripreme i lansiranja projekata, izvođenja, praćenja, izvještavanja do iniciranja ažuriranja strategije.

Ključni akteri u implementaciji strategije razvoja su:

- Općinsko vijeće;
- Općinski načelnik;
- Stručna služba za poslove općinskog vijeća i načelnika – Odjeljenje za LER;
- Partnerska grupa;
- Služba za prostorno uređenje;
- Služba za opću upravu;
- Mjesne zajednice;
- Služba za civilnu zaštitu;
- Institucije /obrazovne, socijalne, zdravstvene, kulturne;
- Lokalne nevladine organizacije i udruženja;
- Resorna ministarstva i agencije.

Općinsko vijeće

Općinsko vijeće ima regulatornu ulogu. Općinsko vijeće usvaja budžet, usvaja planove i strategije, te odobrava izvještaje. Komisije općinskog vijeća su Komisija za nadzor realizacije Strateškog plana razvoja općine Jablanica i Komisija za budžet i financije, koja razmatra budžet i daje preporuku vijeću, po potrebi razmatra izvršenje budžeta. Nema potrebe za prevelikom intervencijom u organizacijsku strukturu i ljudske resurse. Potrebna je izmjena komisije u skladu sa izbornim rezultatima i ako je moguće uključivanje što više stručnih ljudi. Generičke obuke o MiPRO metodologiji za članove Komisije općinskog vijeća za praćenje i realizaciju strateškog plana razvoja općine, implementaciji strategije i monitoringu i evaluaciji implementacije.

Općinski načelnik

U okviru funkcije Općinskog načelnika, kao Izvršnog organa općina Jablanica ima formirane 4 službe. Općinski načelnik je implementator općinskih razvojnih politika i on formira razvojni tim koji ima koordinacijsku ulogu u procesu implementacije strategije. U okviru Stručne službe Općinskog vijeća i Općinskog načelnika možemo identifikovati nekoliko ljudi, službenika koji se bave poslovima LER-a. Pored pomoćnika načelnika – šefa službe imamo i osobu u funkciji šefa odjeljenja za LER i investicije koji trenutno vrši praćenje implementacije strateškog plana, prati projekte viših nivoa vlasti, međunarodnih organizacija. U istoj službi su raspoređeni i poslovi budžeta i finansija. Te poslove rade dva državna službenika. Poslove javnih nabavki obavlja takođe državni službenik. Odjeljenje za lokalni ekonomski razvoj može i treba preuzeti sve poslove vezane upravljanje lokalnim razvojem.

Općina Jablanica je jedna od rijetkih općina koja ima uspostavljenu funkciju upravljanja ljudskim resursima, a koja može pružiti veliku podršku razvoju lokalne zajednice. U ovom odjeljenju ljudskih resursa nalazi se, zaposlen je službenik za informisanje čija je uloga u promociji lokalnog ekonomskog razvoja, razvoja lokalne zajednice neupitna.

Za kapacitiranje ovog odjeljenja i stavljanje u funkciju implementacije strategije potrebno je ojačati ovu službu, odjeljenje sa dva nova službenika. Jedan od tih službenika bi prikupljao i pratio podatke

relevantne za upravljanje razvojem, kreiranje baze podataka, i ažuriranje iste, analiziranje podataka, praćenje implementacije strategije, te monitoring i evaluaciju. Drugi službenik bi pratio projekte viših nivoa vlasti i međunarodnih organizacija, radio pripremu projekata i planova strategije. Jedan od bitnih poslova ove osobe je i traženje finansijskih resursa za projekte definisanje strategije razvoja općine. Šefu odjeljenja u službi OV-a i Općinskog načelnika potrebno je ojačati funkciju, svojevrsnu funkciju kordinatora na poslovima upravljanja razvojem strateškog planiranja. Za ovu službu i službenike koje rade u ovoj službi potrebne su obuke strateškog planiranja upravljanje projektnim ciklusom, priprema projekata za predpristupne fondove i obuke stranih jezika.

Partnerska grupa

Partnerska grupa je konsultativno tijelo, koje ima funkciju i zadatak da daje svojevrsne komentare, primjedbe i sugestije u procesima izrade strateških dokumenata. Nema potrebe za prestrukturiranjem postojeće partnerske grupe ali ima potrebu da ista bude obučavana u područjima upravljanja razvojem i strateškog planiranja razvoja lokalne zajednice i alata za razvoj lokalne zajednice.

Općinske službe

Općinska služba za prostorno uređenje ima dva odjeljenja. U Odjeljenju za urbanizam i građenje je zaposleno nekoliko ključnih osoba za lokalni razvoj. Pored pomoćnika Općinskog načelnika – šefa službe imamo uposlene osobe u svojstvu urbaniste, dva inženjera građevine koji su uključeni u infrastrukturne procese općne sa poslovima praćenja građevinskih poslova, pripremi tehničke dokumentacije i sl. U ovoj službi nije potrebno kadrovsko popunjavanje, nego su potrebne razne obuke navedene u službi OV-a i Općinskog načelnika.

Općinska služba za upravu, takođe ima dva odjeljenja i odjeljenje za opće i pravne poslove i NVO sektor. U sklopu ovog odjeljenja zaposleno je pored šefa službe i tri službenika čiji su poslovi povezani sa strateškim planiranjem. To su poslovi koje obavljaju službenici za NVO sektor, službenici zaduženi za poljoprivredu i šumarstvo i službenik koji radi sa registracijama i dozvolama za podršku i razvoj biznisu. Ovi naprijed navedeni ljudi i sada daju podršku izradi projektnih prijedloga iz oblasti poljoprivrede i raznih projekata nevladinog sektora. Također bitan segment u ovoj službi su i MZ-e preko kojih se prikupljaju i kandiduju projekti za strategiju. Putem MZ-a se provode i rasprave o nacrtu strategije i javnost je sigurno uključena u proces izrade strateškog dokumenta. U ovoj službi nema potrebe za intervenciju u organizacionom smislu, odnosno nema potrebe za novom strukturom i prijemom ljudskih resursa. I ovoj službi, službenicima su potrebne specijalističke obuke vezane za upravljanje projektnim ciklusom i pripremu projektnih prijedloga, kursevi engleskog jezika, obuke vezane za strateško planiranje, metodologiju strateškog planiranja.

Lokalne nevladine organizacije

U Jablanici je brojnost nevladinih organizacija, njih 80 u odnosu na broj stanovnika veoma velik, odnosno postotak je veći od većine općina u BiH. Povećanjem raspoloživih budžetskih sredstava je povećanje broja NVO organizacija. Međutim, samo nekoliko nevladinih organizacija se uključuje u podršku razvoja Lokalne zajednice. Manje od 10 organizacija je aktivno u lokalnoj zajednici kao produžena ruka lokalne samouprave. Nema potrebe za organizacionim intervencijom organa uprave u smislu potrebe osnivanja organizacija koje bi se bavile lokalnim razvojem. Specijalističke obuke vezane za upravljanje projektnim ciklusom i pripremu projektnih prijedloga, kursevi engleskog jezika su poželjne i sigurno neophodne.

Nakon gore navedenih analiza mogu se definisati koraci u uspostavljanju organizacionih i ljudskih kapaciteta za sprovođenje strategije:

⇒ Provođenje analize funkcija, procesa, aktera i uloga u upravljanju lokalnim razvojem, uključujući: pregled minimalnih funkcija upravljanja lokalnim razvojem i pregled procesa, aktera i uloga u planiranju, implementaciji, praćenju i vrednovanju Strategije razvoja.

⇒ Identifikacija odgovarajućeg modela uspostavljanja razvojne funkcije općine, gdje je jedno od mogućih rješenja uspostavljanje usklađivanje/dorada postojećih opisa poslova i odgovarajuće jačanje kapaciteta u okviru postojećih službi/odjeljenja.

⇒ Priprema i usvajanje izmjene i dopune Pravilnika o unutarnjoj organizaciji općinskog organa uprave prema odabranom modalitetu organiziranja kapaciteta za implementaciju strategije s ciljem preciziranja opisa poslova i pojedinačnih odgovornosti zaposlenika u slijedećim oblastima:

- Sveukupnoj koordinaciji implementacije razvojne strategije, uloge i odgovornosti jedinice za razvoj u pogledu implementacije strategije razvoja, praćenja, izvještavanja, izrade godišnjih akcionih planova, te ažuriranja strategije;
- Izrada sveobuhvatne baze podataka u svrhu strateškog planiranja, praćenja i ocjenjivanja progressa, koja obuhvaća društvene, ekonomske i okolišne parametre i relevantne indikatore. Preciziranje zaduženja osoblja zaduženog za bazu podataka, praćenje i vrednovanje, kao i dužnosti i odgovornosti ostalih relevantnih općinskih službi;
- Izrada, implementacija i upravljanje projektima; uloge i odgovornosti na pripremi i implementaciji projekata, praćenje odgovarajućih izvora financiranja, izbor projekata i odgovarajućih izvora, informiranje lokalnih socio-ekonomskih partnera o izvorima financiranja, podrška u pripremi projekata.

Nakon formiranja i uspostavljanja naprijed navedene organizacije neophodno je osigurati da sve općinske službe i odjeljenja unutar službi blisko surađuju, kako bi se međusektorskom saradnjom osigurala odgovarajuća sinergija u pravcu realizacije strateških ciljeva. Stoga je veoma važno jačanje sveukupne systemske koordinacije unutar općinske uprave, kako u procesu implementacije strategije, tako u procesima njenog praćenja, vrednovanja, izvještavanja i ažuriranja.

Unutar plana upravljanja organizacijskim i ljudskim resursima, poseban prioritet je stavljen na pripremu seta razrađenih projektnih prijedloga kao i pripremu projekata spremnih za implementaciju za održivi ekonomski i društveni razvoj, te zaštitu životne sredine, u skladu sa planom implementacije Strategije. Postojanje seta pripremljenih projekata bi osiguralo spremnost općine da pristupi eksternim izvorima financiranja (npr. međunarodne organizacije, kreditne linije, fondovi viših nivoa vlasti, itd.).

VI. 4. Praćenje, ocjenjivanje i ažuriranje strategije razvoja

Stvarni rezultati razvoja, koji proizilaze iz implementacije integrirane strategije lokalnog razvoja, mogu biti vidljivi i mjerljivi jedino ukoliko općina Jablanica, kao najodgovornija za implementaciju strategije, bude sistematski provodila praćenje i vrednovanje realizacije strategije.

Stoga, sistematsko praćenje i vrednovanje (monitoring i evaluacija) realizacije strategije omogućava mjerenje stepena ostvarenja postavljenih ciljeva, dajući takođe mogućnost za preduzimanje pravovremenih mjera u cilju eventualnih korekcija, te ocjenjivanje sveukupne uspješnosti realizacije strategije.

Praćenje startegije integriranog lokalnog razvoja

Praćenje podrazumjeva sistem prikupljanja i obrade podataka u svrhu upoređivanja postignutih rezultata sa planiranim. Vrednovanje je zasnovano na nalazima praćenja i daje sveukupnu ocjenu ostvarenja postavljenih ciljeva. Da bismo upravljali implementacijom strategije, kao i implementacijom projekata, moramo biti u mogućnosti da mjerimo stepen ostvarenja definisanih ciljeva i rezultata u određenom vremenskom periodu, za šta nam služe objektivno provjerljivi indikatori.

Ključni zadaci i pristup praćenju i vrednovanju strategije

Praćenje provedbe strategije će se organizirati kroz sljedeće zadatke, i biće pokrenuto već u 2014 godini, i to :

- Definiranje podataka potrebnih za postavljanje indikatora i utvrđivanje odgovornosti za njihovo prikupljanje;
- Nastavka prikupljanja podataka za nadolazeće godine, s obzirom da je većina podataka dostupan u socio-ekonomskoj analizi strategije;
- Prikupljanje podataka u zahtijevanim intervalima (godišnje);

- Analiza rezultata, procjena napretka u odnosu na postavljene ciljeve i opće indikatore i prijedlog kako bi to trebalo utjecati na daljnju provedbu, pa čak i ažuriranja strategije.

Proces prikupljanja podataka za potrebe praćenja će biti organizirani kroz uspostavu baze podataka, koja će omogućiti sistemsko ažuriranje podataka. U tu svrhu, elektronska baza podataka izrađena u toku proces pripreme socio-ekonomske analize koristit će se i dalje, te redovito ažurirati.

Praćenje će biti takođe usklađeno sa ciklusom pripreme polugodišnjih i godišnjih izvještaja od strane odgovarajućih statističkih i drugih institucija (statistički zavodi, APIF/AFIP, itd).

Odgovornost za praćenje i vrednovanje strategije

Na osnovu ažuriranih podataka praćenje realizacije strategije obavljat će Odjeljenje za LER, naša JUR-a, koji će pripremati godišnje izvještaje implementacije, trogodišnje planove implementacije i godišnje akcione planove realizacije. Načelnik i odjeljenje za LER će analizirati izvještaje i slati iste na Partnersku grupu i Općinsko vijeće.

Godišnje vrednovanje će provoditi JUR-a i izvještavati Općinskog načelnika, Općinsko vijeće i Partnersku grupu.

Vremenska dinamika praćenja i vrednovanja

Aktivnosti praćenja, vrednovanja i ažuriranja pojedinih dijelova strategije biće provedene u određenim vremenskim periodima, datim u narednoj tabeli.

Aktivnost praćenja i vrednovanja	Vremenski okvir
Praćenje realizacije programa (projekata, mjera)	Kontinuirano
Kontrolno vrednovanje	Nakon 3 godine za sektorske planove, a nakon 5 godina za strategiju
Ažuriranje sektorskih planova	Djelimično nakon 3 godine, a kompletno nakon 5 godina
Ažuriranje strategije	Djelimično nakon 5 godina, a kompletno nakon 10 godina
Finalno vrednovanje	Nakon 5 godina za sektorske planove, a nakon 10 godina za strategiju

Indikatori praćenja

Lokalna razvojna strategija, kao konkretan i operativni alat za dugoročni razvoj općine, postavlja set mjerljivih operativnih/sektorskih ciljevima, koji su podržani sa nizom konkretnih indikatora, a koji će se koristiti za mjerenje ukupnog napretka i ostvarenja strategije. Stoga, provođenje redovnog praćenja progressa strategije će se temeljiti na mjerljivim sektorskim (društveni, ekonomski i ekološki), ciljevima i njihovim općim pokazateljima.

Osim toga, konkretni pokazatelji su postavljeni takođe i na programsko/projektnom nivou, koji sa svojom mnogostrukošću, predstavljaju konkretne pokazatelje praćenja napretka svakog sektorskog cilja strategije. Projektni pokazatelji definirani su u okviru projektnih prijedloga.

Okvir za praćenja plana ekonomskog razvoja je sljedeći:

Sektorski/operativni cilj	Indikatori na nivou sektorskog cilja	Indikatori na programsko – projektnom nivou
OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta	- broj novih radnih mjesta - obim izvoza jablaničkog kamena gabra - broj i vrijednost novih investicija	- broj kamenjara u klasteru - broj sufinanciranih certifikacija MSP-a - broj odobrenih start-up programa - broj subvencioniranih programa - broj novih radnih mjesta - broj projekata privlačenja investicija
OC 2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi	- broj novih poljoprivrednih gazdinstava - količine proizvedenih i plasiranih poljoprivrednih proizvoda - broj ugovora proizvođač-trgovac-ugostitelj	- broj proizvođača uvezan u sistem otkupa - broj subvencioniranih poljoprivrednih proizvođača - broj sufinansiranih cetrifikata
OC 3. Razviti poslovnu infrastrukturu opremanjem najmanje dvije poslovne zone do 2018 godine	- broj ha zemljišta na raspolaganju investitorima - broj infrastrukturno opremljenih parcelabroj - privrednih subjekata korisnika poslovnih zona	- broj uređenih industrijskih zona
OC 4. Do 2018. razvijeni turistički proizvodi i povećana turistička potrošnja dva puta duže zadržavanje gostiju	- ostvareni broj noćenja - broj posjetilaca kulturno historijskih spomenika - vrijednost ostvarenog prihoda od turizma	- broj osposobljenih turističkih radnika - broj novih turističkih ponuda

Okvir za praćenje plana društvenog razvoja je sljedeći:

Sektorski ciljevi	Indikatori na nivou sektorskog cilja	Indikatori na programsko-projektnom nivou
OC 1. Do 2018. g. obrazovni sistem usklađen sa normama i standardima i 20% više vannastavnih sadržaja, a 250 đaka usmjereno na zanimanje obrade kamena	- % realiziranih standarda i normativa - broj učenika u smjerovima obrade kamena - % povećanja vannastavnih sadržaja u obrazovnim ustanovama	- broj realizovanih infrastrukturnih projekata u obrazovnim ustanovama - broj opermljenih i institucionalno osnaženih subjekata iz oblasti obrazovanja - broj redovnih studenata koji primaju stipendije - broj odličnih učenika iz romeske populacije koji primaju stipendije

		- broj odličnih učenika i socijalno ugroženih porodica koji primaju stipendije - broj realiziranih projekata iz oblasti sigurnosti djece - adaptiran prostor za vannastavne aktivnosti i nabavljena muzička oprema u Srednjoj školi
OC 2. Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija	- Broj novih manifestacija u sportu - Broj novih manifestacija u kulturi - Broj novih sportskih objekata i terena u funkciji	- % izgrađenosti infrastrukture koja OCD-ma omogućava izvođenje kulturno-sportskih aktivnosti na otvorenom (vanjska scena i amfiteatar, karting staza) - % kapaciteta Gradska dvorana u funkciji, - broj realizovanih projekta iz oblasti kulturno-historijskog naslijeđa - broj izgrađenih infrastrukturna objekta za potrebe mladih (hostel, omladinski dom), te osiguran prostor za OCD-e - broj izdatih publikacija iz oblasti jablaničkog sporta - % završenih radova u odnosu na planirane u projektu proširenje i materijalne potrebe RTVJ, OKPIS i Centra za socijalni rad - broj organiziranih kulturnih manifestacija na međunarodnom nivou
OC 3. Do 2018 razviti kapacitete svih subjekata društvenog razvoja za razvijanje i implementaciju projekata i ostvariti 90% finansiranja projekata OCD putem programskog budžetiranja općine	- % OCD projekata financiranih projektnim finansiranjem - Osigurana podrška za minimalno 3 projekata od strane EU - Razvijeno 10 potpunih projektnih aplikacija	- broj članica udruženja žena i članova savjeta mjesnih zajednica osposobljeni liderskim vještinama - broj članova udruženja pčelara kojima je osigurana kontinuirana podrška radu/edukacijama - broj žena kojima je osigurana kontinuirana edukacija u tradicionalnoj izradi ručnih radova - broj pripremljenih projekta za apliciranje

OC 4. Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana	- Uvedene 4 nove usluge Centra za socijalni rad - Uvedene 2 nove usluge Doma zdravlja - Proširen kapacitet Doma za stara i iznemogla lica za min. 30% - Stavljena u funkciju zgrada socijalnog stanovanja - Smanjen broj krivičnih dijela za 20% u odnosu na 2011. god.	- broj novih usluga za broj korisnika koji ih primaju iz 4 kategorije korisnika - broj korisnika specijalističkih usluga Doma zdravlja i broj korisnika fizikalne medicine - broj novih dodatnih korisnika usluga JU „Dom za stara i iznemogla lica“ - broj stambeno zbrinutih socijalni slučajevi, povratnika i pripadnika boračke populacija - broj stambeno zbrinutih mladih bračnih parova - % pasa lualica smješten u azil / sklonište za pse
---	---	---

Okvir za praćenje plana okolišnog razvoja je slijedeći:

Operativni cilj	Indikatori na nivou sektorskog cilja	Indikatori na programsko – projektnom nivou
OC 1. Do kraja 2018. godine rekonstruisana 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90% općine pokriveno izgrađenim sistem vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje za 80% stanovništva Općine	- dužina rekonstruisanih saobraćajnica (km), - % i broj stanovnika općine obuhvaćeno sistemom vodosnadbijevanja (90%), - dužina i kvalitet izgrađene i rekonstruisane kanalizacione mreže, - Procenta stanovništva čije se otpadne vode prečišćavaju	- dužina izgrađenih saobraćajnica - broj parking mjesta - površina uređenih trotoara - broj prečištača predatih na upravljanje JKP - dužina izgrađenih kanalizacionih kolektora
OC 2. Do kraja 2018. godine urađena sva prostorna planska dokumentacija	- Usvojen prostorni plan općine Jablanica, - Broj urbanističkih i regulacionih planova (2+5) - 80% riješenost zahtjeva za legalizaciju objekata	- usvojena Prostorno-planska osnova - usvojen prostorni plan, - usvojeni regulacioni planovi - broj usvojenih izmjenjenih regulacionih planova - usvojeni urbanistički planovi,
OC 3. Do kraja 2018. godine 95% stanovništva obuhvaćeno organizovanim prikupljanjem otpadom, 50% obuhvaćeno selektiranim prikupljanjem i završeni radovi na rekonstrukciji gradske deponije	- % stanovnika općine obuhvaćeno organizovanim prikupljanjem otpada (95%). - % stanovnika općine obuhvaćeno selektiranim prikupljanjem (50%) - % završenih radova rekonstrukcije gradska	- broj instaliranih novih kontejnera - nabavljeno specijalno vozilo - broj saniranih divljih deponija - broj uspostavljenih zelenih otoka - pripremljena projektna

	deponija u obimu u odnosu na potrebne radova (40%) - broj saniranih divljih deponija, - broj izgrađenih zelenih otoka	dokumentacija za prilagođavanje deponije - broj instalirano novih kontejnera za selektiranje otpada
OC 4. Do kraja 2018. godine, unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda	- instalirana mjerna stanica i uspostavljen katastar zagađivača, - 10 objekata u kojima su provedene mjere energetske efikasnosti, - smanjenje budžetskih izdvajanja za javnu rasvjetu za 20% - 3 edukativne radionice godišnje namjenjene građanima	- instalirana mjerna stanica i uveden katastar zagađivača - broj objekata u kojima su provedene mjere energetske efikasnosti - broj održanih edukativnih predavanja - broj odštampanog edukativnog materijala - broj zamjenjenih rasvjetnih tijela - površina uređenog prostora - plaže - broj zasađenih stabala - broj saniranih klizišta - površina deminiranog područja

U sljedećoj tabeli data je okvirni podsjetnik sa kalendarom za godišnje ažuriranje strategije razvoja:

Komponenta	Opis i podloge za godišnje ažuriranje	Kada se ažurira	Napomena
Socio-ekonomska analiza	✓ Pratimo i publikujemo odabrane ekonomske i socijalne indikatore i važne trendove (demografski, tržište rada, ekonomski pokazatelji po granama i vrstama poslovnih subjekata, stanje poljoprivrede...)a u cilju uređivanja i ažuriranja postojeće baze podataka.	Početak u aprilu završetak u junu	Ažurirati prioritetno između ostalog, promjene koje se odnose na ključne podatke u SEA-a kao što su zaposlenost, kretanja u sveri privrede i sl. Koristiti raspoložive podatke Zavod za zapošljavanje, Poreske uprave
Revizija sektorskih ciljeva	✓ Vrednujemo u kojoj su mjeri ostvareni i da li su još validni. Ako ostvarenja nisu blizu očekivanih, analiziramo uzroke i, po potrebi, intervenišemo u aktivnostima (projektima) i/ili u samim ciljevima. ✓ Reviziju izvodimo na osnovu praćenja realizacije programa i projekata, s jedne strane, i uočenih bitnih promjena u okolnostima.	Juni-juli	U reviziju operativnih ciljeva i projekata iskoristimo potencijal Partnerske grupe
Revizija projekata	Vršimo na osnovu: ✓ Iskustva stečenog kroz realizaciju projekata ✓ Rezultata i preporuka realizovanih projekata ✓ Uočenih promjena i novih potreba ✓ Revidiranih operativnih ciljeva.	Avgust-septembar	
Godišnji operativni plan implementacije, sa projektnim formularima	✓ Utvrđujemo prioritete za narednu godinu ✓ Revidiramo/kompletiramo projektne formulare / projektne zadatke za prioritete projekte ✓ Pravimo i usaglašavamo finansijski plan ✓ Kompletiramo plan implementacije i usklađujemo finansijski plan za sljedeću godinu sa općinskim budžetom	Septembar-oktobar	Ažuriran plan od druge polovine oktobra ide na javnu raspravu, zajedno sa budžetom.
Praćenje i vrednovanje realizovanih i tekućih projekata	Izvodimo na osnovu: ✓ Plana implementacije ✓ Razrađenih projektnih formulara / projektnih zadataka (očekivanih rezultata) ✓ Izvještaja o realizaciji projekata (projektne dokumentacije) ✓ Pokazatelja o ostvarenim efektima (npr. podaci o uvozu i izvozu, podaci Zavoda za zapošljavanje...)	Pratimo prema dinamici realizacije projekata i izvještavanja. Vrednujemo (dajemo ocjenu ostvarenja i analiziramo razloge) u prvoj polovini marta.	O rezultatima praćenja i vrednovanja izvještavamo Partnersku grupu, načelnika i skupštinu, u sklopu godišnjeg izvještaja o radu.

VII. Aneksi

VII. 1. Struktura programa, projekata i mjera po sektorima

VII. 1. 1. Sektor LER

PLAN LER (2014 – 2018)										
Program	Projekat /mjera	Veza sa sektorskim ciljevima	Orijentacioni period realizacije					Izvori finansiranja		
			Dinamika implementacije					Budžet	Eksterni izvori	Ukupno
			2014	2015	2016	2017	2018			
Naziv programa	Projekat 1.1.	Puni naziv cilja								
Program 1.1. Razvoj konkurentnost i i klastera	Projekat 1.1.1. Izgradnja Centra za obradu kamena	OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta		X	X			100.000	400.000	500.000
	Projekat1.1.2. Sufinansiranje zajedničkog nastupa na sajmovima	OC 1.	X	X	X	X	X	25.000	75.000	100.000
	Projekat1.1.3.	OC 1.	X	X	X	X	X	30.000	24.000	54.000

	Poduzetnički inkubator									
	Projekat 1.2.1. Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta	OC 1.	X	X	X	X	X	25.000	50.000	75.000
Program 1.2. Kreditiranje i subvencioniranje poduzetnika	Projekat 1.2.1. Razvoj Start – up i mladih preduzeća	OC 1.	X	X	X	X	X	50.000		50.000
	Projekat 1.2.2. Kreditiranje preduzetnika i subvencioniranje kamate	OC 1.	X	X	X	X	X	550.000	500.000	1.050.000
	Projekat 1.2.3. Poticanje industrijske proizvodnje (prerada i obrada kamena i sl)	OC 1.	X	X	X	X	X	300.000		300.000
	Projekat 1.2.4. Poticanje obrta	OC 1.	X	X	X	X	X	150.000		150.000
	Projekat 1.2.5. Poticanje trgovine, turizma i ugostiteljstva	OC 1.	X	X	X	X	X	50.000		50.000
Program 1.3. Marketing područja	Projekat 1.3.1. Projekat izgradnje mini HE na rijeci	OC 1.		X				10.000		10.000

	Doljanci									
	Projekat 1.3.2 Obnovljivi izvori energije-izrada studije	OC 1.			X			30.000		30.000
	Projekat 1.3.3. Projekat izgradnje tvornice vode na izvorištu Komadinovo vrela	OC 1.		X				10.000		10.000
	Projekat 1.3.4. Podrška općine projektu eksploatacije i prerade gipsa	OC 1.			X			10.000		10.000
	Projekat 1.3.5. Podrška općine projektu eksploatacije i prerade željezne rude	OC 1.			X			10.000		10.000
	Projekat 1.3.6. Mineralna vuna- kamena vuna kao izolacioni materijal u građevinarstvu	OC 1.			X			10.000		10.000
Program 2.1. Podrška organskoj i konvencionaln oj poljoprivredno	Projekat 2.1.1. Izraditi i usvojiti plan razvoja i program poticaja organske proizvodnje	OC 2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i	X	X	X	X	X	50.000		50.000

j proizvodnji		uspostavljeni kooperantski odnosi								
	Projekat 2.1.2. Subvencioniranje određivanja strukture tla i određivanje pogodnih kultura za uzgoj na različitim mikrolokalitetima	OC 2.	X	X	X	X	X	16.000	6.000	22.000
	Projekat 2.1.3. Podržati tradicionalnu poljoprivrednu proizvodnju	OC 2.	X	X	X	X	X	275.000	-	275.000
	Projekat 2.1.4. Subvencioniranje sadnje bobičastog voća i njena prerada	OC 2.	X	X				40.000	80.000	120.000
	Projekat 2.1.5. Poticanje sakupljača i uzgajivača ljekovitoga bilja	OC 2.	X	X				10.000	5.000	15.000
	Projekat 2.1.6. Izrada tipskih projekata za uzgoj određenih poljoprivrednih kultura i farmi	OC 2.	X					5.000	-	5.000
	Projekat 2.1.7. Podrška općine	OC 2.		X	X	X	X	40.000	-	40.000

	projektu uzgoja kurbana									
Program 2. 2. Podrška cetrifikaciji poljoprivredne proizvodnje	Projekat 2.2.1. Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta	OC 2.	X	X	X	X	X	10.000	20.000	30.000
	Projekat 2.2.2. Sufinansiranje uvođenja HACCP i HALAL standarda	OC 2.	X	X	X	X	X	10.000	20.000	30.000
	Projekat 2.2.3. Sufinansiranje uvođenja certifikacije organske proizvodnje	OC 2.	X	X	X	X	X	10.000	20.000	30.000
Program 2.3. Zaštita i izrada plana proglašenja jablaničkih autogtonih sorti	Projekat 2.3.1. Očuvanje domaćih sorti voća i povrća	OC 2.			X			5.000	-	5.000
	Projekat 2.3.2 Podržati očuvanje biodiverziteta	OC 2.			X			5.000		5.000
	Projekat 2.3.3. Zaštititi i poticati jablaničke autohtone sorte	OC 2.			X			5.000		5.000

	vinove loze									
Program 3.1. Ažuriranje prostorno planske dokumentacije u skladu sa zahtjevima privrede	Projekat 3.1.1. Urediti prostorno plansku dokumentaciju i definirati istražni prostor i eksploataciona polja	OC 3. Razviti poslovnu infrastrukturu opremanjem najmanje dvije poslovne zone do 2018 godine.		X				200.000	-	200.000
	Projekat 3.1.2. Ekološki isplativa eksploatacija kamena u slojevitim uslovima	OC 3.		X				200.000		200.000
	Projekat 3.1.3. Obezbjedenje zemljišta za izgradnju poslovnih zona	OC 3.			X			200.000		200.000
	Projekat 3.1.4. Finansiranje izgradnje poslovnih zona	OC 3.			X	X		2.000.000	500.000	2.500.000
Program 3.2. Razvoj poljoprivredne infrastrukture	Projekat 3.2.1. Izgradnja zelene pijace	OC 3.	X					30.000	70.000	100.000
	Projekat 3.2.2. Izraditi i usvojiti plan navodnjavanja poljoprivrednog	OC 3.	X	X	X	X	X	240.000	60.000	300.000

	zemljišta i izgradnja sistema									
Program 4.1. Kreiranje raznovrsne turističke ponude i promocija	Projekat 4.1.1. Mapiranje turističkih potencijala i promocija općine kao turističke destinacije	OC 4. Do 2018. razvijeni turistički proizvodi i povećana turistička potrošnja dva puta i duže zadržavanje gostiju	X		X		X	10.000		10.000
	Projekat 4.1.2. Sanacija i osposobljavanje stare pruge prema Prenju	OC 4.					X	200.000	800.000	1.000.000
	Projekat 4.1.3. Unapređenje znanja i vještina ljudskih resursa u oblasti turizma	OC 4	x	X	X	X	X	10.000		10.000
	Projekat 4.1.4. Osnivanje turističke zajednice	OC 4.			X			20.000		20.000

VII. 1. 2. Sektor za društveni razvoj

PLAN SEKTORA ZA DRUŠTVENI RAZVOJ (2014 – 2018)										
Program	Projekat /mjera	Veza sa sektorskim ciljevima	Orijentacioni period realizacije					Izvori finansiranja		
			Dinamika implementacije					Budžet	Eksterni izvori	Ukupno
Naziv programa	Projekat 1.1.:	Puni naziv cilja	2014	2015	2016	2017	2018			
Program 1.1 Unapređenja obrazovanja	Projekat 1.1.1. Revitalizacija Srednje škole u Jablanici	OC 1. Do 2018. g. obrazovni sistem usklađen sa normama i standardima i 20% više vannastavnih sadržaja, a 250 đaka usmjereno na zanimanje obrade kamena		X	X	X	X	140.000	20.000	160.000
	Projekat 1.1.2. Nabavka nastavnih učila, rekonstrukcija grijanja i dvorišta u Osnovnoj školi	OC 1.	X	X	X	X	X	221.000	64.000	285.000
	Projekat 1.1.3. Ostvarivanje boljih i sigurnijih uslova boravka djece u J.U.	OC 1.		X	X	X	X	28.450	552	29.002

	Pčelica Jablanica									
	Projekat 1.1.4. Mala škola klavira	OC 1.				X	X	6.300	4.200	10.500
	Projekat 1.1.5 Stipendiranje đaka i studenata	OC 1.	X	X	X	X	X	1.725.000	-	1.725.000
	Projekat 1.1.6 Obezbjedivanje uslova za vannastavne aktivnosti kroz nabavku ozvučenja i muzičkih instrumenata, nabavku didaktičke opreme, uređenje kabineta za hemiju i biologiju i nabavka literature	OC 1.				X	X	29.000	16.000	45.000
Program 2.1 Izgradnje prostora za kulturno-sportske aktivnosti	Projekat 2.1.1. Nabavka adekvatne vanjske scenske pozornice (krovnna konstrukcija, rasvjeta, razglasna oprema)	OC 2. Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija			X	X		36.000	24.000	60.000
	Projekat 2.1.2. Rekonstrukcija zgrade i izgradnja	OC 2.			X	X		60.000	40.000	100.000

	amfiteatra u ulici Branilaca grada za potrebe kulturnih aktivnosti									
	Projekat 2.1.3. Izgradnja omladinskog hostela	OC 2.			X	X	X	200.000	800.000	1.000.000
	Projekat 2.1.4. Završetak radova na gradskoj dvorani	OC 2.	X	X	X			1.800.000	-	1.800.000
	Projekat 2.1.5. Formiranje sportsko- edukativnog turističkog karting centra	OC 2.				X	X	26.250	8.750	35.000
	Projekat 2.1.6. Izrada projektne dokumentacije za sanaciju i zaštitu kamenog mosta u Glogošnici, najstarija željeznička stanica u Prenju	OC 2.					X	6.000	9.000	15.000
	Projekat 2.1.7. Planiranje, izgradnja i rekonstrukcija društvenih	OC 2.	X	X	X	X	X	200.000	-	200.000

	prostorija za rad MZ-a i društvene aktivnosti, sportskih i dječijih igrališta na području općine Jablanica									
	Projekat 2.1.8. Obnova vodenica na području općine Jablanica	OC 2.				X	X	10.000	-	10.000
Program 2.2. Revitalizacije muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“	Projekat 2.2.1. Obnova porušenog historijskog mosta preko rijeke Neretve	OC 2.	X	X	X	X	X	120.000	1.080.000	1.200.000
	Projekat 2.2.2. Revitalizacija zgrade i platoa Muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica	OC 2.	X	X	X	X	X	108.000	292.000	400.000
	Projekat 2.2.3. Opremanje i uređenje prostora za biblioteku, suvenirnicu i etnografsku izložbu Muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica	OC 2.		X	X	X	X	37.600	56.400	94.000

Program 2.3 Dokumentiranja i izdavaštva u oblasti kulture i sporta	Projekat 2.3.1. Izdavanje fotomonografije "90 godina fudbala u Jablanici""	OC 2.				X		2.400	9.600	12.000
	Projekat 2.3.2. Prikupljanje, evidentiranje, digitalizacija i arhiviranje dokumentacije materijalnog i nematerijalnog kulturnog nasljeđa na području općine Jablanica	OC 2.		X	X			6.000	-	6.000
	Projekat 2.3.3. Valorizacija kulturno- historijskog spomenika stara kasarna u Jablanici	OC 2.			X			8.000	-	8.000
Program 2.4 Razvoja kapaciteta subjekata društvenog razvoja	Projekat 2.4.1. Nabavka audio- video, računarske opreme i automobila za RTV Jablanica	OC 2.		X	X	X	X	65.000	-	65.000
	Projekat 2.4.2.	OC 2		X	X	X	X	700.000	300.000	1.000.000

	Prostorno proširenje za RTV Jablanica, Centar za socijalni rad, OKPIS i kongresni centar									
	Projekat 2.4.3.Unapređenje rada općinskih službi-sistem S-48 i informatizacija rada OV-a	OC 2.		X	X			60.000	-	60.000
	Projekat 2.4.4. Revitalizacija JU Centar za socijalni rad Jablanica i nabavka automobila	OC 2.				X	X	30.000	-	30.000
	Projekat 2.4.5. Obezbjedenje uslovnih poslovnih prostorija sa neophodnom opremom za rad Pčelarskog društva "Bagrem"	OC 2.				X		8.000	8.000	16.000
	Projekat 2.4.6. Veslački maraton „Ismet Kovačević-Gagula“	OC 2.	X	X	X	X	X	45.000	-	45.000
Program 3.1	Projekat 3.1.1.	OC 3. Do 2018		X	X			2.000	2.000	4.000

Neformalnih edukacija	Obuka žena liderica	razviti kapacitete svih subjekata društvenog razvoja za razvijanje i implementaciju projekata i ostvariti 90% finansiranja projekata OCD putem programskog budžetiranja općine								
	Projekat 3.1.2. Razvijene MZ	OC 3.		X	X	X	X	36.500	20.000	56.500
	Projekat 3. 1.3. Razvoj i unapređenje pčelarstva	OC 3.				X	X	18.000	12.000	30.000
	Projekat 3. 1.4. Tradicionalna izrada ručnih radova	OC 3.				X		1.500	-	1.500
	Projekat 3. 1.5. Obilježavanje istorijskih datuma NOB-e i godišnjice Bitke na Neretvi	OC 3.	X	X	X	X	X	35.000	15.000	50.000
Program 4.1 Podrške žrtvama nasilja	Projekat 4.1.1. Podrška JU Centar za socijalni rad	OC 4. Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu				X	X	61.600	14.400	76.000

	rizičnim kategorijama društva	zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana								
	Projekat 4.1.2. "Dnevni centar za djecu" Jablanica	OC 4.	X	X	X	X	X	60.000	140.000	200.000
Program 4.2 Jačanja zdravstvenih i socijalnih usluga	Projekat 4.2.1. Nabavka novog RTG aparata	OC 4.			X			70.000	70.000	140.000
	Projekat 4.2.2. Formiranje odjela za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju, nabavka opreme i edukacija osoblja	OC 4.				X		20.000	5.000	25.000
	Projekat 4.2.3. Podrška pružanju specijalističkih usluga u Domu zdravlja Jablanica	OC 4.	X	X	X	X	X	250.000	-	250.000
	Projekat 4.2.4. Podrška paraplegičarima	OC 4.	X	X	X	X	X	27.000	-	27.000
	Projekat 4.2.5. Podrška porodicama za novorođenčad	OC 4.	X	X	X	X	X	100.000	-	100.000

	Projekat 4.2.6. Program edukacije kadra za rad na UZ aparatu (škola ultrazvuka), spirometru i trening osoblja u hitnoj medicinskoj pomoći	OC 4.				X	X	10.000	10.000	20.000
Program 4.3 Širenja kapaciteta Doma za stara i iznemogla lica	Projekat 4.3.1. Povećanje smještajnih kapaciteta u JU „Dom za stara i iznemogla lica“ Jablanica	OC 4.	X	X				125.000	125.000	250.000
	Projekat 4.3.2. Nabavka opreme u JU Dom za stara i iznemogla lica	OC 4.		X				3.000	27.000	30.000
Program 4.4. Razvoja vatrogasne djelatnosti	Projekat 4.4.1. Izgradnja Vatrogasnog doma	OC 4.		X	X	X	X	320.000	500.000	820.000
	Projekat 4.4.2. Nabavka vatrogasne autocisterne	OC 4.	X					80.000	170.000	250.000
	Projekat 4.4.3. Rekonstrukcija hidrantske mreže	OC 4.				X	X	18.000	12.000	30.000

Program 4.5. Stambenog zbrinjavanja i poboljšanja sigurnosti građana	Projekat 4.5.1. Video nadzor (MUP)	OC 4.	X					30.000	-	30.000
	Projekat 4.5.2. Rekonstrukcija otvora i mokrih čvorova MUP-a	OC 4.		X	X			12.500	12.500	25.000
	Projekat 4.5.3. Zgrada socijalnog stanovanja	OC 4.	X					124.000	380.000	504.000
	Projekat 4.5.4. Stambeno zbrinjavanje mladih	OC 4.	X	X	X	X	X	50.000	-	50.000
	Projekat 4.5.5. Podrška stambenom zbrinjavanju povratnika	OC 4.	X	X	X	X	X	250.000	-	250.000
	Projekat 4.5.6. Podrška stambenom zbrinjavanju boračkih populacija	OC 4.	X	X	X	X	X	150.000	-	150.000
	Projekat 4.5.7. Azil za pse	OC 4.	X	X	X			50.000	-	50.000

VII. 1. 3. Sektor zaštite okoline

PLAN zaštite okoline (2014 - 2018)										
Program	Projekat /mjera	Veza sa sektorskim ciljevima	Orijentacioni period realizacije					Izvori finansiranja		
			Dinamika implementacije					Budžet	Eksterni izvori	Ukupno, KM
			2014	2015	2016	2017	2018			
Naziv programa	Projekat 1.1.	Puni naziv cilja								
Program 1.1 Izgradnja gradskih saobraćajnica	Projekat 1.1.1. Izgradnja (nastavak) saobraćajnice ulice ZAVNOBIH-a	OC 1. Do kraja 2018. godine rekonstruisana 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90% općine pokriveno izgrađenim sistem vodosnadbijevanja te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje za 80% stanovništva Općine.		X	X	X	X	520.000		520.000
	Projekat 1.1.2. Izgradnja saobraćajnice do harema Jasen	OC 1.	X	X	X	X		400.000		400.000
	Projekat 1. 1.3.	OC 1.	X	X	X			200.000		200.000

	Izgradnja saobraćajnice – spoj ulica Proleterskih brigada i Sulje Čilića									
	Projekat 1.1.4. Nastavak izgradnje saobraćajnice kroz ind.zonu Šljunkara	OC 1.	X	X	X			150.000	150.000	300.000
Program 1.2 Rekonstrukcija gradskih saobraćajnica i trotoara	Projekat 1.2.1. Omladinsko šetalište	OC 1.		X	X			160.000		160.000
	Projekat 1.2.2. Branilaca grada	OC 1.						110.000		110.000
	Projekat 1.2.3. Doljanka A,B,C	OC 1.			X	X	X	180.000		180.000
Program 1.3 Uređenje trotoara, trgova, dvorišta i parkirališta	Projekat 1.3.1. Izgradnja podzemne garaže Rasadnik	OC 1.		X	X				700.000	700.000
	Projekat 1.3.2. Uređenje Trga oslobođenja	OC 1.			X	X	X	600.000		600.000
	Projekat 1.3.3. Uređenje trotoara, parking prostora i dvorišta	OC 1.	X	X	X	X	X	430.000		430.000
	Projekat 1.3.4. Parkiralište i krug Doma zdravlja	OC 1.						120.000		120.000
	Projekat 1.3.5. Uređenje Trga Alije Izetbegovića	OC 1.			X	X	X	300.000		300.000

Program 1.4 Rekonstrukcija lokalnih nekategorisani h puteva	Projekat 1.4.1. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Lendava -Topalov greb - Dobrigošće	OC 1.	X	X	X	X	X	450.000	70.000	520.000
	Projekat 1.4.2. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Šanica	OC 1.	X	X	X	X		200.000,00	70.000	270.000
	Projekat 1.4.3. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Ravna-Bijela - Tretište	OC 1.	X	X	X			450.000	70.000	520.000
	Projekat 1.4.4. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Lokve	OC 1.	X	X	X	X		130.000	70.000	200.000
	Projekat 1.4.5. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta za Dobrinju	OC 1.			X			160.000		160.000
	Projekat 1.4.6. Rekonstrukcija lokalnog puta Žarnik - Glogošnica	OC 1.		X	X	X		260.000		260.000
	Projekat 1.4.7. Rekonstrukcija pristupnih puteva u MZ	OC 1.	X	X	X	X	X	200.000		200.000
Program 1.5 Završetak postojećih i izgradnja novih	Projekat 1.5.1. Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda	OC 1.	X	X					175.000	175.000

„prečistača“ i i rekonstrukcija kanalizacione mreže	(“Šljunkara“, “Krug Granita“i “Krug HE n/N Jablanica“)									
	Projekat 1.5.2. Izgradnja i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda na lokalitetu “Muzej- stadion“	OC 1.		X	X	X			190.000	190.000
	Projekat 1.5.3. Nastavak projekta razdvajanja fekalne i oborinske kanalizacije na području gdje su izgrađeni prečistači	OC 1.		X	X	X	X		240.000	240.000
	Projekat 1.5.4. Završetak izgradnja kanalizacione mreže Baćina-Mirke-Čehari- Bukov Pod	OC 1.		X	X	X			350.000	350.000
Program 1.6 Završetak rekonstrukcije kanalizacionih sistema u većim prigradskim naseljima	Projekat 1.6.1. Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u prigradskim naseljima (Donje Paprasko, Ostrožac, Glogošnica)	OC 1.	X	X				115.000	100.000	215.000
	Projekat 1.6.2. Izgradnja kanalizacionog sistema na Risovcu-1.faza	OC 1.			X	X	X	500.000	500.000	1.000.000
	Projekat 1.6.3. Izgradnja	OC 1.		X	X	X		15.000	265.000	280.000

	kanalizacionog sistema na Zlatama									
Program 1.7 Završetak rekonstrukcije gradskog vodovoda	Projekat 1.7.1. Puštanje u sistem gravitacionog vodovoda sa izvorišta Šanica	OC 1.		X				110.000		110.000
	Projekat 1.7.2. Rekonstrukcija mreže(primarna i sekundarna) gradskog područja	OC 1.	X	X	X	X	X	1.000.000	500.000	1.500.000
	Projekat 1.7.3. Rekonstrukcija vodovodnog bazena	OC 1.	X					40.000		40.000
Program 1.8 Završetak rekonstrukcije i uvezivanje u sistem gazdovanja od strane JKP lokalnih- seoskih vodovoda	Projekat 1.8.1. Rekonstrukcija lokalnih vodovoda i uvezivanje u sistem gazdovanja JKP (Glogošnica-Dibek, Donje Paprasko i Šanica)	OC 1.	X	X	X			175.000		175.000
	Projekat 1.8.2. Rekonstrukcija lokalnih vodovoda (Gornje Paprasko, Koščan , Doljani,..)	OC 1.	X	X	X	X	X	175.000		175.000
Program 1.9 Izgradnja vodovodnog sistema na Risovcu	Projekat 1.9.1. Izgradnja vodovodne mreže	OC 1.			X	X	X	500.000	500.000	1.000.000

	Projekat 1.9.2. Izgradnja postrojenja za kondicioniranje	OC 1.					X	250.000	250.000	500.000
Program 2.1 Izrada prostornog plana općine Jablanica	Projekat 2.1.1. Izrada prostorno-planske osnove	OC 2. Do kraja 2018. godine, urađena sva prostorna planska dokumentacija	X					70.000		70.000
	Projekat 2.1.2. Izrada prednacrti i prijedloga plana	OC 2.	X	X				70.000		70.000
Program 2.2 Izrada i donošenje novih regulacionih planova u užem ubanom području i poslovnih zona	Projekat 2.2.1. Regulacioni plan Centar 1, Centar 2, Bokulja-Jarišta	OC 2.	X	X	X	X	X	180.000		180.000
	Projekat 2.2.2. Usaglašavanje postojećih detaljnih planova sa UP	OC 2.		X	X			60.000		60.000
	Projekat 2.2.3. Izrada i donošenje regulacionih planova poslovnih zona (Petlja koridor Vc i Gornja Jarišta-Bokulja)	OC 2.			X	X	X	80.000		80.000
Program 2.3. Izrada i donošenje urbanističkih planova sekundarnih	Projekat 2.3.1. Urbanistički plan Ostrožac	OC 2.				X	X	50.00		50.000

centara										
	Projekat 2.3.2. Urbanistički plan Glogošnica	OC 2.			X	X			50.000	50.000
Program 3.1 Implementacij a Općinskog Plana upravljanja otpadom	Projekat 3.1.1. Cijelo područje općine pokriti organizovanim prikupljanjem i odvozom otpada i izgradnja „zelenih otoka“	OC 3. Do kraja 2018. godine 95% stanovništva obučeno organizovanim prikupljanjem, otpadom, 50% obuhvaćeno selektiranim prikupljanjem i završeni radovi na rekonstrukciji gradske deponije.	X					40.000	360.000	400.000
	Projekat 3.1.2. Sanacija divljih deponija na području općine	OC 3.	X	X	X	X	X	50.000		50.000
	Projekat 3.1.3. Propisno odlaganje prikupljenog otpada, reciklaža i trgovanje otpadom	OC 3.	X	X	X	X	X	215.000	150.000	365.000
	Mjera 3.1.1. Predvidjeti budžetsku stavku –subvencije za otkup „zanimljivog“ otpada	OC 3.		X	X	X	X	50.000		50.000
Program 4.1 Povećanje Energetske efikasnosti za	Projekat 4.1.1. Izrada Studije toplifikacije gradskog područja	OC 4. Do kraja 2018. godine, unaprijeđen nivo javnog zdravlja,			X			50.000		50.000

30%		energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda								
	Projekat 4.1.2. Utopljavanje javnih objekata- škole, dom zdravlja,...	OC 4.		X	X	X	X	120.000		120.000
	Projekat 4.1.3. Zamjena rasvjetnih tijela na mreži javne rasvjete –uže urbano područje i proširenje mreže	OC 4.	X	X	X	X	X	240.000		240.000
Program 4.2 Unapređenje stanja javnog zdravlja	Projekat 4.2.1. Instaliranje mjerne stanice za praćenje parametara stanja zraka	OC 4.					X	50.000		50.000
	Projekat 4.2.2. Izrada studije uticaja hidroakumulacija na stanje zdravlja	OC 4.				X		50.000		50.000
	Projekat 4.2.3. Uređenje plaža na području Jablaničkog jezera-Crnaje i Žuglići (hostel), starom koritu Neretve-Genina i Šanica	OC 4.			X	X		100.000		100.000
	Projekat 4.2.4. Uređenje gradskog parka i	OC 4.		X	X	X	X	100.000		100.000

	Projekat 4.2.5. „Rekonstrukcija“ postojećih i uspostava novih drvoreda	OC 4.				X	X	50.000		50.000
Program 4.3 Zaštita tla i edukacija stanovništva	Projekat 4.3.1. Deminiranje područja	OC 4.		X	X	X	X	100.000		100.000
	Projekat 4.3.2. Sanacija klizišta	OC 4.		X	X	X	X	50.000		50.000
	Projekat 4.3.3. Podizanje javne svijesti građana o energetskoj efikasnosti, neophodnosti selektiranja otpada, prirodnom i kulturno- historijskom naslijeđu, poljoprivrednika o pravilnoj obradi zemlje i značaju šuma	OC 2.	X	X	X	X	X	10.000		10.000

VII. 2. Plan monitoringa po sektorima

VII. 2. 1. Plan monitoringa LER

PLAN MONITORINGA						
Projekt	Period	Nosioc projekta	Indikatori za praćenje	Izvori informacija i metod prikupljanja	Monitoring jedinica/osoba	Komentar
Projekat 1.1.1. Izgradnja Centra za obradu kamena	2015-2016	Općina Jablanica	-broj firmi koje su dobile uslugu od Centra -broj učenika koja imaju praktični nastavu u centru -broj izdatih promotivnih materijala	- LER, Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje	
Projekat 1.1.2. Sufinansiranje zajedničkog nastupa na sajmovima	2014-2018	Općina Jablanica	-broj sajmova na kojima učestvuju firme iz Jablanice -broj firmi čije je učešće na sajmovi subvencionirano -broj ugovora koji su sklopile firme na sajmovima	- LER, UPJ, Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 1.1.3. Poduzetnički inkubator	2014-2018	UPJ	-broj usluga pruženih poduzetnicima unutar inkubatora -broj izdanaj i broj distribuiranih publikacija	- LER, Izvještaji službe i poslovnog inkubatora	Odjeljenje za LER i Služba opću upravu	
Projekat 1.1.4. Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta	2014-2018	Općina Jablanica	-broj subvencioniranih preduzeća koja su dobila certifikat	- LER, Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 1.2.1. Razvoj Start – up i mladih preduzeća	2014-2018	Općina Jablanica	-broj start-up preduzeća koja su dobila neki oblik podrške -broj seminara kako započeti biznis -broj finansiranih projekata	- LER, Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba opću upravu	
Projekat 1.2.2. Kreditiranje preduzetnika i subvencioniranje kamate	2014-2018	Općina Jablanica, Vakufska banka	-broj poduzetnika korisnika subvencija	- LER, Izvještaji banke	Odjeljenje za LER	

Projekat 1.2.3. Poticanje industrijske proizvodnje (prerada i obrada kamena i sl)	2014-2018	Općina Jablanica	-broj preduzeća koja su primila poticaje -povećanje obima proizvodnje	- LER,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 1.2.4. Poticanje obrta	2014-2018	Općina Jablanica	-broj obrtnika koji su primili poticaje	- LER,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 1.2.5. Poticanje trgovine, turizma i ugostiteljstva	2014-2018	Općina Jablanica	-broj trgovačkih, ugostiteljskih firmi koje su primile podsticaje -% povećanja obima trgovine, ugostiteljskih usluga	- LER,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 1.3.1. Projekat izgradnje mini HE na rijeci Doljanci	2015	Općina Jablanica	-izrađen promotivni material koji će biti korišten za dodjelu koncesija	- LER,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje	
Projekat 1.3.2 Obnovljivi izvori energije-izrada studije	2016	Općina Jablanica	-izrađena studija	- LER,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje	
Projekat 1.3.3. Projekat izgradnje tvornice vode na izvoristu Komadinovo vrelo	2015	Općina Jablanica	-izrađen promotivni material koji će biti korišten za dodjelu koncesija	- LER,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje	
Projekat 1.3.4. Podrška općine projektu eksploatacije i prerade gipsa	2016	Općina Jablanica	-izrađen promotivni material koji će biti korišten za dodjelu koncesija	- LER,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje	
Projekat 1.3.5. Podrška općine projektu eksploatacije i prerade željezne rude	2016	Općina Jablanica	-izrađen promotivni material koji će biti korišten za dodjelu koncesija	- LER,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje	
Projekat 1.3.6. Mineralna vuna-kamena vuna kao izolacioni materijal u građevinarstvu	2016	Općina Jablanica	-izrađen promotivni material	- LER,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu, Služba za urbanizaciju i građenje	
Projekat 2.1.1. Izraditi i usvojiti plan razvoja i program poticaja organske proizvodnje	2014-2016	Općina Jablanica, SPU	-usvojen plan razvoja organske proizvodnje	- LER,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	

Projekat 2.1.2. Subvencioniranje određivanja strukture tla i određivanje pogodnih kultura za uzgoj na različitim mikrolokalitetima	2014-2018	SPU	- broj uzetih uzoraka - broj poljoprivrednih proizvođača koji su primili podršku u uzorkovanju	- SPU, Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 2.1.3. Podržati tradicionalnu poljoprivrednu proizvodnju	2014-2018	Općina Jablanica, SPU	- broj poljoprivrednih proizvođača koji su primili neki oblik podrške	- SPU, Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 2.1.4. Subvencioniranje sadnje bobičastog voća i njena prerada	2014-2015	SPU	- broj zasađenih sadnica - broj amaterskih voćnjaka	- LER, Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 2.1.5. Poticanje sakupljača i uzgajivača ljekovitog bilja	2014-2015	SPU	- Broj zainteresiranih proizvođača - Broj parcela zasađenih ljekobiljm. - Količina proizvedene sakupljenog ljekobilja.	- LER, Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 2.1.6. Izrada tipskih projekata za uzgoj određenih poljoprivrednih kultura i farmi	2014	Općina Jablanica	- broj izrađenih projekata - broj realizovanih projekata	- LER, Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 2.1.7. Podrška općine projektu uzgoja kurbana	2015-2018	Općina Jablanica	- broj poljoprivrednih proizvođača koji su primili neki oblik podrške	- SPU, Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 2.2.1. Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta	2014-2018	SPU	- broj subvencioniranih poljoprivrednih proizvođača koja su dobila certifikat	- SPU, Odjeljenje za opću upravu, društvene djelatnosti i nevladin sektor Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 2.2.2. Sufinansiranje uvođenja HACCP i HALAL standarda	2014-2018	SPU	- broj subvencioniranih poljoprivrednih proizvođača koja su dobila certifikat	- SPU, Odjeljenje za opću upravu, društvene djelatnosti i nevladin sektor Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	

Projekat 2.2.3. Sufinansiranje uvođenja certifikacije organske proizvodnje	2014-2018	SPU	-broj subvencioniranih poljoprivrednih proizvođača koja su dobila certifikat	- SPU, Odjeljenje za opću upravu, društvene djelatnosti i nevladin sektor Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 2.3.1. Očuvanje domaćih sorti voća i povrća	2016	SPU	-broj zainteresiranih proizvođača -broj parcela zasađenih voćem i povrćem. -broj zasađenih sadnica.	- SPU,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 2.3.2. Podržati očuvanje biodiverziteta	2016	SPU	-različitost bilja. -količina zasađenog bilja.	- SPU,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 2.3.3. Zaštititi i poticati jablaničke autohtone sorte vinove loze	2016	SPU	-utvrđivanje autohtonosti. -broj zainteresiranih proizvođača. -broj parcela zasađenih vinovom lozom. -broj zasađenih sadnica.	- SPU,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 3.1.1. Urediti prostorno plansku dokumentaciju i definirati istražni prostor i eksploataciona polja	2015	Općina Jablanica	-usvojen prostorni plan -broj otvorenih eksploatacionih polja	- LER,Služba urbanizma i građenja, Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje	
Projekat 3.1.2. Ekološki isplativa eksploatacija kamena u slojevitim uslovima	2015	Općina Jablanica	-dokazana mogućnost projektovane tehnologije eksploatacije, -dokazana ekonomičnost i ekološkičnost predmetne djelatnosti i isključenost sintagme o zagađenosti okoline u ovoj branši	- LER,projektna dokumentacija, Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje	
Projekat 3.1.3. Obezbeđenje zemljišta za izgradnju poslovnih zona	2016	Općina Jablanica	-broj ha osiguranog zemljišta za izgradnju poslovnih zona	- LER,Služba urbanizma i građenja, Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje	
Projekat 3.1.4. Finansiranje izgradnje poslovnih zona	2016-2017	Općina Jablanica	-broj infrastrukturno opremljenih parcela	- LER,Služba urbanizma i građenja, Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje	
Projekat 3.2.1. Izgradnja zelene pijace	2014	Općina Jablanica	-površina zelene pijace -brojprodajnih mjesta	- LER,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	

Projekat 3.2.2. Izraditi i usvojiti plan navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta i izgradnja sistema	2014-2018	Općina Jablanica	-usvojen plan -izgrađena dužina cjevovoda	- LER,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 4.1.1. Mapiranje turističkih potencijala i promocija općine kao turističke destinacije	2014,2016,2018	Općina Jablanica	-usvojena studijaturističkih potencijala	- LER,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 4.1.2. Sanacija i osposobljavanje stare pruge prema Prenju	2018	Općina Jablanica	-% obnovljenost pruge	- LER,Izvještaji	Odjeljenje za LER , Služba za prostorno uređenje i građenje i Služba za opću upravu	
Projekat 4.1.3. Unapređenje znanja i vještina ljudskih resursa u oblasti turizma	2014-2018	Općina Jablanica	-broj edukacija -broj učesnika	- LER,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu	
Projekat 4.1.4. Osnivanje turističke zajednice	2016	Općina Jablanica	-% ostvarenja plana rada turističke zajednice	- LER,Izvještaji	Odjeljenje za LER i Služba za opću upravu Odjeljenje za LER i Služba za prostorno uređenje i građenje	

VII. 2. 2. Plan monitoringa za društveni razvoj

PLAN MONITORINGA						
Projekat	Period	Nosioc	Indikatori za praćenje	Izvori informacija	Monitoring	Komentar

		projekta		i metod prikupljanja	jedinica/osoba	
Projekat 1.1.1. Revitalizacija Srednje škole u Jablanici	2015-2018	Općina Jablanica	-% povećanja energetske efikasnosti -postotak smanjenja troškova - broj korisnika sportske dvorane -poboljšano vladanje đaka	- izvještaj JU - izvještaj Sportskog saveza - periodični izvještaj MUP	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 1.1.2. Nabavka nastavnih učila, rekonstrukcija grijanja i dvorišta u Osnovnoj školi u Jablanici	2014-2018	Općina Jablanica	-% povećanja broja učenika -broj učenika zaposlenih nakon školovanja -postotak povećanja energetske efikasnosti -postotak smanjenja troškova	- izvještaj JU	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 1.1.3. Ostvarivanje boljih i sigurnijih uslova boravka djece u JU Pčelica Jablanica	2015,2017-2018	Općina Jablanica	-broj djece -povećan stepen zadovoljstva korisnika usluga	- izvještaj JU, - anketa	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 1.1.4. Mala škola klavira	2017-2018	Centar „Fortis“ Jablanica	-broj edukovane djece i mladih -povećan broj kulturnih manifestacija	- izvještaj udruženja,	Služba za opću upravu	
Projekat 1.1.5. Stipendiranje đaka i studenata	2014-2018	Općina Jablanica	- broj odličnih učenika, - broj studenata, - broj učenika iz romske populacije	- periodični izvještaj JU	Služba za opću upravu	
Projekat 1.1.6. Obezbeđivanje uslova za vannastavne aktivnosti kroz nabavku ozvučenja i muzičkih instrumenata, nabavku didaktičke opreme, uređenje kabineta za hemiju i biologiju i nabavka literature	2017-2018	Općina Jablanica	-broj učenika uključen u vannastavne aktivnosti - količina nabavljene opreme, - broj održanih manifestacija	- izvještaj škole	Služba za opću upravu	

Projekat 2.1.1. Nabavka adekvatne vanjske scenske pozornice (krovna konstrukcija, rasvjeta, razglasna oprema	2017-2018	Općina Jablanica	- broj kulturnih manifestacija	-izvještaj odbora, kulturnih aktera	Služba za opću upravu i Odjeljenje za LER	
Projekat 2.1.2. Rekonstrukcija zgrade i izgradnja amfiteatra u ulici Branilaca grada za potrebe kulturnih aktivnosti	2016-2017	Općina Jablanica	- broj kulturnih manifestacija	- izvještaj odbora, - izvještaj nadležne službe	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 2.1.3. Izgradnja omladinskog hostela	2016-2018	Ok „Pod istim suncem“	- broj turista - broj korisnika sportova na Jablaničkom jezeru -povećan broj zaposlenih	- izvještaj udruženja	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 2.1.4. Završetak radova na gradskoj dvorani	2014-2016	Općina Jablanica	-broj kulturno-sportskih manifestacija -broj sportista -povećan broj zaposlenih	- izvještaj Sportskog saveza, - izvještaj nadležne službe	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 2.1.5. Formiranje sportsko-edukativnog turističkog karting centra	2017-2018	Amk Sunce Jablanica	-broj edukovane djece i mladih -broj sportskih manifestacija	- izvještaj udruženja	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 2.1.6. Izrada projektne dokumentacije za sanaciju i zaštitu kamenog mosta u Glogošnici, najstarija željeznička stanica u Prenju	2018	Općina Jablanica	-izrađena projektna dokumentacija	- izvještaj MZ - izvještaj nadležne službe	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	

Projekat 2.1.7. Planiranje, izgradnja i rekonstrukcija društvenih prostorija za rad MZ-a i društvene aktivnosti, sportskih i dječijih igrališta na području općine Jablanica	2014-2018	Općina Jablanica	-broj društvenih, - broj subjekata koji koriste prostore, - broj sportskih i dječijih igrališta	- izvještaj MZ - izvještaj nadležne službe	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 2.1.8. Obnova vodenica na području općine Jablanica	2017-2018	Općina Jablanica	-broj obnovljenih vodenica -broj posjetilaca	- izvještaj MZ - izvještaj nadležne službe	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 2.2.1. Obnova porušenog istorijskog mosta preko rijeke Neretve	2014-2018	Općina Jablanica	-povećan broj turista -povećan stepen zadovoljstva turista	- izvještaj Komisije, - izvještaj nadležne službe, - izvještaj JU, - knjiga utisaka, - anketa	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 2.2.2. Revitalizacija zgrade i platoa Muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica	2014-2018	Općina Jablanica	- broj održanih manifestacija - broj posjetilaca	- izvještaj Komisije, - izvještaj nadležne službe, - izvještaj JU, - knjiga utisaka, - anketa - izvještaj komisije za nacionalne spomenike BiH OV, nadležna služba, -izvještaj instit., organa koji je dodjelilo grant sredstva	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 2.2.3. Opremanje i uređenje prostora za biblioteku, suvenirnicu i etnografsku izložbu Muzeja „Bitka za	2015-2018	Općina Jablanica	-raznovrstnost i broj izrađenih suvenira -količina prodatih proizvoda	- izvještaj udruženja - izvještaj JU, izvještaj nadležne službe, - izvještaj instit., organa koji je dodjelilo grant	Služba za opću upravu	

ranjenike na Neretvi“ Jablanica				sredstva		
Projekat 2.3.1. Izdavanje fotomonografije "90 godina fudbala u Jablanici““	2017	Odbor za kulturu	-izrađena monografija	-izvještaj Sport. saveza, -anketa	Služba za opću upravu	
Projekat 2.3.2. Prikupljanje, evidentiranje, digitalizacija i arhiviranje dokumentacije materijalnog i nematerijalnog kulturnog nasljeđa na području općine Jablanica	2015- 2016	Odbor za kulturu	-količina prikupljenog, materijala -kvalitet i količine arhivske građe	- izvještaj odbora, - izvještaj nadležne službe	Služba za opću upravu	
Projekat 2.3.3. Valorizacija kulturno- historijskog spomenika stara kasarna u Jablanici	2016	Odbor za kulturu	-osigurana pretpostavka za poduzimanje aktivnosti u skladu sa valorizacijom - broja kulturno-hist. spomenika	- izvještaj općinske Radne grupe, - izvještaj nadležne službe, - izvještaj Stručno- ekspertske grupa, - izvještaj Komisije za nac.spomenike BiH.	Služba za opću upravu	
Projekat 2.4.1. Nabavka audio-video, računarske opreme i automobila za RTV Jablanica	2015- 2018	RTV Jablanica	-broj nabavljenih uređaja i opreme -kvalitet programa - nivo glrdanosti i slušanosti	- izvještaj JU, - anketa	Služba za opću upravu	
Projekat 2.4.2. Prostorno proširenje za RTV Jablanica, centar za socijalni rad, OKPIS i kongresni centar	2015- 2018	Općina Jablanica	-površina proširenog prostora -broj održanih događaja	- nadležna služba - periodični izvještaj - anketa	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje	

Projekat 2.4.3. Unapređenje rada općinskih službi-sistem S-48 i informatizacija rada OV-a	2015- 2016	Općina Jablanica	-Stepen zadovoljstva građana: -Povećan broj riješenih zahtjeva građana -Efikasniji rad OV-a -Smanjenje troškova rada OV-a	- izvještaj OV-a - izvještaj Opć- načelnika - anketa	Služba za opću upravu	
Projekat 2.4.4. Revitalizacija JU Centar za socijalni rad Jablanica i nabavka automobila	2017- 2018	Općina Jablanica	- izvršeni građevinski radovi	- izvještaj JU - anketa	Služba za opću upravu	
Projekat 2.4.5. Obezbjedeње uslovnih poslovnih prostorija sa neophodnom opremom za rad Pčelarskog društva "Bagrem"	2017	Općina Jablanica	-broj sastanaka u prostorijama -broj učlanjenih pčelara -vrsta i količina nabavljene oprema	- izvještaj PD "Bagrem" - anketa	Služba za opću upravu	
Projekat 2.4.6. Veslački maraton "Ismet Kovačević-Gagula"	2014- 2018	Općina Jablanica	-broj učesnika -stepen povećanja promocije općine -broj posjetilaca/turista	- medijski izvještaji - izvještaj izvođača aktivnosti	Služba za opću upravu	
Projekat 3.1.1. Obuka žena liderica	2015- 2016	UŽ „Most“ Jablanica	-broj osnaženih žena za vođenje vlastitog biznisa -broj pokrenutih biznisa od strane korisnica	- izvještaj udruženja	Služba za opću upravu	
Projekat 3.1.2. Razvijene MZ	2015- 2018	OKPIS	- stepen efikasnosti i efektivnosti savjeta MZ - stepen uključenosti građana u rad MZ-a - stepen uključenosti marginaliziranih grupa u rad MZ-a	- izvještaj udruženja	Služba za opću upravu	
Projekat 3.1.3. Razvoj i unapređenje pčelarstva	2017- 2018	Pčelarsko društvo „Bagrem“ Jablanica	- broj pčelara -broj pčelinjih društava - stepen proizvodnje pčelinjih proizvoda	- izvještaj udruženja, - izvještaj SPU, - anketa	Služba za opću upravu	
Projekat 3.1.4. Tradicionalna izrada ručnih radova	2017	UŽ „Most“ Jablanica	- broj raznovrsnih proizvoda -količina izrađenih proizvoda - ostvaren promet	-izvještaj udruženja	Služba za opću upravu	
Projekat 3.1.5. Obilježavanje istorijskih datuma NOB-e i godišnjice Bitke na Neretvi	2014- 2018	Općina Jablanica	-broj učesnika -stepen povećanja promocije općine -broj posjetilaca/turista	-izvještaj udruženja	Služba za opću upravu	

Projekat 4.1.1. Podrška JU Centar za socijalni rad rizičnim kategorijama društva	2017-2018	JU Centar za socijalni rad	-broj korisnika usluga -broj riješenih predmeta na zadovoljstvo korisnika	- izvještaj JU, - Izvještaj MUP-a - anketa, - izvještaj nadležne službe	Služba za opću upravu	
Projekat 4.1.2. "Dnevni centar za djecu" Jablanica	2014-2018	OKPIS / JU Centar za socijalni rad	-broj posjetilaca - uspjeh u školskim i vanškolskim aktivnostima korisnika centra -zadovoljstvo lokalne zajednice	- izvještaj i evaluacija OKPIS - izvještaj škole,cent.za soc.rad	Služba za opću upravu	
Projekat 4.2.1. Nabavka novog RTG aparata	2016	JU Dom zdravlja Jablanica	- broj izvršenih usluga - stepen zadovoljstva korisnika usluga	- izvještaj JU, -anketa	Služba za opću upravu	
Projekat 4.2.2. Formiranje odjela za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju, nabavka opreme i edukacija osoblja	2017	JU Dom zdravlja Jablanica	- broj korisnika usluga JU - period oporavka pacijenata - stepen efikasnosti i efektivnosti poslovanja	- izvještaj JU, - anketa	Služba za opću upravu	
Projekat 4.2.3. Podrška pružanju specijalističkih usluga u Domu zdravlja Jablanica	2014-2018	Općina Jablanica	- broj usluga JU -broj građana koji koriste usluge specijalista	- izvještaj JU, - anketa	Služba za opću upravu	
Projekat 4.2.4. Podrška paraplegičarima	2014-2018	Općina Jablanica	- broj usluga socijalne i zdravstvene zaštite paraplegičara, -povećano zadovoljstvo korisnika	- izvještaj JU, - anketa	Služba za opću upravu	
Projekat 4.2.5. Podrška porodicama za novorođenčad	2014-2018	Općina Jablanica	- % nataliteta, - broja porodica sa jedno ili više djece - broja porodica koje napuštaju općinu,	- izvještaj JU, - anketa	Služba za opću upravu	
Projekat 4.2.6. Program edukacije kadra za rad na UZ aparatu (škola ultrazvuka), spirometru i trening osoblja u hitnoj medicinskoj pomoći	2017-2018	JU Dom zdravlja Jablanica	- broj osoba koje su prošle obuku	- izvještaj JU, - anketa	Služba za opću upravu	
Projekat 4.3.1. Povećanje smještajnih kapaciteta u JU „Dom za	2014-2015	Općina Jablanica	- broj korisnika -budžetska izdvajanja	- izvještaj JU,	Služba za opću upravu, Služba za prostorno	

stara i iznemogla lica“ Jablanica					uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 4.3.2. Nabavka opreme u JU Dom za stara i iznemogla lica	2015	Dom za stara i iznem. lica	-broj nabavljenih uređaja i opreme	- izvještaj JU,	Služba za opću upravu	
Projekat 4.4.1. Izgradnja Vatrogasnog doma	2015- 2018	Općina Jablanica	- % izgrađenosti vatrogasnog doma - % opremljenosti vatrogasnog doma	- izvještaj JU	Služba za opću upravu, Služba za CZ-u, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 4.4.2. Nabavka vatrogasne autocisterne	2014	Općina Jablanica	- broj intervencija - brzina intervencije	- izvještaj JU	Služba za opću upravu, Služba za CZ-u, i Odjeljenje za LER	
Projekat 4.4.3. Rekonstrukcija hidrantske mreže	2017- 2018	Općina Jablanica	- dužina rekonstruisane mreže - broj rekonstruisanih hidranata	- Zapisnik o ispravnosti hidrantskih priključaka od Vatrogasne jedinice Jablanica. - izvještaj CZ	Služba za opću upravu, Služba za CZ-u	
Projekat 4.5.1. Video nadzor (MUP)	2014	Općina Jablanica	- broj krivičnih djela - broj izrečenih kazni	- izvještaj MUP-a	Služba za opću upravu	
Projekat 4.5.2. Rekonstrukcija otvora i mokrih čvorova MUP-a	2015- 2016	Općina Jablanica	- broj rekonstruisanih otvora - stepen zadovoljstva uposlenih	- izvještaj MUP-a	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 4.5.3. Zgrada socijalnog stanovanja	2014	Hilswerk Austrija	- broj korisnika, - smanjen broj korisnika kolektivnog centra, - gašenje kolektivnog centra.	- izvještaj nadležnih službi	Služba za opću upravu, Služba za prostorno uređenje i građenje	
Projekat 4.5.4.	2014-	Općina	- broj korisnika	- izvještaj nadležnih	Služba za opću	

Stambeno zbrinjavanje mladih	2018	Jablanica	-% natalitet -% procenat mladih u zajednici	službi, - izvještaj Zavoda za statistiku,	upravu	
Projekat 4.5.5. Podrška stambenom zbrinjavanju povratnika	2014-2018	Općina Jablanica	- broj stambeno riješenih povratnika, - broj povratnika na povratničkim područjima	- izvještaj nadležnih službi, - anketa,	Služba za opću upravu i Služba za prostorno uređenje i građenje	
Projekat 4.5.6. Podrška stambenom zbrinjavanju boračkih populacija	2014-2018	Općina Jablanica	- broj stambeno riješenih pripadnika boračkih populacija - broj korisnika	-izvještaj nadležnih službi, -anketa	Služba za opću upravu	
Projekat 4.5.7. Azil za pse	2014-2016	Općina Jablanica	-Broj zbrinutih životinja; -Povećan stepen sigurnosti građana;	- izvještaj nadležnih službi, - izvještaj MUP-a, - izvještaj Doma zdr. - anketa	Služba za opću upravu i Služba za prostorno uređenje i građenje	

VII. 2. 3. Plan monitoringa za okoliš

PLAN MONITORINGA						
Projekt	Period	Nosioc projekta	Indikatori za praćenje	Izvori informacija i metod prikupljanja	Monitoring jedinica/osoba	Komentar
Projekt 1.1.1. Izgradnja saobraćajnice Ulice ZAVNOBIH-a	2015-2018	Općina Jablanica	-dužina izgrađenih saobraćajnica (320m)	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi izvode putem javnog tendera.
Projekt 1.1.2. Izgradnja saobraćajnice do harema Jasen	2014-2018	Općina Jablanica	-dužina izgrađenih saobraćajnica (440m)	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi izvode putem javnog tendera.

Projekt 1.1.3. Izgradnja saobraćajnice – spoj ulica Proleterskih brigada i Sulje Čilića	2014-2016	općina Jablanica	-dužina izgrađenih saobraćajnica (440m)	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi izvode putem javnog tendera.
Projekt 1.1.4. Nastavak izgradnje saobraćajnice kroz ind.zonu Šljunkara	2014-2016	Općina Jablanica	-dužina izgrađenih saobraćajnica (240m)	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
Projekat 1.2.1. Omladinsko šetalište	2015-2016	Općina Jablanica	-dužina izgrađenih saobraćajnica (300m)	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
Projekat 1.2.2. Branilaca grada	2017-2018	Općina Jablanica	-dužina izgrađenih saobraćajnica (300m)	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER
Projekat 1.2.3. Doljanka A,B,C	2016-2018	Općina Jablanica	-dužina izgrađenih saobraćajnica (350m)	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi izvode putem javnog tendera.
Projekat 1.3.1. Izgradnja podzemne garaže Rasadnik	2015-2016	Općina Jablanica	-broj parking mjesta (68)	- raspisivanje i uspiješnost javnog tendera, - izvještaj o izvedenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 1.3.2. Uređenje Trga oslobođenja	2016-2018	Općina Jablanica	-površina uređenog prostora	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	

Projekat 1.3.3. Uređenje, trotoara, parking prostora dvorišta	2014- 2018	Općina Jablanica	-broj parking mjesta	- budžet općine - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 1.3.4. Parkiralište i krug Doma zdravlja	2017- 2018	Općina Jablanica	-broj parking mjesta	- budžet općine - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 1.3.5. Uređenje Trga Alije Izetbegovića	2016- 2018	Općina Jablanica	-površina uređenog prostora	- budžet općine i drugi izvori finasiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 1.4.1. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Lendava -Topalov greb-Dobrigošće	2014- 2018	Općina Jablanica	-dužina izgrađenih saobraćajnica (3700)	- budžet općine i drugi izvori finasiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi izvode putem javnog tendera.
Projekat 1.4.2. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Šanica	2014- 2017	Općina Jablanica	-dužina izgrađenih saobraćajnica (1300m)	- budžet općine i drugi izvori finasiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi izvode putem javnog tendera.
Projekat 1.4.3. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Ravna -Bijela- Tretište	2014- 2017	Općina Jablanica	-dužina izgrađenih saobraćajnica	- budžet općine i drugi izvori finasiranja, - izvještaji o izvršenim radovima -	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi izvode putem javnog tendera.
Projekat 1.4.4. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Lokve	2014- 2017	Općina Jablanica	Dužina izgrađenih saobraćajnica (1450m)	- budžet općine i drugi izvori finasiranja, - izvještaji o	Služba za prostorno uređenje i građenje i	Radovi izvode putem javnog tendera.

				izvršenim radovima	Odjeljenje za LER	
Projekat 1.4.5. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta za Dobrinju	2016	Općina Jablanica	-dužina izgrađene saobraćajnice (1000 m)	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi izvode putem javnog tendera.
Projekat 1.4.6. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Žarnik - Glogošnica	2015-2017	Općina Jablanica	-dužina izgrađene saobraćajnice (2000 m)	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi izvode putem javnog tendera.
Projekat 1.4.7. Rekonstrukcija pristupnih puteva u MZ	2014-2018	Općina Jablanica	-dužina rekonstruisanih puteva	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi izvode putem javnog tendera.
Projekat 1.5.1. Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda ("Šljunkara", "Krug Granita", "Krug HE n/N Jablanica")	2014-2015	Općina Jablanica	-dobijena vodna dozvola -prečištač predat na upravljanje JKP	- JP EP BiH - izvještaji o izvršenim radovima - vodna dozvola - odluka o davanju na upravljanje	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi se izvode putem javnog tendera, Ministarstvo daje vodnu dozvolu, OV donosi Odluku o davanju na upravljanje
Projekat 1.5.2. Izgradnja i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda na lokalitetu "Muzej- stadion"	2015-2017	Općina Jablanica	-dobijena vodna dozvola -prečištač predat na upravljanje JKP	- JP EP BiH - izvještaji o izvršenim radovima - vodna dozvola - odluka o davanju na upravljanje	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi se izvode putem javnog tendera, Ministarstvo daje vodnu dozvolu, OV donosi

						Odluku o davanju na upravljanje
Projekat 1.5.3. Nastavak projekta razdvajanja fekalne i oborinske kanalizacije na području gdje su izgrađeni prečistači	2017-2018	Općina Jablanica	-izrađena projektna dokumentacija -izgrađen novi kolektor u dužini od (xy m)	- JP EP BiH - glavni projekat - izvještaji o izvršenim radovima - evidencija i podaci MZ i JKP	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi se izvode putem javnog tendera,
Projekat 1.5.4. Završetak izgradnja kanalizacione mreže Baćina-Mirke-Čehari-Bukov Pod	2015-2017	Općina Jablanica	-izgrađen novi kolektor u dužini od (xy m) i x septičkih jama	- kantonalno ministarstvo PŠV - izvještaji o izvršenim radovima - evidencija i podaci MZ i JKP	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi se izvode putem javnog tendera,
Projekat 1.6.1. Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u prigradskim naseljima (Donje Paprasko, Ostrožac i Glogošnica)	2014-2015	Općina Jablanica	-dobijena vodna dozvola -prečistač predat na upravljanje JKP	- budžet općine - izvještaji o izvršenim radovima - vodna dozvola - odluka o davanju na upravljanje	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi se izvode putem javnog tendera, Ministarstvo daje vodnu dozvolu, OV donosi Odluku o davanju na upravljanje
Projekat 1.6.2. Izgradnja kanalizacionog sistema na Risovcu-1.faza	2016-2018	Općina Jablanica	-projektna dokumentacija -izgrađen novi kolektor u dužini od (xy m) i uređaj za prečišćavanje (faza)	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - glavni projekat - izvještaji o izvršenim radovima , - evidencija i podaci MZ	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi se izvode putem javnog tendera,
Projekat 1.6.3. Izgradnja kanalizacionog sistema	2015-2017	Općina Jablanica	-projektna dokumentacija -izgrađen kolektor u dužini od (xy m) i uređaj za prečišćavanje	- budžet općine i drugi izvori finansiranja,	Služba za prostorno uređenje i	Radovi se izvode putem javnog

na Zlatama				- glavni projekat - izvještaji o izvršenim radovima , - evidencija i podaci MZ	građenje i Odjeljenje za LER	tendera,
Projekat.1.7.1. Puštanje u sistem gravitacionog vodovoda sa izvorišta Šanica	2015	Općina Jablanica	-vodovod pušten u sistem	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi izvode putem javnog tendera.
Projekat 1.7.2. Rekonstrukcija mreže(primarna i sekundarna) gradskog područja	2014-2018	Općina Jablanica	-dužina rekonstruisane vodovodne mreže	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi izvode putem javnog tendera.
Projekat 1.7.3. Rekonstrukcija vodovodnog bazena	2014	Općina Jablanica	-rekonstruisan bazen	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi izvode putem javnog tendera.
Projekat 1.8.1. Rekonstrukcij lokalnih vodovoda i uvezivanje u sistem gazdovanja JKP(Glogošnica-Dibek, Donje Paprasko, Šanica)	2014-2016	Općina Jablanica	-dužina rekonstruisane vodovodne mreže	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi izvode putem javnog tendera.
Projekat 1.8.2. Rekonstrukcija lokalnih vodovoda (Gornje Paprasko, Košćan, Doljani,...)	2014-2018	Općina Jabanica/Služba za prostorno uređenje	-dužina rekonstruisane vodovodne mreže	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi izvode putem javnog tendera.
Pojekat 1.9.1.	2016-	Općina	-dužina izgrađenog cjevovoda	- budžet općine i	Služba za	Radovi

Izrada vodovodne mreže na Risovcu	2018	Jablanica/Služba za prostorno uređenje		drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	izvode putem javnog tendera.
Pojekat 1.9.2. Izgradnja postrojenja za kondicioniranje	2018	- Općina Jablanica/Služba za prostorno uređenje	-dužina mreže -% izgrađenosti postrojenja	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Radovi izvode putem javnog tendera.
Projekat 2.1.1. Izrada prostorno-planske osnove	2014	Općina Jablanica/Služba za prostorno uređenje	-usvojena Prostorno-planska osnova	- budžet općine jablanica, - izrađena dokumentacija, studije, analize, osdržane javne rasprave, - odluka o usvajanju prednacrtu	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 2.1.2. Izrada prednacrtu i prijedloga plana	2014-2015	Općina Jablanica	-izrađen prednacrt i prijedlog plana	- budžet općine jablanica, - izrađena dokumentacija, studije, analize, osdržane javne rasprave, - odluka o usvajanju prednacrtu	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 2.2.1. Regulacioni plan Centar 1, Centar 2, Bokulja-Jarišta	2014-2017	Općina Jablanica	-usvojeni regulacioni planovi	- budžet općine jablanica, - donesen dokumenat RP, sa tekstualnim i grafičkim dijelom	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 2.2.2. Usaglašavanje postojećih detaljnih	2015-2016	Općina Jablanica	-broj usvojenih izmjenjenih regulacionih planova	- budžet općine jablanica, - donesen	Služba za prostorno uređenje i	

planova sa UP				dokumenata izmjena RP, sa tekstualnim i grafičkim dijelom	građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 2.2.3. Izrada i donošenje regulacionih planova poslovnih zona (Petlja koridor Vc i Gornja Jarišta- Bokulja)	2016- 2018	Općina Jablanica	-usvojeni regulacioni planovi	- budžet općine jablanica, - donesen dokumenat RP, sa tekstualnim i grafičkim dijelom	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 2.3.1. Urbanistički plan Ostrožac	2017- 2018	Općina Jablanica	-usvojen UP plan	- budžet općine jablanica, - izrađena dokumentacija, studije, analize, osdržane javne rasprave, - donijet dokumenat UP, sa tekstualnim i grafičkim dijelom	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 2.3.2. Urbanistički plan Glogošnica	2016- 2017	Općina Jablanica	-usvojen UP plan	- budžet općine jablanica, - izrađena dokumentacija, studije, analize, osdržane javne rasprave, - donijet dokumenat UP, sa tekstualnim i grafičkim dijelom	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 3.1.1 Cijelo područje općine pokriti organizovanim prikupljanjem i odvozom otpada i izgradnja „zelenih otoka“	2014	Općina Jablanica	-broj inataliranih novih kontejnera	- budžet općine i drugi izvori finasiranja, - izvještaji o izvršenim radovima , - evidencija i podaci MZ	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Projekat se implementira u sradnji sa SIDA-om

Projekat 3.1.2. Sanacija divljih deponija na području općine	2014-2018	Općina Jablanica	-broj saniranih divljih deponija	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima , - evidencija i podaci MZ	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Projekat se implementira u sradnji sa SIDA-om
Projekat 3.1.3. Propisno odlaganje prikupljenog otpada, reciklaža i trgovanje otpadom	2014.-2018.	Općina Jablanica	-količina prikupljenog selektiranog otpada -broj instaliranih kontejnera za selektiranje otpada -finansijska sredstva ostvarena od prodaje selektiranog otpada	- budžet općine i drugi izvori finansiranja, - izvještaji o izvršenim radovima , - evidencija i podaci MZ	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	Projekat se implementira u sradnji sa SIDA-om
Projekat 3.1.1. Predvidjeti budžetsku stavku – subvencije za otkup „zanimljivog“ otpada	2015-2018	Općina Jablanica	-količina otkupljenog otpada	- budžet općine - izvještaji JKP o otkupljenom otpadu	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 4.1.1. Izrada Studije toplifikacije gradskog područja	2016	Općina Jablanica	-izrađena studija	- Budžet općine Jablanica, - raspisana javna nabavka - urađena studija	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 4.1.2 Utopljanje javnih objekata- škole, dom zdravlja,...	2014-2018	Općina Jablanica/Služba za prostorno uređenje	-broj objekata u kojima su provedene mjere energetske efikasnosti	- budžet općine jablanica, - raspisana javna nabavka - izvještaj o izvedenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 4.1.3. Zamjena rasvjetnih tijela na mreži javne rasvjete –uže urbano područje i proširenje mreže	2014-2018	Općina Jablanica/Služba za prostorno uređenje	-broj zamjenjenih rasvjetnih tijela -broj instaliranih novih rasvjetnih tijela	- budžet općine jablanica, - raspisana javna nabavka, - izvještaj o izvedenim radovima,	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	

				- računi za el. energiju		
Projekat 4.2.1. Instaliranje mjerne stanice za praćenje parametara stanja zraka	2018	Općina Jablanica/Služba za prostorno uređenje	-količina i vrsta prikupljenih podataka mjerne stanice	- budžet općine jablanica, - raspisana javna nabavka, - izvještaj o izvedenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 4.2.2. Izrada studije uticaja hidroakumulacija na stanje zdravlja	2017	Općina Jablanica/Služba za prostorno uređenje	-izrađena studija	- budžet općine jablanica, - raspisana javna nabavka, - izvještaj o izvedenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 4.2.3. Uređenje plaža na području Jablaničkog jezera-Crnaje i Žuglići (hostel), u starom koritu Neretve-Genina i Šanica	2016-2017	Općina Jablanica/Služba za prostorno uređenje	-površina uređenog prostora - plaže,	- budžet općine jablanica, - raspisana javna nabavka, - izvještaj o izvedenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 4.2.4. Uređenje gradskog parka	2015-2018	- Općina Jablanica/Služba za prostorno uređenje	-površina uređenog prostora	- budžet općine jablanica, - izvještaj o izvedenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 4.2.5. „Rekonstrukcija“ postojećih i uspostava novih drvoreda	2017-2018	Općina Jablanica/Služba za prostorno uređenje	-broj zasađenih novih stabala -broj saniranih stabala	- budžet općine jablanica, - raspisana javna nabavka, - izvještaj o izvedenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 4.3.1. Deminiranje područja	2015-2018	Općina Jablanica/Služba za civilnu zaštitu	-površina deminiranog područja	- izvještaj o izvedenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i	

					Odjeljenje za LER	
Projekat 4.3.2. Sanacija klizišta	2015- 2018	Općana Jablanica/Služb a za prostorno uređenje	-broj i površina saniranih klizišta	- budžet općine jablanica, - izvještaj o izvedenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	
Projekat 4.3.3. Podizanje javne svijesti građana o energetskoj efikasnosti, neophodnosti selektiranja otpada, prirodnom i kulturno- historijskom naslijeđu, poljoprivrednika o pravilnoj obradi zemlje i o značaju šuma	2014- 2018	Općana Jablanica/Služb a za civilnu zaštitu	-broj održanih edukativnih predavanja -broj odštampanog edukativnog materijala, -broj stanovnika obuhvaćenih edukacijom	- izvještaj o izvedenim radovima	Služba za prostorno uređenje i građenje i Odjeljenje za LER	

VII. 3. Projektni obrasci po sektorima

VII. 3.1. Projektni obrasci sektora LER

Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta
Naziv programa/projekta: 1.1. Razvoj konkurentnosti i klastera/1.1.1. Izgradnja centra za obradu kamena	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Sektoru kamenjarstava u Jablanici uočen je, između ostalog, sa sljedećim problemima: nepostojanje kvalitetnog obrazovanja, nastavni planovi nisu usklađeni sa potrebama tržišta i raštrkanost i neopremljenost pogona u kojima se djeca školuju.	
Cilj/evi projekta: Kreiranje povoljnog poslovnog ambijenta i preduslova za razvoj poduzetništva na području općine Jablanica Izgradnja poslovne infrastrukture za razvoj poduzetništva, odnosno projektovanje jednog inovativnog centra i usklađivanje nastavnih planova škole za potrebe razvoja kamenjarstva na području općine Jablanica	Ciljna grupa: -privredni subjekti sa područja općine Jablanica koji se bave obradom kamena. - učenici srednje škole -nastavnici praktične nastave
Očekivani rezultati: 1. Izgrađen i opremljen centar za edukaciju: priprema prostorije, nabavka potrebnog inventara, nabavka potrebnog alata i materijala. 2. Poboljšan kvalitet stručnog obrazovanja u oblasti kamenarstva 3. Unaprijeđenje konkurentnosti u sektoru kamenarstva u Jablanici 4. Promocija kamenarstva	Indikatori: - Broj firmi koje su dobile usluge centra - Broj djece koja pohađaju nastavu u centru - broj izdatih promotivnih materijala
Glavne aktivnosti: -Izgradnja i opremanje centra -Obuka osoba za rad na mašini (2 osobe) - Organizovanje rada- praktična nastava	Period implementacije: 2015-2016
Glavni rizici: -nezainteresovanost učenika -stagnacija razvoja privrednih subjekata koji se bave obradom kamena	Predviđeni izdaci: 500.000,00 KM

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet 20 % Eksterni izvori 80 %
Partner(i) UPJ Srednja škola Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta
Naziv programa/projekta: 1.1.Razvoj konkurentnosti i klastera/ 1.1.2 Sufinansiranje zajedničkog nastupa na sajmovima	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Zajedničkim nastupima na sajmovima omogućava se poduzetnicima (poljoprivrednicima) uspostavljenje novih kontakata, upoznavanje potencijalnih kupaca sa svojim proizvodima, zajedničkim i jedinstvenim proizvodom pod brendom jablanički, te lakši prodor na nova tržišta. Kako bi nastupi na sajmovima za poduzetnike bio što uspješniji, potrebno je izraditi kvalitetan i prepoznatljiv sajamski promotivni materijal jer kvalitetna promocija utiče na percepciju proizvoda i usluga, te u krajnjoj liniji bolju prodaju. Izradom ovakvog materijala oplemenjuje se izložbeni prostor na sajmovima, a poduzetnici i njihovi proizvodi dobivaju prepoznatljiv identitet.	
Cilj/evi projekta: Promocija jablaničke privrede	Ciljna grupa: -privredni subjekti sa područja općine Jablanica
Očekivani rezultati: 1. Novi poslovni kontakti i ugovori 2. Promocija kamenarstva 3. Veći privredni rast	Indikatori: -broj sajмова na kojima učestvuju firme iz Jablanice -broj firmi čije je učešće na sajmovi subvencionirano -broj ugovora koji su sklopile firme na sajmovima
Glavne aktivnosti: -ispitivanje rainteresovanosti privrednika i provođenje javnog poziva -organizacione pripreme oko odlaska na sajam	Period implementacije: 2014-20118
Glavni rizici: -nezainteresovanost privrednika -stagnacija razvoja privrednih subjekata koji se bave obradom kamena	Predviđeni izdaci: 100.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) <u>Projektna ideja</u>	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori Budžet 25 % Eksterni izvori 75 %
Partner(i) UPJ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta

Naziv programa/projekta: 1.1. Razvoj konkurentnosti i klastera/1.1.3. Poduzetnički inkubator	
Opravidanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Poduzetnički inkubatori uz povoljan zakup poslovnog prostora te pružanjem poslovnih, tehničkih i obrazovnih usluga, stvaraju poslovno okruženje u kojem poduzetnici početnici imaju adekvatne uslove za rast i razvoj. Namijenjeni su prvenstveno poduzetnicima početnicima, koji se bave ili se imaju namjeru baviti uslužnom djelatnošću i određenom proizvodnjom, te posjeduju potencijal za razvoj i mogućnost zapošljavanja novih radnika. Općina sufinancira aktivnosti pružanja poslovnih i obrazovnih usluga koju provode poduzetnički inkubatori, a koje su za poduzetnike besplatne.	
Cilj/evi projekta: Podržati razvoj poslovne infrastrukture Poboljšanje finansiranja poduzetnika početnika	Ciljna grupa: -zainteresovana lica i privrednici početnici
Očekivani rezultati: 1. 90 % popunjenost poslovnog inkubatora 2. Izrađeni kvalitetan partnerski odnos unutar inkubatora	Indikatori: - broj usluga pruženih poduzetnicima unutar inkubatora - brojizdanjai broj distribuiranih publikacija
Glavne aktivnosti: -poboljšanje uslova za rad poduzetničkog inkubatora koji bi pružio podršku privrednicima početnicima i zainteresovanim; -sufinanciranje aktivnosti pružanja poslovnih i obrazovnih usluga koju provode poduzetnički inkubatori, a koje su za poduzetnike besplatne od strane Općine -Najbolja preduzetnička ideja Uspostavljanje kontinuiranog protoka informacija između općine i viših nivoa vlasti -Organiziranje sastanaka između institucija poduzetničke podrške Općine Jablanica, te zavodima i komorama.	Period implementacije: 2014-20118
Glavni rizici: -nezainteresovanost privrednih subjekata	Predviđeni izdaci: 54.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori Budžet 55% Eksterni izvori 45 %
Partner(i) Općina Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: UPJ, Poslovni inkubator
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati

	300 novih radnih mjesta
Naziv programa/projekta: 1.1. Razvoj konkurentnosti i klastera/1.1.4.Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta	
Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Izlaza na ino tržište uslovljen je postojanjem odgovarajućih certifikata kvaliteta. Mali broj naših privrednih subjekata se odlučuje na uvođenje standarda. Općina ima interes da osigura povećanje broja certificiranih preduzeća, poveća kvalitet proizvoda i usluga, da preduzeća zaštite okoliš.	
Cilj/evi projekta: -konkurentnost na ino tržištu	Ciljna grupa: -privredni subjekti sa područja općine Jablanica
Očekivani rezultati: Povećanje broja certificiranih preduzeća	Indikatori: - broj subvencioniranih preduzeća koja su dobila certifikat
Glavne aktivnosti: -Pronaći odgovarajuće ovlaštene institucije koje provode certificiranje ISO sistema kvaliteta;	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: -nezainteresovanost privrednika	Predviđeni izdaci: 75.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) <u>Projektna ideja</u>	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori Budžet 33 % Eksterni izvori 66 %
Partner(i) UPJ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta
Naziv programa/projekta: 1.2.Kreditiranje i subvencioniranje poduzetnika/1.2.1 Razvoj Start-up i mladih preduzeća	
Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Poduzetnički centri i inkubatori provode seminare za poduzetnike početnike i za sve one osobe koje žele saznati nešto više o svijetu poduzetništva. Putem ovih seminara poduzetnike se informiše o osnovama poduzetništva, o pravnim oblicima registriranja poslovnih subjekata, o poslovnom planiranju, knjigovodstvu, istraživanju tržišta i marketingu, informiše ih se o programima poticanja poduzetništva, o poreznom sistemu, nude se individualna savjetovanja za poduzetnike, pružaju se usluge edukacije i savjetovanja o izradi. Obezbeđuju se finansijska sredstva za projektne ideje.	
Cilj/evi projekta:	Ciljna grupa:

Poboljšanje finansiranja poduzetnika početnika	-privredni subjekti sa područja općine Jablanica
Očekivani rezultati: 1. Interesovanje mladih ljudi za bavljenje biznisom 2. Izrađeni kvalitetni biznis planovi 3. Obezbeđenja sredstva za otpočinjanje biznisa	Indikatori: - broj start-up preduzeća koja su dobila neki oblik podrške - broj seminara kako započeti biznis - broj finansiranih projekata
Glavne aktivnosti: -poboljšanje uslova za rad poduzetničkog inkubatora koji bi pružio podršku privrednicima početnicima i zainteresovanim; -Brošura preduzetnički informator namijenjena je svim osobama koje razmišljaju o pokretanju poslovnog poduhvata, tj. svim poduzetnicima početnicima. -sufinanciranje aktivnosti pružanja poslovnih i obrazovnih usluga koju provode poduzetnički inkubatori, a koje su za poduzetnike besplatne od strane Općine -Najbolja preduzetnička ideja“	Period implementacije: 2014-20118
Glavni rizici: -nezainteresovanost	Predviđeni izdaci: 50.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) <u>Projektna ideja</u>	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori Budžet 100%
Partner(i) UPJ Poslovni inkubator	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta
Naziv programa/projekta: 1.2.Kreditiranje i subvencioniranje poduzetnika/1.2.2.Kreditiranje preduzetnika i subvencioniranje kamate	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Mogućnost obezbjeđenja povoljnih finansijskih sredstva jedan je od bitnih elemenata za početak poslovanja poduzetnika, kao i za mogućnost njihovog daljeg rasta i razvoja. Općina je do sada obezbjeđivala kreditne linije koje su se realizirale u saradnji sa poslovnim bankama. Iz godine u godinu pojačan je interes poduzetnika, koji putem poduzetničkih kredita žele riješiti pitanje nabavke savremenijih mašina, opreme, te sirovina. Namjera je Općine da ovakvim kreditnim linijama dati snažan poticaj privredi, pomažući na taj način napore malih i srednjih	

poduzeća da postignu konkurentnost na domaćem i stranim tržištima. U trenutnoj privrednoj situaciji, koju između ostalog karakteriše i slabiji plasman finansijskih sredstva te rast kamatnih stopa, krediti sa subvencioniranom kamatom značajan su poticaj i pomoć poduzetnicima kao oblik unaprjeđenja poslovanja i rješavanja tekućih finansijskih obveza. Očekivani rezultati ovakvih investicija su osnivanje novih poslovnih subjekata, zapošljavanje ili očuvanje postojećih radnih mjesta, uvođenje novih tehnologija u poslovanje, povećanje izvoza i privredni i socijalni napredak..	
Cilj/evi projekta: Cilj Općine je da ovakvim kreditnim linijama pruži snažan poticaj privredi, pomažući na taj način napore malih i srednjih poduzeća da postignu konkurentnost na domaćem i stranim tržištima.	Ciljna grupa: -privredni subjekti sa područja općine Jablanica - poljoprivrednici
Očekivani rezultati: 1. Unaprijeđenje konkurentnosti 2. Obezbjedenje sredstava za kreditiranje privrede	Indikatori: - Broj firmi koje su dobile kreditna sredstva
Glavne aktivnosti: -Ugovaranje kreditnih sredstava po povoljnim uslovima kod zainteresovanih banaka -Plasman kreditnih sredstava -Subvencioniranje kamate	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: -nezainteresovanost banaka i privrednih subjekata	Predviđeni izdaci: 1.050.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet 55 % Eksterni izvori 45 %
Partner(i) Vakufska ili neka druga zainteresovana banka	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta
Naziv programa/projekta: 1.2.Kreditiranje i subvencioniranje poduzetnika/1.2.3.Poticanje industrijske proizvodnje (prerada i obrada kamena i sl)	
Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: S ciljem povećanja proizvodnje, investiranja u nova radna mjesta potrebno je obezbjediti grant-nepovratna sredstva koja će biti dodjeljena po prethodno utvrđenim kriterijima i po dostavljenim programima davati MSP iz navedenih oblasti, za povećanje broja zaposlenih u iznosu od 10.000,00 KM po jednom novozaposlenom.	

Cilj/evi projekta: Kreiranje povoljnog poslovnog ambijenta i preduslova za razvoj poduzetništva na području općine Jablanica Subvencioniranje novog zapošljavanja	Ciljna grupa: -privredni subjekti sa područja općine Jablanica koji se bave proizvodnjom
Očekivani rezultati: 1. Unaprijeđenje konkurentnosti 2. Povećanje broja zaposlenih u sektoru obrta	Indikatori: - Broj firmi koje su dobile posticajna sredstva - Povećanje obima proizvodnje
Glavne aktivnosti: -Obezbjedeње sredstava -Provođenje javnog poziva za subvencioniranje - Analiza rezultata	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: -nezainteresovanost učenika -spremnos aplikanta na manipulacije	Predviđeni izdaci: 300.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet 100 %
Partner(i) UPJ SPU	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta
Naziv programa/projekta: 1.2.Kreditiranje i subvencioniranje poduzetnika/1.2.4.Poticanje obrta	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: S ciljem povećanja proizvodnje, investiranja u nova radna mjesta potrebno je obezbjediti grant-nepovratna sredstva koja će biti dodjeljena po prethodno utvrđenim kriterijima i po dostavljenim programima davati MSP iz navedenih oblasti, za povećanje broja zaposlenih u iznosu od 8.000,00 KM po jednom novozaposlenom.	
Cilj/evi projekta: Kreiranje povoljnog poslovnog ambijenta i preduslova za razvoj poduzetništva na području općine Jablanica Subvencioniranje novog zapošljavanja	Ciljna grupa: -privredni subjekti sa područja općine Jablanica obrtnici
Očekivani rezultati: 3. Unaprijeđenje konkurentnosti	Indikatori: - Broj firmi koje su dobile postivajna sredstva

4. Povećanje broja zaposlenih u sektoru obrta	
Glavne aktivnosti: -Obezbjedeње sredstava -Provođenje javnog poziva za subvencioniranje - Analiza rezultata	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: -nezainteresovanost učenika -spremnos aplikacija na manipulacije	Predviđeni izdaci: 150.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet 100 %
Partner(i) UPJ SPU	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta
Naziv programa/projekta: 1.2.Kreditiranje i subvencioniranje poduzetnika/1.2.5.Poticanje trgovine, turizma i ugostiteljstvene	
Opis programa/projekta: S ciljem povećanja obima trgovine i turizma, investiranja u nova radna mjesta potrebno je obezbjediti grant-nepovratna sredstva koja će biti dodjeljena po prethodno utvrđenim kriterijima i po dostavljenim programima davati MSP iz navedenih oblasti, za povećanje broja zaposlenih u iznosu od 6.000,00 KM po jednom novozaposlenom.	
Cilj/evi projekta: Kreiranje povoljnog poslovnog ambijenta i preduslova za razvoj poduzetništva na području općine Jablanica Subvencioniranje novog zapošljavanja	Ciljna grupa: -privredni subjekti sa područja općine Jablanica koji se bave trgovinom i turizmom, ugostiteljstvom
Očekivani rezultati: 5. Unaprijeđenje konkurentnosti 6. Povećanje broja zaposlenih u sektoru obrta Trgovine i turizma	Indikatori: - Broj firmi koje su dobile postićajna sredstva
Glavne aktivnosti: -Obezbjedeње sredstava -Provođenje javnog poziva za subvencioniranje - Analiza rezultata	Period implementacije: 2014-2018

Glavni rizici: -nezainteresovanost učenika -spremnos aplikanta na manipulacije	Predviđeni izdaci: 50.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet 100 %
Partner(i) UPJ SPU	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta
Naziv programa/projekta: 1.3.Marketing područja/1.3.1.Projekat izgradnje mini HE na rijeci Doljanci	
Opravidanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Potencijal rijeke Doljanke je izvjestan za gradnju najmanje 4 mini hidroelektrane. Urađena studija o potencijali rijeke. Potrebno je promovisati općinu kao mjesto u koje je moguće investirati.	
Cilj/evi projekta: Omogućavanje investicije i novog zapošljavanja	Ciljna grupa: -privredni subjekti sa područja općine Jablanica i šire
Očekivani rezultati: Stvoreni uslovi za početak izgradnje mini HE	Indikatori: - Izrađen promotivni materijal
Glavne aktivnosti: -Izgrada promotivnog materijala koji će biti korišten i za potrebe dodjele koncesija	Period implementacije: 2015
Glavni rizici: -nezainteresovanost aktera	Predviđeni izdaci: 5.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet 100 %
Partner(i) UPJ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade	Sektorski cilj(evi): OC 1. Konkurentna i regionalno

kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta
Naziv programa/projekta: 1.3.Marketing područja/1.3.2.Obnovljivi izvori energije-izrada studije	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Teoretski potencijal solarne energije u BiH iznosi oko 74.65PWh što je 1.250 puta veća količina energije od ukupno potrebne primarne energije Federacije BiH u 2000. godini. Može se reći da BiH predstavlja jednu od povoljnijih lokacija u Evropi kada je radijacija sunčeve energije u pitanju. Prema dostupnim podacima sunce godišnje preda, na 1m2 horizontalne plohe, na sjeveru BiH oko 1.240 kWh energije, a na jugu zemlje oko 1.600 kWh energije. *(www.ekologija.ba) U studiji sprovedenoj od strane GTZ-a se došlo do saznanja da se 600MW električne energije može dobiti iz energije vjetra do 2010 uz uslov da se izgrade odgovarajuća postrojenja za korištenje energije vjetra (vjetrenjače). Mjerenja koja su vršena prije rata su pokazala je prosječna brzina vjetra na ruti Trebinje–Mostar-Bugojno oko 10m/s. *(www.ekologija.ba)	
Cilj/evi projekta: Cilj projekta je prikazivati potencijala dostupnih obnovljivih izvora energije u Jablanici, upoznavanje građana Jablanice sa korištenjem energije vjetra, solarnim tehnologijama i podsticanje masovnije samostalne izrade i korištenja solarnih kolektora. Omogućavanje investicije i novog zapošljavanja	Ciljna grupa: -privredni subjekti sa područja općine Jablanica i šire
Očekivani rezultati: Stvoreni uslovi za početak izgradnje vjetroelektana i solarnih elektrana	Indikatori: - Izrađene dvije studije koje daju odgovor na mogućnost korištenja energije vjetra i sunca - Izrađen promotivni materijal
Glavne aktivnosti: Kontakti sa institucijama i preduzećima koje se bavi istraživanjima-Istraživanje lokacija za instaliranje kapaciteta - konsalting i izrade studija isplativosti -Rad na predstavljanju rezultata istraživanja potencijalnim investitorima	Period implementacije: 2016
Glavni rizici: -nezainteresovanost aktera	Predviđeni izdaci: 30.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet 100 %
Partner(i) UPJ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): Konkurentna i regionalno orijentisana privreda kroz razvoj znanja i vještina u

	obradi i preradi kamena, kroz privučene domaće i strane investicije, koje će otvoriti najmanje 300 radnih mjesta do 2018. godine
Naziv programa/projekta: 1.3. Marketing područja/1.3.3. Izgradnja tvornice vode na izvoru Komadinovo vrelo	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Izdašnost izvorišta Komadinovo vrelo daje za pravo da se razmišlja o flaširanju viška vode koji se javlja na istom. Također veći višak vode biće u periodima kada u rad bude pušten vodovod Šanica.	
Cilj/evi projekta: Omogućavanje investicije i novog zapošljavanja	Ciljna grupa: -privredni subjekti sa područja općine Jablanica i šire
Očekivani rezultati: Stvoreni uslovi za početak eksploatacije vode i izgradnju fabrike	Indikatori: - Izrađen promotivni materijal
Glavne aktivnosti: -Izgradnja promotivnog materijala koji će biti korišten i za potrebe dodjele koncesija	Period implementacije: 2016
Glavni rizici: -nezainteresovanost aktera	Predviđeni izdaci: 10.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet 100 %
Partner(i) UPJ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): Konkurentna i regionalno orijentisana privreda kroz razvoj znanja i vještina u obradi i preradi kamena, kroz privučene domaće i strane investicije, koje će otvoriti najmanje 300 radnih mjesta do 2018. godine
Naziv programa/projekta: 1.3. Marketing područja/1.3.4.Podrška općine projektu eksploatacije i prerade gipsa	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Ne postoji prostorno - planska dokumentacija područja na kome se nalazi eksploataciono polje kao i buduća tvornica. Većina planiranog eksploatacionog polja nalazi se u privatnom posjedu i općini Jablanica nisu dostupna istraživanja koja su rađena, kao ni rezultati i lokaliteti istraživanja.	
Cilj/evi projekta: Kreiranje povoljnog poslovnog ambijenta i preduslova za razvoj poduzetništva na području općine Jablanica	Ciljna grupa: -privredni subjekti sa područja općine Jablanica i šire

Omogućavanje investicije i novog zapošljavanja	
Očekivani rezultati: Krajnji rezultat je otvaranje rudnika i tvornice za preradu gipsanih proizvoda.	Indikatori: - Izrađen promotivni materijal
Glavne aktivnosti: -Kontakti sa institucijama i preduzećimakoje su se bavile istraživanjima na konkretnim lokacijama -Izgrada promotivnog materijala -Preliminarna istraživanja	Period implementacije: 2016
Glavni rizici: -nezainteresovanost aktera	Predviđeni izdaci: 10.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet 100 %
Partner(i) UPJ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): Konkurentna i regionalno orijentisana privreda kroz razvoj znanja i vještina u obradi i preradi kamena, kroz privučene domaće i strane investicije, koje će otvoriti najmanje 300 radnih mjesta do 2018. godine
Naziv programa/projekta: 1.3.Marketing područja/1.3.5.Podrška općine projektu eksploatacije i prerade željezne rude	
Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Ne postoji Studija o potencijalima, iskorištenosti i mogućnostima eksploatacije željezne rude, boksita i ostalih mineralnih sirovina u Jablanici (lokaliteti Kosne Luke, Tovarnica – željezna ruda, Obod – boksit). Navedeni lokaliteti su u obuhvatu nacionalnog parka Prenj-Čvrsnica- Čabulja.	
Cilj/evi projekta: Kreiranje povoljnog poslovnog ambijenta i preduslova za razvoj poduzetništva na području općine Jablanica Omogućavanje investicije i novog zapošljavanja	Ciljna grupa: -privredni subjekti sa područja općine Jablanica i šire
Očekivani rezultati: Urađena studija opravdanosti iskorištavanja nalazišta željezne rude.	Indikatori: - Izrađen promotivni materijal

Glavne aktivnosti: -Kontakti sa institucijama i preduzećimakoje su se bavile istraživanjima na konkretnim lokacijama -Izgrada promotivnog materijala -Preliminarna istraživanja	Period implementacije: 2016
Glavni rizici: -nezainteresovanost aktera	Predviđeni izdaci: 10.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet 100 %
Partner(i) UPJ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): Konkurentna i regionalno orijentisana privreda kroz razvoj znanja i vještina u obradi i preradi kamena, kroz privučene domaće i strane investicije, koje će otvoriti najmanje 300 radnih mjesta do 2018. godine
Naziv programa/projekta: 1.3.Marketing područja/1.3.6.Mineralna vuna-kamena vuna kao izolacioni materijal u građevinarstvu	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Fabrika za izradu izolacionog materijala, mineralna vuna-kamene vune zbog postojanja sirovinske osnove bi bila ostvariva u području Jablanice.	
Cilj/evi projekta: Omogućavanje investicije i novog zapošljavanja	Ciljna grupa: -privredni subjekti sa područja općine Jablanica i šire
Očekivani rezultati: Stvoriti preduslove za početak implementacije projekta.	Indikatori: - Izrađen promotivni materijal
Glavne aktivnosti: - Istraživanje tržišta - Izbor lokacije i marketing - Tehničko-ekonomska analiza projekta	Period implementacije: 2016
Glavni rizici: -nezainteresovanost aktera	Predviđeni izdaci: 10.000,00 KM

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet 100 %
Partner(i) UPJ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi
Naziv programa/projekta: 2.1. Podrška organskoj i konvencionalnoj proizvodnji/ 2.1.1. Izraditi i usvojiti plan razvoja i program poticaja organske proizvodnje	
Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Neplanska sadnja i bavljenje organskom proizvodnjom. Usvojen plan razvoja organske proizvodnje. Poticanje organskih proizvođača.	
Cilj/evi projekta: Donošenje jasne slike razvoja i ulaganja u razvoj organske proizvodnje.	Ciljna grupa: Organski proizvođači hrane
Očekivani rezultati: Usvojen i izrađen plan razvoja u organskoj proizvodnji.	Indikatori: Broj poljoprivrednih površina na kojima se može saditi i proizvoditi proizvodi organskog porijekla. Broj zainteresiranih proizvođača Broj poljoprivrednika koji su ostvarili poticaj.
Glavne aktivnosti: Izrada i usvajanje programa	Period implementacije: 2014.-2018
Glavni rizici: Zagađenost tla i okoline. Administrativni problemi.	Predviđeni izdaci: 50.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 %
Partner(i) SPU	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do

	2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi
Naziv programa/projekta: 2.1.Podrška organskoj i konvencionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji/ 2.1.2.Subvencioniranje određivanja strukture tla i određivanje pogobnih kultura za uzgoj na različitim mikrolimatima	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Nestručno sađenje i gnojenje poljoprivrednih kultura. Tačno određena struktura tla te za sadnju i gnojenje poljoprivrednih kultura.	
Cilj/evi projekta: Odabir gnojenja i sadnje kultura na različitim tlima Bolji prinosi i ekonomska isplativost	Ciljna grupa: Proizvođači voća i povrća
Očekivani rezultati: Tačno određena struktura tla Smanjeni troškovi ulaganja u đubriva. Određene kulture koje uspijevaju na analiziranim tlima	Indikatori: Broj zainteresiranih proizvođača Broj subvencioniranih uzoraka. Broj uzorkovanih parcela.
Glavne aktivnosti: Analiza zemljišta Preporuke za sadnju i gnojdbu Subvencioniranje analiza tla.	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: Nezainteresovanost proizvođača	Predviđeni izdaci: 22.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Općina 70 % 30 Korisnici
Partner(i) Općina Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: SPU
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi
Naziv programa/projekta: 2.1.Podrška organskoj i konvencionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji/ 2.1.3.Podržati tradicionalnu poljoprivrednu proizvodnju	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Nemogućnost ostavriavanja poticaja poljoprivrednih proizvođača kod viših nivoa vlasti. Poticanje tradicionalne poljoprivredne proizvodnje.	

Cilj/evi projekta: Podržavanje tradicionalne poljoprivredne proizvodnje.	Ciljna grupa: Poljoprivredni proizvođači
Očekivani rezultati: Povećanje broja poljoprivrednih proizvođača.	Indikatori: Broj zainteresiranih proizvođača Broj poljoprivrednika koji su ostvarili poticaj.
Glavne aktivnosti: Izrada programa posticaja konvencionalne proizvodnje. Poticanje tradicionalne poljoprivredne proizvodnje.	Period implementacije: 2014-2018 god
Glavni rizici: Nezainteresovanost proizvođača	Predviđeni izdaci: 275.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Općina % 100
Partner(i) SPU	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi
Naziv programa/projekta: 2.1.Podrška organskoj i konvencionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji/ 2.1.4.Subvencioniranje sadnje bobičastog voća i njena prerada	
Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Mal broj parcela zasađenih bobičastim voćem. Veći broj zasađenih parcela i ekonomska dobit proizvođača	
Cilj/evi projekta: Sadnja što većeg broja sadnica bobičastog voća. Povećanje površina zasađenih bobičastim voćem. Ekonomska dobit proizvođača i otkupljivača.	Ciljna grupa: Proizvođači i prerađivači voća
Očekivani rezultati: Obezbjeđen sadni materijal. Obezbjeđen otkup i prerada. Uvezivanje proizvođača i otkupljivača.	Indikatori: Broj zasađenih sadnica, Broj voćnjaka Proizvedene i otkupljenje količine voća.

Glavne aktivnosti: Obezbjedivanje kvalitetnog sadnog materijala. Sadnja. Obezbjedivanje otkupa i prerade bobičastog voća.	Period implementacije: 2014-2015
Glavni rizici: Nezainteresovanost proizvođača Nekvalitetan sadni materijal. Prezasićenost tržišta bobičastim voćem. Slabi koperantski odnosi.	Predviđeni izdaci: 120.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Općina 33 % korisnici 33 %donatori 33%
Partner(i) Općina Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: SPU
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi
Naziv programa/projekta: 2.1. Podrška organskoj i konvencionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji/ 2.1.5. Poticanje sakupljivača i uzgajivača ljekovitog bilja.	
Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Neiskorišteni prirodni i ljudski potencijali. Sadnja pogodnih površina ljekovitim biljem. Veća iskorištenost prirodnih potencijala.	
Cilj/evi projekta: Sadnja što većeg broja površina Postizanje postićaja za uzgajivače i sakupljače ljekobilja.	Ciljna grupa: Proizvođači i sakupljači ljekobilja
Očekivani rezultati: Iskorištavanje prirodnih bogastava Stvaranje ekonomske dobiti kod proizvođača	Indikatori: Broj zainteresiranih proizvođača Broj parcela zasađenih ljekobiljm. Količina proizvedene sakupljenog ljekobilja.
Glavne aktivnosti: Edukacija. Donošenje programa za poticaj.	Period implementacije: 2014-2015 god
Glavni rizici: Nezainteresovanost proizvođača Nekvalitetan sadni materijal. Prezasićenost tržišta bobičastim voćem. Slabi koperantski odnosi.	Predviđeni izdaci: 15.000

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Općina 70 % korisnici 30 %
Partner(i) Općina Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: SPU
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi
Naziv programa/projekta: 2.1.Podrška organskoj i konvencionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji/ 2.1.6.Izrada tipskih projekata za uzgoj određenih poljoprivrednih kultura i farmi	
Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Neplanska sadnja i uzgoj određenih poljoprivrednih kultura. Neplansko osnivanje i vođenje tipskih farmi. Plansko pristupanje organizovanju i osnivanju višegodišnjih nasada, te nasada povrća i drugi poljoprivrednih djelatnosti određenog tipa. Projektini pristup osnivanju i vođenju tipskih farmi.	
Cilj/evi projekta: Izraditi što veći broj tipskih projekata. Planski pristup razvoju pojedinih tipova poljoprivredne proizvodnje. Siguran i kvalitetan pristup bavljenja tipskom poljoprivredom, te vođenju porodičnih farmi.	Ciljna grupa: Poljoprivredni proizvođači i farmeri
Očekivani rezultati: Izrađeni kvalitetni projekti za tipske nasade poljoprivrednih kultura. Izrađeni i ponuđeni tipski projekti poljoprivrednih farmi.	Indikatori: Broj izrađenih projekata.
Glavne aktivnosti: Određivanje prioriternih projekata. Priprema dokumentacije za izradu projekata. Izrada tipskih projekata.	Period implementacije: 2014
Glavni rizici: Nedostatak kvalitetnih pjedloga projekata.	Predviđeni izdaci: 5.000

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: općina 100 %
Partner(i) SPU	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi
Naziv programa/projekta: 2.1.Podrška organskoj i konvencionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji/ 2.1.7. Podrška općine uzgoju kurbana	
Opravednost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Istraživajući (analizirajući) potrebe jablaničkih Muslimana za uplatom Kurbana u posljednjih nekoliko godina došlo se do cifre od 200-250 komada. Od toga prosječna uplata se odnosi na 150-200 domaćih i 50-60 uplata za kurbane iz inozemstva. Ovakvo opredjeljenje građana za uplate domaćih kurbana (od toga jablaničkih 50 komada jer se više nije nudilo) MDD Merhamet navela je na razmišljanje o načinu kako da svi Jablaničani koji žele kupiti Kurban mogu to učiniti to u svom gradu. *Strateški plan razvoja 2007-2011	
Cilj/evi projekta: Zadovoljenje potreba Merhametove kuhinje za kurbanskim mesom	Ciljna grupa: Proizvođači kurbana
Očekivani rezultati: Razvoj porodičnog stočarskog gazdinstva, samoodrživi opstanak ljudi na selu, zadovoljene potreba građana koji žele nabaviti domaći kurban.	Indikatori: Broj zainteresiranih proizvođača Količina proizvedenih i prodatih kurbana.
Glavne aktivnosti: Izbor proizvođača kurbanskog mesa Dodjeljivanje subvencija i poticaja	Period implementacije: 2015-2018 god
Glavni rizici: Nezainteresovanost proizvođača Slabi koperantski odnosi.	Predviđeni izdaci: 40.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Općina 100 %
Partner(i) SPU	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade	Sektorski cilj(evi): OC 2. Povećan broj poljoprivrednih

kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi
Naziv programa/projekta: 2.2.Podrška certifikaciji poljoprivredne proizvodnje/2.2.1.Sufinanciranje ISO sistema kvaliteta	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Izlaza na ino tržište uslovljen je postojanjem odgovarajućih certifikata kvaliteta. Mali broj naših poljoprivrednika se odlučuje na uvođenje standarda. Općina ima interes da osigura povećanje broja certificiranih preduzeća, povećati kvalitet proizvoda i usluga, da preduzeća zaštite okoliš.	
Cilj/evi projekta: -konkurentnost na ino tržištu	Ciljna grupa: - poljoprivrednici sa područja općine Jablanica
Očekivani rezultati: 1. Povećanje broja certificiranih preduzeća	Indikatori: - broj subvencioniranih preduzeća koja su dobila certifikat
Glavne aktivnosti: -Pronaći odgovarajuće ovlaštene institucije koje provode certificiranje ISO sistema kvaliteta;	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: -nezainteresovanost poljoprivrednika	Predviđeni izdaci: 30.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori Budžet 33 % Eksterni izvori 66 %
Partner(i) Općina Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: SPU
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi
Naziv programa/projekta: 2.2.Podrška certifikaciji poljoprivredne proizvodnje/2.2.2.Sufinanciranje uvođenja HACCP i HALAL standarda	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Cilj Općine je da obezbijedi uvođenje HACCP i HALAL za preduzeća u prehrambenoj industriji na području Općine, jer je to preventivni pristup kojim se osigurava sigurnost hrane. Uvođenjem HACCP-a i HALAL stvara se dodatno povjerenje kupaca i povećava konkurentna prednost, te omogućava lakši prodor na inozemna tržišta.	
Cilj/evi projekta: -konkurentnost na ino tržištu	Ciljna grupa: - poljoprivrednici sa područja općine Jablanica

Očekivani rezultati: Povećanje broja certificiranih preduzeća	Indikatori: - broj subvencioniranih poljoprivrednih preduzeća koja su dobila certifikat
Glavne aktivnosti: -Pronaći odgovarajuće ovlaštene institucije koje provode certificiranje;	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: -nezainteresovanost poljoprivrednika	Predviđeni izdaci: 30.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori Budžet 33 % Eksterni izvori 66 %
Partner(i) Općina Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: SPU
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi
Naziv programa/projekta: 2.2.Podrška certifikaciji poljoprivredne proizvodnje/2.2.3.Sufinansiranje uvođenja certifikacije organske proizvodnje	
Opravedanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Visoke cijene certifikacije i slaba zainteresovanost. Subfinansiranje uvođenja certifikacije. Privlačenje većeg broja poljoprivrednika za uvođenje sistema certifikacije.	
Cilj/evi projekta: Uključiti u certifikaciju što veći broj poljoprivrednih proizvođača. Motivisanje proizvođača. Dokazivanje kvaliteta proizvoda. Razvoj organske proizvodnje.	Ciljna grupa: Organski proizvođači hrane, te ostali proizvođači
Očekivani rezultati: Cetrificirani proizvodi i proizvodnje. Dokazan kvalitet i sigurnost proizvoda. Povećan broj organskih proizvođača.	Indikatori: Broj zainteresiranih proizvođača. Broj poljoprivrednika koji su subfinansirani u procesu certifikacije. Broj izdatih certifikata.
Glavne aktivnosti: Održavanje predavanja o značaju certifikacije. Raspisivanje poziva za subfinansiranje certifikacije.	Period implementacije: 2014-2018

Glavni rizici: Nezainteresovanost proizvođača Zagađenost zemljišta i okoline.	Predviđeni izdaci: 30.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori Općina 30 % korisnici 70
Partner(i) Općina Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: SPU
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi
Naziv programa/projekta: 2.3. Zaštita i izrada plana proglašenja jablaničkih autohtonih sorti/ 2.3.1.Očuvanje domaćih sorti voća i povrća	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Izumiranje domaćih sorti voća i povrća. Pčuvanje domaćih sorti voća i povrća.	
Cilj/evi projekta: Sadnja što većeg broja sadnica voća i povrća. Povećanje površina zasađenih voćem i povrćem. Očuvanje domaćih, autohtonih sorti.	Ciljna grupa: Proizvođači voća i povrća
Očekivani rezultati: Zasađeni nasadi domaćim autohtonim sortama. Očuvanje jablaničkih autohtonih sorti.	Indikatori: Broj zainteresiranih proizvođača Broj parcela zasađenih voćem i povrćem. Broj zasađenih sadnica.
Glavne aktivnosti: Obezbjeđivanje kvalitetnog sadnog materijala. Sadnja. Subfinansiranje sadnje.	Period implementacije: 2016
Glavni rizici: Nezainteresovanost proizvođača Nekvalitetan sadni materijal.	Predviđeni izdaci: 5.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Općina 100

e) Projektna ideja	
Partner(i) Općina Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: SPU
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi
Naziv programa/projekta: 2.3.Zaštita i izrada plana proglašenja jablaničkih autohtonih sorti/2.3.2. Podržati očuvanje biodiverziteta	
Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Nekontrolisana sječa i izumiranje velikog broja biljnih vrsta. Sadnja različitih biljnih vrsta.	
Cilj/evi projekta: Zaštita biodiverziteta. Poticanje pčelarstva sadnjom medonosnog bilja.	Ciljna grupa: Poljoprivrednici koji se bave pčelarstvom
Očekivani rezultati: Očuvanje biodiverziteta. Veći prinosi meda po košnici.	Indikatori: Različitost bilja. Količina zasađenog bilja.
Glavne aktivnosti: Nabavka kvalitetnog sadnog materijala. Sadnja bilja.	Period implementacije: 2016
Glavni rizici: Nekvalitetan sadni materijal.	Predviđeni izdaci: 5.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Općina 100 %
Partner(i) Općina Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: SPU
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede	Sektorski cilj(evi): OC 2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi

Naziv programa/projekta: 2.3.Zaštita i izrada plana proglašenja jablaničkih autohtonih sorti/ 2.3.3.Zaštiti i poticati jablaničke autohtone sorte vinove loze

Opravidanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta:

Izumiranje domaćih sorti vinove loze.

Sorte nisu geografski zaštićene.

Geografska zaštita sorti.

Očuvanje sortimenta poticanjem sadnje.

Cilj/evi projekta:

Zaštita autohtonosti.

Očuvanje domaćih, autohtonih sorti vinove loze: crni i bjeli Pošip, Tobološka.

Subfinansiranje sadnje domaćih, autohtonih sorti vinove loze: crni i bjeli Pošip, Tobološka.

Ciljna grupa:

Poljoprivrednici koji se bave vinogradarstvom

Očekivani rezultati:

Utvrdjivanje autohtonosti sorti.

Geografska zaštita autohtonosti sorti.

Zasađeni nasadi domaćim autohtonim sortama.

Očuvanje jablaničkih autohtonih sorti.

Indikatori:

Utvrdjivanje autohtonosti.

Broj zainteresiranih proizvođača.

Broj parcela zasađenih vinovom lozom.

Broj zasađenih sadnica.

Glavne aktivnosti:

Uzimanje uzoraka za određivanje genetike sorti.

Zaštita autohtonosti sorti.

Obezbeđivanje kvalitetnog sadnog materijala.

Sadnja.

Subfinansiranje sadnje.

Period implementacije:

2016

Glavni rizici:

Administrativni problemi pri utvrđivanju i zaštiti autohtonosti.

Nezainteresovanost proizvođača.

Nekvalitetan sadni materijal.

Predviđeni izdaci:

5.000

Status spremnosti projekta:

a) Spreman za implemenaciju

b) Pozitivna studija predizvodljivosti

c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka

d) Projektni prijedlog

e) Projektna ideja

Izvori financiranja/sufinanciranja:

Izvori: Općina 100 %

Općina Jablanica, korisnici sredstava

Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:

SPU

Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava

Sektorski cilj(evi): OC 3. Razviti poslovnu infrastrukturu opremanjem najmanje dvije poslovne zone do 2018 godine

Naziv programa/projekta: 3.1. Ažuriranje prostorno planske dokumentacije u skladu sa zahtjevima privrede/
3.1.1. Urediti prostorno plansku dokumentaciju i definisati istražni prostor i eksploataciona polja

Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta:

Dostignuti nivo izrađenosti prostorno-planskih dokumenata postao je ozbiljna kočnica za značajniji razvoj privrede. Svaki pokušaj realizacije značajnijih investicionih ulaganja u startu se sukobljava sa nedstatkom ili nedorečenošću prostorno- planske dokumentacije. Ako se tome pridoda i sukob raznih nivoa vlasti od općine preko kantona do federacije i države oko važnosti, hijerarhije i usklađenosti planova onda se stiče dojam o bezizlaznosti iz ovog „začaranog kruga“. Prostornim planom općine Jablanica se definišu prostori za eksploataciju AG kamena.

Cilj/evi projekta: Povećan interes za ulaganja na području općine .	Ciljna grupa: Privrednici koji se bave obradom i preradom kamena
Očekivani rezultati: Definisanje površina za eksploataciju kamena gabra.	Indikatori: - Usvojen prostorni plan - Broj otvorenih eksploatacionih polja
Glavne aktivnosti: - Pokrenuti aktivnosti na izradi ili izmjeni postojećih planova. - Na području općine iznalaziti nove lokacije odnosno zemljišta pogodna za razvoj privrednih kapaciteta u onim djelatnostima za koje postoji određen nivo interesa.	Period implementacije: 2015
Glavni rizici:	Predviđeni izdaci: 200.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Općina 100 %
Partner(i) UPJ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava	Sektorski cilj(evi): OC 3. Razviti poslovnu infrastrukturu opremanjem najmanje dvije poslovne zone do 2018 godine

Naziv programa/projekta: 3.1. Ažuriranje prostorno planske dokumentacije u skladu sa zahtjevima privrede/
3.1.2. Ekološki isplativa eksploatacija kamena u slojevitim uslovima

Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta:

Općina Jablanica nema naznačenih mjesta za otvaranje majdana arhitektonsko-građevinskog kamena. Ovim projektom se rješava taj problem, na taj način što se završetkom projekta dobijaju podloge za predstojeći prostorni plan općine i uvodi ekološki prihvatljiv način eksploatacije mineralne sirovine, te povećava mogućnost zapošljavanja nezaposlenih lica.

Cilj/evi projekta: -urađene podloge za izradu prostornog plana općine -nađeno tehnološko rješenje za ekološki prihvatljiv način eksploatacije AG kamena -povećanje broja zaposlenig	Ciljna grupa: -privredni subjekti lokalne zajednice i šire -nezaposlena lica
Očekivani rezultati: -uspostava površina za eksploataciju mineralne sirovine -devastacija okoliša sveden na minimum -povećana zaposlenost i unapređen standard	Indikatori: - Dokazana mogućnost projektovane tehnologije eksploatacije - Dokazana ekonomičnost i ekološkičnost predmetne djelatnosti i ekološkičnosti
Glavne aktivnosti: -prethodno urađena studija predizvodljivosti u vidu elaborata -skidanje jalovog dijela mase -bušenje i cijepanje blokova na liciu mjesta (mjerni i namjenski) -vađenje, transport i prerada blokova	Period implementacije: 2015
Glavni rizici: -	Predviđeni izdaci: 200.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava	Sektorski cilj(evi): OC 3. Razviti poslovnu infrastrusture opremanjem najmanje dvije poslovne zone do 2018 godine
Naziv programa/projekta: 3.1.Ažuriranje prostorno planske dokumentacije u skladu sa zahtjevima privrede/ 3.1.3. Obezbjediti zemljišta za izgradnju poslovnih zona	
Opravedanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Dostignuti nivo izrađenosti prostorno-planskih dokumenata postao je ozbiljna kočnica za značajniji razvoj privrede.Svaki pokušaj realizacije značajnijih investicionih ulaganja u startu se sukobljava sa nedstatkom ili nedorečenošću prostorno- planske dokumentacije.Ako se tome pridoda i sukob raznih nivoa vlasti od općine preko kantona do federacije i države oko važnosti,hijerarhije i usklađenosti planova onda se stiče dojam o	

bezizlaznosti iz ovog „začaranog kruga“. Prostornim planom općine Jablanica se definišu prostori za eksploataciju AG kamena.	
Cilj/evi projekta: Cilj prostornog planiranja usmjerenog na privredu je aktiviranje potencijala općine na principu iznalaženja zemljišta pogodnog za industriju, čime se povećava konkurentnost i privlačnost investitora	Ciljna grupa: Privrednici općine Jablanica, Investitori
Očekivani rezultati: Obezbeđeno zemljište za izgradnju dvije poslovne zone	Indikatori: - broj ha za izgradnju poslovnih zona
Glavne aktivnosti: -Prostornim planom predvidjeti zemljište za potrebe industrije -Pronaći načine za obezbjeđenje zemljišta, kontaktirati s vlasnicima zemljišta i utvrditi njihovu spremnost na prodaju; -Priprema dokumentacije potrebne za obezbjeđenje zemljišta;	Period implementacije: 2016
Glavni rizici: Zainteresovanost poduzetnika za izgradnju poslovnih zona	Predviđeni izdaci: 200.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Općina 100 %
Partner(i) UPJ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava	Sektorski cilj(evi): OC 3. Razviti poslovnu infrastrukturu opremanjem najmanje dvije poslovne zone do 2018 godine
Naziv programa/projekta: Program 3.1. Definisanje planova izgradnje novih poslovnih zona i izgradnja istih/ 3.1.4.Finansiranje izgradnje poslovnih zona	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Infrastrukturnim opremanjem zona potrebno je stvoriti pretpostavke za brži privredni razvoj općina, te omogućiti poduzetnicima brže i povoljnije rješavanje poslovnog prostora, što je i glavni cilj ovog projekta.	
Cilj/evi projekta: -kreiranje novih radnih mjesta, -racionalizacija korištenja resursa, (prostor, energija, infrastruktura),	Ciljna grupa: Privrednici općine Jablanica, investitori

-veća efikasnost proizvodnih procesa, -povećanje prihoda jedinica lokalne samouprave, porast izvoza, angažiranje građevinske operative u opremanju	
Očekivani rezultati: Izgrađene dvije poslovne zone	Indikatori: - broj infrastrukturno opremljenih parcela
Glavne aktivnosti: -Pokrenuti aktivnosti na izradi ili izmjeni postojećih planova. -Na području općine iznalaziti nove lokacije odnosno zemljišta pogodna za razvoj privrednih kapaciteta u onim djelatnostima za koje postoji određen nivo interesa.	Period implementacije: 2016-2017.
Glavni rizici: Nezainteresovanost privrednika	Predviđeni izdaci: 2.500.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Općina 80 % Viši nivoi vlasti 20 %
Partner(i) UPJ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava	Sektorski cilj(evi): OC 3. Razviti poslovnu infrastrukturu opremanjem najmanje dvije poslovne zone do 2018 godine
Naziv programa/projekta: 3.2.Razvoj poljoprivredne infrastrukture/ 3.2.1.Izgradnja zelene pijace	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Infrastrukturnim opremanjem prostora gradske pijace potrebno je stvoriti pretpostavke za brži ruralni razvoj općina, te omogućiti poljoprivrednim proizvođačima brže i povoljnije rješavanje poslovnog prostora, za plasiranje svojih proizvoda.	
Cilj/evi projekta: -kreiranje novih radnih mjesta, -racionalizacija korištenja resursa, (prostor, energija, infrastruktura), -zdravlje građana	Ciljna grupa: Poljoprivrednici
Očekivani rezultati: Izgrađene tezge koje su infrastrukturno opremljene	Indikatori: - broj prodajnih mjesta -površina zelene pijace
Glavne aktivnosti: -Pokrenuti aktivnosti osmišljavanju zelene pijace. -Izrada idejnog rješenja i glavnog projekta -rekonstrukcija zelene pijace	Period implementacije: 2014

Glavni rizici: Nezainteresovanost poljoprivrednika	Predviđeni izdaci: 100.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Općina 30 % Donatori 70 %
Partner(i) SPU	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava	Sektorski cilj(evi): OC 3. Razviti poslovnu infrastrukturu opremanjem najmanje dvije poslovne zone do 2018 godine
Naziv programa/projekta: Program 3.2. Razvoj poljoprivredne infrastrukture/ 3.2.2. Izraditi i usvojiti plan navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta i izgradnja sistema	
Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Potrebno je obezbjediti navodnjavanje poljoprivrednih površina industriskom vodom kako bi poljoprivreni proizvođači dobili veće prinose, odnosno poboljšali kvalitet i količine svojih poljoprivrednih proizvoda	
Cilj/evi projekta: Poboljšati infrastrukturu za poljoprivredne proizvođače	Ciljna grupa: Poljoprivrednici
Očekivani rezultati: Izgrađene tezge koje su infrastrukturno opremljene	Indikatori: - usvojen plan -dužina izgrađenog cjevovoda
Glavne aktivnosti: -Definisati polja za navodnjavanje -Iznaći tehničko rješenje	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: Nezainteresovanost poljoprivrednika	Predviđeni izdaci: 300.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Općina 80 % JKP 20 %
Partner(i) SPU	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine	Sektorski cilj(evi): OC 4. Do 2018. razvijeni turistički proizvodi i povećana turistička potrošnja dva puta i duže zadržavanje gostiju

Naziv programa/projekta: 4.1. Kreiranje raznovrsne turističke ponude i promocija/4.1.1. Mapiranje turističkih potencijala i promocija općine kao turističke destinacije

Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta:

Mapiranje odnosno izrada studija ima za cilj pobrojiti i detaljno obrazložiti mogućnosti ili nemogućnosti bavljenja turizmom i definisanjem turističkih proizvoda. Studija treba biti temelj za razmišljanje i opredjeljenje svim budućim namjernicima da se bave ili ne bave turizmom na kojem mogu zasnovati svoju ekonomsku egzistenciju.

Cilj/evi projekta:

Definisati ponudu i turistički proizvod

Ciljna grupa:

Turistički radnici

Očekivani rezultati:

Definisani turistički potencijali i proizvodi
Broj posjetilaca na nivou prijerata

Indikatori:

- usvojena studija

Glavne aktivnosti:

-određivanje turističkih kapaciteta
Određivanje turističkih proizvoda

Period implementacije:

2014,2016,2018

Glavni rizici:

Nezainteresovanost poljoprivrednika

Predviđeni izdaci:

10.000

Status spremnosti projekta:

- a) Spreman za implemenaciju
- b) Pozitivna studija predizvodljivosti
- c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka
- d) Projektni prijedlog
- e) Projektna ideja

Izvori financiranja/sufinanciranja:

Izvori: Općina 100 %

Partner(i)

Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:

Općina Jablanica

Strateški cilj: SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine

Sektorski cilj(evi): OC 4. Do 2018. razvijeni turistički proizvodi i povećana turistička potrošnja dva puta i duže zadržavanje gostiju

Naziv programa/projekta: 4.1. Kreiranje raznovrsne turističke ponude i promocija/4.1.2.Sanacija i osposobljavanje stare pruge prema Prenju

Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta:

Star pruga prema planini Prenj je korištena u svrhu eksploatacije šume. Zbog atraktivnosti rute i prirodnih ljepota tog kraja potrebno bi bilo revitalizirati prugu i istu turistički eksploataisati

Cilj/evi projekta:

Proširivanje turističke ponude

Ciljna grupa:

Turisti, Turistički radnici

Očekivani rezultati:

Izgradnja turističke pruge

Indikatori:

- % obnovljenost pruge

Glavne aktivnosti:

-Izrada studije, odnosno definisanje projektnog zadatka

Period implementacije:

2018

-definisanje aktivnosti u mogućem projektu -obezbjedenje sredstava	
Glavni rizici: Nezainteresovanost predstavnika JP EP BiH	Predviđeni izdaci: 1.000.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Općina 20% IPA 80 80 %
Partner(i) MZ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine	Sektorski cilj(evi): OC 4. Do 2018. razvijeni turistički proizvodi i povećana turistička potrošnja dva puta i duže zadržavanje gostiju
Naziv programa/projekta: 4.1. Kreiranje raznovrsne turističke ponude i promocija/4.1.3.Unapređenje znanja i vještina ljudskih resursa u oblasti turizma	
Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Vještine promocije lokalnih kapaciteta nisu razvijene kod turističkih radnika.	
Cilj/evi projekta: Podizanje vještina lokalnih turističkih radnika	Ciljna grupa: Turisti, Turistički radnici
Očekivani rezultati: Kvalitetnija promocija lokalnih turističkih proizvoda	Indikatori: - broj edukacija -broj učesnika obuka
Glavne aktivnosti: - definisanje potreba turističkih radnika -obezbjedenje predavača	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: Nezainteresovanost predstavnika JP EP BiH	Predviđeni izdaci: 10.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Općina 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica

Strateški cilj: SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine	Sektorski cilj(evi): OC 4. Do 2018. razvijeni turistički proizvodi i povećana turistička potrošnja dva puta i duže zadržavanje gostiju
Naziv programa/projekta: 4.1.Kreiranje raznovrsne turističke ponude i promocija/4.1.4.Osnivanje turističke zajednice	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Nepostojanje institucije koja bi radila promociju turizma i uvezivala turiste i turističke radnike.	
Cilj/evi projekta: Promovisati turističku ponudu	Ciljna grupa: Turisti, Turistički radnici
Očekivani rezultati: Kvalitetnija promocija lokalnih turističkih proizvoda	Indikatori: - % ostvarenja plana rada zajednice
Glavne aktivnosti: - formalno pravno osnivanje zajednice i izbor kadra -definisanje pravaca razvoja turizma - donošenje plana rada	Period implementacije: 2016
Glavni rizici: Nezainteresovanost predstavnika JP EP BiH	Predviđeni izdaci: 20.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Općina 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica

VII. 3.2. Projektni obrasci sektora društva

Strateški cilj: Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. g. obrazovni sistem usklađen sa normama i standardima i 20% više vannastavnih sadržaja, a 250 đaka usmjereno na zanimanje obrade kamena.
Naziv programa/projekta: 1.1. Unapređenje obrazovanja/1.1.1. Revitalizacija Srednje škole u Jablanici	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Fasada zgrade i krovna konstrukcija dotrajali, što ometa proces odvijanja nastave i prijeti urušavanju zgrade. Izgradnja školske dvorane je neophodna kako bi mogla odgovoriti stvarnim potrebama škole i lokalne zajednice. Školska dvorana sadašnjih dimenzija ne odgovara Pedagoškim standardima, te je nužno proširiti i adekvatno opremiti. Broj korisnika dvorane je veliki jer je koriste, ne samo učenici škole nego i drugi klubovi i sportska udruženja sa područja općine Jablanica. Imajući u vidu da je već nekoliko puta izvršeno nasilno otvaranje i otuđivanje opreme neophodno je ugraditi sistem zaštite. Škola raspolaže skromnim sredstvima za izvođenje nastave, tako da bi svakako trebala posjedovati određeni vid zaštite. Najadekvatnije rješenje je video nadzor kojim raspolaže većina škola.	
Ciljevi projekta: Očuvanje postojeće zgrade, estetski izgled zgrade, Dostupnost dvorane većem broju korisnika, i veća sigurnost učenika i zgrade.	Ciljna grupa: Učenici, lokalna zajednica Učenici i profesori, sportska udruženja koja koriste školsku dvoranu, tehničko osoblje
Očekivani rezultati: Bolji uslovi za rad i obezbjeđen kontinuitet nastavnog procesa. Veći broj sportskih manifestacija i dostupnost dvorane većem broju korisnika. Veća sigurnost, manja oštećenja unutar i van školske zgrade.	Indikatori: -postotak povećanja energetske efikasnosti zgrade -postotak smanjenja troškova održavanja -povećan broj korisnika sportske dvorane (učenici i drugi subjekti) -povećan broj manifestacija -smanjen broj izgređa unutar i oko škole -poboljšano vladanje đaka
Glavne aktivnosti: Postavljanje fasade, izmjena krovne konstrukcije i oluka. Rekonstrukcija školske dvorane (Srednja škola). Ugradnja video nadzora u Srednjoj školi.	Period implementacije: 2015 - 2018
Glavni rizici: Obezbeđenje sufinansiranja	Predviđeni izdaci: 160.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Općina 87,5 % Nadležno Ministarstvo 12,5 %
Partner(i): Općina Jablanica, Nadležna ministarstva	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: JU "Srednja škola" Jablanica,

	Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. g. obrazovni sistem usklađen sa normama i standardima i 20% više vannastavnih sadržaja, a 250 đaka usmjereno na zanimanje obrade kamena.
Naziv programa/projekta: 1.1. Unapređenje obrazovanja/ 1.1.2. Nabavka nastavnih učila, rekonstrukcija grijanja i dvorišta u Osnovnoj školi	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Osnovna škola ne posjeduje dovoljan broj kvalitetnih i modernih nastavnih učila i opreme usklađen sa uslovima koji su propisani pedagoškim standardima i normativima. Osnovna škola je u dosadašnjem periodu, uglavnom putem raznih donacija i projekata obezbijedila jedan dio školskog namještaja. U narednom petogodišnjem periodu potrebno je u 15 učionica zamijeniti namještaj i izvršiti nabavku novih učila za potrebe osnovnog obrazovanja. Centralna biblioteka u sastavu Osnovne škole u Jablanici ne posjeduje knjižni fond usklađen sa uslovima koji su propisani pedagoškim standardima i normativima. U prethodnom periodu nabavljen je jedan dio školske lektire, ali je to nedovoljno s obzirom na veličinu škole odnosno, broj korisnika. Potrebno je izvršiti nabavku novih knjiga i dopunu postojećeg knjižnog fonda. Usklađivanje sa uslovima iz propisanih standarda moguće je izvršiti fazno u narednom petogodišnjem periodu nabavkom knjiga, opreme i učila u procijenjenoj vrijednosti od 25.000,00 KM godišnje. Sistem centralnog grijanja u funkciji je od 1974. godine, i do danas nije bilo značajnijih ulaganja u njegovoj rekonstrukciji izuzev zamjene kotlova koji su bili upotpunosti van upotrebe. Tokom grijne sezone potrebne su svakodnevne intervencije na instalacijskoj mreži zbog dotrajalosti. Naravno, ovakva dotrajala mreža proizvodi i dodatne troškove, kako oko popravki tako i na energetske efikasnosti. Uslijed dugogodišnjeg korištanja školsko dvorište je dosta oronulo, a poseban problem nastaje uslijed padavina kada se javlja velika vodena površina koja onemogućuje komunikaciju ka školi. Potrebno je rekonstruisati cjelokupan odvodni sistem. Asfaltna površina je oštećena na više mjesta, što onemogućuje korištenje ove velike površine za vannastavne i nastavne aktivnosti koji su predviđeni za izvođenje vani.. Na dvorištu bi izgradili dvije zone: zonu za pješake i zonu za parkiranje. Zona za pješake sadrži: kompas, igra – škola, poligon za saobraćajnu sekciju, zona zanimljivosti koju đaci sami kreiraju.	
Cilj/evi projekta: Obezbjeđenje uslova za kvalitetno obrazovanje Nesmetan pristup školi posebno za djecu sa posebnim potrebama. Obezbjediti sadržaje za vannastavne (terensku i vanučioničku nastavu) aktivnosti u dvorištu.	Ciljna grupa: - 800 učenika škole, roditelji učenika, uposlenici škole, zainteresovani građani (učenici srednje škole i studenti).
Očekivani rezultati: - Ostvaren propisani nivo usklađenosti sa Pedagoškim standardima - Energetska efikasnost - Smanjenje troškova - Kvalitetan i siguran pristup školi za učenike. - Urađeni sadržaji za vannastavne aktivnosti	Indikatori: -procenat povećanja broja upisanih učenika -broj učenika koji su našli zaposlenje nakon školovanja -stepen zadovoljstva praktičnom nastavom od strane aktera -postotak povećanja energetske efikasnosti zgrade -postotak smanjenja troškova održavanja
Glavne aktivnosti: - Obezbjediti učila, opremu i knjige - Rekonstruisati grijanja u Osnovnoj školi	Period implementacije: 2014 – 2018.

- Rekonstruisati dvorište osnovne škole	
Glavni rizici: Ne prihvatanje projekta, odnosno nedostatak sredstava za implementaciju	Predviđeni izdaci: 285.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka <u>d) Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 78 % Općina 22 % drugi izvori
Partner(i) Općina Jablanica Organizacije zainteresovane za realizaciju projekta (donatori) Federalno ministarstvo obrazovanja Kantonalno ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: J.U. Osnovna škola „Suljo Čilić“ Jablanica, Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. g. obrazovni sistem usklađen sa normama i standardima i 20% više vannastavnih sadržaja, a 250 đaka usmjereno na zanimanje obrade kamena.
Naziv programa/projekta: 1.1. Unapređenje obrazovanja/ 1.1.3. Ostvarivanje boljih i sigurnijih uslova boravka djece u J.U. Pčelica Jablanica	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Radi pravilnog rasta i razvoja djece neophodno je da djeca što više borave na čistom zraku. U dvorištu su montirani dječiji rekviziti sa svim sadržajima. Postavljen je i pješčanik u kojemu se djeca najradije igraju i provode veći dio vremena. Dvorište je ograđeno željeznom ogradom kroz koju ulaze psi lutavice, slobodno se kreću po dvorištu i valjaju u pješčaniku. Radi sprečavanja ulaska psima lualicama u dvorište neophodno je postaviti zaštitnu mrežu uz postojeću ogradu Problem angažovanja potrebnog stručnog kadra, prisutan je od samog početka rada i djelovanja obdaništa, i rješavao se kratkoročno na različite načine (ugovor o djelu, angažovanje pripravnika preko programa Zavoda za zapošljavanje, angažovanje volontera). Međutim, kako je već naglašeno ovakav pristup tek kratkoročno rješava postojeću situaciju i značajno se odražava na kvalitet rada. Stalna izmjena radnog osoblja koje se angažuje na jedan od predhodno navedenih načina između ostalog, onemogućava kontinuitet u radu istih osoba sa djecom, a što predstavlja jedan od veoma važnih preduslova kvalitetnog rada. Zgrada obdaništa tipa barake sagrađena je 1978. godine i namjenski je objekat. Protekom vremena i zbog starosti došlo je do oštećenja elektro instalacije.	
Cilj/evi projekta: - poboljšati kvalitet rada - ostvarenje boljih i sigurnijih uslova boravka djece u obdaništu	Ciljna grupa: - djeca predškolskog uzrasta
Očekivani rezultati: - bolji i sigurniji uslovi i sretnija djeca	Indikatori: - broj sadržaja u dvorištu

- zadovoljniji roditelji - povećan broj djece za 5 % - mogućnost prihvatanja djece koja imaju posebne potrebe u razvoju	- zadovoljna djeca, roditelji, odgajatelji (anketa) - broj zaposlenih osoba - povećan stepen zadovoljstva korisnika usluga
Glavne aktivnosti: Unaprijediti uslove rada kroz zapošljavanje odgajatelja Ostvariti bolje i sigurnije uslova boravka djece, fizička zaštita djece i higijensko-zdravstvena zaštita Sanirati dotrajale elektroinstalacije	Period implementacije: 2015- 2018.
Glavni rizici: - nema	Predviđeni izdaci: 29.002 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 98 % Općina 2 % drugi izvori
Partner(i) - Općina Jablanica - Nadležna ministarstva	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: JU Dječije obdanište „ Pčelica“ Jablanica, Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. g. obrazovni sistem usklađen sa normama i standardima i 20% više vannastavnih sadržaja, a 250 đaka usmjereno na zanimanje obrade kamena.
Naziv programa/projekta: 1.1. Unapređenje obrazovanja/ 1.1.4. Mala škola klavira	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Već petu godinu ova škola se pokazala pozitivnom i svake godine minimalno je upisanih 25 učenika. Savladavaju osnovna znanja o muzici, klaviru i kompozicijama. Jedini problem je adekvatan prostor i nedovoljno izdvajanje za grijanje u zimskom periodu.	
Cilj/evi projekta: Vladanje znanjem klasične muzike kod učenika; Dignuti kao manifestaciju u sklopu Jablaničkog ljeta.	Ciljna grupa: Omladina
Očekivani rezultati: Malu školu klavira preusmjeriti na veći stepen edukacije.	Indikatori: - broj edukovane djece i mladih -povećan broj kulturnih manifestacija.
Glavne aktivnosti: -Organizacija nastupa (općina) HNK, FBiH; -edukacije: sviranje, učenje	Period implementacije: 2017-2018.

Glavni rizici: Prostor i kvalifikovani profesori	Predviđeni izdaci: 10.500 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka <u>d) Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 60 % Općina Jablanica 40 % Međunarodi centar za djecu i omladinu „Fortis“;
Partner(i) Srednja muzička škola Mostar	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Centar Fortis, Općina Jablanica
Strateški cilj: Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. g. obrazovni sistem usklađen sa normama i standardima i 20% više vannastavnih sadržaja, a 250 đaka usmjereno na zanimanje obrade kamena
Naziv programa/projekta: 1.1. Unapređenje obrazovanja/ 1.1.5. Stipendiranje đaka i studenata	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Redovnim stipendiranjem jablaničkih đaka i studenata, općina Jablanica ostvaruje svoju društvenu funkciju pomoći kako đacima i njihovim roditeljima, tako i srednjem i visokom obrazovanju, te jača privrednu osnovu, obzirom da podstiče obrazovanje za radnička zanimanja-kamenoklesarstvo. Takođe, Općina Jablanica iskazuje visoku društvenu odgovornost jer podstiče obrazovanje nacionalnih manjina- Roma, koji su takođe kategorija koja se stipendira.	
Cilj/evi projekta: Putem stipendiranja pomoći jablaničkim đacima i studentima da u redovnom obrazovanju postignu što bolje rezultate. Povećanje broja obrazovanih, nivoa obrazovanosti.	Ciljna grupa: Đaci i studenti sa područja općine Jablanica i učenici iz drugih općina koji su upisali srednju školu u Jablanici. Roditelji đaka i studenata
Očekivani rezultati: Svi đaci i studenti, koji koriste stipendije postižu odlične rezultate u školi i fakultetu.	Indikatori: - Povećan broj odličnih učenika, - Povećan broj studenata, - Povećan broj učenika iz romske populacije, - Poboljšanje kvalifikacione strukture stanovništva, -povećano zadovoljstvo korisnika
Glavne aktivnosti: Sprovođenje konkursa za stipendiranje Potpisivanje ugovora sa đacima i studentima Isplata stipendija za tekuću godinu	Period implementacije: 2014-2018.
Glavni rizici: Ekonomska situacija	Predviđeni izdaci: 1.725.000 KM

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektни prijedlog</u> e) Projektна ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100% Općina
Partner(i): Obrazovni subjekti, korisnici, OCD	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba za opću upravu, Komisija za stipendije
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. g. obrazovni sistem usklađen sa normama i standardima i 20% više vannastavnih sadržaja, a 250 đaka usmjereno na zanimanje obrade kamena
Naziv programa/projekta: 1.1. Unapređenje obrazovanja/ 1.1.6. Obezbjedivanje uslova za vannastavne aktivnosti kroz nabavku ozvučenja i muzičkih instrumenata, nabavku didaktičke opreme, uređenje kabineta za hemiju i biologiju i nabavka literature	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Veliki broj učenika škole ima interesa za učešće u raznim oblicima vannastavnih aktivnosti kao sastavnog dijela odgojno-obrazovnog rada ustanove. Nedostatak prostora nam vrlo često predstavlja problem organizacije takvih aktivnosti. Svaki značajni datum škola obilježava, organizujući priredbe, debate, okrugle stolove, ali bez ozvučenja kreativnost naših učenika ne dolazi do izražaja. Imamo veliku potrebu za nabavkom ozvučenja koje može zadovoljiti naše potrebe kao i muzičkih instrumenata (harmonika, gitara) kako ne bi svaki put morali posuđivati od drugih koji raspolažu sa istim. Škola oskudijeva didaktičkim sredstvima i opremom što uveliko otežava nastavni proces. Zbog nedostatka finansijskih sredstava nije se moglo pristupiti procesu nabavke, niti uređenja prostorija, posebno kabineta za hemiju i biologiju. Neophodno je u što skorije vrijeme izvršiti nabavku istih kako bi poboljšali kvalitet nastave. Biblioteka škole raspolaže sa velikim brojem naslova i knjiga, ali zbog promjena nastavnog plana i programa, uvođenja novih pisaca i djela u Nastavne planove i programe bosanskog jezika i književnosti imamo potrebu za nabavkom novih. Posebno ističemo nedostatak stručne literature za većinu nastavnih predmeta, što se negativno održava na kvalitet nastave.	
Cilj/evi projekta: Poboljšanje kvaliteta nastave; Napredak u kvalitetu i organizaciji vannastavnih i slobodnih aktivnosti; Bolja pripremljenost učenika za dalje školovanje;	Ciljna grupa: Učenici škole i svi zainteresovani za učešće u kulturnim i drugim manifestacijama škole
Očekivani rezultati: - Lakše savladavanje nastavnog gradiva iz ovih predmeta; - Povećan interes za gradivo; - Veća mogućnost upisa na fakultet;	Indikatori: -broj školskih sekcija; -broj učenika članova sekcija; -broj manifestacija na godišnjem nivou -veći kvalitet nastave; -veća prosječna ocjena; -povećan upis na fakultete iz ove branše -nivo zainteresovanost učenika; -stalna mogućnost uvida u stanje u biblioteci -broj nabavljenih knjiga
Glavne aktivnosti: Priprema za nabavku, nabavka učila i pomagala, adekvatan raspored i priprema prostorije Nabavka ozvučenja i muzičkih instrumenata, nabavka didaktičke opreme, stručne literature i	Period implementacije: 2017-2018.

lektire za biblioteku u srednjoj školi, Uređenje kabineta za hemiju i biologiju.	
Glavni rizici: Zainteresiranost nadležnih ministarstava	Predviđeni izdaci: 45.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektne prijedlog</u> e) Projektne ideje	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 65 % Općina 35 % ministarstva, donatori
Partner(i) : općina Jablanica Nadležna ministarstva, donatori	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: JU "Srednja škola" Jablanica, Općina
Strateški cilj: Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija.
Naziv programa/projekta: 2.1. Izgradnja prostora za kulturno-sportske aktivnosti/ 2.1.1. Nabavka adekvatne vanjske scenske pozornice (krovnja konstrukcija, rasvjeta, razglasna oprema)	
Opravedanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Općina Jablanica je pokazala opredjeljenost za razvoj kulturnih sadržaja usvajanjem bitnih dokumenata koji uređuju oblast kulture. Prioriteti u sadržajima koji su značajni za općinu su vezani za manifestaciju Jablaničko ljeto. Veliki broj jablaničkih OCD-a realizuju projekte kulturnog sadržaja tipa manifestacije na otvorenom, koncerti, priredbe, pozorišne predstave, međutim, u Jablanici pored postojanja velikog broja resursa za ove manifestacije (stadion malih sportova, fudbalski stadion, trgovi, plato muzeja) nemamo kvalitetnu infrastrukturu koja bi obezbjedila zadovoljavajući i željeni kvalitet. Naime, jablaničke OCD i institucije, njih preko 10, ne posjeduju kvalitetnu i dostatnu opremu poput rasvjete i ozvučenja za organizaciju navedenih događaja. Pored ovoga problema, također, nemamo kvalitetnu vanjsku pozornicu koja bi pružila adekvatnu zaštitu za opremu i ljude prilikom vremenskih nepogoda i ujedno pomagala za kvalitetniji scenski i audio-vizuelni ugođaj. OCD-i iz Jablanice su do sada izdvajali velika sredstva za iznajmljivanje opreme koja bi zadovoljila naše i potrebe publike, međutim, to je dosta skupo, neadekvatno i nepouzđano. Projekat predviđa nabavku adekvatne mobilne scene sa svim potrebnim pratećim sadržajima koje bi koristili OCD-i i institucije za implementaciju projekata bitnih za općinu Jablanica. Nabavkom opreme podigli bi kvalitetu kulturnih sadržaja na otvorenim prostorima u Jablanici. Pored toga potakli bi OCD-e da fabrikuju nove kulturne sadržaje vezane uz novu scenu. Također izradili bi kalendar manifestacija te promovirali sadržaje u regiji.	
Cilj/evi projekta: Poboljšati kvalitet kulturnih sadržaja u Jablanici . Povećati broj kulturnih sadržaja u Jablanici na otvorenom prostoru.	Ciljna grupa: 11 000 građana Jablanice 10 OCD-a iz Jablanice koji se bave kulturom Srednja i Osnovna škola, Općina Jablanica i drugi zainteresovani subjekti koji nude kulturne sadržaje (muzičke grupe, pozorišta ...) turisti
Očekivani rezultati: Povećan broj kuturnih sadržaja na otvorenom, Povećan broj posjeta kulturnim manifestacijam, Povećan broj turista.	Indikatori: - povećan broj kulturnih manifestacija -stepen kvaliteta usluga -povećan stepen zadovoljstva korisnika

Glavne aktivnosti: • Odabir i nabavka opreme • izrada kalendara kulturnih manifestacija na godišnjem nivou • promocija manifestacije Jablaničko ljeto • implementacija aktivnosti na godišnjem nivou	Period implementacije: 2015-2016.
Glavni rizici: skladištenje i održavanje opreme interes OCD-a za proširenje svojih aktivnosti	Predviđeni izdaci: 60. 000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 60 % Općina 30 % drugi donatori 10 % OKPIS
Partner(i) KUD Prijatelji Muzej „Bitka na Neretvi“ Općina Jablanica FA Neretva	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica OK „Pod istim suncem“
Strateški cilj: Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija.
Naziv programa/projekta: 2.1. Izgradnja prostora za kulturno-sportske aktivnosti/ 2.1.2. Rekonstrukcija zgrade i izgradnja amfiteatra u ulici Branilaca grada za potrebe kulturnih aktivnosti	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Već duže vremena se osjeća potreba za postojanjem prostornih kapaciteta, koji bi mogli da odgovore zahtjevima kulturnih poslenika i umjetnika, koji u ograničenim uslovima nemaju mogućnosti da izlažu svoja djela. Osjeća se snažna potreba za postojanjem manje vanjske scene-amfiteatra koji bi služio u ljetnim mjesecima za večeri poezije, horske i folklorne nastupe.	
Cilj/evi projekta: Stvaranje preduslova za rad kulturnih stvaralaca i poboljšanje prostornih kapaciteta za kulturnu prezentaciju, Zadovoljstvo građana	Ciljna grupa: Projekat je namjenjen cjelokupnoj kulturnoj javnosti Jablanice, građanima Jablanice i posjetiocima Jablanice
Očekivani rezultati: Izgradnjom amfiteatra i rekonstrukcijom prostorija BZK Preporod, osiguravaju se uslovi za značajniji pomak u kulturnom stvaralaštvu i njegovoj prezentaciji u unutrašnjim prostorima i vanjskoj sceni amfiteatra, posebno u ljetnim mjesecima	Indikatori: -Povećan broj kulturnih manifestacija -povećan stepen kvaliteta usluga -povećan stepen zadovoljstva korisnika

Glavne aktivnosti: Odluka općinskog načelnika o formiranju radne grupe za pripremu elaborata; Izrada projektne dokumentacije Završen postupak javnih nabavki o odabiru izvođača i realizacija radova	Period implementacije: 2016-2017.
Glavni rizici: Nezainteresiranost o značaju projekta;	Predviđeni izdaci: 100.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 60% Općina 40% kulturne institucije
Partner(i) Općina Jablanica Ostali subjekti kulture	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: BZK Preporod, Stručna-radna grupa Općine
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija.
Naziv programa/projekta: 2.1. Izgradnja prostora za kulturno-sportske aktivnosti/ 2.1.3. Izgradnja omladinskog hostela	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Općina Jablanica raspolaže velikim i raznovrsnim turističkim potencijalima. Međutim, samo mali dio potencijala je iskorišten u razvoj turizma. Jedan od najvrijednijih potencijala je Jablaničko jezero koje pruža mogućnosti bavljena sportovima na mirnim vodama, ljetnog turizma, kampovanja, kongresnog turizma.... no ipak sve od nabrojanog veoma se malo koristi. OKPIS je dobio od Općine Jablanica zemljište sa pripadajućim objektom gdje provodi dogodišnji program kampovanja. Od 2005-2013 godišnje je na kampovanju bilo prisutno od 50 do 100 djece i mladih. Pored ovog programa imamo i školu kanua i plivanja sa velikim brojem učesnika do 100 učesnika po godini. Možemo zaključiti da je navedeni potencijal moguće koristiti ali trenutno nemamo kapaciteta i mali broj turista dolazi na Jablaničko jezero. Pored ovoga problema Jablanica, kao i druge opštine u BiH, ima veliki broj mladih koji su nezaposleni i nalaze se na birou rada. Projekat bi obuhvatio nekoliko bitnih razvojnih segmenata. Prvi segment se odnosi na poboljšanje smještajne infrastrukture na Jablaničkom jezeru kroz izgradnju omladinskog hostela kapaciteta 50 ležaja i korisne površine od 800 m ² . Drugi dio se odnosi na kreiranje sadržaja za turiste i mlade koji su potencijalni korisnici naših usluga. Škola plivanja, kanua, ronjenja, odbojke na pijesku, plesa... Treći segment je razvijanje koncepta socijalnog/neprofitnog poduzetništva i zapošljavanja mladih sa unaprijeđenjem promocije ovog lokaliteta.	
Cilj/evi projekta: Izgradnja omladinskog hostela smještajnog kapaciteta 50 osoba. Osmisliti turističku ponudu za tromjesečni ljetni period i ugostiti minimalno 500 djece i mladih u	Ciljna grupa: Mladi i djeca iz BiH i dr. destinacija

hostelu na godišnjem nivou. Zaposliti 10 mladih u toku sezone na poslovima vezanim za omladinski hostel.	
Očekivani rezultati Izgrađen omladinski hostel, 500 mladih i djece ljetovalo na jablaničkom jezeru, 10 mladih zaposlenih na tri mjeseca.	Indikatori: -povećan broj turista -povećan broj korisnika sportova na Jablaničkom jezeru -poboljšana kvaliteta i raznovrsnost turističke ponude -povećan broj zaposlenih
Glavne aktivnosti: - izrada glavnog projekta hostela - odabir izvođača i izgradnja hostela - izrada biznis i marketing plana - promocija ponude - obezbjeđenje turista (djeca i mladi) - izrada sadržaja za turiste (kanu, plivanje, ronjenje,) i nabavka oprema za aktivnosti - organizacija tromjesečnog rada u hostelu	Period implementacije: 2016-2018.
Glavni rizici: Nezainteresiranost potencijalnih turista	Predviđeni izdaci: 1.000.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 20 % Općina 80 % međunarodni donatori
Partner(i) Općina Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: OKPIS
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija.
Naziv programa/projekta: 2.1. Izgradnja prostora za kulturno-sportske aktivnosti / 2.1.4. Završetak radova na gradskoj dvorani	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Općina Jablanica u svom nastojanju da postane mjesto ugodnog življenja u kojem će se ravnomjerno razvijati svi društveni tokovi, izgradnjom i razvojem sportske infrastrukture nastoji osigurati uslove za izgradnju zdravih psihosocijalnih i fizičkih ličnosti kod mladih iz svih socijalnih grupa. Postojeći sportski kapaciteti, naročito za bavljenjem dvoranskim sportovima u Jablanici su nedovoljni, pa je izgradnja sportske dvorane sa ostalim sadržajima, prioritetan zadatak, jer postojeće stanje ugrožava normalno bavljenje sportom, a sa društvenog aspekta je neprihvatljivo jer općina Jablanica i njeni građani nemaju ni jedan veći zatvoreni objekat u kojem se mogu odvijati različiti društveni, kulturni i sportski sadržaji. Takođe, nedostatak zatvorenog sportskog prostora onemogućuje razvoj i napredak sporta i sportskih ekipa u Jablanici, jer su jablanički sportisti uglavnom „domaćini“ u sportskim objektima susjednih općina, a njihov talenat i sportski rezultati prolaze nezapaženo kod građana Jablanice jer nemaju prilike da ih vide na djelu.	

Cilj/evi projekta: Definitivno rješavanje pitanja najvažnijeg objekta sportske infrastrukture u Jablanici, Ubrzan razvoj sporta i drugih referentnih sadržaja. Jablanica mjesto ugodnog življenja	Ciljna grupa: Svi sportisti i klubovi koji se bave dvoranskim sportovima; Poslovna zajednica koja bi dvoranske i ostale sadržaje koristila kao sajamski prostor i za dr. namjene; Svi građani općine Jablanica.
Očekivani rezultati: Izgrađena višenamjenska sportska dvorana koja će služiti sportistima, građanima i poslovnoj zajednici.	Indikatori: -povećan broj kulturno-sportskih manifestacija -stepen kvaliteta usluga -povećan stepen zadovoljstva korisnika - povećan broj zaposlenih
Glavne aktivnosti: Provođenje postupaka javnih nabavki u 2014,2015. i 2016. godini Izvođenje radova u 2014,2015 i 2016. godini	Period implementacije: 2014-2016.
Glavni rizici: Procedure javnih nabavki	Predviđeni izdaci: 1.800.000 KM
Status spremnosti projekta: a) <u>Spreman za implemenaciju</u> b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projekt prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % Općina
Partner(i) Sportski savez općine Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija.
Naziv programa/projekta: 2.1. Izgradnja prostora za kulturno-sportske aktivnosti/ 2.1.5. Formiranje sportsko-edukativnog turističkog karting centra	
Opravedanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Trenutno ne postoje uslovi (finansijski i infrastrukturni) za aktivnosti koji bi zadovoljile apetite ljubitelja automoto i karting sporta, za koji postoji veliki broj zainteresovanih na području općine Jablanica. Pošto karting spada u „skuplje“ sportove AMK „SUNCE“ nije u mogućnosti pokriti sve troškove eksploatacije (gorivo, rezervni djelovi, prevoz na trke u okviru godišnjeg takmičarskog kalendara i sl.); Drugi dio problema se odnosi na infrastrukturu, tačnije nepostojanje karting staze za ovaj vid sporta (koja bi se koristila i za školu biciklizma i rola), koja zadovoljava standarde BiH šampionata na kojem učestvuju naši predstavnici. Ova staza omogućila bi nam da dobijemo ulogu organizatora jednog od takmičenja u okviru BH šampionata i saobraćajno-obrazovnog takmičenja.	

Rješenje: Pokrenuli bi redovnu godišnju saobraćajno-obrazovnu karting školu (obuka – teoretska i praktična; zagarantovano učešće u šampionatu BH za najbolje i najtalentovanije vozače koji će dobiti i FIA-inu licencu za vozača kartinga). Uvođenjem članarine za sve učesnike ove škole i sufinansiranjem od Općine i/ili drugih institucija riješili bi finansijske nedostatke. Prijedlog za projektovanje i izgradnju staze na lokalitetu Muzeja, tačnije dvije moguće lokacije: rekonstrukcija parking prostora u blizini Caffe „Narona“, čime bi zahvatili i dio travnate površine koja pripade Muzeju; II prijedlog: asfaltiranje poligona u sklopu Muzeja uz malu rekonstrukciju, tačnije uklanjanje ostrva i proširenje na travnatu površinu Muzeja, gdje je potrebno uraditi i rekonstrukciju pješačke staze. Ukoliko ne odgovara niti jedna od ponuđenih lokacija, zamolili bih Vas da Vi ponudite lokaciju.

Konačna ideja je zasnovana na stvaranju sportsko-edukativnog saobraćajnog centra za djecu i mlade, koji se sastoji od slijedećih aktivnosti: 1. Poznavanje saobraćajnih propisa; 2. Škola biciklizma; 3. Karting škola; 4. Ocjenska vožnja spretnosti (auto slalom). Prvenstveno za naredni period se želimo bazirati na prve tri tačke.

Cilj/evi projekta:

Razviti ovu ideju na viši nivo za koji postoji velika zainteresiranost u našem gradu koja još uvijek raste; Postati manifestacija u sklopu Jablaničkog ljeta, Postati dio takmičarskog kalendara u BH takmičenju u karting sportu
Omogućiti takmičarima i gostima (iz BiH, Hrvatske, Srbije, Crne Gore) noćenje između treninga, kvalifikacija i trka (2 noćenja), te ostanak na edukativnim seminarima iz oblasti saobraćaja i karting sporta i sl.

Ciljna grupa:

Djeca i mladi

Očekivani rezultati:

Poboljšanje stanja bezbjednosti saobraćaja kroz obrazovanje na području općine Jablanica i smanjenje broja stradalih u saobraćajnim nesrećama, a prvenstveno mladih i djece, te promovisanje sportskog turizma kao jedan vid zdravog razvoja i razmišljanja kako djece i mladih, tako i kod same općine.

Indikatori:

- broj uključenih omladinaca,
- broj edukacija,
- broj manifestacija i takmičenja,
- smanjen broj saobraćajnih nezgoda.

Glavne aktivnosti:

Saobraćajno-obrazovna škola kartinga (teoretska obuka, praktični dio- vožnja kartinga) i biciklizma,
Učešće na šampionatu i saobraćajno obrazovnim takmičenjima,
Organizacija domaćinstva jedne trke u sklopu takmičarskog kalendara i organizacija Karting kupa za učesnike iz regiona u sklopu manifestacije „Jablaničko ljeto“.

Period implementacije:

2017-2018.

Glavni rizici:

Nepovoljni vremenski uslovi za odvijanje praktičnog dijela nastave i trke; Visoki troškovi investiranja; Porast cijena rezervnih dijelova i energenata i dr.

Predviđeni izdaci:

35.000 KM

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka <u>d) Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 75% Općina 25% AMK "Sunce"
Partner(i) Visoki komitet za auto-moto i karting sport	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica AMK „SUNCE“ Jablanica SAMS BiH (Sportski auto-moto savez BiH)
Strateški cilj: Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija.
Naziv programa/projekta: 2.1. Izgradnja prostora za kulturno-sportske aktivnosti/ 2.1.6. Izrada projektne dokumentacije za sanaciju i zaštitu Kamenog mosta u Glogošnici i najstarije željezničke stanice u Prenju	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Kameni most koji je građen u vrijeme Austrougarske je glavna spona pet podprenjskih sela u kojima živi cca 1000 stanovnika. Njegovo stanje se pojačanim prometom kontinuirano pogoršava, te je potrebna hitna intervencija na njegovoj revitalizaciji, kao i kada je u pitanju "najstarija" željeznička stanica u Prenju, koja se nalazi u neposrednoj blizini mosta. Obnova ovih objekata ima i kulturno-turističku dimenziju, koja bi se valorizovala u saradnji sa zainteresiranim subjektima iz oblasti turizma i kulture. S tim u vezi neophodno je izraditi projektну dokumentaciju za sanaciju i zaštitu istih.	
Cilj/evi projekta: Izraditi projektну dokumentaciju za sanaciju i zaštitu kamenog mosta i najstarije željezničke stanice u Prenju Zaštititi most i osigurati sigurnu komunikaciju podprenjskih sela, revitalizirati najstariju željezničku stanicu u Prenju i staviti je u finkciju kulture i turizma.	Ciljna grupa: Stanovnici pet (5) sela MZ Glogošnica (podprenjska sela), Konzumenti kulture i turizma
Očekivani rezultati: Izrađena projektна dokumentacija za sanaciju i zaštitu, Sigurna putna komunikacija za građane. Valorizovana najstarija željeznička stanica u Prenju	Indikatori: - Donesena odluka o izradi projektne dokumentacije - Izrađena projektна dokumentacija
Glavne aktivnosti: - Odluka o izradi projektne dokumentacije - Izbor najpovoljnijeg izvođača - Izvještaj o sanaciji i zaštiti mosta, te revitalizaciji željezničke stanice	Period implementacije: 2018.

Glavni rizici: Prekid komunikacije podpreznjskih sela i potreba hitne intervencije. Nezainteresiranost JP EP BiH	Predviđeni izdaci: 15.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 40 % Općina 60 % JP „EPBiH“ d.d. Sarajevo, Željeznice FBiH
Partner(i) - JP „EPBiH“ d.d. Sarajevo - JP „Željeznice FBiH“	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: - JP „EPBiH“ d.d. Sarajevo, JP „Željeznice FBiH“ - Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija.
Naziv programa/projekta: 2.1. Izgradnje prostora za kulturno-sportske aktivnosti/ 2.1.7. Planiranje, izgradnja i rekonstrukcija društvenih prostorija za rad MZ i društvene aktivnosti, sportskih i dječijih igrališta na području općine Jablanica	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Općina Jablanica u svom nastojanju da postane mjesto ugodnog življenja u kojem će se ravnomjerno razvijati svi društveni tokovi, izgradnjom i razvojem društvene, te sportske infrastrukture nastoji osigurati uslove za izgradnju zdravih psihosocijalnih i fizičkih ličnosti kod mladih iz svih socijalnih grupa. Postojeće društvene prostorije, sportski kapaciteti sportskih i dječijih igrališta na području općine Jablanica su nedovoljni, pa je izgradnja, rekonstrukcija društvenih prostorija, sportskih i dječijih igrališta, prioritetan zadatak, jer postojeće stanje ne zadovoljava potrebe za bavljenjem društvenim aktivnostima, sportom i potrebe djece koja nemaju adekvatan igrališni mobilijar, naročito na mjesnim područjima, a sa društvenog aspekta je neprihvatljivo jer mjesna područja, uglavnom nemaju dovoljan broj objekata za ovu namjenu. Nedostatak ovih objekata onemogućuje ravnomjeran razvoj općine Jablanica, kvalitetan društveni život, zdrav razvoj i odrastanje, te napredak djece u bavljenju sportom u najranijim uzrastima, a rekonstrukcijom postojećih kapaciteta trebaju se obezbjediti preduslovi za planiranu namjenu.	
Cilj/evi projekta: Donošenje plana, te izgradnja i rekonstrukcija društvenih prostorija, sportskih i dječijih igrališta na području općine Jablanica radi poboljšanja aktivizma i uslova društvenog života na mjesnim područjima.	Ciljna grupa: - Savjeti MZ i odbori podružnica, - građani mjesnih područja.
Očekivani rezultati: Veća angažovanost, društveni aktivizam i socijalna	Indikatori: - Broj izgrađenih i rekonstruisanih društvenih prostora,

uključenost svih kategorija društva, Izgradnjom i rekonstrukcijom sportskih i dječijih igrališta stvorit će se pretpostavke za nesmetan i zdrav način života za namlađu populaciju u dijelovima općine gdje ovih kapaciteta nema.	- Broj izgrađenih i rekonstruisanih sportskih i dječijih igrališta, - Broj društvenih aktivnosti u mjesnim područjima, - Broj kulturno-sportskih manifestacija.
Glavne aktivnosti: - Izrađen Plan izgradnje i rekonstrukcije - izrađena projektna dokumentacija - izbor najpovoljnijeg izvođača - izgradnja i rekonstrukcija društvenih prostora, sportskih i dječijih igrališta.	Period implementacije: 2014-2018.
Glavni rizici: Imovinsko-pravna pitanja, partnerstvo	Predviđeni izdaci: 200.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Općina Jablanica
Partner(i): MZ, podružnice, OCD	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija.
Naziv programa/projekta: 2.1. Izgradnja prostora za kulturno-sportske aktivnosti/ 2.1.8. Obnova vodenica na području općine Jablanica	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Neophodno je obnoviti i osposobljavati vodenice na području općine Jablanica koje bi bile simbol kulturne baštine. Obnova ovih objekata kulturne baštine ima kulturno-turističku dimenziju, koja bi se valorizovala u saradnji sa zainteresiranim subjektima iz oblasti turizma i kulture, a otvara i mogućnost zapošljavanja i kreiranja uporednih aktivnosti.	
Cilj/evi projekta: Promocija kulturne baštine općine Jablanica, Oživljavanje turističke ponude i turizma uopće.	Ciljna grupa: - Turisti, - Građani Općine
Očekivani rezultati: Proširenje turističke ponude, Otvaranje poslovnih mogućnosti, Zadržavanje ljudi na selu.	Indikatori: -broj obnovljenih vodenica, -broj turista.

Glavne aktivnosti: - odluka o izradi projektne dokumentacije - Procedura javnih nabavki za izvođača radova - Realizacija obnove vodenica	Period implementacije: 2017-2018.
Glavni rizici: Prirodne nepogode	Predviđeni izdaci: 10.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % Općina
Partner(i) OCD, mještani područja gdje se nalaze vodenice	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: - Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija.
Naziv programa/projekta: 2.2. Revitalizacija muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ / 2.2.1. Obnova porušenog istorijskog mosta preko rijeke Neretve	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Obnova porušenog istorijskog mosta preko rijeke Neretve u Jablanici je imperative za revitalizaciju spomen kompleksa “Bitka za ranjenike na Neretvi” kao centralnog eksponata, te revitalizaciju turističke ponude i turizma na području Općine. Obnovom ovog, krucijalno, važnog objekta za općinu Jablanica ali i šire zahtjeva uključivanje svih referentnih subjekata obzirom da se radi o nacionalnom spomeniku BiH, te obzirom na činjenice i odgovornosti vezane za njegovo oštećenje.	
Cilj/evi projekta: Zadovoljavanje kulturnih potreba Građana Općine i šire. Uređenje prostornih kapaciteta spomen kompleksa muzeja. Revitalizaciju turističke ponude i turizma na području Općine.	ciljna grupa: - Građani općine Jablanica, - Turisti, - Subjekti koji baštine relevantnu tradiciju
Očekivani rezultati: Unapređenje kulturnih sadržaja općine. Podizanje kvalitete usluga muzeja. Veća turistička ponuda.	Indikatori: - broj manifestacija, - broj turista, - poslovni rezultati Muzeja, - povećanje broja zaposlenih.
Glavne aktivnosti: Izrada idejnog projekta, Obezbjedenje finansijskih sredstava,	Period implementacije: 2014-2018.

Obnova porušenog mosta.	
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava za podršku obnovi i nezainteresiranost partnera.	Predviđeni izdaci: 1.200.000 KM
Status spremnosti projekta: a) spreman za implemenaciju b) pozitivna studija predizvodljivosti c) tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>projektni prijedlog</u> e) <u>projektna ideja</u>	Izvori financiranja/sufinanciranja: izvori: 10 % općina Jablanica 90 % EP BiH Sarajevo, viši nivoi vlasti
Partner(i) -općina Jablanica -viši nivoi vlasti -Elektroprivreda BiH	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Elektroprivreda BiH, JU Muzej „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica, Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija.
Naziv programa/projekta: 2.2. Revitalizacija muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ / 2.2.2. Revitalizacija zgrade i platoa Muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: U cilju osiguranja funkcije Muzeja i njegovih sadržaja neophodno je realizirati temeljite aktivnosti, te stvoriti pretpostavke za oživljavanje muzejskih i drugih društvenih aktivnosti u punom kapacitetu. Revitalizacijom zgrade i platoa Muzeja, uvođenjem centralnog grijanja u veliku dvoranu Muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica, sanacijom velike dvorane i svlačionica Muzeja konačno bi se ostvarile pretpostavke za realizaciju širokog dijapazona društvenih aktivnosti.	
Cilj/evi projekta: Zadovoljavanje kulturnih potreba građana. Uređenje prostornih kapaciteta muzeja. Oživljavanje turizma i kulture.	Ciljna grupa: - Građani općine Jablanica, - Turisti, - Subjekti koji baštine relevantnu tradiciju i OCD.
Očekivani rezultati: Unapređenje kulturnih sadržaja općine. Podizanje kvalitete usluga muzeja. Oživljavanje turizma.	Indikatori: -povećan broj održanih manifestacija -povećan broj i zadovoljstvo korisnika -povećan broj održanih manifestacija -povećan broj i zadovoljstvo korisnika
Glavne aktivnosti: Sanacija platoa, velike dvorane i svlačionica Muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica	Period implementacije:

Uvođenje centralnog grijanja u veliku dvoranu Muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica	2014-2018.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava za podršku obnovi i nezainteresiranost relevantnih partnera.	Predviđeni izdaci: 400.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) <u>Projektna ideja</u>	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 27 % Općina 73 % Viši nivoi vlasti
Partner(i) -općina Jablanica -viši nivoi vlasti	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: JU Muzej „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica, Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija.
Naziv programa/projekta: 2.2. Revitalizacija muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ / 2.2.3. Opremanje i uređenje prostora za biblioteku, suvenirnicu i etnografsku izložbu Muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Biblioteka, suvenirnica, te prostor za etnografsku izložbu Muzeja bitne su karike za oživljavanje muzejskih i drugih društvenih aktivnosti u punom kapacitetu. Dosadašnje djelovanje biblioteke odvijalo se u otežanim uslovima, a obzirom na njen ogroman značaj za edukaciju građana Općine i šire potrbno je pristupiti njenom uređenju i opremanju. Postojanje suvenirnice u prostorijama Muzeja Bitka za ranjenike pokazalo je izuzetnu efektivnost obzirom na zainteresiranost posjetitelja Muzeja za ovim vidom kulture, te je istu uz prostor za veoma značajnu etnografsku izložbu, neophodno temeljito urediti i opremiti, uz napomenu da je ovo jedino mjesto koje organizovano plasira jablaničke suvenire.	
cilj/evi projekta: Unapređenje kulturnih sadržaja Općine. Podizanje kvalitete usluga Muzeja. Veća turistička ponuda. Zadovoljavanje kulturnih potreba građana Općine i turista Uređenje prostornih kapaciteta muzeja	ciljna grupa: - Građani općine Jablanica, - Turisti, - Subjekti koji baštine relevantnu tradiciju i OCD.

Očekivani rezultati: Unapređenje kulturnih sadržaja općine Podizanje kvalitete usluga muzeja	Indikatori: - raznovrstnost i broj izrađenih suvenira -količina prodatih proizvoda -kvalitetnije održavanje kulturnih manifestacija, -broj novonabavljenih knjiga, - broj korisnika biblioteke
Glavne aktivnosti: Opremanje i uređenje prostora za biblioteku, Opremanje, uređenje i nastavak projekta Suvenirnica, Uređenje i opremanje prostora za etnografsku izložbu.	Period implementacije: 2015-2018. godine
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava za podršku obnovi i nezainteresiranost relevantnih partnera.	Predviđeni izdaci: 94.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) <i>Tehnička dokumentacija i analiza izdataka</i> d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 40 % Općina 30 % Viši nivoi vlasti
Partner(i) -općina Jablanica -viši nivoi vlasti	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: JU Muzej „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica, Općina Jablanica
Strateški cilj : Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine.	Sektorski ciljevi: Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija.
Naziv programa/projekta: 2.3. Dokumentiranje i izdavaštvo u oblasti kulture i sporta / 2.3.1. Izdavanje fotomonografije “90 godina fudbala u Jablanici”	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta Općina Jablanica se sa pravom može ponositi svojom dugom tradicijom organizovanog bavljenja fudbalom u svom gradu. FK Turbina Jablanica spada u red najstarijih klubova u Bosni i Hercegovini. Osnovana je u ljeto 1924. godine pod imenom Radnički športski klub "Plasa". U svojoj dugoj i bogatoj sportskoj tradiciji, klub je doživljavao brojne uspone i padove, a infrastrukturno je rastao sa svojim gradom i okolicom. Takmičio se u mnogim rangovima takmičenja, „hercegovačkoj zoni“ međuopštinskoj ligi, Premijer ligi BiH, prvoj ligi FBiH, drugoj ligi FBiH-Jug. Jablanica i Turbina su oduvijek bili pravi rasadnik vrsnih fudbalera, a imena Vahida i Salema Halilhodžića, Hasana Salihamidžića, Senada Lulića, Dalibora Šilića, Jasmina Šćuka, Emira Tufeka, braće Tatar, Stojića, Pelića najljepši su izdanak jablaničke fudbalske bašče talenata. Zbog historijskog i sportskog značaja jednog fudbalskog kluba i uloge najpoznatijih jablaničkih talenata koji su dostigli planetarnu slavu i afirmaciju, neophodno je izraditi fotomonografiju sa historiskim presjekom dešavanja i stasavanja fudbala u proteklih devet decenija u Jablanici. Biće to nemjerljiv doprinos sportskoj historiografiji u BiH, ali i kulturnoj historiji Jablanice iz koje će se moći iščitati razlozi „jablaničkog fudbalskog čuda“	

Cilj/evi projekta: Valorizacija sportsko-historijskog nasljeđa.	Ciljna grupa: Sportska javnost u Jablanici, HNK, BiH, Sportska dokumentarna arhivistika jablanice, HNK, FBiH i BiH, te svi građani Jablanice i šire
Očekivani rezultati: Izdana fotomonografija	Indikatori: Prikupljena historijska građa Odluka FK Turbina o izdavanju monografije Štampanje i izdavanje knjige Promocija
Glavne aktivnosti: Odluka FK Turbina o izdavanju fotomonografije kluba, Prikupljanje donatorskih sredstava, Pisanje knjige, Štampanje i izdavanje knjige Promocija knjige, Izrada kataloga prikupljene građe	Period implementacije: 2017.
Glavni rizici: Nezainteresiranost o značaju projekta; Nedostatak stručnih osoba na području općine Jablanica spremnih da se uključe u realizaciju projekta.	Predviđeni izdaci: 12.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 20 % Općina 80 % Donacije ministarstva kulture i sporta HNK i FBiH, Sportski savez Jablanice, NS BiH, pojedinci.
Partner(i) FK Turbina, autor knjige, Općina jablanica, Ministarstva kulture i sporta, sportski savez, NS HNK i N/FSBiH	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija.
Naziv programa/projekta: 2.3. Dokumentiranje i izdavaštvo u oblasti kulture i sporta/ 2.3.2. Prikupljanje, evidentiranje, digitalizacija i arhiviranje dokumentacije materijalnog i nematerijalnog kulturnog nasljeđa na području općine Jablanica	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Općina Jablanica obiluje brojnim kulturno-historijskim spomenicima i kulturnim nasljeđem, ali veći dio dokumentacije ostataka nematerijalne i materijalne prirode nije evidentirana, prikupljena i arhivirana, izuzev proglašenih nacionalnih spomenika, pa se postavlja kao prioritetan zadatak realizacija pobrojanih aktivnosti u cilju spašavanja od zaborava kulturne baštine na području općine Jablanica. Sva prikupljena građa će se stručno i naučno valorizovati i arhivirati i služiti će u arhivske, kulturno- obrazovne, turističke i razvojne svrhe.	
Cilj/evi projekta:	Ciljna grupa:

Valorizacija kulturno-historijskog nasljeđa.	Kulturno- historijska, obrazovna i arhivističko- muzejska javnost u Jablanici, HNK, BiH, te svi građani Jablanice
Očekivani rezultati: Prikupljena, evidentirana, digitalizirana i arhivirana dokumentacija materijalnog i nematerijalnog kulturnog nasljeđa na području općine Jablanica.	Indikatori: Izabrana radna grupa za implementaciju projekta. Prikupljena, digitalizovana i arhivirana građa Usvojen izvještaj o realizaciji projekta
Glavne aktivnosti: Odluka općinskog načelnika o formiranju radne grupe za realizaciju projekta; Rad na terenu Izrada kataloga prikupljene građe	Period implementacije: 2015-2016.
Glavni rizici: Nezainteresiranost o značaju projekta; Nedostatak stručnih osoba na području općine Jablanica spremnih da se uključe u realizaciju projekta	Predviđeni izdaci: 6.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % Općina
Partner(i) Komisija za zaštitu nacionalnih spomenika BiH; Zavod za zaštitu kulturno-historijskog nasljeđa FBiH;	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Odbor za kulturu općine Jablanica
Strateški cilj: (kojem strateškom cilju program/projekat pridonosi?) SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): (kojim sektorskim ciljevima program/projekat pridonosi?) Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija
Naziv programa/projekta: 2.3. Dokumentiranje i izdavaštvo u oblasti kulture i sporta/ 2.3.3. Valorizacija kulturno-historijskog spomenika stara kasarna u Jablanici	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Općina Jablanica obiluje brojnim kulturno-historijskim spomenicima i kulturnim nasljeđem. Iz različitih razloga mnogi kulturno-historijski spomenici nisu naučno i historijski valorizovani. Jedan od njih je Austrougarska kasarna na Gornjoj koloniji, koja (nekadašnjim) izgledom i historijskim događajima kojima je svjedočila zahtjeva stručnu i naučno-historijsku valorizaciju objekta kao spomenika kulture, koji svojim položajem i arhitektonskim mogućnostima pruža neslućene mogućnosti kao eventualno centar kompletnog kulturno-umjetničkog dešavanja u općini Jablanica.	
Cilj/evi projekta: Valorizacija kulturno-historijskog nasljeđa.	Ciljna grupa: Cjelokupna kulturna javnost Jablanice, HNK, FBiH, BiH i svim građanima Jablanice

Očekivani rezultati: Pozitivna stručna i naučna valorizacija kulturno-historijskog spomenika kulture, kojim će se značajno poboljšati jablanička kulturna baština Odluka o proglašenju stare kasarne kao spomenika kulture	Indikatori: Urađen naučno-stručni elaborat Donešena odluka o zaštiti objekta Donešena odluka o preuzimanju objekta od JKP
Glavne aktivnosti: Odluka općinskog načelnika o formiranju radne grupe za pripremu elaborata; Formiranje stručno-naučnog tima za valorizaciju Izrada elaborata	Period implementacije: 2015.
Glavni rizici: Nezainteresiranost o značaju projekta; Nedostupna arhivska građa (Bečki zemaljski, ratni i KUK arhiv))	Predviđeni izdaci: 8.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % Općina
Partner(i) Komisija za zaštitu nacionalnih spomenika BiH; Zavod za zaštitu kulturno-historijskog nasljeđa FBiH;	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Radna grupa Općine, Stručno-ekspertska grupa, Komisija za nacionalne spomenike BiH.
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija
Naziv programa/projekta: 2.4. Razvoj kapaciteta subjekata društvenog razvoja / 2.4.1. Nabavka audio-video, računarske opreme i automobila za RTV Jablanica	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: RTV Jablanica koristi zastarjelu audi-video i računarsku opremu /ovo se posebno odnosi na segment TV/. Moderne tehnologije unapređuju proces rada, prikupljanje, proizvodnju i distribuciju vijesti, što uz novu tehnologiju podrazumijeva i potrebu za mobilnošću RTV ekipa za što je neophodno adekvatno prevozno sredstvo. U narednom periodu RTV Jablanica će se priključiti sistemu kablovskih operatera čija je zona servisa cijela BiH i šire / Moja TV - BH Telecom i Telemach/ Vizija razvoja RTV Jablanica je medij koji prati događaje na području HNK. Za produkciju kvalitetnog RTV programa i njegovo emitovanje neophodno je nabaviti novu opremu koja bi odgovorila standardima moderne RTV. Unapređenje procesa rada doprinijelo bi većoj produktivnosti zaposlenika, raznovrsnijim programskim sadržajima i dr.	
Cilj/evi projekta:	Ciljna grupa:

- Unaprijediti produkciju i emitovanje RTV programa - Obogatiti programsku shemu - Novi audio-vizuelni identite stanice	- 11000 građana Jablanice - 220.000 stanovnika HNK
Očekivani rezultati: - Povećan broj emisija iz vlastite produkcije - Veći udio vlastitih prihoda – razvijena marketing služba - Uspješna saradnja RTV Jablanica sa velikim brojem institucija, preduzeća, ustanova, organizacija i dr.	Indikatori: - Broj programskih sadržaja - Broj gledalaca - Broj zainteresiranih institucija, preduzeća, ustanova, organizacija i drugih koji sarađuju sa RTV, - Broj terenskih priloga.
Glavne aktivnosti: - Obezbjediti sredstva u općinskom budžetu - Provesti javnu nabavku opreme i automobila - Instalirati opremu - Educirati zaposlenike	Period implementacije: 2015-2018.
Glavni rizici: - Nezainteresiranost Osnivača za finansiranje projekta - Povećanje cijena tehnike	Predviđeni izdaci: 65.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % Općina
Partner(i) Općina Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: RTV JABLANICA OPĆINA JABLANICA
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija
Naziv programa/projekta: 2.4. Razvoj kapaciteta subjekata društvenog razvoja/ 2.4.2. Prostorno proširenje za RTV Jablanica, Centar za socijalni rad, OKPIS i kongresni centar	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: OKPIS i RTV Jablanica koriste prostorije bivšeg Radničkog univerziteta čiji je vlasnik Općina Jablanica. Površina prostora u kojem je smještena RTV Jablanica je cca 120 m ² (dvije etaže) a OKPIS koristi cca 500 m ² zajedno sa kino salom. Trenutno stanje prostora je djelimično uslovno za korištenje i potrebe navedena dva subjekta. U skladu sa mogućnostima RTV i OK PIS redovno održavaju prostore a ulažu i u popravake, redizajn i dr. RTV Jablanici nedostaje kancelarijskog i radnog prostoru (montaža, snimanje, arhiva, TV studio...) a OKPIS ima	

potrebu za prostorima gdje bi izvodili aktivnosti sa korisnicima (učionice, igraonice).

Pored navedenih problema krov zgrade je u veoma lošem stanju a na dijelovima prokišnjava.

Materijal od kojega je krov izgrađen je kancerogen/salonit koji je odavno izbačen iz upotrebe.

Rješenje ovoga problema je bilo planirano i dosadašnjim strateškim dokumentima, ali do sad nije bilo ozbiljnih pokušaja za njegovu realizaciju.

Napomnemo da zgrada nema adekvatnu fasadu i kao takva nije energetski efikasna što povećava troškove grijanja.

S obzirom na dugoročne planove cijenimo da stanje prostorija u kojima radimo neće moći zadovoljiti narastajuće potrebe organizacija i naših korisnika.

Posljedice ovakvog stanja bi moglo dovesti do umanjenja kvaliteta naših usluga prema korisnicima.

Pored navedenih problema sa zgradom još dodatno možemo uključiti već izvjesno gašenje Kina Jablanica zbog dotrajale opreme koje ne podržava 3D tehnologiju. Također mobiljar kino sale ne odgovara potrebama za ovu vrstu djelatnosti. (binski prostor, rasvjeta, stolice...)

Dosta subjekata u Jablanici imaju potrebu za kongresnim prostorom pri održavanju sastanaka, predavanja, seminara i sl. ali trenutno nemamo adekvatnih prostora za ove aktivnosti te se koriste prostorije općine, hotelski prostori i sl.

JU Centar za socijalni rad Jablanica je osnovana 1997 godine i do sada je mijenjala tri sjedišta. Od osnivača su dodjeljivane prostorije za rad, ali bi zbog druge funkcije tih prostora Centar mijenjao sjedišta koja nisu bila adekvatna za rad. Izgradnjom novih prostorija trajno bi se riješio ovaj problem, a ako bi se izgradnja adekvatno isplanirala, zgrada bi se mogla koristiti i za rad prihvatne stanice, psihološkog savjetovišta, savjetovišta za predbračne i bračne odnose i dr.

Projekat uključuje nadzidiivanje zgrade čime bi se dugoročno riješile potrebe poslovnog prostora za navedena tri subjekta sa malom kongresnom salom. Zatim rekonstrukciju kina i ugradnju 3D opreme sa pratećim građevinskim radovima i mobiljarom, rekonstrukciju pozornice dajući joj multifunkcionalna svojstva sa pratećom rasvjetom.

Projekat će također uključiti izradu studije osnivanja/pokretanja omladinskog kulturnog centra.

Cilj/evi projekta:

Obezbjedenje prostora za rad RTV, centra za socijalni rad i okpis

Ciljna grupa:

Građani

Očekivani rezultati:

- Urađena projektna dokumentacija;
- Završeni građevinski radovi;
- Uселjenje u nove prostorije;
- Uvođenje novih sadržaja za korisnike;
- Povećana kvaliteta usluga sva tri subjekta.
- Stavljen u funkciju kongresni centar
- Izrađena studija osnivanja OKC-a

Indikatori:

- Završena projektna dokumentacija;
- Završen postupak javne nabavke;
- Završen tehnički prijem zgrade;
- Uселjene prostorije od strane relevantnih institucija;
- Namjenski i racionalno iskorišten prostor od strane sva tri subjekta;
- Povećano zadovoljstvo korisnika sva tri subjekta.

Glavne aktivnosti:

- Obezbjediti sredstva;
- Izrada projektne dokumentacije;
- Provesti postupak izbora izvođača radova;
- Izvođenje i završetak građevinskih radova;
- Izvršiti prijem;
- Uселjenje.
- Izrada studije OKC-a

Period implementacije:

2015–2018.

Glavni rizici: Tehnička uvjetovanost za izvođenje radova, nesuglasnost stanara i problem sa primjenom Zakona o javnim nabavkama.	Predviđeni izdaci: 1. 000.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 70 % Općina 30 % Viši nivoi vlasti, donacije (organizacije i institucije)
Partner(i) Organizacije koje učestvuju u finansiranju projekta	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica sa potencijalnim donatorima, OKPIS, RTV Jablanica, Centar za socijalni rad
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija
Naziv programa/projekta: 2.4. Razvoj kapaciteta subjekata društvenog razvoja/ 2.4.3.Unapređenje rada općinskih službi-sistem S-48 i informatizacija rada OV-a	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Općina Jablanica treba da obezbijedi uslove za kontinuirana poboljšanja pružanja usluga korisnicima, posebno u komunalnoj oblasti, te da osavremeni rad OV-a Implementacijom sistema S-48 bilo bi omogućeno operativno rješavanje zahtjeva korisnika usluga sa terena što bi doprinjelo efikasnijem i efektivnijem radu općinske uprave u njenoj osnovnoj funkciji tj.osiguranje kvalitetnih komunalnih usluga. Informatizacijom OV-a bila bi omogućena efektivnija priprema vijećnika, ubrzan protok informacija, arhiviranje materijala, a indirektno bi se ostvarile uštede u materijalnim troškovima	
Cilj/evi projekta: Obezbjediti uslove za poboljšanje pružanja usluga korisnicima i savremeni rad OV-a	Ciljna grupa: -građani općine Jablanica -općinski vijećnici
Očekivani rezultati: -uvaden i primjenjen sistem S-48 -povećana brzina i kvalitet rješavanja zahtjeva korisnika -efektivniji rad općinske uprave -efikasniji i efektivniji rad OV-a	Indikatori: -Uveden sistem S-48 -informatizirano OV -smanjeni troškovi -zadovoljstvo građana radom uprave
Glavne aktivnosti: -Nabavka sistema S-48 -nabavka opreme i softvera	Period implementacije: 2015-2016.

Glavni rizici: -prihvatanje novog sistema rada	Predviđeni izdaci: 60.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektни prijedlog</u> e) Projektна ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % Općina
Partner(i) Subjekti uključeni u sistem S-48	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija
Naziv programa/projekta: 2.4. Razvoj kapaciteta subjekata društvenog razvoja/ 2.4.4. Revitalizacija JU Centar za socijalni rad Jablanica i nabavka automobila	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: JU Centar za socijalni rad Jablanica ima osam prostorija. Podovi u svim prostorijama su dotrajali i dospjeli za zamjenu. Potrebno je izvršiti zamjenu podova u svim prostorijama u cilju stvaranja kvalitetnijih za rad i funkcionisanje ustanove. JU Centar za socijalni rad za zagrijavanje se koristi električnu energiju. Uređaji za zagrijavanje su električne peći i radijatori. Zagrijavanje bi bilo efektivnije i efikasnije uvođenjem centralnog grijanja što podrazumijeva postavljanje jedne peći kao izvora zagrijavanja uz provođenje cijevi sa radijatorima u prostorijama. Svi subjekti koji se nalaze u prizemlju zgrade stare općine koriste jedan sanitarni čvor koji je sada neuslovan za korištenje zbog dotrajale vodoinstalacije i starih sanitarnih uređaja. Zbog toga voda često curi iz cijevi i uređaja koji su nefunkcionalni. Navedeno nameće potrebu sanacije sanitarnog čvora. JU Centar za socijalni rad Jablanica ima u vlasništvu jedan službeni automobil star 23 godine. Stanje automobila je takvo da zahtjeva česte popravke. Zamjenom bi se smanjili troškovi održavanja. Naš službeni auto ima benzinski motor koji zbog starosti troši veće količine benzina. Nabavkom automobila sa dizelskim motorom starosti od npr. pet do sedam godina smanjila bi se potrošnja goriva i ostvarile uštede u nabavci istog.	
Cilj/evi projekta: Revitalizacija prostora JU Centar za socijalni rad Stvaranje boljih radnih uslova, Pružanje kvalitetnijih usluga korisnicima Centra Postizanje ušteda JU Centar za socijalni	Ciljna grupa: Uposlenici, korisnici usluga
Očekivani rezultati: Ostvareno bolje radno okruženje Centra Efektivniji i efikasniji rad uposlenika	Indikatori: - Povećan stepen zadovoljstva uposlenih - Povećan stepen zadovoljstva korisnika usluga
Glavne aktivnosti: Zamjena podova u prostorijama Centra Uvedeno centralno grijanje Izvršena sanacija sanitarnog čvora Izvršena zamjena polovnog automobila	Period implementacije: 2017-2018.

Glavni rizici: Loše stanje zgrade u kojoj je smještena JU Centar za socijalni Jablanica	Predviđeni izdaci: 30.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektne prijedlog</u> e) Projektne ideje	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % Općina
Partner(i) Subjekti koji su smješteni u istoj zgradi, OCD	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, JU Centar za socijalni rad Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija
Naziv programa/projekta: 2.4. Razvoj kapaciteta subjekata društvenog razvoja/ 2.4.5. Obezbjedenje uslovnih poslovnih prostora sa neophodnom opremom za rad Pčelarskog društva "Bagrem"	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Obzirom na izraženu problematiku udruženja neophodno je obezbjeđenje uslovnih poslovnih prostora (kancelarije) sa neophodnom opremom za rad udruženja Sadržaj: 1. Kancelarijski prostor od jedne prostorije površine oko 20 m ² sa mokrim čvorom 2. kancelarijski namještaj: radni i sto za sastanke Uprave sa deset stolica 3. police za arhivu 4. kompjuter, faks, telefon i druga sitna oprema za uredske prostorije	
Cilj/evi projekta: Uslovan rad Udruženja koje okuplja i iskazuje interese oko 80 pčelara članova Društva Stabilniji i neophodan nivo zaštite i razvoja pčelarstva u jablanici Povećanje pčelarske proizvodnje i prihoda domaćinstvima i samostalnim obrtnicima u ovoj oblasti	Ciljna grupa: Stanovništvo svih uzrasta posebno u ruralnim područjima cijele općine Jablanica
Očekivani rezultati: 1. Povećanje broja pčelara 2. Povećanje broja pčelijih društava i 3. Povećanje kvalitetne proizvodnje i tržišne ponude domaćih pčelijih proizvoda 4. Bolji prinosi u poljoprivredi (pčela oprašivač) 5. Veća zarada domaćinstvima i profesionalcima od pčelarstva i 6. Povećanje robnog prometa i poreznih prihoda lokalnoj zajednici	Indikatori: 1. Broj članova Društva i registriranih pčelara 2. Broj izlagača pčelijih proizvoda na sajmovima 3. Smanjenje broja nezaposlenih iz ruralnog područja i broj onih koji traže socijalne pomoći i donacije
Glavne aktivnosti: 1. Izrada projektne dokumentacije sa elaboratom o opravdanosti 2. Nabavka prostorija i opreme	Period implementacije: 2017.
Glavni rizici: 1. Nedostatak adekvatnog prostora 2. Nedovoljno poznavanje odgovornih faktora vlasti o značaju pčelarstva za svaku zajednicu	Predviđeni izdaci: 16.000 KM

3. Nedostatak finansijskih sredstava u Budžetu općine	
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka <u>d) Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 50 % Općina 50 % Društvo, donatori
Partner (i) 1. Savez za poljoprivredu općine Jablanica 2. Općina Jablanica (strukture lokalne vlasti i Budžet) 3. Članovi Društva	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Pčelarsko društvo "Bagrem" Jablanica Općina Jablanica
Strateški cilj: Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija
Naziv programa/projekta: 2.4. Razvoj kapaciteta subjekata društvenog razvoja/ 2.4.6. Veslački maraton "Ismet Kovačević-Gagula"	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Na inicijativu općine Jablanica u okviru manifestacija Jablaničko ljeto već osam godina uzastopice organizuje se tradicionalni „Veslački maraton“ na Jablaničkom jezeru. Razlozi za pokretanje ove manifestacije u Jablanici su mnogostruki. Kao prvo mještani okolnih sela jablaničkog jezera su potapanjem izgubili dio svoje kulture i tradicije. Jablaničko jezero svojom akumulacijom im je donijeo novine u njihov način života, jedna od tih novina je upotreba drvenog čamca kao osnovnog prevoznog sredstva. Kao drugo, održavanjem manifestacije i njenom afirmacijom, sačuvaće se tradicija drvenog čamca, a ujedno će se stvoriti brend koji će povećati kvalitet i raznovrsnost turističke ponude u Jablanici.	
Cilj/evi projekta: - Očuvati/produžiti tradiciju korištenja autohtonog jablaničkog drvenog čamca te valorizirati manifestaciju „Veslački maraton“ kao tradicionalnu. - Postaći očuvanje tradicionalnih starih zanata kroz izradu drvenih čamaca jablaničkog kraja - Poboljšati kvalitet i kvantitet ponude kulturnih sadržaja u Jablanici za mještane i turiste	Ciljna grupa: Direktni korisnici: -Minimalno 100 takmičara tj. 50 posada -Lokalno stanovništvo (2000 građana) -Gosti sa državnog nivoa 300(turistički uredi, ministarstva, susjedne opštine i sl.) -Opštine partneri (3 opštine) -Mediji lokalni, federalni i državni (minimalno 15 medijskih kuća) -Posjetioци iz regiona (500 posjetilaca)
Očekivani rezultati: -Manifestacija Veslački maraton „Ismet Kovačević Gaula“ nastavlja kontinuitet održavanja. - Drveni čamac promovisan kao brend -Povećano očuvanje tradicijskih zanata izrade drvenih čamaca -Jablanica prepoznata kao poželjna kulturno-turistička destinacija u regionu.	Indikatori: -broj učesnika -stepen povećanja promocije Općine -broj posjetilaca/turista
Glavne aktivnosti: Formiranje Radne grupe za realiz. aktivnosti -Medijski promocija -Javni poziv za učesnike na veslačkom maratonu. -Završna ceremonija	Period implementacije: 2014-2018

-Izvršaj sa evaulacijom cjelokupnog projekta radit će radna grupa sa menadžmentom omladinskog kluba i dostaviti ga u predviđenom roku donatoru.	
Glavni rizici: Nezainteresiranost takmičara/veslača	Predviđeni izdaci: 45.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % Općina
Partner(i) Omladinski klub „Pod istim suncem“ USR Glavatica UG Sidro	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Omladinski klub „Pod istim suncem“
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava.	Sektorski cilj (evi): Do 2018 razviti kapacitete svih subjekata društvenog razvoja za razvijanje i implementaciju projekata i ostvariti 90% finansiranja projekata OCD putem programskog budžetiranja općine
Naziv programa/projekta: 3.1. Neformalne edukacije/3.1.1. Obuka žena liderica	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta Svjedoci smo nedovoljne zastupljenosti i aktivnosti žena na lokalnim nivoima od počevši od mjesnih zajednica. Cilj Udruženje žena „Most“ Jablanica je povećati svijest o mogućnostima žena i njihovom mogućnosti aktivizma i preuzimanja odgovornosti i vodstva. Cilj je izaći iz tradicionalnih okvira i ojačati osnovne vještine pregovaranja i liderstva.	
Cilj/evi projekta Educirati i osposobiti žene za aktivnije političko društveno socijalno i ekonomsko djelovanje	Ciljna grupa Žene općine Jablanica
Očekivani rezultati Povećanje svijesti i aktivnije učešće žena u javnoj sferi	Indikatori -broj osnaženih žena za vođenje vlastitog biznisa -broj pokrenutih biznisa od strane korisnica
Glavne aktivnosti Edukativne radionice	Period implementacije 2015-2016
Glavni rizici Nedovoljna sredstva	Predviđeni izdaci 4.000 KM
Status spremnosti projekta <u>a) spreman za implementaciju</u> b) pozitivna studija predizvodljivosti c) tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>projektni prijedlog</u> e) projektna ideja	Izvori finansiranja/sufinansiranja Izvori: 50 % Općina 50 % Donatorske organizacije
Partner(i) Žene za žene international , Sarajevo	Nosioci projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Udruženje žena „Most“ Jablanica, Općina Jablanica

Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 razviti kapacitete svih subjekata društvenog razvoja za razvijanje i implementaciju projekata i ostvariti 90% finansiranja projekata OCD putem programskog budžetiranja općine
Naziv programa/projekta: 3.1. Neformalne edukacije/ 3.1.2. Razvijene MZ	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Općina Jablanica broji 9 mjesnih zajednica koji imaju 43 podružnice. Većina savjeta ima problema u svome radu i možemo ih ocjeniti kao neefikasne i neefektivne savjete i koji nemaju izgrađene kapacitete. Također, općina nema izrađene strategije koji podupiru oblast izgradnje kapaciteta materijalnih i infrastrukturnih (prostorije za rad), odnosno, kontinuirane edukacije i podrške u radu MZ-a. Pokazatelj problema u radu savjeta je i taj da predsjednici savjeta ne mogu održati planirane zborove građana. Samo mali broj podružnica ima kvalitetno riješene probleme prostorija i kancelarijske opreme. Evidentno u radu savjeta je nekoliko bitnih svari: -mali broj pokrenutih inicijativa od strane savjeta MZ (optimalno rješavanje pitanja lokalnog prevoza) ; -mali broj napisanih i implementiranih projekata; -neaktivnost u smislu organizacije sastanaka i zborova građana, -loša komunikacija sa stanovnicima -loša komunikacija sa lokalnom upravom... Sam projekat će, osnažiti predstavnike savjeta MZ da aktivno učestvuju u procesima razvoja. Ovaj projekat će donijeti inovacije u sadašnji rad SLZ podržavajući njihovu veću efikasnost i odgovor na potrebe svakog člana zajednice te će omogućiti promociju i kopiju najboljih praksi u efikasnom i efektivnom radu SLZ. Također, projekat predviđa uspostavu resursnog centra koji će biti na usluzi MZ-aima u narednom periodu. Dugoročno projekat predviđa uspostavu mehanizama koji će savjetima pružati kontinuiranu podršku u edukaciji i institucionalnoj izgradnji. Obezbjediti ćemo adekvatne uslove za rad MZ i podružnica obezbjeđenjem adekvatnih prostorija i njihovim opremanjem.	
Cilj/evi projekta: Konkretni cilj je obezbjeđivanje mehanizama za povećanje efektivnosti i efikasnosti savjeta MZ-a kroz edukaciju i kontinuiranu podršku u njihovoj institucionalnoj izgradnji.	Ciljna grupa: Savjeti MZ-a općine Jablanica
Očekivani rezultati: - dugoročno kreiranje programa za edukaciju svjeta MZ i obezbjeđenje podrške za njihovu impementaciju -formiranje resursnog centra za MZ -usklađeni akti koji regulišu rad MZ -edukacija polovine savjeta MZ-a o značajnim temama za njihov rad -efikasne i efektivne MZ u Jablanici u rješavanju posebno komunalnih problema (prevoz i dr.)	Indikatori: -povećan stepen efikasnosti i efektivnosti savjeta MZ -povećan stepen uključenosti građana u rad MZ-a -povećan stepen uključenosti marginaliziranih grupa u rad MZ-a
Glavne aktivnosti: -istraživanje potreba savjeta MZ za institucionalnom izgradnjom i podrškom - usvajanje programa rada sa MZ-ima -donijeti program/strategiju izgradnje kapaciteta savjeta MZ-a-dugoročno -edukacija osoblja iz JLS-a o EMI metodologiji -obučiti savjete MZ-a u oblastima: mobilizacija lokalnih resursa, facilitacija, stereotipi i predrasude, liderstvo u zajednici, menadžement projektnog	Period implementacije: 2015-2018.

ciklusa, strateško planiranje, prikupljanje podataka, monitoring i evaluacija, EMI metodologija -opremanje postojećih prostorija -izgradnja i adaptacija novih prostorija za rad savjeta i MZ-a	
Glavni rizici: Nezainteresovanost članova savjeta MZ-a Duge procedure donošenja akata, nedostatak prostora	Predviđeni izdaci: 56.500 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 65 % Općina 36 % OKPIS, donatori
Partner(i) Općina Jablanica Fondacija Mozaik	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica OKPIS
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 razviti kapacitete svih subjekata društvenog razvoja za razvijanje i implementaciju projekata i ostvariti 90% finansiranja projekata OCD putem programskog budžetiranja općine
Naziv programa/projekta: 3.1. Neformalne edukacije/ 3.1.3. Razvoj i unapređenje pčelarstva	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Razvoj i unapređenje pčelarstva se odnosi na finansiranje i pomoć pri realizaciji Projekata pčelarstva kao što su; -educiranje pčelara -finansiranje malog diznisa u oblasti proizvodnje i prerade pčelijih proizvoda -pomoć pčelarima pri nabavci lijekova za pčele protiv najopasnijih pčelijih bolesti -finanijska podrška promocije pčelarstva i nastupanja pčelara na sajmovima -obezbjedenje uslova i poticanje raga Udruženja pčelara -donijeti i na lokalnom nivou mjere za zaštitu pčela i naknade šteta pčelarima od prirodnih nepogoda	
Cilj/evi projekta: Podrška radu Udruženja pčelara koje okuplja i iskazuje interese oko 80 pčelara članova Udruženja Stablniji i neophodan nivo zaštite i razvoja pčelarstva u Jablanici Povećanje pčelarske proizvodnje i prihoda domaćinstvima i samostalnim obrtnicima u ovoj oblasti	Ciljna grupa: Stanovništvo svih uzrasta posebno u ruralnim područjima cjelokupnog područja općine Jablanica
Očekivani rezultati: Povećanje broja pčelara Povećanje broja pčelijih društava i Povećanje kvalitetne proizvodnje i tržišne ponude domaćih pčelijih proizvoda Bolji prinosi u poljoprivredi (pčela oprašivač) Veća zarada domaćinstvima i profesionalcima od pčelarstva Povećanje robnog prometa i poreznih prihoda lokalnoj zajednici	Indikatori: Povećanje broja pčelara, pčelinjih društava i proizvodnje pčelijih proizvoda Povećanje broja članova Društva i registriranih pčelara Povećanje broja izlagača pčelijih proizvoda na sajmovima Smanjenje broja nezaposlenih iz ruralnog područja i broj onih koji traže socijalne pomoći i donacije

Glavne aktivnosti: Organizacija i rad Udruženja pčelara, Realizacija plana obuke pčelara, Pomoć pčelarima prilikom apliciranja i izrade Projekata za pčelarstvo, ostvarenje poticaja u pčelarstvu i zakonska regulativa	Period implementacije: 2017-2018.
Glavni rizici: 4. Nedostatak adekvatnog prostora Udruženja pčelara 5. Nedovoljno poznavanje odgovornih faktora vlasti o značaju pčelarstva za svaku zajednicu	Predviđeni izdaci: 30.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 60 % Općina 40 % Društvo, donatori
Partner(i) 4. Savez za poljoprivredu općine Jablanica 5. Općina Jablanica (strukture lokalne vlasti i Budžet) 6. Članovi Društva	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Pčelarsko društvo "Bagrem" Jablanica, Općina Jablanica
Strateški cilj : Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 razviti kapacitete svih subjekata društvenog razvoja za razvijanje i implementaciju projekata i ostvariti 90% finansiranja projekata OCD putem programskog budžetiranja općine
Naziv programa/projekta: 3.1. Neformalne edukacije/ 3.1.4. Tradicionalna izrada ručnih radova	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: U turističkoj ponudi izuzetno je važno imati tradicionalno izrađene radove koji imaju praktičnu ili dekorativnu funkciju. Konstantna je potražnja za ručnim radovima koji se izlažu u suvenirnici ili sajmovima. Na ovaj način ženama se omogućava zaštiti tradicionalne predmete od zaborava, ostvarujući dobit putem prodaje istih. A postoji i mogućnost prenošenja znanja i vještina s koljena na koljeno.	
Cilj/evi projekta: Edukacija žena izradi proizvoda i prodaja istih u cilju zarade i očuvanja tradicije	Ciljna grupa: Nezaposlene žene, mlade žene, turisti
Očekivani rezultati: Prodajom proizvoda ostvaruje se dobit, povrat uložених sredstava i dodatna zarada	Indikatori: Broj uključenih žena Broj vrsta radova Broj kupaca
Glavne aktivnosti: Tkanje, pletenje, vez.	Period implementacije: 2017.
Glavni rizici: Nedostatak resursa za izradu predmeta	Predviđeni izdaci: 1.500 KM
Status spremnosti projekta a) <u>spreman za implementaciju</u> b) <u>pozitivna studija predizvodljivosti</u> c) <u>tehnička dokumentacija i analiza izdataka</u> d) <u>projektni prijedlog</u> e) <u>projektna ideja</u>	Izvori finansiranja/sufinansiranja Izvori: 100 % Općina
Partner(i):	Nosioci projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:

Žene za žene international, Sarajevo	Udruženje žena „Most“ Jablanica, Općina Jablanica
Strateški cilj: Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018 razviti kapacitete svih subjekata društvenog razvoja za razvijanje i implementaciju projekata i ostvariti 90% finansiranja projekata OCD putem programskog budžetiranja općine
Naziv programa/projekta: 3.1. Neformalne edukacije/ 3.1.5. Obilježavanje historijskih datuma NOB-e i godišnjice Bitke na Neretvi	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Želimo da sačuvamo od zaborava historiju naših naroda na ovim prostorima i da se prisjetimo važnijih događaja na ovim prostorima, kako bi mlade generacije nastavile sa obilježavanjem datuma. Ovim Projektom se valorizuje humanost i antifašizam kao tekovine od općeg značaja, promoviše Jablanica u svim kulturno-historijskim aspektima, te poboljšava kulturni i poslovni ambijent.	
Cilj/evi projekta: Obilježiti značajne datume i privući veliki broj turista u Jablanicu.	Ciljna grupa: Građani sa prostora bivše Jugoslavije i šire.
Očekivani rezultati: - Promovisanje Jablanice; - Mladi naučili historiju NOB-a. - Poboljšan kulturni, turistički i poslovni ambijent	Indikatori: -broj učesnika -stepen povećanja promocije općine -broj posjetilaca/turista
Glavne aktivnosti: - Obilježiti Bitku za ranjenike na Neretvi i druge datume NOB-a	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: Nedovoljna podrška različitih nivoa vlasti.	Predviđeni izdaci: 50.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 70 % Općina 30 % Kanton, FBiH
Partner(i): Općina Jablanica Sabnor BiH Društvo „Jospi Broz Tito“ Jablanica Muzej „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Sabnor Jablanica, Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana
Naziv programa/projekta: 4.1. Podrška žrtvama nasilja/ 4.1.1. Podrška JU Centar za socijalni rad rizičnim kategorijama društva	

Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta:

Zapošljavanjem psihologa u JU Centar za socijalni rad Jablanica unaprijedit će se kvalitet usluga ove ustanove. Kroz savjetodavni rad u poremećenim porodičnim prilikama, provođenjem različitih preventivnih aktivnosti kod rizičnih ponašanja djece i omladine suzbiti rizična ponašanja i maloljetničku delikvenciju.

Rad sa žrtvama bilo koje vrste nasilja podrazumjeva pomoć žrtvi nasilja. Centar za socijalni rad Jablanica nema nikakav vid trenutne pomoći žrtvi nasilja a koja se odnosi na njeno izmještanje i sklanjanje od nasilnika do rješenja problema. Centar sada pomaže žrtvi nasilja kroz asistenciju policije na sklanjanje nasilnika na 24 sata, a žrtva nasilja se po potrebi upućuje na ljekarske preglede, psihosocijalne tretmane a pomaže se i kroz materijalnu pomoć, ali se nasilnik vraća naoklon 24 sata. Za psihosocijalni tretman se žrtva upućuje u druge općine jer takav vid stalne pomoći Centar nemože obezbijediti. Prvi konkretan vid pomoći bi trebao biti privremeno sklanjanje žrtve nasilja sa psihosocijalnim tretmanom.

Sve su češće pojave djece delikvenata, narkomana, alkoholičara i sve prisutnog nasilja u porodici kao posljedica nesređenih bračnih i porodičnih odnosa. Savjetovalište JU Centar za socijalni rad smatra potrebnim i bio bi dobar primjer da ovo društvo vodi brigu o mladim i svim ugroženim licima, te da ih ne prepušta samim sebi i vlastitim problemima već nudi rješavanje.

Procjene stručnjaka su da svaki treći građanin u BiH pati od neke vrste mentalnog oboljenja, ali ne postoje adekvatne institucije u koje se mogu smjestiti kako psihički oboljeli opasni za okolinu, tako i osuđenici koji su proglašeni mentalno neuračunljivim. Statistika je alarmantna, pogoršava se zahvaljujući lošim životnim prilikama te zaostalim ratnim traumama. Svaki treći čovjek ima problema na mentalnom planu. Društvo to ne uvažava nego reaguje kakada se dese tragični incidenti. Društvena, ekonomska kriza traje već dvadeset godina. U tako dugom vremenskom intervalu počinju popuštati i oni koji su jače psihološke strukture, a oni koji su disponirani za disocijalna ponašanja će prije pokleknuti.

Problem liječenih psihičkih bolesnika i bivših zatvorenika nije završen nakon povratka iz komune ili zatvora, tako da je poslije liječenja nužna prijelazna faza gdje će navedene osobe ponovo uspostaviti kontakt sa okolinom. Resocijalizacija ili ponovno uključivanje u društvo, važan je korak nakon izlaska iz terapeutske zajednice, zatvora ili nekog drugog vida liječenja. Osobi je tada potrebna pomoć kako u socijalnom i emocionalnom, tako i u psihološkom aspektu. Potrebno im je društveno okruženje koje će pozitivno uticati na njih, pomoći u prepoznavanju životnog zadovoljstva koje ne uključuje stare destruktivne navike i ponašanja.

Teški i duboki stepeni retardacije imaju sklonost trajanju do odrasle dobi, umjesto da se prerastu. Potrebno je poduzeti posebne mjere prevencije i ublažavanja. Situacija je različita kod djece koja su retardirana u blažem stepenu, a koja čine većinu populacije sa MR-om. Većina njih živi u roditeljskim kućama, kod rođaka ili s usvojiteljima. Također, većina njih dobro funkcioniše, polazi u školu tokom školske dobi, kreće se razmjerno slobodno u zajednici i sudjeluje u porodičnom životu. Dakle, može se steći dojam da su umjereno retardirani odrasli ljudi dobro uklopljeni u društvo i da su njihove poteškoće isključivo vezane za pohađanje škole. Ovaj dojam je pogrešan, budući da oni na kraju, u nesrazmjerno velikom broju završe na socijalnoj pomoći i u policijskim izvještajima. Iako njima nije potrebna opsežna pomoć kakva je potrebna teško retardiranoj djeci, oni su očito pod rizikom kada je u pitanju pravilno prilagođavanje društvu.

Cilj/evi projekta:

Podizanje kvaliteta usluge
Suzbijanje rizičnih ponašanja djece i omladine
Saniranje poremećenih bračnih i porodičnih odnosa

Ciljna grupa:

Djeca i omladina rizičnog ponašanja, porodice sa poremećenim bračnim i porodičnim odnosima, žrtve nasilja, počinioci krivičnih djela

Očekivani rezultati:

Djeca i omladina bez rizičnog ponašanja, porodice sa zdravim porodičnim odnosima

Indikatori:

-broj zaposlenih osoba
-povećan stepen zadovoljstva korisnika usluga

Glavne aktivnosti:

Zaposliti psihologa
Obezbijediti sklonište za žrtve nasilja sa psihosocijalnim tretmanom
Organizirati Savjetovalište za mlade i odrasle osobe izložene problemima nasilja, toksikomanijske i delikvencije
Resocijalizacija liječenih psihičkih bolesnika i bivših zatvorenika
Psihosocijalna podrška za rad sa osobama ometenim

Period implementacije:

2017-2018.

u mentalnom razvoju	
Glavni rizici: Nezapošljavanje psihologa slabi kvalitet usluga socijalne zaštite i neadekvatne mjere i aktivnosti u radu sa djecom i omladinom rizičnog ponašanja, porodicama sa poremećenim bračnim i porodičnim odnosima	Predviđeni izdaci: 76.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 81 % Općina Jablanica 19 % nadležna ministarstva, donatorske organizacije.
Partner(i) Općina Jablanica, nadležna ministarstva, donatorske organizacije	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: JU Centar za socijalni rad Jablanica, Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.1. Podrška žrtvama nasilja/ 4.1.2. "Dnevni centar za djecu" Jablanica	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Usljed socio-ekonomske situacije porodični život koji treba da predstavlja stub stabilnosti društva je pod povećanim stresom i u takvim okolnostima porodica nema kapaciteta, niti je u mogućnosti da odgovori potrebama djece na odgovarajući način. Odrastanje u porodicama sa višestrukim problemima doprinosi potencijalnom riziku djece u njihovom daljem razvoju. Dnevni centar je namjenjen djeci koja dolaze iz porodica sa višestrukim problemima gdje djeca mogu provoditi vrijeme prije ili poslije škole, koji funkcioniše kao sigurno mjesto u kome se pruža stručna podrška, pomoć i usluge. Projekat pruža podršku djeci, podiže samopouzdanje kod djece, uči ih prihvatljivim oblicima ponašanja, poboljšava njihov školski uspjeh... kroz organizovane aktivnosti koje zajedno osmišljavaju djeca sa osobljem kluba i volonterima.	
Cilj/evi projekta: Poboljšanje kvaliteta života i razvoj novih mogućnosti za djecu koja dolaze iz porodica sa višestrukim problemima a stanuju na prostoru općine Jablanica.	Ciljna grupa: Djeca koja odrastaju u porodicama sa višestrukim problemima.
Očekivani rezultati: -30 djece se osjeća sigurno u prostoru dnevnog centra i imaju podršku osoblja i volontera. -Sva djeca u riziku (u dnevnom centru) će proći kroz pedagoško-psihološke radionice i dobiti stručnu pomoć pedagoga, psihologa, doktora koji će biti uključeni u rad dnevnog centra. -80% korisnika dnevnog centra će poboljšati vladanje i ocjene u školi i na taj način smanjiti mogućnosti od odustajanja od školovanja, - Lokalne institucije aktivno učestvuju i pomažu radu društvenog centra (škole, centar za socijalni rad, bolnica, policija) bilo kroz savjete, kroz materijalnu, finansijsku podršku ili u opremi i sl	Indikatori: -30 djece redovno dolazi u dnevi centar -poboljšan uspjeh u školskim i vanškolskim aktivnostima -zadovoljstvo roditelja, škole, Centra za soc. rad

-80 roditelja će biti zadovoljno aktivnostima dnevnog centra	
Glavne aktivnosti: -aktivnosti izrade domaćih zadaća /tiha soba/ -psihosocijalne radionice -slobodne i kreativne aktivnosti -individualno psihološko savjetovanje -promocija zdravlja -dodatni kursevi, sportske aktivnosti, dramska sekcija,	Period implementacije: 2014-2018.
Glavni rizici: -neprihvatanje programa „Dnevnog centra“ od institucija lokalne zajednice -nezainteresovanost roditelja da uključe djecu	Predviđeni izdaci: 200.000 KM
Status spremnosti projekta: a) <u>Spreman za implemenaciju</u> b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 30 % Općina 70 % Drugi donatori
Partner(i) -Općina Jablanica, -Centar za socijalni rad, -Ministarstvo rada i socijalne zaštite, (kantonalni i federalno) -Škole	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Omladinski klub „Pod istim suncem“, Osoblje dnevnog centra za djecu u sklopu Omladinskog kluba “Pod istim suncem” Stručno osoblje iz Centra za socijalni rad i osoblje centra
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.2. Jačanje zdravstvenih i socijalnih usluga/ Projekat 4.2.1. Nabavka novog RTG aparata	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Dom Zdravlja Jablanica posjeduje RTG aparat kojim se u toku jednog mjeseca u prosjeku napravi oko 600 snimaka. Aparat u potpunosti tehnički ne zadovoljava standarde za upotrebu. Kvalitet snimaka je nezadovoljavajući što dodatno otežava prilikom postavljanja kvalitetne dijagnoze. Projekat predviđa nabavku novog savremenijeg i kvalitetnijeg RTG aparata kojim bi se poboljšao kvalitet RTG snimka, zadovoljili tehnički uvjeti, smanjila količina zračenja te samim tim povećalo zadovoljstvo pacijenata pruženom uslugom.	
Cilj/evi projekta: Poboljšanje kvaliteta RTG snimaka; Smanjenje troškova koji nastaju usljed ponovljenog snimanja zbog tehnički nezadovoljavajućeg snimka. Smanjena izloženost jonizujućem zračenju;	Ciljna grupa: Pacijenti Općine Jablanica (11000 građana Općine)
Očekivani rezultati: Bolji kvalitet RTG snimaka, koji tehnički zadovoljava uvjete; Veće zadovoljstvo pacijenata pruženom uslugom; Manji troškovi.	Indikatori: Smanjen nivo jonizujućeg zračenja Manji utrošak sredstava – manji broj ponovljenih snimaka.

Glavne aktivnosti: Odabir i nabavka opreme; Puštanje u funkciju novog RTG aparata; Edukacija osoblja za rad na aparatu.	Period implementacije: 2016.
Glavni rizici: Izostanak predviđenih podrški na partnerskoj osnovi	Predviđeni izdaci: 140.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 50 % Općina 40 % drugi donatori i Dom zdravlja
Partner(i): Nadležna ministarstva, donatori	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Dom Zdravlja Jablanica, Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.2. Jačanje zdravstvenih i socijalnih usluga/ 4.2.2. Formiranje odjela za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju, nabavka opreme i edukacija osoblja .	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Pacijenti Općine Jablanica kojima su neophodne usluge fizikalne medicine, nisu u mogućnosti željene usluge dobiti u matičnoj zdravstvenoj ustanovi. Dom Zdravlja pacijente upućuje u susjedne zdravstvene ustanove (Opća bolnica Konjic, RMC Mostar...). Ustanova raspolaže dovoljnim prostornim kapacitetom kojeg je prethodno potrebno prilagoditi formiranju jedinice ili odjela za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju. Obzirom na broj pacijenata kojima su potrebne usluge odjela, formiranjem ovakve jedinice bi bilo od velikog značaja, kako za samu ustanovu, tako i za pacijente kojima su usluge neophodne. Na taj način bi se omogućilo provođenje usluga fizioterapije i rehabilitacije u matičnom Domu zdravlja, smanjile liste čekanja pacijenata na potrebne usluge u drugim zdravstvenim ustanovama, te proširio kapacitet pruženih usluga građanima.	
Cilj/evi projekta: - Prilagođavanje prostora formiranju odjela za fizioterapiju; - Nabavka neophodne opreme; - Edukacija osoblja za potrebe pružanja usluga fizikalne medicine i rehabilitacije; - Unapređenje nivoa pruženih zdravstvenih usluga.	Ciljna grupa: Pacijenti Općine Jablanica (12 000 građana Općine)
Očekivani rezultati: Zadovoljstvo građana pruženim uslugama u matičnom Domu zdravlja; Povećanje prihoda Domu zdravlja.	Indikatori: - Brži period oporavka ciljanih korisnika; - Bolji rezultati poslovanja.
Glavne aktivnosti: - Uređenje prostora; - Nabavka opreme;	Period implementacije: 2017.

- Edukacija kadra.	
Glavni rizici:	Predviđeni izdaci: 25.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 80 % Općina 20 % drugi donatori
Partner(i): Nadležna ministarstva, donatori	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Dom Zdravlja Jablanica, Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.2. Jačanje zdravstvenih i socijalnih usluga/ Projekat 4.2.3. Podrška pružanju specijalističkih usluga u Domu zdravlja Jablanica	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Zbog nemogućnosti da pacijenti Općine Jablanica, kojima su neophodne specijalističke usluge, iste dobiju u matičnoj zdravstvenoj ustanovi. Dom Zdravlja, neophodno je nastaviti sa obezbjeđenjem specijalističkih usluga u matičnoj zdravstvenoj ustanovi koju pružaju specijalisti iz RMC "Dr Safet Mujić" Mostar. Obzirom da Ustanova raspolaže dovoljnim prostornim kapacitetom osigurana je mogućnost pružanja specijalističkih usluga u matičnoj ustanovi, čime će se najkonkretnije realizirati općinske politike, Općinskog vijeća i Općinskog načelnika u pogledu pružanja zdravstvene pomoći stanovništvu.	
Cilj/evi projekta: - Pобољшан ниво здравствене заштите становништва - Појединачање здравствених услуга пацијената - Унапређење нивоа пружених здравствених услуга.	Ciljna grupa: Pacijenti općine Jablanica (11000 građana Općine)
Očekivani rezultati: -Ušteda u vremenu i novcu za sve pacijente -Zadovoljstvo građana pruženim uslugama u matičnom Domu zdravlja;	Indikatori: - Smanjen broj odlazaka u RMC Mostar i Opću bolnicu Konjic - Brži period oporavka ciljanih korisnika; - Zadovoljstvo pacijenata pruženim uslugama
Glavne aktivnosti: - Uređenje prostora; - Redovni specijalistički pregledi - Edukacija kadra.	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: Ostvarenje budžeta	Predviđeni izdaci: 250.000 KM

Status spremnosti projekta: a) <u>Spreman za implemenaciju</u> b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % Općina
Partner(i) Općina Jablanica, Dom zdravlja	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Dom zdravlja Jablanica, Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.2. Jačanje zdravstvenih i socijalnih usluga/ 4.2.4. Podrška paraplegičarima	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: U cilju realizacije politika OV-a i Općinskog načelnika vezanih za kontinuiranu podršku socijalno najugroženijoj kategoriji stanovništva neohodno je nastaviti kontinuitet pružanja pomoći ratnim vojnim invalidima sa 100% vojnim invaliditetom, sa utvrđenom tuđom njegom i pomoći, radi poboljšanja njihovog socijalnog statusa i uslova života.	
Cilj/evi projekta: - Poboljšanje socijalnog statusa i uslova života 100 % RVI,	Ciljna grupa: - ratni vojni invalidi sa 100% vojnim invaliditetom, sa utvrđenom tuđom njegom i pomoći
Očekivani rezultati: - poboljšanje zdravstvenih prilika RVI, - poboljšanje socijalnih prilika RVI i njihovih porodica - smanjen broj intervencija socijalne i zdravstvene zaštite. - ugodniji život RVI	Indikatori: - smanjen broj usluga socijalne i zdravstvene zaštite paraplegičara, - poboljšanje uslova života korisnika, - povećano zadovoljstvo korisnika.
Glavne aktivnosti: - Analiza stanja RVI populacije, - Realizacija aktivnosti OV-a – donošenje Odluke o utvrđivanju naknade RVI 100% invaliditeta I-grupe. - Realizacija Odluke putem nadležnih službi.	Period implementacije: 2014-2018.
Glavni rizici: -	Predviđeni izdaci: 27.000 KM
Status spremnosti projekta: a) <u>Spreman za implemenaciju</u> b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % Općina
Partner(i) Općina Jablanica, korisnici	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica

Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.2. Jačanje zdravstvenih i socijalnih usluga/ 4.2.5. Podrška porodicama za novorođenčad	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Analizom brojnog stanja novorođene djece na području općine Jablanica utvrđeno je da taj broj iz godine u godinu ima trend opadanja. U cilju zaustavljanja negativnog trenda nataliteta i pomoći porodicama sa novorođenom djecom, a u skladu sa opredjeljenjima OV-a i Općinskog načelnika vezanih za kontinuiranu podršku socijalno ugroženoj kategoriji stanovništva i podršci povećanju nataliteta, neophodno je nastaviti kontinuitet ovog vida podrške u narednom periodu.	
Cilj/evi projekta: - Pобољшanje socijalnog statusa i uslova života porodica sa novorođenom djecom. - povećanje stope nataliteta, - smanjenje odliva stanovništva sa područja Općine.	Ciljna grupa: - Porodice sa novorođenom djecom ukoliko bar jedan roditelj ima mjesto prebivališta na području općine Jablanica
Očekivani rezultati: - poboljšanje zdravstvenih i socijalnih prilika porodica sa novorođenom djecom, - povećanje nataliteta, - smanjen broj intervencija socijalne i zdravstvene zaštite. - ugodniji život porodica sa djecom	Indikatori: - povećanje nataliteta, - povećanje broja porodica sa 1 ili više djece. - smanjenje broja porodica koje napuštaju Općinu, - povećano zadovoljstvo korisnika.
Glavne aktivnosti: - Analiza stanja porodica sa novorođenom djecom, - Realizacija aktivnosti OV-a – donošenje Odluke o utvrđivanju prava i dodjele novčane pomoći za norođeno dijete po godinama. - Realizacija Odluke putem nadležnih službi.	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: -	Predviđeni izdaci: 100.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: - Općina Jablanica
Partner(i) Općina Jablanica, korisnici, Centar za socijalni rad	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.2. Jačanje zdravstvenih i socijalnih usluga/ 4.2.6. Program edukacije kadra za rad na UZ aparatu (škola ultrazvuka), spirometru i trening osoblja u hitnoj medicinskoj pomoći	

Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Dom zdravlja Jablanica raspolaže aparatom za ultrazvuk i spirometrom, ali usljed nedovoljne educiranosti kadra njihovi kapaciteti nisu upotpunosti iskorišteni. Obzirom na specifičnost posla u HMP neophodna stalna edukacija zaposlenog osoblja. Edukacijom medicinskog osoblja (škola ultrazvuka, rad sa spirometrom) bi omogućilo iskorištenje posjedujuće opreme u punom kapacitetu te smanjio broj upućenih pacijenata na dodatne preglede u druge zdravstvene ustanove.	
Cilj/evi projekta: - Edukacija kadra na UZ aparatu i spirometru; - Trening osoblja u HMP; - Podići nivo zdravstvene zaštite pružanjem kvalitetnijih usluga.	Ciljna grupa: Pacijenti Općine Jablanica (11000 građana Općine)
Očekivani rezultati: - Usvajanje znanja i vještina educiranog osoblja u cilju veće iskorištenosti raspoložive aparature; - Veće zadovoljstvo građana pruženom zdravstvenom uslugom.	Indikatori: Manji broj pacijenata upućen na dodatne preglede u druge zdravstvene ustanove.
Glavne aktivnosti: - Osigurati adekvatan i kvalitetan program edukacije; - Educirati zainteresovano osoblje.	Period implementacije: 2017-2018.
Glavni rizici: Izostanak partnerske podrške	Predviđeni izdaci: 20.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 50 % Općina 50 % donatori, Dom Zdravlja
Partner(i): Donatori- nadležna ministarstva, Općina Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Dom Zdravlja Jablanica, Općina Jablanica
Strateški cilj : Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi) : Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.3. Širenje kapaciteta Doma za stara i iznemogla lica/ 4.3.1. Povećanje smještajnih kapaciteta u JU „Dom za stara i iznemogla lica“ Jablanica	
Opravdanost(problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta : U okviru djelatnosti JU “Dom za stara i iznemogla lica“ Jablanica već duže vrijeme evidentan je problem nedostatka smještajnih kapaciteta. Formirane liste čekanja na smještaj od 15-tak osoba iz godine u godinu, jasan su pokazatelj da potreba za proširenjem ove djelatnosti postoji i da ozbiljno treba raditi na tome. Izgradnjom prizemnog objekta po savremenim standardima, sa smještajnim kapacitetom za 20 osoba zadovoljile bi se potrebe brige i njege starih osoba grada Jablanice i šire. Fizički bi se odvojili nepokretni od pokretnih korisnika čime bi postigli još bolji kvalitet pružanja usluga.	
Cilj/evi projekta : Dogradnja objekta Dom za stara i iznemogla lica	Ciljna grupa: Stare i iznemogle osobe i druge odrasle osobe kojima je potrebna tuđa pomoć i njega unutar institucije.
Očekivani rezultati : 100% popunjenost kapaciteta, Dugoročna finansijska stabilnost.	Indikatori : - broj korisnika u novom dijelu ustanove - samoodrživost Ustanove

Glavne aktivnosti : -obezbjeđenje zemljišta -izrada projektne dokumentacije -finansijska procjena -izgradnja i opremanje objekta	Period implementacije : 2014-2015
Glavni rizici : Postupak javnih nabavki	Predviđeni izdaci : 250.000 KM
Status spremnosti projekta: a)Spreman za implementaciju b)Pozitivna studija predizvodljivosti c)Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d)Projekt prijedlog e)Projektna ideja	Izvori finansiranja/sufinansiranja : Izvori: 50 % Općina 50 % donatori (nadležna ministarstva i dr.)
Partner(i): Donatori- nadležna ministarstva, Općina Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija : Doma za stara i iznemogla lica, Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.3. Širenje kapaciteta Doma za stara i iznemogla lica/ 4.3.2. Nabavka opreme u JU Dom za stara i iznemogla lica	
Opravdanost(problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta : Oprema i inventar u JU“Dom za stara i iznemogla lica“ Jablanica su preuzeti kad i sam objekat, u septembru 2005. godine i od tada do danas nije bilo novih ulaganja. Investitor objekta Doma je za potrebe vešeraja prvobitno obezbijedio dvije mašine za pranje veša za kućnu upotrebu i dvije sušilice također za kućnu upotrebu. Upotrebom navedenih aparata u toku osam godina naprekidnog rada, sušilice su više puta popravljane i od nedavno više nisu upotrebljive i ne mogu se popraviti. Također, mašine za pranje veša su izgubile svoju upotrebnu vrijednost jer je na jednoj potpuno otišla elektronika , a za drugu je pitanje dana kad će prestati raditi jer je i ona već dva puta popravljana i prema mišljenju servisera dalje popravke su isključene. Kako se radi o aparatima za kućnu upotrebu , gdje je i za kućno korištenje vrijeme garancije pet godina, razumljivo je da ne mogu zadovoljiti potrebe pranja za 30 osoba svakodnevno. Stolice u restoranu Doma nakon osam godina korištenja gotovo su potpuno uništene i nisu za upotrebu a takođe i garniture za sjedenje u dnevnim boravcima u prizemlju i na spratu su potpuno oguljene, zaprljane i neupotrebljive. Dom za stara i iznemogla lica Jablanica nema poteškoća sa finansiranjem redovne djelatnosti, ali nije u mogućnosti obezbijediti sredstva za nabavku opreme i poboljšanje uslova iz redovnog priliva sredstava zbog ograničenosti budžetskih sredstava, te je prinuđen zatražiti pomoć donatora u specifičnim slučajevima, a koji bitno utječu na redovnu djelatnost i prezentaciju kvaliteta usluge u Domu.	
Cilj/evi projekta: -Nabavka opreme za vešeraj (profesionalna mašina za pranje veša kapaciteta 12-15 kg, sušilica za veš kapaciteta 12-15 kg) -Nabavka garnitura za sjedenje(četiri tosjeda i dvije fotelje) od kvalitetnih materijala ,ne upijajućih i lakih za održavanje. -Nabavka 35 stolica za restoran	Ciljna grupa: Starije i nemoćne osobe u stanju socijalne potrebe kojima je potrebna njega i pomoć trećeg lica u okviru institucionalnog smještaja.
Očekivani rezultati: Kako smo u okruženju i poslu kojim se bavimo poznati po kvalitetu i higijeni na visokom nivou, realizacijom projekta za nabavku opreme bili bi u	Indikatori: - Smanjen broj oboljenja uzrokovanih nečistoćom - Povećan kvalitet usluga,

poziciji da budemo još bolji i kvalitetniji na tržištu rada u oblasti njege i brige za stare i iznemogle osobe.	- Povećanje broja zahtjeva za smještaj
Glavne aktivnosti: -Provedba javnih nabavki, -Nabavka opreme za vešeraj, -Nabavka garnitura za sjedenje, -Nabavka 35 stolica za restoran.	Period implementacije: 2015.
Glavni rizici: Provedba javnih nabavki	Predviđeni izdaci: 30.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 10 % Općina 90 % donatori (nadležna ministarstva i dr.), Dom za stara i iznemogla lica
Partner(i): Donatori- nadležna ministarstva, Općina Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Doma za stara i iznemogla lica, Donatori, Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.4. Razvoj vatrogasne djelatnosti/ 4.4.1. Izgradnja Vatrogasnog doma	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Obezbjedenjem smještaja za vatrogasna vozila i vatrogasce obezbjeđuje se ispravnost i nesmetana upotreba vatrogasnih vozila u svim vremenskim prilikama. Posebno se rješava pitanje spremnosti vatrogasnih vozila u zimskom periodu, kada su temperature ispod 0°C.	
Cilj/evi projekta: Obezbjedenje mobilnosti vatrogasnih vozila u svim vremenskim uslovima.	Ciljna grupa: Vatrogasci i svi građani općine Jablanica
Očekivani rezultati: Vatrogasna vozila se parkiraju u prostoru u kome su obezbjeđene pozitivne temperature, te su vozila uvijek spremna za intervencije.	Indikatori: Obezbjeden prostor za smještaj vatrogasnih vozila i vatrogasaca.
Glavne aktivnosti: - Odobrenje za građenje, - Obezbjedenje sredstava za gradnju, - Izbor najpovoljnijeg ponuđača.	Period implementacije: 2015-2018.
Glavni rizici: Nekvalitetna finansijska konstrukcija	Predviđeni izdaci: 820.000,00 KM

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) <u>Tehnička dokumentacija i analiza izdataka</u> d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 40 % Općina 60 % Kantonalni, Federalni nivoi, prodaja poslovnog prostora JU PVJ
Partner(i) Općina Jablanica, Privrednici, Vlada HNK, Vlada FBiH,	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.4. Razvoj vatrogasne djelatnosti/ 4.4.2. Nabavka vatrogasne autocisterne	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Starost postojećih vatrogasnih vozila je preko 35 godina. Zbog nemogućnosti nabavke kvalitetnih dijelova, česti su zastoji, tako da je pogonska spremnost vozila uvijek neizvjesna i nesigurna. Pored osnovne namjene (za gašenje požara) cisterna bi služila za snabdjevanje vode za piće naselja u kojima tokom ljeta dolazi do smanjene izdašnosti postojećih izvorišta.	
Cilj/evi projekta: Obezbjedenje sigurnog i uvijek pouzdanog vatrogasnog vozila-autocisterne kapaciteta od 7 do 10.000 litara vode.	Ciljna grupa: Vatrogasci, svi građani općine Jablanica, a naročito mještani naselja sa nedovoljno pitke vode u ljetnom periodu.
Očekivani rezultati: Vatrogasci raspolažu sa uvijek ispravnom cisternom za gašenje požara i snabdjevanje vodom.	Indikatori: Izvršena nabavka vatrogasne cisterne koju koriste vatrogasci Jablanice. Smanjen procenat šteta usljed požara
Glavne aktivnosti: Obezbjedenje sredstava za nabavku, Provođenje postupka javne nabavke, Odabir najpovoljnijeg dobavljača i nabavka.	Period implementacije: 2014-2016.
Glavni rizici: Nemogućnost obezbjeđenja finansijskih sredstava	Predviđeni izdaci: oko 250.000 KM.
Status spremnosti projekta: a) <u>Spreman za implemenaciju</u> b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 25 % Općina 75 % Uprave za CZ HNK, Federalne uprave za civilnu zaštitu, donatori.
Partneri: Općina Jablanica, Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo HNK, Federalna uprava civilne zaštite i	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba civilne zaštite.

Donatori.	
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.4. Razvoj vatrogasne djelatnosti/ 4.4.3. Rekonstrukcija hidrantske mreže	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Stanje hidrantske mreže u Jablanici nije na zadovoljavajućem nivou. Veći broj hidranata je neispravan. Potrebno je izvršiti popravku oštećenih hidrantskih priključaka, kako bi stanje hidrantske mreže bilo na zadovoljavajućem nivou.	
Cilj/evi projekta: Dovođenje svih hidrantskih priključaka u ispravno stanje.	Ciljna grupa: Građani Jablanice
Očekivani rezultati: Svi hidrantski priključci su ispravni.	Indikatori: Zapisnik o ispravnosti hidrantskih priključaka od Vatrogasne jedinice Jablanica. Smanjen procenat šteta usljed požara.
Glavne aktivnosti: Obezbjedenje sredstava, nabavka i ugradnja oštećenih dijelova, Ispitivanje ispravnosti	Period implementacije: 2017-2018. godina
Glavni rizici: Nedostatak sredstava	Predviđeni izdaci: 30.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 60 % Općina 40 % JKP Jablanica za popravku hidranata
Partneri: Općina Jablanica, JKP Jablanica, Vatrogasna jedinica Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba civilne zaštite i Vatrogasna jedinica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.5. Stambeno zbrinjavanje i poboljšanje sigurnosti građana/ 4.5.1. Video nadzor (MUP)	

Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Obzirom sve izraženiju potrebu poduzimanja preventivnih mjera u oblasti sigurnosti imovine i lica, posebno na gradskom i prigradskom području uz komunikacije, neophodno je instalirati sistem video nadzora na lokacijama ulaza i izlaza iz grada, te najfrekventnijim saobraćajnim punktovima i mjestima okupljanja građana (do 8 lakacija). Relizacijom ovog projekta obezbijedio bi se kontinuirani (24 sata) video nadzor svih relevantnih lokacija što bi u velikoj mjeri uticalo na ukupno poboljšanje sigurnosnog aspekta na području Jablanice, te ostvarivanja ugodnijeg životnog ambijenta.	
Cilj/evi projekta: - Zaštita imovine i lica - stvaranje ambijenta za ugodniji život građana,	Ciljna grupa: - Građani Općine Jablanica (11000 građana Općine) - Usposlenici
Očekivani rezultati: - poboljšanje sigurnosnog aspekta, - povećan broj preventivnih aktivnosti iz oblasti sigurnosti imovine i lica, - efikasniji i efektivniji rad Policijske stanice Jablanica, - zadovoljstvo građana i uposlenika	Indikatori: - Instaliran sistem video nadzora (do 8 kamera) - Smanjenje broja prekršaja iz domena sigurnosti imovine i lica - Smanjeni svakodnevni troškovi Policijske stanice iz domena nadzora, - Ispunjeni kriteriji iz oblasti propisa koji tretiraju sigurnosni aspekt,
Glavne aktivnosti: Obezbjedenje sredstava, Nabavka i ugradnja sistema video nadzora, Obuka osoblja.	Period implementacije: 2014
Glavni rizici: Ostvarenje partnerskog odnosa sa Vladom HNK-MUP HNK s aspekta finansiranja projekta.	Predviđeni izdaci: 30.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka <u>d) Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 70 % Općina 30 % MUP HNK
Partner(i) Općina jablanica, MUP HNK, Policijske stanice Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Vlada HNK (MUP HNK)
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.5. Stambeno zbrinjavanje i poboljšanje sigurnosti građana/ 4.5.2.Rekonstrukcija otvora i mokrih čvorova MUP-a	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Zgrada policijske stanice Jablanica datira iz Austougarskog peridu i do sada je korištena za više namjena. Uslovnost objekta za rad uposlenika i pružanje usluga građanima su na nezadovoljavajućem nivou, prije svega se nameće potreba zamjene starih i nesigurnih otvora kao i problem zastarjelih i nefunkcionalnih mokrih čvorova. Dio prostorija u okviru zgrade su kancelarije općinskog pravobranilaštva, a dio prizemnih prostorija su u funkciji magacina Civilne zaštite. Realizacijom projekta bi se izvršila zamjena 20 prozora na zgradi, te rekonstruisala dva mokra čvora što bi doprinijelo ispunjavanju sigurnosnih normi, poboljšanju uslova rada i kvaliteta usluga građanima.	

Cilj/evi projekta: - Poboljšanje uslova rada, kvaliteta usluga i sigurnosnog aspekta Policijske stanice Jablanica,	Ciljna grupa: - Građani Općine Jablanica (11000 građana Općine) - Uspostlenici
Očekivani rezultati: - poboljšanje sigurnosnog aspekta, - očuvanje zgrade od daljeg propadanja, - smanjenje troškova - zadovoljstvo korisnika usluga i uposlenika	Indikatori: - Ispunjeni kriteriji iz oblasti propisa koji tretiraju sigurnosni aspekt, - Smanjeni troškovi na održavanju zgrade i grijanja, - Poboljšan kvalitet pružanja usluga.
Glavne aktivnosti: - Procedura javnih nabavki - Zamjena otvora i rekonstrukcija mokrih čvorova	Period implementacije: 2015-2016
Glavni rizici: Ostvarenje partnerskog odnosa sa MUP HNK s aspekta finansiranja projekta i imovinsko-pravnih odnosa.	Predviđeni izdaci: 25.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 50 % Općina 50 % MUP HNK
Partner(i) Općina jablanica, Vlada HNK-MUP HNK, Policijska stanica Jablanica	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Vlada HNK (MUP HNK)
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.5. Stambeno zbrinjavanje i poboljšanje sigurnosti građana/ 4.5.3. Zgrada socijalnog stanovanja	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: U saradnji sa međunarodnom humanitarnom organizacijom Hilswerk Austria International, sa sjedištem u Beču, realizuje se projekat „Sistem socijalnog stanovanja (SHS)- Razvoj integriranog modela i obezbjeđenje trajnog stambenog rješenja ranjivim i socijalno ugroženim kategorijama u BiH“. Projekat podrazumijeva poduzimanje aktivnosti usmjerenih na unapređenju sistema socijalne zaštite na svim nivoima vlasti. Kroz navedeni projekat, a putem izgradnje stambenih jedinica po modelu socijalnog stanovanja, obezbijedit će se poboljšanje uslova života za 8 porodica u općini Jabalanica, među kojima i porodicama iz kolektivnog centra u fazi gašenja. Jedna od najvažnijih obaveza Općine Jablanica je da obezbijedi zemljište za izgradnju objekta socijalnog stanovanja i izda neophodna odobrenja. Vlasnik izgrađenog objekta će biti Općina Jablanica. Realizacijom projekta bi se obezbijedio stambeni prostor i smještaj za 8 socijalno najugroženijih porodica na području općine Jablanica, te značajno doprinijelo bržem zatvaranju kolektivnog centra.	
Cilj/evi projekta: - smještaj 8 socijalno najugroženijih porodica na području općine Jablanica, - gašenje kolektivnog centra „Gornja kolonija“	Ciljna grupa: - socijalno najugroženije porodice Općine Jablanica, - socijalno najugroženije porodice iz kolektivnog centra bez mogućnosti za druga rješenja.

Očekivani rezultati: - poboljšanje stanja soc. ugorženih porodica, - brže gašenje kolektivnog centra, - smanjenje troškova vezanih za pomoć korisnicima Projekta - zadovoljstvo korisnika usluga i relevantnih uposlenika, - Ugodniji životni prostor	Indikatori: - broj izgrađenih stambenih jedinica, - broj smještenih porodica, - skraćen perio definitivnog gašenja kolektivnog centra, - Smanjeni troškovi soc. usluga korisnika zgrade soc. stanovanja, - Poboljšan kvalitet pružanja usluga.
Glavne aktivnosti: - Odluka o utvrđivanju javnog interesa- OV-e, - Realizacija aktivnosti općine Jablanica, po sporazumu, - Realizacija izgradnje zgrade, - Useljenje korisnika.	Period implementacije: 2014.
Glavni rizici: - Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa građevinske parcele	Predviđeni izdaci: 504.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 25 % Općina Jablanica 75 % Hilswerk Austria
Partner(i): Općina Jablanica, Hilswerk Austria	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Hilswerk Austria
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.5. Stambeno zbrinjavanje i poboljšanje sigurnosti građana/ 4.5.4. Stambeno zbrinjavanje mladih	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Općina Jablanica treba da obezbijedi uslove za prodaju stanova za mlade, tj. mora da vrši prodaju po unaprijed utvrđenoj cijeni, a subvencioniranje kamata prema kriterijumima koje će zajedno biti dogovorene sa predstavnicima omladinskih asocijacija i organizacija. Općina Jablanica sa bankama treba da utvrdi da li su spremne da podrže mlade ljude i kakve kreditne linije mogu da obezbijede za kupovinu stanova, uz subvencioniranje kamata od strane Općine Jablanica.	
Cilj/evi projekta: Obezbijediti uslove za ostanak mladih bračnih parova u Jablanici	Ciljna grupa: -mladi bračni parovi (do 35 godina)
Očekivani rezultati: 10 bračnih parova dobilo subvencije za kamate za stambene kredite na godišnjem nivou;	Indikatori: Obezbjeđena budžetska stavka za finasiranje kamata za stambene kredite mladih bračnih parova; Broj odobrenih subvencija

	Broj mladih bračnih parova koji su kupili staneve u općini Jablanica
Glavne aktivnosti: - Utvrditi sa bankama kreditne linije za stambeno zbrinjavanje mladih; - Utvrditi kriterije za dodjelu subvencija mladim bračnim parovima; - Obezbjediti budžetsku stavku za subvencije kamata.	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: Nezainteresovanost banaka da daju kredite; Nezainteresovanost politike da podrži subvencioniranje kamata	Predviđeni izdaci: 50.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % Općina
Partner(i): Predstavnicima omladinskih asocijacija i organizacija	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.5. Stambeno zbrinjavanje i poboljšanje sigurnosti građana/ 4.5.5. Podrška stambenom zbrinjavanju povratnika	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Općina Jablanica je u saradnji sa nadležnim ministarstvima, u dosadašnjem periodu, uspješno i u kontinuitetu rješavala stambena pitanja raseljenih osoba i povratnika, posebno onih kojih su bili korisnici kolektivnih centara na području naše općine. Jedno od pitanja koje zaslužuje kontinuiranu i posebnu pažnju je pitanje poboljšanja stambenih i gospodarskih prilika povratnika u cilju revitalizacije povratničkih područja, odnosno održivosti povratka. S tim u vezi, neophodno je nastaviti dosadašnji proces podrške ovoj kategoriji stanovništva obzirom na izmjenjenu porodičnu i svaku drugu situaciju od vremena povratka do danas, uvažavajući rješavanje prioriteta socijalnih slučajeva prema evidencijama nadležnih službi, a u skladu s javnim pozivom.	
Cilj/evi projekta: - Oživljavanje povratničkih domaćinstava, - Održivost povratka na povratničkim područjima	Ciljna grupa: - povratnička populacija.
Očekivani rezultati: - poboljšanje stambenih prilika povratničkih porodica, - poboljšanje gospodarskih prilika povratničkih domaćinstava, - povećanje broja održivih povratničkih domaćinstava, - smanjen broj porodica u stanju socijalne potrebe. - Ugodniji život u povratnički područjima.	Indikatori: - broj izgrađenih stambenih jedinica, - broj porodica sa potpuno riješenim stambenim pitanjem, - Smanjeni troškovi soc. usluga i davanja povratničkoj Populaciji. - Povećanje broja stanovnika na povratničkim područjima.

Glavne aktivnosti: - Analiza stanja povratničkih domaćinstava, - javni poziv i dr. procedure, odabir korisnika, - Realizacija dodjele i ugradnje građevinskog i dr. materijala, - Useljenje korisnika.	Period implementacije: 2014-2018.
Glavni rizici: - Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa korisnika	Predviđeni izdaci: 250.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka <u>d) Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100% Općina
Partner(i) Općina Jablanica, korisnici (povratničke MZ-e)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.5. Stambeno zbrinjavanje i poboljšanje sigurnosti građana/ 4.5.6. Podrška stambenom zbrinjavanju boračkih populacija	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Općina Jablanica je u dosadašnjem periodu, uspješno i u kontinuitetu rješavala stambena pitanja boračkih populacija sa područja općine Jablanica, putem dodjele kreditnih i bespovratnih sredstava u skladu sa Pravilnikom o uslovima, načinu, postupku, kriterijima za pružanje pomoći u rješavanju stambenih pitanja porodica poginulih, umrlih i nestalih branilaca i boračkih populacija, odnosno u skladu sa politikama Općinskog vijeća i Općinskog načelnika o pružanju pomoći i zaštiti standarda boračkih populacija.	
Cilj/evi projekta: - Poboljšanje životnih uslova i socijalnih prilika boračkih populacija	Ciljna grupa: - boračke populacije.
Očekivani rezultati: - poboljšanje stambenih prilika boračkih porodica, - poboljšanje gospodarskih prilika boračkih domaćinstava, - smanjen broj boračkih porodica u stanju socijalne potrebe. - Ugodniji život pripadnika boračkih populacija	Indikatori: - broj stambeno riješenih pripadnika boračkih populacija , - povećano zadovoljstvo korisnika
Glavne aktivnosti: - Analiza stanja boračkih populacija, - Realizacija aktivnosti općine Jablanica – javni poziv i dr. procedure, odabir korisnika, - Realizacija dodjele pomoći	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: Ostvarenje budžeta	Predviđeni izdaci: 150.000 KM

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % Općina
Partner(i): Boračka udruženja , nadležna komisija, korisnici	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana.
Naziv programa/projekta: 4.5. Stambeno zbrinjavanje i poboljšanje sigurnosti građana/ 4.5.7. Azil za pse	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Općina Jablanica trenutno na svojoj teritoriji ima po procjenam relativnih stručnjaka oko 70 pasa latalica o kome niko adekvatno ne vodi bigu. Zakonski okvir ne dozvoljava ubijanje životinja i stoga je neophodno adekvatno zbrinjavanje odnosno udomljavanje ovih životinja. Općina Jablanica ne posjeduje kapacitete niti ustanovu koja bi se ozbiljno i sitemski bavila ovim problemom. Evidntno je da se incidenti/napadi u zadnje vrijeme povećavaju, a također, imamo izražen strah građana od širenje ovog problema. Posobno su ugržena djeca u blizini škola i igrališta. Projekat predviđa izgradnju azila za pse na lokalitetu Bukova koji bi zadovoljio potrebe Jablanice za udomljavanje 100-120 pasa latalica. Projekat zahtjeva obezbjeđenje vodovoda, struje i putne komunikacije na predviđenoj lokaciji. Takđer, potrebno je angažovati određen broj profesionalnih lica za staranje nad životinjama. Ovaj projekat je otvoren za partnerske inicijative sa drugim općinama iz okruženja. Za potrebe azila neophodna je nabvka specijalizovnog vozila koje će biti korišteni za rad na terenu. Također, nužno je u projekat uključiti veterinarsku stanicu za rad na kastriranju pasa kako bi ovu populaciju sveli na minimum i svjesno upravljali daljnom reprodukcijom. Projektna dokumentacija se može prenijeti iz drugih, već postojećih, izgrađenih azila. Popratni objekti (skladište, hladnjača, stražara) bili bi montažnog ili kontejnerskog tipa.	
Cilj/evi projekta: Obezbjedjivanje trajnog rješenja pasa latalica na području općine Jablanica.	Ciljna grupa: - građani Jablanice
Očekivani rezultati: - dugoročno rješavanje problema pasa latalica na području Jablanice -izgradnja azila za minimalno 100 pasa -pokrenut program kastriranja pasa	Indikatori: -izgrađen azil -uposlano osoblje -broj zbrinutih pasa -procenat za koji je smanjen broj incidenata
Glavne aktivnosti: -obezbjeđenje projektne dokumentacije -nabvka opreme -izgradnja azila -zapošljavanje osoba za rad u azilu -angžman veterinarske stanice na aktivnostima -praćenja i procjena	Period implementacije: 2014-2016.
Glavni rizici: nerešeni imovinsko-pravni odnosi	Predviđeni izdaci: 50 000 KM

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % Općina
Partner(i) Općina Jablanica Druge susjedne općine (Prozor/ Rama, Konjic)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Udruženje prijatelja životinja Općina Jablanica

VII. 3.3. Projektni obrasci sektora okoliša

Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.1 Izgradnja gradskih saobraćajnica 1.1.1 Izgradnja (nastavak) saobraćajnice ulice ZAVNOBIH-a	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Prema Urbanističkim planom Gornja Kolonija planirana je saobraćajna povezanost dijela Gornje Kolonije sa ostakom gradskog područja	
Cilj/evi projekta: Saobraćajno povezati Gornju Koloniju sa užim gradskim područjem	Ciljna grupa: Stanovnici Gornje Kolonije i svi građani općine Jablanica
Očekivani rezultati: Kvalitetna gradska saobraćanica	Indikatori: Izgrađeno 320 m saobraćajnice
Glavne aktivnosti: Rješavanje imovinsko pravnih odnosa, izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2015-2018
Glavni rizici: Imovinski odnosi Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 520.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.1. Izgradnja gradskih saobraćajnica / 1.1.2. Izgradnja saobraćajnice do harema Jasen	

Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Prema Urbanističkim planom Gornja Kolonija planirana je saobraćajna povezanost dijela Gornje Kolonije sa ostakom gradskog područja	
Cilj/evi projekta: Saobraćajno povezati gradski harem Jasen sa ostakom općine Jablanica	Ciljna grupa: svi građani općine Jablanica posjetioци mezarja
Očekivani rezultati: Kvalitetna gradska saobraćanica	Indikatori: Izgrađeno 440 m saobraćajnice
Glavne aktivnosti: rješavanje imovinsko pravnih odnosa, izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: Imovinski odnosi Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 400.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) <u>Tehnička dokumentacija i analiza izdataka</u> d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.1. Izgradnja gradskih saobraćajnica. / 1.1.3. Izgradnja saobraćajnice - spoj ulica Proletreskih brigada i Sulje Čilića	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Prema Urbanističkom planu Gornja Kolonija planirana je saobraćajna povezanost naselja koje je smješteno između ulica Proletreskih brigada i Sulje Čilića. Navedeno naselje još uvijek nema asfaltiranu saobraćajnicu	
Cilj/evi projekta: Saobraćajno povezati ulice Sulje Čilića i Proleterskih brigada	Ciljna grupa: Posjetioци mezarja stanovništvo

Očekivani rezultati: Kvalitetna gradska saobraćanica	Indikatori: Izgrađeno 440 m saobraćajnice
Glavne aktivnosti: rješavanje imovinsko pravnih odnosa, izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2014-2016
Glavni rizici: Imovinski odnosi Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 200.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.1.Izgradnja gradskih saobraćajnica /1.1.4. Nastavak izgradnje saobraćajnice kroz industrijsku zonu Šljunkara	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Prema Urbanističkom planu Šljunkara planirana je i izgrađena industrijska zonakoj se nalazi ispod Magistralnog puta M16-2 Jablanica - Prozor. Projektom je također planirana saobraćajnica kroz industrijsku zonu.	
Cilj/evi projekta: Saobraćajno povezati industrijsku zonu sa Magistralnim putem M16	Ciljna grupa: Vlasnici poslovnih objekata , korisnici njihovih usluga
Očekivani rezultati: Kvalitetna saobraćanica kroz industrijsku zonu	Indikatori: Izgrađeno 240 m saobraćajnice
Glavne aktivnosti: Rješavanje imovinsko pravnih odnosa, izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2014-2016

Glavni rizici: Imovinski odnosi Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 300.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 50 % Investitori pos. Objekata 50%
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.2. Rekonstrukcija gradskih saobraćajnica i trotoara./ 1.2.1. Omladinsko šetalište	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Ulica Omladinsko šetalište se nalazi u najužem urbanom području grada. Asfaltni kolovoz na saobraćajnici je dotrajavao , vidne su neravnine usljed polaganja podzemnih instalacija, postoji dosta udarnih rupa i sl. Trotoari ne postoje, odvodnja oborinske vode nije regulisana.	
Cilj/evi projekta: Izgraditi kvalitetnu gradsku ulicu sa pripadajućim trotoarima	Ciljna grupa: Svi građani općine Jablanica
Očekivani rezultati: Kvalitetna gradska ulica	Indikatori: Izgrađeno 300 m saobraćajnice
Glavne aktivnosti: Izrada glavnog projekta ,izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2015-2016
Glavni rizici: Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 160.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) <i>Tehnička dokumentacija i analiza izdataka</i> d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i

	evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta:: 1.2. Rekonstrukcija gradskih saobraćajnica i trotoara./ 1.2.2. Branilaca grada	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Ulica Branilaca grada se nalazi u najužem urbanom području grada. Asfaltni kolovoz na saobraćajnici je dotrajavao , vidne su neravnine usljed polaganja podzemnih instalacija, postoji dosta udarnih rupa i sl. Trotoar je oštećen od korjenja drveća	
Cilj/evi projekta: Izgraditi kvalitetnu gradsku ulicu sa pripadajućim trotarima	Ciljna grupa: Svi građani općine Jablanica
Očekivani rezultati: Kvalitetna gradska ulica	Indikatori: Izgrađeno 300 m saobraćajnice
Glavne aktivnosti: Rješavanje imovinsko pravnih odnosa, izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2017-2018
Glavni rizici: Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 110.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) <i>Tehnička dokumentacija i analiza izdataka</i> d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.

Naziv programa/projekta:: 1.2. Rekonstrukcija gradskih saobraćajnica i trotoara./ 1.2.3. Doljanka A,B,C	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Naselje Doljanka je urbano gradsko naselje u kome još uvijek saobraćajnice nisu asfaltirane. Neophodno je izvršiti asfaltiranje saobraćajnica i trotoara, te riješiti pitanje odvodnje oborinskih voda u dužini 350 m	
Cilj/evi projekta: Izgraditi kvalitetnu gradsku ulicu sa pripadajućim trotoarima	Ciljna grupa: Svi građani općine Jablanica
Očekivani rezultati: Kvalitetna gradska ulica	Indikatori: Izgrađeno 350 m saobraćajnice
Glavne aktivnosti: Izrada glavnog projekta ,izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2016-2018
Glavni rizici: Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 180.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) <i>Tehnička dokumentacija i analiza izdataka</i> d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.3. Uređenje trgova, dvorišta i parkirališta / 1.3.1. Izgradnja podzemne garaže Rasadnik	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Neophodno je u urbanim područjima obezbjediti i adekvatno riješiti problem nedostatka parking prostora.	
Cilj/evi projekta: Povećanje broja parking mjesta.	Ciljna grupa: Stanovnici na lokalitetu Rasadnik.

Očekivani rezultati: Riješeno pitanje parking prostora za lokalitet Rasadnik.	Indikatori: - Broj parking mjesta (PM 68),
Glavne aktivnosti: - Izrada projektne dokumentacije, - Konkurs – dodjela zemljišta, - Izgradnja-tehnički prijem.	Period implementacije: 2015 do 2016. godina.
Glavni rizici: Nemogućnost pronalaženja adekvatnog investitora.	Predviđeni izdaci: oko 700.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Privatna sredstva 100%;
Partneri: Općina Jablanica, Privatni poduzetnik.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.3. Uređenje trgova, dvorišta i parkirališta / 1.3.2. Uređenje Trga oslobođenja	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Na adekvatan način riješiti i urediti trg sa svim sadržajima koje jedan trg sadrži uključujući i rješavanje problema parkiranja.	
Cilj/evi projekta: Urediti i opremiti gradski trg.	Ciljna grupa: Stanovnici općine Jablanica.
Očekivani rezultati: Opremljen gradski trg, riješeno pitanje parking prostora za predmetni lokalitet.	Indikatori: - Projektna dokumentacija - Površina uređenog prostora
Glavne aktivnosti: - Izrada projektne dokumentacije, - Javna nabavka - tender, - Izgradnja-tehnički prijem.	Period implementacije: 2016 do 2018. godina.

Glavni rizici: Problemi sa finansiranjem, imovinsko-pravni odnosi i ne donošenje odgovarajućeg detaljnog plana.	Predviđeni izdaci: oko 600.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.3. Uređenje trgova, dvorišta i parkirališta / 1.3.3. Uređenje trotoara, i parking prostora i dvorišta	
Opravidanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Neophodno je u urbanim područjima obezbjediti i adekvatno riješiti problem nedostatka parking prostora.	
Cilj/evi projekta: Povećanje broja parking mjesta.	Ciljna grupa: Stanovnici Jablanice.
Očekivani rezultati: Riješeno pitanje parking prostora.	Indikatori: - Broj parking mjesta - Površina uređenih trotoara
Glavne aktivnosti: - Analiza stanja, - Donošenje odluke o gazdovanju i naplati.	Period implementacije: 2014 do 2018. godina.
Glavni rizici: Institucionalni problemi.	Predviđeni izdaci: oko 430.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...

Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.3. Uređenje trgova, dvorišta i parkirališta / 1.3.4. Parkiralište i krug Doma zdravlja	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Neophodno je u urbanom području Gornje Kolonije, lokalitet oko Doma zdravlja obezbjediti i adekvatno riješiti problem nedostatka parking prostora, te na taj način osloboditi odnosno držati prohodnom ul. Sulje Čilića.	
Cilj/evi projekta: Povećanje broja parking mjesta, te omogućiti ne smetano korištenje saobraćajnice u ul. Sulje Čilića u oba smjera.	Ciljna grupa: Stanovnici Jablanice i korisnici Doma zdravlja.
Očekivani rezultati: Riješeno pitanje parking prostora i nesmetano korištenje saobraćajnice u ul. Sulje Čilića u oba smjera.	Indikatori: - Broj parking mjesta
Glavne aktivnosti: - Izrada projektne dokumentacije, - Javna nabavka - tender, - Izgradnja-tehnički prijem.	Period implementacije: 2017 do 2018. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava.	Predviđeni izdaci: oko 120.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.

Naziv programa/projekta: 1.3. Uređenje trgova, dvorišta i parkirališta / 1.3.5. Uređenje Trga Alije Izetbegovića	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Na adekvatan način riješiti i urediti trg sa svim sadržajima koje jedan trg sadrži uključujući i uklanjanje postojećih dotrajalih skladišta.	
Cilj/evi projekta: Urediti i opremiti gradski trg.	Ciljna grupa: Stanovnici Jablanice.
Očekivani rezultati: Opremljen gradski trg, riješeno pitanje parking prostora za predmetni lokalitet.	Indikatori: - Projektna dokumentacija - Površina uređenog prostora
Glavne aktivnosti: - Izrada projektne dokumentacije, - Javna nabavka - tender, - Izgradnja-tehnički prijem.	Period implementacije: 2016 do 2018. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava.	Predviđeni izdaci: oko 300.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta:: 1.4. Rekonstrukcija lokalnih nekategorisanih puteva ./ 1.4.1. Lendava – Topalov greb-Dobrigošće	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Sela Gornje Parasko i Dobrigošće makadamskim putem su povezani sa ostakom općine. Projektom rekonstrukcije planirano je asfaltiranje puta u dužini 1200 m. Ovim projektom se poboljšavaju uslovi življenja u seoskim područjima.	
Cilj/evi projekta: Rekonstruisati saobraćajnicu	Ciljna grupa: Mješatni Gornjeg Papraska i Dobrigošća

Očekivani rezultati: Rekonstruisana i asfaltirana saobraćajnica	Indikatori: Izgrađeno 1200 m saobraćajnice
Glavne aktivnosti: Izrada glavnog projekta ,izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 520.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) <i>Tehnička dokumentacija i analiza izdataka</i> d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.4. Rekonstrukcija lokalnih nekategorisanih puteva ./ 1.4.2. lokalni put Šanica	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Naselje Šanica još uvijek je makadamskim putem povezano sa lokalnim putem Žarnik – Dragan Selo.. Projektom rekonstrukcije planirano je asfaltiranje puta u dužini 1300 m. Ovim projektom se poboljšavaju uslovi življenja u selu Šanica .	
Cilj/evi projekta: Izgraditi saobraćajnicu koja će omogućiti brzu vezu sa gradskim centrom	Ciljna grupa: Mještani sela Šanica
Očekivani rezultati: Kvalitetna saobraćajnica .	Indikatori: Izgrađeno 1300 m saobraćajnice
Glavne aktivnosti: rješavanje imovinskih odnosa Izrada glavnog projekta ,izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2014-2017
Glavni rizici: Financijska sredstva Imovinski odnosi	Predviđeni izdaci: 220.000

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.4. Rekonstrukcija lokalnih nekategorisanih puteva ./ 1.4.3. Lokalni put Ravna - Bijela –Tretište	
Opravljanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Naselja Bijela i Tretište makadamskim putem su povezani sa ostakom općine. Projektom rekonstrukcije planirano je rekonstrukcija asfaltiranje puta .	
Cilj/evi projekta: Izgraditi saobraćajnicu koja će omogućiti brzu vezu sa gradskim centrom	Ciljna grupa: Mještani sela Bijela i Tretište
Očekivani rezultati: Kvalitetna saobraćajnica .	Indikatori: Izgrađeno 1200 m saobraćajnice
Glavne aktivnosti: Rješavanje imovinskih odnosa Izrada glavnog projekta ,izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2014-2016
Glavni rizici: Financijska sredstva Imovinski odnosi	Predviđeni izdaci: 520.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj:	Sektorski cilj(evi):

SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.4. Rekonstrukcija lokalnih nekategorisanih puteva ./ 1.4.4. Lokalni put Lokve	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Postojeći put do lokaliteta Lokve je makadamski Projektom rekonstrukcije planirano je proširenje i asfaltiranje puta u dužini 1450 m.	
Cilj/evi projekta: Izgraditi saobraćajnicu koja će omogućiti brzu vezu sa gradskim centrom	Ciljna grupa: Stanovništvo, NVO, turisti
Očekivani rezultati: Kvalitetna saobraćajnica .	Indikatori: Dužina izgrađene saobraćajnice
Glavne aktivnosti: ,izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2014-2016
Glavni rizici: Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 260.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti <u>c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka</u> d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.4. Rekonstrukcija lokalnih nekategorisanih puteva ./ 1.4.5. Lokalni put za Dobrinju	

Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Postojeći put do naselja Dobrinja je dotrajavao, bez riješene odvodnje oborinskih voda i trotoara. Projektom rekonstrukcije planirano uređenje i asfaltiranje ovog lokalnog puta.	
Cilj/evi projekta: Izgraditi saobraćajnicu koja će omogućiti brzu vezu sa gradskim centrom	Ciljna grupa: Stanovništvo Dobrinje
Očekivani rezultati: Kvalitetna saobraćajnica .	Indikatori: Dužina izgrađene saobraćajnice
Glavne aktivnosti: ,izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2016
Glavni rizici: Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 160.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti <u>c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka</u> d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.4. Rekonstrukcija lokalnih nekategorisanih puteva ./ 1.4.6. Lokalni put Žarnik - Glogošnica	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Postojeći asfaltni zastor je dotrajo sa dosta oštećenja. Planirana je rekonstrukcija i asfaltiranje dionice Žarnik – Glogošnica.	
Cilj/evi projekta: Izgraditi saobraćajnicu koja će omogućiti brzu vezu sa gradskim centrom	Ciljna grupa: Stanovništvo potporenjsih sela, turisti
Očekivani rezultati: Kvalitetna saobraćajnica .	Indikatori: Dužina izgrađene saobraćajnice

Glavne aktivnosti: izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2015-2017
Glavni rizici: Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 260.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.4. Rekonstrukcija lokalnih nekategorisanih puteva ./ 1.4.7. Rekonstrukcija pristupnih puteva u MZ	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: U MZ na području općine Jablanica još uvijek postoji veći broj pristupnih puteva koji su makadamski Ovim projektom planiran je izvršiti rekonstrukciju, te asfaltiranje ili betoniranje pristupnih puteva u MZ.	
Cilj/evi projekta: Izgraditi kvalitetne saobraćajnice	Ciljna grupa: Stanovništvo, NVO, turisti
Očekivani rezultati: Kvalitetne saobraćajnice	Indikatori: Dužina rekonstruisanih saobraćajnica
Glavne aktivnosti: izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 200.000

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.5. Završetak postojećih i izgradnja novog „prečistača“ i kanalizacione mreže u užem urbanom području/ 1.5.1. Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda („Šljunkara“, „Krug Granita“, „krug HE n/Neretvi Jablanica“)	
Opravljanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Izgrađeni uređaji za prečišćavanje otpadnih voda na lokalitetima „Šljunkara“, „Krug Granita“, „krug HE n/Neretvi Jablanica“ trenutno nisu u funkciji zbog određenih tehničkih nedostataka tako da se otpadne vode direktno ulijevaju u rijeke Doljanku i Neretvu. Potrebno je otkloniti tehničke nedostatke, ishoditi vodnu dozvolu i predati uređaje na upravljanje JKP.	
Cilj/evi projekta: Konačno riješiti pitanje dispozicije i prečišćavanja otpadnih voda za gradsko područje	Ciljna grupa: Stanovništvo Jablanica, JKP
Očekivani rezultati: Riješeno pitanje dispozicije i prečišćavanja otpadnih voda	Indikatori: - Uređaji predati na upravljanje JKP
Glavne aktivnosti: Otkloniti tehničke nedostatke na uređajima Probni rad – dobijanje vodne dozvole Zvanična predaja JKP „Jablanica“	Period implementacije: 2014 -2016
Glavni rizici: Finansijer projekta JP EP BiH ne poštuje odrebe sporazuma	Predviđeni izdaci: 175.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % JP EP BiH

e) Projektna ideja	
Partner(i) : Općina Jablanica, JKP „Jablanica“ d.d. Jablanica, JP EP BiH, kantonalno ministarstvo PVŠ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.5. Završetak postojećih i izgradnja novog „prečišćača“ i kanalizacione mreže u užem urbanom području/ 1.5.2. Izgradnja i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda na lokalitetu „Muzej - stadion“	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Problem dispozicije i prečišćavanja otpadnih vod na lokalitetu Muzej – stadion nije riješen. Otpadne vode direktno se izljevaju u rijeku Neretvu. Potrebno je izgraditi uređaj za prečišćavanje otpadnih voda na ovom lokalitetu, isti staviti u funkciju i predati na upravljanje JKP.	
Cilj/evi projekta: Riješiti pitanje dispozicije i prečišćavanja otpadnih voda za južni dio grada.	Ciljna grupa: Stanovnici naselja južni dio Jablanica, JKP
Očekivani rezultati: Riješeno pitanje dispozicije i prečišćavanja otpadnih voda na lokalitetu Šljunkara (Jablanica sjeverni dio)	Indikatori: - Projektna dokumentacija - Izgrađen prečišćač
Glavne aktivnosti: Otkloniti tehničke nedostatke Probni rad – dobijanje vodne dozvole Zvanična predaja JKP „Jablanica“	Period implementacije: 2017 -2018
Glavni rizici: Finansijer projekta JP EP BiH ne poštuje odredbe sporazuma	Predviđeni izdaci: 190.000,00 KM

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % JP EP BiH
Partner(i) : Općina Jablanica, JKP „Jablanica“ d.d. Jablanica, JP EP BiH, kantonalno ministarstvo PVŠ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.5. Završetak postojećih i izgradnja novog „prečistača“ i kanalizacione mreže u užem urbanom području/ 1.5.3. Nastavak projekta razdvajanja fekalne i oborinske kanalizacije na području gdje su izgrađeni prečistači	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Za nesmetan rad uređaja za prečišćavanje otpadnih voda uslov je izgrađen separatan sistem sa razdvajanjem fekalne i oborinske kanalizacija. Do sada su izgrađeni glavni kolektori u sjevernom, centralnom i južnom dijelu grada sa postrojenjima za prečišćavanje otpadnih voda na tri lokaliteta. Prečišćavanje otpadnih voda za južni dio grada još uvijek nije regulisano.	
Cilj/evi projekta: Riješiti pitanje dispozicije i prečišćavanja otpadnih voda na području gdje su izgrađeni prečistači	Ciljna grupa: Stanovništvo, JKP
Očekivani rezultati: Riješeno pitanje dispozicije i prečišćavanja otpadnih voda na području gdje su izgrađeni prečistači	Indikatori: Izrađena projekta dokumentacija Dužina izgrađenog kanalizacionog kolektora.
Glavne aktivnosti: Analiza postojećeg stanja Izrada projektne dokumentacije Raspisivanje tendera Izvođenje radova – tehnički prijem	Period implementacije: 2015 -2018
Glavni rizici: Finansijska sredstva nisu obezbjeđena Neriješeni imovinski odnosi	Predviđeni izdaci: 240.000,00 KM

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka <u>d) Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % JP EP BiH
Partner(i) : Općina Jablanica, JKP „Jablanica“ d.d. Jablanica, JP EP BiH, kantonalno ministarstvo PVŠ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.5. Završetak postojećih i izgradnja novog „prečistača“ i kanalizacione mreže u užem urbanom području/ 1.5.4. Završetak izgradnje kanalizacione mreže Baćina-Mirke-Čehari-Bukov Pod	
Opravljanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Za izgradnju kanalizacionog sistema u naseljima sjeverno od Jablanice (Mirke, Baćina, Šljunkara, Čehari i Bukov Pod) izrađena je projektna dokumentacija. U projektu sufinansiranja između Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNK i Općine Jablanica realizovane su dvije faze izgradnje kanalizacione mreže u naselju Baćina i Šljunkara, te izvršen priljučak kanalizacione mreže na prečistaču, koji se nalazi na lokalitetu Šljunkara. Za završetak ovog projekta potrebno je završiti kanalizacionu mrežu u naselju Baćina, te izgraditi kanalizacionu mrežu (kolektore sa septičkim jamama) za naselja Mirke, Čehari i Bukov Pod.	
Cilj/evi projekta: Riješiti pitanje dispozicije i prečišćavanja otpadnih voda za naselja Mirke, Baćina, Šljunkara, Čehari i Bukov Pod	Ciljna grupa: Stanovništvo, JKP
Očekivani rezultati: Riješeno pitanje dispozicije i prečišćavanja otpadnih voda Mirke, Baćina, Šljunkara, Čehari i Bukov Pod	Indikatori: Dužina izgrađenog kanalizacionog kolektora Izgrađene septičke jame
Glavne aktivnosti: Raspisivanje tendera Izvođenje radova – tehnički prijem	Period implementacije: 2015 -2017
Glavni rizici: Finansijska sredstva nisu obezbjeđena Neriješeni imovinski odnosi	Predviđeni izdaci: 350.000,00 KM

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) <u>Tehnička dokumentacija i analiza izdataka</u> d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % Kantonalno ministarstvo PVŠ
Partner(i) : Općina Jablanica, JKP „Jablanica“ d.d. Jablanica, Kantonalno ministarstvo PVŠ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.6. Završetak rekonstrukcije kanalizacionih sistema u većim prigradskim naseljima/ 1.6.1. Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u prigradskim naseljima (Donje Paprasko, Ostrožac i Glogošnica)	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Izgrađeni uređaji za prečišćavanje otpadnih voda u ovim naseljima još uvijek nisu u funkciji zbog određenih nedostataka (imovinski odnosi, priključak el. energije) tako da se otpadne vode direktno izljevaju u Jablaničko jezero i Grabovačko jezero. Da bi kanalizacioni sistem u naselju Donje Paprasko bio završen neophodno je izgraditi još jedan manji prečistač na lokalitetu tzv. Peta desno.	
Cilj/evi projekta: Riješiti pitanje dispozicije i prečišćavanja otpadnih voda	Ciljna grupa: Stanovništvo, JKP, turisti, ribari
Očekivani rezultati: Riješeno pitanje dispozicije i prečišćavanja otpadnih voda u naselju Donje Paprasko	Indikatori: Izgrađen prečistač Dobijene vodne dozvole Uređaji predati na upravljanje JKP
Glavne aktivnosti: Riješiti imovinske odnose Javna nabavka Probni rad – dobijanje vodne dozvole Zvanična predaja JKP „Jablanica“	Period implementacije: 2014 -2017
Glavni rizici: Neriješeni imovinski odnosi Finansijska sredstva	Predviđeni izdaci: 215.000,00 KM

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 75 % Budžet Općine 25% JP EP BiH
Partner(i) : Općina Jablanica, JKP „Jablanica“ d.d. Jablanica, JP EP BiH, kantonalno ministarstvo PVŠ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.6. Završetak rekonstrukcije kanalizacionih sistema u većim prigradskim naseljima/ 1.6.2.Izgradnja kanalizacionog sistema u Risovcu – I faza	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Na platou Risovca nalaze se ski staze i veliko vikend naseljae. Problem dispozicije i prečišćavanja otpadnih voda na ovom lokalitetu nije riješen. Otpadne vode zbrinjavaju se u pojedinačnim septičkim jamama koje su vlasnici objekata sami gradili. Potrebno je izgraditi kanalizacioni sistem -uređaj za prečišćavanje otpadnih voda na ovom lokalitetu.	
Cilj/evi projekta: Riješiti pitanje dispozicije i prečišćavanja otpadnih voda na lokalitetu Risovac	Ciljna grupa: Stanovništvo, turisti, JKP, NVO
Očekivani rezultati: Riješeno pitanje dispozicije i prečišćavanja otpadnih voda na lokalitetu Risovac	Indikatori: Izrađena projektna dokumentacija Izdato odobrenje za građenje Dužina izgrađenog kolektora Izgrađen uređaj za prečišćavanje otpadnih voda
Glavne aktivnosti: Određivanje lokacije – rješavanje imovinskih odnosa Izrada projektne dokumentacije Izvođenje radova – tehnički prijem Probni rad – dobijanje vodne dozvole	Period implementacije: 2016 -2018
Glavni rizici: Neriješeni imovinski odnosi	Predviđeni izdaci: 1.000.000,00 KM

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 35 % <i>Fond za okoliš</i> 75% <i>Budžet Općine</i>
Partner(i) : Općina Jablanica, JKP „Jablanica“ d.d. Jablanica, <i>kantonalno ministarstvo PVŠ, Fond za okoliš</i>	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.6. Završetak rekonstrukcije kanalizacionih sistema u većim prigradskim naseljima/ 1.6.3.Izgradnja kanalizacionog sistema na Zlatama	
Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: U većem prigradskom naselju, u kome je stambena gradnja u ekspanziji još uvijek nije riješeno pitanje dispozicije i prečišćavanja otpadnih voda. Otpadne vode zbrinjavaju se u pojedinačnim septičkim jamama koje su vlasnici objekata sami gradili ili se direktno izlijevaju u rijeku Doljanku. Potrebno je izgraditi kanalizacioni sistem na ovom lokalitetu.	
Cilj/evi projekta: <i>Riješiti pitanje dispozicije i prečišćavanja otpadnih voda za naselje Zlate</i>	Ciljna grupa: Stanovništvo, JKP
Očekivani rezultati: <i>Riješeno pitanje dispozicije i prečišćavanja otpadnih voda za naselje Zlate, čist vodotok rijeke Doljanke</i>	Indikatori: Izrađena projektna dokumentacija Izveštaj o izvršenim radovima- tehnički prijem Dobijena vodna dozvola Odluka i zapisnik o predaji prečistača JKP
Glavne aktivnosti: <i>Određivanje lokacije – rješavanje imovinskih odnosa</i> <i>Izrada projektne dokumentacije</i> <i>Izvođenje radova – tehnički prijem</i> <i>Probni rad – dobijanje vodne dozvole</i> <i>Zvanična predaja JKP „Jablanica“</i>	Period implementacije: 2015 -2017
Glavni rizici: <i>Financijska sredstva nisu obezbjeđena</i> <i>Neriješeni imovinski odnosi</i>	Predviđeni izdaci: 280.000,00 KM

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka <u>d) Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 95 % kantonalno ministarstvo PŠV 5% Budžet općine
Partner(i) : Općina Jablanica, JKP „Jablanica“ d.d. Jablanica, kantonalno ministarstvo PVŠ	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnabdijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.7. Zavšetak rekonstrukcije gradskog vodovoda ./ 1.7.1. Puštanje u sistem gravitacionog vodovoda sa izvorišta Šanica	
Opravidanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Postojeći vodovodni sistem sa izvorišta Komadinovo vrelo je pumpanog sistema. Kao alternativa pumpanom sistemu urađen je novi gravitacioni vodovod sa izvorišta Šanica. U naredno periodu neophodno je uvezati gravitacioni i pumpani sistem u jednu cjelinu i pustiti u pogon.	
Cilj/evi projekta: Završen i pušten u sistem gravitacioni vodovod sa izvorišta Šanica	Ciljna grupa: Stanovništvo
Očekivani rezultati: Poboljšan sistem vodosnabdijevanja stanovništva	Indikatori: Broj korisnika novizgrađenog vodovoda Smanjen broj radnih sati pumpnog sistema
Glavne aktivnosti: Izrada glavnog projekta ,izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2015
Glavni rizici: Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 110.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti <u>c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka</u> d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica

Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.7. Zavšetak rekonstrukcije gradskog vodovoda ./ 1.7.2. Rekonstrukcija mreže (primarne i sekundarna) gradskog područja	
Opravljanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Postojeći vodovodni sistem sa Komadinova vrela je oštećen i evidentni su gubici što ukazuje potrebu za rekonstrukcijom. Sekundarna mreža je dijelom rekonstruisana ostatak je neophodno rekonstruisati u narednom periodu. Rekonstrukcija se ogleda u zamjeni azbestnih cijevi i ostalih vodovodnih fazonskih elemenata	
Cilj/evi projekta: Uredno vodosnabdjevanje Zamjenjene opasne i dotrajale cijevi Smanjeni gubici	Ciljna grupa: stanovništvo
Očekivani rezultati: Kvalitetno vodosnabdjevanje	Indikatori: Broj korisnika
Glavne aktivnosti: Izrada glavnog projekta ,izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 1.500.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) <i>Tehnička dokumentacija i analiza izdataka</i> d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 67 % Kantonalno M PVŠ 33%
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.7. Zavšetak rekonstrukcije gradskog vodovoda ./ 1.7.3. Rekonstrukcija vodovodnog bazena	

Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Gradski bazen kapacitet 2x750 m3 izgrađen je prije cca 40 g . U narednom periodu neophodno je izvršiti određene zahvate na sanaciji kako bi bazen ispunjavao sve zakonske odredbe.	
Cilj/evi projekta: Uredno vodosnabdjevanje	Ciljna grupa: Gradsko stanovništvo, Lug, Zlate, Baćina, Šljunkara, Mirci
Očekivani rezultati: Kvalitetno vodosnabdjevanje Rekonstruisan rezervoar	Indikatori: Broj korisnika Smanjeni gubici
Glavne aktivnosti: Izrada glavnog projekta ,izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2014
Glavni rizici: Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 40.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.8. Zavšetak i rekonstrukcija i uvezivanje u sistem. / 1.8.1. Rekonstrukcija lokalnih vodovoda i uvezivanje u sistem gazdovanja (Glogošnica – Dibek, Donje Paprasko i Šanica)	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Projekti rekonstrukcije postojeći vodovodnih sistema u naseljima Glogošnica, Donje Paprasko i Šanica nisu završeni. Neophodno je završiti započete projekte i lokalne vodovode uvezati u sistem gazdovanja JKP Jablanica.	
Cilj/evi projekta: Uredno vodosnabdjevanje	Ciljna grupa: Stanovništvo Glogošnice, Donjeg Papraska i Šanice

<i>Smanjeni gubici</i>	
Očekivani rezultati: Kvalitetno vodosnabdjevanje Smanjeni gubici	Indikatori: Vodovodi predati na upravljanje i gazdovanje JKP
Glavne aktivnosti: Izrada glavnog projekta ,izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2014-2016
Glavni rizici: Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 170.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.8. Zavšetak i rekonstrukcija i uvezivanje u sistem. / 1.8.2. Rekonstrukcija lokalnih vodovoda a (Gornje Paprasko , Koščan, Doljani,...)	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: U naselju Gornje Paprasko izražen je problem vodosnadbijevanja naročito u sušnom periodu. Planirano je kaptirati novo izvoriste u rejonu „ Pliješje „ Dužina cjevovoda je cca 2.000 m U naselju Ravna, zaseok Koščan također je neriješeno pitanje kvalitetnog vodosnadbijevanja. Izraženi su nedostaci vode u ljetnom periodu. Vodovode u MZ Doljani mještani su sami gradili i isti su u toku ratnih dejstava pretrpili oštećenja. Neophodno je izvršiti rekonstrukciju navedenih vodovoda.	
Cilj/evi projekta: Riješiti pitanje urednog vodosnadbijevanja stanovništva	Ciljna grupa: Stanovništvo sela Gornje Paprasko, Koščana, MZ Doljani
Očekivani rezultati: Kvalitetno snadbjevanje pitkom vodom	Indikatori: Dužina izgrađenog cjevovoda Broj korisnika

Glavne aktivnosti: Izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2014-2016
Glavni rizici: Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 175.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) <i>Tehnička dokumentacija i analiza izdataka</i> d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet općine Jablanica 100 %
Partner(i)	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta::1.9. Izrada vodovodnog sistema na Risovcu / 1.9.1.Izrada vodovodne mreže	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Novonastalo vikend naselje na paltou Risovca nema riješeno pitanje vodosnadbijevanja. Urađena su privremena rješenja čatrnje sa hidropacima. Ovim projektom se planira izgraditi novi vodovodni sistem koji bi riješio problem vodosnadbijevanja. Objekat obuhvata vodozahvat , potisni vod sa pupnim postrojenjem , rezervoara i sekundarna mreža.	
Cilj/evi projekta: Riješiti problem vodosnadbijevanja	Ciljna grupa: Vlasnici objekata na Risovcu Turisti
Očekivani rezultati: Kvalitetno vodosnadbijevanje	Indikatori: Dužina izgrađenog cjevovoda
Glavne aktivnosti: Izrada glavnog projekta ,izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2016-2018
Glavni rizici: Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 1.000.000

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) <i>Tehnička dokumentacija i analiza izdataka</i> d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 50 % Fond okoliša 50 %
Partner(i) : Federalni fond za zaštitu okoliš	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna i savremena Lokalna samouprava	Sektorski cilj(evi): OC 1. Do kraja 2018. godine u potpunosti rekonstruisana lokalna 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90 % općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje na 80% stanovništva Općine.
Naziv programa/projekta: 1.9. Izrada vodovodnog sistema na Risovcu . / 1.9.2. Izgradnja postrojenja za kondicioniranje	
Opravidnost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Novonastalo vikend naselje na paltou Risovca nema rješeno pitanje vodosnadbijevanja. Urađena su privremena rješenja čatrnje sa hidropacima. Ovim projektom se planira izgraditi novi vodovodni sistem koji bi rješio problem vodosnadbijevanja. Objekat obuhvata vodozahvat , potisni vod sa pupnim postrojenje, rezervoara, sekundarna mreža i postrojenja za kondicioniranje vode.	
Cilj/evi projekta: Riješiti problem vodosnadbijevanja	Ciljna grupa: <i>Vlasnici objekata na Risovcu</i> <i>Turisti</i>
Očekivani rezultati: Kvalitetno vodosnadbijevanje	Indikatori: Izgrađeno postrojenje za kondicioniranje
Glavne aktivnosti: Izrada glavnog projekta ,izbor najpovoljnijeg izvođača, izvođenje radova, tehnički prijem radova	Period implementacije: 2018
Glavni rizici: Financijska sredstva	Predviđeni izdaci: 1.000.000
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) <i>Tehnička dokumentacija i analiza izdataka</i> d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: budžet općine Jablanica 50 % Fond okoliša 50 %
Partner(i) : Federalni fond za zaštitu okoliša	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i

	evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja	Sektorski cilj(evi): OC 2. Do kraja 2018. godine urađena sva prostorno-planska dokumentacija
Naziv programa/projekta: 2.1. Izrada prostornog plana općine Jablanica / 2.1.1. Izrada prostorno-planske osnove	
Opravidanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Izrada nove prostorno-planske dokumentacije zbog zastarjelosti postojeće, te budućeg razvoja Općine.	
Cilj/evi projekta: Donošenje prostorno-planske osnove uz odgovarajuću analizu prostora.	Ciljna grupa: Stanovnici Općine Jablanica.
Očekivani rezultati: Donošenje kvalitetne prostorno-planske osnove.	Indikatori: - Usvojena Prostorno-planska osnova,
Glavne aktivnosti: - Odluka o pristupanju izradi PPO, - Odabir izrađivača, - Izrada prednacrtu plana, - Javna rasprava, - Usvajanje na OV, - Izrada prijedloga plana, - Javna rasprava, - Donošenje odluke o usvajanju plana.	Period implementacije: 2014. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava, nemogućnost završetka svih potrebnih studija.	Predviđeni izdaci: oko 70.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede. SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine.	Sektorski cilj(evi): OC 2. Do kraja 2018. godine urađena sva prostorno-planska dokumentacija

SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	
Naziv programa/projekta: 2.1. Izrada prostornog plana općine Jablanica / 2.1.2. Izrada prednacrt a i prijedloga plana	
Opravedanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Izrada nove prostorno-planske dokumentacije zbog zastarjelosti postojeće, te budućeg razvoja Općine.	
Cilj/evi projekta: Donošenje prostornog dokumenta uz odgovarajuću analizu prostora.	Ciljna grupa: Stanovnici Općine Jablanica.
Očekivani rezultati: Donošenje kvalitetnog prostornog plana.	Indikatori: - Usvojen prostorni plan,
Glavne aktivnosti: - Odluka o pristupanju izradi plana, - Odabir izrađivača, - Izrada prednacrt a plana, - Javna rasprava, - Usvajanje na OV, - Izrada prijedloga plana, - Javna rasprava, - Donošenje odluke o usvajanju plana.	Period implementacije: Od 2014. do 2015. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava, nemogućnost završetka svih potrebnih studija.	Predviđeni izdaci: oko 70.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: <i>SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede.</i> <i>SC2 . Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava.</i> <i>SC4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.</i>	Sektorski cilj(evi): OC 2. Do kraja 2018. godine urađena sva prostorno-planska dokumentacija
Naziv programa/projekta: 2.2. Izrada i donošenje novih regulacionih planova u užem ubanom području / 2.2.1. Regulacioni plan Centar 1, Centar 2 i Bokulja-Jarišta	
Opravedanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Izrada nove detaljne prostorno-planske dokumentacije zbog potrebe usklađivanja iste sa Urbanističkim planom, te planiranje poslovnih i stambenih sadržaja u prostoru u skladu sa savremenim zahtjevima i	

potrebama.	
Cilj/evi projekta: Donošenje regulacionih planova usklađenih sa dokumentima višeg reda i planiranje poslovnih i stambenih sadržaja u prostoru prilagođenih savremenim zahtjevima i potrebama.	Ciljna grupa: Stanovnici Općine Jablanica i privrednici.
Očekivani rezultati: Doneseni regulacioni planovi usklađeni sa dokumentima višeg reda i planiranje poslovnih i stambenih sadržaja u prostoru prilagođenih savremenim zahtjevima i potrebama.	Indikatori: - Usvojeni regulacioni planovi
Glavne aktivnosti: - Odluka o pristupanju izradi plana, - Odabir izrađivača, - Izrada prednacrt plana, - Javna rasprava, usvajanje na OV, - Izrada prijedloga plana, javna rasprava, - Donošenje odluke o usvajanju plana.	Period implementacije: 2014-2018. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava.	Predviđeni izdaci: oko 180.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC2: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. SC4: Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): OC 2. Do kraja 2018. godine urađena sva prostorno-planska dokumentacija
Naziv programa/projekta: 2.2. Izrada i donošenje novih regulacionih planova u užem urbanom području / 2.22. Usaglašavanje postojećih regulacionih planova sa UP	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Usklađivanje postojeće detaljne prostorno-planske dokumentacije zbog potrebe usklađivanja iste sa Urbanističkim planom, te planiranje prostora u skladu sa savremenim zahtjevima i potrebama.	
Cilj/evi projekta: Usklađivanje postojećih detaljnih planova sa dokumentima višeg reda prilagođenih savremenim zahtjevima i potrebama.	Ciljna grupa: Stanovnici Općine Jablanica.

Očekivani rezultati: Usklađeni detaljni planovi sa dokumentima višeg reda i prilagođenog savremenim zahtjevima i potrebama.	Indikatori: - Broj usvojenih izmjenjenih regulacionih planova
Glavne aktivnosti: - Odluka o pristupanju izradi plana, - Odabir izrađivača, - Izrada prednacrt plana, - Javna rasprava, usvajanje na OV, - Izrada prijedloga plana, javna rasprava, - Donošenje odluke o usvajanju plana.	Period implementacije: 2015. do 2016. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava.	Predviđeni izdaci: oko 60.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC1: Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede. SC2: Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. SC4: Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): OC 2. Do kraja 2018. godine urađena sva prostorno-planska dokumentacija
Naziv programa/projekta: 2.3. Izrada i donošenje regulacionih planova poslovnih zona / 2.2.3. Izrada i donošenje regulacionih planova poslovnih zona (Petlja koridor Vc i Gornja Jarišta-Bokulja)	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Izrada nove detaljne prostorno-planske dokumentacije, te planiranje poslovnih sadržaja u prostoru u skladu sa savremenim zahtjevima i potrebama, te položaju novoplanirane petlje koridora Vc kako bi se stvorile pretpostavke za konkurentniju privredu.	
Cilj/evi projekta: Donošenje regulacionih planova poslovnih zona u prostoru prilagođenih savremenim zahtjevima i potrebama.	Ciljna grupa: Stanovnici Općine Jablanica i privrednici.
Očekivani rezultati: Doneseni regulacionih planova poslovnih zona u prostoru prilagođenih savremenim zahtjevima i potrebama.	Indikatori: - Usvojeni regulacioni planovi,
Glavne aktivnosti: - Odluka o pristupanju izradi plana, - Odabir izrađivača, - Izrada prednacrt plana,	Period implementacije: 2016-2018. godina.

- Javna rasprava, usvajanje na OV, - Izrada prijedloga plana, javna rasprava, - Donošenje odluke o usvajanju plana.	
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava, promjena Prostornog plana Federacije.	Predviđeni izdaci: oko 80.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede. SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine. SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): OC 2. Do kraja 2018. godine urađena sva prostorno-planska dokumentacija
Naziv programa/projekta: 2.3. Izrada i donošenje urbanističkih planova sekundarnih centara / 2.3.1. Urbanistički plan Ostrožac	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Izrada Urbanističkog plana kako bi se na što kvalitetniji način definisalo širenje i budući razvoj većih sekundarnih centara.	
Cilj/evi projekta: Donošenje Urbanističkog plana Ostrožac prilagođenog savremenim zahtjevima i potrebama.	Ciljna grupa: Stanovnici Općine Jablanica i privrednici.
Očekivani rezultati: Donošenje Urbanističkog plana Ostrožac prilagođenog savremenim zahtjevima i potrebama.	Indikatori: - Usvojen urbanistički plan,
Glavne aktivnosti: - Odluka o pristupanju izradi plana, - Odabir izrađivača, - Izrada prednacrtu plana, - Javna rasprava, usvajanje na OV, - Izrada prijedloga plana, javna rasprava, - Donošenje odluke o usvajanju plana.	Period implementacije: 2017. do 2018. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava.	Predviđeni izdaci: oko 50.000,00 KM.

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede. SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine. SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): OC 2. Do kraja 2018. godine urađena sva prostorno-planska dokumentacija
Naziv programa/projekta: 2.3.Izrada i donošenje urbanističkih planova sekundarnih centara / 2.3.2. Urbanistički plan Glogošnica	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Izrada Urbanističkog plana kako bi se na što kvalitetniji način definisalo širenje i budući razvoj većih sekundarnih centara.	
Cilj/evi projekta: Donošenje Urbanističkog plana Glogošnica prilagođenog savremenim zahtjevima i potrebama.	Ciljna grupa: Stanovnici Općine Jablanica i privrednici.
Očekivani rezultati: Donošenje Urbanističkog plana Glogošnica prilagođenog savremenim zahtjevima i potrebama.	Indikatori: - Usvojen urbanistički plan,
Glavne aktivnosti: - Odluka o pristupanju izradi plana, - Odabir izrađivača, - Izrada prednacrtu plana, - Javna rasprava, usvajanje na OV, - Izrada prijedloga plana, javna rasprava, - Donošenje odluke o usvajanju plana.	Period implementacije: 2016. do 2017. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava.	Predviđeni izdaci: oko 50.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: JP EP BiH 100%;
Partneri: Općina Jablanica, JP EP BiH	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno

	uređenje...
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava	Sektorski cilj(evi): OC 3. Do kraja 2018. godine 95 % stanovništva obuhvaćeno organizovanim prikupljanjem otpada, 50% stanovništva obuhvaćeno selektiranim prikupljanjem i završeni radovi na rekonstrukciji gradske deponije
Naziv programa/projekta: 3.1. Implementacija Općinskog plana upravljanja otpadom/3.1.1. Cijelo područje općine pokriti organizovanim prikupljanjem i odvozom otpada i izgradnja „zelenih otoka“	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Naseljena mjesta na području općine Jablanica pokrivena su organizovanim prikupljanjem i odvozom otpada 70%. Postoji potreba za instaliranjem dodatnih kontejnera budući da teritorij nije pokriven u cjelini. Trenutni broj kontejnera na području koje je pokriveno odvozom otpada ne može zadovoljiti potrebe stanovništva. Također, postoji i potreba za zmajenom određenog broj dotrajalih kontejnera, te nabavka specijalnog vozila za odvoz otpada. Obzirom da u Jablanici postoji reciklažno dvorište, da su u gradu instalirani boksovi za prikupljanje papira i kartonske ambalaže i da je projekat u funkciji nameće se potreba za uspostavljanjem zelenih otoka sa kontejnerima za selektiranje otpada. Cilj projekta je stvaranje pretpostavki za iskorištavanje vrijednih – iskoristivih sirovina kojim bi se nakon toga trgovalo, te smanjenja količine otpada koja se vozi na deponiju tzv. mješani otpad.	
Cilj/evi projekta: Cijelo područje općine pokriti organizovanim prikupljanjem i odvozom otpada	Ciljna grupa: Stanovništvo, JKP
Očekivani rezultati: <i>Kvalitetno riješeno pitanje prikupljanja i odvoza otpada</i> <i>Ne stvaraju se nove divlje deponije</i>	Indikatori: Nabavljeni kontejneri Pripremljene lokacije Nabavljeno specijalno vozilo
Glavne aktivnosti: Analiza trenutnog stanja Javna nabavka Pripremanje lokacija i postavljanje kontejnera	Period implementacije: 2014
Glavni rizici: Finansijska sredstva Javne nabavke za radove i usluge	Predviđeni izdaci: 400.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 30 % Budžet općine 70% SIDA
Partner(i) : Općina Jablanica, JKP „Jablanica“ d.d. Jablanica, SIDA	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj:	Sektorski cilj(evi):

SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava	OC 3. Do kraja 2018. godine 95 % stanovništva obuhvaćeno organizovanim prikupljanjem otpada, 50% stanovništva obuhvaćeno selektiranim prikupljanjem i završeni radov na rekonstrukciji gradske deponije
Naziv programa/projekta: 3.1. Implementacija Općinskog plana upravljanja otpadom/3.1.2. Sanacija divljih deponija na području općine	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Zbog nedovoljnog broj kontejnera, te nerazvijenih navika stanovništva da pravilno odlaže otpad na području Glogošnice-potprenjska postoji određeni broj, manjih i većih, divljih deponija. Instaliranjem novih kontejnera i proširenjem mreže organizovanog prikupljanja i odvoza otpada stvorit će se pretpostavke za kvalitetno odlaganje otpada, a samim tim i prestanka stvaranja divljih deponija tako da ćemo nakon izvedenih radova na uklanjanju divljih deponija dobiti čist i zdrav okoliš.	
Cilj/evi projekta: Uklonjeniti divlje deponije - Čist okoliš Spriječiti stvaranje novih divljih deponija	Ciljna grupa: Stanovništvo, JKP
Očekivani rezultati: Uklonjene divlje deponije - Čist okoliš Ne stvaraju se nove divlje deponije	Indikatori: Izvedeni radovi na uklanjanju i sanaciji divljih deponija
Glavne aktivnosti: Javna nabavka Izvođenje radova	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: Finansijska sredstva Javne nabavke za radove i usluge	Predviđeni izdaci: 50.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 100 % Budžet općine
Partner(i) : Općina Jablanica, JKP „Jablanica“ d.d. Jablanica, NVO	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava	Sektorski cilj(evi): OC 3. Do kraja 2018. godine 95 % stanovništva obuhvaćeno organizovanim prikupljanjem otpada, 50% stanovništva obuhvaćeno selektiranim prikupljanjem i završeni radov na rekonstrukciji gradske deponije
Naziv programa/projekta: 3.1. Implementacija Općinskog plana upravljanja otpadom/3.1.3. Propisno odlaganje prikupljenog otpada, reciklaža i trgovanje otpadom	

Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta:

Općinska deponija komunalnog otpada u Jablanici je otvorenog tipa. To je prostor koji ne zadovoljava uslove sanitarne deponije, niti je propisno pripremljen za tu namjenu. Na odlagalištu ne postoji sistem za zaštitu voda, tla ili zraka, ne vrši se mjerenje emisije gasova i plinova, niti procjednih voda do čije pojave dolazi uslijed velikih kiša.

Do sada su na deponiji izvršeni određeni sanacioni radovi (ograđivanje, izgrađen objekat, dovedena pitka voda i sl.). Povremeno se vrši zasipanje inertnim materijalom pomoću bagera. U cilju postepene sanacije deponije komunalnog otpada i tehničkog unapređenja postojeće infrastrukture i postrojenja za upravljanje komunalnim otpadom na području općine Jablanica, Općina Jablanica pristupila je izradi planova i projekata u tu svrhu. Do sada je izrađen Plan prilagođavanja upravljanja otpadom za deponiju komunalnog otpada „Bukovo“. Ovim Planom prilagođavanja previđena je sanacija postojeće deponije komunalnog otpada u Jablanici u narednih 5 (pet) godina. Tokom ovog perioda pristupilo bi se postepenom zatvaranju i potpunoj sanaciji ove deponije, te bi se kompletan sortirani otpad preko pretovarne stanice odvezio do buduće Regionalne deponije koja je planirana na području općine Mostara. Obzirom da u Jablanici postoji reciklažno dvorište, da su u gradu instalirani boksovi za prikupljanje papira i kartonske ambalaže, te da je projekat u funkciji nameće se potreba za proširenjem kapaciteta istog. U reciklažnom dvorištu omogućiti da se, u za to predviđene kontejnere, može odložiti kako iskoristivi otpad (papir, PET, staklo, metal i sl.), tako i opasni otpad (fluorescentne cijevi, akumulatore, baterije, elektronska oprema i sl.). Cilj projekt proje izgraditi ciklus sabiranja, selektiranja i valorizacije i obrade (recikliranja) otpa, te smanjenja količine otpada koja se vozi na deponiju tzv. mješani otpad

Cilj/evi projekta: Sanirati gradsku deponiju	Ciljna grupa: Stanovništvo, NVO, JKP, Fond za zaštitu okoliša, nadležno kantonalno i federalno ministarstvo
Očekivani rezultati: Sanirana gradska deponija Prošireno reciklažno dvorište	Indikatori: Obezbeđena finansijska sredstva Glavni projekat Izveštaj o izvedenim radovima
Glavne aktivnosti: Izrada projektne dokumentacije Javna nabavka Izvođenje radova na sanaciji	Period implementacije: 2014-2018
Glavni rizici: Finansijska sredstva	Predviđeni izdaci: 365.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: 75% Budžet općine 25 % Federalno ministarstvo za zaštitu okoliša
Partner(i) : Općina Jablanica, JKP „Jablanica“ d.d. Jablanica, Federalno ministarstvo za zaštitu okoliša	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica
Strateški cilj: SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): OC 3. Do kraja 2018. godine 95 % stanovništva obuhvaćeno organizovanim prikupljanjem otpada, 50% stanovništva obuhvaćeno selektiranim prikupljanjem i završeni radov na rekonstrukciji

	gradske deponije
Naziv programa/projekta: 4.1. Povećanje Energetske efikasnosti za 30% / 4.1.1. Izrada studije toplifikacije gradskog područja	
Opravidnost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Neophodno je izraditi studiju opravdanosti projekta toplifikacije gradskog područja. Studije bi trebala da sadrži sve parametre opravdanosti: finansijsku održivost, mogućnost izgradnje mreže, troškove, spremnost građana da pređu na ovakav sistem grijanja i sl.	
Cilj/evi projekta: Izraditi studiju opravdanosti toplifikacije gradskog područja.	Ciljna grupa: Stanovnici gradskog Jablanica i korisnici javnih ustanova, pravni subjekti....
Očekivani rezultati: Riješena dilema oko investicione i ekonomske opravdanosti projekta toplifikacije gradskog područja.	Indikatori: - Izrađena studija
Glavne aktivnosti: - Javna nabavka - tender,	Period implementacije: 2016. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava.	Predviđeni izdaci: oko 50.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine. SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): OC 4. Do kraja 2018. godine unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda.
Naziv programa/projekta: 4.1. Povećanje Energetske efikasnosti za 30% / 4.1.2. Utopljavanje javnih objekata- škole, dom zdravlja,...	
Opravidnost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Neophodno je u javnim objektima obezbjediti i adekvatno riješiti problem nekontrolisanog gubljenja energije ugradnjom kvalitetne bravarije i postavljanjem termo fasade, te smanjeno ispuštanje CO2 u vazduh kako bi se povećala energetska učinkovitost.	
Cilj/evi projekta: Povećanje broj javnih objekata-škola, dom zdravlja itd. na kojima će se ugraditi kvalitetni otvori i termo fasada.	Ciljna grupa: Stanovnici Jablanica i korisnici javnih ustanova.

Očekivani rezultati: Riješeno pitanje utopljanja javnih objekata.	Indikatori: - Količina uštede energije , - Broje provedenih energetske audita.
Glavne aktivnosti: - Analiza stanja, - Javna nabavka - tender, - Izgradnja-tehnički prijem.	Period implementacije: 2015. do 2018. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava.	Predviđeni izdaci: oko 120.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine. SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): OC 4. Do kraja 2018. godine unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda.
Naziv programa/projekta: 4.1. Povećanje Energetske efikasnosti za 30% / 4.1.3. Zamjena rasvjetnih tijela na mreži javne rasvjete –uže urbano područje i proširenje mreže	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Neophodno je na rasvjetnim tijelima na mreži javne rasvjete užeg urbanog područja zamjeniti postojeće žarulje novim štednim zbog uštede energije, te nastaviti sa projektom proširenja mreže javne rasvjete na području općine Jablanica.	
Cilj/evi projekta: Povećanje broj postavljenih štednih žarulja na rasvjetnim tijelima u užem urbanom području.	Ciljna grupa: Stanovnici Jablanice.
Očekivani rezultati: Riješeno pitanje uštede energije postavljanjem štednih žarulja.	Indikatori: - Broj zamjenjenih rasvjetnih tijela - Broj instaliranih novih rasvjetnih tijela
Glavne aktivnosti: - Analiza stanja, - Javna nabavka - tender, - Izgradnja-tehnički prijem.	Period implementacije: 2014. do 2018. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava.	Predviđeni izdaci: oko 240.000,00 KM.

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine. SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): OC 4. Do kraja 2018. godine unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda.
Naziv programa/projekta: 4.2. Unapređenje stanja javnog zdravlja / 4.2.1. Instaliranje mjerne stanice za praćenje parametara stanja zraka	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Neophodno je instalirati mjerne stanice za praćenje stanja zraka zbog velike vlažnosti zraka koja se javlja zbog Jablaničkog i Grabovačkog jezera, te čvrstih energenata koji se koriste u grijnoj sezoni. Prema evidenciji Doma zdravlja povećan je broj oboljenja respiratornih organa što je još jedan razlog postavljanja mjernih jedinica.	
Cilj/evi projekta: Smanjenje broja stanovnika sa oboljelim respiratornim organima.	Ciljna grupa: Stanovnici Općine Jablanica.
Očekivani rezultati: Evidentno Smanjen broj stanovnika sa oboljelim respiratornim organima.	Indikatori: Instalirana mjerna stanica i uveden katastar zagađivača,
Glavne aktivnosti: - Analiza stanja, - Javna nabavka - tender, - Instaliranje-tehnički prijem.	Period implementacije: 2018. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava.	Predviđeni izdaci: oko 50.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine.	Sektorski cilj(evi): OC 4. Do kraja 2018. godine unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti

SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda.
Naziv programa/projekta: 4.2. Unapređenje stanja javnog zdravlja / 4.2.2. Izrada studije uticaja hidroakumulacija na stanje zdravlja	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Izrada studije uticaja hidroakumulacija na stanje zdravlja kako bi se dobili relevantni podaci o uticaju iste na zdravlje stanovnika, te poboljšanja kvalitete življenja i budućeg razvoja Općine.	
Cilj/evi projekta: Donošenje studije uticaja hidroakumulacija na stanje zdravlja uz odgovarajuću analizu prostora, te unapređenje javnog zdravlja.	Ciljna grupa: Stanovnici Općine Jablanica.
Očekivani rezultati: Evidentno unapređenje kvalitete života i zdravlja stanovnika.	Indikatori: - Instalirana mjerna stanica i uveden katastar zagađivača,
Glavne aktivnosti: - Odluka o pristupanju izradi studije, - Odabir izrađivača, - Izrada studije.	Period implementacije: 2017. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava.	Predviđeni izdaci: oko 50.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine. SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): OC 4. Do kraja 2018. godine unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda.
Naziv programa/projekta: 4.2. Unapređenje stanja javnog zdravlja / 4.2.3. Uređenje plaža na području Jablaničkog jezera-Crnaje i Žuglići (hostel), starom koritu Neretve-Genina i Šanica	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Uređenjem plaža povećala bi se turistička ponuda Jablanice, odnosno plaže bi se kvantitativno i kvalitativno ojačale što bi uključilo postavljanje tuševa, wc-a kao i samo uređenje plaže.	
Cilj/evi projekta: Uređene i opremiti plaže na području Jablaničkog jezera-Crnaje i Žuglići.	Ciljna grupa: Stanovnici Općine Jablanica.
Očekivani rezultati:	Indikatori:

Uređene plaže na području Jablaničkog jezera-Crnaje i Žuglići, starom koritu Neretve-Genina i Šanica sa pripadajućim mobilijarom.	- Površina uređenih plaža
Glavne aktivnosti: - Izrada projektne dokumentacije, - Javna nabavka - tender, - Izgradnja-tehnički prijem.	Period implementacije: 2017-2018. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava.	Predviđeni izdaci: oko 100.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine. SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): OC 4. Do kraja 2018. godine unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda.
Naziv programa/projekta: 4.2. Unapređenje stanja javnog zdravlja / 4.2.4. Uređenje gradskog parka	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Uređenjem gradskog parka centralni dio grada bi dobio površinu opremljenu parkovskim mobilijarom, novim sadnicama drveća te razvedenim sistemom navodnjavanja.	
Cilj/evi projekta: Urediti i opremiti gradski park.	Ciljna grupa: Stanovnici Općine Jablanica.
Očekivani rezultati: Uređen gradski park.	Indikatori: - Površina uređenog gradskog parka. - Broj zasađenih stabala i ukrasnog grmlja - Instaliran parkovski mobilijar - Izgrađen sistem navodnjavanja
Glavne aktivnosti: - Izrada projektne dokumentacije, - Javna nabavka - tender, - Izgradnja-tehnički prijem.	Period implementacije: 2015. do 2018. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava.	Predviđeni izdaci: oko 100.000,00 KM.

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine. SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): OC 4. Do kraja 2018. godine unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda.
Naziv programa/projekta: 4.2. Unapređenje stanja javnog zdravlja / 4.2.5. „Rekonstrukcija“ postojećih i uspostava novih drvoreda	
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Zbog dotrajalosti postojećeg drveća potrebno je isto podrezati, odnosno ukloniti suhe grane. Na dijelu trotoara na kojem ne postoje stabla potrebno je uspostaviti novi drvoreda kako bi se nastavio niz.	
Cilj/evi projekta: Urediti postojeća stabla i nastaviti niz drvoreda uz saobraćajnicu.	Ciljna grupa: Stanovnici Općine Jablanica.
Očekivani rezultati: Uređena postojeća stabla i nastaljeni niz drvoreda uz saobraćajnicu.	Indikatori: - Broj saniranih i uređenih postojećih stabala, - Broj zasađenih novih stabala.
Glavne aktivnosti: - Izrada projektne dokumentacije, - Javna nabavka - tender, - Sadnja-tehnički prijem.	Period implementacije: 2017. do 2018. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava.	Predviđeni izdaci: oko 50.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): OC 4. Do kraja 2018. godine unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda.

Naziv programa/projekta: 4.3. Zaštita tla / 4.3.1. Deminiranje područja**Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta:**

Zbog kontaminacije NUS-om jednog dijela općine Jablanica i potrebe uklanjanja istih radi zaštite stanovništva i dobara, a zbog povoljnijih uslova apliciranja na projekte deminiranja terena na višim nivoima vlasti ili stranim organizacijama neophodno je obezbijediti sredstva za učešće u sufinansiranju ili ukoliko se to ne realizuje vlastitim sredstvima vršiti deminiranje terena.

Cilj/evi projekta:

Izvršiti deminiranje min. 100 000m² zemljišta

Ciljna grupa:

Stanovnici Općine Jablanica (korisnici i vlasnici NUS-om kontaminiranog zemljišta, lovci, planinari, izletnici, šumska preduzeća....)

Očekivani rezultati:

Smanjena površina zemljišta kontaminiranog NUS-om za min 100 000m².

Indikatori:

- Površina deminiranog područja u m²
- Izdvojena finansijska sredstva.

Glavne aktivnosti:

- Izrada projektne dokumentacije,
- Javna nabavka - tender,
- Sadnja-tehnički prijem.

Period implementacije:

2015. do 2018. godina.

Glavni rizici:

Nedostatak finansijskih sredstava.

Predviđeni izdaci:

oko 100.000,00 KM.

Status spremnosti projekta:

- a) Spreman za implemenaciju
- b) Pozitivna studija predizvodljivosti
- c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka
- d) Projektni prijedlog

e) Projektna ideja**Izvori financiranja/sufinanciranja:****Izvori:**

Budžet Općine Jablanica 100%;

Partneri:

Općina Jablanica.

Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija:

Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...

Strateški cilj:

SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.

Sektorski cilj(evi):

OC 4. Do kraja 2018. godine unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda.

Naziv programa/projekta: 4.3. Zaštita tla / 4.3.2. Sanacija klizišta**Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta:**

U cilju preventivnog djelovanja i zaštite stanovništva, materijalnih dobara i putnih komunikacija neophodno je predvidjeti budžetsku stavku za slučaj zaštite od negativnog djelovanja klizanja terena. Sami odabir lokacija za djelovanje procjenjuju stručna ovlaštena lica ovisno o stepenu ugroženosti za potencijalna klizišta ili interventnog djelovanja na otklanjanju posljedica već nastalih klizišta.

Cilj/evi projekta:

Zaštita od štetnog djelovanja klizanja terena

Ciljna grupa:

Stanovnici Općine Jablanica (korisnici i vlasnici NUS-om kontaminiranog zemljišta, lovci, planinari, izletnici, šumska preduzeća....)

Očekivani rezultati: Smanjena opasnost od štetnog djelovanja klizišta i blagovremeno otklanjanje negativnih posljedica izazvanih klizištem.	Indikatori: - Površina i broj saniranih klizišta. - Izdvojena finansijska sredstva.
Glavne aktivnosti: - Monitoring registrovanih klizišta - Predlaganje mjera - Djelovanje u slučaju nastanka većeg stepena potencijalne opasnosti , - Izvođenje radova na saniranju ili čišćenju	Period implementacije: 2015. do 2018. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava.	Predviđeni izdaci: oko 50.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...
Strateški cilj: SC 1. Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede. SC 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava. SC 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine. SC 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.	Sektorski cilj(evi): OC 4. Do kraja 2018. godine unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda.
Naziv programa/projekta: 4.3. Zaštita tla / 4.3.3. Podizanje javne svijesti građana o energetskefikasnosti, neophodnosti selektiranja otpada, prirodnom i kulturno-historijskom naslijeđu, poljoprivrednika o pravilnoj obradi zemlje i o značaju šuma	
Opravanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Neophodno je educirati stanovništvo o smanjenju misija CO2 kako bi u svojim domaćinstvima povećali energetskefikasnost utopljanjem objekata koji bi štedili energiju a time i smanjili štetnu misiju CO2 ,o selektiranom skupljanju otpada kako bi se povećala svijest o selekciji otpada i zaštiti okoline . Educirati stanovništvo o značaju zaštite prirodnog naslijeđa kao i kulturno-historijskog naslijeđa kao što su nekropole stećaka na Risovca, te endemskih vrsta biljaka, o selektiranom skupljanju otpada kako bi se povećala svijest o selekciji otpada i zaštiti okoline značaju zaštite prirodnog naslijeđa kao i kulturno-historijskog naslijeđa kao što su nekropole stećaka na Risovca, te endemskih vrsta biljaka, educirati poljoprivrednike kako bi se zaštitilo korišteno zemljište i dobili kvalitetni proizvodi, te o zaštiti šuma kako bi se sačuvao postojeći fond te se povećao novim sadnicama koje odgovaraju datom terenu.	
Cilj/evi projekta: Povećanje broj educiranog stanovništva	Ciljna grupa: Stanovnici Općine Jablanica.
Očekivani rezultati:	Indikatori:

Povećan nivo javne svijesti građana o navedenim oblastima	Broj održanih edukativnih predavanja Broj odštampanog edukativnog materijala
Glavne aktivnosti: - Analiza stanja, - Javne tribine, - Štampanje brošura	Period implementacije: 2014. do 2018. godina.
Glavni rizici: Nedostatak finansijskih sredstava.	Predviđeni izdaci: oko 10.000,00 KM.
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implemenaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza izdataka d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: Izvori: Budžet Općine Jablanica 100%;
Partneri: Općina Jablanica.	Nositelj projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Jablanica, Služba za prostorno uređenje...